

INTRODUCTION TO THE
GRAMMAR OF THE TIBETAN
LANGUAGE WITH THE TEXTS OF
SITU SUMTAG, DAG-JE SALWAI
MILONG AND SITUI SHAL-LUNG.

SARAT CHANDRA DAS

AN INTRODUCTION TO THE
GRAMMAR
OF THE TIBETAN LANGUAGE
WITH THE TEXTS OF
SITUHI SUM-rTAGs,
DAG-JE SAL-WAI MÉ-LONG and SITUHI SHAL-LÜN^A

BY
SARAT CHANDRA DAS, C.I.E., *Rai Bahadur*,

Corresponding Member of the Imperial Archeological Society of St. Petersburg,
Associate Member of the Asiatic Society of Bengal,
Honorary Member of the Bangiya Sāhitya Parishad, Calcutta.

Winner of the Marquess of Dufferin and Ava's Silver Medal, in 1886.
,, of His Siamese Majesty King Chulāloṅkorn's *Tushiti Mālā* Decoration, in 1887.
,, of the Royal Geographical Society's Prize, called *The Back Premium*, in 1888.

AUTHOR OF

Narrative of a Journey to Tashi-lhunpo, in 1879.
A Journey to Lhasa and Central Tibet in 1881—1882.
A Dictionary of the Tibetan Language with Sanskrit synonyms.
Indian Pandits in the Land of Snow.
Bodhisattvavadāna Kalpalatā (in Bengali).

EDITOR OF

YIG-KUR NAM-SHAG, Tibetan Letter Writer.
Kṣemendra's Sanskrit Poem "THE AVADANA KALPALATA" with its metrical translation by
Shoṅton Lotsava.
KṢEMENDRA'S DARPADALAN (*in Sanskrit*).
PAGSAM JON ZANG, Pagsam Thi-shing (*in Tibetan prose*).
BUDDHIST TEXT SOCIETY'S *Journals*, &c.

Darjeeling:

PRINTED AT THE DARJEELING BRANCH PRESS.
1915.

Price—Indian Rs. 10; English 15 s.

DALAI

ཏུ་ཡེ་ལྷམ་

LAMA

རྗེ་པུ་འཕྲོ་ལྷན་དང་ལྷོ་བཟང་ཕུལ་པ་ལྷན་གྱི་མཚོ་འཛིན་ལེན་དབང་ལུག

THUBTAN

ལྷོ་གས་ལས་རྒྱལ་གྱི་ལྷོ།

GYAMTSHO.

H. C. Durr

THE HON'BLE MR. W. W. ROCKHILL'S
Description of the Present Dalai Lama.

“CONCERNING the Dalai Lama Thub-tan Gya-tsho himself, I passed a week with him during his residence at the Wut'ai Shan (འཇོ་མོ་གླང་མ་ in the Province of Shansi), and I saw him repeatedly during his stay in Peking. He is a man of undoubted intelligence and ability, of quick understanding and of force of character. He is broad-minded, possibly as a result of his varied experiences during the last few years, and of great natural dignity. He seemed deeply impressed with the great responsibilities of his office as Supreme Pontiff of his faith, more so, perhaps, than those resulting from his temporal duties. He is quick tempered and impulsive, but cheerful and kindly. At all times I found him a most thoughtful host, an agreeable talker and extremely courteous. He speaks rapidly and smoothly, but in a very low voice. He is short in stature and of slight build. His complexion is rather darker than that of the Chinese, and of a ruddier brown; his face, which is not very broad, is pitted with small-pox, but not deeply. It lights up most pleasantly when he smiles and shows his teeth, which are sound and white. In repose his face is impressive, and rather haughty and forbidding. His nose is small and slightly aquiline, his ears large, but well set on his head. His eyes are dark brown and rather large and with considerable obliquity, and his eye-brows heavy and rising markedly towards the temples, giving him a very heavy *narquois* and wordly expression, which is further emphasized by his moustache and the small *mouche* under his lip. His hands are small and well shaped; on his left wrist he usually carried a rosary of “Red Sandalwood” beads with silver counters. When walking, he moves quickly, but he does not hold himself erect, a result of passing most of his life seated cross-legged on cushions. His usual dress is the same dark red one worn by all Lamas, with a waist-coat of gold brocade and a square of the same material covering his *Chüb-lu*, (badge of the *Gelug-pa* Yellow-Cap Sect of Tibet), and hanging down below his waist in front.”

I received the ཕྱག་རྒྱུ་ benediction from His Holiness on June 10th, in 1882, at a religious service held on the topmost floor of Potala (see my description of it in page 17 Appendix VI.)

Mr. Rockhill, in his letter to me, dated American Embassy, Constantinople, the 15th March 1912, wrote as follows:—

My dear friend, * * * I see that the Dalai Lama has left Darjeeling for Lhasa. I hope he only acted on good advice and that he will not regret the step he has taken. He is rather opinionated and I can well imagine that he was getting very restless at the prolonged exile. As my relations with him have always been most agreeable and cordial I am very heartily his well-wisher. It may be that under the new *regimé* in China he will be able to secure for his country the autonomous Government all Tibetans wait for. I hope he may.

It will give me much pleasure to send you my photograph as soon as I can get one for you. Send me also yours. I have not seen you since 1885. What a long time!

Always sincerely yours,
W. W. ROCKHILL.

THE Dalai Lama is seated on a chair. On his right-behind and left stand my friends *Lon-chen* Gung-thang-pa and *Lon-chen* Shol-khang-pa. The former, his *Lama* Minister wrote, at my request, the རྒྱལ་བའི or རྣ་ལའི་སྐྱ་མའི་འབྲུངས་པའ (Appendix VII) and the latter perhaps, the most thoughtful among his councillors, used often to see me in 1911, at my residence *Lhasa-Villa* in Darjeeling.

April 1914.

SARAT CHANDRA DAS.

DEDICATED

to

THE HONOURABLE W. W. ROCKHILL,

Author of "The Land of Lamas" &c.,

(Formerly American Ambassador at Peking, Athens, St. Petersburg and Constantinople, &c.)

AS A TOKEN OF HIGH ESTEEM.

LHASA-VILLA, DARJEELING.

April, 1914.

SARAT CHANDRA DAS.

ཞི་བའི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོའི་འགྲམ། * འཇར་ཇུབ་རྒྱ་མཚོ་གཤིས་ཀྱི་བཟ། རྒྱལ་ཁབ་མཚན་པོ་མེ་གོ་གནས། †
 དེའི་ལྷོ་ཆེན་རོག་ཉིལ་ཞབས། ‡ བདག་ལ་བཀའ་དྲིན་ཆེན་པོ་གནང། རྒྱ་ནག་པོད་དང་ཉར་ལུལ་གསུམ།
 རི་བོ་རྩ་ལྗེ་སྐྱེ་འབྲུལ་སོགས། གནས་མཚོག་བཞོར་ནས་རྒྱལ་བ་མཇལ། རྒྱ་སྐད་བོད་སྐད་ལེགས་ལྗེར་སྐད།
 ཡོངས་སུ་མཐུན་པ་ཁྱིད་ཡིན་པས། ལོང་ཁྱེར་ཆེན་པོ་པེ་ཅིང་དུ། § བདག་གིས་ཉིད་དང་ཞལ་མཇལ་ཚེ།
 མེ་གོ་ཕུ་ཡི་སྐྱེ་མཁར་ནང་། * བྲན་ལ་མགྲོན་དང་གསུང་མཆིད་གནང། ལྷ་ས་དབུས་སོགས་བསྐོད་པའི་གནས། †
 ཁྱིད་ཀྱིས་འབད་པས་གཏན་ལ་ཡབ། ‡ བཀའ་དྲིན་དྲན་ནས་བྲན་ཚུང་གིས། བད་སློད་གཞུང་དང་རྩོམ་པ་མང།
 § ལྷག་བསམ་རྟོན་བཞིན་ལྷ་ཇུས་ལྟར། སྐྱེད་ཕྱག་ལ་གུས་པས་ལུལ། ཞེས་སྐྱེ་ག་རྟ་ཅོན་དུས་ གྱིས།

* ཞི་བའི་རྒྱ་མཚོ་ The Pacific Ocean. * མེ་གོ་ཕུ Chinese name for the American Legation at Peking.
 † མེ་གོ་ Chinese name of America. † A Journey to Lhasa and Central Tibet.
 ‡ ཞབས་ and ཇུབ་ are equivalents of Mr. ‡ Remembering kindness.
 § པེ་ཅིང་། Tibetan name for Peking. § As a token of the fulness of heart.

བོད་ཀྱི་བར་སྐོར་པའི་གཟུང་།

སི་ཏུའི་སྐྱུ་མ་རྟལ་ས་དང་སི་ཏུའི་ལམ་ལུང་དང་དག་བྱེད་གསལ་པའི་མེ་མོང་བཅས།

ཨིང་ལེག་རྒྱུ་དུ་གསལ་བར་བཏུན་པ་བརྒྱལ་ས་ལོ།

भोट व्याकरण ।

གཙང་བཟླ་གིས་རྒྱན་པོའི་མཁན་ཆེན་རྣམས་ལྟེ་རེ་ལྟེ་བླ་མ་དམ་པ་སེང་ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་

སྐོབ་མ།

བོད་ཀྱི་ཆོག་གི་གཏེར་མཛོད་དང་རྣམ་བཤམ་ཡས་དཔལ་ས་སྐྱ་བཟླ་གིས་རྒྱན་པོ་ལྷུ་མ་མཁར་ཅེ་ཡར་རྒྱལ་གཡུ་མཚོ་བཤམ་ལྷིང་དང་ཡར་

ལུང་གནས་གསུམ་རྟེན་གསུམ་དང་རྒྱུན་རྒྱུལ་གྱིང་སོགས་མཛལ་བའི་ལམ་ལེག་དང་ཁ་བ་ཅན་དུ་གྱུ་གར་པའི་ཏེ་ཏེ་སོགས་མཛོད་པ་པོ་ལོ་པའོ།

སྐྱི་ག་རྟ་ཅན་དུས་བརྩོམས།

རབ་བྱུང་བཙོ་ལྷ་པའི་ཤིང་རྟལ་ལོ་ལེ་བླ་བ་གསུམ་པའི་ཚས་བཟང་བོ་ལ་ལུལ་བང་ག་ལའི་ལྷོ་སྐྱིད་ཆེན་པོའི་དབྱར་གནས་གདན་ས་རྣམས་ལྷོ་ལྷོ་གི་ཤར་ཁང་དུ་པར་དུ་

བརྒྱུ་བས།

ལེ་གུའི་རདས་ལོ་ ༡༩༡༥ །

བོད་ཀྱི་བད་སྒྲོན་པའི་གཞུང་སྐབས་བཟུགས་སོ།

THE GRAMMAR OF TIBET, &C.

༄༄༄། དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།

Reverence to the Three Holies—Namo, Ratna, Trajāya.

“མད་བྱང་ཕྱགས་བཞེད་སྐྱ་རིངས་ཀྱིས།	ཕྱོད་འཕྲུལ་རྫོངས་མཁའ་དབྱིངས་སུ།
རྒྱལ་བཟུན་ཉིན་མོར་བྱེད་པའི་དཔལ།	འདྲིན་མཛེད་ཐོན་མིའི་ཞབས་ལ་འདུད།”
བད་སྒྲོན་གཞུང་གི་དཀར་གནད་མང་།	གང་གིས་དང་ཕོར་གསལ་བར་བཟུན།
ཨིང་ལེགས་སྐད་དུ་བཏན་ལ་ཡབ།	ཀལ་ཀ་ཏ་རུ་པར་དུ་བསྐྱབས།
ཉང་གེ་རེ་ལི་མཁན་པོ་མཆོག།	ཟོ་མ་གྲོ་རྩོ་སི་ལ་གུས།

I bow to the feet of Thon-mi Sam Bhota, (the father of Tibetan literature) who at the dawn(-ing) of the wonderful conception of Buddhism (in the Tibetan mind) made the religion of Buddha bright, as the day, in the vast country of Bhota (Tibet).

I honour (the memory of) Csoma de Körös, the great Hungarian scholar, who first interpreted in English, the many difficult points of Tibetan grammar, arranged them and published it (grammar) in Calcutta.

“གངས་རིའི་ཁྲིད་ཀྱི་མཁས་པ་ནམས།	ལྷ་བའི་ངག་ལྟར་ལ་བརྟེན་ནས།
དོན་གྱི་མཚན་ཉིད་རབ་གསལ་སྤང།	བད་སྒྲོན་གཞུང་གིས་བཞེད་པར་བྱས།

The learned of Tibet—Assemblage of Snowy Mountains—for making clear the essential characteristics of meanings (of things that are) based on the construction of their speech, (by interpreting བད་སྒྲོན་གཞུང་ orthoepy and orthography), framed its grammar.

Lhasa-Villa, }
Darjeeling, 1914. }

SARAT CHANDRA DAS.

THE CONTENTS OF THIS VOLUME:—

Introduction to the Grammar of the Tibetan Language

(From page I—XXIV and 1—60).

BOOK I.

Appendices to the Grammar

(Page I—XXII WITH THEIR ANALYSIS).

BOOK II.

The Text of Situ Sum-Tag

སེ་ཏུ་འཇུག་ཏུ་འགྲུབ།

SITU'S COMMENTARY ON SUM-CHU-PA AND TAG-JUG-PA

(Page 1—88)

WITH

AN INDEX OF GRAMMATICAL TERMS

(Page 1—8)

BOOK III.

Dag-je Salwai Melong

དག་ཕྱིར་གསལ་བའི་མེ་མོང་།

THE DIFFERENT METHODS OF SPELLING ILLUSTRATED

(Page 1—27).

BOOK IV.

Situi Shal-Lung

སེ་ཏུ་འཇུག་ཏུ་འགྲུབ།

A LECTURE ON SITU SUM-TAG

BY

LAMA DHARMA BHADRA OF TSANG, NUL-CHU

(Page 1—35).

CONTENTS.

	PAGE.
Preface	I
Author's Introduction to SITU-SUM-TAG	III-IV
Sum-chu-pa	IV
Tag-jug-pa... ..	V
Hints on the use of certain Diacritical marks called འདྲ་མཛུགས་	VIII
Some Hints to Readers	X
Indian Cycle of 60 years as Tibetanized	XI
Chinese Cycle of 60 years	XIII
Symbolic names for certain numbers	XVI
Method of Transliteration of Tibetan into English	XIX
Conventional method of representing Tibetan and Sanskrit letters	XXI
On the use of <i>honorific</i> terms and expressions	XXI
Introduction to the Grammar of the Tibetan Language (ORTHOGRAPHY)	1-10
Pronunciation (ORTHOEPY)	11-13
ཚིག་ལྟན་	13
On the use of the ལྟན་ (additive particles)(see the corrigenda)	15
སྐད་བཞུག་བ་ (Reduplication of terminal letters)	16
Article and Noun (ETYMOLOGY)	17
Plural number མང་ཚིག་	18
Gender	19
Case	20
Pronoun	25
Declension of Personal Pronouns, &c.	26
Adjective	30
Numeral Adjectives	32
Verb	36
Conjugation	46
Participles... ..	49
Adverbs	51

CONTENTS—*concl'd.*

						PAGE.
Prepositions	54
Conjunction	56
Interjection	57
Syntax	58
Prosody	60

Appendix	I	ངོས་འཛིན	7
Do.	II	གཞེན་ཡིག (A Tibetan Marriage)	9
Do.	III	ལམ་ཡིག (Pass-port or Road-bill	11
Do.	IV	ལྷ་ཡིག Dalai Lama's letter to King Edward VII, &c.	15
Do.	V	VRIHASPATI CHAKRA	17
Do.	VI	Diary of a JOURNEY TO LHASA in Tibetan	27
Do.	VII	Dalai Lama's Hierarchy	29
		བོཾ་ལྷ་འདས་ལྷ་ལྷ་བུ་པའི་མཛེད་པ	224
Appendix	VIII	ཡིག་བསྐྱར་རྣམ་གཞག	26
Do.	IX	The Love-songs of the 6th Dalai Lama	33
Do.	X	The Song of the Precious Reed	35

SITU-SUMTAG		སི་ཏུའི་སྤུམ་རྟགས	2-11
TAG-JE SALWAI ME-LONG		དག་ཉེད་གསལ་པའི་མི་མོང་།				2-22
SITU-SHAL-LUNG		སི་ཏུའི་ལལ་ལུང་།	2-34

CORRIGENDA.

Some egregious mistakes have occurred in the lower half of page 15 of the *Introduction*.

It is here reproduced to enable the reader see what they are. He should read this rejecting the lower half of page 15 as incorrect.

The particle ཏུ is used after ག, བ and ཏ་བླག *i.e.*, when a word closes with the letter ག or བ or ཏ་བླག, such as ཏྟག་ཏུ, རབ་ཏུ, ཀུན་ཏུ, མཚན་ཏུ, བ་ལོ་ཡན་ཏུ।

The ལྟུ (particles) ཏུ and ཏུ are used after ང, ཏ, ཏ, མ, ར, ཡ final letters in a word. ལྟུ is used after words ending in མ, such as ལོགས་ལྟུ, གཤམས་ལྟུ। The ལྟུ (particle) ར is used after ར (expressed or understood), such as ལྟར་གསལ།

For the use of ཡ and ཏ་འོ, has not to look to the nature of the closing letter in a word. They may be used after the ten རྗེས་འབྲུག་ letters such as ག, ང, ཏ, ཏ, བ, མ, ར, ར, ཡ, མ། for example:—

འོག་ཡ, འོག་ཏ། ལྟོང་ཡ, ལྟོང་ཏ། འོད་ཡ, འོད་ཏ། གཏན་ཡ, གཏན་ཏ། རབ་ཡ, རབ་ཏ། གམ་ཡ, གམ་ཏ།
བཀའ་ཡ, བཀའ་ཏ། འང་ཡ, འང་ཏ། ཏལ་ཡ, ཏལ་ཏ། ཏུམ་ཡ, ཏུམ་ཏ།

The use of ཏུ after words ending in ག, བ and ཏ་བླག is in conformity with the rule རྗེས་འབྲུག་ལའི་ལྟུ།

The use of ཏུ after words ending in ང, མ, ར, མ conforms to the rule རྗེས་འབྲུག་ལའི་ལྟུ།

ཏུ is used after words ending in ཏ simply for easy pronunciation. Its use after words ending in ཏ, ར, ཡ is according to the rule ཏྟག་ལའི་ལྟུ་ལྟར་ལྟུ་ལའི་ལྟུ་ལྟུ་ལའི་ལྟུ་ལྟུ་ལའི་ལྟུ་ལྟུ།

The use of ཏུ after words ending in ག, བ and ཏ་བླག;—of ཏུ after words ending in ང, མ;—of ར and ཏུ after words ending in ར as in མཐར་ or མཐར་ཏུ;—of ལྟུ after words ending in མ and also of ཏུ after words ending in ཏ, ར, ཡ is according to the rule རྗེས་འབྲུག་ལའི་ལྟུ། &c.

PREFACE.

THE first Grammar of the Tibetan language, in English, written by Alexander Csoma de Kőrös was published under the patronage of the Government and the auspices of the Asiatic Society of Bēngal, in 1834. The scholarship which that Hungarian Traveller displayed in it, has not, in my humble opinion, been surpassed by any subsequent student of Tibetan. In this Introduction to the Grammar of the Tibetan Language, I have followed his work, supplementing it here and there with materials drawn from SITU-SUM-TAG, the exhaustive commentary on Thon-ni Sam Bhota's *Sum-chu-pa* and *Tag-jug-pa*.

During my second sojourn, in Tibet, in 1881 and 1882, I found a manuscript copy of Situ-Sum-Tag at Tashi-lhunpo, in the library of Sengchen Lama, Prime Minister of the Tashi Lama (*'tsang Panchen Rinpo-che*) TANPAI WANG-CHUG.

I got it copied for my use. In 1894, its importance to students of Tibetan Literature was explained by me to Sir Alfred Croft, then Director of Public Instruction in Bengal. He obtained the sanction of the Government of Bengal to publish it at State expense. The publication of the work was, however, indefinitely delayed for the want of a second copy to collate the text. It was only, in 1911, that I could secure a block-print copy of SITU-SUM-TAG from *Ebui Kawaguchi*, the well-known Japanese Tibetan Scholar and Traveller. That good Buddhist Monk has very kindly revised the book in proof which I was unable to do owing to weak sight and the smallness of the type used in printing it.

Alexander Csoma, in the preface of his Grammar, wrote as follows:—

“Tibet being considered as the headquarters of Buddhism in the present age, these elementary works (Tibetan Grammar and Dictionary) may serve as keys to unlock the immense volumes, (faithful translations of the Sanskrit text) which are still to be found in that country, on the manners, customs, opinions, knowledge, ignorance, superstition, hopes, and fears of the great part of Asia, especially India, in former ages.”

What he hoped his two works would do, eighty years ago, has, in the meantime, been partly fulfilled. Following his footsteps, in the field of Tibetan literature, I have collected a few barley corns which, in the form of this compendious compilation, I present to the learned public. It may help the reader in his endeavour to study the literature of Tibet.

Orthography being the most difficult part of the Tibetan language, access to it from any side, is as difficult as entrance to the country itself, owing to the stupendous snowy barriers which encompass it.

Patiently crossing these when a traveller has entered the snow-girt tableland of Tibet, he will love to sojourn in it, because it is the most difficult, yet delightful country to travel, on the face of the earth.

The sportsman-traveller chases on its lofty plateau the finest games—the *dong* (wild-yak), the *kyang* (wild-ass), the *ovis-polis* འཕྲུག་པོ་, the *ovis ammon*, and ibex, &c, animals that are unknown in any other part of the globe.

In like manner, the student who has entered the field of Tibetan literature will find in it new matters for study.

This compilation, it is hoped, will be useful to students going up for the Matriculation and the Bachelor of Arts Examinations of the Calcutta University, as also to Government Officers, who choose to pass High Proficiency and Honours Examinations in Tibetan.

The necessary texts for these examinations are given in it.

THE COMPILATION COMPRISES :—

Introduction to the Grammar of the Tibetan Language.

Extracts from the Yig-kur Nam-shag. *

Diary of a Journey to Lhasa from Gyan-tse, in Tibetan.

Sumpa Khan-po's Life of the Buddha (extracts from *Pagsam Jonzang*).

Kahlon Gûng-thang-pa's Life of the present Dalai Lama.

Dag-Je Salwai Melong. †

SITU SUMTAP.

Situi Shal-lûng. ‡

Tshang-yang Gya-tsho's gûl-lû.

Besides these, there are given several appendices containing specimens of composition in chaste, idiomatic Tibetan.

* ཡིག་བསྐྱར་རྣམ་གཞག། (forms of correspondence) and *Pagsam Jonzang*, edited by Sarat Chandra Das, were published by the Government of Bengal in 1901; Bengal Secretariat Book Depôt, Calcutta.

† དག་ཕྱེད་གསལ་བའི་མེ་མོང་། Metrical Spelling-Book and Dictionary.

‡ མི་འཁྲུག་གི་ལུང་། Commentary of the *Sum-chu-pa* and *Tag-Jug-pa* by Lama Dharma Bhadra of Nul-ohu in Tsang.

AUTHOR'S INTRODUCTION

TO

SITU SUM-TAG.

REVERENCE to Çākya Simha, who is adored by all perfected *Bodhisattvas* including the unerring Mañju ghoṣa and others, and whose very memory removes all fears from the minds of all despondent sinners.

In accordance with the prophecy of our Teacher, in the Mañju Çrī mūla Tantra, there reigned at Lha-ldan (Lhasa) in Central Tibet, a succession of *Dharma Rājās* sprung from the Li-tsa-bya race.* Among them, the most illustrious was Miñhila (*Naradeva*), surnamed Sroñ-btsan ggam-po the wise and just king. Among his many eminent ministers, Thu-mi Sambhoṭa † was distinguished for his literary aptitude and attainments. In obedience to the command of his King, impelled by the earnest prayers (of a former life) for acquiring *Bodhi* (spiritual enlightenment) he proceeded to *Ārya deça* (India). There he studied the Arts, both of the Brāhmanys and the Buddhists, under *Paṇḍita* Deva-vid Simha (in Tibetan, Lha-rigpañi Séngé), the Brāhman Lipikara (in Tibetan Libyin *i.e.*, *Lipi-datta* and other eminent teachers.

On his return to Tibet, he resided in the castle of Maru near Lhasa where he shaped the Tibetan character after the model of the *Nāgarī*. * He wrote eight grammatical works, out of which, Sum-rtags only is extant to this day. This work comprises two books namely, Sum-chu-pa and Rtags-kyi ljug-pa which treat of the orthography and orthoëpy of the Tibetan language.

The Sum-chu-pa is embodied in thirty verses and forms the basis of Tibetan grammar. Hence its name, in Sanskrit, is *Vyākaraṇa mūla trimsat nāma*, in Tibetan: Luñ ston-pa rtsa-wa Sum-chu-pa.

After reverentially bowing to Buddha, the most rare One, the author Thu-mi Sambhoṭa begins his work with salutation to Mañju ghoṣa, the lord of speech.

Who this Mañju ghoṣa was the commentator explains with a quotation from the work *Mtshan yañ-dag-par brjyod-pa* "The master of speech is the *jñāna kāya* (ye-çes sku) of Buddha. That *jñāna-kāya* is self-existent. Mañju ghoṣa is, therefore, a *Jñānasattva* (Yi-çes-sems-dpal). He is not to be understood as being an ordinary *Bodhisattva* who has attained to the ten stages (*Daça Bhū-mi*) of *Bodhisattva* spiritual perfection.

He exists in the heart of all the *Tathāgatas i.e.*, represents the spiritual wisdom of all the Buddhas.

ལེ་ཤེས་མེས་དཔལ་ཤེས་བྱ་བ་དེ་བཞིན་གཤམ་པ་མཚས་ཅད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁ་ལ་ན་གནས་པའི་ཕྱིར་རོ།

Thu-mi then makes salutation to *Sadāçiva*, the God Maheçvara of the Brāhmanys, saying that he it was who first taught the Arts to them.

* The *Liccani* people of *Vriçāli* in *Maçadha*, during the Buddha's time.

† The *Bengalī*, *Nevārī*, and *Tibetan* characters, closely resemble one another, all three having had their origin in *Mithila* and having been shaped after the model of the form of *Devanagarī* that was current there in the seventh century A. D. The ancient *Māthilī* character bears a striking resemblance to the *Lan-tsha* (or *Ruñjā*, of Nepal) or the ornamental *Deva nāgarī* which was little known in India.

‡ In some grammatical works he is called *Thon mi* Sañhota Anuñbu *i.e.*, *Thon-mi*, the son of Anu.

The name *Sambhoṭa* signifying the good Tibetia (or Tibetan) was given to him by his Indian Teachers. ANU was his mother. He was called Anuñbu in the manner the chief disciple of the Buddha was called *Cāriputta* (in Tibetan *Cāñhi-bu*) the son of *Cāri* or *Cārikā* or *Sārakhvālī*.

TAG-JUG-PA.

རྟམ་མ་རྟམ་པ།

The letters of the alphabet are distinguished, in consideration of the nature of their sounds, by assigning to them five genders, namely: ཨོ masculine, མ་ནིང་ neuter, ཨོ feminine, རྟམ་མ་ very feminine and ཨོ་གཤམ་ sub-feminine or barren.

The four vowels called ཨ་ལི་བཞི་ *i, u, e, o* are considered as being feminine in their nature, and the thirty letters of the alphabet called ལྔ་ལི་ are conventionally regarded as masculine for their combination with the vowels. It may be remembered that the thirty letters have been arranged in seven and half རྟམ་ series. The first letters of the first four series such as ཀ, ཅ, ཉ, and ཎ are classed as ཨོ masculine; the four second letters of the same series such as ཌ, ཌྷ, ཐ and ཏ are classed as མ་ནིང་ neuter; the four third letters of the four series such as ད, ཐ, ན and འ are classed as ཨོ feminine; and the last four letters of the same four series such as ང, ན, ལ and མ are classed as རྟམ་མ་ very feminine. Out of the fourteen letters of the remaining three and half series ཅ being akin to ཅ is taken as ཨོ; ཅ being like ཅ is classed as མ་ནིང་ and ཨོ being like ཨོ is taken as ཨོ feminine. The letter ཨ་ being similar in sound to འ is also classed with it as ཨོ feminine. The six letters ལ, ལ, ལ, ལ, ལ, ལ and ལ are classed as feminine. Of the remaining four letters ང, ལ, ལ are regarded as ཨོ་གཤམ་ sub-feminine and ཨ་ is said to possess no gender, it being the basis of both ཨ་ལི་ and ལྔ་ལི་ letters.

This distinction in gender is said to have arisen owing to the perceptible difference in the tone or accent of the letters such as hard, soft or low, &c., which is due to the place of their origin. Those that are sounded hard or strongly *i.e.* with some exertion (བྱེད་ཚུལ་གྱི་ཚེ་བ) are classed as ཨོ masculine, those that are sounded moderately (རྟམ་པ) are classed as མ་ནིང་ neuter. Letters that are sounded low or with some ease (ལྷོད་ཚུལ་གྱི་ཚེ་བ) are classed as ཨོ feminine. Those possessing still lower or softer sound are classed as རྟམ་མ་ very feminine. The very softly sounded letters (ལྷོད་ཚུལ་གྱི་ཚེ་བ་ལྷོད་ཚེ་བ) are classed as ཨོ་གཤམ་ sub-feminine or barren. The last letter of the alphabet ཨ་ is regarded as being མ་ཚོན་ལེན་ genderless.

Among the མིང་གཞི་ letters ཀ་ཅ་ཉ་ཎ་ཚ་ are ཨོ masculine; ཌ་ཌྷ་ཐ་ཏ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ are མ་ནིང་ neuter letters; ད་ཐ་ན་འ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ་ are ཨོ feminine; ང་ལ་ལ་ལ་ are རྟམ་མ་ very feminine; ང་ལ་ལ་ are ཨོ་གཤམ་ sub-feminine or barren.

ཐོན་འཇུག་གི་རྟགས་ཀྱི་འཇུག་པ། GENDER IN THE FIVE ཐོན་འཇུག LETTERS.

There is also conventional distinction, in gender, among the five ཐོན་འཇུག *prefixes* ཀ, ད, བ, མ and ར. The letter བ (which as a མིང་གཞི letter is མོ་མོ་ feminine) should be regarded as མོ་མོ་ masculine when used as a *prefix*. The letters ཀ and ད (which as མིང་གཞི letters were classed as མོ་མོ་ feminine) should be regarded as མ་རྟེང་ neuter when used as *prefixes*. The letter ར is མོ་མོ་ feminine and མ is རྗེན་ཏུ་མོ་ very feminine. This distinction of sex in the five ཐོན་འཇུག *prefix* letters is not due to the high, strong or low tone or accentuation in the letters themselves but simply for the purpose of their combination with the མིང་གཞི letters for forming words and for determining their sounds.

ON THE USE OF THE FIVE *prefixes* ཐོན་འཇུག—ག་ད་བ་མ་ར.

The following rules are observed in attaching the five *prefix* letters to the thirty letters of the alphabet which being the basis of all words are called མིང་གཞི *basics*.

- (1) ཐོ་ནི་ཐོ་དང་མོ་ལ་འཇུག། ཐོ་མོ་ masculine (letters) should be attached to ཐོ and མོ (masculine and feminine) letters.
- (2) མོ་ནི་མོ་དང་མ་རྟེང་ལ་འཇུག། མོ་མོ་ feminine (letters) should be attached to མོ and མ་རྟེང་ (feminine and neuter) letters.
- (3) མ་རྟེང་ལང་ནི་ཐོ་མོ་ལོ། མ་རྟེང་ neuter (letters) also should be attached to ཐོ and མོ (masculine and feminine) letters.
- (4) རྗེན་ཏུ་མོ་ནི་མ་རྟེང་དང་། མོ་དང་རྗེན་ཏུ་མོ་ཉིང་ལོ། རྗེན་ཏུ་མོ་ very feminine (letters) should be attached to མ་རྟེང་ neuter, མོ་མོ་ feminine and རྗེན་ཏུ་མོ་ very feminine letters.

ག

THE LETTER ག AS A *Prefix*.

The letter ག as མ་རྟེང་ (neuter) among the five ཐོན་འཇུག letters is prefixed to ཅ, ཏ, ཙ which are classed as ཐོ་མོ་ masculine among the seven and half *series* of the thirty མིང་གཞི letters for example: གཅིག, གཏམས, གཙང་།

ག as མ་རྟེང་ is prefixed to ན, ད, ལ, ས, ཐ, ལ, ས when they are རྒྱུ་འཇུག used singly being classed as ཐོ་མོ་ feminine among the མིང་གཞི letters, for example: གནེད, གདངས, གནས, གཞལ, གཇུགས, གཡས, གཤས, གསལ།

མ is prefixed to ང, ན, ན (when they are རྒྱུ་པ) being classed as རྒྱུ་པ་མོ among the མིང་གཞི letters, for example: མངོན, མཉམ, མནབས།

མ is prefixed to ལ and ལ when they are either རྒྱུ་པ་ལྷུལ or རེད་གས་ལྷུལ། for example མཁྱེན, མཚུངས, མཚུགས, མཚིན།

༩

THE LETTER ར AS A *Prefix*.

The letter ར as མོ feminine among the རེད་ལྷུག letters is prefixed to ལ, ར, ལ, ལ (when རྒྱུ་པ) which are classed as མོ among the མིང་གཞི letters, for example: རལོད, རཇམ, རདམ, རལོལ, རཇོམས

ར is prefixed to ལ, ཚ, བ, ལ, ཚ (when རྒྱུ་པ) being classed as མ་ནིང neuter among the མིང་གཞི letters, for example: རཤོང, རཚང, རབད, རཕགས, རཚལ།

ར is prefixed to ལ, ལ, ལ, ལ when they are རེད་གས་ལྷུལ subjoined, for example: རཇིན རཤེལ, རཕྱད, རཇེལ།

HINTS ON THE USE OF CERTAIN DIACRITICAL MARKS OR STOPS CALLED ལད (Cad)

The full-stop (.) is represented by two vertical lines (||) called རྟེན་ལད or double-stops. The single stop (|) called རྟེན་ལད generally represents the comma. The ལད is broad on the top and pointed at the foot resembling a pin, and as such it is used in the block-prints of Tibet.

In prose-writings the double vertical line-mark རྟེན་ལད is generally used at the end of a sentence or passage.

* རྒྱུ་པ or རྒྱུ་པ་ལྷུལ a letter in its simple form or when it is joined with any of the four vowel signs, (representing i, u, e and o) is called རྒྱུ་པ་ལྷུལ rKyañ-hphul or རེད་གས་ཚན།

† རེད་གས་མ or རེད་གས་ལྷུལ a surmounted or superscribed letter such as རྟ, རྟ, རྟ, རྟ།

‡ རེད་གས་ལྷུལ a subjoined letter such as རྟ རྟ, རྟ, རྟ།

§ རེད་གས་ལྷུལ རེད་གས་ལྷུལ a letter when it is both superscribed and subjoined, such as རྟ (here the letter ལ has མ on its head and ལ at its foot.)

N.B.—When a letter in its simple or compound form is joined with any of the four vowel-signs called ལྱ་ལྱ (), ལལས་ལྱ (), ལལོང་ལྱ (), ལོ་ལྱ () representing i, u, e and o, it is called ལྱག་ལྱེད་ཚན། for example: ལོད, ལལྱ, ལལོ, ལལོ། In these ལ, ལ, ལ, ལ are all ལྱག་ལྱེད་ཚན།

The single line-mark ཚིག་གད་ also called རྒྱུང་གད་ is used at the end of an expression or prose line which has not concluded but is continuing.

Tibetan grammarians consider it necessary to put རྟིམ་གད་ (double-stops) at the end of each line (རྒྱུང་པ or foot) in a verse. It is, however, usual to divide the རྟིམ་གད་ into two separate ones, putting one immediately at the end of the first foot and the other at the beginning of the succeeding foot.

The ཚིག་གད་ is also used at the end of an address or vocative expression, either in prose or poetry.

The conclusion or termination of a section or chapter is marked by four vertical line-marks or བཞི་གད་. When a sentence or expression terminates in a word ending in ག or ང, it is necessary to put a ཚོག་ inter-syllabic point (') to the left of the གད་ in a line with its top. The use of the inter-syllabic point (') before རོ, རུ and རམ is optional for the purpose of metrical convenience, in poetry. It is generally not used.

The following extracts from the grammatical work called རུང་གསལ་འབྲུག་གྱི་ལྷོ་མིག་ by དབྱུངས་ཅན་དགའ་བའི་བློ་གྲོས་ Yangchan Gah-wai Lodoi, High-priest of the monastery of Dolonor (མཚོ་བདུན) in Mongolia (during the hierarchy of the fourth Tālahi Lama ར་པའི་བླ་མ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ) illustrate the use of the གད་ and ཚོག་པར་ཚོག་ (stops and inter-syllabic point.)

ཚོགས་བཅད་རྒྱུང་པའི་མཐའ་ལ་ནི།	རྟིམ་གད་ངེས་པར་འཕྲོབ་པ་ཡིན།
ག་མཐར་ཚིག་གད་ང་ལི་མཐར།	གད་ཀྱི་གོང་དུ་བྱེ་ཚོག་དགོས།
ང་ལིག་གི་རྒྱུང་པ་གད་དང་མི་འདྲི་བའི་ཆད་ཡིན།།	
ཚོགས་ལྷགས་ལ་ནི་རྫོགས་ཚོག་མཐར།	རྟིམ་གད་ནམ་གངས་སོ་སོ་དང།
རྟན་ཚན་པམ་ཆེར་མཐའ་དང་ནི།	བོད་པའི་སྐབས་ལ་འང་ཚིག་གད་བྱ།
ལྷོ་ཚན་ཆེན་མོ་རྫོགས་པ་དང།	ལེན་འཛམས་སུ་བཞི་གད་འཕྲོབ།
རྒྱུང་པ་གོང་དང་མི་གོང་ལས།	འོ་འུ་འམ་གྱི་ཚོག་པར་ཡང།
འཕྲོབ་ཚུལ་སྐབས་དང་ལྷུར་བར་བྱ།།	

SOME HINTS TO READERS.

It is necessary to give here some hints on the method of writing dates, which is peculiar to Tibet, as without a knowledge of it, the reader will find some difficulty in reading Tibetan correspondence and historical works.

There are two methods of reckoning time in Tibet, namely, the cycle of twelve years, called མ་འཁོར་བརྩ་གཉིས *Lo-khor chu ñi* and the cycle of sixty years called མ་འཁོར་དྲུག་རུ *Lo-khor dug-chu*; the former is generally used in estimating the age of individuals, the latter in calculating the dates of all important events.

The years of the cycle of twelve years, are named after the names of the following animals: རྩི་བ mouse, མང ox, རྩྭག tiger, ཨོས hare, འབྲུག dragon, སྦྱལ serpent, རྩྭ horse, ལུག sheep, སྤེ ape, བྱ bird, བྱི dog and བག hog. They are counted in the following order:—

མ་འཁོར་བརྩ་གཉིས *Cycle of 12 years.*

Names in Tibetan.	As written.	As spoken.	Meaning.
1. རྩི་མོ	(byi-lo	... <i>chee-lo</i>)	the mouse-year.
2. མང་མོ	(glan-lo	... <i>lang-lo</i>)	the ox-year.
3. རྩྭག་མོ	(stag-lo	... <i>tag lo</i>)	the tiger-year.
4. ཨོས་མོ	(yos-lo	... <i>yo-lo</i>)	the hare-year.
5. འབྲུག་མོ	(hbrul-lo	... <i>dug-lo</i>)	the dragon-year.
6. སྦྱལ་མོ	(sbrul-lo	... <i>dul-lo</i>)	the serpent-year.
7. རྩྭ་མོ	(rta-lo	... <i>ta-lo</i>)	the horse-year.
8. ལུག་མོ	(lug-lo	... <i>loog-lo</i>)	the sheep-year.
9. སྤེ་མོ	(spre-lo	... <i>teh-lo</i>)	the ape-year.
10. བྱ་མོ	(bya-lo	... <i>chah-lo</i>)	the bird-year.
11. བྱི་མོ	(khyi-lo	... <i>khee-lo</i>)	the dog-year.
12. བག་མོ	(phag-lo	... <i>phaq-lo</i>)	the hog-year.

These Tibetan names correspond to the Chinese names of the twelve animals and are said to have been first introduced in Tibet by Queen Wenchang, daughter of Emperor T'ai-tsung, who was married to King Mihi Lha surnamed Srong-tsan Gampo, in about 635 A. D. About a century later, the system of astrology then prevalent in China, which contained a cycle of sixty years, was introduced in Tibet. At a later period, in about 1026 A. D., with the introduction of *Kāla Chakra Tantras*, the Indian Cycle of sixty years called the *Vrihaspati Chakra* was brought to Tibet from S'rīdhānya Kaṭaka (དཔལ་ལྷན་འབྲས་བུ་ལྷ་ས་ཐོག་ལྷ་ས་ཐོག་ལྷ་ས་ Sanchi Topes ?), situated on the River Kriṣṇā near modern Amraoti, in Southern India

This cycle had a distinct name for each year of the series, but the Chinese cycle was made up by combining the names of the five elements, * namely: *wood* རྗེ, *fire* རེ, *earth* ས, *iron* ལྷགས, *water* ལྷ with those of the cycle of twelve years. These are made ten by affixing the signs of masculine and feminine genders *i.e.*, རོ and རོ to the elements.

The names of the years of the Indian Cycle of 60 years, in Tibetan, are as follows:—

Indian cycle of 60 years as Tibetanized. (See Appendix V).

1. རྗེ་བྱི	(çiñ-byi)	<i>wood-mouse.</i>	2. རྗེ་གྲང	(çiñ-glañ)	<i>wood-ox.</i>
3. རེ་ཉག	(mé-stag)	<i>fire-tiger.</i>	4. རེ་ཡོས	(mé-yos)	<i>fire-hare.</i>
5. ས་འབྲུག	(sa-hbrûg)	<i>earth-dragon.</i>	6. ས་སྐྱལ	(sa-sbrûl)	<i>earth-serpent.</i>
7. ལྷགས་རྩ	(lcags-rta)	<i>iron-horse.</i>	8. ལྷགས་ལུག	(lcags-lûg)	<i>iron-sheep.</i>
9. ལྷ	(chû-spre)	<i>water-ape.</i>	10. ལྷ་བྱ	(chu-bya)	<i>water-bird.</i>
11. རྗེ་ཁྱི	(çiñ-khyi)	<i>wood-dog.</i>	12. རྗེ་ཕག	(çiñ phag)	<i>wood-hog.</i>
13. རེ་བྱི	(mé-byi)	<i>fire-mouse.</i>	14. རེ་གྲང	(mé-glañ)	<i>fire-ox.</i>
15. ས་ཉག	(sa-stag)	<i>earth-tiger.</i>	16. ས་ཡོས	(sa-yos)	<i>earth-hare.</i>
17. ལྷགས་འབྲུག	(lcags-hbrûg)	<i>iron-dragon.</i>	18. ལྷགས་སྐྱལ	(lcags-sbrûl)	<i>iron-serpent.</i>
19. ལྷ་རྩ	(chû-rta)	<i>water-horse.</i>	20. ལྷ་ལུག	(chu-lug)	<i>water-sheep.</i>

* The Indian names of the *Pañcha bhuta* five elements are: earth, fire, air, ether or voidity and water.

21.	ཤིང་སྤྲེ	(çin-εpre)	<i>wood-ape.</i>	22.	ཤིང་བྱ	(çin-bya)	<i>wood-bird.</i>
23.	མེ་ཁྱི	(mé-khyi)	<i>fire-dog.</i>	24.	མེ་ཕག	(mé phag)	<i>fire-hog.</i>
25.	ས་བྱི	(sa-byi)	<i>earth-mouse.</i>	26.	ས་གླང	(sa-glan)	<i>earth ox.</i>
27.	ལྷགས་སྟག	(leags-εtag)	<i>iron-tiger.</i>	28.	ལྷགས་ཡོས	(leags-yos)	<i>iron-hare.</i>
29.	ལྷ་འབྲུག	(chû-lbrûg)	<i>water-dragon.</i>	30.	ལྷ་སྦྲུལ	(chû sbrûl)	<i>water-serpent.</i>
31.	ཤིང་རྟ	(çin-rta)	<i>wood-horse.</i>	32.	ཤིང་ལུག	(çin lug)	<i>wood-sheep.</i>
33.	མེ་སྤྲེ	(mé-spre)	<i>five ape.</i>	34.	མེ་བྱ	(mé-bya)	<i>fire bird.</i>
35.	ས་ཁྱི	(sa-khyi)	<i>earth-dog.</i>	36.	ས་ཕག	(sa-phag)	<i>earth-hog.</i>
37.	ལྷགས་བྱི	(leags byi)	<i>iron-mouse.</i>	38.	ལྷགས་གླང	(leags-glan)	<i>iron-ox.</i>
39.	ལྷ་སྟག	(chû-εtag)	<i>water-tiger.</i>	40.	ལྷ་ཡོས	(chû-yos)	<i>water hare.</i>
41.	ཤིང་འབྲུག	(çin-lbrûg)	<i>wood dragon.</i>	42.	ཤིང་སྦྲུལ	(çin sprûl)	<i>wood-serpent.</i>
43.	མེ་རྟ	(mé rta)	<i>fire horse.</i>	44.	མེ་ལུག	(mé-lûg)	<i>fire-sheep.</i>
45.	ས་སྤྲེ	(sa-εpre)	<i>earth-ape.</i>	46.	ས་བྱ	(sa-bya)	<i>earth bird.</i>
47.	ལྷགས་ཁྱི	(leags-khyi)	<i>iron-dog.</i>	48.	ལྷགས་ཕག	(leags-phag)	<i>iron-hog.</i>
49.	ལྷ་བྱི	(chû-byi)	<i>water-mouse.</i>	50.	ལྷ་གླང	(chu-glan)	<i>water-ox.</i>
51.	ཤིང་སྟག	(çin-εtag)	<i>wood tiger.</i>	52.	ཤིང་ཡོས	(çin yos)	<i>wood hare.</i>
53.	མེ་འབྲུག	(mé-lbrûg)	<i>fire-dragon.</i>	54.	མེ་སྦྲུལ	(mé-sbrul)	<i>fire-serpent.</i>
55.	ས་རྟ	(sa-rta)	<i>earth-horse.</i>	56.	ས་ལུག	(sa lûg)	<i>earth-sheep.</i>
57.	ལྷགས་སྤྲེ	(leags-εpré)	<i>iron-ape.</i>	58.	ལྷགས་བྱ	(leags-bya)	<i>iron-bird.</i>
59.	ལྷ་ཁྱི	(chû-khyi)	<i>water-dog.</i>	60.	ལྷ་ཕག	(chu-phag)	<i>water-hog.</i>

In the above serial enumeration of the names of the years of the *Vrihaspati Chakra* (Indian cycle), it will appear, that the name of each animal of the smaller cycle coupled with the names of the elements, occurs five times, for instance: *mouse* appears in the first year with *wood*, 13th year with *fire*, 25th year with *earth*, 37th year with *iron*, and in the 49th year with *water*. Thus the twelve animals being joined with the five elements make up the number sixty of the cycle.

Chinese Cycle of 60 years.

1. རྩོལ་ལྷོ་གྱི་ wood m. mouse.	21. རྩོལ་ལྷོ་སྤྲེ་ wood m. ape.	41. རྩོལ་ལྷོ་རྩུག་ wood m. dragon
2. རྩོལ་ལྷོ་གྲུང་ wood f. ox.	22. རྩོལ་ལྷོ་བྲུ་ wood f. bird.	42. རྩོལ་ལྷོ་རྩུལ་ wood f. serpent.
3. ལེ་ལྷོ་རྩྭ་ fire m. tiger.	23. ལེ་ལྷོ་བྱི་ fire m. dog.	43. ལེ་ལྷོ་རྩྭ་ fire m. horse.
4. ལེ་ལྷོ་ལོ་ས་ fire f. hare.	24. ལེ་ལྷོ་ཕག་ fire f. hog.	44. ལེ་ལྷོ་ལུག་ fire f. sheep.
5. ས་ལྷོ་རྩུག་ earth m. dragon.	25. ས་ལྷོ་གྱི་ earth m. mouse.	45. ས་ལྷོ་སྤྲེ་ earth m. ape.
6. ས་ལྷོ་རྩུལ་ earth f. serpent.	26. ས་ལྷོ་གྲུང་ earth f. ox.	46. ས་ལྷོ་བྲུ་ earth f. bird.
7. ལྷག་ས་ལྷོ་རྩྭ་ iron m. horse.	27. ལྷག་ས་ལྷོ་རྩྭ་ iron m. tiger.	47. ལྷག་ས་ལྷོ་བྱི་ iron m. dog.
8. ལྷག་ས་ལྷོ་ལུག་ iron f. sheep.	28. ལྷག་ས་ལྷོ་ལོ་ས་ iron f. hare.	48. ལྷག་ས་ལྷོ་ཕག་ iron f. hog.
9. ལྷོ་ལྷོ་སྤྲེ་ water m. ape.	29. ལྷོ་ལྷོ་རྩུག་ water m. dragon.	49. ལྷོ་ལྷོ་གྱི་ water m. mouse.
10. ལྷོ་ལྷོ་བྲུ་ water f. bird.	30. ལྷོ་ལྷོ་རྩུལ་ water f. serpent.	50. ལྷོ་ལྷོ་གྲུང་ water f. ox.
11. རྩོལ་ལྷོ་བྱི་ wood m. dog.	31. རྩོལ་ལྷོ་རྩྭ་ wood m. horse.	51. རྩོལ་ལྷོ་རྩྭ་ wood m. tiger.
12. རྩོལ་ལྷོ་ཕག་ wood f. hog.	32. རྩོལ་ལྷོ་ལུག་ wood f. sheep.	52. རྩོལ་ལྷོ་ལོ་ས་ wood f. hare.
13. ལེ་ལྷོ་གྱི་ fire m. mouse.	33. ལེ་ལྷོ་སྤྲེ་ fire m. ape.	53. ལེ་ལྷོ་རྩུག་ fire m. dragon.
14. ལེ་ལྷོ་གྲུང་ fire f. ox.	34. ལེ་ལྷོ་བྲུ་ fire f. bird.	54. ལེ་ལྷོ་རྩུལ་ fire f. serpent.
15. ས་ལྷོ་རྩྭ་ earth m. tiger.	35. ས་ལྷོ་བྱི་ earth m. dog.	55. ས་ལྷོ་རྩྭ་ earth m. horse.
16. ས་ལྷོ་ལོ་ས་ earth f. hare.	36. ས་ལྷོ་ཕག་ earth f. hog.	56. ས་ལྷོ་ལུག་ earth f. sheep.
17. ལྷག་ས་ལྷོ་རྩུག་ iron m. dragon.	37. ལྷག་ས་ལྷོ་གྱི་ iron m. mouse.	57. ལྷག་ས་ལྷོ་སྤྲེ་ iron m. ape.
18. ལྷག་ས་ལྷོ་རྩུལ་ iron f. serpent.	38. ལྷག་ས་ལྷོ་གྲུང་ iron f. ox.	58. ལྷག་ས་ལྷོ་བྲུ་ iron f. bird.
19. ལྷོ་ལྷོ་རྩྭ་ water m. horse.	39. ལྷོ་ལྷོ་རྩྭ་ water m. tiger.	59. ལྷོ་ལྷོ་བྱི་ water m. dog.
20. ལྷོ་ལྷོ་ལུག་ water f. sheep.	40. ལྷོ་ལྷོ་ལོ་ས་ water f. hare.	60. ལྷོ་ལྷོ་ཕག་ water f. hog.

In page 11, Appendix VI, ལྷ་རྩེ་བུ་གཟུགས་པའི་ཚེས་ལ་ཅན་ (an auspicious) day in the 3rd month, of the year *water-horse*. The Diary commenced in the month of April (the 3rd month of the year in the Tibetan calender) 1882.

It will appear from Appendix V, where the Sanskrit names of the years of the Indian cycle are given that the first year is called *Prabhava*, in Tibetan, རབ་བྱུང་ (pronounced *Rab-joong*). This was the year, according to the Buddhists of Tibet, when the Buddha was born at Kapilavástu. From this name the Indian cycle is designated *Rab joong*, in Tibet. The present year 1914 called *Ánanda*, in Sanskrit and རྗེ་རྟུག་ (*wood-tiger*) in Tibetan, is the 48th year of the 15th cycle རབ་བྱུང་བཙོ་ལྔ་, reckoning the beginning of the first cycle from the year 1026 A.D., when it was introduced in Tibet by one Chilu-Pandita. The 15th cycle will terminate in the year 1926 and the sixteenth cycle རབ་བྱུང་བརྒྱ་དྲུག་ will commence in the year 1927.

The Tibetans divide the year into lunar months calling them ཟླ་བ་དང་པོ་ first month, ཟླ་བ་གཉིས་པ་ second month, ... ཟླ་བ་བརྒྱ་གཉིས་པ་ twelfth month. ཟླ་བ་ (zla-va) pronounced *Dá-wa* signifies the moon, hence month. ཟླ་བ་དང་པོ་ (*Dá-wa dang-po*) the first month of the Tibetan year begins in February. There is no particular name for each month.

In page 193, of his Grammar, Alexander Csoma has the following passage:—

“The *Kála chakra* doctrine of Adi Buddha was delivered by S’ákya, in his 80th year, at S’rīdhānya Kataka upon the request of Chandra Bhadra, a king of S’ambhala who in his 99th year visited S’ákya there. Upon his return home, he compiled the *Mūla Tantra*, in accordance with what he had heard from S’ákya, and two years afterwards he died. This work is the source of all the subsequent voluminous compilations, increased modifications and interpolations. In the *Mūla Tantra*, S’ákya foretells to Chandra Bhadra 25 kings, who will reign at S’ambhala, each for 100 years. The six first of them are called *Dharma Rájás* and the others are styled *Kulika*. He foretells also that after 600 years from that date *Kulika Kīrti* (Yaçokīrti or the Ephiphanes of the Greeks?) will succeed to the throne of S’ambhala, and that 800 years afterwards the *Mleccha* or Muhamadan religion will rise at Makha (Mecca).”

He conjectured that S'ambhala must have been the capital of a kingdom that flourished in the early centuries of Christ and that S'rīdhānya Kataka was the Cuttak of modern Orissa. The last of the kings of S'ambhala is, however, not mentioned in the *Mūla Tantra*. It is stated that a king named Samudra Vijaya arrived at S'ambhala in 618 A.D., and shortly after that the period called, in the Tibetan chronology, མེ་ཁ་རྒྱ་མཚོ་ (Me-kha-r̥gya-Mtsho), commenced. It is also stated that in 622 A.D., at Makha (Mecca) the Muhamadan religion was established. From what can be gathered from Tibetan histories and works on *Kāla Chakra* it may be conjectured that this S'ambhala, very probably, was the capital of the Bactrian Empire of the Eastern Greeks who had embraced Buddhism. It is also conjectured that the modern city of Balkh must have been the site of their latest capital. The name of King Menander (in Sans. Minendra) who erected a very lofty *chaitya* has been mentioned by the Kashmirian poet Kṣemendra, in the *Avadāna Kalpalatā*, a work that was finished in about 1035 A.D.

Referring to Samudra Vijaya, Alexander Csoma in a foot note remarked: "This pretended King's arrival at S'ambhala in 622 A.D., has some coincidence with *Yezdejird*, the Persian King's taking refuge in the same country; for it is affirmed, that this prince, upon the fall of Seleucia, and the conquest of Persia by the Arabs, in 636, retired to Trans-Oxiana or Ferghana".

Symbolic names for certain numerals.

As regards the explanation of the period མེ་ཁ་རྒྱ་མཚོ་ (Me-kha-r̥gya-Mtsho), it is hardly possible to arrive at it, without a knowledge of the Indian method of expressing numerals in symbolical names or terms. These are called འུ་མ་བཟོ་ (numerical signs), for instance: the word མེ་ཁ་, Sans. *Ānya* voidity or sky is expressed by a zero (0). ལཀ་ (Sans. *hara*), the hand is a symbol for 2; so are (*Netra* or *chakṣu*) eyes, *Pakṣa* (the white and the dark lunations in the month), because there are two hands in man; two eyes in all animals, two wings in birds and two lunations, white and dark, in a month. In the same manner, the འུ་མ་ or numeral, (one) is symbolically expressed by the terms *Ārāra*, (in Tibetan འུ་རྩུག་མཚོ་) body, *chandra* (ཇློག་མཚོ་) the moon, *Gandāra* འུ་རྩུག་མཚོ་ the rhinoceros, because all animals possess only one body, there is only one moon, and the rhinoceros has only one horn.

The numeral 3 is expressed by the symbolical terms *Loka*, (འཛིག་རྗེན་) worlds, which according to Hindu conception, are three in number, *Guṇa* (ཡོན་ཏན་) qualities or attributes which are three in humanity: *Satva*, *Raja*, *Tama*, and also *Agni* (མེ) fire which according to Hindu mythology are also three in kind.

The གྲམ་བརྗེས་ numeral sign for 4 (four) are *Samudra* (གླུ་མཚོ་) ocean; *Pada* (ཀོང་) foot; *Veda* (རིག་བྱེད་) Hindu scriptures; because beasts are quadrupeds *i.e.*, possessing four feet; there are four great oceans, according to Hindu cosmogony, on the surface of the globe. These four illustrations will enable the reader to understand what is signified by the expression མེ་མཁའ་གླུ་མཚོ།

In the use of the གྲམ་བརྗེས་ numeral-signs, it is usual to count or write the figures indicated by the symbolical terms from right to left. མེ (fire) expresses 3, མཁའ་ (sky) 0, and གླུ་མཚོ་ oceans, 4. If the order is reversed in the three 3, 0, 4 by putting them as 403 the correct figure is obtained.

The period expressed by 403 years, according to the *Kāla chakra Mūla Tantra* commenced at the rise of the Muhamadan religion at Mecca *i.e.*, in 622 A.D. If 403 be added to 622, the first year of the *Hejira*, the year 1025 A.D., is obtained. With the year called *Prabhava* in which S'ākya is believed to have been born, the date of introduction of the Tibetan *Rebjoong* Cycle begins. Tibetan historians affirm that *Kāla chakra Tantras* and the *Vrihispātī* cycle were brought from Káshmir by an Indian Buddhist named ཅོ་ལུ་བཏཱ་ཤེན་ *Tsi-lu* Pandita. At this time the Mánáyána Buddhism greatly flourished in that country. The Avadána Kalpalata gives abundant testimony on that point. A list of གྲམ་བརྗེས་ terms taken from Alex. Csoma's Grammar, is here attached. They may help the reader in his studies of Tibetan works on Astronomy, Astrology and Chronology.

The number 5 (five) is expressed by the following terms:

འབྲུང་ (བ) *Bhūtam* the elements which, in Sanskrit, are five in number: earth, air, fire, water and sky.

དྲམ་ (པོ) *Indriyam* the organs of sense which are five, such as hearing, seeing, smelling, tasting, and touching.

མའམ་ (སྐ) (Sans. *Vāna*) the arrows of Cupid which are five in number.

སྤང་ (པོ) *Ṣkanḍha* the aggregates which according to Buddhist conception, constitute the body of a living being.

The number 6 (six) is indicated by མཚོམས (*Dik*) the four cardinal points: north, east, south and west, besides the zenith and the nadir.

རོ་བོ *Rasa* taste which are six according to Indian ideas.

རུས *Ritu* or *Samaya* the seasons, which are six in Sanskrit works.

The number 7 (seven) is expressed by the following terms:

ལྷ (*Nága*) snake-kings who are seven in the Hindu mythology.

རྩ་མཛོང (*Riṣi*) the deified sages who are represented in a group of seven stars in the sky in the constellation of the Great Bear.

རིས་གཟུང (*Graha*) the recurring planets which are represented by the days of the week.

གཤེར *Koṣa* treasures, they are counted seven in Hindu mythology.

The number 8 (eight) as represented in words, are as follows:

ལྷ་ས (*Vasu*) the gods of wealth who are eight, according to Hindu mythology.

ཐྲིལ (*Triṣṇā*) the passions.

ཇི (*Parvata*) great mountains which are eight in number in the Hindu *S'astras*

The number 9 (nine) is symbolized in the following terms:

རྩྭ (*S'irā* or *mūla* roots; chief veins or the pulses; they are counted nine in Hindu medical works.

གཟུང *Graha* the 7 planets, with the two comets *Rāhu* and *Ketu* are the *Nava graha* who are propitiated by the Hindus for averting calamities.

བྱ་ག *Chhidra* openings or passages in the body for excretions *i.e.*, *Nava chhidra*.

རྣོན་པོ *Rākṣaṣa* the cannibal goblins who are nine according to Hindu mythology.

The number 10 (ten) is expressed by only one word:

ཕྱུགས (*Dis'a*) quarters or points, which are ten: The four cardinal points, the four corners and the two, zenith and nadir, make the *daṣa-diṣa* the ten quarters.

The number 11 (eleven) is expressed by the names, འཕྲོག་བྱེད (*Hari*), the destroyer; རྣམ་པོ (*Rudra*), བརྩོན་པོ (*Sambhū*), དབང་ལྷུག (*Iṣvara*) the all powerful One. The last name, in Lamaism, is identified with that of འཇིག་རྟེན་དབང་ལྷུག or *Lokeṣvara* who is represented as possessing eleven faces བརྩ་གཅིག་ལྔ།

The number 12 (twelve) is expressed by the names:

རྟེ་མ (*Sūrya*) the sun, his chariot, according to Hindu mythology, being drawn by twelve horses.

ཁྲིམ (*Griha*) the Zediacal signs or mansions which are twelve in number.

Method of transliteration of Tibetan into English.

In Tibetan writings the intersyllabic point (') ཚོག་པར་ཚོག་ is continuously used between every two syllables, as also, between every two words in an expression or sentence. Take for instance, the first sentence in Appendix I: རྟོགས་དུས་རབ་འབྱམས་རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱི་འཕྱིན་ལས་པར་དབང་བཟུང་ཞིང་།

Here the words are: རྟོགས, དུས, རབ་འབྱམས, རྒྱལ་བ, ཀུན་གྱི, འཕྱིན་ལས་པར, དབང་བཟུང་ཞིང་།

In transliterating the above sentence, a hyphen will represent the intersyllabic point (') which will be used to divide every two or three syllables in a word thus: རབ་འབྱམས rab-hbyams; རྒྱལ་བ rgyal-wa; ཀུན་གྱི kun-gyi; འཕྱིན་ལས་པར hphrin-las-par; དབང་བཟུང་ཞིང་ d'wañ-hskur-shiñ With a view to enable the reader to distinguish one word from another the passage will be transliterated thus: Phyogs-dus-rab-hbyams-rgyal-wa-kun-gyi-hphrin-las-par d'wañ-hskur-shiñ instead of as Phyogs-dus-rab-hbams-rgyal-wa-kun-gyi-hphrin-las-par-d'wañ-hskur-shiñ.

APPENDIX I. རྩོམ་འཇུག་*

Hjam-gliñ Yañs-pahi khyon spyi-dañ [the general public of *Dsamling* (Jambu dvipa).]

Bye-brag shas-yul Hbras-mo ljoñ-kyi [particularly, of the hidden land of Domojoñ (Sikkim).]

Dge-hdun mi-dwañ sa-skyoñ bhah-blon ldiñ bu-dpon sogs [the clergy, King-Ruler, minister, captains, sergeants etc.]

Ser-skye mthah-dag gsan-ciñ ñes-gyur [priests and lay class, great and low, all hearing be sure.]

Sa-skyoñ Mi-dwañ Chos-rgyal Sras hdi hshin [whereas this son of the King-Ruler *Dharmarāja*.]

Mo-khams Kun-mkhyen Situ Rinpo-chehi dwon Karma Rin-chen ñes don bstan hdsin-gyi sprul-pahi skur [nephew of *Kun-khyen Situ Rin-po-che* of *Do-kham* (Lower Kham Province) *Karma Rinchen ñe-don Tan-zin's* incarnation.]

Hdi-ga blay-nas ños hdiñ Khri-hdon mñah-gsol bgyid ciñ [here from me having received identification consecration and enthronement.]

Mtshan Karma Sgrub-brgyud bstan-hdsin dur-rgyas lhun-grub ñes-don d'wañ-po [name *Karma Dub-gyu tanzin dargyé lhun-dub ñe-don Wang-po*.]

Shes gsol-shiñ dge-tshul sloñ-gi dños-po yañ-dag-par sgrub ciñ [so named having successfully passed through the orders of *Ge-tshul* and *Ge-loñ*.]

Gsañ-ñags gar-rñiñ-gi d'wañ rjes-guañ du-ma dañ [having received initiation in many secrets of the new and the older mysticism.]

Zab-khrid-bkah-luñ sogs-kyi smin-par bgyis-nas [being turned an adept in the deeper mysteries, precepts, &c.]

Rañ-lugs-kyi dgom-sle Karma Rab-brtan gliñ [of his own sect the monasteries and religious institutions (called) *Karma Rabtanling*.]

Karma Bkra-ciñ chos-hkhor-gliñ, Karma hchi-med Yañs-doen, Karma Sgrub brgyud bstan-dar gliñ sogs-kyi [*Karma Tashichoi khor-ling, Karma Chi-mé yang wen, Karma dub-gyu tandar ling* of &c.]

Spyi-khyab chos-rje-wo dam-par [as Lord spiritual and Director-General], *d'wañ-shkur-wa yin-pas* [has been consecrated.]

Bla-ma ñid-nas hchad rlsod brtsam gsum [the Lama himself (will do) the three—expounding, discussing and composing (religious matters).] *thos bsam sgom gsum-gyi sgo-nas* [from the three points: hearing, thinking and meditation of (spiritual things).] *ris-su ma-chad-pahi* [without inclining to partiality] *rgyal-wahi bstan-pa mthah-dig* [the entire religion of Buddha] *dar-rgyis-su spel-wahi thubz tshul giñ zab dñi* [adopting what are best means and methods for its propagation and expansion] *bye-brag Karma Bkra brgyud-kyi bstan-pa* [especially the doctrine of the *Karma Kagyu School*] *yar-zla ltar spel-wahi mtsod-hphrin* [like the growing crescent of the moon service to religion] *thugs-b-kyed skum-pa-med-pa dañ* [will with thoughtfulness fearlessly exert himself].

Dge hdun-gyi sle-rnam nas kyañ [the class of clergy also] *Bla-maci gsuñ dwans len* [should receive in good spirit what the Lama says.] *bsgrigs khriñs bsruiñ* [keep discipline] *gdoms-tshul hshin bgyid-pa dañ* [and behave observing the vows and morals] *dad-ldan yon-gyi hdiñ-po ruams-kyis kyañ* [the faithful dispensers of gifts (*Dānapati*) also] *gus-hdad bñen-bkur d'wañs-len bgyid dgos beas* [should with reverence make homage and implicit obedience (to him).] *thugs ñes hshal* [be sure (bear in mind as sure).]

Shes-pahi yi-gc chu-ñag-gi zla tsheš dge-war [on an auspicious date (in the year (*water-tiger*) letter so written)] *Hog-min mtshur-phuhi Chos grva Chen-po nas spel* [is proclaimed from the great monastery of *Hog-min Tshur phu*.]

* This རྩོམ་འཇུག་ ños-hdsin (letter of identification) of the *Spirit* of a deceased Lama of Lower Kham with the soul of a Sikkim Maharaja's son was issued by Lama *Theg-pahi Dorje* the 14th in succession to the *Karma-pa* hierarchy, in 1722 A.D.

APPENDIX II.

གཤམ་ཡིག་ *Gñen-yig*.

Lha-sdriṅs [lit. the eminence where gods dwell; name of the residential house of Lhading *sku-shab* (ལྷ་ཁགས་ colloquially *Kusho*) at Lhasa.]

Lha-icam mehog-ma Yeceṣ sgröl-mala [Her Highness queen *Yece-doima*.]

Gden shubi skabṅ-kyi Gñen-yig [marriage-letter of the (auspicious) occasion of bringing her.]

Hdra-ṣus-hkhrul-meṅ [mistake-less copy.]

A correct copy of the marriage-letter executed on the occasion of giving away Her Highness queen *Yece-doima* in marriage.

Hail the Precious One!

Bzñi-pohi skal-pa hdi la dam-chos-kyis dbyar-skyes rñā-sañ stoñ-du hbyin-pa-laṣ. In this age of blessedness by Holy religion from the production of summer drum-sound (thunder noise) in void space (sky).

Sñiy dus hgro-wahi gsod-gyur bdud-rtsihi char hbebs mkhas Čäkyahi rgyal-pas ḍje legs gtsheḷ.

Grant unto us prosperity, O king of the *Sākya*s, who is able to bring down the rain of nectar for healing (the sufferings) of living beings in these degenerate times.

Khamṣ gsum ḍwañ-gyur ḍpal-lam hdoḍ-pahi rgyal! Rgyal-wahi yun mehog Kuru kullé-li!

King of Love who has brought the three worlds under his power O, *Kuru kullé* (*Venus*) the great mother* of all the *Buddha*s!

Ma-pham hdoḍ-ḍguhi † char bsñil nor-shyin Lha, Lhahi lha-mehog-rnamṅ-kyi riag-tu skyoñṣ.

The unsubduable wealth-giving god that draws down rains of (riches) ye the chief gods among gods, protect (us) at all times!

Bsñon hgrohi mgon mtsad dam-can tshogs spyi dñi, k'lhod-par rañ rigs hrjyud hgo-wahi lha.

And the hosts of *Dim-can*, in general, that support religion and living beings, and the principal gods of individual families, in particular.

Yul gshis gnas-skyoñṣ sruñ-mahi tshogs hcas-kyis dus-lun mi-gyel sruñ skyobṣ gdoñ-grogs mdsod, (ye all) together with the hosts of guardian demi-gods who protect the country, estates and holy places, at all times do guard, protect, and befriend (us) with unflagging zeal!

Hdsam gliñ lle-wahi Bod yul chos-lḍan shñi, hḍabs hbrel lho phyogs Hbras-mo smin-pahi ljiñṣ, the naval (centre) of *Dsam-ling*—

Tibet, the Province of Buddhism, is conterminous on the south, with *Demo-jong*, the land where rice ripens.

Bde skyid gyañ-du chags-pahi mdun-sa na sa-spyod che bñsan sde-ris mñon-hp'ags-pa.

In this frontier land of bounty and prosperity the king is great and strong being of sublime extraction.

Phan tshun zab-ṣes gñen-du hbrel-wahi mtud nam yañ lhod-pa med-pahi phyag rgya-yis ‡ with mutual good understanding, the marriage-tie will be kept ever unloosened by the *Mudra* (seal of solemnity).

Btab-pahi bris-yig bkra-ṣis re-wa-can srid-gsum kun-ḍgahi ḍpyid-gyur hdi naṣ pel.

It being fixed on this written letter it is hoped these (presents) (may) augment the spring (season of prosperity) that is the joy of the three worlds.

Shes ṣis-par hrjod-pa dañ ñes-par brtan-pahi tshig-gi hplreñ-ica rñā-hi sgra ḍvyañṣ-kyi ḍge-was sñon bsus-to welcoming with the auspicious drum-sound in the (above) string of benedictory and re-assuring words.

* In mystic sense she (*Kuru kullé*) is the female energy or *Śakti* of all the *Buddha*s in the Red-Cap School. She is same with the goddess *Tārā* in the Yellow-Cap School.

† *Demo-jong* formerly comprised the eastern valley of the *Kosi*, the entire valleys of the *Teesta* and the *Mu-chu* rivers. It was so called being the rice-growing land, on this side of the Himalayas. *Hbras* is rice, *ljiñṣ* cultivation, field.

‡ *Phyag rgya* (Sans. *Mudrā*) the configuration on the thumb (ཐུབ་ཐུབ་ལྷོ་ལྷོ་) i.e., the thumb-impression. It has been always the practice in Tibet, to put thumb-impressions on all important documents. The fixing of the seal (རྩི་བྱ་ or ཐུབ་ཐུབ་) was introduced in later times.

The following conventional system has been adopted for representing Tibetan and Sanskrit letters (the equivalents of which do not exist in English) either in Roman or in Italics :

ā or á represents the *a* in far, fast, father.

ē or é represents the *e* in let, met, set.

ī or î represents the *i* in din, pin, sin.

ō or ó represents the *o* in go, lo, so.

u or û represents the *u* in put.

â represents the *Nāgari* ङ or its Tibetan equivalent འ.

ç or s' represents the *Nāgari* ञ or its Tibetan equivalent ཅ.

c or ch (as an equivalent of ञ) represents the sound of *ch* in much, such, touch.

ḍ represents the *Nāgari* letter ढ or its Tibetan equivalent ཇ.

g will always represent the sound of *g* in the words go, give, get, but not that of *g* in gem, gentle, germ.

h represents the sound of *h* in hour, honest, honour and the letter ཨ.

ṅ represents the *Nāgari* letter ण or its Tibetan equivalent ཉ.

ṣ represents the *Nāgari* letter ष or its Tibetan equivalent ཏ.

ṭ represents the *Nāgari* letter ढ or its Tibetan equivalent ཏ.

v and w represent the *Nāgari* letter व or its Tibetan equivalent བ or བ.

TIBETAN LETTERS WITH THEIR *Deva Nāgari* EQUIVALENTS.

ཀ	ཁ	ག	ང	ཅ	ཆ	ཇ	ཉ	ཏ	ཐ	ད	བ
མ	ཙ	ར	ལ	ཀ	ཁ	ག	ང	ཅ	ཆ	ཇ	ཉ
ཏ	ཐ	ད	བ	མ	ཙ	ར	ལ	ཀ	ཁ	ག	ང
མ	ཙ	ར	ལ	ཀ	ཁ	ག	ང	ཅ	ཆ	ཇ	ཉ

Deva Nāgari LETTERS WITH THEIR CONVENTIONAL TIBETAN EQUIVALENTS.

ཀ	ཁ	ག	ང	ཅ	ཆ	ཇ	ཉ	ཏ	ཐ	ད	བ
མ	ཙ	ར	ལ	ཀ	ཁ	ག	ང	ཅ	ཆ	ཇ	ཉ

ON THE USE OF HONORIFIC TERMS AND EXPRESSIONS.

In the Tibetan language, both written and colloquial, there are two methods of expression. The first is called ཞེ་སེའི་སྐད་ and the second བཤམ་སྐད་ the common or vulgar language. Three words, namely, སྐྱུ་ signifying the person or body, ཕྱག་ hand and ཞབས་ foot are generally used before nouns and verbs to add a degree of politeness or respectability to them. When so used, these words lose their literal signification and acquire a quite different sense. Of the three words, སྐྱུ་, ཕྱག་, ཞབས་ all signifying the *body*, the first *i.e.* སྐྱུ་ is *honorific*. The second and third *i.e.* ཕྱག་ and ཞབས་ can be made *honorific* by prefixing to them the word སྐྱུ་, thus:—

ལྷ་པོ་འི་སྐྱུ་མཛོས་པ་འདུག། ལྷ་པོ་འི་སྐྱུ་ཕྱག་མཛོས་པ་འདུག། ལྷ་པོ་འི་སྐྱུ་ཞབས་མཛོས་པ་འདུག། signify the King's person is handsome.

ངའི་ཕྱག་མཛོས་མི་མཛོས། ངའི་ཞབས་མི་མཛོས། my body is not handsome.

One, when speaking of one's own self, should not use an *honorific* word like སྐྱུ་ or སྐྱུ་ཕྱག་ or སྐྱུ་ཞབས་། Of the two words ཕྱག་ and ལག་ signifying the *hand*, ཕྱག་ is *honorific*: ལྷ་པོ་འི་ཕྱག་ལ་གསེར་ཡོད། there is gold in the King's hand, ངའི་ལག་ལ་གསེར་མེད། there is no gold in my hand. སྐྱུ་ཞབས་ལ་ཕྱག་དངུལ་མི་འདུག། your honour has no silver (money.) ང་ལ་དངུལ་ཡོད། I have money. The word ཕྱག་ is used as an *honorific*, with verbs as follows:—

ལྷ་མ་ཕྱག་ཐེབ། Lama come. དགོན་མཚོག་ལ་ཕྱག་རཚས་ལོ། Reverence be to the *Kon-chog* (Supreme One.)

Of the two words ཞབས་ and རྩེ་ signifying the *foot* ཞབས་ is *honorific*. ལྷ་པོ་འི་ཞབས་ལ་ལྷ་མ་ཡོད། there are shoes on the King's feet. ངའི་རྩེ་ལ་ལྷ་མ་མེད། there are no shoes in my feet.

The words ཞབས་ signifying *foot* and རྩེ་, *near* are equivalents of Mr. or Esquire, in English. With the *honorific* term སྐྱུ་ prefixed to them they, *i.e.* སྐྱུ་ཞབས་ and སྐྱུ་རྩེ་ signify *your honour* or *your worship*. སྐྱུ་ཞབས་ is pronounced as *Kúsho*, in conversation. ཞབས་རྩེ་ literally *near the feet*) is a title of dignity in Tibet. With *Rimpo-che* attached to it, it forms the exalted title, assumed by the grand Lama of Bhutan. ཞབས་རྩེ་རིན་པོ་ཆེ་ངག་དབང་རྣམ་གྲུབ་ was the title which the first Bhutan Dharma Rāja had assumed, on ascending the hierarchical throne of Bhutan. ཞབས་རྩེ་ is evidently, an equivalent of ཞེ་གནས་ signifying an attendant. S'āriputta and Maudgalyāyana were the personal attendants of the Buddha. Hence the importance of the position of being *near the feet* ཞབས་རྩེ་ or that of the words ཞབས་ and རྩེ་།

The following are polite expressions generally used in conversation:—

སྐྱ་ཞབས་ལ་ཕྱག་འབྲུལ་ལུས (colloquially, *Kúsho-la Cham-búl-shu*)—present respects or (respectful compliments) to your honour.

རྩུང་ཚེན (རྩུང་ཡིག་ཚེན་པོ) འཛིབ་ཀྱི་གནང་སོང། the Secretary has gone away. འཛིབ་ཀྱི ordinarily signifies to proceed on horseback གནང་ is also *honorific* to the verb སོང།

ཨ་ནེ་རྩུང། Mr. Ané འདིར་ཕེབས་ or ཕེབས་ཤིག (please) come here.

སྐྱ་ཞབས་ཟིན་པོ་ཚེ་ལྷ་ཁང་ནང་ལ་ཞབས་འཆག་བཞུང་རྫོགས་ན། may your precious Highness or Holiness walk into the temple.

སྐྱ་ཞབས་ཀྱི་སྐྱ་མདུན (*Kúsho-kee Kúmdun*) in the presence of your honour.

དབང་ལྷན་ཞབས་ལ་ཕྱག་ལས་མེད། Mr. Wangdan has no work (to do). In this sentence ཕྱག་ does not signify the *hand*. It is simply an *honorific* term. དགོ་བཅུ་རྩུང་ལ་ཞབས་ཕྱི་མི་འདུག། Mr. Gergan (teacher or school master) has no servant.

A LIST OF *Honorific* AND *Common* TERMS.

<i>Honorific.</i>	<i>Common.</i>	<i>Honorific.</i>	<i>Common.</i>
ལཔ father,	པ	གངས་ the nose,	པྱ
ལུས mother,	ས	ལྷན་ the eye,	མིག
སྲས son,	བྱ	ལྷན་འབྲས་ the apple of the eye,	མིག་འབྲས
སྲས་ས daughter,	བྱ་སོ	ལྷན་ཚབ་ tears,	མིག་ཚུ
སཚན name,	མིང	ལྷན་ལྷ་ས་ the eye-lid,	མིག་ལྷག
དབྱ the head,	མགོ	ལྷན་གཤོག་ the eye-lash,	མིག་གཤོག
དབྱ་སྐྱ the hair,	སྐྱ	སྐྱ་ the ear,	ན་བ
དབྱ་ལྷ་ a hat or cap,	ལྷ་མོ	སྐྱ་ཁྱུང་ the ear-hole,	ན་ཁྱུང
དབྱ་མཚན་ the head officer, workman or principal	འགོ་བ	སྐྱ་གཡལ་ the flap of the ear,	ན་གཡལ
ལམ་ the month,	ཡ	སྐྱ་གསན་ hearing,	ན་ཤོས
ལམ་གནང་ the face,	གནང	ཕྱག་ hand,	ལག་ or ལགས་པ
ལམ་མད་ or ལམ་ཚུས་ meat or food, anything to eat,	མས་ or ཡ་མས	ཕྱག་ངར་ the wrist of the hand,	ལག་ངར
ལམ་སྐྱེམས་ drink,	སྐྱེམས	ཕྱག་སོང་ the finger,	ལག་སོང
ལམ་ཚེམས་ testament, last will,	ཡ་ཚེམས	ཕྱག་ལྗེན་ the nails of the finger,	ལག་ལྗེན་ or ལག་ལྗེན་སོ
ལམ་གདམས་ advice, counsel,	གདམས་ or གདམས་པ	ལབས་ the foot,	རྒྱ་པ
ལྷགས་ the tongue,	ལྷ	ལབས་སོང་ the toe,	རྒྱ་སོང
ཚེམས་ the tooth,	མོ	ལབས་ལྷངས་ stocking,	རྒྱ་ལྷངས
		ལབས་ལྷས་ shoes,	ལྷས
		ལབས་འཆག་པ་ walking,	རྒྱ་པས་ལྷོ
		བྱགས་ the mind,	ལྷིང་ or ལྷིད

Certain *common* terms are made polite by prefixing to them *honorifics* like ལྷ, ལྷག &c. These may be illustrated as follows :—

<i>Honorific terms.</i>	<i>Common terms.</i>	<i>Meanings.</i>	<i>Honorific terms.</i>	<i>Common terms.</i>	<i>Meaning.</i>
ལྷ་སྒལ	སྒལ	share, portion.	ལྷ་ན	ན	age or stage in life.
ལྷ་མཁར	མཁར	castle, fort.	ལྷ་འབྲེང	འཕེང	rosary ; succession in royalty or hierarchy.
ལྷ་རྒྱལ	རྒྱལ	the back.	ལྷ་མལ	མལ	beddings.
ལྷ་བརྒྱུད	བརྒྱུད	a descendant.	ལྷ་ཐུད	ཐུད	the lower half of the body.
ལྷ་ངལ	ངལ, འོ་བརྒྱལ	fatigue.	ལྷ་ཚ	ཚ	one's life or age.
ལྷ་མཚེད	མཚེད or མུན	brothers or sisters.	ལྷ་ཚོ	ཚོ	a representative.
ལྷ་ཉིད	ཉིད	you, yourself.	ལྷ་མཚེལ	ཐུག	the blood.
ལྷ་གཉེན	གཉེན	a relation, kinsman.	ལྷ་ལང	ལང་པོ	maternal uncle.
ལྷ་ཕྱོ	ཕྱོ་བ	the belly.	ལྷ་ཟླ	ཟླ་པོ	husband or wife.
ལྷ་ལྗོད	ལྗོད	the upperpart of the body.	ལྷ་རིམ	རིམ་འགྲོ	religious sacrifice.
ལྷ་ཐང	ཐང་ཀ	picture-plate.	ལྷ་ཁམས	ཁམས	the body.
ལྷ་གུང	གུང	tomb, relic.	ལྷ་ག	ག	the flesh of the body.
ལྷ་མདྲག	མདྲག	colour complexion.	ལྷ་མྱིང	མྱིང་མོ	a sister.
ལྷག་དཔེ	དཔེ	a book.	ལྷག་བྲིས	ལག་བྲིས or བྲིས་པ	hand-writing.
ལྷག་བྲིས	ལག་བྲིས	handkerchief, towel.	ལྷག་དམ	དམ་ཁྱེང or ལག་དམ	sign-manual or seal.

Some verbal adjectives are also used in honorific sense. བཞེས་གསོལ་བ་ཟན་ཟ་བ་ to take dinner, to eat ; the meals. གསོལ་ signifying *eating* is used as an *honorific* before nouns like ཇ tea, ལྷ་མ་ meat, ལྷ་ན་ medicine &c.

ལྷ་ལྷག་གསོལ་ཇ་བཞེས་ may your honour take tea ; ལྷ་མ་ གསོལ་ཞིབ་ཞེས་ Lama, eat barley flour ; ལྷ་ན་པའི་གསོལ་ ལྷ་ན་ physician's medicine ; གསོལ་ལྷ་མ་བཞེས་ please take meat. དཔོན་པོ་གསོལ་ཇང་བཞེས། my chief (or lord) take wine.

CONTENTS.				Page.
The Alphabet of the Tibetan Language	1
THE VOWELS.				
The four vowels <i>i, u, e</i> and <i>o</i>	1-2
Compounds with the four vowels <i>i, u, e</i> and <i>o</i> —				
The thirty consonants གསལ་ཕྱེད་ deflected	3
Subjoined letters (ཕྱད་འདྲིལ་ཡང་ན་འདྲིལ་ཅན་)—				
Compounds with the four consonants, ལ, ར, ལ, and ཨ	4
The seven Ya-btags letters	4
The thirteen Ra-btags letters	4
The six La-btags letters	4
The sixteen <i>Wa-sur</i>	4-5
CLASSIFICATION UNDER FOUR DENOMINATIONS.				
Surmounted letters མགོ་ཅན།	5
Combination of letters to form words འབྲུལ་ཅན།	6
Method of combination	9
PRONOUNCIATION.				
1. The simple letters མིང་གཞི་ཡང་ན་ཡི་གེ།	11
2. Subjoined letters ཕྱད་འདྲིལ།	12
3. Superscribed letters མགོ་ཅན།	12
ཚག་ (') Inter-syllable stop	13
ཚལ་ཕྱད་ Additive or deflective particle	13
ཟླ Sound	13
ཚལ་ཕྱད། Examples of	14
On the use of ཕྱད་ (additive particles)	15
Reduplication of terminal letters བྲུ་འདྲུ་ཡང་ན་ཚོ་གས་ཚལ།	16
The Article	17
Noun or དངོས་མིང་། མིང་	17
Plural Number མང་ཚལ།	18
Gender ཐོ་མོ་འཛུགས་ or རྟགས།	19
Case རྟམ་དབྱེ།	20
On the use of Secondary Additive Particles ཡང་འདྲུག།	20
Example of Declension according to Tibetan methods	22
Example of Declension	23

						Page.
PRONOUN.						
The Personal Pronouns	25
Demonstrative Pronouns	26
Relative Pronouns	26
Interrogative Pronouns	26
Reciprocal Pronouns	26
Declension of the Personal Pronouns	26
Ditto	Demonstrative Pronouns	28
Ditto	Interogative Pronouns	28
Ditto	Reciprocals	29
Pronominal Adjectives	29
The Adjective	30
Comparison	31
Numeral Adjectives	32
Ordinal Adjectives	35
The Verb བྱ་བ་	36

MOOD.

The changes that occur in such verbal roots in the formation of the several tenses and moods are illustrated in ten groups of examples No. I to X	38-42
On the use of the five རྩོད་འདྲུག་ prefixes:—						
The use of ག, ད, བ, མ, ར, (in the formation of the several tenses and moods) when they are prefixed to verbal root as in གཅེ, དཔོག, བཞོད, མཚེ and རྒྱ།	42-43
Examples of neuter verbs from which active forms may be derived	43-45

CONJUGATION.

Conjugation of the verb <i>to be</i> ཡིན་པར་ or its participial form ཡིན་པ་ <i>being</i>	46
The verb <i>to have</i> ཡོད་པར་ or its participial form ཡོད་པ་ <i>having</i>	46
The verb <i>to do</i> ཐྱོད་པར་ or its participial form ཐྱོད་པ་ <i>doing</i>	47
Imparative	}	47
Hortative						
Conditional						
Infinitive future						
Participial form)					
The verb ཞེས་པར་ <i>to know</i> or ཞེས་པ་ <i>knowing</i>	47
The verb རྩོད་པར་ <i>to go</i> or རྩོད་པ་ <i>going</i>	47
The verb མཐོང་པར་ <i>to see</i> or མཐོང་པ་ <i>seeing</i>	48

	Page.
The verb འགྱུར་བར་ <i>to become</i> or འགྱུར་བ་ <i>becoming</i>	48
Participial Expressions	49
Participial	49
On the use of ཅེག་, ཞིག་, མེག་, with verbs in the Imperative Mood and Conjuunctive Present	49
On the use of ལོ་, རྩོ་, རྩོ་, རྩོ་, ལོ་, ལོ་, ལོ་, ལོ་, ལོ་, and ལོ་	50
On the use of ལྟོ་, ལྟོ་, ལྟོ་, in verbs	50
On the use of ལམ་, ལམ་, ལམ་, ལམ་, ལམ་, ལམ་, ལམ་, ལམ་, ལམ་, ལམ་ and ལམ་.	50
On the use of ལེང་, ལེང་, ལེང་, with verbs	51
On the use of ལམ་ and ལམ་, with verbs	51

ADVERBS.

Adverbs of Place	52
Adverbs of Time	52
Adverbs of Number and Time	53
Adverbs of Quantity	53
Adverbs of Quality	53

PREPOSITIONS.

Simple and compound postpositions	54
Some postpositions illustrated with examples	55
Relation of prepositions—postposition	55

CONJUNCTION.

Disjunctive conjunctions	57
---------------------------------	----

INTERJECTION	57
---------------------	----

Syntax	58
---------------	----

Prosody	60
----------------	----

The thirty simple letters called གསལ་བྱེད་ *gsal-byed*, are arranged in series called མེ *sde*, which are seven and half in number.* The first series called ཀ་མེ commences with ཀ *ka*, and comprises ཀ་ཁ་ག་ང། The second series begins with ཅ *ca*, and is called ཅ་མེ *ca-sde*:— ཅ་ཅ་ཇ་ཉ། and so on; ཏ་མེ:— ཏ་ཏ་ཏ་ཏ། པ་མེ:— པ་པ་པ་པ། ཚ་མེ:— ཚ་ཚ་ཚ་ཚ། ལ་མེ:— ལ་ལ་ལ་ལ། ར་མེ:— ར་ལ་གསལ། The last two letters ཏ་ཨ་ called ཏ་མེ constitute but half a series.

The four vowels *i, u, e* and *o* in uniting with the consonants lose the basic portion of their respective regular forms, for instance, ཀ when joined with ཨི becomes ཀེ *ki* the basic part of the letter ཀ *i.e.*, ཨ་ being eliminated in the union. In the same manner, ཀ with ཨུ becomes ཀུ *ku*, with ཨེ it becomes ཀེ *ke* and with ཨོ it becomes ཀོ *ko*.

Compounds formed by joining the initial consonants with the four vowels *i, u, e, o* are called འཛོགས་ཚན་ *hdogs-can*.

The vowel signs representing *i, u, e, o* that are fixed to the thirty གསལ་བྱེད་ or their compounds are called *Gi-gu* ༄, *Shabs-kyu* ༄, *Hgreñ-bu* ༄, *Na-ro* ༄.

ཀ joined with ༄ *Gi-gu* becomes ཀེ། ཀ joined with ༄ *Shabs-kyu* becomes ཀུ།
 ཀ ,, ,, ༄ *Hgreñ-bu*, ,, ཀེ། ཀ ,, ,, ༄ *Na-ro* ,, ཀོ།

In this connection Tibetan Grammarians observe that in forming compounds of consonants with the vowels the rules of *Sandhi*, as obtain in Sanskrit, are not applicable to Tibetan, where the vowel signs only represent the force of phonetic deflection of the letter ཨ་ *a* †

* མེ་པ་རངས་པོ་བདུན་དང་། ཏ་མེ་བྱེད།

† Why ཨ་ is classed with the consonants ?:- དབྱུངས་ཤིང་རིམ་པ་ཅན་ཡིན་ཞིང་དེ་དག་ནི་གསལ་བྱེད་གཞན་ག་མ་སྟོན་པར་འདྲིན་དུ་མེད། དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ན་ལེགས་སྤྱད་ལ་ཨི་འདུས་པས་ཨི་སོགས་སུ་འགྱུར་བར་ཁས་ལེན་དགོས།

ལེགས་པར་སྤྱད་པའི་སྟེན་ལ་གསལ་བྱེད་སྟོག་ཅན་སྟོག་མེད་གཉེས་སུ་དབྱེ་བའི་སྟོག་དེ་ཡིན་ན་དབྱུངས་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ག། ལྟ་བུ་སྟོག་མེད་རྒྱུ་པ་བརྗོད་མི་བརྟུག་པ་ཡིན་ཞིང་བོད་དུ་འདྲ། ལེགས་ཤིང་བ་ལྟ་བུ་ལ་ལེག་ཨི་ལྷགས་ཀྱི་རྗེས་སུ་གསལ་སྟོག་མེད་རྒྱུ་སོགས་འགའ་ཞིག་ལ་རིགས་འབྲེ་རྒྱས་ལྱང་། སྟོག་ཅན་སྟོག་མེད་ཀྱི་དབྱེ་བ་དེ་བའི་མཛུགས་ཡིན་ཞིང་འཇུག་པར་དཀའ་བ་དང་། དགོས་པ་ལྷག་པོར་མི་ཚེ་བས་དེ་ལྟའི་རྣམ་བཞག་མ་མཛད་དོ། དེ་བས་ན་བརྗོད་དུ་མེད་པའི་སྟོག་མེད་རྒྱུ་པ་འདྲིན་མི་འདྲིན་ཅིང་ཨ་ཡིག་དེ་ག་ལ་སོགས་པར་ལྷགས་པའི་ཐ་སྟེན་ལྱང་མེད་པས་དེས་དེ་དག་ག་ལྟ་མེད་ལྟ་བུ་གསལ་བར་བྱེད་མ་རྒྱས་པའི་ཕྱིར་གྱི་མེད་མེ་ཚན་དུ་འདྲིན་པར་མཛད་པ་ཡིན་ནོ།

The thirty གསལ་བྱེད་ consonants are deflected being joined with the four vowel signs representing i, u, e and o, as follows:—

འཛོགས་ཅན། Compounds with the four vowels *i*, *u*, *e* and *o*.

ཀ <i>ka</i>	ཀི <i>ki</i>	ཀུ <i>ku</i>	ཀེ <i>ke.</i>	ཀོ། <i>ko.</i>	ཁ <i>kha</i>	ཁི <i>khi</i>	ཁུ <i>khu</i>	ཁེ <i>khe</i>	ཁོ། <i>kho.</i>
ག <i>ga</i>	གི <i>gi</i>	གུ <i>gu</i>	གེ <i>ge</i>	གོ། <i>go.</i>	ཁ་ <i>ha</i>	ཁི <i>hi</i>	ཁུ <i>hu</i>	ཁེ <i>he</i>	ཁོ། <i>ho.</i>
ཅ <i>ca</i>	ཅི <i>ci</i>	ཅུ <i>cu</i>	ཅེ <i>ce</i>	ཅོ། <i>co.</i>	ཇ <i>cha</i>	ཇི <i>chi</i>	ཇུ <i>chu</i>	ཇེ <i>che</i>	ཇོ། <i>cho.</i>
ཇ <i>ja</i>	ཇི <i>ji</i>	ཇུ <i>ju</i>	ཇེ <i>je</i>	ཇོ། <i>jo.</i>	ཉ <i>ña</i>	ཉི <i>ni</i>	ཉུ <i>ñu</i>	ཉེ <i>ñe</i>	ཉོ། <i>ño.</i>
ཏ <i>ta</i>	ཏི <i>ti</i>	ཏུ <i>tu</i>	ཏེ <i>te</i>	ཏོ། <i>to.</i>	ཐ <i>tha</i>	ཐི <i>thi</i>	ཐུ <i>thu</i>	ཐེ <i>the</i>	ཐོ། <i>tho.</i>
ད <i>da</i>	དི <i>di</i>	དུ <i>du</i>	དེ <i>de</i>	དོ། <i>do.</i>	ན <i>na</i>	ནི <i>ni</i>	ནུ <i>nu</i>	ནེ <i>ne</i>	ནོ། <i>no.</i>
པ <i>pa</i>	པི <i>pi</i>	པུ <i>pu</i>	པེ <i>pe</i>	པོ། <i>po.</i>	ཕ <i>pha</i>	ཕི <i>phi</i>	ཕུ <i>phu</i>	ཕེ <i>phe</i>	ཕོ། <i>pho.</i>
བ <i>ba</i>	བི <i>bi</i>	བུ <i>bu</i>	བེ <i>be</i>	བོ། <i>bo.</i>	མ <i>ma</i>	མི <i>mi</i>	མུ <i>mu</i>	མེ <i>me</i>	མོ། <i>mo.</i>
ཅ <i>tsha</i>	ཅི <i>tshi</i>	ཅུ <i>tshu</i>	ཅེ <i>tse</i>	ཅོ། <i>tso.</i>	ཇ <i>tsha</i>	ཇི <i>tshi</i>	ཇུ <i>tshu</i>	ཇེ <i>tshe</i>	ཇོ། <i>tsho.</i>
ཇ <i>dsa</i>	ཇི <i>dsi</i>	ཇུ <i>dsu</i>	ཇེ <i>dse</i>	ཇོ། <i>dso.</i>	འ <i>wa</i>	འི <i>wi</i>	འུ <i>wu</i>	འེ <i>we</i>	འོ། <i>wo.</i>
མ <i>sha</i>	མི <i>shi</i>	མུ <i>shu</i>	མེ <i>she</i>	མོ། <i>sho.</i>	ཙ <i>za</i>	ཙི <i>zi</i>	ཙུ <i>zu</i>	ཙེ <i>ze</i>	ཙོ། <i>so.</i>
འ <i>ha</i>	འི <i>hi</i>	འུ <i>hu</i>	འེ <i>he</i>	འོ། <i>ho.</i>	ཡ <i>ya</i>	ཡི <i>yi</i>	ཡུ <i>yu</i>	ཡེ <i>ye</i>	ཡོ། <i>yo.</i>
ར <i>ra</i>	རི <i>ri</i>	རུ <i>ru</i>	རེ <i>re</i>	རོ། <i>ro.</i>	ལ <i>la</i>	ལི <i>li</i>	ལུ <i>lu</i>	ལེ <i>le</i>	ལོ། <i>lo.</i>
ས <i>sa</i>	སི <i>si</i>	སུ <i>su</i>	སེ <i>se</i>	སོ། <i>so.</i>	ས <i>sa</i>	སི <i>si</i>	སུ <i>su</i>	སེ <i>se</i>	སོ། <i>so.</i>
ཏ <i>ha</i>	ཏི <i>hi</i>	ཏུ <i>hu</i>	ཏེ <i>he</i>	ཏོ། <i>ho.</i>	ཨ <i>a</i>	ཨི <i>i</i>	ཨུ <i>u</i>	ཨེ <i>e</i>	ཨོ། <i>o.</i>

ལྷན་འབྲེགས་ Subjoined letters.

Compounds with the four consonants, ཡ, ར, ལ and ས

Some consonants are joined with the liquids ཡ, ར, ལ, and ས which are then called ཡ་བྲེགས་ * *ya-btags*, ར་བྲེགས་ *ra-btags*, ལ་བྲེགས་ *la-btags*, and ས་བྲེགས་ *wa-btags*.

The letter ཡ when subjoined to the seven consonants ཀ, ལ, ག, པ, ཅ, བ, མ, takes the form ཡ། ཡ་བྲེགས་བདུན་ཞི། the seven *ya-btags* letters having a subjoined ཡ *y* are ཀ, ལ, ག, པ, ཅ, བ, མ།

ཀ with the ཡ *ya-btags*, subjoined becomes ཀྱ *kya*. Similarly ལྱ *khya*, གྱ *gya*, ཕྱ *pya*, བྱ *phy*, བྱ *bya*, མྱ *mya* are formed. In these compounds both the letters are pronounced.

ར་བྲེགས་བཅུ་གསུམ་ཞི། the thirteen *ra-btags* letters:—ཀ, ལ, ག, ཏ, ཐ, ཇ, བ, མ, བ, མ, ཏ། When the letter ར is subjoined to the above thirteen letters it assumes the form ར། and is called *ra-btags* ར་བྲེགས་

ཀ [with the] *ra-btags* ར། subjoined becomes

ཀྲ *kra* pronounced *ka*.

ཀ	<i>khra</i>	<i>tha</i>	ག	<i>gra</i>	<i>ta</i> or <i>da</i>	ཏ	<i>tra</i>	or	<i>ta</i>
ལ	<i>thra</i>	<i>tha</i>	ང	<i>dra</i>	<i>da</i>	པ	<i>pra</i>	,,	<i>ta</i>
ག	<i>phra</i>	<i>tha</i>	བ	<i>bra</i>	<i>ta</i> or <i>da</i>	མ	<i>mra</i>	,,	<i>mra</i>
ཏ	<i>gra</i>	<i>ga</i>	ས	<i>sra</i>	<i>sa</i> or <i>hra</i>	ཏ		,,	<i>hra</i>

ལ་བྲེགས་དྲུག་ཞི། the six *la-btags* letters.

The letter ལ is subjoined to the following six consonants:—ཀ, ག, བ, ཟ, ར, མ། ལྷ *kla*, ལྷ *gla*, ལྷ *bla*, ལྷ *zla*, ལྷ *rla*, ལྷ *sla*. The compounds so formed are all pronounced as ལ *la* with the exception of ལྷ *zla*, which is pronounced as *da*: The surmounting letters become silent when joined with ལ *la*. *

The letter ས *wa* is subjoined to certain consonants. The form it takes in the compounds so formed resembles a triangle ས།. It is then called ས་རྩུར་ *wa-zur*, *wa*—corner.

ས་རྩུར་བྲེགས་པ་བཅུ་དྲུག་ཞི།

ཀ	ལ	ག	ཅ	ཏ	ཏ	ཏ	ཏ	ཏ	ཏ	ཏ	ཏ	ཏ	ཏ	ཏ	ཏ
<i>kwa</i>	<i>khwa</i>	<i>gwa</i>	<i>cwa</i>	<i>ñwa</i>	<i>twa</i>	<i>dwā</i>	<i>tswa</i>	<i>tshwa</i>	<i>siwa</i>	<i>zwa</i>	<i>rwa</i>	<i>lwa</i>	<i>gwa</i>	<i>swa</i>	<i>hwa</i>

* The silent letters have been underlined.

Of the sixteen compounds with ལ་རྩུར only nine, namely ཀ, ཁ, ཏ, ཐ, ག, ན, ལ and མ are in general use in Tibetan. In these the initial and the subjoined letters are both sounded.

The ལ་རྩུར (ལ) is obscurely sounded in ཏ, ཐ, ག and ཁ.

II

LETTERS are classified under four denominations, namely :—

1. མིང་གཞི *Miñ-gshi** initial letters which generally form the roots of words.
2. ཀྱང་པ *rkyañ-pa*† These comprise the initial letters, *hdogs-can* and the compounds formed with the རྩུར་འདྲིགས signs representing:— ལ, ཏ, ལ, ཡ, *y, r, l, w*, which are subjoined to them.
3. མགོ་ཅན *mgo-can* :—Letters which are surmounted by ཏ, ལ, ས (*r, l, s*).
4. འབྲུལ་ཅན *Hphul-can*‡ The initial letter in a word (either simple or compound) is so called when it has any of the five letters ཀ, ཏ, ལ, ཡ, ར fixed before it for forming a word.

མགོ་ཅན Surmounted letters.

The letters ཏ, ལ, ས are fixed on the heads of certain simple and compound letters. They are then called *mgo-can* surmounted letters or རྩུབས་གསུམ *r's gs-gsum*, the triplepiled up letters. The compounds so formed are called མགོ་ཅན་གསུམ།

The superscribed letter which is seldom pronounced, will be represented by a line underneath it.

* གསལ་བྱེད་ཀ་ མོགས་གུམ་རྩུ། དབྱངས་གསལ་གྱི་ཀྱང་མིང་གཞིའོ། (མེ་མོང་།)

† དབྱངས་ལ་ཨི་ཐུ་ཨེ་ཨོ་དང་། ལ་ར་ལ་ལའི་རྩུར་འདྲིགས་རྣམས། ལང་རྩུང་ཡོད་ཀྱང་འབྲུལ་དང་མགོ། མེད་ན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་པ་ཡིན།།

‡ རྩུན་འདྲུག་གི་ད་བམ་ལ། ཡོད་པ་ཐམས་ཅད་འབྲུལ་ཅན་ཡིན།།

The twelve basic consonants with ར over their heads:—

ར་མགོ་བཅུ་གཉིས་ཉི།

ཀ	ཁ	ར	ལ	ཏ	ཐ	ཅ	ཆ	མ	ཙ	ཛ	ཞ།
<i>rka</i>	<i>rka</i>	<i>rha</i>	<i>rha</i>	<i>rta</i>	<i>rta</i>	<i>rna</i>	<i>rba</i>	<i>rma</i>	<i>rtsa</i>	<i>rdsa</i>	<i>rta</i> .

These retain their respective sounds in the combination with the exception of ཀ which then turns like the English g (hard) and also of ཁ which then sounds as b. In the words རྗེ and ལུ་རྟོན the ར over the heads of ར and ཀ are sounded.

The ten basic consonants with the letter ལ surmounting them:— ཀ, ཁ, ར, ལ, ཏ, ཐ, ཅ, ཆ, མ, ཙ།

ལ་མགོ་བཅུ་ཉི།

ཀ	ཁ	ལ	ཏ	ཐ	ཅ	ཆ	མ	ཙ	ཛ།
<i>lka</i>	<i>lga</i>	<i>lha</i>	<i>lca</i>	<i>lja</i>	<i>lta</i>	<i>lra</i>	<i>lpa</i>	<i>lba</i>	<i>lha</i> .

The surmounting letter ལ *la*, is silent except in the word ལྷ signifying a god.

In the last compound *i.e.*, in ལྷ *lha* both the letters are pronounced. The letters ཀ, ར, ཏ, ཐ with the surmounting ལ are sounded harder than in their simple state.

The letter ས is fixed on the top of eleven རྒྱུ་བཅུ་གཉིས་ letters:— ཀ, ཁ, ར, ཏ, ཐ, ཅ, ཆ, མ, ཙ, ཛ། In the compounds so formed the surmounting letter ས is not pronounced.

ས་མགོ་བཅུ་གཉིས་ཉི།

ཀ	ཁ	ལ	ཏ	ཐ	ཅ	ཆ	མ	ཙ	ཛ།
<i>ska</i>	<i>ska</i>	<i>ska</i>	<i>ska</i>	<i>ska</i>	<i>ska</i>	<i>ska</i>	<i>ska</i>	<i>ska</i>	<i>ska</i> .

འབྲུག་ཅན།

Combination of letters to form words.

རྗེས་འབྲུག་ཐོན་འབྲུག་མི་འབྲུག་མིང་གཞི།

Out of the thirty letters called མིང་གཞི *miñ-gshi*, inasmuch as they individually form the basis of a syllable or word, the ten ཀ, ར, ཏ, ཐ, ཅ, ཆ, མ, ཙ, ཛ། are called རྗེས་འབྲུག་ affixes or closing letters, from their being affixed to the basis of a word or syllable.

Out of these ten final letters the two, ཏ and ཐ are called ཡང་འབྲུག་ secondary affixes. Again, out of the ten རྗེས་འབྲུག་ affixes the five letters ཀ, ཏ, ཐ, ཅ, ཆ are used as ཐོན་འབྲུག་ prefixes; so called from their being put before the basis of a syllable for forming a word.

The tendency of the Tibetan language being towards monosyllabic pronunciation the རྩམ་འབྲུག་ and ཡང་འབྲུག་ letters * are either softly pronounced or not sounded at all. ཀ and བ in the expression ཕྱག་ཡེབ་ sound softly. Sometimes they are silent as in ཉམ་, ལུམ་, ལམ་, ལུམ་, ལུམ་, ལུམ་, ལུམ་, ལུམ་, ལུམ་ yet in their phonetical silence they slightly deflect the vowels that precede them; ཉན་ *naḍ* is pronounced as *neh*, ལུམ་ *nus* as *nui*, ལུམ་ *lus* as *lui*, ལུམ་ *chos*, as *choi*, ལུམ་ *ces*, is pronounced as *sheh*, ལུམ་ *dad* is pronounced as *dah*, and ལུམ་ *cod* is pronounced as *sheh* and so on.

This peculiarity is more marked in the colloquial of Lhasa, *i. e.* Central Tibet, than in that of Western Tibet. In the following illustrations of the ten single affixes and four double affixes the letters that are not pronounced are underlined>.

ཀ in ཉག	<i>naḡ</i>	(meaning black), in ཉགམ་ <i>nagṣ</i>	meaning forest.
ང in རང	<i>raḅ</i>	(meaning self), in རངམ་ <i>raḅṣ</i>	meaning entire.
ད in ཉད	<i>naḍ</i> ,	མེད་ <i>meḍ</i> , ཡིད་ <i>yiḍ</i> , ཡོད་ <i>yöḍ</i> , ལུད་ <i>luḍ</i>	and so on, is never pronounced, though it slightly deflects the preceding vowel.
ན in ཀུན	<i>kun</i> ,	དོན་ <i>don</i> , རིན་ <i>rin</i> , ལན་ <i>lan</i> , ལེན་ <i>len</i>	and so on, is fully pronounced.
བ in ཐུབ	<i>thub</i> ,	ཐོབ་ <i>thob</i> , རབ་ <i>rab</i> , རིབ་ <i>rib</i> , ལེབ་ <i>leb</i>	and so on, is pronounced.
མ in གམ	<i>gan</i>	ངམ་ <i>nam</i> , དམ་ <i>dam</i> , ལམ་ <i>lam</i> , ཅམ་ <i>tsum</i>	etc., is fully pronounced.
ང in དཀང	<i>ḡkab</i> ,	བཀང་ <i>bkaḅ</i> ,	is pronounced as the silent h in English.
ར in མར	<i>mar</i> ,	དར་ <i>dar</i> , བར་ <i>bar</i> , མར་ <i>sar</i> , ལུར་ <i>gur</i> , ཉོར་ <i>nor</i>	is pronounced.
ལ in བལ	<i>bal</i> ,	རིལ་ <i>ril</i> , ཡུལ་ <i>yul</i> , ལེལ་ <i>ḡel</i> , ཡོལ་ <i>yol</i>	<i>l</i> is softly pronounced.
ས in ལས	<i>laṣ</i> ,	རིས་ <i>riṣ</i> , ལུས་ <i>luṣ</i> , ལེས་ <i>leṣ</i> , ལོས་ <i>goṣ</i>	etc. is never pronounced, though it slightly changes the preceding vowel.

In all double affixes the terminating letter མ is silent—

གས in བགས	<i>paḡṣ</i> ,	ལགས་ <i>laḡṣ</i> ,	ལེགས་ <i>ieḡṣ</i> ,	ཕྱགས་ <i>chugṣ</i> ,	དགས་ <i>dogṣ</i>	etc.
ངས in མངས་	<i>saḅṣ</i> ,	འངས་ <i>hoḅṣ</i> ,	རངས་ <i>raḅṣ</i> ,	དངས་ <i>daḅṣ</i>	འངས་ <i>loḅṣ</i> ,	etc.
བས in ཐབས་	<i>thaḅṣ</i> ,	ཆིབས་ <i>chiḅṣ</i> ,	འབས་ <i>cuḅṣ</i> ,	འབས་ <i>keḅṣ</i> ,	འབས་ <i>hoḅṣ</i> ,	etc.
མས in ཐམས་	<i>thaḅṣ</i> ,	རིམས་ <i>riḅṣ</i> ,	འམས་ <i>cuḅṣ</i> ,	མམས་ <i>seḅṣ</i> ,	མོམས་ <i>soḅṣ</i>	etc.

According to older orthography, བད་རྟིང་ both the letters in the three double affixes ཉན་, རར་, ལར་, are pronounced.

* Regarding the pronunciation of these letters, Alex. Csoma de Koros remarks :—

“They should always be sounded accordingly, since the Tibetan Grammarians say, that these letters are affixed expressly to render the words sonorous and significant.”

He, however, added :—

“Some of the affixes are only obscurely heard; some are left entirely silent (as the མ in གས་, ངས་, བས་, མས་), and some change the preceding vowel.”

PRONUNCIATION

of the

མིང་གཞི *miñ-gshì*, མྱེད་རྩོགས *smad-hdogs* and མགོ་ཚན *mgo-can* letters.

1. མིང་གཞི་ཡི་གོ། The simple letters:—

ཀ <i>k</i>	in kill, seek.	ཁ <i>ks</i>	in inkhorn.
ག <i>g</i>	in gun, go, dog.	ང <i>ñ (ng)</i>	in sing, king.
ཅ <i>c (ch)</i>	in porch.	ཆ <i>ch (chh)</i>	in church-hill.
ཇ <i>j</i>	in jet, jump.	ཉ <i>ñ (n)</i>	in singe.
ཉ <i>t</i>	in water (in Ireland).	ཐ <i>th</i>	in nut-hook.
ད <i>d</i>	in dice (more like <i>th</i> in this).	ན <i>n</i>	in not, nut.
པ <i>p</i>	in pull, page.	ཕ <i>ph</i>	in up-hill.
* བ <i>b</i>	in ball, boy, bard.	མ <i>m</i>	in man, map.
ཙ <i>ts</i>	in parts.	ཚ <i>tsh</i>	<i>ts</i> aspirated.
ཛ <i>ds</i>	in guards.	ལ <i>w</i>	in waft, wave.
ཞ <i>sh</i>	in shone or s in leisure.	ཟ <i>z</i>	in azure or s in as.
ར <i>h</i>	in hour, honour.†	ཨ <i>y</i>	in yard, year.
ར <i>r</i>	in ray, rope.	ཨ <i>l</i>	in last, large.
ག <i>ç</i> sh,	in sharp.	ས <i>s</i>	in same, soon.
ཧ <i>h</i>	in half, help.	ཨ <i>a</i>	in far.

In all the above twenty-nine letters the last letter ཨ is inherent, for which reason the Tibetan Grammarians have included it among consonants as a basis both for vowels and consonants. The letter ར *h* called ཨ་རྩུང the little ཨ *a* is generally joined to the basic-vowel of a letter to make its pronunciation long. When it is subjoined to the letter ཨ the compound so formed becomes equivalent to the Sanskrit आ *ā* and is pronounced as *a* in tar, far, or father. When it is subjoined to the vowel ཨ the compound so formed resembles the Sanskrit ई and is pronounced like *i* in police .

* བ is sometimes differently sounded as *p*, *v* or *w*. As an initial word or when it begins a word it is pronounced like *p*; བ *pa*, a cow; བོད Tibet, to call. As an additional syllable, or particle after ར, ལ, ས, ཨ final letters, or when it has a ར prefix, it is generally pronounced as *ua*: ར་བ *na-wa*, illness; རེབ *re-wa* hope; བདེབ *hde-wa* happiness; when used as a final particle in a verb or adjective it is also pronounced as *w*: རྩོག་བ *dgro-wa*, རྩོག་བ *hdra-wa*. In the words རེབ *du*, རོབ *do*, རུབ *chu-vo*, it is sounded as *w* or *v*; with any of the surmounting letters ར, ལ, ས or with ར as a preceding letter, it is sounded as *b* ར *rba*, a wave; རུ *ba*, goitre; རུ *sba*, to hide; རུ *hbañ*, to soak.

† In the early stage of Tibetan literature the letter ར used to be added to every radical syllable ending in the vowel *a*, *i*, *u*, *e*, or *o*, thus: ར་ཀ, ར་ག, ར་ཉ, ར་ཏ, ར་ཨ. In being so used ར simply represented the vowel ཨ which in modern Tibetan is left out or retained only in those syllables in which the radical letter is preceded by a རྩོག་བ prefix, and where there is no closing consonant after the inherent ཨ. But when there is a closing consonant, the ར is dropped; as in the past tense of རེབ *i. e.*, in the word རེབ. signifying gone away.

2. ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ Subjoined letters :—

The four compounds of this class which in their pronunciation, in modern Tibetan, resemble the four simple letters ཅ, ཆ, ཇ, ཉ:

ལྷ ལྷ་པལ་ is pronounced as ཅ *ca*. ལྷ ལྷ་ཕལ་ is pronounced as ཆ *cha*.
 ལྷ ལྷ་བལ་ ,, ,, ,, ཇ *ja*. ལྷ ལྷ་མལ་ ,, ,, ,, ཉ *ña*.

In nine, out of the thirteen basic consonants, to which the letter ར *r* may be subjoined, the basic constituent is seldom pronounced in Tibet proper, but the compounds so formed have a pronunciation altogether different from that of any of the constituents:

ཀ	ཁ	ག	ང	ཅ	ཆ	ཇ	ཉ	ལ
<i>kra,</i>	<i>khra,</i>	<i>gra,</i>	<i>tra,</i>	<i>thra,</i>	<i>dra,</i>	<i>pra,</i>	<i>phra,</i>	<i>bra,</i>
(<i>ta</i>),	(<i>tha</i>),	(<i>ta</i> or <i>da</i>),	(<i>ta</i>),	(<i>tha</i>),	(<i>da</i>),	(<i>ta</i>),	(<i>tha</i>),	(<i>ta</i> or <i>da</i>),

In the four compounds ལྷ *mra*, ལྷ *gra*, ལྷ *sra*, ལྷ *hra*—the constituents are more or less pronounced.*

The nine compounds of which the pronunciation resembles that of the Sanskrit cerebrals ཅ, ཆ, ཇ represented by the (ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་) inverted letters ཅ, ཆ, ཇ :—

ཀ ལྷ་པལ་ (<i>ta</i>)	ང ལྷ་ཕལ་ (<i>ta</i>)	ཇ ལྷ་མལ་ (<i>ta</i>)	ཁ ལྷ་པལ་ (<i>tha</i>)
			ཅ ལྷ་ཕལ་ (<i>tha</i>)
ག ལྷ་བལ་ (<i>da</i>)	ཆ ལྷ་མལ་ (<i>da</i>)	ཉ ལྷ་པལ་ (<i>da</i>)	ལྷ ལྷ་པལ་ (<i>da</i>)

ལྷ is seldom used in Tibetan except in transcribing Sanskrit words.

The pronunciation of the six basic consonants to which the letter ལྷ may be subjoined, has been explained in page 4.

3. ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ Superscribed letters :—

The pronunciation of these compound letters has been explained in page 6. The letters ལྷ, ཇ, ཉ, ལྷ, when surmounted by ལྷ, ལྷ, ལྷ are pronounced like *g* (hard), *j*, *d* and *b*.

* In Tsang ལྷ is pronounced as ལྷ *sa* this pronunciation is markedly so in the word ལྷ་ལྷ་ signifying a son. In the word ལྷ (name of a streamlet on the bank of which is situated the *Sre rgyud-pahi dgon-pa*) the pronunciation is *Rhé*. In the word ལྷ, signifying an otter, the pronunciation is *rham*.

ཚཱ་ག (')

Between the two syllables of a dissyllabic word a triangular point called ཚཱ་ག (inter-syllabic stop) intervenes being placed on the top, as in the words དམ་པ། དགེ་བ། རྗེ་གཡ། This point is also used in separating one word from another in an expression or sentence; as for instance, in the expression དམ་པ་རྣམས་ལ། (to the holy ones), there are three such stops; between the words དམ་པ་ and རྣམས་ there is a ཚཱ་ག and between རྣམས་ and ལ་ there is another; but no ཚཱ་ག should be placed after ལ་ no matter whether a ། (l) the perpendicular stroke representing a comma, is put or not after the expression. In དགེ་བའི་ལས་ (a pious deed), there are two; in རྗེ་གཡ་ཅན་གྱི་ཉེ་བ་ (a sinner's doings), there are five ཚཱ་ག། No ཚཱ་ག should be placed after the closing letter of a monosyllabic word when ending an expression or sentence. In a dissyllabic word the closing letter of the second syllable, unless it be ར་, should not be followed by a ཚཱ་ག། When at the end of an expression or sentence, a word terminates in ར་ the ཚཱ་ག must be placed in the event a ། (l) has been put. If no ཚཱ་ག intervenes between ར་ and the ། the two placed in close proximity of each other, would form the letter ར། Hence the necessity of putting a ཚཱ་ག between ར་ and །. The use of the ཚཱ་ག between words as well, in an expression or sentence, *i.e.*, ཚཱ་ག་བར་ཚཱ་ག་ discloses the monosyllabic origin of the Tibetan language.

ཚཱ་ག་ཕྱད།

The Tibetan, though it abounds in monosyllabic words, is in fact a dissyllabic language.* The formation of the second syllable in a word of two syllables is governed by the final letter of the preceding syllable, *i.e.*, the first syllable which in itself is a word. The second syllable is generally an additive or defective particle called ཚཱ་ག་ཕྱད་ which often modifies the meaning of the preceding part of the word.

These additive particles chiefly indicate the different parts of speech. They are generally used in the formation of cases and in the declension of verbs and pronouns.

The first part of a dissyllabic word or ཚཱ་ག་ is the root-word. It is called མིང་གྲུ། The word itself is called ཚཱ་ག་, མིང་ or མིང་ཚཱ་ག་ when it is grammatically formed. The second part of it called ཕྱད་ or རྣམས་ independently is never a word.

Words apparently trisyllabic are not rare in this language: རྗེ་གཡ་ཅན། དགེ་བ་ཅན། དགའ་ལྡན་པ། etc., those which occur largely in the sacred books are generally literal translations from the Sanskrit, such as ཡང་དག་བ་ (*Samyak*), རྣམ་པ་ཅན། མངས་ཀྱས་པ། བཙམ་ལྡན་པ་དམ། These are but expressions rather than words.

གྲུ་ SOUND.

Sounds གྲུ་ are རྗེན་པ་ *i.e.*, articulate and མ་རྗེན་པ་ inarticulate. An articulate sound when represented by a letter or by a grammatical combination of two or more letters is called ཚཱ་ག། The particle which is added to a monosyllabic ཚཱ་ག་ to form a complete word is called ཕྱད་གྲུ། Either of the syllables in a dissyllabic word or ཚཱ་ག་ or a postpositive particle like འི་, འོ་, འོ་, ལ་ or ལུ་ etc., is also sometimes called གྲུ་ signifying a term.

* The Tibetan tongue is incapable of pronouncing monosyllabic words like school; full, rule, fame, etc. A Tibetan will read the word "school" as *i-si coo-li*; "full" as *ful-li*; "rule" as *ru-le*; "fame" as *fu-me*, etc.

EXAMPLES OF ཚོག་ཕྱད།

ཀ as in དུའི་ད་ཀ	ལུབ་ཀ	གཉིས་ཀ།	ཁ as in དབྱར་ཁ	རྒྱལ་ཁ	རྩོན་ཁ།
ག ,, རི་ག	ལོང་ག	ལམ་ག།	རུ ,, ལྷིན་རུ	ཀུན་རུ	རབ་རུ།
དུ ,, རུང་དུ	ལམ་དུ	བོད་དུ།	རུ ,, འཇི་རུ	དེ་རུ	མཁའ་རུ།
མུ ,, གཡས་མུ	ཕྱོགས་མུ	ལོགས་མུ།	ཉེ ,, གསན་ཉེ	འཁྱུར་ཉེ	ཉལ་ཉེ།
དེ ,, ཡོད་དེ	ཕྱེད་དེ	དགོད་དེ།	ཉེ ,, འདུག་ཉེ	ལྷ་ཉེ	སྤོབ་ཉེ།
པ ,, ལག་པ	ལྷོག་པ	དམ་པ།	བ ,, ཀ་བ	འོང་བ	རྒྱལ་བ།
མ ,, ལྷ་མ	བར་མ	ལྟར་མ།	པོ ,, རྒྱལ་པོ	སོན་པོ	དུང་པོ།
པོ ,, ལུ་པོ	རུ་པོ	རི་པོ།	མོ ,, མ་མོ	བརྟན་མོ	རྒྱལ་མོ།
ཀྱི ,, ལུཔ་ཀྱི	བོད་ཀྱི	སེམས་ཀྱི།	གི ,, བདག་གི	ལོང་གི	རང་གི།
ཀྱི ,, རིན་ཀྱི	ལམ་ཀྱི	གསེར་ཀྱི།	འི ,, མིའི	ལ་འི	ལྷ་མའི།
ཡི ,, མ་ཡི	ས་ཡི	པོ་ཡི།	གློ, རྩ, རོ, ལོ, བོ, མོ, འོ, རྩ, ལོ, མོ, ལོ།		
འདུག་གོ, མོང་རོ, ཡོད་རོ,	ཡིན་ནོ, བོབ་པོ,	ལམ་མོ,	མིའོ,	འགྱུར་རོ,	གསལ་པོ, ལོགས་པོ,
གསན་རོ་ཉོ།					
པར as in ལག་པར	མཚོགས་པར	ལྷོག་པར།	བར as in ལྟ་བར	འོང་བར	གསལ་བར།
ཅིག ལུག་ཅིག	རྩོད་ཅིག	རུབ་ཅིག། *	ཞིག ,, གང་ཞིག	མི་ཞིག	མཁར་ཞིག།
ལྷིག ,, ལོས་ལྷིག	སོམས་ལྷིག	རྩོས་ལྷིག།	ཅིང ,, ལྷོག་ཅིང	ཀྱུར་ཅིང	གསན་ཅིང།
ཞིང ,, ལྷ་ཞིང	འགྱུར་ཞིང	འཚང་ཞིང།	ལྷིང ,, ལྷས་ལྷིང	བུགས་ལྷིང	ལུས་ལྷིང།

* ཅིག་གྲུ རིའི., ཅིག in the words ལྟ་ཅིག, ལྷན་ཅིག, ལབས་ཅིག, ལན་ཅིག is not to be considered as an additive particle ཚོག་ཕྱད། In these it forms a part of the word itself.

ལྟ་ཅིག་ལྷན་ཅིག་ལབས་ཅིག་དང། ལན་ཅིག་སོགས་ཀྱི་ཅིག་གྲུ་དེ། མིང་གི་ཆ་གས་ཡིན་པས་ན། ཚོག་འབྲད་གུངས་ལུ་མ་ནོར་གཅེས།

ARTICLE.

There are three definite articles and three indefinite articles in the Tibetan language.

ཀ, །, ཅག are definite articles signifying "the". ཅིག, ཞིག, འིག signifying a, an, any, some, certain (indeterminate) are indefinite articles. These are attached to words as ཚེག་པ་ additive particles.

The letter ཀ signifying "the" is used after words ending in ལ, ཏ, བ, མ; for instance རྩལ་ཀ, the six; རྩེད་ཀ the spring; རྩལ་ཀ the evening; ལ་གེས་ཀ the two.

ཀྱ is used after ན, ར, ལ; as in རྩོན་ཀྱ the autumn; རྩུར་ཀྱ the summer; ལུལ་ཀྱ the country.

ག is used after ཏ, མ; and འ (expressed or understood) or after any vowel; as in རྩེད་ག the grove; ལ་གུམ་ག the three; ན་ག the grassy plain or green; ལ་གེ་ག the estate.

The indefinite article ཅིག is attached to words ending in ལ, ཏ, བ; and also after the inherent མ thus: རྩལ་གཅིག a war; རྩོད་ཅིག a vessel; རྩལ་ཅིག a night. ཅིག is different from ལ་ཅིག signifying "one".

ཞིག is used with words ending in ཏ, ན, མ, འ, ར, ལ; thus: ལང་ཞིག a house; ལན་ཞིག an answer; ལམ་ཞིག a road; ལག་ཞིག some, or any body; ལེ་ཞིག a man; ལམ་ལྔ་ཞིག a castle; ལག་ཞིག a camp; ལེལ་ཞིག a crystal; རིན་ཞིག a price.

འིག is attached to words closing with མ thus: ལོ་མ་འིག a robe or garment; ལུས་འིག a body.

གེ in ལེང་གེ, ཏ in རྩོང་, ར in རྩེང་, ན in ལེ་ནི, བ in ལ་བ, མ in ལ་མ or ལ་མ་, རྩོན་ལ་མ or རྩོན་ལ་མ་ and མ in ལ་མ་, ལ་མ་ or རྩོན་ལ་མ་ are ཚེག་པ་ additive particles; they are not to be taken as Articles. The word ལེང་གེ is a corrupt form of the Sanskrit *simha* signifying "lion". ལ་མ་ is the Tibetan for Sanskrit *Mātrikā*. ནི in ལེ་ནི is a particle of emphasis like "the" in the expression 'he is the man for such a work'. It is equivalent to Sanskrit *hi*.

མིང་ or མིང་ཚོགས་ NOUN.

Substantive nouns are generally monosyllabic words though they may be formed of one or more letters; for instance, རྩྭ་ mouth, རྩྭ་ tea, རྩྭ་ fish, རྩྭ་ father, རྩྭ་ mother, རྩྭ་ cow, རྩྭ་ fox, རྩྭ་ goat རྩྭ་ a high mountain, རྩྭ་ flesh, རྩྭ་ earth, etc., རྩྭ་ water, རྩྭ་ horse, རྩྭ་ salt, རྩྭ་ a hat or cap, རྩྭ་ a horn རྩྭ་ male, རྩྭ་ son, རྩྭ་ female, རྩྭ་ man, རྩྭ་ life, རྩྭ་ curds, རྩྭ་ kiss, རྩྭ་ hill, རྩྭ་ corpse, taste; རྩྭ་ bell-metal, རྩྭ་ tooth, རྩྭ་ eye, རྩྭ་ sky, རྩྭ་ way, རྩྭ་ discourse, རྩྭ་ speech, རྩྭ་ meaning, རྩྭ་ mind, རྩྭ་ heart, རྩྭ་ tree or wood; རྩྭ་ song.

Nouns formed with ཚེག་པ་ i. e., additive particles are as follows: རྩྭ་ག་ hand, རྩྭ་པ་ foot, རྩྭ་བ་ skin, hide-boat; རྩྭ་ལ་ house; རྩྭ་འུ་ cell; རྩྭ་ཐུ་ thumb; རྩྭ་ལུ་ child or young one; རྩྭ་ལ་ snow; རྩྭ་ག་ pillar, རྩྭ་པ་ king, རྩྭ་མ་ sun, རྩྭ་ག་ལ་ drop, རྩྭ་ག་ལ་ hog, རྩྭ་པ་ ox, རྩྭ་པ་ donkey, རྩྭ་པ་ minister. In the foregoing words the particles རྩྭ་, རྩྭ་, རྩྭ་, རྩྭ་, རྩྭ་ do not act the part of an Article. They make the full word of a monosyllabic term. In composition, they are sometimes omitted. The expression རྩྭ་པ་མིང་ is same as རྩྭ་པ་ king and རྩྭ་པ་ minister; རྩྭ་ལ་ག་ is same as རྩྭ་པ་ foot and རྩྭ་ག་ hand; རྩྭ་ལ་ལྗང་ག་ is same as རྩྭ་ལ་ལྗང་ག་ white and རྩྭ་ལ་ལྗང་ག་ black.

When attached to some monosyllabic terms they ཚེག་པ་ sometimes make difference in the meaning.

The word ཇོ signifies "self" but joined with the particle བོ *i.e.*, ཇོ་བོ signifies "nature." དང means "and" but དང་པོ signifies "first." བལ means "wool," བལ་བོ signifies a Nepalese.

Adjective nouns are also formed with ཚོག་པོ་མཉམས་པོ་ attached to the adjective monosyllabic terms, such as བཟང་བོ the good, རྩོལ་བོ the wicked or the evil one. The expression བཟང་ལ་རྩོལ་བོ signifies good and bad and also the good and the bad.

The use of ཚོག་པོ་ additive particles with some nouns causes distinction in their signification as to size, &c.

In the following examples the use of བོ and འུ is thus illustrated:— མི is man; མི་བོ a great man (either in stature or position); མི་འུ a little man or dwarf. ན་ fish, ན་བོ great fish, ན་འུ little fish. འག་ antelope, འག་བོ big antelope, འག་འུ small antelope; རྩོལ་ drum, རྩོལ་བོ large drum, རྩོལ་འུ drumlet; མདའ་ arrow, མདའ་བོ large and long arrow, མདའ་འུ small arrow; རྩོལ་ stone, རྩོལ་བོ huge stone, boulder or rock, རྩོལ་འུ small boulder or pebble; རྩོལ་ earthen vessel or pot, རྩོལ་བོ large earthen pot or vessel, རྩོལ་འུ small earthen pot or vessel.

In the above examples, the substantives (དངོས་པོ་) such as མི, ན, འག etc., when unaccompanied by ཚོག་པོ་ express the ordinary meaning, man, fish, antelope etc*. When joined with བོ they convey a magnifying sense; with འུ they become diminutives.

In the following examples the use of the ཚོག་པོ་ additive particles འུ and འུ་བོ with some nouns expresses "the young one"† but nothing diminutive: རྩོལ་ camel, རྩོལ་འུ young camel; རྩོལ་ horse or pony, རྩོལ་འུ colt; འག་ antelope, འག་འུ young antelope, (འག་འུ meaning small size antelope); བོ cow, བོ་འུ calf; རྩོལ་ goat, རྩོལ་འུ kid; རྩོལ་ dog, རྩོལ་འུ pup; རྩོལ་ sheep, རྩོལ་འུ lamb.

PLURAL NUMBER མང་ཚོག་།

The ཚོག་པོ་ additive particles) ཚོ, རྣམས, དག, ཅག are used as plural terminations. They are attached to nouns and pronouns in the singular number to express plurality. ཚོ is seldom attached to nouns. Its use is confined to pronouns. དག is attached to both nouns and pronouns. རྣམས is seldom attached to pronouns. Though there is no dual in the Tibetan language, yet the Sanskrit duals have been generally rendered by the termination དག in Tibetan. རྩོལ་ is the personal pronoun signifying I; རྩོལ་ཚོ signifies "we". It is not usual to express the meaning "we" by the word རྩོལ་རྣམས།

ཁོར་ means "he"; ཁོར་ཚོ signifies "they". ཁྱོད་ or ཁྱོད་ཚོ means "you" or "thou"; ཁྱོད་ཅག or ཁྱོད་ཚོ signifies "you". དེ་ signifies "that"; དེ་ཚོ or དེ་དག signifies "those".

མི is man; མི་རྣམས་ signifies "men". ལྷན་པོ་ animal; ལྷན་པོ་རྣམས་ animals. ལྷན་པོ་, དག, ཅག, མཐའ་དག, ལྷན་པོ་ཅད་, ལྷན་པོ་ཚོག་, ཚོག་ are but words signifying many, all, collection, etc. They are never used as plural terminations in the manner the additive particles ཚོ, རྣམས, དག and ཅག are used. The two words མི་ལྷན་ signify "all men". The expression རྩོལ་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ comprising of four words signifies "many hills and many valleys". If it was divided into two parts རྩོལ་ལྷན་ and ལྷན་ལྷན་, རྩོལ་ལྷན་, ལྷན་ལྷན་, would mean nine hills and ལྷན་ལྷན་ nine valleys. རྩོལ་ལྷན་ signifying "hills" is only one word; the expression རྩོལ་ལྷན་ལྷན་ comprising of the two words, རྩོལ་ and ལྷན་ལྷན་ signifies "all hills".

* དང་པོ་དངོས་པོ་རང་བལ་དང་། བལ་པོ་ཚོག་པོ་བལ་མཚོག་པོ་ལྷན་ལྷན་། བལ་པོ་ཚོག་པོ་དམན་པོ་མིང་།

† རྩོལ་པོ་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་། རྩོལ་པོ་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་།

པོ་མོ་འདི་མཚན་ or རྟགས་ GENDER.

པོ་མཚན་ is masculine gender ; མོ་མཚན་ feminine gender, and མཚན་མེད་ signifies the neuter or no gender.

པོ་ signifies male, མོ་ female. Monosyllabic nouns in the masculine gender generally take the རྟགས་པོ་ (additive particles), མ and མོ་ as feminine terminations ; such as, བུ་ son or boy, བུ་མོ་ daughter or girl ; རྒྱུ་ dog, རྒྱུ་མོ་ bitch ; སྲས་ son, སྲས་མོ་ daughter ; བ་ fox, བ་མོ་ vixon ; རྟག་ tiger, རྟག་མོ་ tigress ; ལྷ་ god, ལྷ་མོ་ goddess ; རྒྱ་ younger brother, རྒྱ་མོ་ younger sister ; ར་ goat, ར་མོ་ she-goat ; མཁའ་ཐོག་ one moving in the sky, མཁའ་ཐོག་མོ་ female angel.

The feminine of some monosyllabic nouns is expressed by different words : such as, མི་ man, བུད་མེད་ woman ; འབྲི་ yak-cow, ལལག་ yak-bull of Tibet ; it is incorrect to say མོ་ལལག་ ; ཡ་ལལག་ (father-yak) i.e., yak that is kept for breeding purpose. ར་ is horse, ཡ་ར་ stallion, མོ་ར་ མ་ mare ; it is incorrect to say མོ་ར་ or ར་མོ་ ; the use of མོ་ before or after ར་ being redundant. རྩ་ signifies a bull, so it is incorret to say མོ་རྩ་ or རྩ་མོ་ ། བ་ signifies cow ; so it is incorrect to say བ་མོ་ ། To dissyllabic words བ་ or བོ་ is added to signify the masculine ; such as རྣམ་འབྲུ་པ་ (Sans. *Yogi*) and མ་ or མོ་ indicates the feminine, such as རྣམ་འབྲུ་མ་ (*Yogini*).

In dissyllabic nouns the རྟགས་པོ་ (additive particles) བ་, བོ་ or བ་, བོ་ are used as masculine terminations. These are changed into མ་ and མོ་ for feminine terminations, such as, ལགས་པོ་ host, ལགས་མོ་ hostess ; ཡག་པོ་ hog, ཡག་མོ་ sow, swine ; མང་པོ་ trader, མང་མོ་ female seller ; བཅུན་པོ་ monk, བཅུན་མོ་ nun ; དབང་པོ་ ever-lord, དབང་མོ་ lady ; རྒྱལ་པོ་ king, རྒྱལ་མོ་ queen ; སྲུང་པོ་ guard, སྲུང་མོ་ female guard ; དཔོན་པོ་ chief, དཔོན་མོ་ chief's wife or lady-chief ; ལཱོ་པོ་ lord, ལཱོ་མོ་ lady ; བོད་པ་ a Tibetau (male), བོད་མོ་ a Tibetan woman ; དཔལ་པོ་ hero, དཔལ་མོ་ heroine ; སྒྲ་མོ་ signifying one above (in Sans. *Guru*) is used in both the genders ; so also རྒྱལ་མོ་, a superior ; མ་ and མོ་ are sometimes used as female terminations and as such are attached to dissyllabic nouns, such as, དབང་མོ་ཅན་ he with (good) voice, དབང་མོ་ཅན་མོ་ she with good voice (*Svara-svati*), དགོ་སྒྲོང་ ordained monk (Sans.) *Bhikṣu*, དགོ་སྒྲོང་མོ་ ordained nun, (*Bhikṣuni*) ; རྩང་ཅེན་ elephant, རྩང་ཅེན་མོ་ she-elephant, བཅོན་ཡན་འདས་ he, the victorious one ; བཅོན་ཡན་འདས་མོ་ she, the victorious one.

Nouns having no gender also terminate with the རྟགས་པོ་ additive particles བ་, བུ་, བོ་, མ་ and མོ་, such as ཐིགས་པོ་, ཐིགས་མོ་, ཐིགས་པོ་, ཐིགས་མོ་ all signifying drop ; རྩོ་པོ་, རྩོ་མོ་, door or gate ; ལགས་པོ་ or ལགས་མོ་, new or novel ལྷག་པོ་ or ལྷག་མོ་, additional or remnant.

Some words with མ་ or མོ་, termination are used in both neuter and feminine genders : རྩང་མོ་, inner also the inner one i.e., wife. ཐྱི་མོ་ the outer or the later one ; བོག་མོ་, the lower or subordinate. རྟན་མོ་ banquet, show.

Some adjective nouns ending in མ་ are used only in the feminine gender ; such as, རྩང་མོ་, wife, མཚོན་མོ་, a beauty (Sans. *Sundarī*), handsome woman ; things inanimate (except lakes, rivers and mountains) are put in the neuter gender. They terminate irregularly and also in བ་, བོ་ ; མ་, མོ་ ; such as རྩལ་པ་ a bridge, རག་པོ་ rope རྩམ་པོ་ the accomplished (one ;) ཡང་མོ་ printed (thing) ; ལཱོ་མོ་ oblation ; རྩོ་མོ་ the (Indian) *Rupee* ; རྩོ་མོ་ (Sans. *Bhikṣā*) alms, begging.

ནམ་དབྱེ CASE.

SANS. *Vibhakti*)

There are eight cases in the Tibetan language. They are arranged in the following order:—

1. Nominative	ནམ་དབྱེ་དང་པོ།	མིང་ཚམ་རྟོན་པ།	The person or thing is simply named.
2. Accusative or Objective	„ „ གཉེས་པ།	ལས་སུ་བྱ་བ་རྟོན་པ།	Shows the object of a transitive verb.
3. Agentive or Instrumentive	„ „ གཞུས་པ།	བྱེད་པ་བོ་རྟོན་པ།	Indicates the agent (involving) the notion of <i>by</i> or <i>with</i>).
4. Dative or Necessitative	„ „ བཞི་པ།	དགོས་ཚེད་རྟོན་པ།	Expresses necessity and is indicated by <i>to</i> or <i>for</i> .
5. Ablative or Originative	„ „ ལྡོ་པ།	འབྱུང་ཁུངས་རྟོན་པ།	Expresses source or <i>direction from</i> or <i>time</i> .
6. Possessive or Genitive	„ „ སུག་པ།	འབྲེལ་བ་རྟོན་པ།	Indicates possession or connection.
7. Locative	„ „ བརྒྱན་པ།	གནས་གཤི་རྟོན་པ།	Indicates place.
8. Vocative	„ „ བརྒྱད་པ།	བོད་པ་རྟོན་པ།	Indicates calling or addressing a person.

In the declension of nouns, pronouns, adjectives, numerals, and participles, several secondary རྩེག་པ་མཛུགས་ (additive particles) are used. They are attached to monosyllabic words or to the རྩེག་པ་མཛུགས་, such as ས་ in ལག་པ་ or མ་ in ལྷན་པ་, in dissyllabic words or to the plural signs or postpositive particles like ཚོ, རྣམས་, དག་ &c. They are as follows: གྱི, གྱིས་, བློ, བློས་, སྤྱི, སྤྱིས་, ལྱི, ལྱིས་, རྩི, རྩིས་, རྩེ, རྩེས་, རྩེའི, རྩེས་ལྟར་, རྩེས་ལྟར་སྤྱོད་, རྩེས་ལྟར་སྤྱོད་པ་, and རྩེས་ལྟར་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་པ་.

In the Nominative and Vocative cases, singular or plural, no secondary particles indicative of case, are attached.

ON THE USE OF SECONDARY ADDITIVE PARTICLES.

གྱི and གྱིས་ (དེ་བུ་མ་ལོ་རྩེས་སུ་གྱི་ or གྱིས་) are attached to words ending in ད, བ, or མ: རྩྱེད་ཀྱི་ of *yon*; ལཔ་གྱིས་ by *father*; ལུས་ཀྱི་ of *body*, ལྷན་གྱིས་ by *time*.

བློ and བློས་ (གཞི་དང་ར་ལོ་རྩེས་སུ་བློ་གྱི་ or བློས་) are attached to words terminating in ག་ or ར་, such as ལུག་གྱི་ of *sheep*, མིང་གྱི་ of *name*. ལྷན་གྱིས་ by *or with* *poison*; ལྷན་གྱིས་ by *or with* *conch-shell trumpet*.

གྱི and གྱིས་ (ནམ་མ་ར་ལོ་རྩེས་སུ་གྱི་ or གྱིས་) are attached to words ending in ན, མ, ར, or ལ, such as རྩོན་གྱི་ of *meaning*; རྩོན་གྱིས་ by *heaven*; རྩོན་གྱིས་ by *wealth*; ལུག་གྱི་ of *country*.

ཏུ (ག་བ་ནད་རད་ལད་ཀྱི་མཐའ་རྒྱ་ཏུ) is attached to words terminating in ག or བ or in ཏ་ཏཱག (expressed or understood), for example: ལག་ཏུ in or to hand ; ལྔ་པ་ཏུ to the west or in the west. According to འདྲ་རྩིས་ old orthography the spelling of ལྔ་པ་ཏུ, འདྲ་རྩིས་ཏུ, ལ་རྩིས་ཏུ etc., words ending in ཏ called ཏ་ཏཱག is correct. In modern Tibetan, these are written as ལྔ་པ་ཏུ, འདྲ་རྩིས་ཏུ, ལ་རྩིས་ཏུ, the ཏ་ཏཱག being understood, though not expressed after ཏ, བ and ལ.

ཏུ (ར་ད་ན་མ་ར་ལ་འི་མཐའ་རྒྱ་ཏུ) is attached to words ending in ར, ཏ, ཏ, མ, ར, or ལ, such as མིང་ཏུ in or by name ; ཐོད་ཏུ in or to Tibet ; རིན་ཏུ for or in price ; ལམ་ཏུ on the way ; གཞེས་ཏུ in or to gold ; ལུག་ཏུ into country or place.

འི, ཡི, རིས, ཡིས, or ས is attached to words ending in any vowel ; མའི་ of mother ; མི་ཡི་ of man ; ལྗང་ཡི་ of water ; ཐོ་ཡི་ of male ; མེས་ by fire ; ལྗང་ཡི་ by god ; རི་འི་ of that.

ར, or རྩ is attached to words ending in ར or in any vowel : ལྗང་ or ལྗང་རྩ in or to god ; མིར་ or མིར་རྩ in or into man ; ལྗང་ or ལྗང་རྩ into water ; མེར་ into fire ; ལྗང་ or ལྗང་རྩ to (the) south.

ལ is the general sign of Accusative and Dative cases; signifying *to*. It is applied to any Nominative for forming those cases.

ལུ is attached to words terminating in ས : གཡས་ལུ to (the) right ; ལས་ལུ in (the) work, ལྗོགས་ལུ in friendship.

ཧྲེ signifying O, (Saus. *Bho*) ; ཧྲེ་རུད་ (Sans. *Ahovata*) &c., are words, (not particles) that are placed before Nominatives for forming the Vocative case.

ལ, ཏུ, ཏུ, ར, རྩ and ལུ signifying to, on, upon, into, unto, with regard or respect to, for, &c., are attached to the Nominative for forming the Accusative and Dative cases. The use of the above particles after the Nominative, according to its final letter, also indicate motion or progression to, into, or change, turn into promotion, &c.

ཀྱིས, ལྗིས, ཀྱིས, རིས, ཡིས, or ས signifying by, with, is attached to the Nominative for forming the Agentive or Instrumentive case.

ཀྱི, ལྗི, ཀྱི, རི, or ཡི signifying of, pertaining, relating, belonging to, and also the possessive sign 's is attached to the Nominative for forming the Genitive or Possessive case.

ནས་ or ལས་ signifying of, out of, from, is attached to the Nominative for forming the Ablative case.

ན་ or ལ signifying rest in, at, on, a place, also motion to, or towards a place, is attached to the Nominative for forming the Locative case.

EXAMPLE OF DECLENSION ACCORDING TO TIBETAN METHODS.

	Singular.	Dual or Plural.*	Plural.
Nominative	མངས་ཀྱིས་ Buddha,	མངས་ཀྱིས་དག་ Buddhas,	མངས་ཀྱིས་རྣམས་ Buddhas.
Accusative	མངས་ཀྱིས་ལ་ (བཞེན་), Depend on Buddha.	མངས་ཀྱིས་དག་ལ་ (བཞེན་)। Depend on (both the) Buddhas.	མངས་ཀྱིས་རྣམས་ལ་ (བཞེན་)। Depend on Buddhas.
Agentive	མངས་ཀྱིས་ཀྱིས་ (གསུངས)। By Buddha said.	མངས་ཀྱིས་དག་གིས་ (གསུངས) By (both the) Buddhas said.	མངས་ཀྱིས་རྣམས་ཀྱིས་ (གསུངས)। By Buddhas said.
Dative	(ལེམས་ཅན་གྱི་དོན་) དུ་མངས་ཀྱིས་ (བརྒྱབས)। (Attained) to Buddha (hood) for (the good of animate beings).	མངས་ཀྱིས་དག་ (བརྒྱབས)। (Propitiated) Buddhas for...	མངས་ཀྱིས་རྣམས་ (བརྒྱབས)।* (Propitiated both the) Buddhas for ...
Ablative	མངས་ཀྱིས་ལས་ (ཚེས)। From Buddhas (come the scriptures).	མངས་ཀྱིས་དག་ལས་। From (both the) Buddhas come ...	མངས་ཀྱིས་རྣམས་ལས་। From Buddhas come ...
Genitive	མངས་ཀྱིས་ཀྱི་ (ཚེས)। Doctrine of Buddha or Buddha's doctrine.	མངས་ཀྱིས་དག་གི་ (ཚེས)। Doctrine of (both the) Buddhas or	མངས་ཀྱིས་རྣམས་ཀྱི་ (ཚེས)। Doctrine of Buddhas or Buddhas' doctrine.
Locative	མངས་ཀྱིས་ལུ་ (ཚེས)। Doctrine in Buddha.	མངས་ཀྱིས་དག་ལུ་ (ཚེས)। Doctrine in (both the) Buddhas.	མངས་ཀྱིས་རྣམས་ལུ་ (ཚེས)। Doctrine in Buddhas.
Vocative*	ཧྲེ་མངས་ཀྱིས་। O, Buddha.	ཧྲེ་མངས་ཀྱིས་དག་। O, (both the) Buddhas.	ཧྲེ་མངས་ཀྱིས་རྣམས་। O, Buddhas.

* In this case, as in the Nominative, no case-sign is attached. The use of Vocative terms བོད་པའི་རྒྱ like ཧྲེ, ཧྲེ་ཙྰ signifying O, Oh ! (Sans. *Bho* or *Aho*) generally at the beginning of an expression, differentiates the Vocative case from the Nominative, but in general address such terms are often omitted.

༡ རྣམ་དགེ་དང་བོ་མིང་ཚེས་ལྟོན་པ། ༢ རྒྱུ་པ་པོས་བྱ་བ་ལ་སྦྱོར་བ་ན་བྱ་བའི་ལུ་ལས་ལས་ཀྱི་ཚེག་གཙོ་བོར་བྱས་པ། ༣ རྒྱུ་པ་པོས་བྱ་བ་ལ་སྦྱོར་བའི་ཚེག་གཙོ་བོར་བྱས་པ།
 ༤ རྒྱུ་པ་པོས་བྱ་བ་ལ་སྦྱོར་བ་ན་བྱ་བའི་ལུ་ལ་དེའམ་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་ལ་ཕན་འདོགས་པའི་ངག།
 ༥ དངོས་བོ་གང་ཡིན་པ་དེ་དེ་ལས་བྱུང་ཞེས་འབྲུང་བྱངས་ལྟོན་པ། ༦ དངོས་བོ་གཉིས་ཀྱི་འདྲ་བའི་འབྲེལ་བ་བཞེད་པ། ༧ དེ་ན་དེ་གནས་པའམ་དེ་ན་དེ་ཡོད་པ་ཚེས་བཞེད་པ། * The secondary ཚེག་པོ་ལ་ particle ལ་ is understood after མངས་ཀྱིས་।

EXAMPLES OF DECLENSION.

Nouns terminating in ག and ར may be declined as follows:—

	Singular.	Dual or Plural.	Plural.
1. Nominative	མིག (the) eye.	མིག་དག both eyes.	མིག་རྣམས (the) eyes.
2. Accusative	མིག་ལ to, with or to (the) eye.	མིག་དག་ལ in, with or to both eyes.	མིག་རྣམས་ལ in, with or to (the) eyes.
3. Agentive	མིག་གིས by or with (the) eye.	མིག་དག་གིས by or with both eyes.	མིག་རྣམས་ཀྱིས by or with (the) eyes.
4. Dative	མིག་ལ for or to the eye.	མིག་དག་ལ to both eyes.	མིག་རྣམས་ལ to the eyes.
5. Ablative	མིག་ནས or མིག་ལས from the eye.	མིག་དག་ནས or མིག་དག་ལས from both eyes.	མིག་རྣམས་ནས or མིག་རྣམས་ལས from the eyes.
6. Genitive	མིག་གི of the eye.	མིག་དག་གི of both eyes.	མིག་རྣམས་ཀྱི of the eyes.
7. Locative	མིག་ཏུ in the eye.	མིག་དག་ཏུ in both eyes.	མིག་རྣམས་ལུ in the eyes.
—————			
1. Nominative	མིང (the) name.	མིང་དག both names.	མིང་རྣམས (the) names.
2. Accusative	མིང་ལ to the name.	མིང་དག་ལ to both names.	མིང་རྣམས་ལ to the names.
3. Agentive	མིང་གིས by or with the name.	མིང་དག་གིས by or with both names.	མིང་རྣམས་ཀྱིས by or with the names.
4. Dative	མིང་ལ for or to the name.	མིང་དག་ལ for or to both names.	མིང་རྣམས་ལ for or to the names.
5. Ablative	མིང་ནས or མིང་ལས from the name.	མིང་དག་ནས or མིང་དག་ལས from both names.	མིང་རྣམས་ནས or མིང་རྣམས་ལས from the names.
6. Genitive	མིང་གི of the name.	མིང་དག་གི of both names.	མིང་རྣམས་ཀྱི of the names.
7. Locative	མིང་ཏུ in the name.	མིང་དག་ཏུ in both names.	མིང་རྣམས་ལུ in the names.

There is no Article attached to the nouns མིག and མིང but English idiom requires the definite Article *the* to be put before the nouns *eye* and *name* ; so it has been placed before them where necessary,

Words ending in ད, འ or མ may be declined as follows:—

	Singular.	Dual or Plural.	Plural.
	བུད་མེད		
1. Nom.	བུད་མེད the woman,	བུད་མེད་དག (both)* women,	བུད་མེད་རྣམས the women.
2. Accus.	བུད་མེད་ལ to the woman,	བུད་མེད་དག་ལ to (both) women,	བུད་མེད་རྣམས་ལ to the women.
3. Agent.	བུད་མེད་ཀྱིས by the woman,	བུད་མེད་དག་གིས by (both) women,	བུད་མེད་རྣམས་ཀྱིས by the women.
4. Dat.	བུད་མེད་ལ་ལ to or for the woman,	བུད་མེད་དག་ལ་ལ to or for (both) women,	བུད་མེད་རྣམས་ལ་ལ to or for the women.
5. Ablat.	བུད་མེད་ལས from the woman,	བུད་མེད་དག་ལས from (both) women,	བུད་མེད་རྣམས་ལས from the women.
6. Genit.	བུད་མེད་ཀྱི of the woman,	བུད་མེད་དག་གི of (both) women,	བུད་མེད་རྣམས་ཀྱི of the women.
7. Loc.	བུད་མེད་འུ in the woman,	བུད་མེད་དག་འུ in (both) women,	བུད་མེད་རྣམས་འུ in the women.
8. Voc.	བུད་མེད or རྒྱ་བུད་མེད O, woman!	བུད་མེད་དག or རྒྱ་བུད་མེད་དག O, (both) women!	བུད་མེད་རྣམས or རྒྱ་བུད་མེད་རྣམས O, women!

	ཡབ		
1. Nom.	ཡབ the father,	ཡབ་དག་ལ to both the fathers,	ཡབ་རྣམས the fathers.
2. Accus.	ཡབ་ལ to father,	ཡབ་དག་ལ both fathers,	ཡབ་རྣམས་ལ to fathers.
3. Agent.	ཡབ་ཀྱིས by father,	ཡབ་དག་གིས by both fathers,	ཡབ་རྣམས་ཀྱིས by fathers.
4. Dat.	ཡབ་ལ་ལ to or for father,	ཡབ་དག་ལ་ལ to or for both fathers,	ཡབ་རྣམས་ལ་ལ to or for fathers.
5. Ablat.	ཡབ་ལས from father,	ཡབ་དག་ལས from both the fathers,	ཡབ་རྣམས་ལས from fathers.
6. Genit.	ཡབ་ཀྱི of father,	ཡབ་དག་གི of both the fathers,	ཡབ་རྣམས་ཀྱི of fathers.
7. Loc.	ཡབ་འུ in father,	ཡབ་དག་འུ in both the fathers,	ཡབ་རྣམས་འུ in fathers.
8. Voc.	ཡབ or རྒྱ་ཡབ O, father!	ཡབ་དག or རྒྱ་ཡབ་དག O, both the fathers!	ཡབ་རྣམས or རྒྱ་ཡབ་རྣམས O, fathers!

	དུས		
1. Nom.	དུས the time,	དུས་དག་ both the times,	དུས་རྣམས the times.
2. Accus.	དུས་ལ to or at time,	དུ་དག་ལ to or at both times,	དུས་རྣམས་ལ at or to times.
3. Agent.	དུས་ཀྱིས by time,	དུས་དག་གིས by both times,	དུས་རྣམས་ཀྱིས by times.
4. Dat.	དུས་ལ་ལ to or for time,	དུས་དག་ལ་ལ to or for both times,	དུས་རྣམས་ལ་ལ to or for times.
5. Ablat.	དུས་ནས from time,	དུས་དག་ནས from both the times,	དུས་རྣམས་ནས from times.
6. Genit.	དུས་ཀྱི of time,	དུས་དག་གི of both times,	དུས་རྣམས་ཀྱི of times.
7. Loc.	དུས་འུ at the time,	དུས་དག་འུ at both the times,	དུས་རྣམས་འུ at the times.

	བཀའ		
1. Nom.	བཀའ command,	བཀའ་དག་ both the commands,	བཀའ་རྣམས commands.
2. Accus.	བཀའ་ལ to command,	བཀའ་དག་ལ to both the commands,	བཀའ་རྣམས་ལ to commands.
3. Agent.	བཀའ་ལྱིས or བཀའ་ལྱིས་ by the command,	བཀའ་དག་གིས by both the commands,	བཀའ་རྣམས་ཀྱིས by the commands.
4. Dat.	བཀའ་ལ་ལ to or for the command,	བཀའ་དག་ལ་ལ for both the commands,	བཀའ་རྣམས་ལ་ལ for the commands.
5. Ablat.	བཀའ་ལས from the commands,	བཀའ་དག་ལས from both the commands,	བཀའ་རྣམས་ལས from the commands.
6. Genit.	བཀའ་ཀྱི of the command,	བཀའ་དག་གི of both the commands,	བཀའ་རྣམས་ཀྱི of the commands.
7. Loc.	བཀའ་འུ in the command,	བཀའ་དག་འུ in both the commands,	བཀའ་རྣམས་འུ in the commands.

	ལོ		
1. Nom.	ལོ the year,	ལོ་དག་ both the years,	ལོ་རྣམས years.
2. Accus.	ལོ་ལ to the year,	ལོ་བག་ལ to both the years,	ལོ་རྣམས་ལ to the years.
3. Agent.	ལོས or ལོ་ལྱིས་ by or with the year,	ལོ་དག་གིས by both the years,	ལོ་རྣམས་ཀྱིས by or with the years.
4. Dat.	ལོ་ལ་ལ to or for the year,	ལོ་དག་ལ་ལ to both the years.	ལོ་རྣམས་ལ་ལ to the years.
5. Ablat.	ལོ་ལས or ལོ་ནས from the year,	ལོ་དག་ལས or ལོ་དག་ནས from both the years,	ལོ་རྣམས་ལས or ལོ་རྣམས་ནས from the years.
6. Genit.	ལོ་ཀྱི of the year,	ལོ་དག་གི of both the years,	ལོ་རྣམས་ཀྱི of the years.
7. Loc.	ལོ་འུ in the year,	ལོ་དག་འུ in both the years,	ལོ་རྣམས་འུ in the years.

All words ending in འ or any of the five vowels may be declined in manner of བཀའ and ལོ.

* The word "both" may or may not be used to signify the "dual".

མིང་ཚབ་ or མིང་གི་ཚབ་ཚོགས་ PRONOUN.

THE PERSONAL PRONOUNS.

The first person singular ང་ signifying I is in general use, in Central Tibet. In Tsang, བདག་ is used in the place of ང་. In book language and correspondence, the use of བདག་ is more general than that of ང་. ཁྱོད་ signifies thou, and ཁོ་ he.

First Person Singular.			Plural.		
ང་	}	I.	ང་ཅག་ or ང་ཚོ་	}	We.
ངེད་			རང་ཅག་		
བདག་			བདག་ཅག་		
ཁོ་ཚོ་			བདག་ཚོ་		
ཁོ་མོ་					
ང་རང་	}	I myself.	ང་རང་ཚོ་	}	Ourselves.
བདག་རང་			བདག་ཉིད་ཚོ་		
ང་ཉིད་					
ངེད་ཉིད་					
བདག་ཉིད་					
Second Person Singular.			Plural.		
ཁྱོད་ or ཁྱིད་ <i>hon.</i>	Thou, you.				
ཁྱོད་རང་ or ཁྱིད་ཉིད་	}	Thyself, thou or you; yourself.	ཁྱོད་ཅག་ or ཁྱོད་རང་ཚོ་	}	You.
ཁྱིད་རང་ also ཉིད་			ཁྱིད་རང་ཚོ་		
Third Person Singular.			Plural.		
ཁོ་ <i>com.</i> ཁོ་པ་ <i>m.</i>	}	He, she.	ཁོ་ཅག་ or ཁོང་ཚོ་	}	They.
ཁོ་མ་ <i>f.</i> ཁོང་ <i>com. hon.</i>					
ཁོ་རང་, ཁོ་ཉིད་	}	He, himself; she, herself.	ཁོ་རང་ཚོ་	}	They, themselves.
ཁོང་རང་ or ཁོང་ཉིད་					

Alexander Csoma de Körös, in page 65 of his Grammar, marked the words ངེད་, ངེད་རང་, ངེད་ཉིད་ as

DEMONSTRATIVE PRONOUNS.

They are འདི signifying "this" and དེ, "that" འདི with the ཚེག་ཕྱད་ allitive particle ཡ, i.e., འདི་ཡ signified "of this place," འདི་རང or འདི་ཉིད་ signified "this itself." འདི་ལ། or འདི་ལོ། also signify "this" with emphasis i.e. signifying this (very).

དེ་ལ།, དེ་ལོ།, དེ་ལ།, or དེ་ནི། signified that (very); དེ་ཉིད་, དེ་ཁོ་ན།, or དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ signified "that itself."

RELATIVE PRONOUNS.

གང་ signified which or what. སྤྱི་ signified who, which, or what. མི་གང་, what man, ཐུན་མེད་སྤྱི་ what or which woman; ཐུན་མེད་གང་ which woman. ཇི་ or ཅི་ signified what. They are used alone or with གང་, such as གང་ཅི་ that which, སྤྱི་ཞིག་ signifying whoever.

INTERROGATIVE PRONOUNS.

These are: སྤྱི་, who? གང་ which? ཅི་ what? To these the undeterminate particle ཞིག་ is attached to signify whoever, whichever or whatever, such as སྤྱི་ཞིག་, གང་ཞིག་ or ཅི་ཞིག་।

RECIPROCAL PRONOUNS

The reciprocals are རང་, བདག་, རང་ཉིད་, བདག་ཉིད་ signifying self, one's self.

DECLENSION OF THE PERSONAL PRONOUNS.

	Singular.		Plural.
1. Nominative	ང་	I,	ང་ཚག་ or ང་ཚོ་ we.
2. Accusative	ང་ལ་	to me,	ང་ཚག་ལ་ or ང་ཚོ་ལ་ to or for us.
3. Agentive	ངས་ or ང་ཡིས་	by me,	ང་ཚག་གིས་ or ང་ཚོ་སྤོས་ } by us.
4. Dative	ང་ལ་	to me or from me;	ང་ཚག་ལ་ or ང་ཚོ་ལ་ to us or for us.
5. Ablative	ང་ནས་ or ང་ལས་	from me,	ང་ཚག་ལས་ or ང་ཚོ་ལས་ from us.
6. Genitive	ངའི་ or ང་གི་	of me or mine;	ང་ཚག་གི་ or ང་ཚོ་གི་ of us.
7. Locative	ང་ལ་	in me,	ང་ཚག་ལ་ in us.

The nominative plural of the first person is seldom formed by attaching to it the plural particles དག་ and ཚམས་. In the second and third persons they are often used. དག་ is seldom attached to the second person plural.

honorific terms. In Tibet, a person either in conversation or writing, never applies a respectful term to himself. The use of these terms, however, indicates a degree of civility or politeness in the speaker, in consequence of which, they are preferred to ང་, ང་རང་ or ང་ཉིད་ which are of common use.

The first person plural is sometimes expressed by མ་གྲོལ or ཟ་ཅག།

Singular.			Plural.	
1. Nominative	བདག	I,	བདག་ཅག	we.
2. Accusative	བདག་ལ	to me,	བདག་ཅག་ལ	to us.
3. Agentive	བདག་གིས	by me,	བདག་ཅག་གིས	by us.
4. Dative	བདག་ལ	to me or for me,	བདག་ཅག་ལ	to us or for us.
5. Ablative	བདག་ལས	from me,	བདག་ཅག་ལས	from us.
6. Genitive	བདག་གི	of me or mine,	བདག་ཅག་གི	of us, our.
7. Locative	བདག་ཏུ	in me,	བདག་ཅག་ཏུ	in us.

SECOND PERSON.

1. Nominative	ཁྱོད	thou,	ཁྱོད་ཅག	you or ye.
2. Accusative	ཁྱོད་ལ	to thee,	ཁྱོད་ཅག་ལ	to you.
3. Agentive	ཁྱོད་ཀྱིས	by thee or by you,	ཁྱོད་ཅག་གིས	by you.
4. Dative	ཁྱོད་ལ	to thee or you, for you,	ཁྱོད་ཅག་ལ	to you or for you.
5. Ablative	ཁྱོད་ལས	from or than you,	ཁྱོད་ཅག་ལས	from you.
6. Genitive	ཁྱོད་ཀྱི	of thee, you; your,	ཁྱོད་ཅག་གི	your.
7. Locative	ཁྱོད་ཏུ	in you,	ཁྱོད་ཅག་ཏུ or ཁྱོད་རྣམས་ཏུ	in you.

THIRD PERSON.

1. Nominative	ཁོ or ཁོ་མོ	he, she,	ཁོ་ཅག	they.
2. Accusative	ཁོ་ལ	to him, her,	ཁོ་ཅག་ལ	to them.
3. Agentive	ཁོས or ཁོ་ཡིས	by him, her,	ཁོ་ཅག་གིས	by them.
4. Dative	ཁོ་ལ	to him or for him,	ཁོ་ཅག་ལ	to them or for them.
5. Ablative	ཁོ་ལས or ཁོ་ནས	from or than him,	ཁོ་ཅག་ལས	from them.
6. Genitive	ཁོ་འི	his, her,	ཁོ་ཅག་གི	their.
1. Nominative	ཁོང (hon.)	he or she,	ཁོང་ཚོ	they.
2. Accusative	ཁོང་ལ	to him, her,	ཁོང་ཚོ་ལ	to them.
3. Agentive	ཁོང་གིས	by him or her,	ཁོང་ཚོས or ཁོང་ཚོ་ཡིས	by them.
4. Dative	ཁོང་ལ	to or for him, her,	ཁོང་ཚོ་ལ	to them or for them.
5. Ablative	ཁོང་ནས or ལས	from him, her,	ཁོང་ཚོ་ནས or ལས	from them.
6. Genitive	ཁོང་གི	of him, his, her,	ཁོང་ཚོའི	their or theirs.

DECLENSION OF THE DEMONSTRATIVE PRONOUNS.

		Singular.			Plural.
1. Nominative	འདི	this,	འདི་དག	these.	
2. Accusative	འདི་ལ	to this or with this,	འདི་དག་ལ	to these or with these.	
3. Agentive	འདི་གིས	by this,	འདི་དག་གིས	by these.	
4. Dative	འདི་ལ	to or for this,	འདི་དག་ལ	to or for these.	
5. Ablative	འདི་ནས	from this, hence,	འདི་དག་ལས	from these.	
6. Genitive	འདི་གི	of this,	འདི་དག་གི	of these.	
7. Locative	འདིར, འདི་ཅུ།	in this or here,	འདི་དག་ཅུ	in these.	
1. Nominative	དེ	that,	དེ་དག	those.	
2. Accusative	དེ་ལ	to that or in that,	དེ་དག་ལ	to or in those.	
3. Agentive	དེ་གིས	by that or with that,	དེ་དག་གིས	by those.	
4. Dative	དེ་ལ	to that or for that,	དེ་དག་ལ	to those or for those.	
5. Ablative	དེ་ལས or དེ་ནས	from that or then,	དེ་དག་ལས	from those.	
6. Genitive	དེ་གི	of that,	དེ་དག་གི	of those.	
7. Locative	དེར or དེ་ཅུ	to, at or in that, there,	དེ་དག་ཅུ	to, at or in those.	

DECLENSION OF THE INTERROGATIVE PRONOUNS.

1. Nominative	ཕྱ	who ?	ཕྱ་དག	who or who both ?
2. Accusative	ཕྱ་ལ	to whom ?	ཕྱ་དག་ལ	to whom ? to whom both ?
3. Agentive	ཕྱས or ཕྱ་གིས	by whom ?	ཕྱ་དག་གིས	by whom ?
4. Dative	ཕྱ་ལ	for or to whom ?	ཕྱ་དག་ལ	for or to whom ?
5. Ablative	ཕྱ་ནས or ཕྱ་ལས	from whom, which or what ?	ཕྱ་དག་ལས	from whom ?
6. Genitive	ཕྱི་གི or ཕྱ་གི	of whom ?	ཕྱ་དག་གི	of whom ?
1. Nominative	གང	which, what ?	གང་དག	which two, which all ?
2. Accusative	གང་ལ	to which, with what ?	གང་དག་ལ	to which, with what ?
3. Agentive	གང་གིས	by which, whom ?	གང་དག་གིས	by which ? by what ?
4. Dative	གང་ལ	for which or to what ?	གང་དག་ལ	for which ? with what ?
5. Ablative	གང་ནས or གང་ལས	from what or where ?	གང་དག་ལས	from whom, what or which ?
6. Genitive	གང་གི	of whom, which or what ?	གང་དག་གི	of whom, which or what ?
7. Locative	གང་ཅུ	in which or what, where ?	གང་དག་ཅུ	in which two ? where ?

Singular.

Dual or Plural.

1. Nominative	ཅི	what ?	ཅི་དག	what two ?
2. Accusative	ཅི་ལ	to or with what ?	ཅི་དག་ལ	to or with what ?
3. Agentive	ཅིས་ or ཅི་ཡིས་	by what ?	ཅི་དག་གིས་	by what ?
4. Dative	ཅི་ལ	for or to what ?	ཅི་དག་ལ	for or to what ?
5. Ablative	ཅི་ནས་ or ཅི་ལས་	from what ?	ཅི་དག་ལས་	from what ?
6. Genitive	ཅིའི་ or ཅི་ཡི	of what ?	ཅི་དག་གི	of what or of what two ?
7. Locative	ཅི་རུ	to or in what, where ?	ཅི་དག་རུ	where, in what ?

When these interrogatives assume indeterminate forms, the particle ཞིག should be attached to them
 ལྷ་ཞིག who, whoever ? གང་ཞིག whichever ? ཅི་ཞིག whatever ?

DECLENSION OF RECIPROCALLS.

1. Nominative	རང	self, one's self,	རང་ཅག	ourselves, thyself or themselves
2. Accusative	རང་ལ	to self or with self,	རང་ཅག་ལ	to ourselves or themselves.
3. Agentive	རང་གིས་	by myself,	རང་ཅག་གིས་	by ourselves, &c.
4. Dative	རང་ལ	for or to myself,	རང་ཅག་ལ	for or to ourselves, &c.
5. Ablative	རང་ལས་ or རང་ནས་	from myself,	རང་ཅག་ལས་	from ourselves, &c.
6. Genitive	རང་གི	of myself,	རང་ཅག་གི	of ourselves, &c.
7. Localitive	རང་རུ	in myself,	རང་ཅག་རུ	to or in ourselves.

PRONOMIAL ADJECTIVES.

The following words are used as Pronominal Adjectives :— ཁ་ཅིག some one; ཁ་ཉམས་ a few, གང་ཡང, either, གང་རེ each, or what each. གང་ཡང་རྩུང་ whichever or whicheverever.

འགར་ some, འགར་ཞིག, some one, some body, འགར་ཡང་ any, some, ཅི་ཞིག any thing, ཅི་ཡང every thing, ཅི་ཡང་རྩུང་ whatever, འགར་ཞིག mere, གཞན་ other, གཞན་ཞིག another, ལ་ལ་ some (among many).

ལ་ལ་ཞིག some one, ལྷ་ཡང every one, ལྷ་ཡང་རྩུང་ whoever, whosoever. གང་ཡང, ཅི་ཡང, and ལྷ་ཡང, when followed by མ, ཡི, མེད, or མིན, signify none or no one, neither or nothing.

ཉེ་བླག་ཉེད or ཉེ་བླག་བྱས་པའི་ཚོག་ ADJECTIVE.

(Sans. *Vijēṣana*).

Adjectives resemble nouns in their formation. It is from their meaning or context that they can be distinguished from each other. The Adjectives, generally follow singular nouns and precede the verbs in an expression or sentence : མི་རན་ or མི་རན་པ་ bad man ; here རན་, or རན་པ་ is an Adjective qualifying the noun མི man. ལྷོ་བཟང་ or ལྷོ་བཟང་བོ་ (Sans. *Sumati*) good heart ; here ལྷོ་ is heart, བཟང་ or བཟང་བོ་ signifies good. The particles པ་ and བོ་ in the words རན་པ་ and བཟང་བོ་ are not Articles. The sentence " snow is white " will be rendered in Tibetan : ཁ་བ་དཀར་བོ་ཡིན་ (snow white is). In some words which are, mostly, translations of Sanskrit terms, Adjectives precede nouns, for instance : དཀར་ཕྱགས་ (*Āukla pakṣa*) the white lunation *i.e.*, the period after the new-moon to the full-moon ; རྟག་ཕྱགས་ (*Kriṣṇa Pakṣa*) the dark lunation *i.e.*, the period after the full-moon to the new-moon ; སྤམ་ས་ dry-land ; གཙོང་ཁང་ holy or pure house or sanctuary ; གཙོན་ཁང་ prison-house ; when an Adjective is so placed it indicates relation rather than the qualification of the substantive it precedes : གཙོན་ཁང་ is same as གཙོན་པའི་ཁང་པ་ the house of prisoners or of imprisonment ; གཙོང་ཁང་ is same as གཙོང་པའི་ཁང་པ་ the house of purity ; སྤམ་ས་ is same as སྤམ་པའི་ས་ the land of dryness ; རྟག་ཕྱགས་ is same as རྟག་བའི་ཕྱགས་ the side or period of darkness ; དཀར་ཕྱགས་ is same as དཀར་བའི་ཕྱགས་ the side or period of light.

Some Adjectives, though derived from adjective roots are also used as substantives ; རྗེ་ས་ former or prior may mean the former or the prior ; བྱི་ས་ latter, posterior, outer ; for example : འབྲེལ་བྱེད་རྗེ་ས་རྣམས་ the former commentators ; འབྲེལ་བྱེད་བྱི་ས་རྣམས་ the later commentators ; here རྗེ་ས་ and བྱི་ས་ are Adjectives qualifying འབྲེལ་བྱེད་ commentators. རྗེ་ས་རྣམས་ and བྱི་ས་རྣམས་ would mean the former and the later ones. རྗེ་ས་ inner or interior ; the inner one ; རོག་ས་ inferior, subordinate ; the inferior or subordinate ; ལོང་ས་ or ལྷོ་ས་ upper or superior, senior or junior, the senior or the junior.

When Adjectives are placed before substantives they are invariable in both singular and plural numbers. Though an Adjective follows the noun (in the singular number) which it qualifies, yet in the plural it precedes the plural sign. མི་ is singular, མི་རྣམས་, མི་དག་ or མི་ཚོ་ is plural. མི་བཟང་བོ་ signifies good man, མི་བཟང་བོ་རྣམས་ or མི་བཟང་བོ་དག་ or མི་བཟང་བོ་ཚོ་ signifies good men.

In declining the expressions མི་བཟང་བོ་ and མི་བཟང་བོ་རྣམས་ the case-signs such as རི་, གྱི་, གྱིས་, ལྷི་, ལྷིས་ &c., are attached to the Adjectives in the case of singular nouns and to the plural signs only in the case of plural nouns : མི་བཟང་བོ་འི་ of good man, མི་བཟང་བོ་རྣམས་ཀྱི་ of good men ; also མི་བཟང་དག་གི་ or མི་བཟང་བོ་ཚོ་འི་ of good men.

When numerals are used to qualify nouns, they follow them in both singular and plural numbers : མི་གསུམ་, (man three) three men ; མི་དག་གསུམ་ (men three) three men, this latter being more correct.

There are some adjective ཚེག་ཕྱད, (additive particles) such as ཅན and ཡན signifying possessed of, full of. These resemble, in their use, the English particles or signs such as *ed, ful, eous, ous, y*, which are attached to mono-syllabic nouns: གངས་ཅན (Sans. *Himavata*) snowful or snowy; དབང་ཡན powerful; རྒྱུ་ཡན wealthy; རིན་ཅན precious; ལྷ་ཡན *possessing god.

The words བཅས, མངའ, ཡོད signifying with, possessing or having are also placed after substantives to qualify them in the manner of ཅན and ཡན, such as: གནས་བཅས (Sans. *Siketa*) with habitations; རྒྱུ་མངའ same as རྒྱུ་ཡན, possessing riches; ཉན་ཡོད (Sans. *Crāvasti*) having listners. †

ལྔ and ཡས signifying less, or without, are Adjectives of negation, for example: རྣོན་ལྔ meaningless, རྣོན་ལྔ defectless; མཐའ་ཡས limitless or boundless; གནལ་ཡས (Sans. *Vimāna*) immeasurable, (a name for the sky). བསམ་ཡས inconceivable. ‡

མིན and མེད signifying less, not or not having, are formed of the Adverbs of negation མ and མི with the verbs ཡིན and ཡོད: མ་ཡིན is མིན; མི་ཡོད is མེད. They are used as Adjectives and correspond in their use to *dis, il, im, in, ir, and un*, with the difference that they are affixed to nouns instead of being prefixed to them as in English: རྣོན་མིན unmeaning or without meaning; རྣོན་མེད is the opposite of རྣོན་ཡོད (meaningful) and signifies meaningless; འཆི་མེད immortal or deathless; འགྱུར་མེད unchangeable or changeless; འོས་མིན unfit or unbecoming; ལྡན་མིན immodest or characterless.

བསྐྱེད་པ་ COMPARISON.

The ཚེག་ཕྱད (additive particles) ལས, ལས or བས signifying *than or more*; *than* is put after the name of the person or pronoun or thing to which comparison is made: བདག་ལས་ཕྱི་ཚེ འདྲ་ཆེ thou art greater than myself; ང་བས་ཤོང་བཟང་ he is better than I; འདི་ལས་དེ་མཐོ་ that is higher than this.

The word འོས attached to an Adjective expresses the superlative degree. It is equivalent to (Sans. *tama*) signifying the superlative degree: ལེགས་ good, ལེགས་འོས best; ཡག་པོ་ fine, ཡག་འོས finest; ལྔ་ small, ལྔ་འོས smallest.

* A name of the City of Lhasa.

† Name of a City in Koçala, Ancient India, where the Buddha had resided for twentythree years and preached his doctrine to an immense number of listners (*Crāvaka*).

‡ བསམ་ཡས་དགོན་པ (Sans. *Acintya Vihāra*) name of the oldest Buddhist Monastery in Tibet.

NUMERAL ADJECTIVES.

The cardinal numbers are as follows:—

གཅིག	one,	གཉིས	two,	གསུམ	three,
༡	1	༢	2	༣	3
བཞི	four,	ལྔ	five,	དྲུག	six,
༤	4	༥	5	༦	6
བདུན	seven,	བརྒྱད	eight	དགུ	nine,
༧	7	༨	8	༩	9
བརྒྱ or བརྒྱ་ཐམ་པ	ten,	བརྒྱ་གཅིག	eleven,	བརྒྱ་གཉིས	twelve,
༡༠	10	༡༡	11	༡༢	12
བརྒྱ་གསུམ	thirteen.	བརྒྱ་བཞི	fourteen,	བརྒྱ་ལྔ	fifteen,
༡༣	13	༡༤	14	༡༥	15
བརྒྱ་དྲུག	sixteen,	བརྒྱ་བདུན	seventeen,	བརྒྱ་བརྒྱད	eighteen,
༡༦	16	༡༧	17	༡༨	18
བརྒྱ་དགུ	nineteen,	ཉི་ཤུ་ or ཉི་ཤུ་ཐམ་པ	twenty,	ཉི་ཤུ་ཙ་གཅིག or ཉི་ཤུ་ཉེར་གཅིག	twenty one,
༡༩	19	༢༠	20	༢༡	21
ཉི་ཤུ་ཙ་གཉིས *	twenty two,	ཉི་ཤུ་གསུམ	twenty three,	ཉི་ཤུ་བཞི	twenty four,
༢༢	22	༢༣	23	༢༤	24
ཉི་ཤུ་ལྔ	twenty five,	ཉི་ཤུ་དྲུག	twenty six,	ཉི་ཤུ་བདུན	twenty seven,
༢༥	25	༢༦	26	༢༧	27
ཉི་ཤུ་བརྒྱད	twenty eight,	ཉི་ཤུ་དགུ	twenty nine,	ལྔ་མ་ཙ་ or ལྔ་མ་ཙ་ཐམ་པ	thirty,
༢༨	28	༢༩	29	༣༠	30
ལྔ་མ་ཙ་གཅིག or ལྔ་མ་ཙ་ཙ་གཅིག	thirty one,	ལྔ་མ་ཙ་གཉིས	thirty two,	ལྔ་མ་ཙ་གསུམ	thirty three,
༣༡	31	༣༢	32	༣༣	33
ལྔ་མ་ཙ་བཞི	thirty four,	ལྔ་མ་ཙ་ལྔ	thirty five,	ལྔ་མ་ཙ་དྲུག	thirty six,
༣༤	34	༣༥	35	༣༦	36
ལྔ་མ་ཙ་བདུན	thirty seven,	ལྔ་མ་ཙ་བརྒྱད	thirty eight,	ལྔ་མ་ཙ་དགུ	thirty nine,
༣༧	37	༣༨	38	༣༩	39
བཞི་བརྒྱ or བཞི་བརྒྱ་ཐམ་པ	forty,	བཞི་བརྒྱ་གཅིག	forty one,	བཞི་བརྒྱ་གཉིས	forty two,
༤༠	40	༤༡	41	༤༢	42

* The word ཙ་ signifying "with" is generally used in counting 21 (ཉི་ཤུ་ཙ་གཅིག), to 29 (ཉི་ཤུ་ཙ་དགུ), to 31 (ལྔ་མ་ཙ་ཙ་གཅིག), to 39 (ལྔ་མ་ཙ་ཙ་དགུ) to 41 to 49, 51 to 59, 61 to 69, 71 to 79, 81 to 89, 91 (དགུ་བརྒྱ་ཙ་གཅིག) to 99 (དགུ་བརྒྱ་ཙ་དགུ).

བཞི་བརྒྱ་གསུམ ༤༣	forty three, 43	བཞི་བརྒྱ་བཞི ༤༤	forty four, 44	བཞི་བརྒྱ་ལྔ ༤༥	forty five, 45
བཞི་བརྒྱ་དྲུག ༤༦	forty six, 46	བཞི་བརྒྱ་བདུན ༤༧	forty seven, 47	བཞི་བརྒྱ་བརྒྱད ༤༨	forty eight, 48
བཞི་བརྒྱ་དགུ ༤༩	forty nine, 49	ལྔ་བརྒྱ་ or ལྔ་བརྒྱ་ཐམ་པ ༥༠	fifty, 50	ལྔ་བརྒྱ་གཅིག་ or ལྔ་བརྒྱ་ང་གཅིག ༥༡	fifty one, 51
ལྔ་བརྒྱ་གཉིས ༥༢	fifty two, 52	ལྔ་བརྒྱ་གསུམ ༥༣	fifty three, 53	ལྔ་བརྒྱ་བཞི ༥༤	fifty four, 54
ལྔ་བརྒྱ་ལྔ ༥༥	fifty five, 55	ལྔ་བརྒྱ་དྲུག ༥༦	fifty six, 56	ལྔ་བརྒྱ་བདུན ༥༧	fifty seven, 57
ལྔ་བརྒྱ་བརྒྱད ༥༨	fifty eight, 58	ལྔ་བརྒྱ་དགུ ༥༩	fifty nine, 59	དྲུག་ཅུ་ or དྲུག་ཅུ་ཐམ་པ ༦༠	sixty, 60

The word ཐམ་པ is used after the tens up to one hundred.

It is usual to count after ཉེ་གུ་ཐམ་པ as ཉེ་གུ་ཙ་གཅིག་ or ཉེ་གུ་ཉེང་གཅིག་ or simply ཙ་གཅིག་ or ཉེང་གཅིག་ to signify 21 ཉེ་གུ་ཙ་གཉིས་ or ཉེ་གུ་ཉེང་གཉིས་ or simply ཙ་གཉིས་ or ཉེང་གཉིས་ to express 22, and so on.

After གསུམ་ཅུ་ཐམ་པ one has to count as གསུམ་ཅུ་མ་གཅིག་ or simply མ་གཅིག་, 31, མ་གཉིས་, 32, མ་གསུམ་, 33, མ་བཞི་ 34 &c.

It is to be note l here that in writing the words གསུམ་ཅུ་ and བཞི་བརྒྱ་ the prefix (ཐོན་པ་དྲུག) པ་ of བརྒྱ་ has been dropped in the former and retained in the latter. This conforms to the rule that པ་ of the word བརྒྱ་ is to be dropped only when it is used after a consonant such as : དྲུག་ཅུ་, བདུན་ཅུ་, བརྒྱད་ཅུ་.

After བཞི་བརྒྱ་ཐམ་པ it is usual to count as བཞི་བརྒྱ་ཞི་གཅིག་, བཞི་བརྒྱ་ཞི་གཉིས་ or simply ཞི་གཅིག་, ཞི་གཉིས་ &c., to, express 41, 42 and so on.

After ལྔ་བརྒྱ་ཐམ་པ it is usual to count as ལྔ་བརྒྱ་ང་གཅིག་ or simply ང་གཅིག་, ང་གཉིས་, ང་གསུམ་, &c., to express 51, 52 53 and so on.

དྲུག་ཅུ་གཅིག་, དྲུག་ཅུ་དེ་གཅིག་ ༦༡	sixty one, 61	དྲུག་ཅུ་གཉིས་ ༦༢	sixty two, 62	དྲུག་ཅུ་གསུམ་ ༦༣	sixty three, 63
དྲུག་ཅུ་བཞི་ ༦༤	sixty four, 64	དྲུག་ཅུ་ལྔ ༦༥	sixty five, 65	དྲུག་ཅུ་དྲུག་ ༦༦	sixty six, 66
དྲུག་ཅུ་བདུན་ ༦༧	sixty seven, 67	དྲུག་ཅུ་བརྒྱད་ ༦༨	sixty eight, 68	དྲུག་ཅུ་དགུ་ ༦༩	sixty nine, 69
བདུན་ཅུ་ or བདུན་ཅུ་ཐམ་པ ༧༠	seventy, 70	བདུན་ཅུ་གཅིག་ ༧༡	seventy one, 71	བདུན་ཅུ་གཉིས་ ༧༢	seventy two, 72

བརྩ་ཚུ་གཟུམ	seventy three,	བརྩ་ཚུ་བཞི	seventy four,	བརྩ་ཚུ་ལྔ	seventy five,
༧༩	73	༧༤	74	༧༥	75
བརྩ་ཚུ་ཚྭ་གཟུམ	seventy six,	བརྩ་ཚུ་བརྩ་བཞི	seventy seven,	བརྩ་ཚུ་བརྩ་ལྔ	seventy eight,
༧༦	76	༧༧	77	༧༨	78
བརྩ་ཚུ་དགུ	seventy nine,	བརྩ་ཚུ་ or བརྩ་ཚུ་ཐམ་པ	eighty,	བརྩ་ཚུ་གཅིག	eighty one,
༧༩	79	༨༠	80	༨༡	81
བརྩ་ཚུ་གཉིས	eighty two,	བརྩ་ཚུ་གཟུམ	eighty three,	བརྩ་ཚུ་བཞི	eighty four,
༨༢	82	༨༣	83	༨༤	84
བརྩ་ཚུ་ལྔ	eighty five,	བརྩ་ཚུ་ཚྭ་གཟུམ	eighty six,	བརྩ་ཚུ་བརྩ་བཞི	eighty seven,
༨༥	85	༨༦	86	༨༧	87
བརྩ་ཚུ་བརྩ་བཞི	eighty eight,	བརྩ་ཚུ་དགུ	eighty nine,	དགུ་བཅུ་ or དགུ་བཅུ་ཐམ་པ	ninety,
༨༨	88	༨༩	89	༩༠	90
དགུ་བཅུ་གཅིག	ninety one,	དགུ་བཅུ་གཉིས	ninety two	དགུ་བཅུ་གཟུམ	ninety three
༩༡	91	༩༢	92	༩༣	93
དགུ་བཅུ་བཞི	ninety four	དགུ་བཅུ་ལྔ	ninety five,	དགུ་བཅུ་ཚྭ་གཟུམ	ninety six,
༩༤	94	༩༥	95	༩༦	96
དགུ་བཅུ་བརྩ་བཞི	ninety seven,	དགུ་བཅུ་བརྩ་བཞི	ninety eight,	དགུ་བཅུ་དགུ	ninety nine,
༩༧	97	༩༨	98	༩༩	99
		བརྩ་ or བརྩ་ཐམ་པ	one hundred.		
		༡༠༠	100		

After ཚྭ་གཟུམ་པ་ one has to count as ཚྭ་གཟུམ་རེ་གཅིག་ or simply རེ་གཅིག་, རེ་གཉིས་, རེ་གཟུམ་, རེ་བཞི་ and so on to express 61, 62, 63, 64, &c.

After བརྩ་ཚུ་ཐམ་པ་ one usually counts as བརྩ་ཚུ་རྩོད་གཅིག་, or simply རྩོད་གཅིག་, རྩོད་གཉིས་, རྩོད་གཟུམ་, རྩོད་བཞི་ and so on to express 71, 72, 73, 74, &c.

After བརྩ་ཚུ་ཐམ་པ་ it is usual to count as བརྩ་ཚུ་གྲུ་གཅིག་ or simply གྲུ་གཅིག་, གྲུ་གཉིས་, གྲུ་གཟུམ་, གྲུ་བཞི་ and so on to express 81, 82, 83, 84, &c.

After དགུ་བཅུ་ཐམ་པ་ one has to count as དགུ་བཅུ་གོ་གཅིག་, དགུ་བཅུ་གོ་གཉིས་ or simply གོ་གཅིག་, གོ་གཉིས་, གོ་གཟུམ་ and so on to express 91, 92, 93 and so on.

The words *གཅིག*, *གཉིས* and *གསུམ* when used as qualifying adjectives of nouns, of numerals or of any high number like *བརྒྱ*, *རྫོང*, *ཁྲི* or *འབྲམ* and as such are placed before them, lose the རྫོང་འཇུག prefix letter *ག*. The *ཅ* of the word *གཅིག* is also changed into *མ*.

Thus it is usual to write *ཅིག་གསུམ* to signify single line-mark or stop (1); *ཉིས་གསུམ* double stops (11); *ཅིག་བརྒྱ* (100), *ཉིས་བརྒྱ* (200), *གསུམ་བརྒྱ* (300), *ཅིག་ལན* once or one time; *ཉིས་ལན* twice or two times; *གསུམ་ལན* thrice or three times; *ཅིག་རྫོང* (1000), *ཉིས་རྫོང* (2000), *གསུམ་རྫོང* (3000), also *གསུ་ཅུ* (30), *གསུ་ཅུ་མོ་གཅིག* (31), *གསུ་ཅུ་མོ་གཉིས* (32) *གསུ་ཅུ་མོ་དགུ* (39).

No change, however, takes place in them when they follow any noun or which they may qualify, thus *བརྒྱ་གཅིག* means 100; *བརྒྱ་གཉིས*, 200; *བརྒྱ་གསུམ* 300; *རྫོང་གཅིག* 1000; *རྫོང་གཉིས* 2000; *རྫོང་གསུམ* 3000. When the word *དང* signifying *with* is introduced between two numbers it becomes equivalent to *plus*: *གཅིག་དང་གཅིག* is equivalent to 1 + 1 and expresses the sum of two; *གཅིག་དང་གཉིས* = 1 + 2 = 3, *བརྒྱ་དང་གཅིག* = 100 + 1 = 101, *རྫོང་དང་བརྒྱ* 1100, *ཁྲི་དང་བརྒྱ* 10,100.

Numeral adjectives are formed by attaching to such words the མཚན་པ་ (additive particles) *ལ*, *པོ*, *ས*: *གཅིག་པོ* signifies single or singly, *གཉིས་པོ*, both or the two; *གསུམ་པོ* the three, *ལེན་བཞི་ས* signifies (the book of) three chapters; *གསུ་ཅུ་ལ* signifies (the book of) thirty verses or *Qloka* or simply "of thirty."

བརྒྱད་རྫོང་ལ (*Aṣṭa sahasrikā*) the book of eight thousand verses. The word *རྫོང* when used as a numeral signifies one thousand, but its ordinary meaning, whether it is used with or without *ལ* is *empty* or *void*, hence *རྫོང་ལ* when used alone does not signify one thousandeth. The word *ཁྲི* ordinarily signifies *chair*, and as a numeral means ten thousand. The word *ཁྲི་ལ* one in the chair, i.e., chairman or president is therefore, seldom used as an Ordinal.

བྱ་བ VERB.

SANS. *Kriyā*.

A Tibetan verb is always a dissyllabic word consisting of a monosyllabic verbal root and an additive particle *ལ* or *བ*. In its simple form which is invariably participle present, it is a verbal noun. Take for instance, the words, *བྱ་བ*, *བྱེ་བ*; signifying doing; *བྱེད་ལ*, *བྱེད་པ* action or acting; *འགོ་བ*, *འགོད་ལ* going. In these *བྱ*, *བྱེ*, *བྱེད*, *འགོ* or *འགོད* are verbal roots or root-verbs. In verbs the roots are only affected by the addition of the རྫོང་འཇུག (*ག*, *ད*, *བ*, *ས*, *འ*) and the ཡང་འཇུག (*ད*, *ས*) letters in the formation of certain tenses and moods. A verbal root with the auxiliary *བྱ* attached to it is generally put in the infinitive mood. The infinitive present conveys the idea of futurity, hence *བྱ* is attached also to the verbal roots, in the future tense.

བྱ་བ or *བྱེ་བ* *hon.* as a verbal noun signifies action, deed; as a verb (participle present) signifies doing. *བྱ་བད*, *བྱེ་བད* conveys the meaning "to do."

In the expression གཅད་བྱེ་ཤིང་ (the) tree to cut (or to be cut) བཅད་བྱ་ is in the infinitive present. It is called ལས་ཀྱི་སྐྱ the term for work, because cutting is the work conveyed by བཅད་བྱ་।

Tibetan verbs are generally expressed in three tenses: the present tense called ད་ལྟ་བུ་, past or preterite called རད་སྐབས་ and future called མ་ཇོང་བུ་. Tibetan Grammarians include the completive or perfect tense in the past tense. There is mention of two moods in Tibetan grammars: the indicative and the hortative or imperative.

In the sentence ཤིང་མཁན་གྱིས་གཅད་པར་བྱ་དང་བཅད་པར་བྱས། ཤིང་མཁན་ is the agent (བདག་), གཅད་པར་བྱ་ and བཅད་པར་བྱས་ are verbs. གཅད་པར་བྱ་ will cut, (or must or should cut), is in the future tense. བཅད་པར་བྱས་ signifying done cutting or is cut, is in the preterite or past tense.

In the sentence ཤིང་མཁན་གྱིས་རྩ་རེས་ཤིང་གཅོད་པ་ (by carpenter with axe tree (is) cut, ཤིང་མཁན་ carpenter is the principal agent or doer (བྱེད་པ་བོ་གཙོ་བོ་); རྩ་རེ་ axe is the minor or secondary agent or doer (བྱེད་པ་བོ་ཡམ་པ་); both ཤིང་མཁན་ and རྩ་རེ་ are agents. They are, therefore, put in the Agentive case by the use of the secondary particle or case-signs གྱིས་ after ཤིང་མཁན་ and ས་ after རྩ་རེ་। According to Tibetan Grammarians ཤིང་ tree which is acted upon by both (the) carpenter and (the) axe is the object called གནད་པ་। གཅོད་པ་ is the verb (in the indicative present) signifying cut. ཤིང་མཁན་གྱིས་རྩ་རེས་ཤིང་གཅོད་པ་ should be translated in English thus:— (the) carpenter cuts tree (or wood) with (an) axe.

In the passage མིག་གིས་གཟུགས་ལ་ལྟ་བུ་ eye with body to seeing. Here མིག་ is བྱེད་པ་བོ་ཡམ་པ་ the secondary agent, (the person seeing being the principal agent གཙོ་བོ་) གྱིས་ sign of the Instrumental case, གཟུགས་ is the object (གནད་པ་); ལ་ is the sign of the Accusative case; ལྟ་བུ་ seeing or to see is the verb. མིག་གིས་གཟུགས་ལ་ལྟ་བུ་ should be translated as *seeing body with (the) eyes*. In the above two passages གཅོད་པ་ and ལྟ་བུ་ being verbs are called ལས་ཀྱི་སྐྱ terms of action or work, *i.e.* cutting and seeing, *i.e.* བཞུགས་ action indicated by them.

The verb (བྱ་བ་) when the action (བཞུགས་ or ལས་) is being done (བྱེད་བཞེས་པ་) is put in the present tense (ད་ལྟ་བུ་); when the action has been done (བྱེད་བློན་པ་) it is in the preterite or past tense (རད་སྐབས་པ་); when the action, it is understood, will be done བྱེད་འཇུག་ it is in the future tense (མ་ཇོང་བུ་).

The roots of the verbs like འགྲོ་ in འགྲོ་བུ་, བྱེད་ in བྱེད་པ་, ལྟོག་ in ལྟོག་པ་, ལྟ་ in ལྟ་བུ་ &c, are always in the Indicative present.

When in the root-verb the terminating letter is reduplicated and the vowel *o* is put on the duplicate letter, the verb so formed is also put in the Indicative present, for example: བྱེད་ཇོ་ (he) does, འགྲོ་ཇོ་ (he) goes, འདུག་གོ་ (he) is or sits, ཡོད་ཇོ་ (there) is, ཡིན་ནོ་ (it) is, ལྟོག་ཇོ་ (he) speaks. The verb to *be* when expressed in the above manner *i.e.*, as བསྐྱར་བཟུ་བུ་ (reduplication of the final letter in a noun, pronoun, adjective or verb, and the vowel *o* being fixed on the duplicate letter), is always put in the Indicative mood, present tense: མིན་ (he) is man, འདི་ལུག་གོ་ this is sheep, ཇོ་ I am, བདག་གོ་ I am, བཟང་ཇོ་ is good, ཇོ་ནོ་ is bad, ཡིན་ནོ་ it is, &c. The auxiliary words བྱེད་ or བྱེད་པ་, བཞེས་ or བཞེས་པ་, གཟུགས་ or གཟུགས་པ་, ལྟ་བུ་ and ལྟོག་, ལྟོག་, འདིན་ or འདིན་པ་ may be also attached to the root verb in the Indicative present, for example: བྱེད་ in འགྲོ་བྱེད་ or in འགྲོ་བར་བྱེད་ signifying moves or does moving; བྱེད་བཞེས་པ་ does, བྱེད་ལྱིན་འདུག་, བྱེད་ལྱིན་རྒྱུང་, is doing; འགྲོ་བཞེས་པ་ goes, འགྲོ་འདིན་ or འགྲོ་འདིན་ is going or moving.

ས is generally affixed to the verbal root in the Indicative, present tense for forming the preterite or past tense. The word གཤམ་ signifying say or tell is in the Indicative present; གཤམ་པ་ is in the preterite or past tense.

In some verbal roots the prefix འ is dropt in the past tense : འབྱུང་, *pres.* བྱུང་, *pret.* འབྱུང་, *pres.* བྱུང་, *pret.* འབྱུང་, *pres.* བྱུང་, *pret.*

The perfect tense is formed by adding the auxiliaries ཟིན་, ཟུར་, ཡིན་, རྟེན་, བྱུང་, འབྱུང་, མོང་ to the verbal roots in the preterite ; བཞོན་ spoke is *pret.* བཞོན་ཟིན་ has spoken is in the *perf.* ཞོན་ speak, is in the *pres.* It would be incorrect to write ཞོན་ཟིན་। The verbal root འཕྲོག་ meaning deprive or snatch away is in the *pres.*; ཕྲོགས་ *pret.* ཕྲོགས་ཟིན་ has snatched away, *perf.* It is incorrect to write འཕྲོག་ཟིན་.

In the formation of the preterite and perfect tenses, in some verbs, the རྡོན་འཇུག་ (prefix letter) བ is put at the beginning of the root and in most cases the རྡོན་འཇུག་ letter ས is affixed at the end : རྡོན་བསྐྱབས་ gained or acquired wealth ; རྡོན་བསྐྱབས་ཟིན་པ་ has acquired wealth or རྡོན་བསྐྱབས་པར་བྱས་པ་ wealth has been acquired.

ལྷ་བསྐྱམས་ meditated on god ; ལྷ་བསྐྱམས་ཟིན་པ་ or ལྷོས་བྱས་པ་ has meditated on god ; ལྷོས་འཇོགས་བསྐྱུངས་ preserved character ; ཡིད་ལ་བཅངས་ strove or exerted at heart ; ཚེས་བསྐྱགས་ preached or proclaimed religion ; བདུད་བཙོམས་ subdued the devil, བདུད་བཙོམས་ཟིན་པ་ has subdued the devil ; ཚེས་བཟླན་ expounded religion, ཚེས་བཟླན་པར་བྱས་ has explained religion.

Verbal roots that are based on the ten མིང་གཞི་ letters ར, ག, ར, ཏ, ཐ, ལ, ཏ, ཏ, ཏ, ཏ are preceded by the རྡོན་འཇུག་ prefix འ in the Indicative present, for example : འཁྲུང་བ་ carrying ; འགོད་པ་ constructing or directing ; འཇུག་པ་ telling or explaining ; འཇུག་པ་ putting ; འཇུང་བ་ drinking ; འཇུང་བ་ spreading ; འཕྲོག་པ་ depriving or taking away by force ; འབྲུག་བ་ giving or offering ; འཚོས་པ་ sewing ; འཛོན་པ་ holding. The changes that occur in such verbal roots in the formation of the several tenses and moods are illustrated in the following ten groups of examples.

No. I.

Indicative mood.

Verb active, participle.	<i>Pres.</i>	<i>pret.</i>	<i>ful.</i>	<i>Imperat.</i>	<i>Hortative.</i>
འཇུག་པ་ spinning,	འཇུག་ or འཇུག་བཞིན་པ་	བཞིགས་	བཞིགས་ or འཇུག་འབྱུང་	ཞིགས་	ཞིགས་ཞིག
འཇུང་བ་ carrying,	འཇུང་ or འཇུང་བཞིན་པ་	བཞུང་	བཞུང་ or འཇུང་འབྱུང་	ཞུང་	ཞུང་ཞིག
འབྲིག་པ་ binding,	འབྲིག་ or འབྲིག་བཞིན་པ་	བཞིགས་	བཞིགས་ or འབྲིག་འབྱུང་	ཞིགས་	ཞིགས་ཞིག
འཇུང་བ་ leading,	འཇུང་ or འཇུང་བཞིན་པ་	བཞིགས་	བཞིགས་ or འཇུང་འབྱུང་	ཞིང་	ཞིང་ཞིག
འཇུང་བ་ washing,	འཇུང་ or འཇུང་བཞིན་པ་	བཞུས་	བཞུས་ or འཇུང་འབྱུང་	ཞུང་	ཞུང་ཞིག

In verbs like འཇུག་ which are based on the letter ར the imperative and བསྐྱུལ་ ཞིག (hortative, &c.) are formed from the Indicative present, by dropping the འ prefix, and changing the inherent འ into the expressed འ vowel. The future, is formed from the Indicative present by changing the འ into འ prefix and the letter ར into ཞ. It is also formed by the addition of the auxiliary འབྱུང་ or འབྱུང་བར་ to the Indicative present. The preterite is formed, in the same manner, by changing the འ into བ and affixing the རྡོན་འཇུག་ letter ས to the final ག in the root or by changing the final ཏ into ས।

No. II.

Indicative mood.

Verb active, participle.	Pres.	Pret.	Fut.	Imperat.	Hortative.
འགྲུག་ལ་ or འགྲུགས་ལ་ calling	འགྲུགས་ or འགྲུག་བཞིན་ལ	བཀྲུག	དགྲུག་ or འགྲུག་འགྲུར	ཁྲུག	ཁྲུག་ཅིག
འགྲུམ་ལ་ killing,	འགྲུམ་ or འགྲུམ་བཞིན་ལ	བཀྲུམ	དགྲུམ་ or འགྲུམ་འགྲུར	ཁྲུམ	ཁྲུམ་ཞིག
འགྲེགས་ལ་ hindering,	འགྲེགས་ or འགྲེགས་བཞིན་ལ	བཀྲེག	དགྲེག་ or འགྲེགས་འགྲུར	ཁྲིག	ཁྲིག་ཅིག
འགྲེངས་ལ་ filling,	འགྲེངས་ or འགྲེངས་བཞིན་ལ	བཀྲེང	དགྲེང་ or འགྲེངས་འགྲུར	ཁྲིང	ཁྲིང་ཞིག
འགྲེབས་ལ་ covering,	འགྲེབས་ or འགྲེབས་བཞིན་ལ	བཀྲེབ	དགྲེབ་ or འགྲེབས་འགྲུར	ཁྲིབ	ཁྲིབ་ཅིག
འགྲེལ་ལ་ loading,	འགྲེལ་ or འགྲེལ་བཞིན་ལ	བཀྲེལ	དགྲེལ་ or འགྲེལ་འགྲུར	ཁྲིལ	ཁྲིལ་ཞིག
འགྲེས་ལ་ splitting,	འགྲེས་ or འགྲེས་བཞིན་ལ	བཀྲེས	དགྲེས་ or འགྲེས་འགྲུར	ཁྲིས	ཁྲིས་ཞིག
འགྲོད་ལ་ directing,	འགྲོད་ or འགྲོད་བཞིན་ལ	བཀྲོད	དགྲོད་ or འགྲོད་འགྲུར	ཁྲོད	ཁྲོད་ཅིག
འགྲེམ་ལ་ scattering,	འགྲེམ	བཀྲེམ	དགྲེམ་ or འགྲེམ་འགྲུར	ཁྲོམ	ཁྲོམ་ཞིག
འགྲོལ་ལ་ unfolding,	འགྲོལ་ or འགྲོལ་བཞིན་ལ	བཀྲོལ	དགྲོལ་ or འགྲོལ་འགྲུར	ཁྲོལ	ཁྲོལ་ཞིག

In verbs based on ཀ the future is formed from the Indicative present by changing འ into ད and the expressed *e* into inherent *a*, and by dropping the ཡང་འགྲུག letter ས if there is any. The preterite is formed from the future by changing the ད into བ, and the ཀ into ཀྲ. The Hortative འགྲུལ་ཅིག is formed from the Indicative present by dropping the འ and ས and also by changing ཀ into ར and *e* into *o*.

No. III.

འཇག་ལ་ passing, visiting,	འཇག་ or འཇག་བཞིན་ལ	བཅགས	བཅག་ or འཇག་འགྲུར	ཚག་ or འོག	འོག་ཅིག
འཇར་ལ་ holding,	འཇར་ or འཇར་བཞིན་ལ	བཅརས	བཅར་ or འཇར་འགྲུར	ཚར	ཚར་ཞིག
འཇད་ལ་ telling,	འཇད་ or འཇད་བཞིན་ལ	བཅད	བཅད་ or འཇད་འགྲུར	ཚད	ཚད་ཅིག
འཇབ་ལ་ hiding,	འཇབ་ or འཇབ་བཞིན་ལ	བཅབས	བཅབ་ or འཇབ་འགྲུར	ཚབ	ཚབ་ཅིག
འཇའ་ལ་ making ready,	འཇའ་ or འཇའ་བཞིན་ལ	བཅའས	བཅའ	ཚའ	ཚའ་ཞིག
འཇེང་ལ་ binding,	འཇེང་ or འཇེང་བཞིན་ལ	བཅེངས	བཅེང་ or འཇེང་འགྲུར	ཚེང	ཚེང་ཞིག
འཇེབ་ལ་ riding, mounting,	འཇེབ་ or འཇེབ་བཞིན་ལ	བཅེབས	བཅེབ་ or འཇེབ་འགྲུར	ཚེབ	ཚེབ་ཅིག
འཇུ་ལ་ irrigating,	འཇུ་ or འཇུ་བཞིན་ལ	བཅུས	བཅུ	ཚུས	ཚུས་ཞིག
འཇེ་ལ་ assuring,	འཇེ་ or འཇེ་བཞིན་ལ	བཅེས	བཅེ	ཚེས	ཚེས་ཞིག
འཇེག་ལ་ confessing,	འཇེག་ or འཇེག་བཞིན་ལ	བཅེགས	བཅེག་ or འཇེག་འགྲུར	ཚེག	ཚེག་ཅིག
འཇོ་ལ་ preparing,	འཇོ་ or འཇོ་བཞིན་ལ	བཅོས	བཅོ་ or འཇོ་འགྲུར	ཚོས	ཚོས་ཞིག

The Imperative and Hortative of འཇག་ལ་ is the common word འོག་ come or འོག་ཅིག, please come, or let him come.

The preterite of འཇད་ are the common words བཅད་ told and འོད་ tell or please tell.

The preterite of འཇེག་ is བཅེགས་ confessed. Its future and hortative are བཅེག་ and འོག་.

No. IV.

Indicative mood.

Verb active, participle.	Pres.	Pret.	Fut.	Imperat.	Hortative.
འཇམ་བ་ weighing,	འཇམ་ལ or འཇམ་པ་བཞིན་པ	བཅས	གཞམ	འཇོལ	འཇོལ་ཞིག
འཇིག་པ་ destroying,	འཇིག or འཇིག་པ་བཞིན་པ	བཞིག	གཞིག or འཇིག་འཇུར	ཞིག	ཞིག་ཅིག
འཇིབ་པ་ sucking,	འཇིབ or འཇིབ་པ་བཞིན་པ	བཞིབས	བཞིབ་ཇུར	ཞིབ	ཞིབ་ཅིག
འཇིལ་བ་ deposing,	འཇིལ or འཇིལ་པ་བཞིན་པ	བཅེལ	གཞིལ or འཇིལ་འཇུར	ཇིལ	ཇིལ་ཞིག
འཇུ་བ་ digesting,	འཇུ or འཇུ་བཞིན་པ	བཇུས	བཇུ or འཇུ་འཇུར	འཇུས	འཇུས་ཞིག
འཇུག་པ་ putting,	འཇུག or འཇུག་པ་བཞིན་པ	བཇུག་པ	གཞུག or འཇུག་འཇུར	ཇུག	ཇུག་ཅིག
འཇུན་པ་ taming,	འཇུན or འཇུན་པ་བཞིན་པ	བཇུན	གཞུན or འཇུན་ཇུར	ཇུན	ཇུན་ཞིག
འཇོ་བ་ milching,	འཇོ or འཇོ་བཞིན་པ	བཞོས	བོ	འཇོས	འཇོས་ཞིག
འཇོག་པ་ placing,	འཇོག or འཇོག་པ་བཞིན་པ	བཞག	གཞག	ཞོག	ཞོག་ཅིག
འཇོམས་པ་ conquering,	འཇོམས or འཇོམས་པ་བཞིན་པ	ཚོས	གཞོམ or འཇོམས་འཇུར	ཚོས	ཚོས་ཞིག

The preterite of འཇོམས་ is བཚོས་ subdued. This word, in a substantive form, is found in the name བཚོས་ལྷན་པ་དང་ས་ the accepted Tibetan equivalent of the Sanskrit word *Bhagawan*. The preterite of འཇོ is བོས་ milched. This word in an adjective form *i.e.*, བོས་མ་ is commonly applied to cows or *yaks* such as བ་བོས་མ་ milch-cow or འབྲི་བོས་མ་, milch-yak.

No. V.

འབགས་པ་ grinding or weaving,	འབགས or འབགས་པ་བཞིན་པ	བཅགས	བཅག or འབགས་འཇུར	མོག	མོག་ཅིག
འབེག་པ་ falling or drops,	འབེག or འབེག་པ་བཞིན་པ	བཅིགས	བཅིག or འབེགས་འཇུར	མིག	མིག་ཅིག
འབུང་བ་ drinking,	འབུང or འབུང་བཞིན་པ	བུངས	བུང or འབུང་འཇུར	འབུང	འབུང་ཞིག
འབུབ་པ་ cutting in pieces,	འབུབ or འབུབ་པ་བཞིན་པ	བུབས	གུབ	འབུབ	འབུབ་ཅིག
འཕོང་བ་ diffusing or scattering,	འཕོང or འཕོང་བཞིན་པ	བཏོང	གཏོང	འཕོང	འཕོང་ཞིག

In the above examples the མིང་གཞི letter བ of the Indicative present changes into མ in the preterite and future, the འ prefix being changed into བ and ག respectively.

No. VI.

འབྲིང་བ་ spreading,	འབྲིང or འབྲིང་བཞིན་པ	བཏིང	གཞིང or འབྲིང་འཇུར	མིང	མིང་ཞིག
འབྲུལ་བ་ subduing,	འབྲུལ or འབྲུལ་བཞིན་པ	བཏུལ	གཞུལ	མུལ	མུལ་ཞིག
འབྲེགས་པ་ lifting up,	འབྲེགས or འབྲེགས་པ་བཞིན་པ	བཏྲིག	གཞྲིག	མིག	མིག་ཅིག
འབྲེབས་པ་ throwing,	འབྲེབས or འབྲེབས་པ་བཞིན་པ	བཏེབ	གཞེབ	མོབ	མོབ་ཅིག
འབྲོགས་པ་ binding,	འབྲོགས or འབྲོགས་པ་བཞིན་པ	བཏོགས	གཞོག	མོགས	མོགས་ཞིག
འབྲོན་པ་ uttering,	འབྲོན or འབྲོན་པ་བཞིན་པ	བཏོན	གཞོན	མོན	མོན་ཞིག

In the above examples the མིང་གཞི letter ཏ changes into མ only in the preterite. It is retained in the future. The prefix འ is changed into བ in the future.

In the Imperative and Hortative, the ཏ of the Indicative present changes into བ.

No. VII.

Participial form.	Pres.	Pret.	Pat.	Imperet. Hortative.	
འབྲུག་པ་ separating,	འབྲུག་ or འབྲུག་བཞིན་པ་	ལྷམ	དབྲུག	ལྷོལ	ལྷོལ་ཅིག
འཕྲི་བ་ subtracting, diminishing,	འཕྲི་ or འཕྲི་བཞིན་པ་	ལྷི	འཕྲི	ལྷི	ལྷི་ཅིག
འཕྲོག་པ་ taking away (by force),	འཕྲོག་ or འཕྲོག་བཞིན་པ་	ལྷོག	དཕྲོག	ལྷོག	ལྷོག་ཅིག

In the above examples the འ of the Indicative present disappears in the preterite and in the Imperative and Hortative.

No. VIII.

འབེགས་པ་ piercing,	འབེགས་ or འབེགས་བཞིན་པ་	ཕིག	དབེག	ཕིག	ཕིག་ཅིག
འབྲུགས་པ་ boring,	འབྲུགས་ or འབྲུགས་བཞིན་པ་	ཕུག	དབྲུག	ཕུག	ཕུག་ཅིག
འབྲུད་པ་ putting off,	འབྲུད་ or འབྲུད་བཞིན་པ་	ཕུད	དབྲུད	ཕུད	ཕུད་ཅིག
འབྲུབས་པ་ vaulting,	འབྲུད་ or འབྲུད་བཞིན་པ་	ཕུབ	དབྲུབ	ཕུབ	ཕུབ་ཅིག
འབྲུལ་བ་ offering, presenting with,	འབྲུལ་ or འབྲུལ་བཞིན་པ་	ཕུལ	དབྲུལ	ཕུལ	ཕུལ་ཅིག
འབེབས་པ་ descending, letting down,	འབེབས་ or འབེབས་བཞིན་པ་	ཕབ	དབབ་ or འབེབས་འགྱུར	ཕབ	ཕབ་ཅིག
འབྲིན་པ་ drawing or pulling out,	འབྲིན་ or འབྲིན་བཞིན་པ་	ཕྱར	དབྱར་ or འབྲིན་འགྱུར	ཕྱར	ཕྱར་ཅིག
འབྲེད་པ་ opening or dividing,	འབྲེད་ or འབྲེད་བཞིན་པ་	ཕྱེ	དབྱེ	ཕྱེ	ཕྱེ་ཅིག

In the above examples the root letter འ of the Indicative present is also retained in the future. It is changed into ཕ both in the preterite and Hortative. The འ disappears in the preterite and Hortative and changes into ད in the future.

The Indicative of འབྲེད་ *i.e.*, the word དབྱེ is found in the word རྣམ་དབྱེ (in Sans. *Vibhakti*) signifying "case."

No. IX.

འཚྭ་བ་ sifting,	འཚྭ་ or འཚྭ་བཞིན་པ་	བཅྱགས	བཅོ་ or འཚྭ་འགྱུར	ཚྭག	ཚྭག་ཅིག
འཚབ་པ་ giving on equivalent,	འཚབ་ or འཚབ་བཞིན་པ་	ཚབས, བསམབ	བམབ་ or འཚབ་འགྱུར	ཚབ, བམབ	ཚབ་ཅིག
འཚོང་བ་ squeezing,	འཚོང་ or འཚོང་བཞིན་པ་	བཅོང	གཅོང་ or འཚོང་འགྱུར	ཚོང	ཚོང་ཅིག
འཚོབ་ hurting, harming,	འཚོབ་ or འཚོབ་བཞིན་པ་	བཅོས	བཅོ་ or གཅོ་ or འཚོབ་འགྱུར	ཚོས	ཚོས་ཅིག
འཚོད་པ་ or འཚོད་པ་ boiling,	འཚོད་, འཚོད་བཞིན་པ་	བཅོས, བཅོས	བཅོ་ or འཚོད་འགྱུར	ཚོས	ཚོས་ཅིག
འཚོམ་པ་ sewing,	འཚོམ་, འཚོམ་བཞིན་པ་	བཅོམས	བཅོམ་ or འཚོམ་འགྱུར	ཚོམ	ཚོམ་ཅིག
འཚོ་བ་ feeding or keeping alive,	འཚོ་ or འཚོ་བཞིན་པ་	གཅོས	གཅོ་ or འཚོ་འགྱུར	ཚོས	ཚོས་ཅིག
འཚོག་པ་ cutting,	འཚོག་, འཚོག་བཞིན་པ་	བཅོགས	བཅོག	ཚོག	ཚོག་ཅིག
འཚོང་བ་ selling,	འཚོང་ or འཚོང་བཞིན་པ་	བཅོངས།	བཅོང་ or འཚོང་འགྱུར	ཚོང	ཚོང་ཅིག
འཚོལ་བ་ seeking or searching,	འཚོལ་ or འཚོལ་བཞིན་པ་	བཅོལ	བཅོལ	ཚོལ	ཚོལ་ཅིག

In the above examples the ཚ changes into ཚོ in the preterite and future and also in the Hortative of འཚོབ་ and འཚོ་བ་ it changes into ས. This changing, according to some Grammarians, is optional.

No. X.

Participial form.	Pres.	Pret.	Fut.	Imperet.	Horlative.
འཛོན་པ holding, seizing,	འཛོན་ or འཛོན་བཞིན་པ	བཟང	གཟུང་ or འཛོན་འགྲུང	ཟུང	ཟུང་ཅིག
འཇུག་པ setting or planting,	འཇུག་ or འཇུག་བཞིན་པ	བཙུག	གཟུག་ or འཇུག་འགྲུང	ཟུག	ཟུག་ཅིག
འཇུད་པ entering into,	འཇུད་ or འཇུད་བཞིན་པ	བཙུད	གཟུད་ or འཇུད་འགྲུང	ཟུད	ཟུད་ཅིག
འཇུམ་པ closing,	འཇུམ་ or འཇུམ་བཞིན་པ	བཟུམ	གཟུམ་ or འཇུམ་འགྲུང	ཟུམ	ཟུམ་ཞིག
འཇུར་བ avoiding,	འཇུར་ or འཇུར་བཞིན་པ	བཟུར	གཟུར་ or འཇུར་འགྲུང	ཟུར	ཟུར་ཞིག
འཇུལ་བ creeping in,	འཇུལ་ or འཇུལ་བཞིན་པ	བཟུལ	གཟུལ་ or འཇུལ་འགྲུང	ཟུལ	ཟུལ་ཞིག
འཇོན་པ keeping or receiving,	འཇོན་ or འཇོན་བཞིན་པ	བཟེན	གཟེན་ or འཇོན་འགྲུང	ཟེན	ཟེན་ཅིག
འཇོམ་པ blushing,	འཇོམ་ or འཇོམ་བཞིན་པ	བཟེམ	གཟེམ་ or འཇོམ་འགྲུང	ཟེམ	ཟེམ་ཞིག

The letter ཇ in all the examples mentioned above changes into ཐ with the exception in the preterite of འཇུག་ and འཇུད་།

ON THE USE OF THE FIVE རྩོན་འབྱུག་ Prefixes :

ག, ད, བ, མ, ར, (in the formation of the several tenses and moods) when they begin verbal roots such as, གཅི, དཔོག, བཏོད, མཆི, རད།

THE USE OF ག AS A Prefix IN VERBS.

གཅི་བ making water,	གཅི་ or གཅི་བཞིན་པ	གཅིམ	གཅི་ or གཅི་བར་འགྲུང	གཅིམ	གཅིམ་ཞིག
གཞོག་པ covering,	གཞོག་ or གཞོག་བཞིན་པ	གཞོགམ	གཞོག་ or གཞོག་པར་འགྲུང	གཞོགམ	གཞོགམ་ཞིག
གཟུང་བ saying or speaking,	གཟུང་ or གཟུང་བཞིན་པ	གཟུངམ	གཟུང་ or གཟུང་བར་འགྲུང	གཟུང	གཟུང་ཞིག
གནས་པ dwelling,	གནས་ or གནས་བཞིན་པ	གནསམ	གནས་ or གནས་པར་འགྲུང	གནསམ	གནསམ་ཞིག

In the above examples the use of the prefix ག is regular, it being retained with the verbal-roots in all the tenses.

གཅོད་པ cutting or chopping off,	གཅོད་ or གཅོད་བཞིན་པ	བཅད	གཅོད་ or གཅོད་པར་འགྲུང	ཚད་ or གཅོད	ཚད་ཅིག
གཏོང་བ giving,	གཏོང་ or གཏོང་བཞིན་པ	བཏང	གཏོང་ or གཏོང་བར་འགྲུང	ཚོང	ཚོང་ཞིག
གཏོད་པ entrusting,	གཏོད་ or གཏོད་བཞིན་པ	བཏད	གཏོད་ or གཏོད་པར་འགྲུང	ཚོད	ཚོད་ཅིག
གསོད་པ killing, slaying,	གསོད་ or གསོད་བཞིན་པ	བསད	གསོད་ or གསོད་པར་འགྲུང	ཚོད་ or གསོད	ཚོད་ཅིག
གསོན་པ hearing or listening,	གསོན་ or གསོན་བཞིན་པ	བསན	གསོན་ or གསོན་པར་འགྲུང	གསོན	གསོན་ཞིག

THE USE OF ད AS A Prefix IN VERBS.

དཔོག་པ measuring or pondering,	དཔོག་ or དཔོག་བཞིན་པ	དཔགམ	དཔག་ or དཔོག་པར་འགྲུང	དཔོག	དཔོག་ཅིག
དཔོར་པ dictating,	དཔོར་ or དཔོར་བཞིན་པ	དཔར	དཔར་ or དཔོར་བར་འགྲུང	དཔོར	དཔོར་ཞིག
དཔྱར་བ hanging,	དཔྱར་ or དཔྱར་བཞིན་པ	དཔྱངམ	དཔྱང་ or དཔྱར་བར་འགྲུང	དཔྱོང	དཔྱོང་ཞིག
དཔྱད་པ examining,	དཔྱད་ or དཔྱད་བཞིན་པ	དཔྱད	དཔྱད་ or དཔྱད་པར་འགྲུང	དཔྱོད	དཔྱོད་ཅིག

In the above examples ད is retained in all tenses and moods.

THE USE OF ວ AS A *Prefix* IN VERBS.

Participial form.	<i>Pres.</i>	<i>Pret.</i>	<i>Fut.</i>	<i>Imperet.</i>	<i> hortative.</i>
ວາງໄປ dividing,	ວາງໂຕ or ວາງໄປວາງໄປ	ວາງໂຕ	ວາງໂຕ or ວາງໄປວາງໄປ	ວາງໂຕ	ວາງໂຕ ວາງໄປ
ວາງໄປ doing,	ວາງໂຕ or ວາງໄປວາງໄປ	ວາງໂຕ	ວາງໂຕ or ວາງໄປວາງໄປ	ວາງໂຕ	ວາງໂຕ ວາງໄປ
ວາງໄປ cleansing rice by beating,	ວາງໂຕ or ວາງໄປວາງໄປ	ວາງໂຕ	ວາງໂຕ	ວາງໂຕ	ວາງໂຕ ວາງໄປ

ວ is prefixed to most verbs in the preterite.

THE USE OF ສ AS A *Prefix* IN VERBS.

ສາມາດ <i>v. n.</i> coming,	ສາມາດ or ສາມາດວາງໄປ	ສາມາດ	ສາມາດ or ສາມາດວາງໄປ		
ສາມາດ seeing or looking,	ສາມາດ or ສາມາດວາງໄປ	ສາມາດ	ສາມາດ		ສາມາດ ວາງໄປ

The ສ prefix is retained in all the tenses in some verbs.

THE USE OF ລ AS A *Prefix* IN VERBS.

In some verbs ລ is retained in all the tenses but in most verbs it is used in the Indicative present.

ລວມໄປ <i>v. n.</i> sticking together, coupling,	ລວມໄປ or ລວມໄປວາງໄປ	ລວມໄປ	ລວມໄປ or ລວມໄປວາງໄປ	ລວມໄປ	ລວມໄປ ວາງໄປ
ລວມໄປ <i>v. n.</i> fighting or stirring,	ລວມໄປ or ລວມໄປວາງໄປ	ລວມໄປ or ລວມໄປວາງໄປ	ລວມໄປ or ລວມໄປວາງໄປ	ລວມໄປ	
ລວມໄປ <i>v. a.</i> playing music,	ລວມໄປ or ລວມໄປວາງໄປ	ລວມໄປ	ລວມໄປ	ລວມໄປ	ລວມໄປ ວາງໄປ
ລວມໄປ <i>v. n.</i> stopping or staying,	ລວມໄປ or ລວມໄປວາງໄປ	ລວມໄປ	ລວມໄປ or ລວມໄປວາງໄປ	ລວມໄປ	
ລວມໄປ <i>v. a.</i> drinking,	ລວມໄປ or ລວມໄປວາງໄປ	ລວມໄປ	ລວມໄປ or ລວມໄປວາງໄປ	ລວມໄປ	ລວມໄປ ວາງໄປ
ລວມໄປ <i>v. n.</i> passing away,	ລວມໄປ	ລວມໄປ	ລວມໄປວາງໄປ		
ລວມໄປ <i>v. n.</i> assembling, gathering,	ລວມໄປ or ລວມໄປວາງໄປ	ລວມໄປ	ລວມໄປວາງໄປ		

In some verbs ລ is dropped in the preterite.

ລວມໄປ carrying,	ລວມໄປ or ລວມໄປວາງໄປ	ລວມໄປ	ລວມໄປວາງໄປ		
ລວມໄປ leading,	ລວມໄປ or ລວມໄປວາງໄປ	ລວມໄປ	ລວມໄປວາງໄປ	ລວມໄປ	ລວມໄປ ວາງໄປ
ລວມໄປ splitting,	ລວມໄປ or ລວມໄປວາງໄປ	ລວມໄປ	ລວມໄປວາງໄປ		
ລວມໄປ becoming,	ລວມໄປ or ລວມໄປວາງໄປ	ລວມໄປ	ລວມໄປວາງໄປ		
ລວມໄປ sending,	ລວມໄປ or ລວມໄປວາງໄປ	ລວມໄປ	ລວມໄປວາງໄປ		

Examples of neuter verbs from which active forms may be derived.

	<i>Pres.</i>	<i>Pret.</i>	<i>Fut.</i>	<i>Meaning.</i>
<i>v. n.</i> ລວມໄປ	ລວມໄປ	ລວມໄປ	ລວມໄປ or ລວມໄປວາງໄປ	shrinking, contracting.
<i>v. a.</i> ສັບໄປ	ສັບໄປ	ສັບໄປ	ສັບໄປ	
<i>v. n.</i> ລວມໄປ	ລວມໄປ	ລວມໄປ	ລວມໄປວາງໄປ	settling or sitting.
<i>v. a.</i> ລວມໄປ	ລວມໄປ	ລວມໄປ	ລວມໄປ	

	<i>Pres.</i>	<i>Pret.</i>	<i>Fut.</i>	<i>Meaning,</i>
e. n.	འཕོང་བ	འཕོང	འཕོང་བར་རུང	walking round.
e. a.	ཕོང་བ	ཕོང	བཤོང	encircling, surrounding.
e. n.	འགས་བ	འགས	འགས་པར་རུང	cleaving.
e. a.	འགས་པ	འགས	དགས	
e. n.	འགག་པ	འགག	འགག་པར་རུང	hindering.
e. a.	འགགས་བ	འགགས	དགག	
e. n.	འགུམ་པ	འགུམ	འགུམ་པར་རུང	perishing, extinguishing.
e. a.	འགུམ་པ	འགུམ	འགུམ་པར་རུང	
e. n.	འགུལ་བ	འགུལ འའ འགུལ་བཞིན་པ	འགུལ་བར་རུང	quaking or shaking.
e. a.	མུལ་བ	བུལ་བཞིན་པ	འུལ	
e. n.	འཕྱར་པ	འཕྱར	འཕྱར་བར་རུང	changing or translating.
e. a.	ཕྱར་བ	ཕྱར	བུྱར	
e. n.	འཕྲེ་བ	འཕྲེ	འཕྲེ་བར་རུང	going asunder, diffusing.
e. a.	འཕྲེ་པ	འཕྲེ	བུྲེ	
e. n.	འཕྲེལ་བ	འཕྲེལ	འཕྲེལ་བར་རུང	turning upside down.
e. a.	ཕྲེལ་བ	ཕྲེལ	བུྲེལ འའ ཕྲེལ་བར་རུང	
e. n.	འཕྲིག་པ	འཕྲིག	འཕྲིག་པར་རུང	agreeing.
e. a.	ཕྲིག་བ	བུྲིགས	བུྲིག འའ ཕྲིག་པར་རུང	
e. n.	འཕྲིབ་པ	འཕྲིབ	འཕྲིབ་བར་རུང	darkening.
e. n.	ཕྲིབ་པ	ཕྲིབ	བུྲིབ འའ ཕྲིབ་པར་རུང	
e. n.	འཕྲིལ་པ	འཕྲིལ	འཕྲིལ་བར་རུང	rolling or wrapping up.
e. a.	ཕྲིལ་བ	བུྲིལ	བུྲིལ	
e. n.	འཕྲུབ་པ	འཕྲུབ	འཕྲུབ་པར་རུང	accomplishing, making ready.
e. a.	ཕྲུབ་པ	བུྲུབས	བུྲུབ	
e. n.	འཕྲེར་བ	འཕྲེར	འཕྲེར་བར་རུང	arising or raising.
e. a.	ཕྲེར་བ	བུྲེརས	བུྲེར	
e. n.	འཕྲོལ་བ	འཕྲོལ	འཕྲོལ་བར་རུང འའ དུྲོལ	loosening or delivering.
e. a.	ཕྲོལ་བ	བུྲོལ	བུྲོལ	

	<i>Pres.</i>	<i>Pret.</i>	<i>Fut.</i>	<i>Meaning.</i>
०. n. རམག་པ	རམག	ཚག	རམག་པར་འགྱུར	breaking.
०. a. གཅོག་པ	གཅོག	བཅག	གཅོག་པར་འགྱུར	
०. n. རམད་པ	རམད	ཅད	རམད་པར་འགྱུར	dissolving or cutting off.
०. a. གཅོད	གཅོད	བཅད	གཅོད	
०. n. རཐོན	རཐོན	ཐོན	རཐོན་པར་འགྱུར	issuing, uttering.
०. a. རའོན་པ	རའོན	ངོན	གའོན	
०. n. རབ་བ	རབ	རབས	རབ་བར་འགྱུར	gathering together.
०. a. རབ་བ	རབ	བལྟས	བལྟ	
०. n. རབམ་བ	རབམ	བམ	རབམ་པར་འགྱུར	agreeing, reconcile.
०. a. རབམ་པ	རབམ	བལྟམས	བལྟམ	
०. n. རལེལ་བ	རལེལ	ལེལ	རལེལ་བར་འགྱུར	increasing, augmenting.
०. a. རྣེལ་བ	རྣེལ	ལྣེལ	ལྣེལ་བར་འགྱུར	
०. n. རལོ་བ	རལོ	ལལོས	རལོ་བར་འགྱུར	changing or transforming.
०. a. རྣོ་བ	ལྣོ	ལྣོས	ལྣོ་བར་འགྱུར	
०. n. རབལ་བ	རབལ	བལ	རབལ་བར་འགྱུར	separating.
०. a. རབལ་བ	རབལ	བལ	བལ	
०. n. རབྱ	རབྱ	བྱ	རབྱ་བར་འགྱུར	growing less.
०. a. རབྱ	རབྱ	བྱ	བྱ	subtracting
०. n. རབབ་བ	རབབ	བབ or བབས	རབབ་པར་འགྱུར	descending.
०. a. རབབས་པ	རབབས	པབ	བབ	letting down.
०. n. རབྱར་བ	རབྱར	བྱར	རབྱར་བར་འགྱུར	comeforth or become.
०. a. རབྱེན་པ	རབྱེན	བྱར	བྱར	drawing or pulling out.
०. n. རབྱེ་བ	རབྱེ	བྱེ	རབྱེ་བར་འགྱུར	opening.
०. a. རབྱེད་པ	རབྱེད	བྱེ	རབྱེ་བར་འགྱུར	
०. n. རའོག་པ	རའོག	ཐགས	རའོག་པར་འགྱུར	dropping down or leaking.
०. a. རའོག་པ	རའོག	ངའོགས	ངའོག or གའོག	burning.
०. n. རྣེ་བ	རྣེ	རྣེས	རྣེ་བར་འགྱུར	straining.
०. a. རྣེད་པ	རྣེད	བལྱེད	བལྱེད	glowing, producing.
०. n. རབ་པ	རབ	བབ	རབ་པར་འགྱུར	setting.
०. a. རབ་པ	རབ	བལྟབས	བལྟབ	destroying.

Certain root-verbs are used both in conversation and writing to express a degree of politeness in address to inferiors, equals, or superiors. Being the various forms of the verb to *be* i.e., ཡིན and ཡོད; they generally signify am, art, is, are; there is, there are &c., and are as follows:—

འདུག, བཞགས, མཛེས, ལགས, མངའ་མད, མོད, འཛེལ, གནས, ལྟར, བཞིན་པ། when used with the negatives མ and མི they stand thus: མིན་ (for མ་ཡིན), མེད (for མི་ཡོད) མི་འདུག, མི་བཞགས, མ་མཛེས, མ་ལགས, མི་མངའ, མི་གདའ. ཡོད་མིན, མི་འཛེལ, མི་གནས, མི་ལྟར, མི་གཞིན་པ།

These root-verbs have no variation in inflection in the several tenses, and also in respect of person and number.

They are invariable in the Indicative present, after every person of both numbers.

The use of these root-verbs is illustrated as follows:—

ལྷ་མ་ཚེན་པོ་ཡིན་ Lama is great; དེ་ལྟར་ཡིན་ནོ་ it is so, it is like that; ལུ་འདུག་ who is there? ཅེ་འདུག་ what is there? ཅེ་སྐོམ་འདུག་ how much is there; མང་པོ་འདུག་ there are many; རྒྱལ་བོ་གང་ན་བཞགས་ where is the king; རོ་བུང་ལ་བཞགས་སོ་ (he) is in the palace; འདི་ནང་རྒྱ་མང་པོ་མཛེས་ herein there are many images. བརྒྱ་ཅམ་མཛེས་སོ་ there are about one hundred; ང་ནི་རྒྱལ་རིགས་ལགས་སོ་ I am of the royal race; རྩོད་ལ་ནད་མི་མངའ་ there is no disease in him; འདི་ལྟར་འགས་ (it is) like this; མངས་རྒྱས་ལ་ཡོན་ཏན་མཚན་མངའ་ལོ་, Buddha has the supreme attributes; དེ་ན་ཅེ་གསའ་ what is there; མད་ནི་ it is true, it is so; དེ་ལྟར་མོད, it is even so; བདག་གིས་ལུ་འཛེལ་ཡོ་ I do beg or entreat; མི་གནས་སོ་ there is not; ལྷ་མས་ཀློག་གིན་ལྟར་ the Lama is reading; རྒྱ་ལབས་རྒྱ་བཞིན་པ་ when your honour is speaking.

CONJUGATION.

The conjugation of Tibetan verbs is simply a participial variation.

All the tenses of the verbal roots or of verbs, in general, may be formed and conjugated by the aid of the root-verbs ཡིན and ཡོད or their equivalents: འདུག, བཞགས, མཛེས, ལགས, མངའ, མད, མོད, འཛེལ, གནས, ལྟར, བཞིན་པ; as also by that of the two auxiliary verbs རྱེད and འཇུར.

CONJUGATION of the verb *to be* ཡིན་པར or its participial form ཡིན་པ *being*.

INDICATIVE MOOD.

	Singular.	Plural.
1.	<i>Person.</i> ང་ཡིན་ I am,	ང་ཅག་ཡིན་ we are.
2.	,, རྩོད་ཡིན་ Thou art,	རྩོད་ཅག་ཡིན་ you or ye are.
3.	,, རོ་ or རྩོད་ཡིན་ he is,	རོ་ཅག་ or རྩོད་ཚོ་ཡིན་ they are.

The verb *to have* ཡོད་པར or its participial form ཡོད་པ *having*.

1.	<i>Person.</i> ང་ལ་ཡོད་ I have,	ང་ཅག་ལ་ཡོད་ we have.
2.	,, རྩོད་ལ་ཡོད་ Thou hast,	རྩོད་ཅག་ལ་ཡོད་ ye have.
3.	,, རོ་ or རྩོད་ལ་ཡོད་ he has,	རོ་ཅག་ or རྩོད་ཚོ་ལ་ཡོད་ they have.

The verb *to do* ཐོད་པར or its participial form ཐོད་པ། *doing*.

Present tense.

	Singular.	Plural.
1.	<i>Person.</i> ང་ཐོད or བདག་ཐོད I do,	ང་ཅག་ཐོད we do.
2.	„ བྱོད་ཐོད Thou doest,	བྱོད་ཅག་ཐོད you or ye do.
3.	„ ཁོ or ཁོང་ཐོད he does.	ཁོ་ཅག or ཁོང་ཚོ་ཐོད they do.

Past tense.

1.	„ ང་བྱས or བྱས་སོ I did,	ང་ཅག་བྱས we did.
2.	„ བྱོད་བྱས Thou didst,	བྱོད་ཅག་བྱས ye or you did.
3.	„ ཁོང་བྱས he did,	ཁོ་ཅག or ཁོང་ཚོ་བྱས they did.

Future tense.

1.	<i>Person.</i> ང་ཉེ, ཉེ་ལྟོ, or ཐོད་ཀྱི or ཐོད་པར་འགྱུར I shall do,	ང་ཅག་ཐོད་ཀྱི or ཐོད་པར་འགྱུར we shall do.
2.	„ བྱོད་ཐོད་པར་འགྱུར Thou shalt do,	བྱོད་ཅག་ཐོད་ཀྱི or ཐོད་པར་འགྱུར ye shall do.
3.	„ ཁོ or ཁོང་ཐོད་པར་འགྱུར	ཁོ་ཅག or ཁོང་ཚོ་ཐོད་ཀྱི or ཐོད་པར་འགྱུར they shall do.

Imperative.

བྱས do or let him do,

Hortative.

བྱས་ཤིག pray do, or let him do,

Conditional present.

ཐོད་ན if I do, or he does.

Conditional past བྱས་ན if I did or he did. *Future* བྱས་པར་འགྱུར་ན if I or he shall have done.

Infinitive future, ཐོད་ེ, ཉེ, ཉེ་བྱ, for doing, to do.

Participial form: ཐོད་ཅིང or ཐོད་ེ, when doing; བྱས་ཏེ, བྱས་ནས, བྱས་པས having done; ཐོས་པ after having done.

The verb ཤེས་པར to know or ཤེས་པ knowing.

1.	<i>Person.</i> ང་ཤེས I know,	ང་ཅག or ང་ཚོ་ཤེས we know.
2.	„ བྱོད་ཤེས you know, Thou knowest,	བྱོད་ཅག་ཤེས you or ye know.
3.	„ ཁོ or ཁོང་ཤེས he knows,	ཁོ་ཅག or ཁོང་ཚོ་ཤེས they know.

The verb འགྲོ་པར to go or འགྲོ་བ going.

Present tense.

1.	<i>Person.</i> ང་འགྲོ I go,	ང་ཅག་འགྲོ we go.
2.	„ བྱོད་འགྲོ you go or Thou goest,	བྱོད་ཅག་འགྲོ ye or you go.
3.	„ ཁོང་འགྲོ he goes,	ཁོང་ཚོ་འགྲོ they go.

Fast tense.

1.	„	ང་སོང I went,	ང་ཅག་སོང we went.
2.	„	ཁྱོད་སོང you went,	ཁྱོད་ཅག་སོང ye or you went.
3.	„	ཁོ or ཁོང་སོང he went,	ཁོང་ཚོ་སོང they went.

Future tense.

1.	„	ང་འགྲོ་གྱུ་ I shall or will go,	ང་ཅག་འགྲོ་གྱུ་ we shall go.
2.	„	ཁྱོད་འགྲོ་གྱུ་ Thou shalt go,	ཁྱོད་ཅག་འགྲོ་གྱུ་ ye shall go.
3.	„	ཁོ or ཁོང་གྱུ་ he will go,	ཁོང་ཚོ་འགྲོ་གྱུ་ (they shall or will go.

གྱུ་ is evidently used in the place of the auxiliary འགྲུང་.

The verb མཐོང་བར་ to see or མཐོང་བ་ seeing.

1.	Person.	ང་མཐོང I see,	ང་ཅག་མཐོང we see.
2.	„	ཁྱོད་མཐོང you see,	ཁྱོད་ཅག་མཐོང ye or you see.
3.	„	ཁོང་མཐོང he sees,	ཁོ་ཅག or ཁོང་ཚོ་མཐོང they see.

The verb འགྲུང་བར་ to become or its participle འགྲུང་བ་ becoming.

INDICATIVE.

Present.

1.	Person.	ང་འགྲུང་ I become,	ང་ཅག་འགྲུང་ we become.
2.	„	ཁྱོད་འགྲུང་ Thou becomest,	ཁྱོད་ཅག་འགྲུང་ ye become.
3.	„	ཁོ་འགྲུང་ he becomes,	ཁོ་ཅག་འགྲུང་ they become.

Past.

1.	„	ང་ལྷན་ I became,	ང་ཅག་ལྷན་ we became.
2.	„	ཁྱོད་ལྷན་ you became,	ཁྱོད་ཅག་ལྷན་ ye became.
3.	„	ཁོ or ཁོང་ལྷན་ he became.	ཁོ་ཅག་ལྷན་ they became.

Future. འགྲུང་གྱུ་ shall become.

Imperative. ལྷན་ or ལྷན་ཅེག་ be or let it be or become.

Conditional. འགྲུང་ན་ should he become, if he be, ལྷན་ན་ if he became.

Gerund. འགྲུང་བ་ for becoming.

PARTICIPIAL EXPRESSIONS.

Present and future. འགྱུར་ཞིང་ when becoming, changing.

Past. ལྱར་ཏེ, ལྱར་ནས, ལྱར་པས་ or ལྱར་ལ་ having become.

The verb མཛད་པ་ (when used as a respectful term for ལྱིད་པ་) has only one variation: in the Imperative and Hortative it is མཛོད།

The verb འགྱུད་པ་, honorific also for ལྱིད་པ་ is used by a person speaking for himself, or of others, before a superior.

<i>Indicative Present.</i> འགྱུད་ he does,	<i>Pret.</i> འགྱུས་ he did.	<i>Future.</i> འགྱུ་ shall or will do.
<i>Imperat.</i> ལྱིས་ do.	<i>Hortative.</i> ལྱིས་དྲིག་ pray do.	

PARTICIPLES.

Among verbs the participles form the roots of the Indicative present, past and future tenses; as ལྷ, ལྷས, ལྷ་བྱ།। As nouns they may all be used substantively, such as ལྷ་བྱ་ speaking or speech; ལྷས་པ་ spoken, a spoken thing; ལྷ་བྱ་ a thing to be said or spoken of.

The participles terminating in པ་ or བ་ according to their final letter in the roots, take the genitive form (པའི, བའི) when used before a noun: ལས་ལྱིད་པ་ working, doing work; ལས་ལྱིད་པའི་མི་ a working man; མང་བོ་ལྷ་བྱ་ or མང་ལྷ་བྱ་ much talking; མང་བོ་ལྷ་བྱའི་མི་ a man that talks much.

When, in the participle present, the པ་ or བ་ termination is dropped, and ལྱིད་ or མཁན་, or ལྱིད་མཁས་ is attached to it, it becomes a noun signifying an actor or agent, an instrument or organ; as ལྷ་ལྱིད། ལྷ་མཁན། ལྷ་ལྱིད་མཁས། a speaker; རླུང་ལྱིད་, that does beat, the beater; མཐོང་ལྱིད་ or མཐོང་མཁན་ that does seeing or makes one see, the eye.

The following participial terminations ཅང་, ཞང་ རྟེང་། གྱི, གི, གྱི, རི, ཡི། གྱིན་, གིན་, གྱིན་, རིན་, ཡིན། ཏེ, རི, རྟེ། put after the root of the present participle, correspond to the English termination—*ing*: རེས་ལྷ་ཞིང་ so saying, thus saying; རོ་རྩལ་མོད་ཀྱི་ it being so; རློག་གིན་འདྲེག་ (he) is reading; རློ་མི་ལྷ། (he) does not speak when eating.

The participle future terminates in ཅུ་ or ཅུ་བ་ (taken absolutely, or after a substantive), and in ཅུའི་ or ཅུ་བའི་ (taken conjunctively, or before a substantive) such as, རླུང་ཅུ་ edible, anything to be eaten; རླུང་ཅུའི་ག་ flesh to be eaten; བཞག་པར་ཅུ་བ་ to be read over, that must be read over; བཞག་པར་ཅུ་བའི་བརྟན་བཅོས་ a literary work (*Qāstra*) to be perused.

The past participle is expressed by any of the following secondary particles or case—signs (put after the root in the preterite, having regard to its final letter) པས་, རས། གྱིས་, གིས་, རིས་ or ས་ or ཡིས། ཏེ, རྟེ། རིང་, ཞིང་, རིང་ and ལ། they are used like 'having'—'ed' or 'being—ed' in English (for joining two or more members of a sentence); as, ལྷས་པས། ལྷས་ནས། ལྷས་ཏེ། ལྷས་གྱིས། ལྷས་ཞིང་། having spoken or said; མང་པ་ཁོ་ལ་ཅིང་ having gone tell him (go and tell him).

ON THE USE OF ཅིག་, ཞིག་, རིག་ WITH VERBS IN THE IMPERATIVE MOOD AND CONJUNCTIVE PRESENT.

ཅིག་, ཞིག་, and རིག་ are all of the same power and signification.

ཅིག་ is attached to verbal roots, terminating in ག་, ན་, བ། for instance: རློག་ཅིག་ read, let him read, he may read; མོད་ཅིག་ explain, tell, let him explain; ལྷུབ་ཅིག་ make ready, prepare, let him accomplish.

ཞིག is attached to verbal roots ending in ད, ན, མ, འ, ར, ལ thus: སྤོང་ཞིག beg or ask for, let him beg ; གསོན་ཞིག (for གསོནད་ཅིག) (please) hear, let him hear ; རྩམ་ཞིག let him die, perish ; མ་བླ་ཞིག say not, let him not say ; ཞོར་ཞིག (for ཞོརད་ཅིག) turn round, let him turn ; གསོལ་ཞིག (for གསོལད་ཅིག) ask for, (please) ask, let him beg.

ཤིག is attached to verbal roots ending in ས thus: སོས་ཤིག think, let him mind ; གཟེགས་ཤིག please see. བསྐྱེད་ཚིག་ལ་བས་འདུལ་སྡེད་ཅིང་ཡང་འདུག་འཇོབ་ལྟེ། The བ *Prefix* is not put before verbal roots in the Imperative and Hortative Moods, but they receive the ཡང་འདུག secondary *affix* ས at the end, as in སོས་ཤིག།

ON THE USE OF ལོ, རྩ, རྩོ, རྩོ, ལོ, ལོ, ལོ, ལོ, ལོ AND རྩོ།

These are, likewise all of the same power and signification, and are formed of the preceding word, by the reduplication of its final letter, and adding the vowel sign o. They have the power of the verbs ཡིན and ཡོད signifying am, art, is, are ; do, have. They are frequently used with the present, perfect, and future tenses. འདུག་ལོ is, there is ; སང་རྩ is gone ; རིང་རྩ it is long, distant ; ཡོད་རྩ there is, is ; ཡིན་ནྩ it is ; སོང་ལོ has got or found ; རྩམ་ཚོ has killed ; རྩོལ་ལོ go or am going ; རྩུར་རྩ will become ; གསོལ་ལོ I beg, I request ; ལགས་ལོ it is so (yes, sir). The particle རྩོ should be used only in the perfect tense, after ན, ར, ལ (for the ད་རྩག in ནད, རད, ལད) : for example: གསོན་རྩོ (for གསོནད་རྩོ) I have heard ; རྩུར་རྩོ (for རྩུརད་རྩོ) has become ; གསོལ་རྩོ (for གསོལད་རྩོ) has begged.

ON THE USE OF རྩེ, རྩེ, རྩེ IN VERBS.

རྩེ is used after verbal roots ending in ན, ར, ལ, ས། for example: གསོན་རྩེ hearing ; འཇུར་རྩེ carrying ; རྩལ་རྩེ lying (on the ground) ; སོས་རྩེ thinking ; ཡི་གེ་ཞེས་རྩེ རྩོན་ཀྱང་ཞེས།

རྩེ is used after verbal roots ending in ག, ད, བ, མ, འ། thus: ལྷོག་རྩེ running, འགྲུང་རྩེ standing, སྦོལ་རྩེ teaching རྩོམ་རྩེ meditating, ལྷོག་རྩེ saying ; མདའ་འཕང་རྩེ རྩོག་ལོ having shot (the arrow) it hit.

རྩེ is used after verbal roots ending in ད། ཡོད་རྩེ being, དད་རྩེ believing.

ལྷོག་བཅས་སྤྱོད་ལྷོགས་བརྩན་རྩེ།	དེ་བཅས་ག་ང་བ་ས་འར།
ས་རྩེ་ན་ར་ལ་ས་དང་།	ད་རྩག་རྩེ་རྩུང་ད་མཐར་དེམོ།
རྩུང་དང་བྱ་ཚིག་མཚམས་སྤྱོད་དང་།	རྩུ་ཚིག་འདྲན་པའི་དམ་བཅད་དང་།
དེ་དག་ལྷོག་པ་ལྷོག་ས་ཅོམ།	འདྲན་པའི་ལྷོག་བཅས་རྩོན་ལ་འདུག།

ON THE USE OF གམ, ངམ, དམ, ཅམ, བམ, མམ, མམ AND ཅམ།

These terminations are all of the some power and signification. They are formed of the preceding word or root-verb by reduplicating its final letter, and affixing the letter མ to it. They are interrogative signs, or express a doubt ; whether, whether or not ?

The particle ཏམ is used only in the perfect tense after verbal roots ending in ན, ས, ལ (for ནད, སད, ལད); as for example: རདུག་གསུམ་ is there? སང་ངམ་ is (he) gone? ཡོད་དམ་ is there? ཡིན་ནམ་ is it? ཐོབ་བམ་ have you found? ང་འགྲོ་ལམ་ shall I go or should I go or whether I go? གསེར་རམ་དངུལ་ whether it is gold or silver? དངུལ་ལམ་ཐངས་ it is silver or copper? སྐས་སམ་ do you know? གསན་ཏམ་ (for གསནད་ཏམ་) have you heard? གསོལ་ཏམ་ for གསོལད་ཏམ་ has he asked?

ON THE USE OF ཅིང, ཞིང, སྤིང WITH VERBS.

These particles are all of the same power and signification and express the participial termination—ing, in English. They are used after such letters as have been stated under ཅིག, ཞིག and སྤིག for example: རྒྱུག་ཅིང་ reading; བརྒྱགས་ཞིང་ having read over; ལྷན་ཞིང་ or ལྷས་ཞིང་ having spoken or said.

ON THE USE OF དས AND བས WITH VERBS.

These are comparative signs signifying: than, more than, but they are often used with verbs in their perfect participial form, for example: ཞེས་སྐྱབས་པས་ thus having said; ཕྱག་ཏུ་སྤྲུལ་བས་ having given or placed in his hand or having presented to him.

ADVERBS.

In Tibetan, the Adverbs generally precede the verbs and adjectives which they qualify, for example: ཅེས་སྐྱབས་ སོ་ (he) said so, or said thus: དེ་ཏྟར་ལགས་ so (it) is; སྤོན་ཏུ་བཟང་ very good.

There are three primitive adverbial roots in the Tibetan language, namely: ཅེ, ཞེ, སྤེ which are all of the same power and meaning. Whether used alone or with the affix (རྫིས་འདུག) ས་ affixed to them or with the additive particles ལ, རོ, རམ, ན attached to them, they signify so, thus. They are the following:— ཅེ་ན་; ཞེ་ན་; སྤེ་ན་, ཅེས་, ཞེས་, སྤེས་: ཅེས་ལ་, ཞེས་ལ་, སྤེས་ལ་; ཅེ་ལོ་, ཞེ་ལོ་, སྤེ་ལོ་; ཅེ་ལམ་, ཞེ་ལམ་, སྤེ་ལམ་། The use of these terms is explained thus: ག་ད་བ་དང་ད་དུག་མཐར། ཅིང་ཅེས་ཅེའོ་ཅེ་ན་ཅིག། ང་ན་མ་ལ་ར་ལ་དང་། རྫིས་འདུག་ཅེད་པའི་མིང་མཐར་དུ། ཞིང་ཞེས་ཞེའོ་ཞེ་ན་ཞིག། ས་མཐར་དམིགས་གསལ་ཞེས་མ་གཏོགས། སྤིག་ཞེ་ལོ་ཞེ་ན་ལོའོ། སྤེས་ལམ་ན་ལྷོ་འི་སྤེས་ལར་འདུལ་བ་འབྱུང་། མ་གྱུ་གསུང་།

There are also certain additive terms which are used both, as Adverbs and Postpositions (Prepositions in English). When used adverbially they are put before the verb. Some of these words are:—

- ནང་དུ, ནང་ན, ནང་ནས; ཕྱི་ན, ཕྱི་ནས, ཕྱིར; རོག་ཏུ, རྟེན་དུ, ལྷ་ན; མདུན་དུ: མདུན་དུ་དུགས་ sit forward; ལྷོ་ཏུ, ལྷོ་ཏུ་ཕྱོགས་ move backward; གཡས་སུ, གཡས་སུ་འབྱུང་། wind to the right; ཕྱོགས་སུ towards; རྩོམ་ཕྱོགས་སུ་དཀར་བ་ལྷུང་། work hard in the direction of religion; རྗེང་ལ་ on above or upwards;
- ན་ཟླ the term ན་ when used after a verb or adverb expresses conditionality: ལས་ཀྱིད་ན་གསོལ་རས་འཕོབ་ gets remuneration if he works; དེས་དར་ན་ if certain· certainly.
- འདི་ཡོད་ན་འདི་འབྱུང་། if this exists, this arises.
- ནི་ཟླ the term ནི་ (equivalent of *hi*, in Sanskrit) expresses emphasis: it also separates the དངོས་ (subject) of a sentence from the predicate རྗེར། ནི་ཟླ་ནན་དུ་བརྟན་པའི་ཚོག། དམིགས་སུ་དགར་བའོ་དྲན་ལ་འདུག།

The རྗེག་མཉམས་ additive particles ཡར་ and བར་ are some times attached to certain adjectives to give them an adverbial sense in the manner *ly* does in English, for example: མཉེན་གསུམ་ཡར་འགྲོ་ go quickly, གསལ་བར་བཟླ་ showed clearly; དམན་ཡར་བཅོལ་ shows kindness towards the low.

The adverbs of negation called དགག་མཉམས་ are the following :—

(1) མ་, མི་ are used before the verb or adjective which they qualify, as in མ་རྒྱལ་སྐུ་ fear not; མ་གནང་ (please) do not give; མི་བདེན་ not true; ང་མི་ཤེས་ I do not know.

(2) མེད་, མིན་ are used after the verb or adjective, as in མུ་ན་མེད་ (there is) nothing above.
ནང་ན་ཅི་ཡང་མེད་ there is nothing inside; དེ་མིན་གནན་ not that, another.

མ་མི་མིན་མེད་དགག་པའི་མཉམས། མ་མི་གཉིས་ནི་ཐོག་མ་དང་། མིན་མེད་གཉིས་པོ་རྗེས་པ་ལ་ལྷུང་།

ADVERBS OF PLACE.

གང་དུ་, གང་ན་ where? Whether? གང་དུ་ཡང་ everywhere, གང་ན་རང་དུང་ where-so-ever. གང་ནས་ whence? གང་དུ་ཡང་དུང་ whither-so-ever; གང་ནས་ཡང་དུང་ whence-so-ever. འདི་ན་, འདིར་, འདི་དུ་, here; འདི་ནས་ from here, hence. དེ་ན་, དེར་, དེ་འདྲ་ there; དེ་ནས་, from there, then, thence. རང་དུ་, རང་ན་, within, into; ཕྱི་ན་, ཕྱི་དུ་, ཕྱིར་, outside. ཕྱི་རྒྱུ་དུ་, ཕྱི་རྒྱུ་ན་ outside, beyond, outward.

མཚན་དུ་, མཚན་ན་ fore, before; མཚན་ནས་ from the fore, from the presence of. རྗེས་དུ་ རྗེས་ལ་ before; ལྷོ་ལ་, ལྷོ་ན་, ལྷོ་ལ་ backward, afterwards; ལྷོ་ནས་, from behind, from the back. ལོང་དུ་, ལོང་ན་, ལོང་ལ་ on, up, upon, over; above. ལོང་ནས་ from above; ལྷོང་དུ་, ལྷོང་ན་, ལྷོང་ལ་ above, on high. ལྷོང་ནས་ from above. ལྷོ་ན་ above, on high. ལྷོ་དུ་ upwards, uphill. ལྷོ་ལ་, ལྷོ་ལ་ downwards, down-hill. ལྷོ་ལ་, ལྷོ་ལ་ near; ལྷོ་ལ་ or ལྷོ་ལ་ བར་ near, at; ལྷོ་ལ་ནས་ from near. ལྷོ་ལ་རིང་དུ་, ལྷོ་ལ་རིང་ན་, ལྷོ་ལ་རིང་ལ་, far, remotely, at a distance; ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་ every where; ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལ་, ལྷོ་ལ་ན་, ལྷོ་ལ་ below; ལྷོ་ལ་ནས་ from below. ལྷོ་ལ་རིང་ནས་ from a distance, from a far.

ADVERBS OF TIME.

གང་དུས་, གང་ཚེ་ when? ལྟོན་, when? ལྟོན་ཡང་ whenever. འདི་དུས་, འདི་ཚེ་ this time, at such time. དེ་དུས་, དེ་ཚེ་ at that time. རྗེས་, རྗེས་དུས་, རྗེས་ཚེ་, རྗེས་རྗེས་ལྷོ་ formerly, of old, anciently. ལྷོ་ན་དུ་ ལྷོ་ན་ལྷོ་, ལྷོ་ན་དུ་, ལྷོ་ན་ལྷོ་, ལྷོ་ན་ལྷོ་ continually, always, perpetually, ever. ལྷོ་ན་ཡང་མེད་ never. རྗེས་མཚམས་ first, in the beginning; ལྷོ་དུ་ in the middle; ལྷོ་ལ་ལྷོ་ lastly, ultimately, at the end. ལྷོ་ལ་དུ་ recently; ལྷོ་ལྷོ་དུ་ suddenly. ལྷོ་ལ་ལྷོ་དུ་, ལྷོ་ལ་ལྷོ་དུ་, at intervals, occasionally. ལྷོ་དུ་ ལྷོ་ལ་ལྷོ་, ལྷོ་ལ་ལྷོ་, immediately. ལྷོ་ལ་ལྷོ་, ལྷོ་ལ་ལྷོ་ at a certain time. ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལྷོ་ at times, sometimes. ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལྷོ་ occasionally; ལྷོ་ལ་ལྷོ་ལྷོ་ in the meantime. ལྷོ་ལྷོ་ for a while. ལྷོ་དུ་, ལྷོ་དུ་ལྷོ་, ལྷོ་དུ་ལྷོ་ after, afterwards, subsequently. ལྷོ་དུ་, ལྷོ་དུ་, ལྷོ་དུ་, first, the first time; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་, second, secondly. ལྷོ་, ལྷོ་དུས་, ལྷོ་ཚེ་ now, at this. ལྷོ་ལ་ལྷོ་, ལྷོ་ལ་ལྷོ་ now-a-days. ལྷོ་དུ་དུ་ yet more, still, as yet. ལྷོ་དུ་ལྷོ་དུ་ now too. ལྷོ་, ལྷོ་དུ་, ལྷོ་དུ་ལྷོ་ now, this very time, presently.

ནི་རིང་ this day, today ; མདང་ or མདངས་ yesterday ; ཁ་སང་ day before yesterday. མང་ tomorrow ; རྗངས་
གནངས་ day after tomorrow ; གནམ་ after three days or three days hence.

དབུས་ four days hence ; ཅུས་ five days hence. འག་དང་འག་ every day, day after day.

ཟླ་དང་ཟླ་ every month. ལོ་རེ་, ལོ་དང་ལོ་, ལོ་རྒྱུས་ every year, year by year.

ལོ་ཅག་ every second year. ད་ལོ་ this year, current year. ར་ཟེང་ last year ; བེ་ཟེང་ year before last. དབྱ་རིང་
three years ago. ལྷམ་ཟེང་ four years ago.

ཉིན་པར་ by day, in the day time. ཉིན་མོ་ by day, མཚན་མོར་ by night, at night. ཉིན་མཚན་ཉིན་ day and night.
ཕྱི་ལོ་ in the morning ; གྱི་ལོ་ in the afternoon.

ཕྱི་མོ་ in the morning, early. མང་མོ་ tomorrow morning. ཉིན་དབུང་ལ་ at midday, when the sun is on the
meridian.

རྒྱལ་མོ་ལ་ in the evening, at sunset. རོ་རྒྱལ་ this evening. ཁ་རྒྱལ་ last evening.

ADVERBS OF NUMBER AND TIMES.

ལན་ཅེ་ཅུས་ how many times ; ལན་གཅིག་ once, ལན་གཉིས་ twice, ལན་ཟེ་ each time, ལན་རེ་རེ་ at each time, every time ;
ལན་དུ་མང་, ལན་མང་དུ་ many times ; ལན་འགའ་ sometime, ལན་འགའ་ཞིག་ sometimes ; རེས་འགའ་ or འགའ་རེས་ some
time, other time ; ལན་འགའ་ཡང་ (མེད་) not a single time, never. མཐའ་ཡས་པར་ infinitely.

ADVERBS OF QUANTITY.

ཅས་ how much ? How many ? འདི་ཅས་ this much ; དེ་ཅས་ that much ; ཅི་ཅས་ what much. མང་ཅས་ many,
much about.

མང་པོ་, མང་དུ་, many, much, in large quantity. ཉུང་དུ་ little, few ; ཉུང་ཅས་ in a small quantity.

ཕྱིད་ half, a half, ཏ་ཅང་ to much, too many. ཅོད་ enough ; ཚེག་, ཚེག་ཚེག་ it is enough, sufficient.

ཚོད་མེད་ or ཚོད་མེད་པར་, immense, immeasurable ; དཔག་མེད་པར་ inconceivably (great or large).

ADVERBS OF QUALITY.

ཀྱང་ཉུ་ entirely, altogether ; ཁ་ཚོག་ཉུ་ silently, mutely ; རྒྱད་པར་དུ་ specially, particularly ; འདུལ་མེད་དུ་,
འདུལ་མེད་པར་ infallibly ; ལ་ལེ་ slowly ; མཚུགས་པར་ quickly, swiftly ; འཇུང་བ་མེད་པར་ immutably ; རྒྱལ་པར་
amply, copiously ; འགྲུལ་ཏི་ walking ; རོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་ naturally ; རོ་སྤྱ་ལྷོ་ openly, on the face ; དངོས་ལྷོ་
really, materially ; རན་པར་ ill, badly ;

མངོན་པར་ conspicuously ; མངོན་ལུས་དུ་ evidently ; ཅིག་པར་, གཅིག་པར་ at once ; ཅི་རྒྱུར་, ཅི་ཚུག་ how ? In what manner ?
ཅི་རྒྱུར་, ཅི་ཚུག་ how ? In what manner ? རྗེས་ལྷོ་ afterwards ; ཉལ་ཏི་ lying ;

ཉམས་པར་ alike ; ཉམས་པར་ viciously, faultily ; གཏང་སྣོམས་པར་ indifferently ; བ་མཁ་པར་ vulgarly ; བེ་ཚོས་མེད་པར་
undoubtedly ;

ཐམས་ཅད་དུ་ wholly, in every way ; དེ་རྒྱུར་, དེ་ཚུག་ so, in that manner ; འདི་ཚུག་, འདི་རྒྱུར་ thus, so, in this manner ;
དལ་པར་, དལ་ཅུས་ gently, by degrees ; དངས་པོར་, brightly ; དང་པོར་ straightly, rightly, honestly ;
བདེ་བར་ happily ; བདེན་པར་ truly ;

འདར་འདར་པོར་ trembling, quakingly ; འདུག་ཏུ་ sitting ; འད་བར་ alike, like wise ; གཏོན་མི་ཐ་བར་ undoubtedly ;
 བཟུམ་ཏི་ shortly, briefly ; མདོར་བཟུམ་ཏི་ concisely, abridgedly ; མཁོ་པར་ especially ; མན་ཉན་ཏུ་ earnestly ;
 རྒྱར་ generally ; ཡལ་ཚེར་, ཡལ་སྐྱོར་ mostly, for the most part ; ལུལ་ཏུ་ egregiously, exceedingly ; ཡག་ཏུ་
 secretly, privately ; ལྷལ་ཏུ་ quickly ; བག་ཡོད་པར་ modestly, chastely ; བག་མེད་པར་, immodestly ;
 བབ་ཚལ་ཏུ་ inconsiderately ; དུལ་ལོ་པར་ retiredly, solitarily ; ལྷོ་བྱག་ཏུ་ especially, particularly ;
 ལྷུར་ཏུ་, ལྷུར་བར་ swiftly, speedily ; ལི་རུང་བར་ indecently, unbecomingly ; ལི་འོས་པར་ unworthily, unsuitably ;
 ལི་རིགས་པར་ unreasonably, unjustly ; གཏོ་ཚོར་ principally ; མཚུངས་པར་ equally, like wise ; མཛེས་པར་
 beautifully ; ལྷན་ཏུ་, བཟུན་ཏུ་ falsely ; གཞན་ཏུ་ otherwise, else ; བཟང་པོར་ well ; འོས་པར་ worthily
 becomingly ; ཡོངས་ལྷན་ wholely, entirely ; ཡང་དག་པར་ thoroughly ; ཡང་ again ; ཡང་ཡང་, ཡང་དང་ཡང་,
 ཡང་དང་ཡང་ཏུ་ again and again ; རབ་ཏུ་ eminently ; རང་བཞིན་གྱིས་ by itself, spontaneously ; རིངས་པར་
 hastily, speedily ; རིས་གྱིས་ gradually ; རིས་པ་བཞིན་ཏུ་ by degrees, in order ;
 རུང་བར་ decently ; རིགས་པར་ reasonably, justly ; རོག་པར་ amiss ; རེགས་པར་ well, elegantly ; རྟོན་ཏུ་ very ; རྟོས་བཞིན་ཏུ་
 knowingly, designedly ; གསལ་པོར་, གསལ་བར་ clearly, lucidly ; མོ་སྐར་, asunder ; ལྷར་ again ;
 གསང་བར་ confidentially, secretly ; ལྷོ་བ་མེད་པར་, infallibly ; ལྷག་པར་ in access, beyond, in a high degree.

PREPOSITIONS.

There are no Prepositions in the Tibetan language. Certain postpositive particles or Postpositions, do the function of the English *Preposition*. They are ཏུ་, ཏུ་, ན་, ར་, རུ་, ལ་, ལུ། ལྱི་, ལྱི་ &c. ལྱིས་, ལྱིས་ &c. ལྱིས་, ལྱིས་ &c.

The use of these particles has been partly explained in page 15. The Postpositions, however, do not form a part of speech. They are, but, parts of words under declension.

There are simple and compound Postpositions.

The simple ones are: 1st. ལྱི་, ལྱི་, ལྱི་ རི་ or ལྱི་ ལྱི་ signifying: *of*, 's; these are genitive case-signs. 2ndly ལྱིས་, ལྱིས་, ལྱིས་ རིས་, ལྱིས་, ལྱིས་ signifying *by*, *with*. These are the signs of the Agentive or Instrumentive case. ལ་ is the sign both of the Accusative and the Dative cases and signifies *to*, *for*.

ནས་ is the sign both of the Nominative and the Ablative cases; and ལས་ is the sign of the Ablative.

As Ablative signs they signify *from of*, *out of*; ལས་ནས་འོད་རློང་རི་ལས་ལྷུངས། Light shone *from* the east; (he) fell *from* the hill;

དུ་ལས་མེར་ཤེས་བྱུང་། *from* smoke knows fire;

ས་པོན་ལས་སྐྱུ་གྱུ་བྱུང་། *from* seeds, the seedlings grew;

ལྷའི་ནང་ནས་བརྒྱ་བྱིན་མཚོག། *among* the Gods, Indra is chief;

སྐབས་འགྲོ་ནས་ཤེས་བཞེད་པར་ *from* (the time) of taking refuge, till saying benediction.

ལྷ་ལས་མི་དམན་ man is inferior *to* god or lower than god.

བ་ལས་འོ་ས་ milk *from* the cow.

The additive particles ཅ, ན, ལ, ལ, ལ (put after the Nominative with respect to its final letter) denote motion, progression to, or towards a place; or change, turn, promotion, transformation into another state. They are the signs of the Locative case.

The compound postpositions generally require the genitive case before them. The terms ཕྱིར or ཕྱིར་ལྟར་ as in the expressions རེའི་ཕྱིར་ or རེའི་ཕྱིར་ལྟར་ for my sake; ཚེད་ or ཚེད་ལྟར་ ཅེ་ཡི་ཚེད་, or ཅེ་ཡི་ཚེད་ལྟར་ for what? why? རྟོན་ལྟར་ or རྟོན་ for the purpose of or cause: གཞན་གྱི་རྟོན་ལྟར་ for other's sake. སྐད་ or སྐད་ལྟར་ in behalf of, for the sake of: ལུ་ལྟར་ for whom? ལྷང་ལྟར་ to or near, at; རྩེད་ན་ in, at, among; རྩེད་ནས་ from, out of, from among; རྩེད་ལྟར་ into, or in side; ལྷང་ན་ near, by; ལྷང་ནས་ from near; གཞན་ or གཞས་, at; གཞན་ལྟར་ or གཞས་ལྟར་ near, to, towards; ལོང་ལྟར་ on, upon; ལོང་ན་ upon, above ལོང་ནས་ from above; ལོངས་ན་ among, ལོངས་ནས་ from among; ལོངས་ལྟར་ into, within; among; ལོང་ན་ near to. ལྷབ་ལྟར་ behind; ལྷག་ till, as for as; ལམས་ལྟར་ to the limit; ལོག་ or ལོག་ལྟར་ on, on above.

Some Postpositions illustrated with examples :

ལྷབ་ནས་ from the back : རེའི་ལྷབ་ནས་ from behind the hill ;

ལྷང་ལྟར་ : རེའི་ལྷང་ལྟར་ above that ; ལྷང་ན་ : རེའི་ལྷང་ན་ on or above that ; ལྷང་ནས་ : རེའི་ལྷང་ནས་ from on that.

ལྷོས་ནས་ or ལྷོང་ནས་ from behind : རེའི་ལྷོས་ནས་ from behind me ; ལྷོས་ན་ behind : རེའི་ལྷོས་ན་ behind me.

ལྷང་ལྟར་. ལྷང་ན་ in the direction of : རེའི་ལྷང་ན་ in that direction ; ལྷང་ལྟར་, ལྷང་ན་ in the middle of, betwixt : གཞིས་ལྷང་ལྟར་ between the two ; ལྷང་ན་ལྟར་, ལྷང་ན་ before : ལྷང་ལྟར་ ལྷང་ན་ལྟར་ before thee, or in your presence.

ལྷན་ལྟར་ in the sight of : ལྷ་མའི་ལྷན་ལྟར་ before the Lama or in the Lama's presence, ལྷས་ལྟར་ with, together with : ལྷ་མ་དང་ལྷས་ལྟར་ with the Lama ; ལྷ་མ་ལྟར་ ལྷན་ལྟར་ in the company of the king.

Relation of Prepositions and Postpositions.

ལྷ་མའོ་ལ་ or ལྷ་མའོར་ to the ocean or sea ; ལ་ signifying to.

ལྷ་མའོ་ན་ or ལྷ་མའོ་ན་ལྟར་ in or on the ocean or sea ; ལ་ or ལ་ལྟར་ signifying on or in.

ལྷ་མའོ་ནས་ or ལྷ་མའོ་ནས་ out of, or from the ocean ; ལ་ནས་ or ལས་ out of or from.

ལྷ་ལ་ or ལྷ་ན་ or ལྷ་ལྟར་ to, on, upon the hill ; ལ་, ལྷ་, ལྟར་ to, on, upon.

ལྷ་ནས་ or ལྷ་ལས་ from or from on the hill ; ལ་ནས་ or ལས་, from, from on.

ལྷ་ལ་བཞུགས་ལྟར་ to ride on horse ; ལ་ signifying to is also the sign of the Infinitive.

ལྷ་ན་ལྟར་ལ་ or ལྷ་ལྟར་ལ་ sitting on a horse or on horse-back ; ལ་ or ལྷ་ལྟར་ on or on the back.

ལྷ་ལས་ལྟར་ descending from the horse ; ལས་ from. ལྷ་ལ་ལས་བརྟུང་བར་ to beat with the hand ; ལས་ signifying with.

ལྷ་དང་ལྷན་ལྟར་ལྷ་ལྟར་ to go together with you ; ལྷན་ལྟར་ together. ལྷ་ལྟར་ལྷ་ལྟར་ come before me ;

ལྷ་ལྟར་ before, in the presence of. ལས་ན་ལྷ་ལྟར་ stay not in the way ; ལ་ signifying in or on.

ལྷ་དང་ལྷ་ནས་ལྷ་ལྟར་ from whom have you got it or that ? ལ་ནས་ from.

ལྷ་ལྟར་ for me or for my sake ; ལྷ་ལྟར་ signifying for or for the sake of.

ལྷ་ལྟར་ལྷ་ལྟར་ to or near thee or you ; ལྷ་ལྟར་ signifying to or near.

ལྷ་ལྟར་ནས་ from the town ; ལ་ནས་ signifying from. ལྷ་ལྟར་ལྷ་ལྟར་ to the town ; ལྷ་ signifying to.

ལྷ་ནས་ན་ལྷ་ལྟར་ going to heaven ; ལ་ signifying to or in.

ལྷ་ལས་ལྟར་ descending from among the gods ; ལས་ from among.

The following Tibetan equivalents of the Sanskrit prepositive particles are generally used with or before nouns and adjectives and verbs: དུར་པར་ ཇུར་ *dur* bad; དེང་པར་ ཇུར་ *dura* far; མཚན་གྱི་ པར་ *parā* chiefly, པར་མཚན་ *param* highly; རེས་པར་ གི་ *ni* surely; མངོན་པར་ ལམས་ *abhi*, fully; རྗེས་སུ་ *anu* after; ཉེ་པར་ རུབ་ *upa* near; མཐོ་བའི་ རུབ་ *ut* up; ལྷན་པར་ རྒྱུ་འདི་ *ati* beyond; ལྷན་པར་ རྒྱུ་ *ava* from; རྣམ་པར་ བྱི་ *vi* in high degree; བདེ་པར་ ལུ་ *su* well; བྲལ་བ་ གི་ *nir* out; མངོན་སུ་ པར་ *pari* fully, round; ཡང་དག་པར་ ལམས་ *sam* with; རབ་ཏུ་ཤོ་ *pra* forth, well; མོ་སྐར་ པར་ *prati* re, separately; ལེགས་པར་ རྒྱ་ *ā* unto, greatly.

CONJUNCTION.

ཕྱད་པའི་ཚེ་གོ།

ཕྱད་ signifying *and* is used in five different senses; ཕྱད་པའི་ as conjunction, for example: ལྷ་དང་མི་ god and man; མ་དང་ཆུ་ earth and water.*

There are three primitive conjunctions namely: ཀྱང་, འང་ and ཡང་ which are all of the same power and signification. They are called འཕྲོམ་གྱིང་གྱུ་ † continutive terms or words expressive of continuity.

ཀྱང་ signifying too, also; though, although; even, is used after words ending in ག, ཏ, ཐ, ལ and also after ད་དག། for example: ཉམ་གྱིང་། བཅད་གྱིང་། བཀའ་གྱིང་། ལྱམས་གྱིང་། བརྟན་དུ་གྱིང་། འབྱོར་དུ་གྱིང་། ལྷ་ལམ་གྱིང་། འབྲུག་གྱིང་ though there is; ཞུད་གྱིང་ thou too or also; མོ་གྱིང་ though (he) got; ལྟོན་གྱིང་ although (he) knows.

འང་ is used after any vowel and after words ending in འ either expressed or understood. In being so used འང་ is rather joined with than attached to the words or syllable it follows:—

ངའང་ I also; མིའང་, man also; ཏུའང་, the son also; མེའང་, fire too; འབྱོར་འང་, though he goes, བཀའ་འང་, the order even or also; འང་ with འང་ forms one syllable, བཀའ་འང་ (formed of བཀའ་ and འང་) is also one syllable.

When it becomes necessary (in poetry for the sake of metre) to divide this one syllable into two the འང་ is changed into ཡང་།

ཡང་ is used after words or syllables ending in ཏ, ན, མ, འ, ཏ, ཡ or any vowel or in འ, for example:

གང་ཡང་, རྣམ་ཡང་, ལམས་ཡང་, མཐའ་ཡང་, དགའ་ཡང་, གསལ་ཡང་; (ང་ཡང་, I also; མར་ཡང་ butter also; ལུལ་ཡང་མི་འབྲུག་ (there) is even no village) བདེ་ལ་ཞོ་ཡང་འབྱོ་ལ་གྱུ་མས་ though wrathful to the devil, yet kind to all.

ཡང་ signifies *as well* or *yet*; ཉམས་ཏོགས་ཡང་ལྷན་ལ་མཐུ་ཡང་ ཅེ།

When ཡང་, འང་ or ཡང་ is used between two similar or same adjectives, it signifies *more* or *still more* i.e., in a higher measure or degree. གསལ་ཡང་གསལ་ clear and clearer still; མཚོས་ཡང་མཚོས་ handsome and still more handsome.

* དང་གྱུ་ is used in five different senses: 1. ཕྱད་པའི་ 2. ལྷ་མཚན་ 3. མངོན་པར་ 4. གདམས་ 5. དག།

† འཕྲོམ་གྱིང་གྱུ་ འང་ཡང་གྱུ་གསུམ། གང་དུ་བཤམ་དུ་དུག་གྱིང་། འ་མཐའ་འང་དང་དེ་ལྟོགས་འགའ། ང་ན་མ་ར་ལ་མཐའ་ཡང་། དེ་དག་ཚོག་དོན་ལྷ་བྱེ་དག། མཐུན་དང་མི་མཐུན་གྱིན་གཉིས་དང་། གཞི་གཉེག་ཚོས་དོན་གཉིས་མོགས་སམ། མི་མཐུན་འགས་དོན་ཕྱད་པར་འབྲུག།

When ཨང, རང or ཡང is used between two adjectives of opposite meanings, it shows the contrast or points to the difference in their significations. རྩིས་ཀྱང་མ་རྩིས། རྩིས་ཀྱང་རྩིས།

མཇེང་བསྐྱུ though friendly yet deceptive ; བརྟན་ཀྱང་ཚྭ though respectful yet furious.

མཚོས་ཤིང་འདྲ་ཀྱང་འཕྲོ། graceful, it also sheds lustre. ལྷ་ལ་ཡིན་ལ་ཕྱོག་པོ་དང་ཡིན་ཡིན being lily, it was also blue.

འབྲེད་རྒྱ་ཉི་ཤུ། disjunctive conjunctions.

ཡང་ན་ signifying *or*, or *or else* is the only disjunctive, in this language, which is in general use.

མ་ཟད་ *may*, rather ; what is more ; moreover, yet more, མིང་མ་ཟད་ལྷ་མ་ཟད་ man's (not to speak of man) what is more, gods even bowed.

འོན་ཀྱང, འོན་ཏང or འོན་དང signifies, though, although, albeit, notwithstanding.

མོད་ཀྱང or མད་ཀྱང signifies, though, although. མོད་ཀྱང་ད་དུང, although—yet, ད་དུང་ yet, as yet, but yet.

ད་དུང་ཡང now too, still. འོན་ཏི or འོན་ཏི་ན, signifies *if*, *but if*. གལ་ཏི or གལ་མྱིད་ but or if but ; དེ་ལྟ་ན་ or དེ་ཚེ་ then, so.

ཇི་ལྟ་ signifies *if* ; དེ་ལྟ་ if then. བ་ན་ not even, not-even so much as, ཅེ་ན, ཞེ་ན, ཤེ་ན for, because.

གམ, ངམ, དམ, ཅམ, ཆམ, ཇམ, ཉམ, ཏམ, ཐམ, དམ, ནམ, ལམ, མམ, ཉམ are interrogative signs, expressing a doubt, whether, or? They may be formed of any word, by reduplicating its final letter, and adding a མ; as in བདག་གམ་ཤོང, ངམ་ཤོང་ whether I or he ; I or he ?

ཅེ་ཡམ, ཞེ་ཡམ or ཤེ་ཡམ signifies *or*, or *so*. འོ་ན, འོ་ན་ནི་ or འོ་ན་ཡང signifies then, therefore, nevertheless. }

INTERJECTION.

ཐོད་པའི་ཚིག།

ཨྲེ *Kye* is the polite vocative particle signifying *o* or *oh* which is, in general use, both colloquially and in writing. It is equivalent to Sanskrit *Bho* (in Tibetan ཐོད་ *bod* to address or call) from which the *Hindi* name *Bhoṭa* signifying Tibet, has been derived. ཨྲེ is generally used at the beginning of an expression or sentence for example : ཨྲེ་ལྷ་འོ་ལྷ། O, the god of gods ! ཨྲེ་ཁ་ལོ་ལྷུང་བ། O, charioteer !*

ཨྲེ is also used in the middle or at the end of a sentence, for example : འཇམ་དབྱངས་མགོན་ཨྲེ་བདག་ལ་སློ་ཚོས་རྫོ་ཡ། O Patron Jamyang, grant unto me intellect ! ལུ་ཨྲེ་གཏང་བར་མི་འོས་ཚོ། O son, to renounce is improper ! བདག་ལ་སྐྱེངས་ཤིག་ལྷུང་ཨྲེ། O, Viṣṇu ! protect me.

བདག་ལ་དགོངས་ཤིག་མགོན་པོ་ཨྲེ། O Patron pray think of me.

† ཀ་ལེ, ཀྱའི་ or ཀ་ are vocative particles used in addressing inferior persons. Their use is general in dramatic writings and performances, and also in songs.

ཕ་ལེ and མ་ལེ are vulgar vocative expressions or *interjections* used before the name of the person addressed ‡

* ཐོད་རྒྱ་ཨྲེ་ནི་ལུ་ལ་མཚོག་ཡ། དམན་པར་གྲགས་བརྟན་ཀྱ་ལེ་ཀ། †
 ཐོད་ཚིག་ཕ་ལེ་མ་ལེ་སོགས། མིང་གི་ལ་ཚིག་གམུངས་པ་ནི། ‡

ཨྱ, ཨ ར (or ཨ) and ཨྱ are the three mystical interjections used in addressing the Buddhist Triad or in invoking the Lamaic chiefs of the *Vajra-yāna mystic cult*.

The following vocative terms or expressions signifying sir, yes ; o, holla are in general use colloquially.

ལགས or གྲུ་ལགས (sir oh! or o, sir) is used in addressing or in responding to a call in polite language ; རྟལ, རྟལེ or རྟལེ is used in addressing inferiors. ཅི, ཅི་ཅི, ཨ་རེ in addressing some one of out of scorn.

ཨ་ལམ, ལ, ལ་ལམ are expressions of wonder. རྩོམ་ཅེ expression used in threat or anger.

གྲི་མ། གྲི་རུ། ར་རོ། རུ་རུ signifying Oh ! Alas ! Woe ! are expressions of grief and sorrow.

ཨྱ་མ། ཨྱ་མ་རྟལ are *interjections* of admiration. ཨ་ལ་ལ། ཨ་ལ་ལ་རྟལ are expressions of wonder.

ཨ་ལ་ལ་ཨ་ལ་ལ expresses great joy. ཏ་ཏ is an *interjection* of joy and admiration. ཨེ་ཨེ། ཡ་ཡ signifying ho !, yes are *interjections* of recollection. ཨ་པ། ཨ་པ་པ disapprobation, displeasure ; expressive of loss.

དགའ་དོ། ཨ་དོ། རབར་རེ། དགོས་ལེ། ལུ་ལུ are *interjections* of endearment or affection.

ཨ་ཏ་ཏ། ཏ་ཏ་ཏ *interjections* of excessive pain. ཨ་ར་ར། ཨ་ར་ར are expressive of sorrow or anguish.

ཨ་ཚ། ཨ་ཚ་ཚ are expressions of pain from cold. ཨ་མ་མ། ཨ་མ་མ་མ are expressions of pain from heat.

ཨ་ཚེ། ཨ་ཚེ་ཚེ are expressions of fright, horror or dread.

The following expressions denote approbation, confirmation, endorsement, &c.

ལེགས་སོ། ལེགས་སོ་ལེགས་སོ Very well ! Well done ! མད་རོ། དེ་བཞིན་ན། དེ་དེ་བཞིན་ན། Well, it is just so ! exactly !

ཡིན་ན། yes. བདེན་ན། true, truth ! དེས་སོ yes, certainly. དེགས་སོ well done ! བཞོད་དོ be praised !

SYNTAX.

The arrangement of the words of the several parts of speech, in Tibetan expressions and sentences, does not resemble that of the same in English or Sanskrit. It is rather the reverse of the English. The nouns and pronouns including the Nominative, precede their attributes, and the verbs stand at the end of the sentence. In the sentence གསལ་ཅོན་རྩམ་ལྷ་ལྷན་ལྷན་གསལ་སུ་གསལ་བཞོད་འགོ་ཤེས་ལ། on the occasion of going, on pilgrimage, towards Lha-Idan (Lhasa) by Sarat Chandra, རྗེ་རྗེ་འཕེ་ཚེན་པོ་ གསལ་ཏེ་ ལྷ་ལྷན་སུ་ལབས་ཚེན་པོར་འདི་རྩམ་ལ། † གང་ཅིའི་ཐད་ མགོ་བཞིན་གནང་རོགས་པ་ལུངས་པས། (See Appendix VI.)

Rdorje Chän Chen-po said (བུལ་པས) : grant patronage མགོ་བཞིན་གནང་བ་ལ་གང་ཅིའི་ཐད་ to these འདི་རྩམ་ལ (addressing Her Ladyship the Lha-lcam ལྷ་ལྷན་སུ་ལབས་ཚེན་པོར། Her Ladyship also ལྷ་ལྷན་སུ་ལབས་ གསལ་ཏེ་ ལྷ་ལྷན་ཏེ་ receiving this kind request བཞོད་འགོ་བཞིན་གནང་བ་ལ་འཇོག་ལ། proceeded to Rgyal-rtse (Gyan-tse) ལྷ་ལྷན་ལེགས་ལ། on the 21st day of the above month གོང་ལྷོ་ཚེས་ཉེན།

* ཚེན་པོ་ and ལྷ་ལབས་ are adjectives qualifying the nouns in the Nominative case རྗེ་རྗེ་འཕེ་ཚེན་པོ་ and ལྷ་ལྷན་ respectively.

† The Ablative case-sign གསལ་ from *i.e.*, signifying origination, is generally used, in modern idiomatic Tibetan, after the Nominative. In these two instances རྗེ་རྗེ་འཕེ་ཚེན་པོ་ and ལྷ་ལྷན་ are Nominatives, བུལ་པས་ and འཇོག་ལ། are verbs.

‡ གང་ཅི་ the term གང་ is generally used with the pronouns ཅི, དེ, འདི, and adverbs ལྟར, ཚེ and the conjunction ཡང་ it being placed before them, such as གང་ཅིག་; གང་དེ་; གང་འདི་; གང་ལྟར་; གང་ཚེ་; གང་ཡང་།

INDEX.

(References are to the pages and lines).

	PAGES.	LINES.
ཀ, ཀ་ཡེ and ཀ་འི	58	4
ཀྲ་ལེ, ཀྲ་ལྷོང or ཀམསལ་ཕྱིད (the consonants)	4, 5, 7, 16	4, 5, 15
ཀྲང་ཡང and རང (རྒྱན་རྒྱད)	57, 19	1, 3
ཀྲུ་ཀྲུ་ཡེ and མ་ཡེ (ཐོད་སྒྲི)	57, 22, 24	23, 3
ཀྲེ་མ and ཀྲེ་རུ	58	7
ཁ་ཅིག and ཁ་ཅུས, ཁང་ཡང and ཁ་ཤེ some one ; a few ; other ; each or what each.	29	19
ཁོ་འདྲི	58	6
མཁན and ཕྱིད signifying an actor or agent	49	17
མ་དང་བ་མ་འ (the five prefixes, རྩོན་འཇུག)	6, 8, 9, 39 to 49	25
མ་ང་ད་ན་བ་མ་འ་ར་ལ་ས (the ten affixes, རྩོས་འཇུག)	6, 8	22
གང, ཅུ and ཅི (ལྷོ་སྒྲི) Interrogative Pronouns: Which? What?	28, 29	9, 16
གང་ཡང and ཁ་ཤེ, either, each or what each	29	19
གམ, ངས and དམ etc. (འབྱོད་རྒྱད)	50, 57, 21	26, 13, 3
གལ་ཉི and གལ་མྱིད	57	11
གི, ཀྱི, ཀྱི, འི and ཡི (འབྲེལ་སྒྲི)	54, 17, 18	16, 19
གིས, ཀྱིས, ཀྱིས, འིས and ཡིས (ཕྱིད་སྒྲི)	20, 21, 54, 18, 19	10, 20
གོ, རོ, རོ, རོ etc., (སྐད་རྒྱད or རྩོགས་རྩོག)	50, 9 to 11	8, 25
ང, རྒྱུད and ཁོ (Personal Pronouns)	25 to 17	3
མངའ, བཅས and ཡོད	31	5
ཅན and ཅུན signify like the English particles such as, <i>ed, ful, eous, ous</i> and <i>y</i> .	31	1
ཅིག, ཅིག and ཅིག Articles, Hortative and Imperative	17	2
ཅིང, ཅིང and ཅིང are participle, particles	51	6
ཅེ, ཅེ and ཅེ signify <i>so</i> and <i>thus</i>	51	17
ཅེ་ན, ཅེ་ན and ཅེ་ན signify <i>for</i> and <i>because</i>	57	12
ཅེ་འམ, ཅེ་འམ and ཅེ་འམ signify <i>or</i> or <i>so</i>	57	12
ཅེས, ཅེས and ཅེས signify <i>so</i> and <i>thus</i>	57	20
ཅུ Particle	15	19
ཅོ Particle	16	23
ད་དུང and ད་དུང་ཡང	15	19
ད and (ཡང་འཇུག secondary affix)	6, 7, 9	2, 8, 25
དང་འ Conjunction signifying 'and', 'with'	56, 25	9, 1
དེ and འདི Demonstrative Pronoun and Adjective signifying <i>this</i> and <i>that</i>	28, 25 to 29	3, 23

BOOK I.

SPECIMENS OF TIBETAN COMPOSITION.

						PAGE.
APPENDIX	I	...	ངོས་འཛིན	1
APPENDIX	II	...	གཉེན་ཡིག	2
APPENDIX	III	...	ལམ་ཡིག	4
APPENDIX	IV	...	ལུས་ཡིག	6
APPENDIX	V	...	རབ་འབྱུང	9
APPENDIX	VI	...	ལྷ་ས་བསྐོད་པའི་ལམ་ཡིག (in prose ལུག་པ)		...	11
APPENDIX	VII	...	རྒྱལ་བའི་འབྲུངས་རབས	18
APPENDIX	VIII	...	ཡིག་བསྐྱར་ནམ་གཞགས	28
APPENDIX	IX	...	མགུལ་གྱུ	33
APPENDIX	X	...	སྤྱང་བཤད	36
APPENDIX	XI	...	ལག་འཁྱེར	37
SUBJECT—ANALYSIS OF—FROM Nos. IV to XI						39
APPENDIX	XII	...	བྱང་ལྷབ་གནས་མཇུག། ཇའ་པན་གྲ་མ་མཐོན་ཚེན་ཨི་ཀའི་ ཀ་ལ་གུ་ཅིའི་(ཚོགས་ཆད་པ)མཇོན་པའི་ལམ་ཡིག།		...	51

ILLUSTRATIONS.

<i>Fac-simile of—</i>	Facing page.
THE original letter—official order of Lozan Paldan Yeshé ...	4
The original letter of the present Tashi Lama, <i>Panchen</i> Choi-kyi Nima	6
The original of Lama Seng-Chen Rimpoche's letter ...	7
A Diploma and an appointment letter granted to Mr. S. W. Ledan La,	37-38
The Japan Lama, Ekai Kawaguchi, as robed in <i>Khanpo's</i> (Tibetan Mahopadhya's) dress by the Dalai Lama.	39

CONTENTS.

	Page.
ངོས་འཛིན་—Identification of Incarnate Lamas, Appendix I ...	7
གཞེན་ཡིག་—A Tibetan Marriage Deed, Appendix II ...	2
ལམ་ཡིག་—A Pass-port, Appendix III ...	2
ཕྱག་ཡིག་—Official Order ...	2
ལམ་ཡིག་—Road-Bill ...	4
ལྷ་མ་ཡིག་—Dalai Lama's letter, Appendix IV ...	5
ཕྱག་ཡིག་—Tashi Lama's letter ...	5
ཕྱག་ཡིག་—A letter from Lama Seng-chen Dorje-chang ...	2
A letter from <i>Kusho</i> Tung-chen La, to <i>Sri</i> Sarat Chandra Das ...	2
A Tibetan Diploma ...	6
A letter from Dug Bumthang of Bhutan to <i>Lama</i> Ekai Kawa-guchi ...	6
Vrihaspati Chakra, or Cycle of sixty years, with the corresponding names of the Tibetan years, Appendix V ...	7
Diary of a Journey to Lhasa in 1882 by Sarat Chandra Das, Appendix VI ...	77
Dalai Lama's Hierarchy, its Origin, both Legendary and Historical ...	76
བཅོམ་ལྷན་དང་མ་གཞི་རྒྱུ་ཕྱི་ལོ་མཛད་པ་ 1724 བརྒྱུགས་སོ།, Appendix VII ...	22
ཡིག་བསྐྱར་ནམ་གཞག, Appendix VIII ...	25—22
The Love-Songs of the 6th Dalai Lama Tshang-yang Gya-tsho, Appendix IX ...	23
'The Tibetan Song of the Precious Reed, Appendix X ...	25
ལག་འཁྱེར་—བཀའ་སློབ་—Appendix XI ...	27—26
Analysis of the Appendices ...	27
Subject-Analysis ...	26
Appendix XII ...	47

APPENDIX III.

ଅକ୍ଷୟିଣୀ ॥

A Passport—Road Bill.

ଜଣେ ଲୋକଙ୍କର ଯେଉଁଠି ଯିବାକୁ ସମାଜରେ ଯେଉଁଠି ଯିବାକୁ ହେବ ତାହା ଲୋକଙ୍କର

ସମାଜରେ ଯେଉଁଠି ଯିବାକୁ ହେବ ତାହା ଲୋକଙ୍କର ସମାଜରେ ଯେଉଁଠି ଯିବାକୁ ହେବ

ତାହା ଲୋକଙ୍କର ସମାଜରେ ଯେଉଁଠି ଯିବାକୁ ହେବ ତାହା ଲୋକଙ୍କର

ତାହା ଲୋକଙ୍କର ସମାଜରେ ଯେଉଁଠି ଯିବାକୁ ହେବ ତାହା ଲୋକଙ୍କର

Handwritten text in Devanagari script, first line.

Handwritten text in Devanagari script, second line.

Handwritten text in Devanagari script, third line.

Handwritten text in Devanagari script, fourth line.

Handwritten text in Devanagari script, fifth line.

Handwritten text in Devanagari script, sixth line.

Handwritten text in Devanagari script, seventh line, ending with a circular stamp.

APPENDIX V.

VRIHASPATI CHAKRA, or Cycle of Sixty years, with the corresponding names of the Tibetan years.

༄༅། ལྷ་ལོ་འཕྲོད་འབྲེལ་ལས་གསུངས་པའི། རབ་བྱུང་སྐབས་ལོ་དྲུག་ཅུའི་མིང་ནི།

1 Prabhava རབ་བྱུང་། Fire-hare མེ་ལོས།	2 Vibhava ནམ་འབྲུང་། Earth-dragon ས་འབྲུག།	3 Çukla དཀར་པོ། Earth-serpent ས་སྐུལ།	4 Pramodi རབ་ལྗོས། Iron-horse ལྷགས་རྟ།
5 Prajāpati སྐྱེས་བདག། Iron-sheep ལྷགས་ལུག།	6 Angira ཨ་ནི་ར། Water-ape ཚུ་སྤེ།	7 Çrimukha དཔལ་གཤོང་། Water-bird ཚུ་བྱ།	8 Bhāva དངོས་པོ། Tree-dog ཤིང་ཁྱི།
9 Yuvaka ན་ཚོད་ལྡན། Tree-hog ཤིང་ཕག།	10 Dhrita འཛིན་བྱེད། Fire-mouse མེ་བྱི།	11 Içvara དབང་ལྷག། Fire-ox མེ་གྲང་།	12 Bahu dhānya འབྲུ་མང་པོ། Earth-tiger ས་རྟག།
13 Pramādi ལྗོས་ལྡན། Earth-hare ས་ལོས།	14 Vikrama ནམ་གཞོན། Iron-dragon ལྷགས་འབྲུག།	15 Briṣabha བྱ་མཚོག། Iron-serpent ལྷགས་སྐུལ།	16 Chitra རྩ་ཚོགས། Water-horse ཚུ་རྟ།
17 Bhānu ཉི་མ། Water-sheep ཚུ་ལུག།	18 Bhanutāra ཉི་སྤེལ་བྱེད། Tree-ape ཤིང་སྤེ།	19 Bhupāla (Prithvipa) ས་སྐྱོང་། Tree-bird ཤིང་བྱ།	20 Akṣaya མི་ཟད། Fire-dog མེ་ཁྱི།
21 Sarva jita ཐམས་ཅད་འདུལ། Fire-hog མེ་ཕག།	22 Sarva Dhāri ཀུན་འཛིན། Earth-mouse ས་བྱི།	23 Virodhi འགལ་བ། Earth-ox ས་གྲང་།	24 Vikriti ནམ་འགྱུར། Iron-tiger ལྷགས་རྟག།
25 Khara བོང་བུ། Iron-hare ལྷགས་ལོས།	26 Nanda དགའ་བ། Water-hare ཚུ་འབྲུག།	27 Vijaya ནམ་རྒྱལ། Water-serpent ཚུ་སྐུལ།	28 Jaya རྒྱལ་བ། Tree-horse ཤིང་རྟ།

29	Mada ଛୁଁକ'ପ୍ରେନ୍ । Tree-sheep କ୍ୱିନ୍'ସ୍ତ୍ରା ।	30	Durmukha କାନ୍ଦ'କନ୍ । Fire-ape କି'ସ୍ତ୍ରି ।	31	Hemāvalambi କାକ୍ଷି'ର'ପ୍ରାନ୍ । Fire-bird କି'ସ୍ତ୍ରି ।	32	Vilambi କି'ର'ପ୍ରାନ୍ । Earth-dog କି'ସ୍ତ୍ରି ।
33	Vikāri ଛୁଁକ'ପ୍ରେନ୍ । Earth-hog କି'ସ୍ତ୍ରା ।	34	Sarvavati ଗୁଁକ'ସ୍ତ୍ରା । Iron-mouse ଓଁକା'ସ୍ତ୍ରି ।	35	Sāva ର'ସ'କ । Iron-ox ଓଁକା'ସ୍ତ୍ରା ।	36	Çubhakrit କ୍ୱି'ସ୍ତ୍ରା । Water-tiger କ୍ୱି'ସ୍ତ୍ରା ।
37	Çobhana କାକ୍ଷି'ପ୍ରେନ୍ । Water-hare କ୍ୱି'ସ୍ତ୍ରା ।	38	Krodhi କ୍ରୋ'ଧି । Tree-dragon କ୍ୱି'ର'ସ୍ତ୍ରା ।	39	Viçva bandhu କ୍ୱି'କ୍ଷ'କା'ସ'ଦ୍ୱି'ସ୍ତ୍ରା । Tree-serpent କ୍ୱି'ର'ସ୍ତ୍ରା ।	40	Parābhava ପାରା'କା'କ୍ଷି'କ୍ଷ । Fire-horse କି'କ୍ଷ ।
41	Pravanga ପ୍ରା'ସ୍ତ୍ରା । Fire-sheep କି'ସ୍ତ୍ରା ।	42	Kilaka କି'ଲ'କା । Earth-ape କି'ସ୍ତ୍ରି ।	43	Saumya ସା'ୟା । Earth-bird କି'ସ୍ତ୍ରି ।	44	Sādhārana ସା'ଧ'ର'ଣ । Iron-dog ଓଁକା'ସ୍ତ୍ରି ।
45	Virodhakrit ବି'ର'ଦ୍ୱି'କ୍ଷ । Iron-hog ଓଁକା'ସ୍ତ୍ରା ।	46	Paridhāri ପାର'ଦ୍ୱି'କ୍ଷ । Water -mouse କ୍ୱି'ସ୍ତ୍ରି ।	47	Pramādi ପ୍ରା'ମା'ଦି । Water-ox କ୍ୱି'ସ୍ତ୍ରା ।	48	Ananda ଆ'ନା'ନ୍ଦ । Tree-tiger କ୍ୱି'ସ୍ତ୍ରା ।
49	Rākṣasa ରା'କ୍ଷ'ସା । Tree-hare କ୍ୱି'ସ୍ତ୍ରା ।	50	Anala ଆ'ନା । Fire-dragon କି'ର'ସ୍ତ୍ରା ।	51	Pingala ପି'ଙ୍ଗ'ଲା । Fire-serpent କି'ସ୍ତ୍ରା ।	52	Kāla dūti କା'ଲା'ଦ୍ୱି'କ୍ଷ । Earth-horse କି'ସ୍ତ୍ରା ।
53	Siddhārtha ସି'ଦ୍ଧ'ଆ'ର୍ଥା । Earth-sheep କି'ସ୍ତ୍ରା ।	54	Rudra ରୁ'ଦ୍ରା । Iron-ape ଓଁକା'ସ୍ତ୍ରି ।	55	Durmati ଦୁ'ର'ମା'ତି । Iron-bird ଓଁକା'ସ୍ତ୍ରି ।	56	Dundubhi ଦୁ'ନ୍ଦୁ'ଭି । Water-dog କ୍ୱି'ସ୍ତ୍ରି ।
57	Rudhirura ରୁ'ଦ୍ଧି'ରୁ'ରା । Water-hog କ୍ୱି'ସ୍ତ୍ରା ।	58	Raktākṣi ରା'କ୍ତ'କ୍ଷି । Tree-mouse କ୍ୱି'ସ୍ତ୍ରି ।	59	Krodhana କ୍ରୋ'ଧା । Tree-ox କ୍ୱି'ସ୍ତ୍ରା ।	60	Kṣayaka କ୍ଷ'ୟ'କା । Fire-tiger କି'ସ୍ତ୍ରା ॥

APPENDIX VII.
ལྷན་པོའི་འབྲུང་མ་རབས།

Dalai Lama's Hierarchy,

ITS ORIGIN, BOTH LEGENDARY AND HISTORICAL.

༄༅། ར་མོ་གྲུ་ར་མེ།

༄༅། སངས་རྒྱལ་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནམས་ཀྱི་འབྲུང་ཁྲུང་ཇམ་པ་ཅན་ ནི་མོ་རླུ་རླུ་འཕྲུལ་འམ་འདས་རྒྱུ་དང་།

འདིར་དཔག་པོ་ཚེ་ལོ་འེད་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་མཛོད་བསྟུན་རྗེ་ཙམ་བརྗོད་ན། ཇི་སྐད་དུ།

ཚོས་སྐྱ་ནམ་མཁའ་བཞེན་དུ་དབྱེར་མེད་ཀྱང་། གཤམ་སྐྱ་ལྷ་འཇའ་ཚོན་བཞེན་དུ་མོ་མོར་གསལ།

ཐབས་དང་ཤེས་རབ་མཚོག་ལ་མངའ་བརྟེན་པ་འདི། དུགས་ལྷ་བའི་བར་གཤེགས་ལ་ཕྱག་འཚམ་ལོ།

ཞེས་པ་རྣམས་སེམས་ཅམ་གསལ་རྣམས་ལྷ་འཇའ་འཚོན་བྱལ་བ་འདི་ཉིད་མོག་མ་ནམ་མ་འབྲུལ་མ་ཚོར་བ་ཚོས་སྐྱ་ནམ་མཁའ་མཛོད་མཛོད་པར་ཀྱབ་པ་

ཀྱན་ཏུ་བཟང་པོ་ཡིན། དེ་ལས་མངས་སྐྱ་རྒྱལ་པ་དུགས་ལྷ་འཇའ་ཚོན་པ་རྣམས་ལྷ་འཇའ་མོགས་གསལ། དེ་ལས་སྐྱ་ལྷ་འཇའ་ཚོན་མཛོད་

པའི་སངས་རྒྱལ་ནམས་བྱང་། དེ་ཡང་སངས་རྒྱལ་ཀྱན་གྱི་རླུ་ལ་པའམ་ཉིང་ཇི་འདི་རང་གཤམ་སྐྱ་ལྷ་འཇའ་རམ་གཤེགས་དང་། གསུང་

གི་སྐྱལ་པའམ་མཚོན་པའི་བདག་ཉིད་འཇམ་དཔལ་དབྱངས། ཕྱགས་ཀྱི་སྐྱལ་པའམ་མཐུ་སྐྱེད་སྐྱལ་པའི་དབང་ཕྱག་ཕྱག་ན་རྣམས་གཙོས་

ཉེ་བའི་སྐྱལ་ཚེན་བརྒྱུད་མོགས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཚེན་པོ་གྲངས་ཀྱིས་མི་ཚོར་པ་བྱུང་ནས་འཇོ་རྟོན་མཛོད་པ་ནི། ཇི་སྐད་དུ། ཞེས་

བྱ་ཀྱན་བྱུང་ལས། ཇི་སྐད་ནམ་མཁའ་མཛོད་དང་སེམས་ཅན་ཁམས། དེ་སྐད་རྒྱལ་བའི་ཕྱགས་ཇི་འཇོ་བའི་ལས།

རྟོན་འབྲེལ་བསམ་མེ་བྱུང་པར་སྐྱང་བ་ལས། གཤམ་བྱུང་བའི་དུགས་ལྷ་འཇའ་ཚོན་པ་ལས། ཉེ་བར་ཟུང་བ་ན།

འདུལ་བྱེད་ཞིང་དང་རླུ་འཇའ་བཞེད་པ་གར། འདུལ་ཐབས་ཚོ་འཕྲུལ་ཚད་ལས་འདས་པ་རྟོན།

ཞེས་པ་རྣམས་བསམ་བཞོན་ལས་འདས་ཀྱང་སྐྱི་རྟོན་མཛོད་ཙམ་བརྟེན་ནས། བྱེད་ཞིང་ཁམས་དང་། སྐྱ་ཚོ་མཛོད་པ་བསམ་གྱིས་མི་

ཁྲུབ་པ་རྒྱུགས་བའི་བ་ཅན་གྱི་མགོན་པོ་འོད་དཔག་མེད་ནི་ཕྱགས་བསྐྱེད་མོན་ལམ་བཅོན་པོས་འཇོ་རྟོན་རྒྱལ་པ་གྲངས་མེད་བཀྱེ་བའི་གཙོ་

པོ་ཕྱགས་སྐྱལ་སྐྱལ་རམ་གཤེགས་ཡིན་པ་འདིས་འཇོ་བ་ཐར་པའི་ལམ་ལ་འགོད་པའི་རྟོན་དུ་སྐྱར་ཡང་གཤམ་བྱུང་བྱང་དང་མང་འཚོམས་པར་

དམན་པའི་སྐྱེ་བ་མང་པོ་འེད་ཀྱིས་ཤེས་ཅན་སེམས་ཅན་ནམས་ལ་ལམ་རྟོན་པའི་ཐབས་ལྷ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ལང་ནས་མཚོག་རྗེས་པ་ཕྱགས་ཇི་

ལྷ་བྱེད་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཙམ་མཚོན་ཏེ་རྒྱལ་སྐྱལ་གྱི་རླུ་ལ་པོ་ཚོར་སྐྱེད་ཅིང་། ཚོན་གྱིས་སངས་རྒྱལ་མང་པོར་སྐྱི་ཚུ་དང་། འཇོ་

ॐ वरुणः ॥ १२५ ॥

१२५ | १ | २ | ३ | ४ | ५ | ६ | ७ | ८ | ९ | १० | ११ | १२ | १३ | १४ | १५ | १६ | १७ | १८ | १९ | २० | २१ | २२ | २३ | २४ | २५ | २६ | २७ | २८ | २९ | ३० | ३१ | ३२ | ३३ | ३४ | ३५ | ३६ | ३७ | ३८ | ३९ | ४० | ४१ | ४२ | ४३ | ४४ | ४५ | ४६ | ४७ | ४८ | ४९ | ५० | ५१ | ५२ | ५३ | ५४ | ५५ | ५६ | ५७ | ५८ | ५९ | ६० | ६१ | ६२ | ६३ | ६४ | ६५ | ६६ | ६७ | ६८ | ६९ | ७० | ७१ | ७२ | ७३ | ७४ | ७५ | ७६ | ७७ | ७८ | ७९ | ८० | ८१ | ८२ | ८३ | ८४ | ८५ | ८६ | ८७ | ८८ | ८९ | ९० | ९१ | ९२ | ९३ | ९४ | ९५ | ९६ | ९७ | ९८ | ९९ | १०० |

བཅོམ་ལྷན་དང་ས་ལྷ་ཀྱང་ལུ་པའི་མཛད་པ།

པ་ཞིག་པའོ་ཞེས་སྤང་བརྟན་པ་མི་བདེན་པར་འགྱུར་ཆེད་ཀྱི་གཙོ་བོ་པ་དཔག་གིས་ལྷང་མ་བསད་པའི་རོ་བཞེག་ཆོ་ལྷོ་བའི་ཐད་མ་ཚོག་དང་
 པད་མ་ལས་ཀྱིས་བདག་མེ་སྐྱེས་བཅོམ་པའི་གཏམ་དང་། 36 ། རབར་བའི་རྩལ་ཏུ་བརྒྱ་བྱིན་པ་སོགས་པ་ལྷ་ནམས་ལ་ཚོས་བརྟན་པ་དང་། 37 །
 རྩིས་བདག་མགོན་མེད་ཟེ་ཕྱེན་བདེན་པ་ལ་བཞོད་པ་དང་། 38 ། དེས་རྒྱལ་བུ་རྒྱལ་བྱེད་ཀྱི་ཚལ་བཞེད་པ་དང་། 39 ། རྟོན་པ་ཉིད་མཉན་ཡོད་
 ཏུ་ཀྱན་དགའ་ར་བར་ལྷན་དང་ས་པ་དང་། 40 ། ཀོ་ས་ལའེ་རྒྱལ་པོ་གསལ་རྒྱལ་དང་པ་ལ་བཞོད་པ་དང་། 41 ། ལཔ་རྒྱལ་པོས་འཆར་ཀ་མངག་
 རྩེ་མེར་རྒྱུའི་རྒྱུའི་ཚལ་གྱི་རྩ་ལྷོ་རྩེ་ཀྱན་དགའ་ར་བ་སོགས་སྤྱ་ལྷན་དང་ས་ཉེ་ལཔ་སྤེལ་མངལ་བའི་སྐབས་དང་འདྲེལ་བའི་གཏམ་རྒྱུད་ཆེན་པོ་
 དང་། 42 ། མིང་ཚན་པོ་རྩུང་མ་སོགས་ལྷ་ཀྱང་རིགས་ཀྱི་བྱུང་མེད་ལལ་བ་ནམས་ལ་ཚོས་བརྟན་ཞིང་རྒྱུད་མ་ཚོ་འཇོས་ཉེ་བུ་མོ་སྤྱ་ཉལ་རོ་དལ་
 ཅན་ཏུ་སྐྱེས་སོགས་ཀྱི་གཏམ་དང་། 43 ། གཙུང་དགའ་པོར་བ་རྩུང་བའི་ལོར་དང་། 44 ། མ་མ་སྤྱི་དགའེ་བདག་པོ་ལ་བརྟན་ཉེ་དགོ་སྤོང་མའི་
 དགོ་འདུན་ལྷ་བརྒྱ་བྱེད་ལྷ་དག་བཅོམ་བར་གྱུར་པ་དང་། 45 ། རྩོང་ལྱིར་སྤོབ་མ་རྩུར་གཤེགས་ཉེ་བྱེད་བདག་རི་རྩུ་ཉེ་བུ་མས་མའི་བུ་གང་པོ་དག་
 བཅོམ་པ་བཞོད་སོགས་དང་། 46 ། རྒྱལ་ལྷོགས་འོད་ཟེར་ཅན་གྱི་འཇིག་རྟེན་ཏུ་ལྱོན་ཉེ་མོ་འུ་འལལ་གྱི་བུའི་མ་དར་སྐྱེས་པ་རྒྱན་ལྷགས་ལ་བཞོད་
 པ་དང་། 47 ། བྱམ་ཟེ་བད་མའི་རྩིང་པོ་སོགས་བདེན་པ་མཛོང་བ་ལ་བཞོད་པ་དང་། 48 ། ལྷ་ལྷོ་བ་ལྷུ་ལ་ཉིས་དགོ་འདུན་ལ་དགའ་བྱོའི་ལས་
 མཛོང་ཚོས་ལ་སྐྱེན་པའི་གཏམ་དང་། 49 ། མོ་འལལ་བུ་མངག་ཉེ་གཙུང་དགའ་བོ་ཉེ་དགའ་བའུ་ལ་དང་། 50 ། རྒྱལ་པོ་གསལ་རྒྱལ་ལ་སྤྱལ་
 མཚོན་ཆེར་ཆར་ལཔ་པ་མོ་འུ་འལལ་བུ་ལ་མེ་ཉོག་ཏུ་བརྒྱུར་ནས་སྐབས་པ་དང་། 51 ། གཙུགས་ཅན་རྩིང་པོའི་དཔའ་བོ་རྩུང་ལུ་ཚས་པ་གཙོང་
 རྩུན་འབྲོག་གནས་ལྷ་སྐྱེས་པ་བའུ་ལ་དང་། 52 ། འབྲོག་གནས་ཀྱི་ལག་ནས་སྤངས་པའི་ལག་བརྒྱུད་བདེན་པ་ལ་བཞོད་པ་དང་། 53 ། རྒྱལ་པོ་
 ལུ་བུ་ལ་ཁས་ལོ་བུ་བརྒྱུར་ལན་ཏུ་གཙུགས་ཅན་རྩིང་པོས་རྒྱལ་བའི་རྒྱ་གཙུགས་བྱིས་པ་བརྒྱུར་བས་འདེན་པ་མཛོང་སོགས་པོང་ལྱིར་རྒྱ་ལྷོགས་
 པའི་ལོར་དང་། 54 ། གཉན་ཡོད་དང་རྒྱལ་ཁབ་བར་གྱི་མིང་གོ་རལ་པ་ཅན་རྒྱལ་བས་བའུ་ལ་ལས་ལྷན་རྩིས་ནས་རྒྱུན་ལྷགས་ཐོབ་པ་དང་། 55 །
 འོད་སྤང་གི་དུས་ཀྱི་དགོ་སྤོང་དག་ལ་ངན་སྤེལ་བུས་པའི་བྱམ་ཟེ་གཉེད་བུ་མེར་རྒྱ་ལྷན་ཉེ་མོ་རིགས་སྤྱ་བུར་པ་ལ་ཚོས་བརྟན་གས་རྩུར་སྐྱེག་ཉེ་
 རྒྱན་ལྷགས་ཐོབ་ཅིང་དེ་དང་ས་པའེ་ཉེ་པ་ལྷ་བརྒྱ་ལང་དག་བཅོམ་ལ་བཞོད་པའི་གཏམ་དང་། 56 ། འོད་སྤངས་ཚོན་པོ་འཁོར་ཏུ་འདུས་པའི་གཏམ་
 དང་། 57 ། རྩིས་འོད་སྤངས་ཚོན་པོ་ལ་གསར་བུ་མང་པོས་འབྱུང་བ་མེལ་ཆེད་ཏུ་རྩུན་ལྱེད་རྩུལ་བ་དང་། 58 ། ཀྱན་དགའ་བོ་རིམ་འཕྱོ་བར་
 བཞོས་ཉེ་རྩུན་ཅིག་གནས་པར་བརྟན་པ་དང་། 59 ། རྒྱ་ལྷ་སྤང་ཅི་ལྷལ་རྩེ་ལྷི་འཇོས་ནས་གནས་འཇོག་གི་བུ་སྤང་ཅི་ཅན་ཏུ་སྐྱེས་དག་བཅོམ་
 ཐོབ་པ་དང་། 60 ། ཚོ་འལལ་ཚོན་པོས་སྤྱེགས་འདུལ་བའི་པོ་རྒྱས་དང་། 61 ། དང་ལྷོང་ལྷ་བརྒྱ་དག་བཅོམ་ལ་བཞོད་པ་དང་། 62 ། ལྷོ་བུང་

བཙོམ་ལྷན་འདས་ལྷན་གྱི་བྱུང་བའི་མཛད་པ།

པ་དང་། ༡༠༩ ། ལྷོ་ལྷོ་གསལ་ལྷོ་ལྷོ་གསལ་ལྷོ་གསལ་དུ་བྱུང་བའི་གཏམ་དང་། ༡༠༩ ། བྲམ་ཟེ་དབུལ་པོ་ལ་སོགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་། ༡༠༥ ། ལས་ཀྱི་རྒྱ་བ་
 ལུང་བརྟན་པ་དང་། ༡༠༩ ། ལྷོ་གྲ་ལྷོ་གྲ་མ་རྣམས་སྐྱོལ་བ་ལ་བཀོད་པ་དང་། ༡༠༧ ། བྲམ་ཟེ་གང་པོ་ལ་སོགས་པ་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ལུང་བརྟན་པ་དང་། ༡༠༩ །
 མྱོང་བྱེད་པ་རྣམས་ཡང་ཡང་འདུས་ལ་བྱུ་བ་མཐུན་ཞིང་བྲིམས་ལ་གནས་པ་དང་ཀན་ལ་གུས་ལ་མི་འོས་པར་མི་བཞུད་མཚོད་རྟོན་དག་བཙོམ་ལ་
 དད་པ་ལྷོ་མི་ཉམས་པའི་རྒྱ་བ་དུན་དང་ལྷན་པས་མ་སྐྱེས་དགས་པམ་མི་བྱུབ་པར་གསུངས་པ་དང་། ༡༠༧ ། ཡངས་པ་ཅན་གྱི་ལམ་དུ་བཞུགས་པའི་
 རྣམས་དང་། ༡༡༠ ། འོད་མ་ཅན་གྱི་བྱང་ལྷོ་གསལ་གྱིང་གཤེད་ཚལ་དུ་བཞུགས་པ་དང་། ༡༡༡ ། བྲིམ་བཅའ་གོར་ཅན་གྱི་གཏམ་དང་། ༡༡༢ ། རྒྱ་
 ཚེ་འདུ་བྱེད་བཏང་བ་དང་། ༡༡༣ ། ཚ་ཅན་དུ་བཞུད་པའི་ལམ་གྱི་མཛད་པ་དང་། ༡༡༤ ། ཚ་ཅན་ཉིད་དུ་བྱོན་པའི་མཛད་པ་དང་། ༡༡༥ ། རྗེ་ཟེ་
 ལྷལ་པོ་རབ་དགའ་བཏུལ་པ་དང་། ༡༡༩ ། ལྷན་ཏུ་རྒྱ་བ་བཟང་དག་བཙོམ་ལ་བཀོད་པ་དང་། ༡༡༧ ། ཡོངས་སུ་སྐྱེད་ལྷན་ལས་འདས་པར་
 བརྟན་པ་དང་། ༡༡༩ ། དེ་ལྟར་བཙོམ་ལྷན་འདས་ལྷན་གྱི་བྱུང་བའི་མཛད་པ་བརྒྱ་དང་བཙོམ་བརྒྱ་དང་། ལྷན་དུ།

ལྷན་གྱི་བྱུང་བའི་ལུལ་བ་དང་། ༡༡༧ ། ལྷན་གྱི་བྱུང་བའི་ལུལ་བ་དང་། ༡༢༠ ། བཀའ་བཞུགས་པ་དང་། འོད་གཏམ་དང་། ༡༢༡ ། འོད་
 ལྷན་ཚེན་པོ་སྐྱེད་ལས་འདས་པ་དང་། ༡༢༢ ། ལྷན་ཚེན་པོ་སྐྱེད་ལས་འདས་པ་དང་། ༡༢༣ ། ལྷན་དགའ་པོ་འོད་མཛད་པ་མ་དང་། ༡༢༤ །
 བཀའ་བཞུགས་པ་ལྷན་ལྷན་མཛད་པ་དང་བཙོམ་ཉི་བརྒྱ་དང་ཉི་བརྒྱ་ཚེ། — ༡༢༥ ། ལྷན་པོ།

* དགུང་ལོ་བརྒྱད་ལྷོ་པར་གནས་གང་དང་གང་དུ་ལོ་ལྷོ་ཚམ་རེ་བཞུགས་པ་ནི། ལྷོ་གྲ་ལྷོ་གྲ་མཛོད་ལྷོ་མོ་ལྷོ་ལྷོ་དུ་སྐྱེད་པ་ལས།

ཚམ་འཁོར་གནས་དང་ཡངས་པ་ཅན།	། ས་དགར་ཅན་དང་ལྷོ་ལི་གནས	། ལྱམ་པ་གསོད་དང་ཀོ་གམ་རྟེ།
འབྲོག་གནས་མཚོད་རྟོན་རི་དང་ནི།	། འོད་མའི་ཚལ་དང་དགར་བཙས་དང་།	། མེར་སྐྱེ་ལི་ནི་གྲོང་ཁྱིར་རྟེ།
འདི་རྣམས་སུ་ནི་བྱུབ་པ་ཡི།	། ལྷོ་མཚོག་ལོ་རེ་ལོ་རེ་བཞུགས།	། འབར་བའི་སྐྱེ་གི་གནས་སུ་གཉིས།
མན་གྱི་གནས་སུ་ལོ་བཞེ་རྟེ།	། ལྷལ་པོ་ལྷོ་གྱི་གྲོང་དུ་ལ།	། དགའ་བ་ལྷན་པ་ལོ་ལྷན་རྟེ།
ཉི་བརྒྱ་ཚེ་གསུམ་མཉན་ལོད་དུ།	། ཉི་བརྒྱ་ཚེ་དགུ་ལྷན་གནས་སུ།	། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་བཞུགས་པ་ཡི།
ལྷལ་བ་དེ་ལྷན་བརྒྱད་ལྷོ་ལ།	། ལྷལ་མཚོག་དམ་པ་སྐྱེད་ལྷན།	། ལྷལ་པ་མཁན་པོས་དཔག་བསམ་རྗེན་བཟང་ལས།

ཡིག་བསྐྱར་རྣམས་གཞུག།

I

ཞི་རྩོད་དཔོན་དང་མེ་པ་སོགས་ཀྱི་རིགས་ལ་འབྲུལ་ཚོགས་པ།

རྣམ་ཀུན་ཐུགས་རྗེའི་བཀྲིན་མཚུངས་བྲལ་སྐྱེ་ཞབས་མཚོག་གི་ཞབས་བྱུང་དུ།

ནང་མ་བཅོས་བདེར་ལྷ་རྩིང་། དང་ཚོན་

གོམས་ལེགས་མཛད་ཀྱང་ཚོན་སྐྱེས་ཀྱི་ཉེ་བར་དྲངས་པའི་མཚོག་སྐྱེའི་ཉེན་གྱི་དུང་ལེན་དུ་གསལ་ཞིང་། མད་བྱང་མཛད་བཟང་གི་སྐྱེང་བ་
མཐའ་གྱུར་ཀྱང་པ་བཞེན་པ་བཟུགས་རིང་ནས། འདི་པའི་གཤོང་ཐུགས་རྗེས་སྐྱེན་དཀྱུས་ནས་མ་ཐོར་བའི་བཀའ་མཚིང་ཞེས་ལྷག་ནང་
སྐྱེས་ལེ་ཚན་བཅས་སྐྱོལ་འགྲུའ་བཀྲིན་ཅེ། འདིར་ཐུན་ཚུང་ཀྱང་བར་ལམ་གཟུགས་གཞི་བདེ་མིན་བྱང་བ་ད་ཚ་དག་སྐྱེས་ཀྱི་སྐྱེ་པམ་དུ་
བཅར་སྐབས་ན་མཚེས་ལགས། མཚོམས་གསོལ། མད་མར་ཡང་མཚོག་སྐྱེ་བའ་གཞེས་ལྷོད་ངོས། ལེབས་ཚོགས་ཀྱང་རིམ་ཡོད་མཁྱིན།
ལྷ་འདིགས་ལྷ་རིག་བཅས་ཚེས་བཟང་པོར་ལུལ་བ་ལྷ་རྩིང་།

II

རང་མཉམ་ལ་འབྲུལ་ན།

མད་བྱང་མཁྱིན་པའི་མངའ་བདག་བརྗེ་ཚེན་མཚུངས་ལེན་སྐྱེ་ཞབས་མཚོག་གི་བྱུང་དུ། ཡང་ན།

ཞི་ལུལ་བྱང་མཁྱིན་བརྗེའི་དབང་ལྷག་མཚུངས་བྲལ་ཚེན་པོའི་ཞབས་བྱུང་དུ། ཚེད་འབྲུལ། དང་ཡང་ལེགས་བྲལ་

ཚུ་གཉེར་གྱི་རྩིང་པོ་ལས་ཐོན་པའི་སྐྱེ་འཚོ་བཅུ་དུག་བདག་པོའི་དཀྱིལ་འཁོར་སྐྱེ་བའི་དུ་གསལ་ཞིང་མད་བྱང་མཛད་འཕྲིན་བཟང་པོའི་འོད་
སྐར་འགོག་ལེན་དུ་འཚོ་བཟུགས་ནི་བཀྲིན་ཅེ། འདིར་ཐུན་ཡང་གོང་ས་ཡས་ཕྱེན་གྱི་ཐུགས་རྗེས་གཟུགས་ཁམས་བདེ་ཞིང་། འཁོར་
བཟུན་གྱི་གཤེད་པ་རིམ་སེལ་སྐབས་སུ་གནས་ལགས། མཚོམས་བྱ། མད་མར་ཡང་སྐྱེ་འཚོ་ལེ་མཐུན། གཞེས་མི་ལྷོད་ངོས།
ལེབས་ཚོགས་ཀྱང་རིམ་ལྡན་ཡོད་པ་མཁྱིན།

ཡང་ན།

ཞི་མཁྱིན་རབ་ཀྱི་ལོ་འདབ་ཕྱོགས་བརྒྱུར་བཅད་པ་གོགས་མཚོག་དམ་པའི་བྱུང་དུ།

འབྲུལ་འབྲས། དང་དགེ་མཚན་དུ་མས་ལྷག་

པའི་སྐྱེ་འཚོ་འཕྲི་ཤིང་བརྟན་ཅིང་། མཛད་འཕྲིན་གྱི་ལེ་ཉལ་གསར་དུ་ལོན་བཞེན་བར་བཟུགས་གསོལ་གཞིར་བཅས་བཀྲིན་མཚོག་ཏུ་ཅེ།
འདིར་ཡང་མཚོག་གསུམ་དམ་པའི་ཐུགས་རྗེའི་བྱིན་མཐུས་བདེ་བར་ལགས། མཚོམས་འབྲུལ། འབྱུང་འགྱུར་གྱི་ཆར་ཡང་མཛོས་
སྐྱེ་བའ་གཞེས་ཀྱི་ངོས། ཐུགས་ནང་ག་ལོན་པའི་ལེབས་ཚོགས་ཀྱང་གོ་ལའི་རྒྱང་འགྲོས་ལྷར་འགོག་ལེན་དུ་ལྷོ། གཞེས་རྟོན་རབ་
དཀར་ལྷ་རྗེས་བཅས་ལུལ།

ཡིག་བསྐྱར་རྣམ་པའགའ།

ཡང་ན།

༄༅། མཁའ་ལྷན་ལྷན་ཐལ་ངོ་ལགས་ཀྱི་ཕྱག་ཏུ།

ཆེད་འབྲུལ། དང་ཡང་དགོ་ལེགས་ཀྱི་བསྐྱེད་པའི་སྐྱེ་ལི་ལྷ་རིམ་གསལ་ཞིང།

ལེགས་མཛོད་ཀྱི་འདྲ་དཀར་ཁྱོད་ཡོངས་སུ་སློབ་པ་ནི་སྤྲོད་ཡོད་དུ་གྱུར།

སྲིད་མར་ཡང་བཅེ་རྒྱལ་སྐྱེ་འཚོ་འཕྲོད་གཞེས་ནས། རིང་

མིན་དགོ་བའི་གསུང་མཚིང་ཀྱང་ཡང་བཞེན་ཡོད་པ་ལྟ།

III

༄༅། ཚོ་འདྲིའི་མ་མ་ལྷ་བྱ་ལ་འབྲུལ་ན།

ཞི་ ཚོ་རབས་ཀྱང་ཏུ་བཀྱིན་འཁོར་མེད་མ་ལྷན་རྒྱལ་མཚོག་གི་ཞབས་དུང་དུ།

གུས་པས་མི་ཕྱེད་དུངས།

པ་ཚུ་གཉེར་བསྐྱབ་པ་ལས་ཐོན་པའི་སྐྱེ་མཚོག་ནམ་མཁའི་ཚོར་བུ་མཛོན་པར་དུངས་ཅིང།

ཕྱི་ནང་མཛོད་བཟང་དང་འབྲེལ་བའི་ཀྱན་ཏུ་

རྒྱན་ཡོད་ཀྱི་སྤང་བ་འགོགས་མེད་དུ་འབྱོར་བཞེན་པར་འཚོ་གཞེས་ནས་ཉེ་ལམ་བཅེ་བས་ནམ་ཡང་མི་རྒྱུད་པའི་ཕྱག་གྲིས་རྟོན་ལྷན་ལོར་འཛོན་

གསུང་མོད་འཁྱུར་དུ་ཀྱན་ལ་མཐོ་བའི་མོ་ཉེག་བལ་འཇམ་གྱིས་བསྐྱེད་པའི་ཞིང་ས་བསྐྱེད་སྐྱོབ་ཇུ་བོད་དུ་བས་འཁོར་ལྷག་བཞེར་བའི་དཔལ་

ཡོན་ལས་འཇོངས་མའི་གར་ཉིད་ཀྱི་བསྐྱེད་པའི་དབང་བཞུད་ཁ་རྒྱ་རྒྱ་འཕྲོག་པའི་ཕྱག་པ་རྒྱས་ལེགས་བཅས་ཕྱག་རྟོགས་ཀྱི་རེ་ཁས་རྒྱུད་པ་བཅང་

འབྱོར་བ་བཀྱིན་གསལ་མེད་དུ་ཆེ། ལྷན་ཡང་གསུང་ཚེས་མ་གོས་ཅོམ་ནས། ཕྱི་ནང་གསུང་གསུང་གི་བཀྱིས་ངོས་ལྷོད་མེད་དུ་ལགས།

བཞེན་ནས། མཚོམས་ལྟ། སྲིད་མར་ཡང་། དགོ་ལེགས་ཀྱི་གཞི་རྟོན་སྐྱེ་འཚོ་འཕྲོད་གཞེས་ནས། རྣམ་དཀར་རོན་ལྷན་

གྱི་མཛོད་པ་ཡང་བྱམས་བཅེ་ནམ་ཡང་མི་རྒྱུད་པའི་ལེགས་ཚོགས་ཀྱང་གསེར་གཞུང་རིང་མོད་ཀྱང་རྒྱན་རྒྱར་སྐྱོལ་བ་མཁའ་ལགས།

ལྷ་ཡིག་ལྷ་རིག་དང་དབྱེལ་སྤང་བཅས་ལྷ་ཚེས་བཟང་པོར་རུལ།

IV

༄༅། ལྷམ་ཆེ་བའི་རིགས་ལ་འབྲུལ་ན།

ཞི་ མང་བྱང་རྣམ་དབྱེད་ཀྱི་མཚོར་སྐྱག་ཆ་གས་རྫོགས་པ་མི་རྗེ་ལྷ་ལྷམ་སྐྱེ་ཞབས་མཚོག་གི་ཞབས་ཐོན་པར་མོད་དུང་དུ། དང་དུས་

མཚོག་སྤྲོད་ཀྱི་སྐྱེ་དགའི་འདྲིན་ཕྱེད་བདུད་ཅི་དེ་དག་འཛོན་དུ་གྲུབ་པའི་མཚོན་དཔེ་དགོ་མཚོན་སྐྱེ་གསལ་ཞིང། ཕྱི་ནང་ཀྱན་དགོད་

བཀའ་འཁོར་རིན་པོ་ཆེ་ཐན་བའི་ལྷི་དཔལ་དུ་བསྐྱེད་བཞེན་པར་བལྟགས་གསལ་ནི་གཞིར་བཅས་བཀྱིན་མཚོག་ཏུ་ཆེ། འདྲིར་གུས་

པའང་འབྲུང་ལུས་བའི་ཞིང་ནམ་གསེང་བཀྱི་བ་རིམ་མེལ་དུ་གཞས་ལགས། མཚོམས་ལྟ། སྲིད་མར་ཡང་བཅེ་རྒྱལ་བའི་བའི་ཆ་གས་

ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་བདག་ཉིད་མཛོན་སྐྱེ་རིན་ཆེན་ལྷན་བཞེན་གྱི་འཕྲོད་གཞེས་ངོས་ལེགས་ཚོགས་ཀྱང་དུས་བཞེད་འཕང་མོ་རྒྱར་ཆད་མེད་

དུ་སྐྱོལ་བ་མཁའ་ལགས། ལྷ་ཡིག་ལྷ་རིག་བཅས་གུས་པས་རུལ།

ཡིག་བསྐྱར་ནམ་བཞག།

V

༄༅། ལྷོ་དམན་གྱི་སྤྱི་ཁྱབ་དུ་ཡི་གེ་བཏང་ན།

ཞི ལྷན་དགུ་ས་ཀྱི་ལྷན་པལ་ཆེ་ཡངས་པ་ཨ་ལྷེ་ལགས་རིན་པོ་ཆེའི་ཞབས་དུང་དུ།

ཆེད་འབུལ། དང་སྐྱེ་འཚོ་

པད་མོར་མཛད་བཟང་གི་གོ་སར་བཞད་ཅིང་བཀའ་འཁོར་བྱང་བའི་རྒྱལ་མང་བསྐྱེང་བཞེན་པ་ནི་གཞིར་བཅས་བཀྱིན་ཆེ། འདི་ཡང་

གསུགས་འཚོ་འེ་རྟོག་དུས་ཀྱི་བཅོས་བཅོམ་ཅམ་ནས་འཁོས་དཔག་བཀྱིས་པ་རིམ་མེལ་དུ་གནས་ལགས། མཚམས་ལྷ། སྤང་

དུ་འང་དཔ་རྟོན་འཕྲོད་གཞེས་དང་འབྲེལ་བའི་ཕྱི་ནང་། ལྷན་དགེའི་བཀའ་ཁྱབ་གོང་འཕེལ་ནས། གསུང་མཆིད་ཀྱང་རིམ་པར་ལྷོ་སྤོ།

VI

རང་གི་ཚུང་མ་ལྷ་བྱ་ལ་ཡི་གེ་བཏང་ན།

ཞི འཛེའ་བཅུག་དམ་བཅའི་ཕྱག་རྒྱས་འབྲེལ་བ་བཅོམ་ལྷན་ཡིད་ཀྱི་ཟུ་འབྲུ་གསར་པའི་གས་དུ།

ཆེད་སྤེལ། དང་དུས་ལང་ཚོ་འེ་རྒྱ་སྤྱིས་

མཚར་སྤྱག་འདབ་རྒྱས་དབྱིད་དུ་གསལ་ཞིང་། ཕྱི་ནང་ལྷན་དགེའི་མཛད་འོས་མི་དམན་པ་གཞིར་བཅས་པ་གཞི་རྒྱ་སྤོ། འདི་ཡང་མཚོག་

གསུམ་དམ་པའི་བྱགས་རྗེའི་བྱིན་མཐུས་བདེ་བར་གནས་ལགས། མཚམས་འབྲས། སྤང་དུང་བཞུན་བདེའི་ངང་གནས་སྐྱེ་འཚོར་

འཕྲོད་གཞེས་ཀྱི་བྱེ་རྩོད་མི་གཤེལ་དོས། རྗེས་ཆགས་སུ་སེམས་ཀྱི་ཡོལ་སྤོ་ནས་མི་འདྲར་བའི་འཕྲོད་འོས་ཀྱང་སྤང་བྱེད་ལུང་གི་བཞུད་པ་

ལྷན་ཡོད་པ་འཚམ། རྟོན་དེ་བྲལ་ལྷག་བསམ་གྱི་སྤྱན་ལྷ་བཅས་ཀྱལ་ཚས་དགེ་བར་སྤེལ།

VII

༄༅། ཡང་སྤྱོད་མན་ཚུང་བའི་རིགས་ལ་བསྐྱར་ན།

ཞི ཡང་འཚོ་འེ་རྒྱ་རིས་བཀྱ་བ་ཆེ་གོ་མོ་གང་དེར། ཡི་གེ་བྱས་དོན། དང་ཚོ་མཛོག་བཟང་ཞིང་བཀྱིས་འོས་མི་དམན་པ་

ཡོད་པ་ནི་གཞིར་བཅས་སྤོ། འདི་ཡང་བདེ་བ་ཡོད། ཆེད་དོན། ལྷབས་འབུལ། སྤང་དུང་སྤང་ཁམས་འཕྲོད་རྟོན་དང་།

འབྲེལ་བའི་མོ་འོས་ཀྱང་རིམ་པ་བཀྱིས། རྟོན་བཅས་ཚས་ལ་བསྐྱར།

ཡིག་བསྐྱར་ནམ་གཞག།

VIII

།། རང་གི་གཞིག་རིགས་ལྟ་བུར་བཏང་ན།

མོ་སྒོ་སྒོ་གྱི་ཁོ་ལག་རྩེ་གསལ་པ་ལེས་ལྷན་ཆེ་གེ་མོ་ལ། ལྷོ་བ། དང་དུ་འབྱུང་ཁམས་བཟང་ཞིང་ཕྱི་ནང་ལར་རྒྱུ་བཀྱིས་
འོས་མི་དམན་པ་ཡོད་པ་གཞིར་བཅས། འདིར་ཡང་ལྷ་ལྷའི་བྱིན་མཐུས་བདེ་བར་ཡོད། སྤང་མར་ལུས་འཚོར་འཕྲོད་རྟོན་དང་
འབྲེལ་བའི་མོལ་མཆིད་ཀྱང་རིམ་པ་བཀྱིས། རྟོན་བཅས་གྲུབ་ཆེས་དགེ་བར་སྤྲིངས།

IX

།། རང་ལས་ཀླན་བ་སྤྱད་འབྲེལ་རིགས་ལྟ་བུར་བཏྱི་བཏང་གི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ་ཞིག་ལ་འབྱུང་ན།

མོ་བཙུ་ཆེན་བྱམས་པའི་བྱུགས་རྗེས་ཉེ་བར་འཚོན་པ་བཀྱིན་འཁོར་མེད་མཚོག་གི་ཞབས་སེན་ལྷ་ཆེས་གསར་བའི་དུང་དུ།
མཐོན་མཐིང་རལ་པའི་རྒྱར་

ལུང་གྱིས་བཏུད་ཉེ་ལྷོ་བ། དང་དུས་རྒྱབས་ཆེན་ཚོགས་གཉེས་གྱི་བཏུད་དུ་སྤྱིན་པའི་གསང་གསུམ་གཞོམ་མེད་དྲོ་རྗེའི་རང་ཁམས་སུ་བརྟན་ཅིང་
མཚུངས་བྱལ་ནམ་དཔྱོད་གྱི་གདུགས་དཀར་སྤྱི་ཅོར་འཁོར་བཞེན་པར་བཅུགས་གསོལ་ནི་གཞིར་བཅས་བཀྱིན་གྱི་སྤང་པོ་གཞི་དཀར་རང་
བཞེན་གྱར། འདིར་གུས་པར་བཀྱིན་མཚུངས་མེད་གང་གི་བྱུགས་རྗེས་ལྷོ་བ་མ་སྤྱི་པོར་བདེ་བར་མཆིས་ལགས། མཚོམས་ལྷ། འབྱུང་
འབྱུང་གྱི་ཆང་ཡང་། མཚན་ཡོངས་སུ་རྩེ་གསལ་པའི་མཚོས་སྤྱད་བཏུན་གྱི་འཕྲོད་གཞིས་མི་གཤེས་ཞིང་། ཞར་བྱུང་གུས་པར་རྗེས་བཙུ་
བྱུགས་རྗེ་རྗེའི་ཁང་ནས་མི་འདོར་བའི་བཀྱར་སྤྱོད་ལེགས་འོས་ཀྱང་ཉེ་ལྷའི་བཏོད་པ་ལྷར་རྩོལ་བ་མཚུན་ལགས།

ཞེས་སྤྱད་རལ་གྱི་གཞིགས་པ་འབབ་ཉེགས་རབ་དཀར་ལྷ་རྗེས་བཅས་གུས་པ་ཆེན་པོས་སྤུལ།

X

།། རང་ལས་གཞིན་པའི་ཉེ་རིགས་གྱི་སྤྱད་པུ་སོགས་ལ་ཡི་གེ་བཏང་ན།

མོ་ལྷིང་དབུས་མི་ཞིག་པའི་ཐེག་ལེར་སེམ་པ་ཡིང་གྱི་ནོར་བུའི་གང་དེར། དང་དབྱུར་དཔལ་དར་བའི་ཀ་མ་ལ་ལྷར་ལང་ཚོའི་
གཞི་འོད་འཕྲོ་བཞེན་བ་ནས་ལུགས་གཉེས་ནམ་དཔྱོད་གྱི་དགེ་མཚན་གོང་འཕེལ་དུ་ཡོད་པ་གཞིར་བཅས་པས་སྤོད་གཞི་ཚོར་བ་སྤོམ་པོ་ཐོབ།
འདིར་ཡང་གུགས་སྤང་ཕྱོད་འོད་འོས་ལྷ་ལྷའི་གཞི་གཞི་བ་རིམ་སེལ་ཡོད། མཚོམས་འབྲས། སྤང་མའི་དུས་ན་རང་རྒྱ་ལུས་
ཡུན་བརྟན་གྱི་འབད་རྩོལ་མི་སྤོད་དོས། ཁོ་པོ་ཡང་དུང་སེམས་དྲོ་རྗེའི་དོས་ནས་མི་འདོར་བའི་མོལ་འོས་ཀྱང་ཡང་ཡང་བྱེད། རྟོན་
བཅས་ལྷ་ཆེས་དགེ་བར།

APPENDIX IX.

The love-songs of the 6th Dalai Lama Tshang-yang Gya-tsho.

ཨོཾ ཚངས་དབྱངས་ཀྱི་མཚོ་ལོ་མགུལ་གྱི་རྩལ་འགྲོ་དེ་པ་བལྟལ་སོ།།

ཨོཾ བར་ལྷོགས་ཤི་བོའི་ཅཱ་ནས།	དཀར་གསལ་ལྷ་བ་ཤར་བྱང་།	མ་སྐྱེས་ཨ་མའི་ཞལ་རས།	ཡིད་ལ་འཁོར་འཁོར་བྱས་བྱང་།།
ན་ནིང་བཏབ་པས་ལྷང་གཞོན།	ད་ལ་མོག་མའི་མོན་ལྷག།	ཕོ་གཞོན་ཚས་པས་ལུས་པོ།	ལྷོ་གཞུ་དེ་ལས་ལྷོང་བའི་།།
རང་སེམས་སོང་བའི་མི་དེ།	བཏན་གྱི་མདུན་མར་བྱང་ན།	ཀྱི་མཚོ་ལོ་གཏིང་ནས་ནོར་བུ།	ཕོན་པ་དེ་དང་མཉམ་བྱང་།།
འགྲོ་ཞོར་ལས་བྱའི་རྗེང་ལུབ།	ལུས་རྗེ་ཞིམ་པའི་བྱ་མོ།	གཡུ་ཚུང་གུ་དཀར་ཉིད་ནས།	རྒྱར་པ་དེ་དང་འདྲ་བྱང་།།
མི་ཚེན་དཔོན་པོའི་གྲམ་མོ།	ཁམས་འབྲས་མཚར་ལ་བལྟས་ན།	ཁམས་མོང་མཚོན་པོའི་ཅཱ་ན།	འབྲས་བུ་སྐྱིན་པ་འདྲ་བྱང་།།
སེམས་པ་ཡར་ལ་ཤོར་ནས།	མཚན་མོ་ལེ་གཉིད་ཐེབས་གཅོག་གི།	ཉིན་མོ་ལག་རྩ་མ་ལོན།	ཡིད་ཐང་ཆད་རོགས་ཡིན་པས།།
མི་རྟོག་ནས་ལྷ་ཡལ་སོང་།	གཡུ་བྱང་སེམས་པ་མ་སྐྱོ།	བྱམས་པ་ལས་འཕྲོ་བད་པར།	ང་ནི་སྐྱོ་ཀྱི་མི་འདུག།།
ཅི་ཚོག་བ་མོའི་ཁ་ལ།	སྐྱོང་སེར་སྐྱོང་གི་མོ་ན།	མི་རྟོག་བྱང་བྱ་གཉིས་ཀྱི།	འབྲལ་མཚམས་བྱེད་མཁན་ལོས་ཡིན།།
ངང་པ་འདམ་ལ་ཆགས་ནས།	རི་ཞིག་ལྗང་དཔོན་པོས་མས་ཀྱང་།	མཚོ་མོ་དར་ཁ་བཞུགས་ནས།	རང་སེམས་ཁོ་ཐག་ཚད་སོང་།།
གུ་གན་སེམས་པ་མེད་ཀྱང་།	རྩ་མགོས་ཕྱི་མིག་བལྟས་བྱང་།	བྲིས་གཞུང་མེད་པའི་བྱམས་པས།	ང་ལ་ཕྱི་མིག་མི་ལྟ།།
ལྷང་འདྲིས་བྱམས་པའི་རྒྱང་བསྐྱེད།	ལྷང་མའི་ལོགས་ལ་བཅུགས་ལོད།	ལྷང་སྐྱང་ཨ་ཁོ་ཞལ་རོས།	རྩ་ག་ཀྱག་པ་མ་གནང་།།
བྲིས་པའི་ཡི་གེ་ནག་ལྷང་།	ལྷ་དང་ཐིག་པས་འཇིགས་སོང་།	མ་བྲིས་སེམས་ཀྱི་རི་མོ།	ལུབ་ཀྱང་ལུབ་ཀྱི་མི་འདུག།།
ཀྱུ་པ་པས་ནག་ལྷང་ཐེ་ལུས།	གཞུང་རྒྱད་འཕྲོན་ནི་མི་ཤེས།	བྲིས་དང་གཞུང་གི་ཐེུ།	སོ་སོའི་སེམས་ལ་སྐྱོན་དང་།།
ལྷོ་པས་ལྷན་ཉ་ལོའི་མི་རྟོག།	མཚོད་པའི་རྗེས་ལ་ཐེབས་ན།	གཡུ་བྱང་གཞོན་རྩ་ང་ཡང་།	ལྷ་ཁང་ནང་ལ་བྲིད་དྲང་།།
སེམས་སོང་བྱ་མོ་མི་བལྟས།	དམ་པའི་ཚོས་ལ་ཐེབས་ན།	ཕོ་གཞོན་ང་ཡང་མི་ཚོད།	རི་བྲོད་འགྲིམ་ལ་ཐལ་འཕྲོ།།
མཚན་ལྷན་གྲ་མའི་རྒྱང་དུ།	སེམས་འབྲིད་ལྷ་བར་ཕྱིན་པས།	སེམས་པ་འགོར་ཀྱང་མི་ལུབ།	བྱམས་པའི་ལྷོགས་ལ་ཤོར་སོང་།།
ལྷམ་པ་གྲ་མའི་ཞལ་རས།	ཡིད་ལ་འཆར་ཀྱི་མི་འདུག།	མ་སྐྱོམ་བྱམས་པའི་ཞལ་རས།	ཡིད་ལ་ལ་ལེ་ལྷ་ལེ།།
སེམས་པ་འདི་ལ་འགྲོ་འགྲོ།	དམ་པའི་ཚོས་ལ་ཕྱིན་ན།	ཚོ་གཅིག་ལུས་གཅིག་ཉིད་ལ།	སངས་རྒྱལ་ཐོབ་པ་འདུག་གོ།།
དག་པ་ཤེས་རི་གངས་ལྷ།	སྐྱོ་བདུད་རྩི་རྗེ་བྲིས་པ།	བདུད་ཅི་མེན་ཕྱིས་པལ་ལྷན།	ཆང་མ་ཡི་ཤེས་མཁར་འཕྲོ།།
དམ་ཚོག་གཅོང་མས་བཏུང་ན།	ངན་སོང་སྐྱོང་དཔོན་མི་འདུག།།		
རྒྱང་རྩ་ཡར་འགྲོའི་དུས་ལ།	རྒྱང་བསྐྱེད་དར་ལྷག་བཅུགས་པས།	འཛོང་མ་མ་བཟང་བྱ་མོའི།	མཚོན་པོ་ལ་པོས་བྱང་།།

ལྷན་འགྲུལ་གྱི་མཛོད་པ།

ལྷ་ལྷག་མོན་ནལ་ཡོངས་པའེ།	གནམ་མེད་མ་འཕྲད་མེད་པའོ།	ང་དང་བྱམས་པ་མཉམ་ནས།	ལུ་ལ་སེམས་ལྷོད་པོར་ཡང་སོང་།
ཁྱི་དེ་སྐྱལ་ཁྱི་ཤེས་ཁྱི།	མདུང་ཁ་ལྷེར་ནས་འདྲིས་སོང་།	ནང་གི་རྟ་གཤོར་ལ་འཛོམས།	འདྲིས་ནས་མཐུ་དུ་ཡང་སོང་།
ཤ་འཇམ་ལུས་པོ་འདྲིས་ཀྱང་།	བྱམས་པའེ་ལྷིང་ཚོད་མི་མོན།	ལ་ལ་མི་མོ་ལྷིས་པའེ།	ནམ་མཁའ་རྒྱར་ཚོད་ཐེག་བྱང་།
ང་དང་བྱམས་པའེ་ལྷེད་པས།	ལྷོ་དེ་རྫོང་རྫོན་པའེ་ནགས་པའེལ།	སྐྱ་ཤར་རྩ་ཚ་མ་གཏོགས།	ལྷ་དང་གང་གིས་མ་ཤེས།
སྐྱ་ཤར་རྩ་ཚ་མ་ཤེས།	གསང་ཁ་རྩོད་པ་མ་གནང་།	ལྷ་ལ་མི་རྫོགས་མཐུག་པ།	ལྷང་རྒྱལ་མི་རྣམས་དག་པ།
ང་ལ་ཡོངས་པའེ་ལྷང་འདྲིས།	ལྷང་རྒྱལ་གཞུང་ན་ཡོད་ངོ།	ཁྱི་རྩན་རྒྱུ་རྩེར་བ།	ནམ་ཤེས་མི་ལས་ཅང་པའེ།
སོང་ལ་ཡང་སོང་མ་ཟེར།	ཐོ་རངས་ཐོག་བྱང་མ་ཟེར།	སོང་ལ་བྱམས་པ་བཅོལ་པའེ།	ཁ་བ་མང་པོ་འབབ་བྱང་།
པོ་དྲ་ལ་དུ་བཞུགས་དུས།	རིག་འཛོན་ཅངས་དབྱེས་རྒྱ་མཚོ།	ལྷ་ས་ནོལ་དུ་རྫོད་དུ་ལ།	འཚལ་པོ་དང་བཟང་དབང་པོ།
གསང་དང་མ་གསང་མི་འདུག།	ཞབས་རྗེས་གང་ལ་བཞག་ནི།	ཤ་འཇམ་མལ་ལ་ནང་གི།	སྤྱིང་བྱུང་དུང་སེམས་ཅན་མ།
ཙོ་མོས་དགེ་རྩེད་འཕྲོག་པའེ།	གཤོ་རྒྱུ་བཞད་པ་མིན་འཕྲོ།	དབུ་ལྷ་དབུ་ལ་བཞེས་སོང་།	དབུ་ལྷང་རྒྱལ་ལ་དབུགས་སོང་།
ག་ལེ་མེད་མ་ཅིག་བྱས་པའེ།	ག་ལེ་བཞུགས་ཅིག་གསུང་གི།	ཐུགས་སེམས་སྐྱོ་ཡོང་བྱས་པའེ།	མཚོགས་པོ་འཕྲད་ཡོང་གསུང་བྱང་།
བྱ་དེ་ལྷང་ལྷང་དགར་ཡོ།	ང་ལ་གཤོག་ཚེས་ག་པར་དང་།	ཐག་རིང་འགྲུངས་ལ་མི་འཕྲོ།	ཡི་ཐང་བཞོར་ནས་བཞེད་པའོལ།
ཞི་དེ་དཔུལ་བའེ་ལུལ་ཀྱེ།	ཚོས་རྒྱལ་ལས་ཀྱི་མི་པོང་།	འདི་ནས་ཁྱིག་ཁྱིག་མི་འདུག།	དེ་ནས་ཁྱིག་ཁྱིག་གནང་ལུ།

ཇོ་ཡན་རྒྱ།

མདུང་པོ་འཕྲད་པ་ལོགས་སོང་།	མདུང་ལ་ལ་འདུལ་སོང་།	ལྷང་འདྲིས་བྱམས་པ་འཕྲད་བྱང་།	སེམས་ཉིད་རྗེས་ལ་འབྲང་སོང་།
རྒྱ་གར་གར་ཀྱེ་མ་བྱ།	གོང་ལུལ་མཐིལ་ཀྱེ་རྩ་ཚོ།	འབྲུང་ལ་ས་འབྲུངས་ལུལ་མི་གཅིག།	འཛོམས་ལ་ཚོས་འཛོར་རྣམས།
མི་ཚོ་ང་ལ་ལའ་པ།	དགོངས་སྐྱ་དག་པ་ཁག་ཐེག།	ཙོ་མོ་དེ་གོ་མ་གསུམ་སྐུ་མོ།	གནས་པོ་དེ་ནང་ལ་ཐལ་སོང་།
ལྷང་མ་བྱི་དུར་སེམས་སོང་།	བྱི་དུ་ལྷང་མར་སེམས་སོང་།	སེམས་སོར་མཐུན་པ་བྱང་ན།	སྐྱ་བྱ་རྩེར་པས་མི་ལུལ།
དྲ་ལྷེ་ཚ་འབྲུང་འདེལ།	དེ་ཁ་ཅམ་ཞེག་རྣམས་ནས།	གཏིང་མ་བྱིས་པའེ་མོ་ལ།	མཐལ་འཛོམས་ཨི་ཡོང་བལྟོ།
བྱ་དེ་སྐྱ་ཤར་རྩ་ཚོ།	ཁ་རོག་བཞུགས་རོགས་མཚོད་དང་།	ལྷང་ལྷིང་ཨ་ལྷེ་འཛོལ་ཡོ།	གསུང་སྐྱེ་རྒྱུར་དགོས་བྱས་བྱང་།
རྒྱལ་གྱི་སྐྱ་འདུང་བཅོན་པོ།	འདི་གས་དང་མི་འདི་གས་མི་འདུག།	མདུན་ཀྱི་ཀ་ར་ཀྱ་བྱ།	ཐོགས་སྐྱ་དགོས་པ་བྱས་སོང་།

APPENDIX X.

THE SONG OF THE PRECIOUS REED. *

AS READ OR WRITTEN.

ལྷུང་མི་ལྷུང་བཤད། ལེགས་པ། ཚ་རི་གཞུང་གི་ལྷུང་པ་མ།
 ཚ་བ་ནི་ཨ་མ་རྒྱ་མཐོང་མའི། ལྷུང་བརྒྱན་མཉེན་པ་ཡོད་པ།
 ལྷུང་བརྒྱན་མི་མཉེན་གསུངས་ན། ཚ་རི་གཞུང་པ་ལོག་ནས་འཕྲོ།
 རྟེན་པ་མགོ་འདྲིན་དཔོན་པོ་འེ། ཕུག་མདའ་མཉེན་པ་ཡོད་པ།
 ཕུག་མདའ་མི་མཉེན་གསུངས་ན། ཚ་རི་གཞུང་པ་ལོག་ནས་འཕྲོ།
 ཚ་མོ་མཚན་ལྷན་གྲུ་མའི། ཕུག་སྐྱུག་མི་མཉེན་པ་ཡོད་པ།
 ཕུག་སྐྱུག་མི་མཉེན་གསུངས་ན། ཚ་རི་གཞུང་པ་ལོག་ནས་འཕྲོ།

As Sung.

ལྷུང་མི་ལྷུང་བཤད། ལེགས་པ་པ། ཚ་རི་གཞུང་གི་ལྷུང་པ་མ། ཚ་རི་གཞུང་གི་ལྷུང་པ་མ།
 ཚ་བ་ནི་ཨ་མ་རྒྱ་མཐོང་པ་མི། ལྷུང་བརྒྱན་མཉེན་པ་ཡོད་པ་ཟེ། ལྷུང་བརྒྱན་མཉེན་པ་ཡོད་པ་ཟེ།
 ལྷུང་བརྒྱན་མི་མཉེན་གསུངས་པ་ན། ཚ་རི་གཞུང་པ་ལོག་ནས་འཕྲོ། ཚ་རི་གཞུང་པ་ལོག་ནས་འཕྲོ།
 ལྷུང་མི་ལྷུང་བཤད་ལེགས་པ་པ། ཚ་རི་གཞུང་གི་ལྷུང་པ་མ། ཚ་རི་གཞུང་གི་ལྷུང་པ་མ།
 རྟེན་པ་མགོ་འདྲིན་དཔོན་པོ་འེ། ཕུག་མདའ་མཉེན་པ་ཡོད་པ་ཟེ། ཕུག་མདའ་མཉེན་པ་ཡོད་པ་ཟེ།
 ཕུག་མདའ་མི་མཉེན་གསུངས་པ་ན། ཚ་རི་གཞུང་པ་ལོག་ནས་འཕྲོ། ཚ་རི་གཞུང་པ་ལོག་ནས་འཕྲོ།
 ལྷུང་མི་ལྷུང་བཤད་ལེགས་པ་པ། ཚ་རི་གཞུང་གི་ལྷུང་པ་མ། ཚ་རི་གཞུང་གི་ལྷུང་པ་མ།
 ཚ་མོ་མཚན་ལྷན་གྲུ་མའི། ཕུག་སྐྱུག་མཉེན་པ་ཡོད་པ་ཟེ། ཕུག་སྐྱུག་མཉེན་པ་ཡོད་པ་ཟེ།
 ཕུག་སྐྱུག་མི་མཉེན་གསུངས་པ་ན། ཚ་རི་གཞུང་པ་ལོག་ནས་འཕྲོ། ཚ་རི་གཞུང་པ་ལོག་ནས་འཕྲོ།

* The slender Bamboo Reed, about a foot long, by means of which Murwa beer is drunk in Sikkim and Bhutan.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الحمد لله الذي هدانا لهذا الذي كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله
والحمد لله رب العالمين

الحمد لله الذي هدانا لهذا الذي كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله
والحمد لله رب العالمين

الحمد لله الذي هدانا لهذا الذي كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله
والحمد لله رب العالمين

Analysis of the Appendices.

APPENDIX I.

IDENTIFICATION

(of the soul of a deceased Lama with that of a Child-Pretender).

By command of the Emperor of China, the 14th Hierarch of the *Karma-pa* (Buddhist Sect of Tibet) was entitled *Shulai Tā-pau-wa Wang-Zi-then tsi-tsā hu-o* Lord over the monasteries of *Szi-then* western country (Tibet). He bore the religious name of Theg-pa Mehog-gi Rdorje (in Sanskrit, *Parama Vajra Jñana*). His rescript runs thus:—

Hear and be sure, ye the general public of Jambu dvipa and particularly the clergy and the laity, great and low, the Lamas and the priests, the Ruling King, the ministers, captains and lieutenants, &c. (of Sikkim). Whereas this son of the Ruling King *Dharma-Raja* (of Sikkim) being identified by me as the embodiment of the soul of *Karma* Rin-chen űes-don bstan hdsin (the deceased) nephew of Kun-Mkhyen Situ Riu-poche of Mdo-Khams, and also installed as High-Priest, has been placed on his seat and given (the religious) name of *Karma* sgrub brgyud bstan hdsiu dar rgyas lhun-grub űes-don dvan-po. He having duly graduated himself in the (holy) Orders of dge-tshul (*Çramaṇera*) and dge-sloñ (*Çramaṇa*) and having received consecration and initiation in the deep training of the new and older forms of mysticism, to turn an adept thereunto, has been appointed bishop over the following monasteries of his own sect:—

- (1) *Karma* Rab-bstan gliñ.
- (2) *Karma* Bkraçis chos-hkhor-gliñ.
- (3) *Karma* Chos-hkhor gliñ.
- (4) *Karma* Hchi-med rgyan dven.
- (5) *Karma* Grub-brgyud-bstan dar gliñ.

The (new) incarnate Lama, by adopting the best means and methods of work, should with unflinching zeal, exert himself to the propagation of the religion of Buddha and work impartially and without prejudice. The religious classes should obey the Lama's behests, observe the customary laws and canonical regulations and act according to the established methods. The faithful believers and alms-givers should also pay him due respect, venerate and obey him.

This letter was issued on an auspicious date in the year *water-tiger* from the great Buddhist College of Hog-min in Tshor-phu.

འབྲུག་དུས། abbreviation of དགོན་མཚན་གྱི་འབྲུག་སྐབས། དུས་འབྲུག་སྐབས། and དུས་གསུམ། present, past and future.

རབ་འབྲུག་སྐབས། same as རབ་འབྲུང་།, excellent ; become supremely good.

འཕྲིན་ལས། high office or commission.

དབང་བསྐྱུང་། to endow with power or authority or spiritual sanctity.

གོང་མ་ཚེན་པོ། The Supreme Ruler ; Emperor.

གསུལ་ལེ། གནང་བའི་ conferring.

ཇུ་ལྷ་བཟང་། རྒྱ་ལྷ་འདྲ་བཟང་། རྗེན་པོ་ precious like a gem great and kingly.

བྱེ་ཐེན། western country, Tibet.

ཅེ་ཚུ་ལུ་ལོ། རྗེས་པོ་དམུག་པ་ his holiness ; saintly personage.

གཏམ་ statement here signifying rescript or decree.

ལེན་ clergy, priest.

ལྷ་ laymen, laity.

འཇད། explaining, རྩོད། disputation, religious controversy ; འཇོམས། mis-spelt for རྩོམས། composition, writing books.

དུས་ལེན་ taking one's order or wish in the spirit it is delivered ; obeying implicitly and cheerfully.

ལྷུ་མས་ mis-spelt for ལྷེབས་

ལོན་ as in མཚན་ལོན་ and མཚན་གནས། ལོན་བདག་ lit. gift to Lamas, but ordinarily for རྗེན་བདག་ *dāna-pati*, alms-giver.

APPENDIX II.

(Marriage of *Lha-ding Princess Yeçes* sgrol-ma with the Sikkim Mahārājā Thu-tob Namgyal and his half-brother Hphrin-laş Namgyal in 1882.)

In the beginning of the year *water m. horse*, 1882, the marriage of Mahārājā Thu-tob Namgyal and his half-brother Thin-leh Namgal with Ye-çe Dolma, Princess Lhading of Lhasa, was definitely arranged for. All preliminaries, according to the customs of Tibet, having been gone through, the marriage took place in the autumn of the same year. The geneology of the Lhading family, on the father's side is given, tracing its origin to the Çākya race of ancient India. This is followed by the account of several ancestors of the bride on the mother's side, and the services the ancestors of the two lines had rendered to Government. Then comes the presentation of what is called the proposal-wine (sloñ-chañ) and the bride's price-wine (*Rin-chañ*) ; these being ceremonially performed on auspicious dates, the bride-groom's party was received in pomp and the marriage was duly celebrated with festive entertainments.

Then comes a description of the jewellery, ornaments, clothes, dresses, &c. (to be given to the bride), in a separate list.

Then follows an enumeration of the duties, both of the bride-groom and the bride, towards each other, and also to their respective fathers-in-law and mothers-in-law, the paying of due respect to them being strictly enjoined on them. Here the name of the Mahārājā's half-brother has been specially mentioned as the bride's joint-husband (thereby legalizing her marriage with him as well, according to the custom of polyandry prevailing in Tibet.) The parents of the bride here exhort their daughter to be equally faithful to her chief and joint-husband. The marriage deed concludes with the signatures and seals of the Mahārājā's mother, half-brother, and also those of Lhading Kusho and his sons, and the marriage witnesses, &c.

ལྷ་མིང་སྐྱུ་ a particular family name, ལྷ་ལྷོ་མ་ princess, a nobleman's wife; equivalent to *Rānee* or *Mahārānee*.
 དམ་ཚེས་ holy religion, Buddhism; in Sanskrit, *Sud-dharma*. དབྱར་ལྗེས་ཇི་སང་། summer-produced drum-sound, *i.e.*, the rattling thunder of summer. རོན་པའི་ལྷ་ལྷོ་ king of love *i.e.* Cupid, *Kāma-deva*.
 ལྷ་ལྷོ་མ་ལྷོ་ལྷོ་ lit. the mother of all Buddhas; the Goddess Tārā, deliverance or *Nirvāṇa* personified. In the *Niā-ma* or *Karmapa Tāntrik* School she is called the goddess *Kuru Kullé*. The later *Tāntriks* make her the *Çakti* of the Buddhas. རོན་པའི་ལྷ་ལྷོ་ the god who dispenses wealth; he is called མ་ཡམ་ the conquerable one. རོན་པའི་དབྱུང་ཇི་སང་ the rain of wished for things དབྱུ་ signifies, 'many'.
 དམ་ཚན་ fearful spirits who used to do mischief to the Buddhist were bound down under solemn oaths to defend Buddhism. དམ་ཚན་ lit. under vow or oath.

བྱལ་ལྷོ་ (*S. mudrā*) mystic configuration, represented by thumb-impression on deeds and contracts of a solemn nature. རབ་བྱུང་། the Cycle of 60 years introduced, in Tibet, in A.D. 1026, from Sanchi (*Çrīdhānya Kataka* in Southern India. Its first year being designated *Prabhava Rab-byuñ* the Cycle itself came to be known by the name *Rab-byuñ*. ལྷ་ཚོགས་ *chitra* the variegated one, it is the 16th year of the Cycle, in Tibetan ལྷ་མོ་རྩ་ལོ་ *Water-male-horse* year. (See Appendix V).

རྩ་ལོ་ལྷོ་གས་ according to the Calendar that was introduced in China by the early members of Tā-Yuan or the great Tartar dynasty of Mongol Emperors.

དབྱིང་པ།
 ལྷ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ } spring (season) month, *i.e.* April, called the *Tiger* month.

འཕགས་ཆེན་གྲགས་ཆེའི་གཏོར་ the most holy mine of mercy, *i.e.* *Boddhisattva Mahā Kāruṇika* or *Avalokiteçvara*.
 ལྷ་ལྷོ་ལྷོ་། the sphere of *Avalokiteçvara's* work of converting people into Buddhism. ཚམ་ཁ་གསུམ་ the three great Provinces of Tibet. མ་ཚོགས་ geographical divisions.

ཚམ་གྱི་ཚམ་ཁ་ the Province (where Buddhism flourished) comprised དབུས་ and གཏོར་ (*U* and *Tsang*).

ལྷོ་རོང་ the name signifying the Southern country of defiles or ravines, was given to Sikkim and its neighbourhood by the Tibetans.

འབྲས་མོ་ ལྷོ་ན་པའི་ འདུན་ས་ ལྷོ་གནས་ དཀར་མོ་ ལྷོ་ངས་
 Rice, ripening, lovely land, hidden place, white, cultivated field or cultivation is the full name by which Sikkim is known to the learned of Tibet. Its abbreviation is འབྲས་ལྷོ་ངས་། land of rice-cultivation.

མཁ་ཕྱོད་པའི་ལྷན་པོ་ lit. the King who subsists on land produce (*Bhū-bhuja*). The Tibetans address the Mahārājā of Sikkim as འབྲས་ལྗོངས་མཁ་ཕྱོད་པོ་ (in Sanskrit, *Bhū-bhuja*).

མཐ་ཤེས་ wife. གནས་བཤོམས་ Heaven-protected, celestial.

དགའ་བ་བརྟུ་དང་ལྡན་པ་ལོ་བྲང་པ་ཚེན་པོ་ is the pedantic name of the present Lhasa Government. Its common and simple designation is རྩེ་པའི་གཞུང་། *Debā-shūng* the Government under a religious sect *i.e.*, of the *Gelug-pa* or Yellow-Cap Sect; on coins its name is inscribed as དགའ་ལྡན་ལོ་བྲང་ཕྱོགས་ལས་ནས་ལྷན་ལུགས་། The palace of (*Tuṣita*) victorious in all quarters. *Tuṣita* is the name of the Buddhist Paradise where Maitreya *Bodhisattva* now presides. He is the coming Buddha.

མིང་ཐུ་ dominion, Government. ཞབས་འདེགས་ service as in Civil, Medical or Military Service. མཚན་ན་ན་འདྲན། (in Sans. *Purohita*) Prime Minister.

གོ་གནས་ official rank or dignity. བརྟུ་དང་པོ་ཚེན་པོ་ the 8th (Dalai Lama) in succession from བསོད་ནམས་ཀྱི་མཚོ་ Sonam Gyatsho.

ཞི་དག་ civil or spiritual and military. ཚོ་ལོ་ title or order. རང་མའི་ལས་ཚན་ confidential officer of state. རྩེ་མེ་ཚད་པ་ uninterruptedly; without break. རྩེ་དཔོན་ a chief or district officer. ར་བོད་པ་ name of family. ལྷ་མིའི་གོ་མིང་ a Chinese title; རྩེ་མོན་རྟེན་དང་རྩོ་མེག་ decoration of sapphire or ruby button on caps, with peacock's feather thereon.

ལྷན་མཚོག་བརྟུ་དང་པོ་ཚེན་པོ་ the seventh Dalai Lama Kal-zang Gya-tsho བཟུལ་བཟང་ཀྱི་མཚོ།

གོ་བོད་རྩེ་གཟར་ the war between the *Gurkhas* and the Tibetans. *Gor* stands for Gurkha, *Bod* for Tibet; རྩེ་གཟར་, war; fighting. མེའི་མེའི་ hereditary དཔལ་ལུ་ལའི་ཚོ་ལོ་མེ་རབ་བྱེ་དཔག་དཔོན་གྱི་གོ་གནས་ (military rank) n. of a high Chinese hereditary military Order ཚོ་ལོ་, order or dignity.

འབར་མེ། *Iibah* for Bathang and *Li* for Lithang (two provinces) in Eastern Tibet ལར་དགོངས། ལར་རྒྱའི་དགོངས་པ་ ཞབས་ཐུང་འབྱོར་རིགས་ those who were in Government Service. ལྷན་མཚེད་ brothers and sisters. རྩོང་ལྷོར་ (ལྷོང་། proposal or asking for giving in marriage) ལྷོར་ (promise) to give away (in marriage).

མོས་ by casting lots. ཞིབ་མོལ་ deliberation; in conference with.

ངོ་ཐོན་ for རྩེགས་ལན་གསོ་བ་, to be of service, or help. མཐ་ཅེག་ for ལྷན་ཅེག་, together with, in company with. ཐུང་ལྷོངས། ཐུང་ that which is to be avoided or left off; ལྷོངས་ that is to be taken in earnest, or done or accepted.

གཉན་དཔང་། marriage witness. རིལ་ also sometimes རིལ་, seal or seal impression. ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ལའི་གཉན།

Subhāṣita Ratna nidhi name of a book containing moral sayings, by Ḫākya Pañchen Kungah Gyal-tshan. ལ་རབ་ཕྱོད་པོ་ noble deed or conduct; behaviour of the great; high character.

མ་རབ་ཕྱོད་པོ་ mean or sordid action or behaviour. མོར་གནས། ཐུང་ལྷོངས་ལྷོངས་ as in former custom or procedure. ལྷན་འབྱོར་མེ། at all times, རྩེག་པ་རེ་བཞིན། མེ་ཤིག་ cannot be broken. གཡུང་རྩུང་གི་མཚན་ the knot or tie of marriage solemnized under the symbol of *Svastika*.

ཞོལ་གཉེར་ the Steward General of Lhasa. དཀར་ཅུང་། name of an individual.

APPENDIX III.

A Pass-port and Road-bill.

THIS Achārya Pureñ-giri was sent on a mission for increasing beneficence. During the war between Bhutan and India he saved many souls from untimely death and thereby accomplished a great object. He is hereby granted a life-allowance. Whenever he comes to Tashilhunpo with as many servants as he likes, (he is to get it consisting of) tea, butter, rice, meat, barley-flour, corn-flour, (food for) riding horse, and lade animals he may have with him, all in sufficient quantity. When going to any quarters, he should be furnished with tents, accommodation in houses, ponies or mules for conveyance, beasts of burden and guides, &c., to help him in his journey to any place. His Holiness Blo-bzañ Dpal-ldan Yeceş dpal bzañ-po taking a personal interest in his welfare, grants him this letter-patent for his protection and safety, That His Holiness' wish may be honoured by all he has fixed his own seal on it. Accordingly all people great and humble should observe the rule (མཛད་མཛད་ལོང་བ) of "avoiding and doing". (This letter) is dated. (Tashilhunpo) the 1st of the 9th month, year *Tree-serpent* in the 13th cycle (རབ་བྱེད) 1774 A. D.

N.B.—It may be remembered that, at this time, this Tashi Lama was the Supreme Ruler of Tibet.

Official order for Food Allowance, &c., to Purnagiri.

Conformably to the wish expressed in his holy general order by *Kyab-gon* (Lord-protector) in respect of Achārya Purnagiri, he will get from the *Government Stores* personal allowance every month in barley flour—3 *Khals* of full *bré* measure; corn-flour 2 *Khals*; one and a half good carcase of sheep (dry or cured in cold air); for his personal attendants, should there be any, 2 *Khals* of barley-flour and 1 *Khal* of corn-flour and one sheep carcase per head. If he has any horse for his personal use, one *bré* measure of bran, for use with water. All these provisions should be of the best (and not of inferior) quality. This order-voucher is dated year *Tree-horse*, the 25th of the 11th month, in the 13th Cycle, 1763 A. D.

Road-bill to Achārya Dharjir-gir.

The *Gan-pos* (village elders or head-men) and the ལྔ་རྩ་ལྔ་ common people, *Jong-Pons* and *Shi-Pons* (subordinate *jongs*) residing on the road from Lhasa *via* Tashilhunpo and Phagri to India, be sure that under order of the Chief High Imperial Commissioner and Confidential Minister *Tung-thang Chenpo* Achārya Dharjirgir and his servants bringing letters of the *Shahebs* from Calcutta, while travelling back (to India) at whatever place they may halt or stage, should be supplied with provision for journey, food, fuel, two saddled *yaks*, 5 riding ponies for their conveyance, and ten lade animals with two attendants or *coolies* at every stage.

The letters with enclosures, silk scarves, &c., from *Tung-thang Chenpo* to the *Shahebs* of Calcutta being forwarded by the hand of this (messenger) to a great distance, there should be not the least detention or delay in the transit on the way by the *Jong-Pons*, *Shi-Pons*, *Gan-po* and the common people.

It is important that nothing occurs like rambling about on throwing off (of the letter). The date of the starting of this (messenger) being noted in the Register of the *Yasnun* of the Resident Anapa, laziness (on the part of the authorities on the way) will surely necessitate subsequent inquiry. For this reason, do the needful and avoid negligence, &c.

The guide and his servant should be supplied with two *through relay ponies* from Lhasa *via* Tashilhunpho to Paagri and back, besides food and fuel at the halting stages. These should be collected and supplied.

Carry out the above official order of Pass-port and Road-bill issued by the *Gyal-wang-chog* (Dalai Lama). *Water-ox* year, 13th of the 2nd month.

ཀྱི་གར་བྱིན་གྱི་ལམ་འབྱོར་ lam-hkhyod on the road for going to India.

རྫོང་། for *jong* authorities; གནས་ for *shi-kha* authorities.

གར་མེན་ for *Gambu* head man (*Panchayat* man). དམངས་ common people; བོད་མ་བདག་པོ་ཚེ་པོ་ the Emperor of China.

བཀའ་འཕྲིན་ལམ་གྱི་གཙོ་བོ་ the Chief High Commissioner.

ནང་ལྗོན་ Confidential Minister; རྱིང་ལོག་ on the return journey.

རྩ་གནག་། རྩ་ halting at noon and གནག་ staying at night.

ལྗོ་ཆས་ for འགྲོ་ཆས་ same as ལམ་ཆས་ provisions &c. for a journey; road-provisions.

རྩ་ཐབས་

རང་སྐྱེལ་ relays at every stage; རྩ་ཐུལ་ ponies supplied by village people, free of

cost. རྩ་ཐུལ་མ་ ladee animals such as donkeys, yaks, ponies carrying loads; ས་ཚོགས་ fixed staging or halting places མི་རྩེད་ cooly without load on his back; བཟུ་གཏོང་། collect man and conveyances for despatching; གཏོང་ = མཐུན་།

འདི་པ་ this man *i.e.*, here this messenger; བཀའ་ཀྱི་ official communication.

གནང་རྟེན་ enclosure or accompanying presents.

རིང་ཁྱད་ idiomatically མཐུགས་ to expedite despatching.

ལམ་འབྱོར་ falling on the way; འགོར་འབྱེད་ delay and obstruction.

ཕྱ་ཚོ་ཚམ་ the least, slightest. ལྷམས་ for འབྲམས་, rambling about, throwing off.

ལུང་ losing; བྱ་ཚོ་ in the event of doing; རོན་ཚོ་ time of starting or issuing; *Ampa* Chinese Imperial Resident.

ཡ་ཚོན་ (Chinese-office); གཞུང་ཁྲི་ Government Register.

འཁོད་མང་བ་ noted down; ལེ་ཐོགས་ laziness or relaxation.

འག་ཚོ་ in the event of occurrence; རྗེས་གནོན་ reminder or *Ta-keed*; ཐང་ what is to be avoided; ལྷངས་ what is to be done as in duty bound, *i.e.*, taken in earnest.

རྗོ་གར་ a guide, one knowing the place; རྫོང་སྐྱེལ་ through journey from *jong* (district) to another *jong*.

བཀྲས་ལྷུན་ for བཀྲ་ལོ་ས་ལྷུན་པོ་ Tashilhunpho (the grand monastery of).

ལྷ་ལྗོངས་. He protected of Heaven. The name by which Emperor Kuenlung was known to the Tibetans.

APPENDIX IV.

TO HIS MAJESTY THE KING-EMPEROR WHO REIGNETH RIGHTEOUSLY

BY

TURNING THE WHEEL OF GOVERNMENT WITH THE STRENGTH OF HIS MORAL MERITS (*Punjabala*).

THE TĀLAĪ LAMA presents his best compliments. Himself and Court, journeying pleasantly, have arrived. Thanks for the excellent arrangements made by the British Government for their residence here. A statement of their difference with the Chinese Ministers has been sent to the Viceroy. Should the Government, taking up the cause in earnest, provide for the present and future (state exigencies) and extend help and protection accordingly, he begs to say that these kindnesses will afterwards be gratefully borne in mind.

At present, in the hurry of business, this letter to avoid being sent empty, is accompanied by a long silk-scarf containing holy inscriptions, an image of Buddha of great sanctity, one bell and *Dorje*, gold-dust weighing 15 *Tolas* and 5 pieces of best satin of variegated colours.

ངོ་འཁོར་ (ངོ་ self and འཁོར་ Court or Official retinue); ལས་བསྐྱོད་ journey or travelling; བདེ་ལྗན་ཐོག་ besides being pleasant; ཕྱི་གཞུང་། British Government; རྒྱུད་ཤིག་ arrangement for residence; ཡོ་ཚས་ཐབ་བཞེས་ well furnished; འགྲིགས་ལེན་ disagreement; རོགས་ཉུང་། help and protection; དམ་རྟོན་མཚན་ espousing the cause earnestly;

བགྱིན་ (བག་འདྲིན་) kindness; ལྷིང་བཅངས་ཚག་ལ་ may be permitted to bear in mind *i.e.* will remember; ལྷ་རྩེས་ lit. divine article *i.e.* silk-scarf; ལྷིན་ཅན་ for ལྷིན་ཆོས་ཅན་ possessing sanctity; རྩོམ་ལྷོ་ *i.e.* རྩོམ་ and རྩོམ་ལྷོ་ signifying thunder-bolt and bell; ཆ་ཚང་ one pair complete, ལྷོ་ལྷོ་ rupee.

TO THE FAITHFUL JAPAN LAMA

WHO IS CHEERFUL IN THE PRACTICE OF BUDDHISM AND SMILING AS THE ANthers OF THE EIGHT PETALLED LOTUS OF YOUTH.

IN the year *Tree-serpent*, while at Calcutta, you made me present of a sacred conch-shell encased in a small box. This time you have sent to me the book of the Essence of Buddhist Scriptures in Chinese, through one Buchûng of Kabug (Kalimpong). This having reached here undamaged has pleased me as a medicinal gift. Being in good health, I remain absorbed in the thought about the welfare of all living beings. Now, agreeably to your request, one complete set of *Kahgyur*, cleanly printed will soon be ready for

ཇ་ལམ་ Japan; ངོས་ lit. by me, here used as 'myself'; མཚན་ལྷོ་ accompaniment; ལྷོ་ should be ལྷོ་ case or vessel; རོ་ཚག་གི་ལྷིང་པོ་ the essence or pith which is most delicious. རྩོམ་ལྷོ་ lately; ལྷོ་ལྷོ་ (for Kalimpong); ལྷོ་ལྷོ་ name of an individual; ལྷོ་ལྷོ་ constitution, body; ལྷོ་ལྷོ་ to all living beings, or moving ones; ལྷོ་ལྷོ་ for ལྷོ་ལྷོ་ = ལྷོ་ལྷོ་ to be useful; ལྷོ་ལྷོ་ (should be ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ for certainly presenting; ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ for ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ as a symbol of relics and charmed knots; ལྷོ་ (for ལྷོ་ article or thing; ལྷོ་ལྷོ་ for ལྷོ་ལྷོ་ kinds of things, chapter in books.

presentation to the Buddhist Church of Japan). Please let me know soon when you will come (to take delivery of the same.) Lastly, (I wish) you take care of your health and make progress in doing religious works. You may send me news and topics by and by. This letter of auspicious date is sent with enclosures of a scarf and silken-charmed knot and with several sacred articles together with sanctified relics.

TO THUB-BSTAN RGYA-MTSHO, THE MONGOL ASTROLOGER.

Lately this year in the 7th month our Lord Protector *Dorjechañ*, whose kindness to us all was unrivalled, has passed away. That moral merits may accrue to all living beings, we should offer our prayers for his residence in the holy mansion of *Sakhāvati*, a new sacred *Mausolia* should be erected to enshrine his relics with other like objects, after former precedents. If arrangements for its construction and supply of materials cannot be made here, we shall send orders to that direction for copper sheets &c., where these come from. There, it is hoped, you will, remembering the kindnesses you had received while here, earnestly exert yourself to render assistance, as one knowing the place and the market rate of things.

First (of all) the price per *seer* of copper-sheet which will easily take gold-gilding, should be ascertained, then the price of quick-silver of superior quality in weight, how many ounces or what quantity, in measure, per *rupee* should be ascertained, before purchasing the same. What is the market-price there ; how

མཇུངས་ལྷ་མ་མཛེས་པ་ having no rival or equal ; unrivalled.

རྫོག་རྗེ་འཇམ་ལྷ་ *Vajradhara*, the supreme deity of the Lamaic school ; his spirit like the Holy Ghost of the Christians is said to descend for inspiring the incarnate Lamas. Hence they are all designated *Dorji-chañ* or *Vajradhara*.

བསོད་ནམས་ཀྱི་རྒྱ་བར་ within the bounds of one's moral merits.

མ་རྒྱུ་པ་=མ་ཤོང་པ་ could not be contained or kept in.

གཟུགས་སྐྱུ་ལོ་ཤོད་པ་ mortal frame, in mundane existence.

ཚས་དབྱིངས་སུ་མནལ་ཚུལ་, entering into the spiritual state of existence.

ཞིང་མཚོག་དམ་པར་ in the paradise of *Bde-wa-chan* or *Sukhāvati*.

ཧྲ་འཕྲོས་ before all, at the outset.

མོན་འཕོར་ཆེ་ཆུང་། much or less in quantity or measure.

ཁོ་སྐྱབས་ profit arising from.

མངོན་ཆུང་ཟང་ཚད་ secretly ascertaining by private inquiry.

གཏན་འཁེལ་ sure and positive.

ལྗགས་ས་ consecrated with *mantras* or charms.

བཀའ་རྒྱ་མ་ personal writs.

and with what profit these can be purchased? In ascertaining these less talk and more secrecy and quiet observation should be maintained. Please to send sure and correct information (on these points) by the hand of this man, with enclosure of a *Kha-tag* (silk-scarf) with consecrated relics.

ཕྱོད་ལམ་ for ཕྱེད་ལམ་ according to former precedents.

མཚན་ཐོང་རིན་བོ་ཆེ་ the precious holy *Mausolia*, the grand three-storeyed lofty edifices of stone masonry roofed with gold-gilt copper domes, constructed in Chinese style, at Tashi-lhunpo, for enshrining the relics, of the Tashi Lamas.

TO PAṄDIT ÇRI SARAT CHANDRA,

WHO IS WELL VERSED IN ALL THE ARTS.

Presenting special compliments; on hearing that you are in the enjoyment of good health at that place, I got the rarest joy and immense delight. Here, in Tsang, our *Kyab-jé* * *Seng-chen Dorjé-chang* presides over the monastery of Tashi-lhunpo. We all are happy as heretofore. I *Tüing* Choi-dsad, herewith present, in the auspicious conjunction of events, a light-yellow *Khatag* (silk-scarf) called *Khalkha-choidar* as a sign of my meeting you in no distant time. The details (about here) fit for communication will be conveyed to you by Phurchung. If you happen to send me any letter, I beg you will kindly do so by the hand of Phurchung and not through any other person.

ཆེད་ special; འབྲུག་ offering *i.e.*, compliments; རི་ཁྲར་ there, in that place; ཉིད་སྐྱུ་ your person; ཡང་ངོ་འོ་ལྷོ་ the increasing moon, crescent. ཐོན་གྱི་རྒྱུང་བ་ having come to the knowledge of my humble self.

* མེ་གཉིས་པའི་དགའ་དང་། incorrectly written for མེ་རྙིང་པའི་ that can hardly be got.

འདི་ཁ་ here: བཀྲ་ལྷན་ for བཀྲ་ཤིས་ལྷན་བོ་; ལྷུབས་ཇི་ * is same as ལྷུབས་མགོན་ one who grants refuge in danger; དབྱུང་བཏོད་པ་ become head or president; ལྷུང་ for ལྷུང་ཆེན་ ཐོན་ little or humble self; ཆོས་མཚན་ n. of an individual. དངོས་མངའ་ personal interview; མངའ་མཚན་ token of meeting or visit such as a *Khatag*, presentation silk-scarf &c.

Subject-Analysis.

OF

APPENDICES IV—XI.

བཀའ་ལྷན།

THE word བཀའ་ལྷན། *Mgron-gñer* literally signifies receiver or entertainers of guests. It is generally applied to an official of the rank of Private Secretary to a great Lama or Chief. Lama Urgyen Gya-tsho, *Rai Bahadur*, while holding the position of Deputy Magistrate at Kalimpong, was appointed to this Honorary Office by His Highness Thutob Namgyal, K.C.I.E. Mahārājā of Sikkim. The Lama belonged to the *Gonsag-pa* sect of Kham which coming from the Do-med District of Mi-nag, in Ulterior Tibet, had resided for some years at Lhasa and Sakya before finally settling in Sikkim. Several of the Lama's ancestors had rendered good, loyal services to the state for which they were raised to distinction. The Lama had very faithfully served the Mahārājā and his family during the time they were kept as state prisoners at Darjeeling and Kurseong.

THE *Jongpon* of Bumthang in Bhutan འབྲུག་ཡུལ། acknowledges the receipt of a letter and presents comprising of a stone *Chaitya* and other articles sent by the Japanese Buddhist monk, *Ekai Kawaguchi*. He writes him to say that he was pleased with the letter. He was unable to send for the *Kahgyur* (Encyclopaedia of Buddhist Scriptures, in 108 volumes) of Kham, Dergé-print on account of the disturbed state of that country. He has heard from rumour that the printing establishment at Dergé had recently been burnt by the Chinese soldiery. If, however, the rumour proves false, he will send his messenger with *caravans* proceeding to Kham to fetch the *Kahgyur*. He encloses a silk scarf for the Lama's acceptance.

APPENDIX V.

HERE is an enumeration, in Sanskrit, of the names of the cycle of sixty years that was current in Southern India, *i.e.*, in the regions to the south of the River Narmadā. The cycle is called *Vrihaspati Chakra*. It is stated in the *Kula Chakra Tantra* that it was introduced in Uttara Çambhala being taken there from Çridhanya Katakā in very early times. According to Tibetan historians, Chilu *Pandita* introduced the cycle, in Tibet, in 1025 A.D., where it is called Rab-byuñ, in Sanskrit *Prabhava*, from the name of the first year of the cycle. Uttara Çambhala was the name by which the capital of the Bactrian Empire of the Eastern Greeks was known to the Mahāyānā Buddhists. I may identify it with the Sanskrit, Balokshya mentioned in Kṣemendra's *Avadāna Kālpulatā*.

APPENDIX VI.

SARAT CHANDRA made arrangements for his journey, employing Lama Tshering Tashi and Paldor to go with him to Lhasa. Early in the morning of the 25th of the 3rd month, year *Water-horse* 1882, after making reverence to Lama Seng-chen Rimpo-che, he sought refuge in the Three Holies and obtained his blessings. Then, receiving a fare-well scarf from the hands of *Kusho* Tung-chen, he started on his journey. The way lay along the thinly wooded banks of the Myang-chu, a tributary of the Tsang-po. Reaching Gyan-tse, he interviewed Lha-cham *Kusho* in Phala's residential Villa called *Gongyal-gah*. Her ladyship requested him to give some medicine to the *De-pa* of her Gyan-tse estates who was ailing for some time. That officer entertained the party with tea, Tibetan dishes, etc., making presents of some fine blankets to Sarat Chandra. These he respectfully returned. Then travelling eastward and keeping the *Shi-kha* of Depon Chang-lo-chen he passed by the *Gelugpa* monastery of Gahdan choi-phelling and Da-khyud village. He then passed a stream coming from the distant snows and the road to Phagri beyond which lay the monastery of Ne-ning. On both sides of the way there were villages, some of which possessed many deserted roofless houses. He then passed Dsing-rag, formerly a battle-field. Passing by the monastery of Ge-nen-sum and walking with difficulty on a narrow pathway he crossed the bridge called Kudoong Zampa and arrived at the village of Gobshi where Lha-cham was staging. Here not being able to secure a good lodging, he spent the night in a horse-stall underneath a house. By exposure to cold and snow-storm at night, he fell ill. Next morning, being informed that Lha-cham *Kusho* had left Gobshi, though still very bad in health, he proceeded towards Ralung. Passing by the *Ningma* monastery of Kha-vo, he reached Ra-lung, where, in a corner of the big house where Lha-cham's party was accommodated, he spent a sleepless night. He resumed his journey in the morning, amidst snow-storm and rain. This increased his illness. Passing by the right flank of Kharula, he came to the foot of the snowy mountain called Noijin Khang-zang. Then proceeding on his journey, he arrived at a place called Zawa. In the evening, he reached Nagartse. (Nang-kar-tse) Jong situated on the shore of lake Yamdo *Yum-tsho*. Here, his illness having taken a bad turn, he was unable to travel towards Lhasa in the company of Lha-cham. The kind lady gave him a letter of introduction to her cousin, the incarnate Dorje Phagmo (*Vajra-varahi*), the Lady Superior of the great monastery of Sanding. He then slowly rode towards Sanding. He stayed for a fortnight in the house of one Namgyal, receiving medical treatment from two Tibetan physicians. The incarnate Dorje Phagmo very graciously expressed much anxiety on his account, the illness being acute bronchitis. She sent provisions consisting of barley, flour, tea, butter, mutton, salt, etc., for him. Recovering from his illness he slowly proceeded towards Lhasa and made pilgrimage to the sanctuaries there. He had the audience of the Dalai Lama on the topmost storey of Potala.

APPENDIX VII.

A CLEAR exposition of the doctrine of re-embodiment of the souls of *Bodhisattvas* in general, and incarnations of *Chanre-sig* in the Dalai Lamas. An enumeration of the first six Dalai Lamas. The present Dalai Lama's career delineated, his flight to Mongolia, visit to Peking, and return to Lhasa described. His flight from there and coming to Darjeeling in 1909-10.

An enumeration of the one hundred twenty-five great acts of Buddha Çākya Muni from the time birth of his to his death, and The places where he resided &c.

APPENDIX VIII.

FORMS OF CORRESPONDENCE.

- I. Letters to be addressed to Jong-pons, De-pa classes &c.
- II. Letters to be addressed to one's equals.
- III. Letters to be addressed to one's parents.
- IV. Letters to be addressed to ladies of high rank.
- V. Letters to be addressed to ladies of ordinary rank.
- VI. Letters to be addressed to one's wife.
- VII. Letters to be sent to women of humbler classes
- VIII. Letters to be sent to one's subordinates and servants.
- IX. Letters to one's relatives, senior in age and to superiors.
- X. Letters to one's relatives, junior in age &c.
- XI. Epistles to intimate friends.
- XII. A letter from De-pa Nor (gye) pa.

APPENDIX IX.

The love-songs of the sixth Dalai Lama, Tshang-yang Gya-tsho.

APPENDIX X.

The Bhoteas (Tibetan settlers in Sikkim and Bhutan) while picnicking, of which they are very fond, drink *murica* (half-fermented millet served in bamboo jug, filled with boiled warm water; this they suck through a reed. *Murica* drink seems more to excite than to debauch the mind.

Sramana Ekai Kawaguchi.

Darjeeling.

མ་ཉི་ལུང་དང་གསང་ཡུགས་ཀྱི།	དབང་རྣམས་རྒྱལ་ཉེ་ཞལ་ཡག་ཡ་ཡ་ཡ་	གངས་རིན་པོ་ཆེར་འཕྲོ་བ་ཡི།
ལམ་ནི་ཡང་དག་རྩི་བ་ལས། ༡༥	། ལྷོ་སུ་ཐོ་ལོ་ལེ་བྱང་ཐང་ལ།	རང་ཉིད་གཅིག་བུས་ལྷོ་གོས་ཀྱི།
ཁྱར་པོ་ཧྲི་བ་ཁྱར་ནས་ནི།	ཐང་གཅད་བཞེན་དུ་བཞོམས་པ་གཏོར། ༡༦	། དགོན་འབྲོག་བྱང་ཐང་འཕྲོ་བ་ལས།
གཡུང་དྲུང་རྩ་བོ་ནལ་བ་ལ།	རྩ་ཡིས་འཁྱར་ནས་ཤི་ཀར་བྱག།	ལམ་མེད་རི་ལོར་ཚྭ་བ་ལས། ༡༧
ཁ་བ་ཆེན་པོ་བབས་པ་དང་།	མཚན་མོ་རྒྱན་ནག་བཀའ་བ་དང་།	གངས་ཀྱི་ནང་དུ་མཉམ་བ་ལས།
ཤིན་ཏུ་ཁྱག་ནས་དྲན་མེད་གུར། ༡༨	། མངས་རྒྱས་བུམས་རྗེད་འོར་ཟེར་གྱིས།	རྩོམ་བྲས་དབང་གིས་གསོས་པར་གུར།
རི་ནས་རྩ་མེག་གང་ག་ཡི།	ཡོན་ཏན་བརྒྱད་ལྔ་རྩ་འབྲུང་ནས། ༡༩	། ལུས་སེམས་ཤིན་ཏུ་དྲངས་པར་གུར།
མ་རྩལ་རྩ་ཡིས་མེ་མོང་ལྟར།	རྣང་བའི་མ་ལམ་ལུས་མཚོ་ལ།	མཇམ་ཉེ་བའི་བ་དཔག་མེད་བྱང་། ༢༠
གང་ཆེན་ཁ་འབབ་རྩ་དོགས་ཀྱི།	ས་པ་འཚི་མེད་རྩ་ཚན་བྱིན།	རི་པ་མཇམ་འམ་ཚོན་རྒྱན་འལུར་བའེ།
བྲེ་དུ་བ་རིའི་གནས་པ་མཇམ། ༢༡	། འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་གནས་ཆེན་ཉེ།	རིགས་གསུམ་མགོན་པོ་རྣམ་ཐོས་སྤྲུལ།
དགྲ་བཅོམ་ལྷ་བརྒྱའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི།	གངས་རིན་པོ་ཆེར་མཇམ་བ་ལས། ༢༢	། ཚེག་པར་དཀར་བའི་རྩྭ་པ་མ་ར།
གངས་ཀྱི་རྩ་སུ་ཚྭ་ཟིན་ནས།	དཔག་མེད་དག་འབྲེན་ནས་བརྒྱད།	གནས་བཟང་རྩྭ་བས་ཀྱིས་བདག་མེད་གར། ༢༣
བྱིན་རྒྱལ་མ་མེད་བྱང་བྱང་བ་ཡི།	མོ་ནི་ལྷགས་བྱི་ལྷ་དགུ་པ། *	རྣམ་བཟང་པོ་སུ་རང་བཞེན་གྱི།
དཀྱིལ་འཁོར་མཇམ་ཞིང་འཁོར་ཟིན་ནས། ༢༤	། སྤར་ཡང་བྱང་ཐང་གར་པ་འཕྲོ།	དཀོན་རྒྱ་མཚོ་ཡི་རྩ་དོགས་དང་།
དམར་མཚན་རྩ་བོ་ནལ་བ་དང་།	རྒྱང་རྩ་ཆེན་པོ་གཏོང་བ་ལས། ༢༥	། བཅོམ་རྒྱན་གྱིས་རི་ཚོག་པ་དང་།
རྩོ་དང་མམ་རྩ་བཞོར་བ་ལས།	གངས་པ་མཉམ་ནས་གངས་ནི་བཟང་།	གངས་ཀྱིས་མེག་དྲུང་རྩལ་རྩ་ཆེ། ༢༦
མོང་གར་གུར་དང་རྩོམས་པ་ལས།	ལང་ང་མོང་ངར་འཕྲོ་གུར་ཡང་།	ལྷ་སར་འཕྲོ་བའི་རྩོམ་སེམས་ཀྱིས།
རྩོང་སུ་ཆེན་པོས་འཕྲོ་བྲས་ཀྱང་། ༢༧	། ཞལ་གསུམ་ཉིན་གསུམ་རྩོ་མེད་པས།	ལུས་རྩྭ་བས་འཁོར་ཉེ་གཡུབ་གཡུབ་འཕྲོ།
གངས་ཀྱི་ཐང་དུ་རྩྭ་པ་བ་དང་།	ཡང་ཡང་རྩྭ་པ་ཉེ་ལང་རྩེ་འཕྲོ། ༢༨	། དཀར་བ་དཔག་མེད་ལྷོང་བ་ལས།
བྲག་དཀར་ལྷོ་མ་ཆེན་མདུན་དུ་རྩྭ་བས།	གཞན་སེམས་ཤེས་པའི་རྩོ་བཟང་པོས།	ང་མར་རྩོ་གོས་རྩྭ་བ་ལས། ༢༩
འཚི་བ་དཀར་བ་ཐར་ཟིན་ནས།	སྤར་ཡང་བྱང་ཐང་འབྲོག་པར་འཕྲོ།	སངས་རྒྱས་བདུན་གྱི་སྤྲ་བདུན་གནས།
མཇམ་ཉེ་མེད་གའི་ལུང་ནི་འདས། ༣༠	། གཅོན་པོ་ནལ་ཉེ་རྩ་ཆེ་ནས།	ས་རྒྱ་པཎ་ཆེན་དགོན་པ་རུ།
པཎ་ཆེན་དེ་པ་མཇམ་བ་དང་།	རྩོས་ཀྱི་རྩ་ཆེན་ཐོས་པར་གུར། ༣༡	། རི་ནས་བཀྲ་ཤིས་རྩྭ་པོ་ཡི།

* རྒྱགས་བྱི 1900, A. D.

དཔོན་པར་མཇལ་ཏེ་བྱ་བྱེད་ཅོམ།
 དབྱེན་དཔོན་གནས་ཀྱི་མཁམ་པ་དང་།
 བཞེངས་པའི་མ་ཁེ་ལྷ་ཁང་མཇལ། ༣༩
 ལྷགས་མྱེད་ལོ་ཡི་བྱ་གསུམ་པར། *
 མྱོང་བཅོན་རྣམ་པོ་ཚོས་རྒྱལ་བྱེད།
 དེ་ནས་སྐུ་རེ་དཔོན་པ་དུ།
 དམ་ཚོས་སྐབ་པར་བཅོན་པར་བྱས། ༣༦
 སང་སེམས་རྟུག་ཏུ་དགའ་བ་དང་།
 བྱང་རྒྱལ་སེམས་སྦྱིད་གནང་བ་དང་།
 དགོ་འདུན་པོ་གཤམ་ནད་པ་ལ།
 བདག་པ་མུན་པ་ཆེན་པོར་གྲགས། ༣༧
 ས་རེ་ལ་མ་མཆི་ནེས་བྱ་བར།
 ལྷ་མེན་པ་ཡིས་བདག་པོར་དེ།
 ལྷ་མེན་པ་དེ་ད་ལྟ་ཡི།
 ལྷ་རྩི་ཚོ་གཅིག་པོར་ལྷུལ་དུ། ༤༢
 ལྷག་ཚོ་ལྷག་བཟུང་ལྟོས་པར་དགོས།
 སེམས་ནད་ལྟོས་པ་གཙོ་བོ་ཆེ།
 དེས་ན་བདག་ཉིད་རྒྱ་གར་འགྲོ།
 རྩོད་དམ་ཚོས་ནི་བཀད་པར་བྱ། ༤༥
 རོ་མཚར་གསང་ལྷགས་གཏམ་ནི་ལོས།
 ས་དུང་བདག་གིས་ལྷ་ས་དུ།
 དེ་ནི་རྒྱ་མཚོ་གཞན་མེད་དེ།
 པོད་ཁྱིམ་ས་དང་ནི་འགར་བ་དང་། ༤༨

དར་བཟུགས་མཁམ་པ་ནམས་པ་མཇལ།
 རིག་གནས་འཁོར་དུ་ཚོད་པར་བྱས།
 རོང་རངས་པ་དུ་བྱ་གསུམ་ཅོམ།
 ལྷ་སར་སྦྱིབས་ནས་ལོ་པོ་མཇལ། ༣༩
 རྒྱ་བཟུང་ཅིག་ལོ་བཞེས།
 རྩོབ་གཉེར་རྩོད་དུ་འཇུག་པ་དང་།
 །ལྷ་རྩོད་ལྷ་བཟུང་དགོ་འདུན་གྱི།
 རྣམ་བཟང་དེ་ལ་བྱུགས་ཇི་ཆེ། ༣༧
 དགའ་ལྷན་གྱི་ཡི་རིན་པོ་ཆེས།
 བདག་གིས་སྤྲོད་ནམས་སྦྱིན་པ་དང་།
 །ལྷ་ས་མྱོང་ཆེན་པོར་ནམས་ལས།
 མིང་ནི་ཆེན་པོར་ལྷུང་བ་ལས། ༤༠
 གཙོ་ལ་དཔོན་མཁམ་པོ་དེ་ན་ཚོ་བཟུན།
 ལྱི་ལྱལ་མཁམ་པོར་འགྱུར་བ་དེས།
 །སྤྲོད་ལྷོད་རྒྱ་ཆེར་བྱེད་ནས་ནི།
 དེ་ལ་བདག་གིས་མན་འདབས་པ། ༤༣
 མངས་རྒྱས་ཚོས་སྦྱོབ་བདག་ཅག་ནི།
 རིག་ཆེན་བྱང་ལྷངས་ལེགས་ལྷུར་གྱི།
 །དེ་ནས་ལྷ་ལའི་སྦྱ་མ་ལ།
 ལྱིན་རྒྱབས་ཆེན་པོས་སེམས་གང་ལྟེ། ༤༥
 གནས་པར་འགྱུར་ན་བྱིན་བདག་དང་།
 བདག་པ་བྱི་སྦྱིང་པ་ཡིན་པར།
 །དེས་ན་རྒྱ་ལྷག་བྱ་ལྷ་པར། †

དམ་ཚོས་ལྷས་ཏེ་དེ་ལས་གཏོང་། ༣༢
 རོང་བྱམས་ཆེན་དང་ཚོང་ཁ་པས།
 བཀའ་བཟུར་སྒོ་ག་ནས་ཐོད་པ་དང་།
 །རྒྱ་གར་ལྷངས་པའི་སྐྱེ་འདྲ་ལྟེ།
 པོད་ལྷུལ་བཟུན་པའི་གཞི་ལ་འདུད། ༣༥
 དགོ་བཤམ་ནམས་ལས་མཚན་ཉིད་བསྐྱབས།
 ནད་དུ་འབ་ཚོས་བསྐྱབས་པ་ལས།
 །སྐུ་རེ་འདུན་ཁང་རིན་པོ་ཆེས།
 དགོ་ལྷགས་སྦྱིང་གཏམ་གནང་བར་གུར། ༣༦
 ལྷུར་དུ་ན་ཚོ་གསོས་པ་ལས།
 ནད་པ་མང་པོ་འདྲམ་པ་དང་།
 །ལྷ་ལའི་སྦྱ་མ་རྒྱལ་བ་ཡི།
 ལྷན་གཅིག་སྤྲོད་ལྷོད་པར་གུར། ༤༡
 ཉིན་ཅིག་བདག་པ་ཟེར་བ་ལ།
 སེམས་ཅན་མང་པོ་དེ་ན་ཚོ་དང་།
 །ལྷས་ནད་ལྟོས་བར་བྱེད་པ་ལས།
 ཚོས་ཀྱི་སྤྲོད་ལྱིས་ལན་པར་བྱ། ༤༤
 རྣམ་ནམས་སྐབ་ཏེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི།
 ལྷགས་ཇི་ཆེན་པོ་དེ་དབང་ནི་ལྟེ།
 །བྱ་བ་བཅོ་ལྷ་ཅོམ་འདས་པར།
 ལྷགས་པ་བར་ཆེད་འབྱུང་བར་འགྱུར། ༤༧
 ལོ་ཚོས་ཟ་བའི་མི་བྱང་བས།
 ལྷ་ས་ནས་གཏོང་རྒྱལ་རྩེར་མཇལ།

* ལྷགས་མྱེད, 1901, A. D. † ལྷ་ལྷག, 1902, A. D.

ཕག་ཅི་གྲོ་མོ་འདས་ལྱུར་ནས།	རྗེ་རྒྱུ་དུ་སྐར་ཡང་སྤེལས། ༤༧	། ས་རྟ་ཚན་དུ་རྩོད་ལྡོམ།
ཁང་པར་གནས་མིང་འདས་པ་ལས།	བདག་གི་རྒྱུ་གྱིས་ལྷོ་གཞུང་ནས།	མེ་རར་རྩོ་མེ་རྒྱབ་པ་དང་། ༥༠
བྱིན་བདག་བྱམས་པ་ཚམས་བཟང་དང་།	བདག་གི་རོ་ལེས་མང་པོ་ནི།	བཙོན་རར་རྒྱལ་ནས་ཞིབ་ཚོད་བྱས།
སྤྱི་མས་གཏང་འགྱུར་བར་ཐོས་པ་ལས། ༥༡	། བདག་ལ་རྣམས་བཤམ་དཔག་མེད་བྱུང་།	དེ་རྣམས་ཐར་བའི་ཐབས་བྱིད་དུ།
རྒྱལ་བར་སྤྲོད་ཡིག་ལུས་འདོད་པ་ས།	ཡམ་ལུའི་ལྷུ་དུ་འཕྲོ་བ་དང་། ༥༢	། ལྷུ་ལ་དའི་དབང་པོ་ཚན་དུ་པས།
བོད་ལ་ཡིག་དེ་གཏོང་བར་གནང་།	བདག་ནི་ཕྱི་རྒྱུང་པ་མིན་ཏེ།	རྒྱ་གར་བ་མིན་ཆེ་པ་པན་ནས། ༥༣
དམ་ཚམས་སྤྲད་པའི་དོན་ཁོ་ནར།	བོད་ལ་སྤེལས་པས་ངའི་རྒྱུ་གྱིས།	ལྱིད་ཀྱི་མི་རྣམས་སྤུ་ལ་ཡང་།
སྤྱི་མས་བཏང་དགོས་པའི་དོན་ནི་མེད། ༥༤	། ཅས་ཡི་གེར་འཁོད་དེ་ལྷོ་བ་དང་།	མི་རྣམས་པལ་ཆེར་བཙོན་ར་ནས།
ཐར་བར་ཐོས་ནས་ཆེད་པན་དུ།	* ལྷོ་ལོ་ལྷོ་བ་ལྷོ་བར་འོག། ༥༥	། བྱང་རྒྱལ་གནས་བཟང་བོད་ལ་མཆེད།
འཆི་ཁར་ཐུག་པའི་དགའ་མང་ཡང་།	སངས་རྒྱས་ཐུགས་རྗེ་རྩོད་པོ་ཡིས།	རྣམ་པར་ཐར་བས་ཐུགས་རྗེ་ཆེ། ༥༦ །།

ལེ་ལུ་གཤིས་པ།

། ལོ་གཅིག་ལྷོ་བ་བཞེ་ཚམ་ནི།	ས་ལྷུ་ཆེད་པན་དུ་གནས་ཏེ།	བྱང་རྒྱལ་གནས་བཟང་བོད་ལྷུ་དུ།
མངལ་བའི་རྣམ་ཐར་མི་ལ་བགད། ༡	བདག་ཅག་ལྷུ་དུ་བོད་པར་གྱི།	བཀའ་བརྒྱུར་བརྟན་བརྒྱུར་མེད་པ་དང་།
ལེགས་སྤྲད་སྤྲད་ཀྱི་བཀའ་བརྟན་ཡང་།	མེད་པས་དེ་རྣམས་ལུབ་པ་དང་། ༢	། ལེགས་སྤྲད་སྤྲད་དང་བོད་སྤྲད་རྣམས།
ཡང་དག་སྤྲད་པའི་དོན་གྱི་ཕྱིར།	རྒྱ་གར་བལ་ལྷུ་བོད་ལྷུ་དུ།	སྤྲད་ཡང་འཕྲོ་བར་སྤོམ་གྱུར་ཏེ། ༣
དེད་འདྲུག་ལྷོ་བ་རྒྱུར་ཆེད་པན་ནས། ༣	རྒྱ་ཡིག་བཀའ་བརྟན་དཔེ་ཆ་ཀུན།	འཁྱུར་ཏེ་ཐར་ཁས་ལེན་པ་བཞེན།
བལ་བོད་ལྷུ་གྱི་དབང་བོར་ལུལ། ༤	། དབང་བོ་དེས་ཀྱང་ལེགས་སྤྲད་གྱི།	མི་མའི་དཔེ་རྣམས་གནང་བར་གྱུར།
ད་དུང་ལྷུ་དེར་ལེགས་སྤྲད་གྱི།	མི་དཔེ་གསལས་ནས་ལྷོ་བརྒྱུད་གནས། ༥	། ཀལ་ཀའི་རྩོད་དང་བལ་ལྷུ་དང་།
ཆར་ན་ཆིའི་མཁས་རྣམས་ལ།	མོ་དབྱུ་རྒྱལ་ཚམ་ལེགས་སྤྲད་སྤྲད།	བརྟན་པའི་དོན་དུ་སྤྲལས་པར་གྱུར། ༦
སྤྲལ་བུ་དེ་ཡི་བར་མཚམས་སྤ།	སངས་རྒྱས་འཁྱུངས་ལྷུ་གྱུར་གྱི།	བྱང་རྒྱལ་གནས་བཟང་མང་པོར་མཆེད།
མེར་རྒྱུའི་རྩོད་དང་ལུལ་བྱེད་ཚལ། ༧	། རྒྱལ་བོད་ཁབ་དང་རྒྱལ་མའི་ཚལ།	རྒྱ་ལན་དའི་དགོན་བྱལ་དང་།
ཨོ་ཏཱ་ལུ་ཅིའི་གནས་རྗེས་དང་།	གནས་མཚོག་བྱ་བོད་དུང་བོད་ཅི། ༨	། དགའ་བྱུང་མོ་རྒྱལ་མཚོད་པའི་གནས།

* ལྷོ་ལོ་ 1903, A. D. † ལེ་ལུ་གཤིས་, 1905, A. D.

ཤིང་ཡོས་ལྷ་བུ་དང་པོ་ཡ། *	ལྷ་མ་ནས་གཏོང་གཅོན་དུ་སྒྲིབས། ༢༥	ཁ་བ་ཚེན་པོ་རིང་འབབས་པས།
འགྲོ་བར་མ་རྣམས་ལྷ་གཟུང་འདས།	ཡམ་བུའི་དབང་པོར་ལམ་ཡིག་ལྷ།	འོན་ཀྱང་དེ་ནི་མ་གནང་བས། ༢༦
སྤར་ཡང་འབྲུག་རྫོང་ས་ལམ་ལེན་ན།	བཅོན་རར་འབྲུག་འགྲུར་དེས་ན་ཡང་།	ཐབས་གཞན་མེད་པར་ལམ་རིང་འགྲོ།
ཕྱི་སྤོང་གཞུང་ནས་ལམ་དེ་ཡ། ༢༧	ཤིན་ཏུ་དམ་པོར་བཀའ་རྒྱུར་ཡང་།	དཀར་བ་ཚེན་པོས་ཐར་བར་གྱུར།
མ་དེའི་ལྷ་བུ་ལྷ་པོ་ཡ།	རྫོང་རྫོང་དུ་སྒྲིབ་པར་གྱུར། ༢༨	དེར་གནས་ཕྱི་སྤོང་གཞུང་པ་ཡིས།
བདག་ནི་བཅོན་རར་འབྲུག་བསམ་ཡང་།	ལྷ་གར་ཕྱི་ཁྱབ་དཔོན་ཚོན་གྱིས།	སྒོགས་སེམས་ལས་ནི་སྒོམ་བར་གྱུར། ༣༠
བདག་གིས་དམ་ཚེས་སྒྲོན་པ་དང་།	བཀའ་བཞུན་སྐབ་པའི་རོན་ཕྱིར་དང་།	ལེགས་སྦྱར་བོད་རྒྱལ་སྐབ་ཕྱིར་དང་།
བྱང་རྩལ་གནས་བཟང་མཇལ་བ་ཡ། ༣༡	བཀའ་བ་ཐམས་ཅད་ནམ་ཐར་བས།	བཅོམ་ལྷན་འདས་དང་རྒྱལ་བ་དང་།
པའ་ཚེན་ལྷ་མ་རྒྱ་གར་གྱི།	ཕྱི་ཁྱབ་དཔོན་ལ་སྐབས་རྗེ་ཆེ། ༣༢	ཇེ་ཡོད་ལྷུ་ལྱེ་གྱི་ཕྱིན་བདག་དང་།
བཞེས་གཉེན་སྒོགས་པོས་མོ་བཙོ་བརྒྱད།	གནས་མཇལ་འགྲོ་པོར་ཀུན་ཕྱིན་ནས།	ཚོས་ལྷུད་སྒྲོབས་ལ་སྐབས་རྗེ་ཆེ། ༣༣
གཞན་ཡང་བོད་ལ་པར་ཡོད་པའི།	གསུང་འབྲུག་མོ་བརྒྱད་རིག་གནས་ཀྱི།	དཔེ་ཆ་ནམས་ཀྱང་ཉོ་ཚོག་གནས།
བོད་ནས་བཏང་བའི་ལམ་དུ་ཡོད། ༣༤	དམ་ཚེས་ཉི་མ་གར་པའི་ལྷུ་ཡ།	དེ་ནམས་ཇེ་ཡོད་དུ་འཁྱུར་ཉི།
འགྱུར་ཉོ་ཚོས་ཀྱི་མི་ཉོག་གར།	ཡང་དག་སྐབས་ལྷ་སྤོང་པར་ཉོག། ༣༥	

དེར་བདག་སྐྱེ་ཇེ་ཡོད་ཀྱི་དགོ་སྤོང་ཨོ་ཀའི་ཀ་མ་གྱི་ཅི་ལྷོ་ལེས་རབ་རྒྱ་མཚོས་སྤར་ཡང་བོད་ལ་འགྲོ་བ་དང་། ཤིང་ཡོས་མོ་འི་
 ལྷ་ལྷ་པར་བོད་ལས་གཏོང་ལྷོ་འདིར་རྒྱ་གར་རྫོང་རྫོང་དུ་སྒྲིབས་ཉོ་ཚོན་པ་དང་། དེར་བདག་གིས་དང་པོར་བོད་རྒྱལ་སྐབ་བའི་འཁྲིད་
 དང་ལྷ་བོ་གནང་བའི་རྒྱ་གར་གྱི་པའ་ཚེན་པོ་གར་ཅན་དུ་རའི་ལྷོ་རྫོང་ལམས་ཚེན་ཚོན་ཁའི་ལྷ་བུ་ནས་ཡང་དང་ཡང་དུ་ནན་ཏན་གྱིས་
 བྱང་རྩལ་གནས་མཇལ་ཉོ་བོད་ལ་བཙོན་པའི་ནམ་ཐར་ཉེས་བྱ་བ་ཞིག་བྱིས་དགོས་པར་བསྐྱེད་པས་དང་མོ་ལྷ་བུ་ལྷོ་རབ་བྱང་བཙོ་ལྷ་པའི་
 ཤིང་ཡོས་མོ་ལྷོ་ལྷ་རྒྱལ་པ་ཚོས་བཙུ་གཉེས་སུ་རྫོང་རྫོང་གི་ལྷ་ས་ལྷོ་ལ་དུ་ཨོ་ཀའི་ཀ་མ་གྱི་ཅིས་བྱིས་པའོ། ། ཀུན་ཏུ་བཀའ་སྲིད་པར་གྱུར་ཅིག།

* ཤིང་ཡོས 1915, A. D.

BOOK II.

THE GRAMMAR OF THE TIBETAN LANGUAGE.

THE TEXT OF SITU SUM TAG

སུམ་ཅུ་པ་དང་རྟགས་ཀྱི་འཇུག་པ།

BY

SITU PANCHEN

(PAGES 1—88)

BEING

A Commentary on Sum-Chu-pa and Tag-jug-pa of Thon-mi SamBhota

WITH

An Index of Grammatical Terms

BY

SHRAMANA EKAI KAWAGUCHI

(PAGES I—V.)

དང་བོ་ལ་དངོས་དང་མཐའ་དཔུང་གཉིས་ལས་དང་བོ་ནི།

གང་ལ་ཡོན་ཏན་མཚོག་མངའ་བའི། དཀོན་མཚོག་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།།

ཞེས་པ་ལྟེ། གང་ཞིག་གང་ལ་ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཚོས་མཚུངས་པའི་ཡོན་ཏན་ལུས་སྤྱོད་ཚོགས་པ་མངའ་བ་ནི་དཀོན་མཚོག་ཅེས་བྱ་བྱེད། མཚུངས་ཚོས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ལང་བསྟན་ནམས་མ་བསགས་བལ་སྐྱང་བ་མིན་པས་འབྲུང་བ་དཀོན་པ་དང་། རང་བཞིན་གྱིས་རྟོག་པའི་ཚོས་ཅན་མ་ཡིན་པས་རྩེ་མ་བྲལ་བ་དང་། རང་གཞན་གྱི་དོན་རྒྱུ་པའི་མཐུ་དང་ལྡན་པ་དང་། འགྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་བས་མ་པ་དགེ་བའི་རྒྱ་ཡིན་པས་འདིག་རྟོན་གྱི་རྒྱན་དང་། འདིག་རྟོན་ལས་མཚོག་ཏུ་ལྷུང་པ་དང་། རྣམ་པར་བརྐྱར་བའི་རང་བཞིན་ཅན་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ཏེ།

འབྲུང་བ་དཀོན་ཕྱིར་རྩེ་མེད་ཕྱིར། མཐུ་ལྡན་ཕྱིར་དང་འདིག་རྟོན་གྱི།
རྒྱན་རྒྱར་ཕྱིར་དང་མཚོག་ཉིད་ཕྱིར། འཇུར་བ་མེད་ཕྱིར་དཀོན་མཚོག་ཉིད།

ཅེས་འབྲུང་བས་སོ། དེ་ལ་དབྱེ་ན་མངས་རྒྱས་དང་ཚོས་དང་དགེ་འདུན་ཏེ་དཀོན་མཚོག་རྣམས་ལ་གསུམ་ཡིན་ཞིང་། དེའང་རྒྱབས་ལུལ་དངོས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན། མཐའ་བྱུག་གི་རྒྱབས་རྩོགས་པའི་སངས་རྒྱས་སུ་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཅན་དང་། གནས་སྐབས་ཀྱི་སྐབས་འགོག་ལམ་གྱིས་བཟུམ་པའི་ཚོས་དང་། སྐབ་པ་འཕགས་འི་དགེ་འདུན་རྣམས་དང་། དེར་མ་ཟད་གང་ལ་བརྟེན་ནས་དཀོན་མཚོག་དངོས་ལ་གསུམ་པ་འཕེལ་ཞིང་ཚོས་པས་འཇུག་པར་འཇུར་བའི་རྟེན་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐྱབ་བརྟེན་སོགས་དང་མིང་ཚོག་ཡི་གེའི་ཚོགས་སུ་སྐྱང་བའི་ལུང་གི་ཚོས་དང་སོ་སོ་རྒྱུ་བའི་དགེ་འདུན་རྣམས་ལའང་མཁན་བོས་གཞུང་དགོད་པའི་ཐོག་མ་ཉིད་དུ་ལྷན་པར་གྱུ་བའི་དགས་འདུད་པའི་ཕྱག་མཚན་པ་ཡིན་ནོ། དེ་ལྟར་ཐོག་མ་ཁོ་ནར་དཀོན་མཚོག་གསུམ་ལ་བརྟོད་ཕྱག་མཚན་པ་འདིས་དེའི་ཚེ་བོད་ལུལ་དུ་བོན་ལས་གཞན་པའི་ཐུབ་མཐའ་སྐྱབ་བ་ལས་ཀྱིས་ཡོད་པར་མ་འཚལ་ཅིང་། འཕགས་ལུལ་དུའང་བྱི་ནང་གཉིས་ཀ་ཡོད་པས་རྩོམ་འཇུག་གི་རྒྱུ་བོ་རྣམས་རྩོམ་སུ་བཟུང་བའི་སྐད་དུ་གང་ཞིག་དཀོན་མཚོག་གསུམ་ལ་འདུད་ཅིང་རྒྱབས་སུ་འགྲོ་བར་བྱེད་པའི་ལམ་དེ་ནི་ནོར་བུ་མེད་ཅིང་ཡང་དག་པོ། ཞེས་འདོམས་པའང་ཡིན་ནོ།།

གཉིས་པ་ནི། ཁ་ཅིག་གིས། རྒྱབས་འདིར་གང་ལ་ཞེས་པའི་ལ་ཡིག་ལོགས་སུ་བཀའ་ནམ་དོས་བཟུང་བའི་དོན་དང་དེ་ལ་ཞེས་པའི་ལ་ཡིག་ཚེད་དུ་བྱ་བའི་དོན་དུ་བཤད་ཚོད། རྩེ་མེད། གཞུང་འདིའི་ལ་དོན་འཚད་པའི་རྒྱབས་སུ་དེ་འདྲ་ལ་འཇུག་པར་མ་བཤད་པར་མ་ཟད་དོན་གྱིས་ཀྱང་དེ་འདྲར་འཇུག་མི་སྲིད་པས་མི་འཕམ་ཅིང་། གང་ཞིག་ལ་ཡོན་ཏན་མཚོག་མངའ་བའམ་ལྡན་པ་ཞེས་སྐྱེ་བ་དགོས་པས་རྣམས་དབྱེ་བུ་རྒྱན་པ་གནས་གཞིའི་དོན་ཉིད་དོ། བྱི་མ་ནི་ལེགས་སྐྱར་གསལ་སྤོམ་གྱིས་ལྷ་དཔེ་ལྷན་ལ་བཀའ་པར་ཟད་དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ན། ཀ་ལྟ་པར། ཀ་མས་སྤྱི། སྤྱི་ཨ། སྤྱི་ཏ། སྤྱི་ལ། བ་པ་པ། རྩོད་བལ་བཞི་པའི་གསལ་འབྲུང་བར་ན་མས་ཀྱི་ལུལ་ལ་སྤྱིར་བཏང་། དོན་ཐོབ་ཀྱི་སློན་མ་གཉིས་པ་འཇུག་ཀྱང་གྲགས་པ་དམེགས་བསལ་གྱི་སློན་མ་བཞི་པ་རྩོད་བར་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བཀྲལ་མོད་ཀྱི། དེ་འདྲའི་བྱེ་བྲག་མ་བྱེད་པར། རྣམས་ཀྱི་ལུལ་ལ་བཞི་པ་འཇུག་པར་བཤད་དོ་སྐྱུ་རྣམས་ཕྱག་འཚལ་བའི་དོན་ཅན་གྱི་རྒྱུ་ལེ་ལུལ་ཐམས་ཅད་བཞི་པ་འཇུག་པར་བསམ་ཞིང་སྐྱབ་པའི་ཕྱིར་རོ། དེས་ན་ཕྱིར་བཏང་གི་རྒྱུ་བའི་དབང་གིས། ལྷ་ཆ་རྒྱ་སོགས་ཀྱི་རྟེན་གཞན་གྱིས་བརྒྱབས་པ་དང་། རྣམས་མི་སོགས་ཉིད་མཐའ་རྣམས་དང་། བྱིང་གཞན་ལས་བྱིང་བའི་བརྩེ་རྩེ་ལྷ་སྐྱུ་རྣམས་ཀྱང་འདུད་ཅིང་ཕྱག་འཚལ་བའི་དོན་ཅན་དུ་མཚུངས་ཀྱང་དེ་དག་གི་ལུལ་ལ་རྣམ་དུ་འདོད་པའི་གཉིས་པ་ལས་གཞན་པའི་རྣམས་དབྱེ་བྱེད་ལུག་པ་མ་ཡིན་པ་འདི་ཀྱང་གྱིས་གསལ་པར་བྱོལ། རྒྱ་མཚན་དེས་ན་བོད་དུ་དེ་ལྟའི་གྲགས་བ་དམེགས་བསལ་མེད་པའི་ཕྱིར་དོན་ཐོབ་གཙོ་བོས། བཞི་པའི་ཕྱིར་བཏང་གི་དོན་རྒྱན་པའི་རྩོད་ལ་སོགས་པ་བྱ་བཀའ་ཡིན་ཡང་བྱ་ལུལ་དེའམ་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་དོན་དུ་སོང་བ་ཞིག་དགོས་པ་ལས་ལུལ་བྱེད་བར་ཅན་ལ་ཕྱག་བྱེད་པ་ནི་ཕྱག་བྱེད་པ་བོ་ཉིད་མ་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་དོན་ལས་ཕྱག་ལུལ་དེའི་ཚེད་དུ་མིན་པ་ནི་གནག་རྩིས་ཀྱང་རྩོགས་པར་སྐྱབ་པའི་ཕྱིར་ཕྱག་གི་ལུལ་ལ་རྣམས་དབྱེ་བྱེད་ཀྱིས་བཤུག་པ་ལས་ཐོབ་མེད་དོ།།

པར་མ་ཟད། དེ་དག་ལ་འདུག་ཞི་བའི་མིང་ཡོངས་སུ་མ་གྲགས་པའི་ཕྱིར་དང་། རྒྱལ་འཇུག་གིས་ཡི་གེ་བཞོན་པར་བཤད་པའི་གཞུང་དེའང་འཕེད་ལྡན་ཡིན་མིན་བརྟག་དགོས་
 ་ཤིང་རྒྱལ་འཇུག་ལ་རྟག་ཞི་བར་ཡང་མ་གྲགས་ཏེ་མིང་རྫོང་གིས་རྒྱལ་འཇུག་ལ་བརྟོད་པའི་རྒྱ་དཔེ་ཁོ་བོའི་ལག་ཏུ་སོན་པས་དེའི་ནང་དུ་འདུག་ཞི་བ་ཞེས་པ་མ་བྱུང་བའི་ཕྱིར་དང་། མ་
 མོར་འབྲང་མའི་སྲུང་བའི་སྐབས་སུ། དམངས་རིགས་ཕྱིར་ན་རྟག་ཞི་བ། རྒྱལ་འཇུག་ལེགས་པར་བྲིས་བར་བྱ། ཞེས་འབྲུང་བའང་དེ་གཉིས་གཅིག་པར་བརྟན་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
 དང་། དམངས་རིགས་ཀྱི་དོན་དུ་དབང་ཕྱུག་གས་རྒྱལ་འཇུག་གང་སྲུང་བྱི་བའི་དོན་དུ་མངོན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་མ་ཐག་ཏུ། རྒྱུ་རིགས་ཕྱིར་ནི་རྣམ་ཐོས་བྱ། ལྷ་ཡི་དབང་
 ཕྱུག་དབང་བོ་བྱིས། ཞེས་འབྲུང་བའང་རྣམ་ཐོས་བྱའམ་དབང་ཕྱུག་གས་བརྒྱུན་གང་སྲུང་བྱི་བའི་དོན་དུ་གསལ་བའི་ཕྱིར་རོ། ཡང་འབྲེལ་བྱེད་ལྷ་མ་ཞིག་གིས་རྟག་ཞི་བ་དབང་
 ཕྱུག་ཏུ་འདྲོད་མཁན་དགག་པ་བྱེད་པར་བསམས་ཏེ། དབང་ཕྱུག་དང་དུག་བོ་སོགས་སྐབས་འདྲིའི་མཚན་ལུས་དུ་བྱེད་པ་ལ་དགོས་པ་མ་མཚེ་ཤིང་ཞེས་སྐྱས་ནས་རང་ལུགས་བཞག་པའི་
 སྐབས་སུ། གཞན་ཕྱིའི་དོར་ཚངས་པ་དང་རྒྱལ་འཇུག་སོགས་ལ་བརྟོད་ཕྱག་མཚན་པར་འབྲེལ་རིགས་ཚུལ་ཟམ་རྟོག་གི་ལུང་རྒྱལ་པར་དུངས་ནས་བསྐྱབ་འདུག་ལྷོ་དེ་དག་དངོས་འགལ་
 དུ་བྱུར་རམ་མི་འབྱུར་དབང་ཕྱུག་དང་དུག་བོ་ཞེས་པའང་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་གྱི་ལྷ་འོ་བོ་སོ་སོ་བ་མ་ཡིན་ལགས་སོ། ཡང་འདྲིའི་བརྟན་གྱི་མིང་གཞི་ཞེས་པའང་ཁ་ཅིག་གསལ་
 བྱེད་ཁོ་ན་ལ་དོས་བབྱང་བཞི། དེ་བས་གོང་དུ་སྐད་བྱངས་སུ་ལེ་ཁོ་ནར་བཞེད་པའི་རྟོགས་ཀྱིས། དེ་དང་འབྲེལ་མཚུངས་པའི་སྐད་དུ་རྟོར་མི་འཕྲུག་མེད་བྱུང་བ་ལས་རྒྱ་
 མཚན་གཞན་མི་སྐར་ངོ། མིང་གཞི་ཡི་གེ་ཅོས་ལ་དོས་འཛིན་པ་ནི་རྒྱ་མཚན་དང་བཅས་པ་ལྟེ། དོག་ཏུ་མིང་ཚོགས་བརྗོད་པ་ཀུན་གྱི་གཞི་ཡི་གའི་ཞེས་དང་། ཡི་གེ་སྐལ་ལྷ་ལེ་གཉིས།
 ཞེས་བཤད་པས་མིང་གཞི་ཡི་གེ་ཡིན་པར་གྲུབ་ཅིང་ཡི་གེའང་སྐལ་ལེ་ལྷ་ལེ་ལེ་ལེ་བཤད་ཀྱིས་དུ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ།

བཞི་པ་ནི།

སྤྲེལ་སྤྱོད་ལེགས་མཚན་མཁས་ཞེས་དང་། སྤྲེལ་ལ་ཡང་ཕྱག་འཚེལ་ནས།

ཞེས་པ་ལྟེ། ལྷ་རྣམས་ཀྱི་བརྗོད་པ་དང་དོན་སྤྲེལ་ལེགས་པར་སྤྱོད་པའི་ཚུལ་རྟོན་པའི་སྤྱོད་མཚེག་དོན་གཉིས་ལ་མི་མོངས་པའི་གཞུང་འབྲུག་རྣམས་ཞིང་
 འདྲེལ་པར་མཚན་པའི་མཁས་པ་བྱེད་དང་། རྒྱལ་ལྷ་མཁན་བོ་ཉིད་ལ་དེ་ལྟར་བྱ་བ་མཚན་པའི་བྱ་མཚེབ་ལེ་ཤེ་ཀ་ར་ལ་སོགས་པའི་སྤྲེལ་རྣམས་ལའང་ཕྱག་མཚན་པ་ལྟེ། ལྷ་མ་གྱི་སྤྱོད་
 རྣམས་ཚུངས་པར་བརྗོད་ཅིན་མ་ཐག་ཏུ་བཤད་པར་དམ་བཅའ་བའི་ཚོགས་འདུན་པའི་ཕྱིར་ལྷ་གསལ་བྱེད་ལྟེ། དེས་ན་སྤྲེལ་སྤྱོད་ཞེས་པ་སྤྱོད་ཀྱི་འཇུག་པ་བྱེད་པར་རྒྱུ་རྣམས་
 སྤྲེལ་ལེགས་པར་སྤྱར་བས་ཚོགས་དོན་འབྲེལ་པ་མེད་པར་རྟོན་པའི་ཕྱིར་སྤྱོད་རིག་པ་དང་། དེ་ཉིད་ཉན་པ་བོའི་རྣམ་པ་དང་ཡིད་དུ་འཛིན་ཤིང་དོ་མཚན་བའི་སྤྱོད་དུ་བྱེ་ཡང་གི་སྤྲེལ་བ་དང་
 ཚོགས་སྤྱོད་ཚུལ་གྱི་ལུས་རྒྱན་མང་བོ་བཞེད་མ་རྣམས་སྤྱོད་བཞེད་སྤྱོད་དང་སྤྱོད་ཀྱི་ལྷོ་མོད་བའི་དབང་དུ་མཚན་པ་ཡིན་གྱི་ཚུལ་བསྐྱར་བའི་སྤྲེལ་སྤྱོད་ཏེ་ཚོགས་བཅད་ཁོ་ན་ནི་འདྲིའི་བརྟན་
 བྱ་མ་ཡིན་ནོ། གཉིས་པ་རྣམས་པར་དམ་འཅའ་བ་ལ་དངོས་དང་ཞར་བྱུང་གི་དོན་ནོ།

དང་བོ་ནི།

བསྐྱབ་པ་ཀུན་གྱི་གཞི་འཛིན་ཅིང་། དེག་བྱེད་སྤྱོད་བ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱ།

མིང་ཚོགས་བརྗོད་པ་ཀུན་གྱི་གཞི། ཡི་གའི་སྤྱོད་བ་བཤད་པར་བྱ།

ཞེས་པས་བརྟན་ཏེ་ལྷག་པ་ཚུལ་བྲིས་པ་དང་། བསམ་ཉན་གསུང་བའི་བསྐྱབ་པ་ལྟེ་སངས་རྒྱུས་པའི་བསྐྱབ་པའི་གཞི་ཐབས་ཅད་རྟོགས་པའི་སྤྱོད་པར་བྱེད་ཅིང་། ལྷོ་རོལ་པའི་
 དེས་བརྗོད། མཚན་བྱིན། སྤྱོད་ཚོགས། སྤྱོད་སྲུང་སྤྱོད་རིག་བྱེད་བཞི་ཡན་ལག་དང་བཅས་པ་རྣམས་དང་། བཟོ་གསེབ་སྤྱོད་ལ་སོགས་པ་ཞེས་བྱ་རིག་པའི་གནས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་
 མཐའ་དག་སྤྱོད་བ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱ་འང་ཡིན་ལ་རྒྱུར་ཡི་གེ་ལས་མིང་། མིང་ལས་ཚོགས་འབྲུང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་འཛིན་རྟོན་དང་འཛིན་རྟོན་ལས་འདས་པའི་མིང་ཚོགས་བརྗོད་པ་ཐབས་ཅད་ཀྱི་གཞིར་
 འབྱུར་བའི་གཞི་སྤྱོད་བ་བཤད་པར་བྱོལ། ཞེས་སོ།

མཁམ་ཐུན་མང་བའི་གཏམ་ངག་འདྲེས་པའི་རྩེ་རྩེ་སྤྱོད་ལྡན་འབྲོག་དགོན་དུ། རྣམ་དཔྱད་རྣམ་པོས་འཇུག་པར་སྒྲོམ་ཡང་གཞུང་རྟོན་ལམ་བཟང་ག་ལ་རྟེད། འདྲི་ན་དེ་དག་སོ་སོར་
འབྱེད་པའི་ལེགས་བཤད་རིགས་པའི་ལྷལ་ཡོད་པས། གཟུང་གནས་གང་དག་བཤེར་འཇུག་འདོད་རྣམས་ཐབས་འདི་གེགས་མེད་བརྟེན་མཛོད་ཅིག། བརྟེན་པ་བཤོད་པའི་སྤྱོད་ཞི།

གང་མིང་བཛོད་པའི་དང་པོ་དུ། ཀྱི་སྐྱུར་བ་ནི་བོད་པ་ཡིན།

ཞེས་པས་བརྟེན་ཏེ། གང་ཡང་རུང་བའི་མིང་བཛོད་པའི་ཐོག་མར་ཀྱི་ཞེས་བྱ་བ་ལྟར་བ་ནི་བོད་པའི་རྣམ་དཔྱད་གསལ་པར་བྱེད་པའི་སྤྱོད་ཡིན་ཞོ། ཞེས་སོ། དེའང་རྣམ་དཔྱད་གཉིས་
པ་ལ་སོགས་པའི་མཐའ་ཅན་ལ་ནི་མི་འཇུག་ཅིང་བོད་སྐད་ཀྱི་རྣམ་དཔྱད་དང་བོད་མིང་འཛིན་ལ་འབྲུག་མེད་པས་དེའི་ཕྱོད་དུ་སྐྱུར་བ། ཀྱི་སྤྱོད་ལྟ། ཀྱི་ཁ་ལོ་བརྟུར་བ། ཀྱི་སྤྱོད།
ཀྱི་ལྷལ་བོ་ཆེན་པོ། ལྷ་བྱ་ལྟེ་འདྲིའང་ཐོག་མར་སྐྱོར་བ་གཙོ་ཆེ་བའི་དབང་གིས་གསུངས་པ་ལས། རྟོགས་བཅད་སོགས་སྐྱོར་བའི་ཚེ། བདག་ལ་དགོངས་ཤིག་མགོན་པོ་ཀྱི་
ཞེས་པ་ལྟ་བུ་མཐའ་སྐྱུར་བའང་ཡོད་དོ། འདྲི་ནས་མ་བརྟེན་པ། ཀ་ཡི་དང་ཀའི་སྤྱོད་དག་ཀྱང་བོད་པ་གསལ་བྱེད་ཡིན་མོད་ཀྱི། ཟུར་གྱིས་སྟོན་པ་དང་བསྐྱལ་བ་དང་སྐྱུ་
ལེན་པ་དང་འབྱུ་བ་ལྟ་བུ་སྤྱོད་ཚེས་དང་དུག་གུལ་ལ་སོགས་པར་འབྲེལ་བ་ལས་ལྷལ་འབྲུག་པར་ཅན་ལ་བཛོད་པ་ནི་ཅུང་ཞིག་མི་མཛོད་པར་མཛོད་ཞོ། ལྷ་བས་འདིར་འབྲེལ་བྱེད་
པལ་ཆེར་གྱིས། ཀྱི་ཞེས་པ་བོད་པའི་རྣམ་དཔྱད་འདོད་ཀྱང་མི་འཐད་དེ། རྣམ་དཔྱད་མིང་གི་ཐོག་མར་སྐྱུར་བ་མེད་པ་དང་། བོད་པའི་རྣམ་དཔྱད་ལེགས་སྐྱུར་གྱི་གཅིག་ཚོག་ལ་
འབྲུག་པར་ཡོད་པ་འོས་མ་གཏོགས་དོ་བོ་རྣམ་དཔྱད་དང་བོ་ལས་ལོགས་སུ་དཔྱད་མེད་ཅིང་བོད་ལ་དང་བོད་ལ་གཅིག་ཚོག་གི་རྩེ་མི་གསལ་ཡང་། གཉིས་ཚོག་དང་མང་ཚོག་གི་རྩེ་
ཆ་མཐུན་ཡོད་པར་མ་ཟད་རྣམ་དཔྱད་ཞིག་ངེས་པར་འཇུག་དགོས་ཤིང་གཉིས་པ་སོགས་གཞན་མི་འཇུག་པའི་རྣམ་པོས་སྐྱུར་ལས་རྟོན་ཐོབ་གྱིས་དེ་དང་མཚུངས་པར་མིང་མཐའ་རྣམ་དཔྱད་དང་
བོ་ཉིད་དུ་ངེས་པ་ལ་སྐྱུར་རྣམ་དཔྱད་སྤྱིན་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། དེས་ན་ཀྱི་ཞེས་པ་རྣམ་དཔྱད་མ་ཡིན་ཤིང་བོད་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྤྱོད་ཡིན་ཏེ། ལེགས་སྐྱུར་གྱི་ཉེ་ལྷོ་བྱས་སོགས་
དང་མཚུངས་པར་ཞེས་དགོས་སོ།

གཉིས་པ་འབྲུད་རང་དབང་ཅན་ཁོ་ན་བཤད་པ་ལ། ཞེ་སྤྱོད། དང་སྤྱོད། དེ་སྤྱོད། གང་སྤྱོད། བདག་སྤྱོད། དགག་སྤྱོད་བཤད་པ་ལྟེ་དུག་ལས།
དང་བོ་ནི།

གང་མིང་མཐའ་དང་མཐུན་པ་ཡི། བཞི་པ་ལ་ནི་ཨི་སྐྱུར་བ། དགར་དང་བསྟན་པའི་ཚོག་ཏུ་འགྱུར།

ཞེས་པ་ལྟེ། གང་ཡང་རུང་བའི་མིང་ཚོག་གི་མཐའ་དང་མཐུན་པར་སྐྱུར་རུང་བའི་བྱེད། རྩེ་འཇུག་དཔེ་པ་ན་ཡིག་ལ་དབྱངས་མི་སྐྱུར་བས་ནི། ཞེས་བྱུབ་པ། དེ་ནི་གཞི་
ལས་མཚོག་ཏུ། འམ་དམན་པར་རམ་ཐ་དང་འོས་དུ་དམིགས་བཟུང་ནས་དགར་བའི་རྟོན་དང་། རྟོན་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་ལ་ན་ཏན་དུ་བསྟན་པའི་རྟོན་ལའང་འཇུག་པའི་ཚོག་ཏུ།
འགྱུར་རོ། ཞེས་སོ།

དེ་ལ་མཚོག་ཏུ་དགར་བ་ནི། འབྲུག་འཇུག་ཞེ་སྤྱོད་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་བརྟུལ་ཡོད་པའོ། དམན་པར་དགར་བ་ནི། རིགས་རྣམས་ལས་ནི་གཤོལ་པའི་རིགས་ཐ་ཆད་རོ། ར་
ཐ་དང་པ་འོས་དུ་དགར་བ་ནི། མཐེང་ག་ནི་ལྷོ་སངས་ལས་གཞན་ཞོ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་རྣམས་སོ།

སྤྱོད་ལས། དགར་གཞི་དངོས་སུ་སྤོས་མ་སྤོས་ཀྱི་དཔྱེ་བས་གཉིས་སུ་བཤད་དེ། ལྷ་རྣམས་ལས་གཤོང་བཞི་དང་ལྡན་པ་ནི་རྩེ་མིང་པའོ། མཚོད་སྤྱིན་བརྟེན་
བདག་ཉེད་ནི་བརྟེན་ཏེ་ཞོ།

བསྟན་པ་ལ་འཇུག་པ་ནི། འཁྱེད་ཞིག་ཉེད་དང་འཁྱེད་ཞི་བཞིས། བྱང་བར་བྱ་བ་ནི་བྱངས། ལུབ་པར་བྱ་བ་ནི་ལུབ། ལྷ་བྱ་སྤྱོད། རྩེ་མིང་པ་ཐམས་ཅད་ལྡན་པར་ནི་ལྷ་བྱ་
ཚོག་གི་ཁ་སྐོང་དུ་འཇུག་པའང་ཡོད་མོད་ཀྱི་རྟོན་ནི་ངེས་གཟུང་གིས་བསྟན་པའི་སྤྱོད་ཡིན་ཞོ། དེས་ན་ནི་སྤྱོད་ལེགས་སྐྱུར་གྱི་ཉེ་དང་ལུ་བསྐྱུར་པ་ཡིན་པར་བཤད་པའང་ལྷོགས་
ལག་ལ་ཞིག་ནས་ཡིན་གྱི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ནི་མ་ཡིན་ཞོ།

གཉིས་པ་དང་རྒྱའི་འཇུག་ཚུལ་ནི།

མིང་གང་རུང་བའི་བར་མཚམས་སུ། གསུམ་པ་ལ་ཉི་གཉིས་པ་རྒྱུར།

དེ་ནི་རྒྱུད་དང་འབྲེད་པ་དང་། ལྷ་མཚན་ཚོ་སྐབས་གདམས་ངག་ལྟེན་པོ།

ཞེས་པས་བརྟན་ཏེ། མིང་ཚོག་གང་ཡང་རུང་བའི་བར་མཚམས་རྣམས་ལུང་ལྷུག་གསུམ་པ་དེ་ཡིག་ལ་གཉིས་པ་དེ་ཡིག་རྒྱུར་བས། དང་། ཞེས་གྲུབ་པ་དེ་ནི། ཚོག་ཇི་ཉེ་
ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་སྦྲེད་པ་དང་། མོ་མོར་འབྲེད་པ་དང་ལྷ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་དོན་དང་དུས་བརྗོད་པ་ཚོ་སྐབས་ཀྱི་དོན་དང་། གནམ་ལ་གདམས་ངག་བརྗོད་པའི་དོན་ཏེ། དོན་ལྡེ་ལ་
འཇུག་གོ། ཞེས་སོ་དེའང་རྒྱུད་པའི་དོན་དུ་རྒྱུར་བ་འདུམ་བུས་དང་འདུམ་མ་བུས་ནི་ཚོས་སོ། མེག་དང་རྣ་བ་དང་སྣ་དང་སྦྱེ་དང་ལུས་རྣམས་ནི་དབང་བོ་ལོ།

གང་དང་མཚུངས་པར་དེ་དང་ལྷན་ཅིག་འབྲེག་ས། དགའ་དང་བདེ་དང་འཇུན་པ་འཕྲོལ་པར་འཇུར།

ལྷ་བྱ་ཚོག་དོན་གཉིས་སམ་མང་བོ་དོན་གཞན་ཞིག་ལ་རྒྱུར་གྱིང་བརྟུ་ལྷོད་པ་རྣམས་དང་། འབྲེད་པ་ལ་རྒྱུར་བ་ཚོས་ནི། འདུམ་བུས་དང་འདུམ་མ་བུས་པའོ། དབང་བོ་
རྣམས་ནི་མེག་དང་རྣ་བ་དང་སྣ་དང་སྦྱེ་དང་ལུས་སོ། ལྷ་བྱ་དབྱེ་གཞི་གཅིག་ལས་གཉིས་སམ་དུ་མར་འབྲེད་པའི་དོན་དུ་རྒྱུར་བ་རྣམས་དང་།

ལྷ་མཚན་ལ་རྒྱུར་བ། ལྷན་ཚོས་པ་དང་ནད་སོས་སོ། ཚོས་མང་དུ་ཐོས་པ་དང་ལྷག་མཐོང་འཕེལ་ལོ། དུ་བ་མཐོང་བ་དང་མེར་གཤིས་སོ། ལྷ་བྱ་རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་
དང་ལྷ་པ་ལྷ་མཚན་ལ་འཇུག་པ་བཞེན་ཏུ་དང་རྒྱ་དེ་ཉིད་ལྷ་མཚན་རྟོན་ལྟེ་དུ་འཇུར་བ་རྣམས་དང་། ཚོ་སྐབས་དང་རྒྱུར་བ། ལྷ་སྐར་ལྷུ་འཕྲུལ་པ་དང་ལུ་ལུ་ཚས་སོ། ཉེ་མ་
གར་བ་དང་ཚོས་རྟོན་དང་ས། ལྷ་བྱ་དུས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་དང་འཇུག་པ་གཅིག་པ་རྣམས་དང་། གདམས་ངག་ལ་རྒྱུར་བ། ལེགས་པར་སྐྱོབས་དང་། ལ་ཏོན་གྱིས་དང་། ཡིད་
ལ་རྒྱུངས་དང་། ལྷ་བྱ་གནམ་ལ་གདམས་པ་འཕྲུལ་བའི་ཚོག་དང་འབྲེལ་པ་རྣམས་སོ།

འདི་སྐབས་འབྲེལ་བྱེད་ལ་ཅིག་གིས་ལྷ་མཚན་ལ་འཇུག་པའི་དཔེར་བརྗོད་དུ། ལྷ་ཚོས་ཅན་མི་རྟག། ལྷ་དངོས་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། ལྷ་ལྷན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་།
ལྷ་སྐར་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་དང་། ཞེས་པ་ལྷ་བྱ་བཞོད་མོད་ཀྱི་དེ་འདྲའི་དང་རྒྱ་དེ་རྣམས་ལྷ་མཚན་གྱི་དོན་དུ་མི་འཇུར་ཏེ་དེ་ལ་ལྷ་མཚན་རྟོན་པའི་ལུས་པ་ཅེ། འང་མ་མཐོང་བའི་
ཕྱིར་གྱི་རྒྱས་ལྷ་མཚན་རྟོན་པས། དེ་དང་འབྲེལ་པའི་དང་གི་རྒྱས་ཀྱང་དེ་རྟོན་ཏེ། ལྷ་སྐར་ཚོར་བཟོ་དང་མཐོང་བ་ཟོ་དང་བྱེད་པ་ཟོ་དང་ཞེས་པ་ལྷ་བྱ་ལྷ་ལྷ་དེ་དང་གི་རྒྱ་རྣམས་ཀྱང་བདག་
བའི་དོན་རྟོན་པར་ཐལ་བ་སོགས་ཉ་ཅང་ཐལ་ལོ། ལོ་ན་གྱིས་དང་། ལྷ་བྱ་གྱིས་གྱི་རྒྱས་སུ་བ་རྟོན་ལ་དེ་དང་འབྲེལ་པའི་དང་གིས་ཀྱང་དེ་རྟོན་པར་འདོད་པ་མ་ཡིན་ནམ་གེ་ན།
དེ་དང་འདི་མི་མཚུངས་ཏེ། གྱིས་དང་ལྷ་བྱའི་གྱིས་ཀྱི་རྒྱ་དེ་སྐལ་ཚོག་དངོས་དང་དང་རྒྱ་དེའི་ཡན་ལག་ཏུ་འཇུར་བར་དངོས་སུ་གྲུབ་ཅིང་། དེ་འདྲའི་དང་རྒྱ་དེས་བསྐལ་ཚོག་ལས་
གཞན་པའི་དོན་ཅི་ཡང་མི་རྟོན་པ་དང་། བྱིད་འདོད་པའི་དང་རྒྱ་དེ་རྣམས་ཀྱིས་ལྷ་མཚན་མི་རྟོན་ཅིང་། ལྷ་མི་རྟག་པར་བསྐབས་པ་ལ་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་གཞན་དང་གཞན་
ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་རྫོང་གིང་རྒྱུད་པར། རྟོན་པར་རྣང་བའི་ཕྱིར་དོ། འགའ་ཞིག་གིས་དང་རྒྱ་ལྷ་མཚན་ལ་འཇུག་པ་ལས་འབྲོས་ནས་དུས་བརྗོད་པའི་ཚོམས། ལྷ་འང་ལྷ་མཚན་
ལ་འཇུག་པར་བཞད་མོད། འཐད་པར་མ་མཐོང་ཡང་དོ་གལ་མི་ཅེ་བས་དགག་དའི་བློས་པ་ལི་བྱེད་དོ།

གསུམ་པ་དེ་རྒྱའི་འཇུག་ཚུལ་བཞད་པ་ལ། དངོས་དང་མཐའ་དབྱེད་དོ། དང་བོ་ན།

གང་མང་གི་ཉི་ལ་མཐའ་དུ། གསུམ་པ་ལ་ཉི་ལེ་རྒྱུར་བ། བ་རྟོན་དབང་དུ་གསུམ་ཡིན་ཏེ།

དངོས་པོ་དབང་དུ་བཞི་དུ་འཇུར། དུས་ཀྱི་དབང་དུ་གཉིས་ཡིན་ནོ།

ཞེས་པས་བརྟན་ཏེ། གང་མང་རུང་བའི་མིང་གི་ལ་མཐའ་ལྷ་ཚོག་མར་ཇིས་འཇུག་གསུམ་པ་དེ་ཡིག་ལ་དབང་མ་ཞི་ལྷ་འབྲེད་བྱ་རྒྱུར་བས། དེ། ཞེས་གྲུབ་པ་ནི་བ་རྟོན་ཚོས་
གྱི་དབང་དུ་བུས་ན། རྣམ་གྲངས་གཞན་ཞི་རྫོང་ལྷ་ལྷོད་པར་རྟོན་པའི་དོན་ཅན་དང་། ལྷག་མ་དང་བཅས་པ་དང་། དུས་གསུམ་ལས་འདས་པ་ལྷ་གསུམ་ལ་འཇུག་པ་དང་།

བཞིན་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུ་བདེན་པའི་དངོས་པོ་རྫོན་པ་དང་། གནམ་གྱིས་ཤེས་ཀྱིས་རོགས་ནས་རྟོན་དངོས་ལུ་མི་སྣ་བར་བྱུང་གིས་གོ་བར་བྱུང་པའི་ཚོགས་ཀྱིས་དེ་ལོགས་པར་གྲུབ་
བས། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་གསང་བའི་དངོས་པོ་རྫོན་པར་བྱེད་པ་དང་།

བདག་ཉིད་དང་འབྲེལ་བ། བདག་གི་ལྷ་དེ། ཁོ་ཤི་རྟོན་དེ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་བདག་གི་བའི་དངོས་པོ་རྫོན་པ་དང་། དེ་ནི་ཡོད་དོ། དེ་ནི་མེད་དོ།

ག་བ་དེ་ལྟ་བུ། རྩོད་གྱི་དེ། དེས་བརྟན་པ་དེ་ནི། ཞེས་པ་ལ་སོགས་ལྟ་བུ་ལ་རྩོམ་བོ་ལ། གནམ་གྱི་དངོས་པོ་རྫོན་པར་འབྲུ་བའི་ཕྱིར་ཉ། དེ་བཞི་གང་ཅུང་དུ་
མ་འདུས་པའི་འཕྲད་འདིས་དངོས་པོ་བརྟན་པ་མེད་ཅིང་དངོས་མི་རྫོན་པའི་སྣ་དེ་སྣུའང་ལྷག་བཅས་ཅོམ་དུ་ཟད་པའི་ཕྱིར་རོ། དེས་ན་དབྱེ་བ་འདི་ལྱིའི་དངོས་པོའི་རྟོན་གཙོ་བོའི་སྣོ

ནས་བྱེས་པས་དུས་གསུམ་གང་ལ་ཡོད་དེ།

འདས་པ་ལ་དམིགས་ནས་བརྗོད་པ། རྩོན་གྱི་ཚེ་འཕགས་པའི་ལུལ་དེ་ན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

ད་ལྟ་ལ། རྩོད་ཀྱི་ཚེ་འདགས་ལུས་སམ། ལྟ་བུ་དང་།

འབྲུང་འབྲུང་ལ། འཛང་རྒྱ་བར་འབྲུང་བ་དེ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཚོགས་ཀྱི་རྟོན་ལས་རིག་བར་བྱ་གིང་།

མི་འཇུག་པ་ནི། རང་ལ་དེ་ཞེས་མི་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། བདག་ཉིད་ཀྱི་དངོས་པོ་ལ་འཇུག་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

དབྱེ་ཚུལ་གསུམ་པ་དེ་ནི། དེ་སྣུའི་དབང་དུ་མ་བྱས་པར་དུས་ཁོ་ན་བརྗོད་པ་དང་འབྲེལ་པའི་དེ་སྣུའི་ལ་དབྱེ་བ་བྱས་པར་ཟད་དེ། འདས་པའི་དུས་བརྗོད་པ་དང་འབྲེལ་
བ། རྩོན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལྟོགས་པ་འདིག་འདིག་རེའི་གཞི་དུ་བྱོན་པ་དེའི་ཚེ། ན་ནིང་གི་ལོ་དེ་ལ། ལ་སང་གི་ཉེ་མ་གར་བ་དེའི་ཚེ། རྣམ་ཅིག་མ་དེར། ཞེས་པ་
ལྟ་བུ་དང་། མ་འོངས་པའི་དུས་ལ་བརྗོད་པ་དང་འབྲེལ་བ། དེའི་དུས་ན་ལྟོགས་ལས་བསྐྱུར་བའི་རྒྱལ་བོ་དུང་ཞེས་བྱ་བ་འབྲུང་བར་འབྲུང་རོ། ། མང་ཉེ་མ་གར་བའི་དུས་དེར་
ལྟོགས། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་འདས་དང་མ་འོངས་པ་གཉེས་ལ་འཇུག་པ་ཉིད་དོ། །

ད་ལྟར་བའི་དུས་ལ་ནི། ལྷ་ལ་མི་འཇུག་དེ་ལྟའི་བསྐྱེད་པ་འདིར། ད་ལྟའི་ལོ་འདིར། དེ་རིང་གི་དུས་འདིར་ཞེས་སོགས་སྟོན་བ་ལས། ད་ལྟའི་བསྐྱེད་པ་

དེར་སོགས་མི་སྟོན་བ་མཛོན་སྣུམ་གྱིས་གྲུབ་པ་ཕྱིར་རོ། དེས་ན་སྣོ་ལས།

དེ་ཞེས་བྱ་བའི་ཚོགས་གི་རྟོན། བ་སྣུད་དངོས་དང་དུས་འཇུག་གསུམ། འདས་དང་རྣམ་གྲངས་གཞན་ཅན་དང་། ལྷག་མ་དག་དང་བཅས་པའོ། །

བདེན་པ་གང་དང་གསང་བ་དང་། བདག་གི་པ་དང་ལ་རྩོམ་བོ། དངོས་པོ་དག་ལ་འཇུག་པ་གཞི། འདས་པ་དང་ནི་མ་འོངས་པའི།

དུས་གཉེས་ལ་ནི་འཇུག་པ་ཡིན། བདག་ཉིད་དུ་ལྟོད་ལ་སྤང་། དངོས་པོའི་དུས་ནི་མི་འདོད་ཉ། ལྷན་ལ་རབ་ཏུ་སྐྱར་བར་བྱ།

ཞེས་འབྲུང་བའི་རྟོན་རང་འབྲེལ་ལས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་གསལ་བ་གཞུང་འདིའི་དགོངས་པ་དང་ཡང་ལོགས་པར་འབྱུང་བར་སྣང་བའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་བྱེས་ནས་བཤད་པ་ཡིན་པས་སྣོས་ཀྱི་རོགས་
པ་སོགས་མི་བདེ་བ་མང་བོས་མ་བཅིངས་པའི་གུ་ཡངས་ལུ་སྟོ་ལྡན་རྣམས་ཅེ་ན་པར་མཛོད་ཅིག།

གཉེས་པ་ནི། འབྲེལ་བྱེད་པ་འགའ་ཞིག་གིས། བརྟན་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་གསུམ་ལ་ལྷན་བརྟགས་གཞན་དབང་ཡོངས་གྲུབ་གསུམ་དང་བྱེད་ལས་གསུམ་ལས་

རིག་ཡིད་གསུམ་སོགས་ལུ་འདོད་པ་དང་དངོས་པོའི་དབང་གིས་རིག་དང་བྱ་བ་ཡོན་ཏན་རྫོས་བཞེད་འདོད་པ་སོགས་སྣང་ཡང་བ་སྣུད་ལ་མི་མཁས་པའི་མཚན་མ་གསལ་བར་བརྟན་པ་ཡིན་ཉ།

དེ་ལྟར་ན་ལས་གསུམ་སྟོད་གསུམ་འདིག་རྟོན་གསུམ་མཚན་མཚོན་གཞི་གསུམ་སོགས་དང་ལྷག་ཀྱི་བཞི་སོགས་གསུམ་ལྟེབ་བཞི་ལྟེབ་ཡོད་དུ་ཚོགས་བསམ་ཅད་ལ་སྟོན་རིགས་པ་ལ་དེ་དག་
ཁོ་ན་རིས་པར་གཞུང་བ་ཅེ་ནིག། དེ་དག་བསྣུད་བརྟགས་པ་ཅོམ་དང་། དངོས་པོ་ཅོམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ་ནི་ན་གནམ་ལའང་ཅིང་མི་མཚུངས། དེ་བས་ན་འདི་རྣམས་ལུ་གས

ཚེ་བའི་སྣུད་གྱིས་འཇུག་ཚུལ་འཇད་དུ་མེད་པར་དབྱ་པར་སོགས་ཀྱི་བཤད་ཡམ་རྒྱས་པ་མ་ནི་གང་དུའང་མི་འབྲུང་རོ། ། པར་ལམ་ཚོ་ཚེས་སྣོ་ལོ་ལུགས་སྣུ་བྱས་ཀྱང་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་

ཡང་མིང་ཚོགས་ཁོ་ནས་བསྐྱོད་གདགས་སུ་མེད་པས་དེ་གཉིས་ཀྱི་དབྱེ་བ་འདུལ་པའི་ཕྱིར་རྟེ། བསྐྱོད་ལ་ཤེས་བོའོད་འཇུག་གསུམ་དང་བཅས་པ་ཤེས་མཁས་པའི་བརྟན་བཅོས་ལ་རྒྱུང་ལྟར་
 བྲགས་པའི་ཕྱིར་རོ།། ལྷི་མའང་མི་འཕད་དེ། དེ་ལྟར། ལྷག་བཅས་ཀྱི་དེ་ལྷ་དེ་ཚོས་ཅན། དངོས་པོ་རྟོན་ཕྱེད་དུ་ཐམ། བོའོད་ལྷའི་དོན་རྟོན་ཕྱེད་ཡིན་པར་འདོད་
 ན་དེ་འདུ་དེས་བདེན་པ་ལ་སོགས་པ་དངོས་པོ་བཞི་ལས་གང་ཞིག་རྟོན་པ་བཞད་དགོས་ཤིང་། མ་གྲུབ་ན་ལྷག་བཅས་ཀྱི་རྒྱ་མཚམས་ལྷོར་སོགས་དོན་མང་པོ་ལ་འཇུག་པར་བཞད་པ་དང་།
 དངོས་སུ་འགམ་མོ། འདིར་རྣམས་པ།

ལ་ལས་ཚེ་བརྒྱུད་ལྷུངས་པ་གང། ལ་ལས་ལུད་ཅིམ་གཅིག་ལ་ཤེས། ལ་ལས་ཚོགས་ཀྱིས་བརྒྱུབ་པ་ཡང་། ལ་ལས་བདེ་ལྷག་ཉིད་དུ་ཕྱེད།
 ལ་ལས་མཁས་པར་སློམ་པ་གང། ལ་ལས་མོངས་པའི་གནས་སུ་བཞོད། ལ་ལས་རྒྱ་བའི་དབང་ལྷག་ཀྱང་། ལ་ལས་རྒྱག་པའི་བརྒྱུ་ལྷགས་འདོན།
 ལྷོ་ལྷན་ཅིམ་དུ་མཚུངས་ན་ཡང་། ལྷོ་ལྷོས་མཚོག་གི་ཀྱང་ཡང་ལྷོས། ལྷོ་གཉིར་དབང་པོ་ལྷོ་མཚོ་ལས། ལྷུང་བའི་སློ་ཅན་ང་ལིན་སུ།

བཞི་པ་གང་སྐྱའི་འཇུག་ཚུལ་ནི།

གང་མིང་བོའོད་པའི་དང་པོ་དུ། དང་པོ་ལ་ཞི་གཉིས་བ་རྒྱུར། ལྷི་ལ་ཀྱུ་བ་ཉིད་དུ་འགྱུར།

ཤེས་པས་བརྟན་རྟེ། གང་ཡང་དུང་བའི་མིང་བོའོད་པའི་དང་བོར་རྗེས་འཇུག་དང་བོ་གལ། གཉིས་པ་དུ་རྒྱུར་བས། གང་ཤེས་ལྷུ་བ་པ་དེ་རྟེ་གཙོ་བོར་དོན་གྱི་ཕྱེ་བྲག་
 དམིགས་སུ་མི་འདོན་པར་སྐྱེ་ལ་ཀྱུ་བ་པའི་དོན་ཅན་གྱི་རྒྱ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ།། ཤེས་སོ།། དེའང་དབེང་ན།

གང་ཞིག་ཉལ་ཀྱི་ལྷིང་བོའོད་དོན་བསམ་པས། གང་ཡང་དམན་པར་འགྱུར་བའི་གནས་དེ་ཅི། ཤེས་པ་ལྷ་བུ་སྐྱེ་བྱེད་དོས་དང་།

ཕྱིར་རོ།། ལྷི་མ་ལྷུ་བ་ལྟེ།

གང་ཞིག་བརྟན་ན་ལོན་ཉན་ཀྱུན། འདོད་དུ་རྒྱུན་པའོ་བོའི་རྗེ། ཤེས་པ་ལྷ་བུ། ལྷི་བྲག་ལ་འཇུག་པའི་སྐྱེ་བྱེད་དང་། འདིའི་གཉན་ཚོགས་གང་། ལྷོད་
 ཀྱི་ལྷ་གང་ཡིན། གང་ཕྱེད། ལྷ་བུ་སྐྱེ་བའི་དེ་དོན་དུ་རྒྱུར་བ་སོགས་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་སློ་ནས་ཤེས་པར་བྱ་ཞིང་། འདིར་མིང་སོགས་ཀྱི་རྒྱུར་བ་གསུངས་པའང་གཙོ་བོའི་དོན་
 ལ་དགོངས་ཀྱི་མིང་མཐར་མི་འཇུག་པ་ནི་མ་ཡིན་རྟེ། ལྷོན་དུ་འདྲི་བའི་དབེང་བོའོད་ལ་སོང་བ་ལྟར་དང་དེ་འདུར་མ་ཟད་དེ་ཐོབ་བྱེད་ཀྱིར་གང་དང་བརྟན་བཅོས་གང་། ཤེས་སོགས་
 མང་དུ་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

འདི་ནས་མ་བརྟན་ཀྱང་ཅི་དང་ཇི་དང་ལུའི་རྒྱ་རྣམས་གང་དང་རྒྱབས་ལམ་ཆེར་ལ་འཇུག་པ་མཚུངས་པ་ཡིན་རྟེ། དེ་དག་ཐམས་ཅད་གང་ཅེའང་དུང་། ཇི་རྟུར་སུ་
 དག་འགྲོ་བ་རྣམས། ལྷ་བུའི་ཅི་སོགས་སྐྱེ་བུ་ལ་འཇུག་པ་དངོས་དང་།

ཅི་ཞིག་བསམ་པ་དེ་ལྷུ་བ་ནས། ཇི་རྟུར་བདེ་བ་དེ་རྟུར་བ། ལྷལ་བཟང་སུ་ཡིན་དེ་འགྲོ་འགྱུར།

ཤེས་པ་ལྷ་བུ་ལྷི་བྲག་ལ་འཇུག་པའི་སྐྱེ་བྱེད་དང་།

དངོས་པོ་དེ་ཅི་ཇི་ཅིམ་ཞིག། བདག་པོ་ལྷོད་སུ་ལེགས་པར་སློམ།

ལྷ་བུ་དྲི་བ་འཇུག་པ་རྣམས་སོ།། ཅི་ལ་སོགས་པ་དེ་རྣམས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་གང་དང་འཇུག་པ་མཚུངས་པའང་མ་ཡིན་རྟེ་སྐྱེ་བྱེད་གང་ཟག་ཁོ་ན་ལ་སྐྱོར་གྱི་ལེམ་པོ་སོགས་དངོས་
 པོ་གཞན་ལ་མི་འཇུག་པའང་ཇི་སྟེད་དང་། ཇི་སྟེད་ལྷ་བུ་ལའང་གང་རྒྱ་མི་འཇུག་པ་དང་། ཅིས་ཀྱང་ལྷ་བུ་ལའང་གང་དང་ཇིའི་སྐྱེ་བའི་འཇུག་པ་སོགས་འཇིག་རྟེན་པའི་ཉེར་སྐྱོད་དང་།
 བརྟན་ནས་སྐབས་ཐོབ་ཀྱིས་ཤེས་པར་བྱའོ།།

ལྷ་པ་བདག་སྐྱེ་བཞད་པ་ལ། དངོས་དང་། མཐའ་དུ་རྟེད་རོ།།

མོགས་རྩོམ་པ་དང་། གནམ་གྱི་ཚོམ་པ་མར་གཙོང་པའི་ཕྱིར་རྩོད་པ་ལྟེང་པ་ལ་སོགས་པའི་ཚོ་རྩོག་རྟོན་ལྟེ་མཚམས་རྩོར་བའི་རྒྱ་རྟོན་རྣམས་ལ་གྲོ་གྲོས་གྱི་ལྟར་བ་བཟུགས་པར་ཚོགས་པ་
 མེད་ཅིང་ཚོགས་དང་རྟོན་ལྟེ་གོ་སོགས་པ་དང་། མི་འབྲེལ་པ་དང་། འགའ་བའ་ལ་སོགས་པའི་ཕྱོད་མེད་པར་འཐད་པ་དང་ལྡན་ཅིང་འབྲེལ་ཚགས་པ་འོོན་སྐྱབས་པའི་མཚོགས་ཏུ་འཕྱུར་བ་དང་།
 གནམ་ཡང་ཇི་སྲིད་འཇུག་གི་རྟོན་ཚུ་ལ་སོགས་པ་དེས། ཡི་གེར་བྲིས་པ་མཐོང་བའམ་གནམ་གྱིས་ལེགས་པར་སྐྱབས་པ་ཐོས་ཀྱང་ཅུང་རང་ཉིད་ཀྱིས་དེའི་རྟོན་གྱི་སྤོར་བ་སྤར་མ་མཐོང་ང་རྟེ་
 དུྱོད་ལུལ་དུ་མ་ལྟར་པ་དེག་ཡིན་ནའང་བཟོད་པ་དེའི་སྤོང་སོགས་ཀྱི་རུས་པས་རྟོན་དང་མཐུན་པའི་རྩོར་བ་གང་ཡང་ཇི་སྲིད་ལུ་དཔག་ལྟེ་སོགས་པར་རུས་པ་ཡིན་ནོ། ། ཡང་ན་ཚོགས་
 རྒྱུ་མ་གཉིས་ཀྱི་རྟོན། བཟུང་བཅོས་ལ་སོགས་པའི་རྟོན་རྣམས་པར་འབྱུང་པའི་རྩོར་བ་ལྟེ། དེའི་འབྲེལ་བའད་སོགས་སྟོན་ཚད་མ་མཐོང་ཡང་འབྲེལ་བའད་སོགས་ཀྱི་རྟོན་ནི་མཐུན་
 པའི་ཚོགས་གྱི་རྩོར་བ་སོགས་པར་འཕྱུར་རོ། ། ཞེས་པའོ། ། གཤམ་པ་ནི།

ཇི་སྲིད་འབྲེལ་བྱེད་བའ་མཁའ་མ་གྱི། ལུང་གི་རྟོན་དང་སྤོར་བ་དང་། ལྷ་མའི་མནལ་འགྲུལ་གྱི་རྟོན། རྟོན་གྱི་ཐོག་ཏུ་དབབ་པར་བྱ།

ཞེས་པ་ལྟེ། ཇི་སྲིད་འབྲེལ་བྱེད་བའ་རྣམས་ལ་མཁའ་མ་པར་ལུང་པའི་གང་ཟག་གིས་རང་ཉིད་ལུ་རྟོན་མོང་དང་ལུ་རྟོན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཞེས་བྱ་དེག་པའི་གནམ་གང་དང་གང་ལ་འཇུག་ཅིང་སོགས་
 པར་འདྲོད་པ་ན་དེ་དང་དེའི་རང་རང་གི་ཁྱད་སྲོལ་ཚེ་བའི་ལུང་ལུ་རྟོན་མོང་བར་དུང་སྤོང་དང་པོ་ཉམས་ལུ་པའི་བཟུང་བཅོས་དང་། ལུ་རྟོན་མོང་མེན་པར་བཅོམ་ལུ་རྟོན་འདས་ཀྱི་གཤམ་
 རབ་དང་། དེའི་དགོངས་འབྲེལ་ཚེད་ལྡན་རྣམས་ལས་འབྱུང་བའདག་གི་རྟོན་སྐབས་ལུ་འཇུག་འཚམ་པར་སྤོར་བར་གྱུང་པ་དང་། བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་གང་ཡིན་དེ་ལ་མཁའ་མ་འདྲི་རྟོན་
 ཚུ་ལ་བཞིན་དུ་འདྲོངས་པའི་བྱ་མའི་མནལ་འགྲུལ་ཀྱང་མཉམ་ཇི་སྲིད་འཇུག་གི་སྤོར་བ་ལུང་རྟོན། ལྷ་མའི་མནལ་འགྲུལ་གྱི་ཐོག་ཏུ་སྤོར་བའི་ཞེས་པར་འདྲོད་པའི་རྟོན་དེའི་རྟོང་
 དུ་དབབ་པས་བདེ་བྱུག་ཏུ་རྟོགས་པར་འཕྱུར་བའི་རྟོང་བྱེད། ཞེས་སོ། ། དེའང་ངག་རྟོན་རྟོགས་པར་སྐྱབས་པ་རྣམས་ནི་སྤོང་ལ་སོགས་པའི་རྟོན་སོགས་པས་ཀྱང་འགྲོལ་བར་རུས་པ།
 རྟོགས་པར་དགའ་ཞིང་འབྲེལ་བ་གེད་དང་བཅས་པ་རྣམས་ལ་ཞི་དེར་མ་ཟད་ལུང་རྟོན་ཀྱང་རྩོར་དགོས་པ་དང་ལུང་གི་རྟོན་ཀྱང་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བའདག་འབྲེལ་མེད་དུ་སོགས་པ་བྱ་མཁའ་སྤོང་བའདྲོན་
 ལ་རག་ལས་པའི་ཕྱིར་དེ་རྟོང་གཤམ་པ་ལྱུང་བ་ལྟེ། ཚོགས་སྤོར་སྐྱོ་མོ་རའི་རྟོན་ལའང་དེ་གཤམ་ག་ངེས་པར་ཚོགས་དགོས་པའི་རྟོན་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །

ཅན་དུ་པའི་ཡི་གེའི་མདོར། གནམ་དང་ཕྱིད་པ་དང་རྩོམ་པ་ཞེས་གཤམ་པ་ལྟེ་བའད་པ། ཐོད་ཀྱི་ཡི་གེ་རྣམས་ལ་སྤོར་བའི་ཚེ། མོ་སོའི་གནམ་ནི། གཤམ་ག་
 རབ་པ་ལ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེ་གནས་མཉམ་པ། ཅ་ཆ་ང་ཉ་ཅ་ཆ་ཇ་ལ་ལ་ལེ་ལེ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེ་གནས་ཀྱི། ཅ་ཆ་ད་ན་ཅ་ཆ་ལ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེ་གནས་སོ། ། པ་ལ་མ་ས་ལུ་ལོ་
 འདི་སྐབས་ཁ་ཅིག་གིས། རྟོན་གྱི་ཐོག་ཏུ་སོགས་པའི་རྟོན་དེ་རྟོང་བའི་ཉམས་ལེན་འོོན་བའད་པ་ནི་ཁྱབ་ཅུང་རོ། །
 གཤམ་པ་བསྐྱབ་བའུ་གྱི་གོ་རིམ་ལ་འདྲོངས་པ་ནི།

བསྐྱབ་པ་བཙོན་པའི་གང་ཟག་གིས། དང་པོར་ང་རོ་རྣམས་ལ་སྤོར།

རྟོན་འབྲེལ་ཇི་སྲིད་འབྲེལ་མེད་གཞི་གསུམ། ལྷོག་གི་ཚེད་དུ་བསྐྱབ་པ་ཡིན།

ཇི་སྲིད་འཇུག་བཞི་ཡི་སྤོར་བ་ནི། མཉམ་བསྐྱབ་པའི་ཚེད་དུ་སྤོར། མནལ་འགྲུལ་དེ་དག་མཐུ་ཡིས་ནི།
 འབྲེས་བྱའི་ཚེད་དུ་རྟོན་ལ་དབབ། བསྐྱབ་པའི་རིམ་པ་འདི་ཡིས་ནི། གང་ཞིག་འབད་པ་ཚུང་ལུས་ཀྱང་།
 ཞེས་རབ་ལྷུང་དུ་སྐྱེལ་བར་འཕྱུར། དེ་ཕྱིར་དང་པོར་འདི་ཉིད་བསྐྱབ། དེ་ནས་རྒྱས་པ་འང་མཉམ་བྱས་སྟེ།

བསྐྱབ་པ་གང་ལ་དང་པོ་ཡི། གཤམ་ཉིད་ལྷ་མ་དག་ལས་མཉམ།

ཞེས་པས་བཟུན་རྟོ། རིགས་པའི་ཚུལ་གང་དེག་བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་ལ་བཙོན་པས་འཇུག་པར་བྱེད་པའི་གང་ཟག་ལས་དང་མོ་པ་དེས་ནི་ཐོག་མཉིད་དུ་ང་རོ་ཞེས་བྱ་བ་ཡི་གུང་པ་རྣམས་

རྒྱ་ལ་ཉ་མོ་ག་གས་ལྟེ། ཞེས་དག་པར་འདྲོན་པའི་ལུལ་བྱེད་པ་རྣམས་ནི་བརྟགས་པ་ཉིད་རྟོ།། འདྲོར་སྐྱེས་པ།

ཐེ་ཚོམ་མཚན་མོ་བརྟན་བཞིན་དུ། ལུ་མེའི་གཞུང་ལུགས་བཟླ་འདྲོད་རྣམས། རྫོན་ཚད་མཁས་པའི་ཁྱུར་འཛོན་པའི། འབྲེལ་བྱེད་འགའ་འགའི་ཡིད་མཁའ་ན།

རྣམ་ཡང་གར་ཞེས་མ་ཐོས་པའི། ཁོ་ཐོའི་ལེགས་བཤད་ལྷན་སྐྱེད་འདྲི། ལེགས་མེད་བརྟེན་ནས་རིགས་པའི་ལམ། དང་པོ་ཕྱོགས་སུ་འབྲུག་པར་གྱིས།

གཉེས་པ་རྫོན་འཇུག་གི་རྟགས་ཀྱི་འཇུག་པ་བཤད་པ་ལ། མིང་གཞི་ལས་རྫོན་རྗེས་དབྱུང་བའི་ཚུལ། རྫོན་འཇུག་གི་རྟགས་ཀྱི་དབྱེད། དེའི་འཇུག་ཚུལ་བཤད་པ་དང་གསུམ་གྱི་དང་པོ་ནི།

མོ་ཡི་ཡི་གེ་ནང་ནས་ནི། འཇུག་པའི་ཡི་གེ་བརྒྱ་དབྱུང་བུ། འཇུག་པ་བརྒྱ་ཡི་ནང་ནས་ནི། རྫོན་འཇུག་ཡི་གེ་ལྔ་དབྱུང་བུ།

ཞེས་བས་བརྟན་ཏེ། མོའི་ཡི་གེ་ལ་བཤད་མ་ཐག་པ་ལྟར་མོ་ཚམ་དང་གིན་རྒྱ་མོ་དང་མོ་ག་གས་དང་གསུམ་དུ་གནས་པ་སོ་སོར་མ་བྱེ་བའི་ནང་ནས་རྗེས་སུ་མཚུ་པར་བཤད་པ་ལྟར་རྗེས་འཇུག་གི་ཡི་གེ། གང་དུ་ན་བམ་འ་ར་ལ་ས་ལྟེ་བརྒྱ་པོ་རྣམས་དབྱུང་བར་བྱ་གིང་། དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་རྫོན་འཇུག་གི་ཡི་གེ། གང་བམ་འ་ལྟེ་པོ་རྣམས་དབྱུང་བར་བྱོལ། ཞེས་སོ།།

གཉེས་པ་རྫོན་འཇུག་གི་རྟགས་ཀྱི་དབྱེད་བཤད་པ་ནི།

རྫོན་འཇུག་ཡི་གེ་ལྔ་པོ་ལ། མོ་དང་མ་གཞིང་མོ་དང་ནི། ཞིག་རྒྱ་མོ་དང་བཞི་དུ་དབྱེ།

ཞེས་བས་བརྟན་ཏེ། བཤད་མ་ཐག་པའི་རྫོན་འཇུག་གི་ཡི་གེ་ལྔ་པོ་པོ་པོ་ལ། མོ་བ་ཡིག་དང་། མ་གཞིང་ག་དུ་གཉེས་མོ་འ་ཡིག་གི་རྒྱ་མོ་མ་ཡིག་བཅས་བཞི་དབྱེད་བར་བྱོལ། ཞེས་སོ།། འདྲི་སྐབས་དབྱེ་ཚུལ་ལ་འབྲུལ་གཞི་མེད་པས་འབྲེལ་བྱེད་རྣམས་ཀྱང་དག་མཚན་པར་སྐྱེད་པ། རྟགས་དེ་ལྟར་དབྱེ་བའི་རྒྱ་མཚན་ནི། མིང་གཞི་ལྟར་རྫོན་འཇུག་གི་ཡི་གེ་རང་རང་ལྟོག་པའི་རྒྱ་གྲིམས་ལྟོད་སོགས་ལས་ནི་མ་ཡིན་ཏེ་འཆད་འཇུར་ལྟར་དེ་དག་འཇུག་ལུལ་གྱི་མིང་གཞིའི་ཡི་གེའི་དང་སྐྱར་ནས་ལྟོག་པའི་ཚོ་རྒྱ་གདངས་ལུགས་ཅེ་ཅུང་དུ་འཇུར་བའི་ཆ་རྣམས་བཞག་པོ།།

གསུམ་པ་དེའི་འཇུག་ཚུལ་བཤད་པ་ལ། འཇུག་ཚུལ་རྟགས་བྱེད་ཀྱི་ཡན་ལག་རྣམས་མདོར་བརྟན་པ་དང་། རྗེ་ལན་གྱི་རྫོན་རྣམས་ལུས་པར་བཤད་པ་གཉེས་ཀྱི།

དང་པོ་ནི།

དེ་དག་རེ་རེ་བཞི་བྱེད་དེ། གང་ལ་འཇུག་བྱེད་གང་གིས་འཇུག། ཇི་ལྟར་འཇུག་བྱེད་ཅི་ལྟར་འཇུག།

ཅེས་བས་བརྟན་ཏེ། རྫོན་འཇུག་དེ་དག་གི་པོ་སོགས་རེ་རེའི་འཇུག་ཚུལ་ལའང་རྣམ་པ་བཞི་བཞིར་བྱེད་པ་ལྟེ་བྱེད་པ་བཞི་བཞིའི་རྫོན་རྣམས་ལུས་པར་བྱེད་དུ་གོས་སོ།། དེའང་འཇུག་ལུལ་མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་གང་དང་གང་ལ་འཇུག་པར་བྱེད་པ་དང་། འཇུག་པ་པོ་རྫོན་འཇུག་གང་གིས་འཇུག་པར་བྱེད་པ་དང་། ལྷའི་ཚུལ་རྗེས་སུ་འཇུག་པར་བྱེད་པ་དང་། དགོས་པ་ཅིའི་ལྟར་དུ་འཇུག་པ་པོར་བྱེད་པ་རྣམས་སོ།།

གཉེས་པ་རྗེ་ལན་གྱི་རྫོན་རྣམས་ལུས་པར་བཤད་པ་ལ། གང་ལ་འཇུག་པར་བྱེད་པ་དང་གང་གིས་འཇུག་པར་བྱེད་པ་ལྟར་མོང་དུ་བརྟན་པ། ཇི་ལྟར་འཇུག་པར་བྱེད་པ་

བརྟན་པ། ཅི་ལྟར་འཇུག་པར་བྱེད་པ་བརྟན་པ་ལྟེ་གསུམ་སོ།། དང་པོ་ལ་རྗེ་བས་མཚོམས་སྐྱར་བ་དང་། ལམ་གྱིས་བརྟན་པོ།།

དང་པོ་ནི།

གང་ལ་འཇུག་པར་བྱེད་ཅི་ན།

ཞེས་པོ།། གཉེས་པ་ལན་ལ། ལན་དངོས་དང་། ལན་བྱེད་གི་འཇུག་པ་བཤད་པ་གཉེས་ཀྱི་དང་པོ་ནི།

བའི་ཕྱིར་གལ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་། འགའ་ཞིག་གིས། རྒྱུ་པོ་དང་བྱ་ལུལ་ངོ་པོ་གཅིག་པའི་ལས་ཀྱི་ཚོགས་ཀྱིང་འཐད་དམ་སྙམ་པ་སྲིད་ན་དེ་འདྲ་མང་དུ་བྱུང་སྟེ། ལོང་དུ་
 ལུས་ཏུ་ཕར་ལ་དོན་དེ་ཉིད་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྐབས་སུ་འདྲེན་མ་སྤོས་པ་ལྟར། དཔེར་ན། དདུག་འཕྲོ་ལོ། ཞེས་པའི་འགྲོ་བའི་བྱ་དེ་བྱ་བའི་ལས་ཀྱི་ཚོགས་ཡིན་པར་།
 རྒྱུད་པ་པོ་དང་བྱ་བའི་གཞི་ཐ་དད་དུ་མེད་དེ་འགྲོ་བར་རྒྱུད་པ་པོ་བདག་ཡིན་ཞིང་འགྲོ་བར་བྱ་བའདེད་བདག་ཉིད་ཡིན་པ་དང་། རྒྱགས་རང་བཞིན་གྱིས་གསེར་དུ་འགྱུར། ཞེས་པ་
 འགྱུར་བྱེད་དང་འགྱུར་བྱ་གཉིས་ཀྱི་ལྷན་འཇུག་ཉེད་ལས་གཞན་དུ་ལེ་དེལ་གསུམ་པ་ལྟ་བུ་རྒྱ་ཅིར་ཞེས་པར་བྱ་བྱེད་ཞིང་ཤིན་ཏུ་ཞིབ་མོར་དཔྱད་པའི་ཚེ་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་མཚན་སོ་སོ་རྣམས་
 རང་གིས་རང་ལ་བྱ་བ་འགལ་ཡང་། རྩི་ལྷོག་རགས་པ་རྣམས་ཐ་སྙམ་པ་འཇིག་རྟེན་གྱི་གྲགས་པ་དང་མཐུན་པར་རང་གིས་རང་ལ་བྱ་བ་འགྱུར་བའདེད་གོ་དགོས་སོ། ། དེ་དག་
 ཏུ་དཔེར་བརྗོད་ལོག་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་མང་བས་སྤོས་གྱིས་ལེ་ལང་སོང་། འོན་ཀྱང་རྫོང་དུ་འགའ་ཞིག་གི་སེང་བརྟོལ་ཟེན་ཅིང་འདིར་ཡང་ལྷོགས་མཚམ་སྤོས་ན།

རྫོང་འཇུག་གི་ཕོ་ཡིག་བྱ་བའི་ལུལ་ལ་འཇུག་པའི་དཔེར་བརྗོད་ལ། ལྷ་བཀོང་། མགོ་བཀའ། སོགས་བྱ་བའི་ལུལ་དང་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚོགས་དང་། རྫོང་
 བཀའ་། ཤིང་བཀག། རྩ་བཀག། སོགས་འདས་ཚོགས་དང་། རྣམས་པར་བཀྲ། ལྷན་བཀྲ། སོགས་མིང་རྒྱུང་རྣམས་བཀོད་པ་ལས། བྱ་བའི་
 ལུལ་ཉིད་ཀྱི་དཔེར་བརྗོད་རྣམས་གཅིག་ཀྱིང་མེད་པ་དང་།

མ་ནིང་ག་ཡིག་བྱེད་པ་པོ་ལ་ཡོད་པའི་ལས་ཀྱི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་དཔེར་བརྗོད་དུ། རང་ཉིད་གཅིག་བྱ། གཉུང་ལ་བོར་བ། ཡིད་གཉུགས་པ། འཕངས་
 པའི་གཅེས་སོགས་ལས་ཀྱི་ཚོགས་མ་ཡིན་པའི་མིང་རྒྱུང་ཁོ་ན་བཀོད་པ་དང་།

ག་ཡིག་བྱ་བ་གཞི་ལ་ཡོད་པའི་ལས་ལ་འཇུག་པའི་དཔེར་བརྗོད་ལ། གཅན་གཟན། ལ་གཅན་པ། ལྷ་གཅན། རུས་ཀྱི་གཉིས། དུད་འགྲོ་གཉན་སོགས་
 ཡལ་ཚེར་མིང་རྒྱུང་ཁོ་ན་བཀོད་པ་ལྟ་བུས་མཚན་མ་བརྟགས་པའི་བབ་ཅོལ་མང་དུ་སྤོས་པའི་ཚོ་བ་རྣམས་སྤོ་སྤོས་ཀྱི་ཕད་མ་རྣམས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཅུང་ཟད་དཔྱད་པས་འཇིག་པར་འགྱུར་བ་ཉིད་
 ན་ཇི་སྟེད་པ་འདིར་ཡིག་སྤྲིལ་བའི་དཀའ་ཚོགས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ། འདིར་སྤྲིལ་པ།

བྱ་མིའི་གཞུང་ལྷགས་རྟོགས་པར་དཀའ་བ་རིན་པོ་མེ་ཡི་གཉིར་གྱི་རྫོ། རྩི་དུས་འདི་ན་སྤོ་ཡིག་མི་གསལ་སྤོ་ལྷན་ཚུལ་ཅན་དུ་མ་ཡིས།
 དབྱེ་བར་སྤོས་རྣམས་དོན་མིན་ཚོགས་ལྷན་ཅེ་རྒྱལ་པོས་གནས་མིན་དུ། ལན་བརྒྱུར་བརྟེན་གྱིང་རང་ཉིད་ངལ་ལས་གཞུང་དོན་རིན་ཅེན་རྟེད་འོས་ཅེ།
 དེང་དུས་ལེགས་བཤད་གཉིར་རྫོན་འདི་བྱུང་ནས། གཞན་གཞུང་ཚར་གཅོད་རིགས་འདི་ལྷགས་ཅེན་གྱིས།
 ལོག་བཤད་རྩེད་ལྷན་པོ་རྣམས་པར་བསྟེན། འཐད་ལྷན་རྣམས་དཔྱད་གཞིང་རྫོན་ལེགས་ཚོགས་ཏེ།
 དཀའ་བ་གནས་ལོར་མའི་བྱ་བ་གསལ་བྱས་པས། ད་ལྟ་སྤོ་གསལ་གཞུང་ལྷགས་དོན་གཉེར་དག།
 ལ་ལུར་སྤོན་ལ་རྟགས་ཀྱི་འཇུག་པ་ཡི། གཞུང་དོན་ལོར་བྱའི་ཚོགས་ལ་ཅི་གར་འོལ། ཅེས་སོ།
 གཉིས་པ་མོ། མོ་ཡིག་གི། མ་ནིང་གི། མོ་ཡིག་གི། ཤིན་ཏུ་མའི་འཇུག་དོན་བཤད་པ་སྟེ་བཞེ་ལས།
 དང་པོ་རྫོང་འཇུག་གི་ཕོ་ཡིག་དགོས་པ་ཅིའི་ཕྱིར་འཇུག་པ་ནི།

ཕོ་ནི་འདས་དང་གཞན་བརྒྱབ་ཕྱིར།

ཞེས་པས་བརྟན་ཏེ་རྫོང་འཇུག་གི་ཕོ་ཡིག་བ་ནི་དགོས་པ་དུས་གསུམ་ལས། རྒྱུད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་པའི་བྱ་བ་བྱས་ཟེན་འདས་པ་བརྒྱབ་པའི་ཕྱིར་དང་། དངོས་
 པོ་བདག་གཞན་གཉིས་ལས་གཞན་ཏེ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བའི་བྱ་བ་ལྷན་པའི་ཕྱིར་འཇུག་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་སོ།

དེ་ལས་འདས་པ་ལ་འཇུག་པ་ནི་དཔེར་ན། རྩས་བཀའ་། ལོས་བཀའ། ལོགས་ལུ་བཀའ། ལས་བཀག། ལག་པ་བཀག། ལལ་བཀག།

རྒྱ་བཀའ། སྤང་བཀའ། རྒྱལ་བཀའ། གཞུ་བཀའ། ལོང་ཏུ་བཀའ་རྟོ། རྒྱང་བཀའ། རྩན་བཀའ། རྩོག་བཀའ། རྩ་བཀོང་།
 རྩ་བཀོག། རྩམ་བཀོད། རྩར་ཏུ་བཀོལ་རྟོ། གཤོག་རྩ་བཀོལ་རྟོ། ཐག་ལས་བཀྱིགས། རྩལ་པ་བཀྱིས། རྩ་བཀྱིད། མེ་རྟོག་བཀྱམ། དགོངས་པ་བཀྱལ།
 རྩལ་བཀྱལ། རྩལ་བོས་བཀྱེབས། ཐར་པར་བཀྱེས། རྩེ་མ་བཀྱེས། དབྱ་བཅོམ་བཀྱོངས། རྩོག་གིས་བཀྱོས། མར་བཀྱགས། བརྟེན་པ་
 ལ་བཀྱས། རྩར་བཀྱས། ལག་པ་བཀྱངས། མ་བཀོས། ལ་བཀྱངས། རྩགས་དམ་བཀྱངས། རྩ་བཀྱམས། ཡང་ཡང་བཀྱར། རྩོག་བཀྱབས།
 རྩ་བཀྱམས། རྩན་གྱིས་བཀྱངས། རྩ་བཀྱམས། གནས་ལུ་བཀྱལ་རྟོ། རྩར་བཀྱལ། རྩ་བཀྱིལ་རྟོ། རྩར་བཀྱིས། རྩམ་བཀྱམས། དབང་
 བཀྱར་རྟོ། ལག་བཀྱམས། རྩར་བཀྱངས། རྩམ་ལ་བཀྱལ་རྟོ། རྩ་བཀྱལ་བཀྱར་རྟོ། མེམས་གྱིས་བཀྱུད་རྟོ། གཅོམ་བཀྱངས། རྩངས་པ་བཀྱངས། རྩམ་
 བཀྱམས། མེ་རྟོག་བཀྱན་རྟོ། མེམས་བཀྱུད། རྩ་བཀྱུད། རྩན་བཀོལ་རྟོ། རྩལ་མར་བཀོས། བཀོར་གྱིས་བཀོར་རྟོ། ལོས་བཀོར་རྟོ། རྩར་བཀོར་རྟོ།
 རྩང་གིས་བཀོར་རྟོ།

གད་མོ་བཀའ། ལས་བཀའ། རྩང་བཀའ། གཡང་པ་བཀྱིལ། ལོ་བཀོས། ལོས་བཀོས། ལོམ་པ་བཀོམས། རྩལ་བཀོས། ལམ་ཏུ་བཀོར་རྟོ།
 རྩམ་བཀྱངས། ལམ་བཀྱིས། མིག་བཀྱུད། རྩང་བཀྱངས། རྩངས་བཀྱངས། རྩ་བཀྱངས། བཀྱམས་བཀྱམས། བཀྱལ་བཀྱལ། ལམ་
 བཀྱུད། རྩ་བཀྱལ། རྩན་གྱིས་བཀྱན་རྟོ། རྩན་མེད་བཀྱལ་རྟོ། མཚན་བཀྱབ། རོ་བཀྱལ་རྟོ། རྩར་གྱིས་བཀྱགས། ཀོ་བཀྱངས། རྩུང་མར་
 བཀྱུད། རྩང་བཀྱལ། བང་བཀྱགས། རྩར་མ་བཀྱར། མར་བཀྱགས། རྩར་གྱིས་བཀྱབ། ལམ་ཏུ་བཀྱགས། ལག་པས་བཀྱལ་རྟོ།
 རྩམ་བཀོས། བསམ་གཏན་བཀོམས། རྩར་བཀོངས། བཀྱལ་བཀོངས། རྩམ་པར་བཀྱིངས། ལེགས་པར་བཀྱུད་རྟོ། རྩར་བཀྱིལ་རྟོ། རྩམ་བཀྱགས་
 རྩ་བཀྱལ་རྟོ། རྩར་བཀྱངས། རྩལ་བཀྱིགས། རྩོ་བཀྱམས། རྩུང་པ་བཀྱམས། རྩོན་བཀྱམས། རྩལ་བཀྱིལ་རྟོ། རྩལ་བཀྱུན་རྟོ། རྩན་བཀྱུབས།
 རྩ་བཀྱུབས། རྩགས་བཀྱམས། རྩན་ཏུ་བཀྱངས། རྩང་མེད་བཀྱོད།

རྩོ རྩར་གྱིས་བཅེན་རྟོ། བཅོས་མ་བཅོས། ཏུ་བཅུངས། རྩུགས་བཅེན་རྟོ། རྩང་མེད་བཅོད། རྩོན་ཏན་བཅུགས། དགེ་
 བཅོས། མཚར་བཅོགས། རྩོ རྩོགས་ལུ་བཅོར་རྟོ། རྩལ་བཅོབས། རྩབས་གྱིས་བཅོགས། རྩང་བཅག། རྩམ་ལུར་བཅོད། རྩོག་
 བཅོར། རྩུལ་ལོར་བཅོམ། དམ་བཅོམ། རྩོས་བཅོལ། རྩར་བཅོལ། ལག་ཏུ་བཅོངས། རྩར་བཅོལ། རྩགས་པས་བཅོངས། རྩབ་
 བཅོལས། རྩོན་ཏུ་བཅུག། རྩ་བཅུས། རྩང་ཏུ་བཅུར་རྟོ། རྩང་གཅོར་རྟོ། རྩར་བཅོལ། དབྱ་བཅོམ། རྩར་བཅོམ། ལམ་བཅོལ།
 རྩོ ཡན་རྩན་བཅོས། མཚན་ཅོང་བཅོད་རྟོ། བཅུག་གིས་བཅོད་ཅེན། རྩོ ལོས་བཅུན་རྟོ། རྩོས་ལུ་བཅུགས། ལག་པས་བཅུབས། རྩུང་
 ལ་བཅུལ་རྟོ། རྩང་བཅུལ་རྟོ། རྩོང་བཅུམས། གནས་ལ་བཅུད། རྩར་བཅུལ་རྟོ། མར་ལུ་བཅུགས། རྩོ་བཅུངས། རྩན་གྱིས་བཅུན་རྟོ།
 རྩོ་བར་བཅུན་རྟོ། རྩངས་པར་བཅུམས། གནས་ལུ་བཅུངས། རྩ་བཅུགས། གནས་ལ་བཅུན་རྟོ། རྩོ རྩན་བཅུགས། ལ་བཅུགས། རྩར་
 བཅུག། རྩམ་བཅུབ། རྩམ་ཏུ་བཅུབ། རྩག་པ་བཅུག། གདན་བཅུར། མེ་རྟོག་བཅུས། རྩགས་བཅུས། རྩང་བཅུངས། རྩོ་བོས་བཅུད།
 རྩོས་ལུ་བཅུག། བཅུད་བཅུལ། རྩར་མས་བཅུར། རྩན་ཏུ་བཅུག། རྩང་ལ་བཅུག། བཅོན་ལས་བཅོན། མགོ་བཅོན། རྩུ་བཅོགས། རྩོལ་
 བཅོད། རྩམ་བཅུགས། རྩོགས་པ་ལ་བཅུབས། རྩུ་བཅུལ། རྩར་བཅུན་རྟོ། ཐག་པས་བཅུད། གནས་ལུ་བཅུལ། རྩག་བཅུལ་རྟོ། རྩུ་བཅུམས།
 བཅུད་གྱིས་བཅུམས། རྩོག་གིས་བཅུས། ལོས་བཅུབས། མ་ལྟོ་བཅུར། རྩོས་བཅུན་རྟོ། རྩོ་མས་བཅུད། ལ་མས་བཅུབས། རྩུ་བཅུམས།

འདི་སྐབས། བརྒྱན། བསྐྱར། བཀའ་ལྷན་གྱི་ར་ལའི་མཐའ་ཅན་རྣམས་ནི་དངས་ཚོགས་ལོན་པའི་ཕྱིར་དུ་དག་སེ་འཛོལ་པམ། བརྒྱན་ནོ། བསྐྱར་རོ།
བཀའ་ལོ་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱའི། བརྒྱན་རྟོ་ཞེས་སོགས་སུ་སེ་འལྱར་བར་ཞེས་པར་བྱའོ།།

དེ་བཞིན་དུ་མ་ཞིང་གི་འཇུག་པའི་སྐབས་སོགས་འཆད་འལྱར་གྱི་ཕྱིར་པ་དང་བྱ་བའི་ཚོགས་རྣམས་ཀྱི་སྐར་བཟུའི་སྐྱེལ་འདུལ་དེ་དག་གི་ན་ར་ལའི་མཐའ་རྟེན་གྱིས་རྗོལ་སུ་འཛོན་རྟོ།
ལྷ་བྱང་ཕྱིགས་བསལ་འགའ་ཞིག་ལས་ལམ་ཅེར་ལ་དུ་དག་སེ་འཛོལ་པར་ངེས་པམ་རྟོ་ཡིག་གི་སྐྱེལ་བརྗོད་པ་མེད་པ་ཉིད་དུ་ཞེས་པར་བྱ་ཞིང་འདི་རིགས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེད་དང་འཕྲད་གཞན་རྣམས་
རྩེར་བའི་ཚེའང་འདིས་མཚོན་ནས་རྗོལ་སུ་དཔག་པར་བྱའོ།།

གཉེས་པ་རྗོན་འཇུག་གི་མ་ཞིང་དགོས་པ་གང་གི་ཕྱིར་འཇུག་པ་ནི།

མ་ཞིང་གཉེས་ཀ་ད་ལྟར་ཆེད།

ཅེས་པམ་བརྟན་རྟོ། རྗོན་འཇུག་གི་མ་ཞིང་ག་ད་གཉེས་ནི་དངོས་པོ་བདག་དང་གཞན་གཉེས་ཀ་ལ་འཇུག་པ་དང་། དེར་མ་གཏོགས་པའི་དུས་གཡུམ་ལས་དྲ་བ་བརྟན་པའི་
ཕྱིར་འཇུག་གོ།

དེ་དག་གྱང་རིམ་པ་བཞིན་དཔེར་བརྗོད་ན། ག་ཡིག་བདག་བྱེད་པ་པོ་ལ་འཇུག་པ་ནི། ལོགས་སུ་གཙོར་བ་པོ། གཙོར་བྱེད། གཅིན་གཅིབ་པོ། གཅིབ་བྱེད།
བར་དུ་གཅིར་བ་པོ། གཅིར་བྱེད། མྱེད་དུ་གཟུར་བ་པོ། གཟུར་བྱེད། ལག་པ་གཟུབ་པོ། གཟུབ་བྱེད། ཞིང་གཙོར་བ་པོ། གཙོར་བྱེད། རྗོན་བཀོལ་
པོ། གཙོར་བྱེད། རྗོན་བཟང་དམ་གཟུལ་བ་པོ། གཟུལ་བྱེད། རྗོན་གཉེར་བ་པོ། གཉེར་བྱེད། བཟང་བྱེད་གཉེག་པོ། གཉེག་བྱེད། རྗོན་
ཐྲག་གཉར་བ་པོ། གཉར་བྱེད། རྗོན་གཉམ་པོ། གཉམ་བྱེད། རྗོན་གཉིག་པོ། གཉིག་བྱེད། མགོ་གཉམ་པོ། གཉམ་བྱེད། ཞིང་གཉེབ་པོ།
གཉེབ་བྱེད། ལམས་ལ་གཉེག་པོ། གཉེག་བྱེད། མེ་གོལ་གཉོག་པོ། གཉོག་བྱེད། གཞན་ལ་གཉོད་པོ། གཉོད་བྱེད། རྗོན་གཉོང་བ་པོ། གཉོང་
བྱེད། དམིགས་པ་གཉོད་པོ། གཉོད་བྱེད། རྗོན་ཁ་གདང་བ་པོ། གདང་བྱེད། གདུང་བ་པོ། གདུང་བྱེད། ལྷག་པ་གདུབ་པོ། གདུབ་བྱེད། མཚོན་
གདེང་བ་པོ། གདེང་བྱེད། རྗོན་ལྷག་ཉན་པོ། གཉན་བྱེད། རྗོན་གསོག་ལུས་གསོག་པོ། གསོག་བྱེད། ཞིང་གཙུབ་པོ། གཙུབ་བྱེད།
གཙོད་པམ་གཙོར་བ་པོ། གཙོར་བྱེད། རྗོན་སྒོས་གཞིག་པོ། གཞིག་བྱེད། ལམ་དུ་གཞུག་པོ། གཞུག་བྱེད། ག་གཞུར་བ་པོ། གཞུར་བྱེད། ལྷག་
གིས་གཞུབ་པོ། གཞུབ་བྱེད། རྗོན་ཕྱག་ལ་གཞར་བ་པོ། གཞར་བྱེད། གཞེར་བ་པོ། གཞེར་བྱེད། ལམ་དུ་གཞུར་བ་པོ། གཞུར་བྱེད། གཞེང་བ་པོ།
གཞེང་བྱེད། གཡལ་གཡུག་གཡོབ་པོ། གཡོབ་བྱེད། རམ་གཡོབ་པོ། གཡོབ་བྱེད། གོས་གཡོག་པོ། གཡོག་བྱེད། མིག་གཡོར་བ་པོ།
གཡོར་བྱེད། རྗོན་གཡལ་གཡོབ་པོ། གཡོབ་བྱེད། རྗོན་ལྷ་གཡོབ་པོ། གཡོབ་བྱེད། ཞིང་གཡོག་པོ། གཡོག་བྱེད། ལྷེས་གཡོར་
བ་པོ། གཡོར་བྱེད། མཚོད་པ་གཡོམ་པོ། གཡོམ་བྱེད། རྗོན་རྗེལ་བྱེད་གཞིལ་བ་པོ། གཞིལ་བྱེད། ལུས་གཞིག་པོ། གཞིག་བྱེད།
གཞུང་བ་པོ། གཞུང་བྱེད། ཞིང་གཞིབ་པོ། གཞིབ་བྱེད། རྗོན་གཞོག་པོ། གཞོག་བྱེད། གཞོད་པོ། གཞོད་བྱེད། མྱེད་གཞོར་བ་པོ།
གཞོར་བྱེད། གཞུང་གཞུམ་གཞོར་བ་པོ། གཞོར་བྱེད། ལྷུང་གཞོན་པོ། གཞོན་བྱེད། ཅེས་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་སོ།།

དེ་བཞིན་དུ་ག་ཡིག་བྱེད་པ་པོ་བདག་ལ་ཡོད་པའི་ལས་སམ་བྱེད་པ་མཚམས་འཇུག་པ་ནི། གཙོར་བར་བྱེད། གཙོར་རོ། གཅིབ་བར་བྱེད། གཅིབོ། གཅིར་
བར་བྱེད། གཅིར་རོ། གཟུར་བར་བྱེད། གཟུར་རོ། གཟུབ་བར་བྱེད། གཟུབོ། གཙོར་པར་བྱེད། གཙོར་རོ། གཙོག་པར་བྱེད། གཙོག་གོ།
རྗོན་གཟུལ་བར་བྱེད། གཟུལ་ལོ། གཉེར་བར་བྱེད། གཉེར་རོ། ཞེས་སོགས་རིམ་པ་བཞིན་དུ་སྐར་རྟོ་དཔེར་བརྗོད་པར་བྱའོ།།

གཡིག་གཞན་བའི་ལྷན་པ་ལ་འཇུག་པ་ནི། གཅད་བྱི་ཤིང་། གཅི་བྱི་ཆ། གཅིང་བྱི་ཇ་ས། གཅོག་བྱི་རྫོ། རྩོ་གཉག་བྱི་ཟམ། གཉམ་བྱི་ལྗོན། གཉེར་བྱི་རྫོ། རྩོ་གཉང་བྱི་ཇ་ས། གཉང་བྱི་ལྗོན། གཉམས་བྱི་ལྗོན། གཉིགས་བྱི་ཆ། གཉིབ་བྱི་ལྗོན། གཉུབ་བྱི་ཤིང་། གཉུམ་བྱི་མགོ། གཉུར་བྱི་ཇ་ས། གཉུག་བྱི་ལབས། གཉོར་བྱི་མེ་རྩོག། རྩོ་གསོལ་བ་གདབ་བྱི་ལུལ། རྩུམ་གདབ་བྱི་དངོས་པོ། གདབ་བྱི་དངོས་པོ། གདགས་བྱི་མིང་། གདབ་བྱི་ས་པོན། གདམས་བྱི་ལྗོན། གདམ་བྱི་ལྗོན། གདིང་བྱི་ལྗོན། གདུལ་བྱི་སེམས་ཅན། གདུ་བྱི་བྱགས། མེས་གདུང་བྱ། མྲང་ལ་གདེག་བྱ། ངན་སོང་ལས་གདོན་བྱི་སེམས་ཅན། གདོན་བྱི་གདོན་པ། རྩོ་བསྟོག་བྱི་ག། གཙུབ་བྱི་མེ། གཙོར་བྱི་དབྱ། རྩོ་གཞལ་བྱི་ཚོང་། གཞལ་བྱི་དངོས་པོ། གཞུང་བྱི་གཞུག་བྱི་ལས། གཞུག་གིས་གཞུག་བྱ། གཞོམ་བྱི་དབྱ། གཞོག་བྱི་ཤིང་། གཞོལ་བྱི་ལས། རྩོ་གཟར་བྱི་གོས། གཟབ་བྱི་ལས། གཟར་བྱི་གཟར་པ། གཟང་བྱི་གོས། གཟགས་བྱི་བཟུང། གཟེར་བྱི་བགེགས། གཟུགས་བྱི་གཟེར་བྱ། གཟུང་བྱི་ལུལ། ཚེས་ལ་གཟུང་བྱི་སྐྱེ་བོ། ལམ་གཟུར་བྱ། གཟོང་བྱི་གཟར། རྩོ་གཡལ་བྱི་གཡལ་བོ། གཡེར་བྱི་ཡིད། གཡོ་བྱི་ཟམ། གཡོག་བྱི་གོས། གཡག་བྱི་ཤིང་། གཡེབས་བྱི་གྲམ། གཡས་བྱི་བགེགས། གཡང་བྱི་ཤགས། གཡིལ་བྱི་ལྗོན། ལུམ་ལུར་གཡིལ་བྱ། གསོ་བྱི་བྱ། ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཚོ།

གཡིག་གཞན་བའི་གཞི་དང་འབྲེལ་པའི་ལས་སམ་བྱ་བ་ཚམ་ལ་འཇུག་པ་ནི། གཅད་པར་བྱ། གཅད་རྫོ། གཅི་བར་བྱ། གཅིང་། གཅིང་བར་བྱ། གཅིར་རྫོ། གཅོག་པར་བྱ། གཅོག་གོ། གཉག་པར་བྱ། གཉག་གོ། གཉམ་པར་བྱ། གཉམ་གོ། གཉེར་བར་བྱ། གཉེར་རྫོ། གཉང་པར་བྱ། གཉང་རྫོ། གཉམ་རེམ་བཞེན་ལྷན་ནས་དབེར་བཞེད་པར་བྱོ།

དེ་ཡིག་བདག་བྱིང་པ་པོ་ལ་འཇུག་པ་ནི། རྣམ་མས་དགྲི་བའོ། དགྲི་བྱིང་། རྣམ་བྱིང་། དགྲི་བྱིང་། རྩོ་གཞན་དུ་དགར་བའོ། དགར་བྱིང་། གཏམ་དགོད་པ་བའོ། དགོད་བྱིང་། རྩོ་དར་དམྱེང་བའོ། དམྱེང་བྱིང་། མཚན་མར་དམྱེད་པ་བའོ། དམྱེད་བྱིང་། གཉིང་དཔོག་པ་བའོ། དཔོག་བྱིང་། རྩོ་དབྱེག་གིས་དབྱར་བའོ། དབྱར་བྱིང་། རལ་གྱི་དབྱེག་པ་བའོ། དབྱེག་བྱིང་། དགས་པ་དབྱོལ་བའོ། དབྱོལ་བྱིང་། རྩོ་རྗེར་ནས་དམོད་པ་བའོ། དམོད་བྱིང་ལ་སོགས་པ་ཚོ། རྩོ་གཡིག་བྱིང་པ་ཚམ་ལ་འཇུག་པ་ནི། དགྲི་བར་བྱིང་། དགྲི་ལོ། དགར་བར་བྱིང་། དགར་རྫོ། གསོགས་རྣམ་བཞེན་དུ་ལྷན་ནས་རྩོགས་པར་བྱོ།

དེ་བཞེན་དུ་དེ་ཡིག་གཞན་བའི་ལྷན་པ་ལ་འཇུག་པ་ནི། དགྲི་བྱིང་མཛེས་རིམ། དགྲི་བྱིང་རྣ། དགར་བྱིང་གནས། དགག་བྱིང་ལྗོན། དགས་བྱིང་ཤིང་། དགས་བྱིང་ཁལ་མ། དགབ་བྱིང་ལྗོན། དགམ་བྱིང་ཚོང་། དགང་བྱིང་བུམ་པ། དགག་བྱིང་མགྲོན། དགོད་བྱིང་ཡི་གེ། དགོལ་བྱིང་མཛུང་པ། རྩོ་དཔག་བྱིང་གློག་ལྷན། དཔུང་བྱིང་དར། དཔུང་བྱིང་ལུལ། དཔུང་བྱིང་ལྗོན། རྩོ་དབྱལ་བྱིང་པགས་པ། དབབ་བྱིང་རར། དབྱི་བྱིང་གྲངས། དབྱི་བྱིང་རི་ཚོ། དབྱང་བྱིང་ཚོར་མ། དབྱེག་བྱིང་ཤིང་། དབྱེལ་བྱིང་ཇ་ས། དབྱབ་བྱིང་བྱིས། དབྱབ་བྱིང་གཏུགས། དབྱེག་བྱིང་རལ་གྱི། དབྱར་བྱིང་རས། དབྱེ་བྱིང་ཁ། དཔོ་བྱིང་ཆ། དབྱོག་བྱིང་ལྗོན། དབོག་བྱིང་ལུང་། དམད་བྱིང་རྣ། ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཚོ།

དེ་ཡིག་གཞན་བའི་ཚམ་ལ་འཇུག་པ་ནི། དགྲི་བར་བྱ། དགྲི་ལོ། དགྲི་བར་བྱ། དགྲི་ལོ། དགར་བར་བྱ། དགར་རྫོ། དགག་པར་བྱ། དགག་གོ། དགལ་བར་བྱ། དགལ་གོ། དགྲོལ་བར་བྱ། དགྲོལ་གོ། གསོགས་རྣམ་བཞེན་དུ་ལྷན་ནས་རྩོགས་པར་བྱོ།

མ་ནིང་གི་ཐོན་འཇུག་གཉིས་པོ་དེ་བཤད་མ་ཐག་པའི་བདག་གཞན་གཉིས་པོ་དེར་མི་གཏོགས་པའི་དུས་ད་ལྟ་བུ་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་ནི། རྒྱུ་པ་པོ་བདག་དང་འབྲེལ་
པའི་ལྱང་པའི་ཚོགས་གི་དཔེར་བཅོལ་པ་དེ་ནམས་ཉེད་ཚོགས་ལྱིས་བསྐྱར་བ་ལས་ཞེས་པར་བྱོལ།

དེའང་དཔེར་ན། གཅེན་པར་བྱེད། གཅེན་རོ། དགྲི་བར་བྱེད། དགྲི་རོ།

ལྟ་བུ་ད་ལྟ་བུའི་སྐྱེ་ཡིན་ཚད་ཀྱི། གཟུང་བར་བྱ། གཟུང་རོ། དགང་བར་བྱ། དགང་རོ། ལྟ་བུ་གཞན་གྱི་སྐྱེ་ལའང་དེ་དང་ཤིང་མཚུངས་
ཡོད་པས་ཕྱར་སྐྱོབས་མཚུངས་ཀྱིས་བདག་གཞན་དུ་ལྷན་བྱེད་པའི་བདག་སྒྲིའི་ཁོངས་སུ་བཟུངས་ནས་བཅོལ་བའི་ཚེ་ལས་འདྲིར་ནི་དོན་གྱིས་བདག་བྱེད་པའི་ཚོགས་ལྱིས་ལང་གཞན་གྱི་སྐྱེ་ལ་དེ་དང་
ཞེས་མཚུངས་སྐྱར་བྱུ་མེད་པས་གོང་སྐོས་བདག་སྒྲིའི་ཁོངས་སུ་སྐྱེད་པར་མི་འོས་པའི། གཅེན་གྱི་རྣམ་པོ་དུ་གཅེན་བཞིན་པོ། དགྲི་ཡིན་འདུག་གོ། དགྲི་བཞིན་
པོ། ལྟ་བུ་ཕྱར་སྐྱོས་པའི་བདག་སྒྲིའི་ལྱང་ཚོགས་ཉེད་བཅོལ་ཚུལ་ཚོགས་ལྱི་ཀྱང་པར་དང་བཅས་པས་དཔེར་བཅོལ་པར་བྱོལ།

གཟུངས་པ་ཐོན་འཇུག་གི་མོ་ཡིག་དགོས་པ་གང་གི་ཕྱིར་འཇུག་པ་ནི།

མོ་ནི་བདག་དམ་འོངས་ཕྱིར།

ཞེས་པས་བཏྟན་ཏེ།

ཐོན་འཇུག་གི་མོ་ཡིག་འདྲི། དེོས་པོ་བདག་དང་། དུས་ད་ལྟ་བུ་དང་མ་འོངས་པ་དག་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་འཇུག་གོ།

དེ་ལ་བདག་བྱེད་པ་པོ་ལ་འཇུག་པ་ནི། ལྷན་པ་འཁམ་བཤོ། འཁམ་བྱེད། ལྷན་འཁམ་བཤོ། འཁམ་བྱེད། ལྷན་ལ་འཁམ་བཤོ། འཁམ་བྱེད།
བྱེད། ཐག་པས་འབྱིད་པ་པོ། འབྱིག་བྱེད། གཞན་དུ་འབྱིར་བཤོ། འབྱིར་བྱེད། གཞན་སྐྱབ་བཤོ། འཁམ་བྱེད། ལྷན་འཁམ་བཤོ། འཁམ་བྱེད།
ལས་དུ་འབྱིད་པ་པོ། འབྱིད་བྱེད། སྐར་ལ་འབྱིས་བཤོ། འབྱིས་བྱེད། ཚགས་པས་འབྱིག་པ་པོ། འབྱིག་བྱེད། ལྷན་འཁམ་བཤོ། འཁམ་བྱེད།
བྱིས་ལ་འབྱིར་བཤོ། འབྱིར་བྱེད། རྩོ་བྱུ་འགམ་པ་པོ། འགམ་བྱེད། འགམ་པ་པོ། འགམ་བྱེད། ལྷན་འགམ་བཤོ། འགམ་བྱེད། ལྷན་ལ་
མགོ་འགམ་པ་པོ། འགམ་བྱེད། འགོག་པ་པོ། འགོག་བྱེད། འགོད་པ་པོ། འགོད་བྱེད། འོད་འབྱེད་པ་པོ། འབྱེད་བྱེད། གཟུག་
འབྱེད་པ་པོ། འབྱེད་བྱེད། ལྷན་དུ་འབྱེག་པ་པོ། འབྱེག་བྱེད། ལྷན་ལྷན་པ་པོ། འབྱེས་བྱེད། མདུད་པ་འགོལ་བཤོ། འགོལ་བྱེད། རྩོ་
ཚས་འཚད་པ་པོ། འཚད་བྱེད། ཉེས་པ་འཚབ་པ་པོ། འཚབ་བྱེད། གནས་འཚལ་བཤོ། འཚལ་བྱེད། འཚང་བཤོ། འཚང་བྱེད། ལྷིམས་
འཚལ་བཤོ། འཚལ་བྱེད། ལྷན་ལ་འཚང་བཤོ། འཚང་བྱེད། རྩོ་དམ་གྱིས་འཚུབ་པ་པོ། འཚུབ་བྱེད། ལས་འཚུབ་པ་པོ། འཚུབ་བྱེད།
ལས་འཚལ་བཤོ། འཚལ་བྱེད། ལྷན་འཚལ་བཤོ། འཚལ་བྱེད། རྩོ་ལྷན་འཚུབ་ལྷན་འཇུག་པ་པོ། འཇུག་བྱེད། ལྷན་ལ་འཇུག་པ་པོ། འཇུག་བྱེད།
མཚན་རྟེན་འཇིག་པ་པོ། འཇིག་བྱེད། ལོས་ལ་འཇུབ་པ་པོ། འཇུབ་བྱེད། ལྷན་དུ་འཇུར་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་པོ། འཇུག་བྱེད། ཐབས་གྱིས་འཇུན་པ་པོ།
འཇུན་བྱེད། ལྷན་དུ་འཇུར་བཤོ། འཇུར་བྱེད། འོ་མ་འཇོབ་པ་པོ། འཇོབ་བྱེད། གནས་སུ་འཇོག་པ་པོ། འཇོག་བྱེད། སྐར་འཇོག་པ་པོ།
འཇོག་བྱེད། དགྲུ་འཇོམས་པ་པོ། འཇོམས་བྱེད།

དགྲུ་ལ་འཐབ་པ་པོ། འཐབ་བྱེད། ལྷན་ལ་འཐབ་པ་པོ། འཐབ་བྱེད། ཐས་ལ་འབྱུ་བཤོ། འབྱུ་བྱེད། དུས་བྱུར་འབྱུབ་པ་པོ། འབྱུབ་བྱེད།
ལྷན་ལ་འབྱུར་བཤོ། འབྱུར་བྱེད། ལྷན་ལ་འབྱུ་བཤོ། འབྱུ་བྱེད། ཐག་པས་འཐེན་པ་པོ། འཐེན་བྱེད། ལ་འཐོག་པ་པོ། འཐོག་བྱེད། ལྷན་
འཐོར་བཤོ། འཐོར་བྱེད། རྩོ་ལྷན་འདག་པ་པོ། འདག་བྱེད། ལྷན་འདམ་པ་པོ། འདམ་བྱེད། འདུན་པ་པོ། འདུན་བྱེད།

འདུད་པ་པོ། འདུད་ལྱེད། འདུལ་བ་པོ། འདུལ་ལྱེད། འདུལ་བོ། འདུ་ལྱེད། འདེགས་པ་པོ། འདེགས་ལྱེད། རྗེས་སུ་འདོད་པ་པོ།
 འདོད་ལྱེད། འདོབས་པ་པོ། འདོབས་ལྱེད། མུང་བུ་འདྲོགས་པ་པོ། འདྲོགས་ལྱེད། ཕྱིར་འདྲན་པ་པོ། འདྲན་ལྱེད། གདམས་ཇག་
 འདྲོགས་པ་པོ། འདྲོགས་ལྱེད། ལོ་མ་ལ་འམ་རྩི་མ་འདྲོར་བ་པོ། འདྲོར་ལྱེད། དུ་བ་འདལ་བ་པོ། འདལ་ལྱེད། ཏ་རྒྱུ་འདྲི་བ་པོ། འདྲི་ལྱེད།
 ཚོར་གྱིས་འདྲིད་པ་པོ། འདྲིད་ལྱེད། ཤིང་འདུད་པ་པོ། འདུད་ལྱེད། ལྷང་འདུ་བ་པོ། འདུ་ལྱེད། ལྷ་འདྲིག་པ་པོ། འདྲིག་ལྱེད། གནས་
 རྣམ་འདྲན་པ་པོ། འདྲན་ལྱེད།

ཕྱིར་འཕུལ་བ་པོ། འཕུལ་ལྱེད། མདའ་འཕེན་པ་པོ། འཕེན་ལྱེད། དར་འཕུར་བ་པོ། འཕུར་ལྱེད། གཞན་ལ་འཕུ་བ་པོ། འཕུ་ལྱེད།
 ཐལ་བ་འཕུག་པ་པོ། འཕུག་ལྱེད། རྣོར་འཕྲོག་པ་པོ། འཕྲོག་ལྱེད།

ལས་ལ་འབད་པ་པོ། འབད་ལྱེད། ལྷ་འབལ་བ་པོ། འབལ་ལྱེད། ཤིང་འབེགས་པ་པོ། འབེགས་ལྱེད། རྣོར་འབུལ་བ་པོ། འབུལ་ལྱེད།
 ལྷིམ་འབུབ་པ་པོ། འབུབ་ལྱེད། དུང་ངམ་རླུང་འབུད་པ་པོ། འབུད་ལྱེད། ར་འབེབས་པ་པོ། འབེབས་ལྱེད། གདམས་ཇག་འབོགས་པ་པོ།
 འབོགས་ལྱེད། མིང་རྣམ་འབོད་པ་པོ། འབོད་ལྱེད། ཕྱིར་འབོར་བ་པོ། འབོར་ལྱེད། རི་མ་འབྲིད་པ་པོ། འབྲིད་ལྱེད། གནས་རྣམ་འབྲིན་

པ་པོ། འབྲིན་ལྱེད། རྣོན་འབྲུག་པ་པོ། འབྲུག་ལྱེད། ལྷོ་འབྲིད་པ་པོ། འབྲིད་ལྱེད། འབྲིད་བ་པོ། འབྲི་ལྱེད། ལྷེས་འབྲུག་པ་པོ། འབྲུག་ལྱེད།
 ལུ་འབྲོ་བ་པོ། འབྲོ་ལྱེད། སལ་འབྲད་པ་པོ། འབྲད་ལྱེད། བྲངས་འབྲིད་པ་པོ། འབྲིད་ལྱེད། ཡི་གེ་འབྲི་བ་པོ། འབྲི་ལྱེད། མཚང་འབྲུབ་པོ།
 འབྲུབ་ལྱེད། ལྷང་བུ་འབྲུད་བ་པོ། འབྲུད་ལྱེད། རྗེས་སུ་འབྲིང་བ་པོ། འབྲིང་ལྱེད།

ཕུག་འཚོ་བ་པོ། འཚོ་ལྱེད། ལྷིན་པ་འཚོ་བ་པོ། འཚོ་བ་ལྱེད། ལུ་འཚོག་པ་པོ། འཚོག་ལྱེད། རྣོར་འཚོར་བ་པོ། འཚོར་
 ལྱེད། རྣོར་འཚོད་པ་པོ། འཚོད་ལྱེད། གཞན་ལ་འཚོ་བ་པོ། འཚོ་ལྱེད། རྣོར་འཚོལ་བ་པོ། འཚོལ་ལྱེད། རྣོར་འཚོང་བ་པོ། འཚོང་ལྱེད།
 ཕུག་འཚོ་བ་པོ། འཚོ་ལྱེད། རྣོར་བས་འཚོག་པ་པོ། འཚོག་ལྱེད། ལུས་འཚོ་བ་པོ། འཚོ་ལྱེད། རྣོར་ དངོས་པོ་འཚོན་པ་པོ། འཚོན་ལྱེད།
 རྣོར་དུ་འཕྲད་པ་པོ། འཕྲད་ལྱེད། རྣོར་འཕྲིག་པ་པོ། འཕྲིག་ལྱེད། ལྷང་དུ་འཕྲུལ་བ་པོ། འཕྲུལ་ལྱེད། རྣོར་འཕྲོད་པ་པོ། འཕྲོད་ལྱེད། ལྷིན་
 དུ་འཕྲོག་པ་པོ། འཕྲོག་ལྱེད། ལ་སོགས་པ་ལྷ་ཚེར་གྱིས་ཤེས་པར་བྱོལ།

དེ་ལྟར་བཀོད་པ་རྣམས་ནི་གོང་གྲོས་ལྟར་གང་ཞིག་ལས་སམ་བྱ་བ་དེ་ལས་ངེས་པར་ཐ་དད་པར་ལྷུར་པའི་བདག་ལྱེད་པ་པོའི་ཚོགས་ལྷ། འདིར་བརྟན་གྱི་དཔེར་བཞིན་དངོས་
 ཡིན་ལ། ལར་ལས་གང་ཞིག་ལས་སམ་བྱ་གྱུ་དེ་དང་ཐ་མི་དད་པ་ལྟར་སྤང་བའི་ལྱེད་པ་པོའི་ཚོགས་ལྷང་ཡལ་ཚེར་ལས་འཕུལ་ཅན་དུ་གྱིས་དགོས་ཏེ།

དཔེར་ན། རྣོན་ལ་འཁར་བ་པོ། འཁར་ལྱེད། ཇག་འཁུན་པ་པོ། འཁུན་ལྱེད། གདམས་ལ་འཁོད་པ་པོ། འཁོད་ལྱེད། འཁོར་བར་འཁོར་
 བ་པོ། འཁོར་ལྱེད། ལུས་འཁྲར་བ་པོ། འཁྲར་ལྱེད། ལུལ་དུ་འཁྲམས་པ་པོ། འཁྲམས་ལྱེད། ལུར་བར་འཁྲུག་པ་པོ། འཁྲུག་ལྱེད།
 གལ་སྲིད་འབྲིལ་བ་པོ། འབྲིལ་ལྱེད།

རྣོར་འབྲིང་བ་པོ། འབྲིང་ལྱེད། རྣོག་པ་འབྲུབ་པོ། འབྲུབ་ལྱེད། གནས་འབྲུར་བ་པོ། འབྲུར་ལྱེད། ལྷིམ་དུ་འབྲིམ་པ་པོ། འབྲིམ་ལྱེད།
 ལས་དུ་འབྲོ་བ་པོ། འབྲོ་ལྱེད།

གདན་ལ་འཁོད་པར་འགྱུར། བྱན་ཏུ་འཁོར་བར་འགྱུར། འིང་འཕྲོག་པར་འགྱུར། ལུས་འཕྲོར་བར་འགྱུར། ལྷ་མོའི་འཕྲོམ་པར་འགྱུར། གནས་
སྤུ་འཕྲོམ་པར་འགྱུར། རིལ་མོ་འཕྲོམ་པར་འགྱུར། སོགས་དང་།

དེ་བཞིན་དུ། འགག། འགས། འགྲིམ། འགྲིབ། འགྲིལ། འགལ། འགམས། འཇུ། འཇུར། འཇུབ།
འགྲུས། འགྲུལ། འགྲུ། འགོ། འགོ།

འཇར། འཇར། འཇག། འཇབ། འཇི། འཇུས།
འཇགས། འཇིག། འཇུ། འཇུག། འཇོ།

འཇོན། འཇོབ། རྟོ། འདའ། འདག། འདུ། འདག། འདོང་།
འཕར། འཕག། འཕུན། འཕུང་། འཕུད། འཕྱེ། འཕྱག། འཕྱེ། འཕྱོ། འཕྱོ།

འབབ། འབུམ། འབྱར། འབྱང་། འབྱལ། འབྱང་། འབྱིང་། འབྱེ། འབྱོ། འབྱོ། འབྱོས། འབྱང་།
འབྱེད། འབྱེར། འབྱེངས། འབྱེར། འབྱོས།

འཚལ། འཚོ། འཚོག། རྟོ། འཚོག། འཚོར། འཚོས། ལ་སོགས་པ་རྒྱ་ཆེར་གྲིས་པར་བྱ་བེད། དེ་དག་ལ་འདེད་འགའ་ཞིག་ནི་ཚོག་
ལྷོགས་སམ་བྱ་ཚོག་གིས་གསལ་མེ་དགོས་པར་སྐབས་འདིའི་དཔེར་བཞིན་དུ་བྱེད་པ། དཔེར་ན། འགག། འཇུར། འཇུབ། འདུ་ལྷ་བྱ་བྱེ་དེ་དག་བྱེད་པ་ལོ་

གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་པ་ལེན་ན། དགག། བཟུར། བཟུབ། བཟུ་ལྷ་བྱ་བྱེད་ལྷོར་འདོབ་ཅེད། བྱེད་པ་དེ་ལྷ་བྱེད་པ་བཞིན་ན། འགོག་པར་བྱེད།
འཇུར་བར་བྱེད། འཇུབ་པར་བྱེད་སོགས་ཚོབ་པས་འཇུལ་གཞི་མེད་པ་དང་། འགའ་ཞིག་ནི་ཚོག་ལྷོགས་སམ་བྱ་ཚོག་དང་བཅས་པས་འདི་སྐབས་ཀྱི་དཔེར་བྱེད་པ། དཔེར་ན།

འབྱུན། འཇག། འདག། ལྷ་བྱ་བྱེ། དེ་དག་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་འབྱུན་པར་འགྱུར། རང་ཉིད་འཇག་པར་འགྱུར། རང་འདག་པར་འགྱུར། ཞེས་
པ་ལྷ་བྱུར་ལྷ་བྱེད་ལོ་གཞན་མེ་མངོན་པ་སོགས་གསལ་བའི་ངག་ཏུ་འཇུར་བས་སྐབས་འདིའི་དཔེར་བྱེད་པ་གཞན་དུ་དེ་རྣམས་ཚོག་ལྷོགས་མེད་པ་ཉིད་བྱེད་ལྷོག་སྤོམ་དུ་བྱུར་པས་དཔེར་

མི་དུང་བ་དང་། ཉན་གྱིས་འབྱུར་པར་བྱེད། ཉན་པས་འཇག་པར་བྱེད། འདག་ཆལ་གྱིས་འདག་པར་བྱེད། སོགས་སྤྱད་ན་འདེད་མི་དུང་བ་ལྷ་བྱུར་ཞིབ་མོར་བྱེད་བྱག་ཕྱེ་
ནས་རྟོགས་དགོས་ཤིང་འདིར་སོ་སོའི་དཔེར་བཞིན་རྒྱས་པར་འགོད་པ་ལེ་གིས་འཇིགས་པས་ལྷོས་པ་རྒྱུང་ངོ་།

འདིར་གཞུང་གི་ཡིག་ཆ་རྣམས་སུ། མོ་ནི་བདག་དང་མ་འོངས་ལྟར། ཞེས་པ་ཡོད་ཅེད་འབྲེལ་བྱེད་ལྷ་མ་རྣམས་ལ་འདེད་རྟོགས་པ་མ་གར་མོད། དེ་ནི་འདིར་བཟུན་
བྱི་བདག་གཞན་དང་དུས་གསུམ་གྱི་དབྱེ་བ་གཞུང་གི་དགོངས་པ་བཞིན་མ་བྱེད་པས་ནོངས་ཏེ། བདག་གི་ཐ་སྲེད་གྱིས་མ་བཟུན་པའི་དེ་ལྷ་བའི་ཚོག་འཕུལ་ཅན་མང་དུ་ཡོད་པ་སྐབས་

འདིར་བཟུན་དགོས་པ་མ་གྲིས་པར་འདུག་པའི་ལྟར་རྟོ། དེས་ན་གཞུང་དེ་ལྷར་བཞགས་པ་གཞུང་གི་བཟུན་བྱེད་མོ་ཚོགས་པའི་སྤོན་དུ་འཇུར་བས་ཡིག་ནོར་བརྒྱུད་པར་གྲིས་པར་བྱོས་
ལ་དུལ་སུ་བཞོད་པ་བཞིན་གཞུང་བར་བྱོལ།

བཞི་པ་ཕྱོད་འཇུག་གི་ཞེན་ཏུ་མོ་དགོས་པ་གང་གི་ལྷུར་འཇུག་པ་ནི།

ཞེན་ཏུ་མོ་ནི་མཉམ་ཡུར་རྟོ།

ཞེས་པས་བརྟན་ཏེ། ཕྱོད་འཇུག་གི་ཞེན་ཏུ་མོ་མ་ཡིག་ནི་ལྷར་བཞགས་པའི་བདག་གཞན་དང་དུས་གསུམ་གྱི་བྱེད་ལྷ་མེད་པར་ཐམས་ཅད་ལ་མཉམ་པ་སྟེ་མཚུངས་པ་ཉིད་བཟུབ་པའི་ལྷུར་
འཇུག་གོ། དེས་ན་དཔེར་བཞིན་ཀྱང་བདག་གཞན་དང་དུས་གསུམ་ལ་སོ་སོའི་དགོས་པས་ཅི་རིགས་པར་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་དགོད་ན།

མཁས་པར་བྱས། མཁས་པ། མཁས་པར་བྱེད། མཁས་བྱ། མཁས་པར་བྱ། མཁས་པར་ཇུར། མཁས་བཞིན་པ། མཁས་པར་འཇུར།

ལྷ་བུ་ཀུན་ལ་སྤར་ཏེ། མཁང་། མཁྲུང་། མཁྱེན། འབྲེགས། མཁོ། རྩོམ་མཁར། མཁུ། མཁྱེགས།
' མངའ། མངག། མངགས། མངོན། རྩོམ་མཚ། མཚེས། མཚེད། མཚོད། རྩོམ་མཇལ། རྩོམ་མཉམ།
མཉམ། མཉེས། མཉེན། མཉེ།

མཐུན། མཐུད། མཐོ། མཐོལ། མཐོང་། རྩོམ་མཐུད། རྩོམ་མཚན། མཚང་། མཚུངས། མཚོན། རྩོམ་མཚད།
མཚའ། མཚའངས། མཚོས། ལ་སོགས་པ་རྣམས་སོ།། དེར་ཡང་མངགས་དང་མཚེས་སོགས་འདས་ཚོག་ལ་འབྱུང་པར་ཡོད་པ་རྣམས་ནི་རྩོམ་འདུག་གི་བྱེད་པ་ཡིན་
པས་རྩོན་འདུག་མ་ཡིག་གི་འདུག་པ་མི་མཉམ་པར་གལ་བའི་རྫོན་མེད་དོ།།

གཤམ་པ་རྩོམ་འདུག་གི་རྟགས་ཀྱི་འདུག་པ་བཤད་པ་ལ་གཉེས། རྟགས་སོ་སོར་ངོས་འདོན་པ་དང་། དེའི་འདུག་པ་རྣམས་པར་འཚད་པོ། དང་བོ་ལ་གཞུང་
རྩོན་འཐུང་པ་དང་བཅས་ནས་བཤད་པ་དང་། གཞན་གྱི་ཚོར་བ་འགོག་པ་གཉེས།

དང་བོ་ལ། རྒྱུར་རྟགས་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་དང་། རང་གསེས་བརྒྱད་དུ་དབྱེ་བ་གཉེས་ཀྱི་དང་བོ་ནི།
རྩོམ་འདུག་ཡི་གེ་བརྒྱ་པོ་ལ། སོ་སོ་མ་ཉེང་གསུམ་དུ་དབྱེ།

ཞེས་པས་བཞུན་ཏེ། རྩོམ་འདུག་གི་ཡི་གེ་ག་ང་ད་ན་བ་མ་འར་ལ་ས་ལྷོ་བརྩ་བོ་དེ་རྣམས་ལའང་སོ་སོ་མ་ཉེང་གསུམ་དུ་དབྱེ་བར་བྱའོ།། ཞེས་སོ།།
དེ་ལ་སོ་སོ་ག་ད་བ་ས་བཞིའོ།།
མོ་ནི་ང་མ་འགསུམ་སོ།།
མ་ཉེང་ནི་ན་ལ་གསུམ་སོ།།

དེ་ལྟར་ཡིན་པ་ཅེས་ཞེས་ཞེ་ན་བཤད་པར་བྱ་གྱེ། རྩོམ་འདུག་ལ་སོ་སོ་མ་ཉེང་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་ནི་རྩོམ་འདུག་དེ་ཉིད་མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་གང་ལ་འབྲེགས་པ་ལས་བཞེད་པའི་རྒྱ་གདངས་
དྲག་ཞན་བར་མར་འགྱུར་བའི་ཆ་ནས་བཞག་དགོས་ཏེ།

སོ་གསུམ་སོ་གཉིས་མ་ཉེང་གསུམ། དྲག་ཞན་བར་མ་གསུམ་དུ་འདུག།

ཅེས་གཞུང་འདིར་དངོས་སུ་བཞུན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་སོ།། དེ་ལྟར་བཞག་པའི་ཚོ་མིང་གཞི་གང་གི་མཐར་ཡང་རུང་ག་ད་བ་ས་རྣམས་འབྲེགས་པ་རྒྱ་དྲག་པ་དང་། ང་མ་འ་
རྣམས་འབྲེགས་པ་རྒྱ་ཞན་པ་དང་། ན་ར་ལ་རྣམས་འབྲེགས་པ་རྒྱ་བར་མར་འགྱུར་བ་ཞིབ་མོའི་རྩོས་བཞགས་ན་མངོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་ཅིང་། དེའང་བཞེད་པ་ལྷ་བུ་མ་ཡིན་པར་ཡི་
གའི་རྒྱ་གནས་བྱེད་རྩོམ་སོགས་དང་མཐུན་པར་བྱར་ཕྱིན་པར་བཞགས་པ་ལས་སོ།།

འདིར་ཁ་ཅེག་སོ་གསུམ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་གིས་རྒྱའི་འདུག་པ་ཙམ་བཞུན་གྱི་རྟགས་གསུམ་དུ་དབྱེ་བའི་རྒྱ་མཚན་ནི་གཙོ་བོར་མིང་མཐའ་འདྲན་ཚུལ་སོགས་ལས་ངེས་
དགོས་སོ།། ལྷམ་པ་མིད་ཀྱང་གཞུང་དེས་རྒྱ་འདུག་བཞུན་པ་ཉིད་ཀྱིས་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་བྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་བཞུན་པར་གྲུབ་ལྟེ། རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་རྒྱའི་འདུག་པ་ལ་ལྷོས་ཀྱི་རྒྱ་
འདུག་ཙམ་རྟགས་ལ་ལྷོས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། མིང་མཐའ་འདྲན་ཚུལ་སོགས་ཀྱང་རྟགས་ཀྱི་རྒྱ་མཚན་དུ་མི་འགྱུར་ཏེ། དེ་རྣམས་རྩོམ་འདུག་གི་རྟགས་ལ་ལྷོས་པ་ཡོད་ཀྱང་
རྩོམ་འདུག་དེ་རྣམས་ལ་མི་ལྷོས་པའི་ཕྱིར་དོ།།

གཉེས་པ་དེའི་ནང་གསེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ནི།

སོ་ལ་རྒྱུས་བུར་བ་འབྲིང་གསུམ། སོ་ལ་སོ་དང་ཞིན་རུ་མོ།

མ་ཉིང་འགྲུར་དང་མཚན་གཉིས་དང་། མཚན་མེད་དག་དང་གསུམ་དུ་འདོད།

ཅེས་པས་བརྟན་ཉི། དེ་ལྟར་རྗེས་འཇུག་ལ་རྟགས་གསུམ་དུ་བྱེས་པ་དེ་ལ་སྤར་ཡང་ནང་གསེས་ཀྱི་སློབ་མཚན་ལ་པར་ལྟར་དུ་དབྱེ་རྟེ། ལོ་ལ་རྗེས་བྱ་རབ་འབྲིང་ཅ་གསུམ་དང་།

མོ་ལ་མོ་ཚམ་དང་གིན་ཏུ་མོ་གཉིས་དང་། མ་ཉིང་ལ་འགྲུར་བ་མ་ཉིང་མཚན་གཉིས་མ་ཉིང་མཚན་མེད་མ་ཉིང་གསུམ་དུ་དབྱེ་བར་འདོད་དོ། ཞེས་སོ། །

དེའང་རྗེས་འཇུག་གི་ལོ་ག་ཡིག་ལ་ཡང་འཇུག་ས་ཡིག་ལྟགས་པ་ཞི་རྗེས་འཇུག་ནང་ཕྱད་ཀྱི་རྟོགས་ལས་རྒྱ་དག་པའི་དག་པར་འགྲུར་བས་རྗེས་བྱ་རབ་ཡིན་ཞོ། དེ་བཞིན་

དུ་རྗེས་འཇུག་བ་ལ་ས་ཡིག་ལྟགས་པ་ཞི་རྒྱ་དག་པའི་འབྲིང་དུ་འགྲུར་བས་རྗེས་བྱ་རབ་འབྲིང་པོ་ལོ།

ག་བ་གཉིས་ཀྱི་མཐར་ཡང་འཇུག་མ་ལྟགས་པ་དང་ས་དའི་མཐའ་རྣམས་ཞི་རྒྱ་དག་པའི་ཞན་པར་གྱུར་བས་རྗེས་བྱ་རབ་པོ།

མོ་ཡིག་ང་མ་གཉིས་ལ་ཡང་འཇུག་ལྟགས་པ་ཞི་རྒྱ་ཞན་པའི་དག་པར་འགྲུར་བས་མོ་ཚམ་དང་། དེ་གཉིས་ལ་ཡང་འཇུག་མ་ལྟགས་པ་དང་འཇུག་གི་མཐའ་རྣམས་ཞི་རྒྱ་

གིན་ཏུ་ཞན་པར་འགྲུར་བས་གིན་ཏུ་མོ་ལོ།

མ་ཉིང་གི་ལོ་ག་ན་ར་ལ་གསུམ་ཞེ་མེང་གཞིའི་ལོ་ཡིག་གི་མཐར་ཡང་འཇུག་ཡོད་མེད་གང་དུང་དང་མོ་ཡིག་གི་རྗེས་སུ་ཡང་འཇུག་མེད་པར་ལྟགས་པའི་ཚོ་ཞི་རྒྱ་བར་མའི་

དག་པར་མ་ཞན་པར་འགྲུར་བས་འགྲུར་བ་མ་ཉིང་དང་། མིང་གཞིའི་མོ་ཡིག་གི་མཐར་ལྟགས་ཤིང་ཡང་འཇུག་དང་བཅས་པར་གྱུར་པའི་ཚོ་ཞི་རྒྱ་བར་མ་ལས་དག་ཞན་གཉིས་ཀའི་ཆ་

དང་ལྟན་པར་འགྲུར་བས་མ་ཉིང་མཚན་གཉིས་པ་དང་། མིང་གཞིའི་མ་ཉིང་གི་མཐར་ལྟགས་པའི་ཚོ་ཡང་འཇུག་ཡོད་མེད་ཇི་ལྟར་དུང་རྒྱ་བར་མ་ཚམ་ལས་དག་ཞན་གང་དུང་མི་

གྱུར་བའི་ཕྱིར་མཚན་མེད་མ་ཉིང་ལོ།

དེ་ལྟར་རྩོན་ཅད་འབྲེལ་བྱེད་སྤྱོད་ཀྱི་ལྷན་ལྷན་པའི་སྤྱི་རྒྱུ་འདི་ནི་འབྱོན་མའི་བྱ་བཞིན་དུ་སྤྱི་གི་ཡིད་ཆེས་པར་འགྲུར་སྤྲུམ་ན། རྩེ་རྒྱུར་བཤད་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བའི་

རྒྱ་མཚན་སློབ་པ་བཞིན་དུ་གཞུང་འདི་ཉིད་ལས། དུག་པ་གསུམ་ཞེ་ནང་ཕྱད་དམ། ཞེས་སོགས་འཆད་འགྲུར་རྒྱར་ནང་གསེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་འདིའི་རྒྱ་མཚན་གསལ་པོར་གསུངས་

པ་ཉིད་ཁྱུངས་སུ་རྒྱུས་རྣམས་བཤད་པ་ཡིན་པས་ཡིད་རྟོན་དུ་ངེས་པར་དུང་བ་ཡིན་གྱི། རྩེ་འབྲེལ་རྣམས་ཀྱིས་གཞུང་གི་དངོས་བཟན་གསལ་བ་རྣམས་རད་རང་གི་འོག་བཤད་ཀྱིས་འབྲི་བས་

ནས་གང་འབྲོ་གཉིས་མེད་ཀྱི་སྤྱན་པར་ལྟགས་ཏི་སྤྱོད་རྟགས་ཀྱི་སྤྱང་བར་ཐོན་སྤྱན་ཐོན་དུ་སྤྱོད་བར་བྱེད་པ་རྣམས་ལ་དེ་བས་ཀྱང་སྤྱི་གི་ཡིད་ཆེས་པར་འགྲུར། ལེགས་པར

བསམ་དགོས་སོ། །

གཉིས་པ་གཞན་གྱི་ཞོར་བ་འགོག་པ་ནི། རྗེས་འཇུག་གི་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་བཤད་པའི་རྣམས་འདིར་འབྲེལ་བྱེད་རྣམས་མི་མཐུན་པ་མང་ཡང་བརྒྱུ་བྱེད་དུ་བྱུ་བྱེད་ཀྱི་

ཚོག་གི་སྤྱང་བ་ལལ་ཆེར་མི་འཐད་པའི་ལྷོགས་ཤས་ཆེ་བར་མཐོང་མོད། འོན་ཀྱང་དེ་རྣམས་སོ་སོར་ངོས་འཛིན་ཅིང་སྤྱན་འབྱེན་པ་ནི་ལོ་གོ་ལས་སུ་ཆེ་ཞིང་དགོས་པའང་ཆེར་མེད་

པས་བཞག་ལ། རྒྱོ་གསལ་རྣམས་ཀྱིས་མི་ཞེས་སུ་མི་དུང་བའི་མཚན་འགའ་ཞིག་འཆད་འགྲུར་རྣམས་ལས་ཀྱང་གསལ་བར་འགྲུར་མོད་ཀྱི་འདིར་ཡང་ལྷོགས་ཚམ་མཚན་པའི་ཕྱིར་

དུང་ཅད་དཔྱད་ན། ལྷོར་གོང་སློབ་ལྟར་རྣམས་འདིའི་སྤྱི་བྱེད་བྲག་གི་རྟགས་ཀྱི་ངོས་འཛིན་ལྱའི་འཇུག་ཚུལ་གྱི་སློབ་རྟགས་ལས་པ་ལ་དེའི་གོ་བ་ངེས་ཅན་མ་ཡོངས་པར་རྟགས་འགའ་

ཞིག་མིང་མཐའ་དང་རྣམ་དབྱེ་སོགས་འདྲན་ཚུལ་གྱི་སློབ་རྟགས་དང་། འགའ་ཞིག་རྩོན་འཇུག་བཞིན་དུ་འདས་པ་དང་གཞན་རྒྱུ་བ་སོགས་ཀྱི་རྩོན་རྒྱུན་ཚུལ་གྱི་སློབ་རྟགས་དང་། འགའ་

ཞིག་རྒྱ་འཇུག་དག་ཞན་གྱི་སློབ་རྟགས་ཀྱང་འབྱེད་པར་སློབ་ཞིང་དེར་ཡང་འབྱེད་ཚུལ་འདྲ་མེན་མང་དུ་བྱུང་ལོ། དེ་ལ་རྩེ་མ་མིང་མཐའ་སོགས་འདྲན་ཚུལ་གྱིས་འབྱེད་པ་དེ་ནི་རྣམས་

འགའ་འབྲེག་ཏུ་དུང་ཡང་ལལ་ཆེར་ལ་མི་འབྲེག་པ་མང་བས་མི་འཐད་དོ། །

དཔེར་ན་ཕེར་མཐའ་འདྲན་ཚུལ་གྱིས་འབྱེད་པའི་ཚོ། གཞུང་རྩེ་བྱེད་གཞན་དང་།

ཕྱོ་ཡིས་ཕྱོ་ཡི་མིང་མཐའ་དུང་།

ཞེས་སོགས་ཀྱི་དགོངས་པ་ལེན་ཚུལ་མ་ཞོར་བའི་རྩོམ་དཔྱད་པ་ན། རྟག་པ། བཅད་པ། ལྷུབ་པ། ལྷུས་པ། བཟང་བ། ལྷུ་བ་སོགས་ལོ་མོའི་
 རྟགས་ལལ་ཚེར་ལ་དཔེགས་བསལ་ཁ་ཤས་མ་གཏོགས་འགྲིག་ཀྱང་མོ་ཡིག་མ་མཐའ་ཅན་དང་མ་ཞིང་གི་མཐའ་ཅན་རྣམས་ལ་འགྲིག་མི་འགྲིག་ཅེ་རིགས་ལུ་འཇུར་བ་འཚད་འཇུར་ཉར་དང་།
 མོ་མོ་མ་ཞིང་གི་ངོམ་འཛོན་གཞན་དང་གཞན་བྱེད་པ་རྣམས་ལའང་དེ་བཞིན་དུ་མོས་ལོའམ་མོས་མ་ཞིང་ངམ་མ་ཞིང་གིས་མོའི་མིང་མཐའ་དངས་པ་སོགས་ལུ་འཇུར་བ་དང་།
 རྣམ་དབྱེ་དུག་རྒྱ་ལོ་ཡིག་ཅན་དང་མཐུན་པའི་རྒྱབ་བྱེད་ཀྱིས་ད་བ་ས་གཤམ་ལོར་རྒྱབ་པ་སོགས་རྣམ་དབྱེ་འདྲེན་ཚུལ་གྱི་རྩོམ་འབྲེད་པའི་ཚེའང་། རང་རང་གི་རྟགས་ངོས་འཛིན་
 ཚུལ་དང་མི་འགྲིག་པའི་འགལ་བ་མང་དུ་འབྱུང་གྱེ། ད་བ་ས་གཤམ་ལོ་དང་། གང་ན་མ་ར་ལ་མོར་འདྲོད་པ་རྣམས་གཤམ་པ་དང་དུག་པའི་རྒྱ་ལོ་འགྲིག་ཀྱང་ལ་དོན་རྣམས་ལ་མི་
 འགྲིག་པ་མང་བ་དང་། འ་མ་ཞིང་དུ་འདྲོད་པ་ཞིག་ལུ་གཤམ་ལ་མི་འགྲིག་པ་དང་། ག་ཡིག་ལོར་འདྲོད་པ་ལ་དོན་ལ་འགྲིག་ཀྱང་གཤམ་པ་དུག་པ་ལ་མི་འགྲིག་པ་དང་། གང་
 ར་མ་ར་མ་ཞིང་དུ་འདྲོད་པ་ཞི་རྟུན་དབྱེ་ཐམས་ཅད་ལ་མི་འགྲིག་པ་སོགས་རྩོམ་གྱིས་མི་ལང་གིང་། འཕྲད་འདྲེན་ཚུལ་གྱིས་འབྲེད་པའི་ཚེའང་། ཅིང་ཅེས་ཞིང་ཞེས་སོགས་ག
 ད་བ་ལོར་འདྲོད་པ་དང་ང་ན་མ་ར་ལ་མོར་འདྲོད་པ་རྣམས་ཀྱི་ལྷོགས་ལ་འགྲིག་ཀྱང་ས་ལོང་ང་ར་ན་མ་ར་ལ་མ་ཞིང་དུ་འདྲོད་པ་རྣམས་ལ་མི་འགྲིག་པ་དང་དེ་བཞིན་དུ་རྒྱན་རྒྱུད་སྤར་
 བཟུ་ལྷག་བཅས་སོགས་དང་རྒྱོར་བའི་ཚེའང་འགྲིག་མི་འགྲིག་ཅེ་རིགས་ལུ་འཇུར་བ་ཞིབ་མོར་དཔྱད་ནས་ཞེས་པར་གྱུར། །། ཅེ་རྩོ་ཐམས་ཅད་ནས་མ་འགྲིག་ཀྱང་གང་འགྲིག་འགྲིག་གི་
 ཐད་ནས་རྟགས་ངོས་བཟུང་བས་ཅེ་རྩོ་རྩུམ་ན། བྱིད་ཅག་གི་དགོངས་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཡིན་པ་ངེས་ཀྱིས་ཀྱང་འཁྲུམས་མོད་ཀྱི། བརྒྱབ་བྱ་རྒྱབ་བྱེད་ངེས་པ་ལ་རྩོམ་པ་རིགས་པ་
 མཁྱེན་པ་རྣམས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་བཞིན་དུ་མཁན་པོའི་བརྟན་བཅོས་ལ་བཀྲར་གྱི་བྱ་བ་འདྲོད་པ་ལས། ལྷུབ་བྱེད་མ་ངེས་པས་བརྒྱབ་བྱ་བྱེད་མིན་མང་བོ་སྤེལ་ཏེ་མཁས་པའི་བརྟན་
 བཅོས་རྒྱུད་གསན་པར་མི་བྱེད་རོ།། ལྷིང་ཡང་རྣམ་དབྱེད་དང་འབྲུད་རྣམས་རྟགས་མཚུངས་འོ་ནས་འདྲེན་པར་འདྲོད་པ་གཞུང་གི་དགོངས་པར་མི་འཇུར་ཏེ་རྒྱ་མཚན་ལྡར་སུམ་ཅུ་པར་
 ཡང་བཤད་ལ་གཤམ་དུ་འང་འཚད་པར་འཇུར་རོ། གཉིས་པ་ལྡོན་འཇུག་བཞིན་དུ་དོན་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱིས་འབྲེད་པ་འཚད་མི་ལེགས་ཏེ། ཚུལ་ངེས་རྟགས་འབྲེད་པར་མི་རུས་
 པའི་བྱེད་ཏེ། རྩེས་འཇུག་གི་དོན་གྱི་འཇུག་ཚུལ་ཕྱོགས་གཅིག་ལ། ལྷ་མ་ལྡོན་འཇུག་ལྷ་བཞིན་སྤྱར། ཞེས་གསུངས་པའམ་རྩེས་འཇུག་རྣམས་ལྡོན་འཇུག་ཉར་གཙོ་བོར་
 རང་དབང་གིས་འདས་དང་གཞན་རྒྱབ་སོགས་ཀྱི་དོན་རྫོང་གྱི་དོན་ཚུངས་ངེས་པ་ཅན་དུ་འཇུག་པར་འཚད་པའི་གཞུང་མ་ཡིན་པ་གཤམ་དུ་བཞོན་པར་འཇུར་བ་ཉར་ཡིན་པས་རྩེས་འཇུག་གི་
 བདག་གཞན་དང་དུས་གསུམ་གྱི་དོན་ཐམས་ཅད་རང་དབང་དུ་རྫོང་པའི་ལུང་མེད་ཅིང་རིགས་པས་ཀྱང་མི་འབྲུབ་པའི་བྱེད་ཏེ། དཔེར་ན་འདས་དང་གཞན་རྒྱབ་ལ་འཇུག་པའི་རྒྱ་
 མཚན་གྱིས་ལོ་ཡིག་རྒྱབ་པར་བྱེད་པ་རྣམས་ཀྱིས་ད་བ་ས་གཤམ་ལོ་ཡིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་པ་ན། ས་ད་གཉིས་ཀྱིས་འདས་པ་རང་དབང་དུ་རྒྱབ་པ་མང་དུ་ཤོད་ཀྱང་བ་ཡིག་གིས་འདས་
 པ་རྒྱབ་པ་མེད་ཅིང་། དེ་གསུམ་གིས་བྱ་བ་གཞན་རྒྱབ་པའམ་མེད་པས་བབ་ཅོལ་དུ་སྤྲོས་པར་ཟད་པའི་བྱེད་རོ།། དེ་ལ་བ་ཡིག་འདས་ཚོག་གི་མཐར་འབྱུང་བ་བཀའ་བཏབ་ཏུ་དང་།
 བ་ས་ད་གསུམ་གཤམ་བྱ་བ་ལ་འཇུག་པ། གཟབ་བྱ། གཞུབ་བྱ། གཤམ་བྱ། གཤམ་མ་བྱ། གཅད་བྱ། གསད་བྱ་སོགས་འབྱུང་
 བས་རྩོན་མེད་སྤུམ་ནའང་མི་འཐད་དེ། དེ་དག་ཐམས་ཅད་རྩོན་འཇུག་གི་རུས་པས་འདས་པ་དང་དངོས་བོ་གཞན་རྒྱབ་ལ་འཇུག་པ་ཡིན་གྱི་རྩེས་འཇུག་གི་རུས་པས་མ་ཡིན་པའི་
 བྱེད་རོ།། རྩེས་འཇུག་གི་རུས་པས་དེ་ལྟར་བརྒྱབས་པ་མ་ཡིན་ཀྱང་འདས་ཚོག་དང་གཞན་རྒྱབ་ལ་དེ་དག་བྱུང་བའི་དུས་ཀྱིས་དོན་འབྲུབ་པོ་སྤུམ་ནའང་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟར་ན།
 འདོགས། གཙོང། འཛོབ། ལྷོ་བྱ་བྱེད་པ་བདག་གི་ཚོག་ཅན་གྱི་ད་བ་སའི་མཐའ་དུ་མ་འབྱུང་བ་རྣམས་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་རྩེས་འཇུག་དེ་རྣམས་བདག་རྒྱབ་ལ་འཇུག་
 པར་རང་དབང་དུ་སྤྲོས་ཀྱང་རྩོན་ཅེ་རིག་ཤོད་དེ་རྒྱ་མཚན་མཚུངས་པའི་བྱེད་རོ། དེ་བཞིན་དུ་བདག་གཞན་གཉིས་ག་དང་ད་ལྷ་བ་བརྒྱབ་པའི་བྱེད་འཇུག་པའི་རྟགས་ཀྱིས་མ་ཞིང་དང་།
 བདག་དང་མ་འོངས་པ་བརྒྱབ་པའི་བྱེད་འཇུག་པའི་རྟགས་ཀྱིས་མོར་རྒྱབ་པ་དག་ཀྱང་མི་འཐད་དེ། འ་ཡིག་བདག་དང་མ་འོང་པའི་རྒྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་འཛམ་མོང་གི་གཞན་དེ་དག་
 དེ་དང་དེའི་རྒྱབ་བྱེད་དུ་ངེས་པར་འཇུག་པ་མ་མཐོང་གིང་དོན་དེ་དག་དང་ལྡན་པའི་ཚོག་གི་མཐར་རྩེས་འཇུག་དེ་དག་བྱུང་བ་འཛམ་གྱིས་ཀྱང་ཞེན་དོན་མི་འབྲུབ་པའི་བྱེད་ཏེ། དེ་ལྟར་ན།
 བཀང་། གང་། བདར། བརྟར། ཤར། བཅལ། ཉལ། བཀྲམ་སོགས་མོའམ་མ་ཞིང་དུ་འདྲོད་པའི་ཡི་གེའི་མཐའ་ཅན་གྱི་འདས་ཚོག་མང་དུ་འབྱུང་བས་

འཇུག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཉེ། ལོང་དུ་སློམ་པ་བཞིན་སྟོན་འཇུག་ལ་མ་སྟོམ་པར་ས་ད་གཉིས་ཀྱི་འཇུག་པས་འདས་པ་དང་སྐྱལ་ཚོག་སྟོན་པ་དང་། འ་ཡིག་གིས་མ་འོངས་པའི་ཁྱད་
པར་འགའ་ཞིག་སྟོན་པ་ཅིས་མཐོང་ཡང་དེ་རྣམས་མེད་གཞི་ལ་མི་སྟོམ་པ་ནི་མི་སྲིད་པས་རང་སྟོབས་དང་གཞན་དབང་གཉིས་ཀས་ཡིན་ལ་དེ་རྣམས་ཀྱིས་དེ་དག་ལས་གཞན་པ་མི་སྟོན་ཅིང་
རྗེས་འཇུག་ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་རང་སྟོབས་གཙོ་བོར་ལྷུང་པས་གང་ཡང་བརྟན་པ་མ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་རོ། ། གཤམ་པ་འཇུག་པ་འཇུག་པ་ལ་མཛད་པ་བརྟན་དང་རྣམས་བཤད་གཉིས།
དང་བོ་ནི།

རྗེ་ལྷུང་རྣམས་པ་གཉིས་ཡིན་ཉེ། སྐྱེ་ཡི་འཇུག་ས་ཚུལ་དོན་གྱི་ཚུལ།

ཞེས་པས་བརྟན་ཉེ་རྗེས་འཇུག་རྣམས་ཚུལ་རྗེ་ལྷུང་འཇུག་པ་དང་རྣམས་པ་གཉིས་ཀྱི་སྟོན་མ་གཞི་པར་བྱ་ཞེས་པར་བྱ་ཞེ། རྗེས་འཇུག་ལྷག་ས་ཚུལ་གྱིས་སྐྱེ་དག་ཞན་དུ་འཇུག་བ་སྐྱེ་འཇུག་ཚུལ་དང་།
དེ་ལྟར་ལྷག་ས་པས་དོན་ཅེ་ཞིག་སྟོན་པ་དོན་གྱི་འཇུག་ཚུལ་ལོ། ཞེས་སོ། །

འདིར་ཡང་ཁ་ཅེག་རྗེས་ཀྱི་འཇུག་དང་བརྗོད་ཀྱི་དོན་ཞེས་གསལ་བཏོད་པ་ཡོད་མོད། སྐྱེ་འཇུག་པ་རྣམས་བརྗོད་ཀྱི་དོན་དུ་ཚུགས་ཀྱང་། རྣམས་འདིའི་དོན་གྱི་
འཇུག་ཚུལ་གྱི་དོན་ཡིན་ན་བརྗོད་ཀྱི་དོན་པས་མ་ཁྱབ་ལྟེ། རྟགས་མཚུངས་དང་སྐྱ་མཐུན་འདྲེན་ཚུལ་གྱི་རྣམས་ལུ་དོན་འདྲེན་བྱ་དང་འདྲེན་བྱེད་ཡི་གེ་མཐུན་མི་མཐུན་སྟོན་པ་ཡིན་པས་
དེ་རྣམས་ཀྱི་དོན་གྱི་འཇུག་པ་དེ་སྐྱེ་ཡི་གེའི་འཇུག་པ་ཡིན་གྱི། མིང་ཆེག་དེ་དག་གིས་དོན་གང་ཞིག་བརྗོད་པར་འཇུག་བའི་བརྗོད་ཀྱི་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་རྣམས་བཤད་པ་སྐྱེ་འཇུག་ཚུལ་དང་དོན་གྱི་འཇུག་ཚུལ་གཉིས། དང་བོ་ལ་དག་ཞན་སྐྱེ་འཇུག་ཚུལ། རང་གསེས་ཞིབ་ཏུ་འཇུག་ཚུལ། ལྷན་མོང་
དུ་དེ་དག་གི་དཔེར་བརྗོད་བརྟན་པ་ལོ།

ཕྱི་གསུམ་མོ་གཉིས་མ་ཞིང་གསུམ། དྲག་ཞན་བར་མ་གསུམ་དུ་འཇུག།

དང་བོ་ནི།

ཅེས་པ་ལྟེ། རྗེས་འཇུག་གི་ཡི་གེ་བུ་ལས་ཕོ་སྟེས་བྱ་རབ་འབྲིང་མ་གསུམ་དང་། མོ་མོ་ཅིམ་དང་ཤིན་ཏུ་མོ་གཉིས། མ་ཞིང་འཇུག་དང་མ་རྩོད་གཉིས་མ་རྩོད་མེད་
གསུམ་ལྟེ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྟོན་མ་དེ་རྣམས་རིམ་པ་བཞིན་དུ་ཕྱོགས་སེང་གཞིའི་ཡི་གེ་གང་ལ་ལྷགས་ཀྱང་བརྗོད་པའི་སྐྱེ་གང་དང་དྲག་པར་འཇུག་བས་དྲག་པར་འཇུག་པ་དང་།
དེ་བཞིན་དུ་མོ་གཉིས་ཞན་པར་འཇུག་པ་དང་། མ་ཞིང་བར་མ་ལྟེ་རན་པར་འཇུག་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་སོ། ། དེ་ལྟར་དྲག་ཞན་བར་མ་གསུམ་དུ་འཇུག་པའི་རྒྱ་མ་རྩོད་དེས།
རྒྱུར་བཏང་རྗེས་འཇུག་ལ་ཕོ་མོ་མ་ཞིང་གསུམ་དུ་རྣམས་པར་བཞག་པ་ཡང་ཡིན་ནོ། ཞེས་ཞན་པས་བརྟན་པར་གྱུ་བོ། །

གཉིས་པ་རྣམས་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་ནི།

དྲག་པ་གསུམ་ཉིད་ནང་ཕྱད་དམ། གལ་ཏེ་ཞན་པ་ནང་ཕྱད་ན། དེ་ལ་རང་ནང་གི་ཆ་གསེ་གྱིས།
དེ་ཡང་དྲག་ཞན་གཉིས་སུ་དབྱེ། མ་ཞིང་གསུམ་དུ་གང་གཏོགས་པ། དྲག་དང་ཕྱད་ན་དྲག་པར་འཇུག།
ཞན་དང་ཕྱད་ན་ཞན་པར་འཇུག། གཉིས་ཀ་དང་ཞི་ཕྱད་ཀྱང་ན། དེ་ནི་གཉིས་ཀ་ཅན་དུ་འཇུག།
གཉིས་ཀ་དྲག་དང་མ་ཕྱད་ན། གང་དུ་ཡང་ཞི་མི་འཇུག་རོ། དེས་ན་འཇུག་དང་མཚན་གཉིས་དང་།
མཚན་མེད་དྲག་དང་གསུམ་དུ་འདོད། དེ་ནི་སྐྱེ་ཡི་འཇུག་ཚུལ་ལོ།

ཞེས་སོ་སོ་ཀ་གསུམ་དང་རྣང་པ་གཉིས་ཀྱིས་བརྟན་ཉེ། དེ་ལ་གཉིས། གཞུང་དོན་རྗེ་ལྷུང་བ་བཤད་པ་དང་། དེའི་འཕམ་པ་སྐྱུ་བ་ལོ། །
དང་བོ་ནི། རྟགས་མོས་འདིན་ལོང་དུ་སོང་བ་ལྟར་རྗེས་འཇུག་ལ་རང་གསེས་ཀྱིས་རྟགས་བརྟན་དུ་དབྱེ་བ་ནི་སྐྱེ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་དབང་གིས་ཡིན་པས། དེ་རྣམས་

གྲུབ་པ་ཡིན་ཀྱང་དེས་བདག་གཞན་དང་དུས་གསུམ་སོགས་བཞུན་པ་མེད་པས། སྤྱིར་རྟགས་འཇུག་གི་གཞུང་འདིའི་བཞུན་བྱའི་གཙོ་བོ་མ་ཡིན་ལ། བྱང་པར་སྤོན་འཇུག་ལྟ་བུ་བཞིན་
རྒྱུར། ཞེས་པའི་སྤྱད་བྱ་མ་ཡིན་པར་དེས་པས་སྤོན་དུ་མི་འཇུག་རོ།།

དེས་ན་རྣམས་འདིའི་དངོས་བཞུན་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་དཔེར་བཞོན་ནི་སྤོན་འཇུག་གི་རྣམས་ཕུ་རྒྱས་པར་བཞུན་པ་ཉིད་ལས་ལོག་ཕུ་མི་དགོས་ནའང་ཕྱོགས་མཚོན་པའི་ཕྱིར་རྗེས་
འཇུག་གི་རྟགས་གྱི་གོ་རིམ་དང་མཐུན་པར་ཅུང་ཟད་བཞོན་པས་གོ་བདེ་བ་ལ་བསམ་ནས་དཔེར་བཞོན་ན།

རྗེས་བྱའི་རྟགས་རབ་འབྱེད་ཅེ་གསུམ་ཅེ་རིགས་པར་དུས་འདས་པ་ལ་འཇུག་པ་ནི། བརྟགས། བརྟགས། བརྟགས། བསམགས། བསྐྱབས།
བསྐྱབས། བསྐྱབས། བཀག། བཞུས། བརྟུབ། བཅད་ལྟ་བུ་དང་།

དེ་རྣམས་ལྟེད་པ་བདག་ལ་འཇུག་པ་ནི། འདྲོགས་ལྟེད། འདྲོགས་ལྟེད། འཇུག་ལྟེད། འཇུགས་ལྟེད། གཞིབས་ལྟེད། གཞིབས་ལྟེད། བསྐྱབ་
ལྟེད། འཛོག་ལྟེད། འགས་ལྟེད། འགྲུབ་ལྟེད། གཙོན་ལྟེད་ལྟ་བུ་དང་།

དེ་རྣམས་བྱ་བ་གཞན་ལ་འཇུག་པ་ནི། གདགས་བྱ། བཞིགས་བྱ། བཞོགས་བྱ། གཏུབས་བྱ། དགག་བྱ། བཞུས་བྱ། གཞུབ་བྱ།
བསྐྱབ་བྱ། བཞུབ་བྱ། བསྐྱབ་བྱ། བསྐྱེད་བྱ་ལྟ་བུ་དང་།

དེ་རྣམས་བྱ་བ་གཞན་ལ་འཇུག་པ་ནི། གདགས་བྱ། བཞིགས་བྱ། བཞོགས་བྱ། གཏུབས་བྱ། དགག་བྱ། བཞུས་བྱ། གཞུབ་
བྱ། བསྐྱབ་བྱ། བཞུབ་བྱ། བསྐྱབ་བྱ། བསྐྱེད་བྱ་ལྟ་བུ་དང་།

དེ་རྣམས་བདག་གཞན་གྱི་དབྱེ་བས་མ་བཞུས་པའི་ད་ལྟ་དང་མ་འོངས་པ་ཅེ་རིགས་པར་འཇུག་པ་ནི། འདྲོགས་བཞིན་པ། འདྲོགས་བཞིན་པ། གཏུབས་བཞིན་པ།
འགོག་བཞིན་པ། གཙོན་བཞིན་པ། རང་བཞིན་གྱིས་གཞིགས་པར་འཇུག། རང་བཞིན་གྱིས་འགྲུབ་པར་འཇུག། འཚད་པར་འཇུག། འཇུག་པར་འཇུག།

ལྟ་བུ་རྣམས་སོ།།

དེ་བཞིན་དུ་ཚོ་རྟགས་གཉིས་འདས་པ་ལ་འཇུག་པ། བསྐྱངས། བརྟུངས། བསྐྱམས། བཀང་། བཀྲས་ལྟ་བུ་དང་།
བདག་ལ་འཇུག་པ། འདྲོགས་ལྟེད། འགོངས་ལྟེད། འཚོངས་ལྟེད། འདྲོན་ལྟེད། འབྱོམ་ལྟེད། གསོལ་ལྟེད་ལྟ་བུ་དང་།

གཞན་ལ་འཇུག་པ། གདམས་བྱ། འབྱུམས་བྱ། བསྐྱང་བྱ། དགང་བྱ། གཏམས་བྱ། བཟའ་བྱ་ལྟ་བུ་དང་།
ད་ལྟ་དང་མ་འོངས་པར་འཇུག་པ། འདྲོགས་བཞིན་པ། འགོངས་བཞིན་པ། འདྲོན་བཞིན་པ། གསོལ་བཞིན་པ། རང་བཞིན་གྱིས་འདྲོགས་

པར་འཇུག། འགྲོ་བར་འཇུག། འགོང་བར་འཇུག། འདས་པར་འཇུག་ལྟ་བུ་ལོ།།
མ་ཞིང་གསུམ་འདས་པ་ལ། བཞུན་ད། བཀན་ད། བཀང་ད། བཞུར་ད། བཅལ་ད། མནན་ད། བགར་ད། བསལ་ད། མཁྱེན་ད།
མཚར་ད། འཇུལ་ད། ལྟ་བུ་དང་།

བདག་ལ། བཞུན་ལྟེད། བརྟོན་ལྟེད། གཙོན་ལྟེད། གཏོར་ལྟེད། གསོར་ལྟེད། ལགོལ་ལྟེད། འགྲོལ་ལྟེད། འདུན་ལྟེད།
འཛོར་ལྟེད། གསོལ་ལྟེད། མཐར་ད་ལྟེད། འགོར་ལྟེད། འཕེན་ལྟེད། མཐུན་ལྟེད། འགྲུལ་ལྟེད། ལྟ་བུ་དང་།

གཞན་ལ། བཞུན་བྱ། བསྐྱར་བྱ། དགང་བྱ། བཞོལ་བྱ། བསྐྱལ་བྱ། མཁྱེན་བྱ། འཚོར་བྱ། འགོལ་བྱ། ལྟ་བུ་དང་།
ད་ལྟ་དང་མ་འོངས་པར། བཞུན་ད་བཞིན་པ། གཙོན་ད་བཞིན་པ། གཏོར་ད་བཞིན་པ། འཛོན་ད་བཞིན་པ། གསོལ་ད་བཞིན་པ། འགྲོལ་ད་བཞིན་པ།

ལྟ་བུ་དང་མ་འོངས་པར། བཞུན་ད་བཞིན་པ། གཙོན་ད་བཞིན་པ། གཏོར་ད་བཞིན་པ། འཛོན་ད་བཞིན་པ། གསོལ་ད་བཞིན་པ། འགྲོལ་ད་བཞིན་པ།

རལ་ཁ། ཉལ་ཁ། མཚལ་ཁ། ལུལ་ཁ། གསལ་ཁ། དཔལ་ཁ། སོགས་སོ།།

དེ་ལྟར་མིང་མཐའ་རྟགས་མཚུངས་ཁོ་ན་འདྲན་པ་ལྟ་བུར་གསུངས་པ་ནི་ཕོ་མོའི་རྟགས་ལལ་ཆེར་གྱིས་དེ་ལྟར་འདྲན་པས་གཙོ་ཆེ་བ་ཅམ་ལ་དགོངས་པ་ལྟེ། འཇད་

འགྲུར་ལྟར། དེ་ཉིད་རང་གི་སྐྱེ་མཐུན་པའི། ཞེས་གསུངས་པ་དང་སྤྱར་ན་འདྲན་ཚུལ་གཞན་ཡང་ཡོད་པར་གྲུབ་ཅིང་། མངོན་སུམ་གྱིས་ཀྱང་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ།།

དེས་ན་མ་ཉིང་གི་རྟགས་རྣམས་ཀྱིས་རྟགས་མཚུངས་འདྲན་པ་དཔེར་བཅོམས་པ་འདྲི་འདྲ་ཐོར་བྱ་ལས། ལལ་ཆེར་བཅོམས་པའི་བས་སྐྱེ་མཐུན་པ་མི་རྟགས་ཉིད་དངས་པ་

མཐོང་ལྟེ། མངོན་བ། མཐུན་བ། བཟུང་བ། གར་བ། དར་བ། འགྲུལ་བ། གསལ་བ། ལུལ་བ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། མི་རྟགས་

མ་ཡིག་གིས་ཀྱང་བཅོམས་པའི་རང་འདྲི་ལྟེ་ས་པའི་རྟགས་དངས་པ། དམ་པ། བསམ་པ། རམ་པ། རྣམ་པ། རམ་པ། རིམ་པ། རྒྱམ་པ། རྣམ་

པ། བུམ་པ། ལྟ་བུ་མང་དུ་སྐྱར་བས་བྱེ་བྱག་སོ་སོར་མ་འཛོངས་པར་རྟོགས་པར་བྱོལ། གཞན་དུ་རྒྱུང་པ། ཁང་པ། རྟོང་པ། སོགས་ང་ཡིག་གིས་

ཕོ་དངས་པ་འགའ་ཞིག་རྣམ་བ། ཁ་ཅིག་གིས། བདག་པོའི་སྐྱེ་ཡིན་པར་འདྲོད་ཀྱང་མི་འཐའ་པ་རྟོགས་སྤྱོད་པས་དེ་དག་དང་། གཞན་ཡང་། ལྟེ་ས་མ། བཅས་

མ། ལྟང་མོ། ལྟག་མ་སོགས་ཕོ་མོ་དངས་པ་ལྟ་བུ་དམིགས་གསལ་དེ་འདྲ་ཐར་ཐོར་ལ་ངས་པ་མེད་དེ།

ཀལ་ལྟར། ལྟག་མ་འཛིག་རྟེན་པའི་ཉེར་སྤོད་ལས་འཛོན་པ་གྲུབ་པོ། ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་འཛིག་རྟེན་པའི་བྲགས་པ་དང་བསྐྱར་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ།།

འདྲིར་ཁ་ཅིག། རྟོད་ཀྱིས་རྟོགས་མཚུངས་འདྲན་པའི་དཔེར་བཅོམས་པ་འདྲི་རྣམས་ལ་རྟོད་ཉིད་ཀྱིས་ཁས་སྤངས་པ་དང་འགལ་བ་ཡོད་དོ། ལྟར་ཡང་འཇུག་དང་

བཅས་པའི་ན་ར་ལ་རྣམས་མ་ཉིང་དང་། ང་མ་ཡང་འཇུག་ཅན་རྣམས་སོ་རྟགས་སུ་ཁས་སྤངས་པ་གང་ཞིག། འདྲིར་དེ་རྣམས་ཀྱིས་ཕོ་ཡིག་དངས་པ། ཕོས་ཕོའི་མིང་

མཐའ་དངས་པའི་དཔེར་བཅོམས་དུ་བཞོན་པའི་ཕྱིར། ལྷམ་ན་སྟོན་མེད་དེ། རྟོད་སྐྱེ་གདངས་དུག་ལྟེ་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་གྱི་དབང་གིས་བཟད་ཅིང་། འདྲིར་ཡང་འཇུག་མེད་ན་

མིང་མཐའི་རྗེས་འཇུག་དེ་ཉིད་དང་ཡོད་ན་ཡང་འཇུག་ཉིད་ཀྱི་རྟོགས་གང་ཡིན་པ་དང་སྤྱར་ན་མིང་མཐའ་ལྟེ་མ་འདྲན་ཚུལ་ཅམ་འཆད་པ་ཡིན་གྱི། ལྟ་མ་ལྟར་འཇུག་ཡང་འཇུག་གོས་

ཀལ་བཟེབས་པའི་སྐྱེ་གདངས་དེའི་རྣམས་པ་འཇད་པའི་རྣམས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱར་རོ།།

རྣམས་འདྲིར་འབྲེལ་བྱེད་ལྟེ་ལྟ་མ་རྣམས་ཀྱིས་མིང་ག་ཞི་བྱེ་མས་མིང་མཐའ་ལྟེ་མ་འདྲན་པར་འདྲོད་ཀྱང་། ཞིན་རུ་མི་འཐའ་དེ། རྣམས་འདྲིར་རྟོན་ཚུལ་ནི་ངག་གི་

བཅོམས་པ་དང་སྤྱར་ན་ས་རྟོགས་དགོས་པའི་ཕྱིར་འདྲན་བྱེད་ཤོན་དུ་མ་བཅོམས་པ་དེ་ལ་རྟོས་པའི་འདྲན་བྱེད་བཅོམས་པ་འབྲུང་བ་མི་སྲིད་དེ།

དཔེར་ན། ལྟག་ལྟར་བུའི་ངག་ཤོན་དུ་ཡོད་ན་དེའི་མཐའ་ག་ལ་རྟོས་པའི་མིང་མཐའ་ལྟེ་མ་པ་ཡིག་འདྲན་པར་འགྲུར་བ་ལྟ་བུ་ཁོ་ན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། རྟོད་རྣམས་

ལྟར་ན་རྟོས་ས་མ་བྱུང་བའི་ཤོན་དུ་རྟོས་ཆོས་གྲུབ་ཟེན་པ་དང་། འདྲན་བྱེད་མ་བྱུང་བའི་ཤོན་དུ་དེར་རྟོས་པའི་འདྲན་བྱེད་ཟེན་པ་སོགས་ཤིན་ཏེ་ལོག་མང་པོ་ཁས་ལེན་དགོས་པར་

འགྲུར་བའི་ཕྱིར་རོ། འདྲན་བྱེད་རྣམ་དབྱེད་དང་ཚོགས་སྤྱད་སོགས་སུ་བྱས་ཤིང་། འདྲན་བྱེད་མིང་ལྟེ་མཐའ་མཐའ་འདྲོད་པ་དེ་ལས། མིང་མཐའ་དེ་དག་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་། སོགས་

ཀྱི་གཞུང་འཆད་པའི་ཆེ་དངོས་འགལ་དུ་འདྲ་བྱེད་དགོས་པར་བྱུང་སྐྱོད་པའི་ཕྱིར་རོ།།

ལྟར་ཡང་མིང་མཐའ་ལྟེ་མས་ལྟེ་མ་འདྲན། མིང་མཐའ་ལྟེ་བྱེད་གཉེས་ཀས་རྣམ་དབྱེད་སོགས་འདྲན་པ་འདྲིའི་རྒྱ་མཚན་ངས་པ་མ་རྟེན་པས། འདྲན་བྱེད་མིང་མཐའ་ངོས་

མ་ཟེན་པ་དང་། འདྲན་ཚུལ་གོ་སྐྱོག་དང་རྣལ་མ་གཉེས་ཐོན་པ་འདྲི་ལགས་སོ། གཞན་ཡང་རྟོད་གཉེས་སྐྱེ་བ་འགའ་ཞིག་གིས། དགོན་དེ་ཅོག། རིན་དེ་ཅོག།

ཐབས་ཅོག། ལྟན་དེ་ཅོག། ཡུངས་དཀར་ལ་སོགས་པ་རྣམས། དེ་དག་གི་རྟོད་དོད་ལེགས་སྤྱར་ལ་དགོན་པའི་མཚོག་དང་། རིན་ཐང་ཆེན་པོ་དང་བྱངས་ཀྱི་གཅིག་

དང་ཁ་དོག་དཀར་པོ་སོགས་ཀྱི་དོན་མེད་པས་དེ་དང་དེའི་དོན་དུ་མི་འཇུག་པའི་ཕྱིར་ཕོས་ཕོའི་མིང་མཐའ་དངས་པར་བཞེད་པ་མཁམས་པའི་གསུངས་ཡིན་ཡང་། ཞིབ་མོང་དཔུང་ན་གོ་བ་མི་

པམང་ལྟེ། ལྟར་ལྟར་དུ་མ་གྲགས་པའི་བདེ་གསུང་རབ་སྐྱར་བ་ན་དགོས་པར་བྱུང་ནས་ལེགས་སྤྱར་གྱི་རྟོད་དང་སྤྱར་ཏེ་གསར་དུ་བཏགས་པ་རྣམས་ལ་ལེགས་སྤྱར་གྱི་བྱིང་ས་སོགས་

དེ་ནམས་ཀྱི་དཔེར་བརྗོད་པ་ནི་སྤུ་མ་བུ་པའི་སྐབས་སུ་རྒྱལ་པོ་ལ་སྤོས་ཟིན་པ་དང་གཤམ་དུའང་ཕྱོགས་ཅིམ་འཆད་པར་འཇུག་བས་འདིར་མི་སྤྱོད་དོང་། སྐབས་འདིར་སྤྱོད་མཐུན་གྱིས་པའི་དོན་རྟགས་མཚུངས་ཁོ་ཙོན་ལ་པལ་ཆེར་གྱིས་བཞེད་ཀྱང་རྣམ་དུ་བྱེད་པུད་སོགས་རྟགས་མཚུངས་ཁོ་ཙོན་འདྲེན་པར་མ་དེས་དེད་གཙོ་བོར་བརྗོད་པའི་བཞི་སྤྱོད་མཐུན་འདྲེན་པ་གསུམ་ཆེ་བར་སྤྱད་བཤད་།

སྤུ་མ་བུ་པར། དང་བོ་གཉེས་ལ་དང་བོ་མཐུན། གསུམ་པུ་བུ་ལ་ཀྱུ་དང་རྒྱན། བུན་པ་ཉིད་ལ་བུན་པ་ཉི། ལྷག་མ་རྣམས་ལ་ཀྱུ་རྒྱན་བ།
དེ་དག་མི་རྒྱུར་འབྲེལ་པའི་ས། ཞེས་སྤྱོད་མཐུན་ཚུལ་གསལ་བར་གསུངས་པའང་། ད་བས་ང་རྣམས་ཀྱི་མཐར་རྟགས་མཚུངས་འདྲེན་པ་འགྲིག་ཀྱང་གཞན་རྣམས་བརྗོད་བའི་བ་
ཅིམ་ལ་དགོངས་པར་སྤྱད་བས། ལྷོ་མཚན་འདི་རྣམས་དང་རྒྱུར་ན་ཁོ་ཙོན་འབྲེལ་ཚུལ་འདི་ཉིད་ལེགས་བཤད་དུ་རྟོགས་པར་འགྲུབ་རོ། །

གཉེས་པ་ནང་གསེས་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་འཆད་པ་ལ། མདོར་བཟུན། ལྷོ་མ་བཤད་གཉེས་ལས། དང་བོ་ནི།
དེ་དག་ནང་གསེས་གང་འཇུག་པ། མཐར་སྤྱོད་འོག་མའི་མིང་དོན་ལས།

གསེས་པ་ཉི། དེ་རྒྱུར་རྣམ་དུ་བྱེད་ཆོག་པུད་དེ་དག་གི་ནང་གསེས་གང་དང་གང་ཞིག་འཇུག་པ་ནི་གཙོ་བོར་རྣམ་དུ་བྱེད་མཁུ་འཕྲད་དང་བཅས་པའི་མིང་ཆོག་དེའི་མཐར་སྤྱོད་རྒྱུ་ལྷོ་མའི་
དོན་འོག་མ་ལས་གསེས་པར་བྱའོ། ། ཞེས་ལྷོ་མ་བཟུན་པའོ། །

གཉེས་པ་རྒྱལ་བཤད་ལ་གཞུང་དོན་དང་། འབྲེལ་དོན་ནི། དང་བོ་ལ། རྣམ་དུ་བྱེད་ནང་གསེས་གང་ཞིག་འཇུག་པ་དང་། འཕྲད་ཀྱི་ནང་གསེས་
གང་ཞིག་འཇུག་པ་གཉེས།
དང་བོ་ནི།

སྤྱོད་འཇུག་ཡོད་དམ་གྱིད་པ་ཡོད། དེ་བཞིན་ཆེད་གྱིད་རྟོན་གྱིད་དང་།
ལས་བྱ་བྱ་བྱ་བྱ་བྱ་བྱ་བྱ་བྱ། རྟོན་དུ་འོས་པ་གཞན་པ་འཇུག།

གསེས་པས་བཟུན་ཉི། དེ་ལ་རྣམ་དུ་བྱེད་ནང་གསེས་གང་དང་གང་འཇུག་པ་ནི་རྣམ་དུ་བྱེད་སའི་མིང་བདུད་ཅི་ལྟ་བུ་ལ་དེའི་རྗེས་སུ་བྱེད་ལ་འཇུག་པའི་སྤྱོད་ཀྱང་དེག་ལྟ་བུ་ཡོད་ན་མིང་པུ་
མ་ལ་རྣམ་དུ་བྱེད་པུ་འཇུག་པ་ཡིན་ཡང་ཐོད་སྤྱད་ལ་མིང་རྒྱུད་དང་རྣམ་དུ་བྱེད་པུ་སོ་སོར་མཚན་མེ་རྒྱལ་པས་མིང་རྒྱུད་དེ་གར་གཞན་པ་བདུད་ཅི་ས་གང་ཞིག་ལྟ་བུར་འཇུག་བ་དང་།
མིང་དེའི་མཐར་འཇོག་བར་བྱེད་ལྟ་བུ་བྱེད་པའི་སྤྱོད་ཡོད་ན་རྣམ་དུ་བྱེད་གསུམ་པུ་འཇུག་པས་བདུད་ཅི་ས་འཇོག་བར་བྱེད། ཅེས་པར་འཇུག་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱུར་ཉི་མིང་དེའི་མཐར་
ཆེད་དུ་བྱེད་པའི་སྤྱོད་མེས་པུ་ལྟ་བུ་ཡོད་ན་རྣམ་དུ་བྱེད་ལེ་ལ་འཇུག་པས་བདུད་ཅི་ལ་མོས་པ་གསེས་སུ་འཇུག་བ་དང་། བཞིན་ལྟ་བུ་རྟོན་གྱིད་ཀྱི་སྤྱོད་ན་བུན་པ་འཇུག་པས་བདུད་
ཅི་ལ་བཞིན་ཅེས་དང་། བསྐྱར་བུ་ལས་སུ་བྱེད་པའི་སྤྱོད་ཡོད་ན་གཉེས་པ་ཐོབ་པས་བདུད་ཅིར་བསྐྱར་ཅེས་དང་། གྲང་བར་བུ་ལྟ་བུ་གྲང་བྱའི་སྤྱོད་ན་ལྟ་བུ་འཇུག་པས་བདུད་
ཅི་ལས་གྲང་བར་བུ་གསེས་དང་། བསྐྱར་བུ་སྤྱོད་ལྟ་བུ་ཡོད་ན་དུག་པུ་འཇུག་པས་བདུད་ཅིའི་རྒྱ་མཚོ་གསེས་དང་། རྟོན་དུ་འཇོག་པར་འོས་པའི་མིང་བདུད་ཅི་ས་ལྟ་བུ་
ཡོད་ལ་དེ་ལ་འང་ལས་བཅོལ་རྒྱ་ལྟ་བུ་འཇོག་པར་འོས་པའི་དོན་ཡོད་ནང་རྣམ་དུ་བྱེད་པུ་འཇུག་ཅིང་ཐོད་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྤྱོད་ལྟ་བུ་བར་བྱ་ཉི། བདུད་ཅི་ས་ཀྱི་བཤད་ལ་འཇོ་
མེད་ལྟོལ། ཞེས་པར་འཇུག་བ་སོགས་གསེས་པར་བྱའོ། ། ཞེས་པའོ། །

འམ་གསེས་པ་ནི་བྱེད་མ་དང་སྤྱོད་ལ་བའི་བྱིར་སྤྱད་པའི་ཆོག་པུད་རོ། །

དེ་དག་ལ་དཔེར་བརྗོད་གཞན་ཡང་། མིང་མཐའ་ཅིམ་གྱིས་རྣམ་དུ་བྱེད་དངས་པ་དང་མིང་མཐའ་མིང་མཐའ་གཞན་དངས། དེས་རྣམ་དུ་བྱེད་དངས་པའི་དུམ་བམ་སོ་

སོར་གཉེས་གཉེས་ཉི། ལྷོ་གང་། རྟག་པ་གང་། ལྷོ་སྤྱད་། དཀོན་ཅོག་གིས་སྤོབ། འཇོལ་དུ་འགྲོ། རྟོན་བ་པ་སྤྱོན། ཉིང་ལ་གཞན།

བརྟན་པ་ལ་གནས། ལུས་འཇུག། གསལ་བར་བྱེད། ལས་ལས་འབྲས་བུ་འབྱུང་། བདེ་བ་ལས་དགའ་བ་བྱེ། གསེར་གྱི་བུ་མ་པ། རྟག་པའི་གོ་འཕང་།
ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཚེར་སྤྱར་བར་བྱའོ།།

དེ་ལྟར་འདིར་གཉིས་པ་བཞི་པ་རྟུག་པ་བརྟན་པ་རྣམས་ཀྱི་འཇུག་རྣམས་མ་གཏོགས་པའི་ལྷོ་འཇུག་དང་བྱེད་པ་སོགས་གསུངས་པ་ནི་རྣམ་དབྱེ་དེ་རྣམས་ཉིད་ཀྱི་འཇུག་རྣམས་
འཇུག་པའི་ཚུལ་དཔེར་བརྗོད་པའི་ཚེད་དུ་གསུངས་པ་ཡིན་ཀྱི་མཐའ་དག་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ་དེ་དག་ཏུ་མི་གཏོགས་པའི་འཇུག་རྣམས་གཞན་ཡང་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ།།

དཔེར་ན། བདུད་རྩི་ཞེས་པའི་མིང་མཐར་དེས་གཟུང་སོགས་ཀྱི་སྐྱོ་ཡོད་ནའང་ཇི་མཚན་དང་བོ་འཇུག་པས་མིང་རྒྱུ་ཉིད་དུ་གནས་པ། བདུད་རྩི་དེ། བདུད་
རྩི་འདི། ལྟ་བུ་དང་། མིང་ཇི་མཚན་པའི་བརྒྱུ་བའི་མིང་རྣམས་ཏུ་གནས་པ་ལ་ཇི་མཚན་བྱེད་པ་བོ་དང་མཚུངས་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱི་གསུམ་པ་འཇུག་པ། བརྗོད་པས་
ཉི་མ་དང་མཚུངས། དུ་བའི་རྟུགས་ཀྱིས་མེ་ཡོད་པར་གྱུབ། ལྟ་བུ་དང་། མིང་མཐར་དེ་ལས་བྱུང་བའི་སྐབས་དགའ་བྱའི་སྐབས། བརྒྱུ་བ་བྱའི་སྐྱོ་ཡོད་ན་འབྱུང་
ཁུངས་སོགས་ཀྱི་ལྟ་པ་འཇུག་པ། ས་གནི་ལས་སྐྱུ་གྱུ་འཁྲུངས། རྒྱ་མཚན་ལྟར་འཇུག་པའི་འབྱུང་། མིང་མཐར་དེ་ལས་སྐབས་ཀྱིས་ཁྲུང་པར་འཇུགས། རྟག་པ་ལས་མིང་
སྐྱུ་བ་འཇོན་ལྟར། མི་རྟག་པ་ལས་དངོས་བོར་གྱུབ། ལྟ་བུ་དང་། མིང་མཐར་དེ་རྟུག་བྱེད་ཀྱི་སྐྱོ་དངོས་མ་ཡིན་ཡང་རྟུག་བྱེད་ལྟར་སྐྱུང་བའི་བྱུ་བའི་རྟུག་ལ་སོགས་
པ་འགའ་ཞིག་ལའང་བརྟན་པ་འཇུག་པ། མཇུག་རྩེར་གྲང་ཚེན་མཐོང་། མཚན་ཁར་བསམ། ལྟ་བུ་སྐྱེ་འདིས་མཚན་ལས་འཇུག་རྣམས་དེ་དང་རྒྱུར་ཚུལ་གཞན་ཡང་རྒྱས་པར་
རྟོགས་པར་བྱའོ།།

སྐབས་འདིར་ཡང་། ལ་ཅེག་གིས། ལྷོ་འཇུག་གང་ལྟ་བུར་དོས་བཟུང་ནས་དེས་རྣམ་དབྱེ་འདྲེན་པ་དང་། རྟུག་པ་མ་གཏོགས་པའི་བྱེད་པ་ལ་སོགས་པའི་
སྐྱོ་རྣམས་དབྱེར་དོས་བཟུང་ནས་དེས་བྱེ་རྟུག་འདྲེན་པར་འདྲོད་པ་ནི་ཡིན་ཏེ་མི་རིགས་ཏེ། གཞུང་རྣམས་དང་དངོས་སྐྱུ་འགལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། མཐར་སྤྱར་རྒྱུ་འོག་མའི་མིང་རྣམས་
འཇུག་རྣམས་བརྒྱུ་བ་བྱའི་བར་གང་ཡང་རུང་བ་ཡིན་པར་དེ་ལས་མིང་ཇི་མཚན་མཐར་རྣམས་དབྱེ་དང་བོ་ནས་རྟུག་པའི་བར་གང་ཡང་རུང་བ་འཇུག་པར་དུ་གྱུ་ས་གཅིག་ཏུ་གསལ་བར་བརྟན་པ་
ལས་བྱུ་རྩེ་ཅི་ལོག་ཏུ་སྐྱུ་བའི་ཕྱིར། གཞན་དེ་ལྟར་འདྲོད་ན། དེ་དག་ནང་གསེས་གང་འཇུག་པ། ཞེས་པ་དང་འགལ་ཏེ། ལྷོ་འཇུག་གིས་རྣམ་དབྱེ་འདྲེན་ཟེར་བ་
ཙམ་དང་། བྱེད་པ་སོགས་རྣམས་དབྱེས་རང་རང་དང་འབྲེལ་བའི་བྱེ་རྟུག་འདྲེན་ཟེར་བ་ཙམ་ལས་རྣམས་དབྱེ་འདྲེན་གསེས་གང་འཇུག་ཕྱོགས་ཙམ་ཡང་མ་བརྟན་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ།།

གཞན་ཡང་བྱེད་ལྟར་ན། གཞུང་འདིར་བྱེད་པའི་སྐྱུ་བ་བརྟན་པའི་བྱེད་པས་དེ་བྱེད་པ་བོ་དང་། ཚེད་དུ་བྱེད་པའི་ལས་དེ་ཚེད་དུ་བྱེད་པ་དང་། རྟུན་པར་བྱེད་
པ་དེ་བརྟུན་བྱེད་པ། ལས་ཀྱི་བྱུ་བ་དེ་ལས་བྱུ་རྒྱུ་དང་། གྲང་བྱེད་པའི་ལས་གྲང་བའི་གནས་སྐྱུ་ཁས་གྲངས་པར་སོང་བས། གཞུང་འདི་དང་འགལ་བ་ལྟ་བུ་ཅི་སྐོས་ཐ་
སྐྱོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཕྱོགས་ཙམ་ཡང་མ་རྟོགས་པའི་ཚོ་བ་ཐམས་ཅད་བརྟན་པར་ཟད་རོ།།

གཞན་ཡང་རྟུན་དུ་བོད་པ་གནས་པའམ། ཞེས་པར། བོད་པའི་སྐྱུ་བྱེ་སོགས་རྟུན་དུ་གནས་པས་འབོད་རྒྱུ་མིང་འདྲེན་པར་འབྱུག་ཏེར་བའང་མི་འཐད་དེ་རྒྱུར་སྐྱུ་མུ་ཙུ་
པར་འབོད་པའི་སྐྱུ་མིང་གི་རྟུན་དུ་སྐྱུར་བ་གས་ཚེ་བར་གསུངས་ཀྱང་། འདིར་དཔེགས་བསམ་དུ་མིང་གི་མཐར་སྤྱར་ཚུལ་གསུངས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྷོ་འཇུག་མིང་མཐའི་
རྣམས་འཇུག་གིས་རྣམས་དབྱེ་བརྟུན་ཀ་འདྲེན་ཚུལ་འཆད་པའི་སྐབས་ཡིན་པ་གང་ཞིག། རྟུན་དུ་ལོས་པ་ཞེས་པའང་གང་ལ་འབོད་པར་ལོས་པའི་མིང་རྟུན་དུ་གནས་པ་ལ་དགོངས་པའི་ཕྱིར།
བྱུ་མ་གྱུ་བ་དེ། རྣམས་དབྱེ་གཞན་རྣམས་མཐར་སྤྱར་རྒྱུ་མིང་རྣམས་ལྟོས་དགོས་ཀྱང་བོད་པའི་སྐྱུ་དེ་རྣམས་དང་མི་མཚུངས་པའི་དཔེགས་བསམ་བརྟུན་པའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་གསུངས་པར་
དེས་པའི་ཕྱིར་རོ།།

གཉིས་པ་ཕྱད་ཀྱི་ནང་གསེས་གང་ཞིག་འཇུག་པ་ནི།

གཞན་ཡང་ཚོགས་རྣམས་ལ་ལས། བརྒྱ་རྒྱུ་ཡོད་དམ་ཚེད་པ་དང་། གོང་མ་ལས་ཀྱང་དེ་བཞིན་ཏེ།

རྣམ་གྲངས་དག་ཀྱང་བཀོད་པ་ལས། བསྐྱར་བ་ཡོད་དམ་མེད་པ་དང་། རྫོགས་དང་ནི་མོ་སྒྲ་དག།
 མིང་གི་མཐའ་ན་ཡོད་མེད་དང་། རྒྱ་ནུ་ཡུར་པ་རྣམས་ལ་ཡང་། རོན་ལ་བསྟེན་པ་ཡོད་མེད་དང་།
 བརྟན་བྱ་ལྟག་མ་ཡོད་མེད་དང་། ཚོག་རོན་ཇོགས་དང་མ་ཇོགས་ཀྱིས། དེ་དག་ནང་གསེས་རྣམ་པར་དབྱེ།

ཞེས་པ་བརྟན་ཏེ་གནན་ཡང་མིང་མཐའ་ཚོག་ཕྱད་ཀྱི་བྱ་བུ་གང་ཞིག་འདྲེན་པར་འགྱུར་བ་ནི་ལལ་ཅེར་མིང་དེའི་མཐའ་ཕྱར་རྒྱུ་རྒྱུ་ཚོག་རོན་ཏེ་གསེས་ཞེས་དགོས་ཤིང་བྱི་ཚོག་ལ་རྟོས་
 མ་དགོས་པར་བརྗོད་འདོད་ཅིང་བྱི་བྱུ་བ་པའང་ཡོད་པ། དེར་ན་ཚོག་རོན་ཏེ་གསེས་ཡིན་དེ་ཉིད་དང་མཚུངས་པ་ལས་ཕྱི་མ་བཟུ་རྒྱུ་ཡོད་པ་ཡིན་ན། མིང་ཕྱི་མ་ཕྱི་མའི་
 མཐའ་ཕྱི་མ་ཕྱད་པའི་ཚོག་ཕྱད་ཕྱར་བར་བྱ་གྱི། ལྟ་དང་མི་དང་ལྟ་མ་ཡིན་དང་དེ་ཟར་བཅས་པའི་འདེག་རྟེན་ཡིད་རང་གྱི། ལྟ་བུ་དང་། དེ་བཞིན་བྱེ་ཚོག་རོན་ཕྱི་མ་དེ་ཉིད་
 དང་མཚུངས་པ་ལས་བྱི་མ་བཟུ་རྒྱུ་ཡོད་པ་ཡིན་ན་བྱི་མ་བཟུ་བའི་ཚོག་ཕྱད་འཇུག་གྱི། ལྟས་ཀྱང་བཟུ་དུ་མིས་ལྟ་ཅི་སྟོས། ལྟས་ཀྱང་འདེགས་ན་བཞགས་ལྟ་ཅི་སྟོས། དེ་
 དག་ཀྱང་བདག་དང་ལྟ་ཅིག་དགོ། ལྟ་བུ་དང་། མཇུག་ཏུ་བྱེ་ཚོག་ལྟ་བུར་ལྟ་ཅིག་ཕྱི་མ་ཡིན་ཚོག་རོན་ཕྱི་མ་ལ་བྱི་མ་བཟུ་རྒྱུ་དགོས་པ་ཡོད་ན་འདྲ་ཕྱད་པའི་བྱི་བྱུ་བ་རྟེན་
 པའི་ཕྱད་ཕྱར་ཏེ། མངས་རྒྱུས་པའི་བྱུ་བ་མཐའ་མ་ཟད། བྱི་རོལ་པའང་ཞེས་པར་བྱ། གསེར་དུལ་ཟངས་ལྟགས་ག་གའ་ཚེ་འདྲ་ཕྱར། ལྟ་བུ་དང་། བྱི་མར་མིང་ཚོག་
 གི་རྣམ་གྲངས་གཅིག་གམ་གཉིས་སམ་མང་པོ་བཀོད་པ་ལས། དེ་དག་ཀྱང་གལ་ཏེ་བསྐྱར་བ་ཡིན་ན་ཕྱི་མ་ཕྱི་མར་རྣམ་གྲངས་ཀྱིས་འབྱེད་པའམ་ཕྱད་པའི་ཕྱད་ཕྱར་བར་བྱ་གྱི།
 རོན་བསྐྱར་བ་ལ། ཉེ་འོད་ནི་གསལ་བའམ། རྣང་བའོ། འཚི་མེད་དམ། རྣམ་སུ་དམ། མིག་མི་བརྒྱུ་ཞི་ལྟོའོ། འགྲོ་བ་དང་། འདྲོང་
 བ་དང་། མཚི་བ་ཞེས་བྱའོ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

ཚོག་རོན་གཉིས་ཀ་བསྐྱར་བ་ལ། རྟོར་ཞིང་རྟོར་ཞིང་སྐྱར་ཡང་དེ་ཅུ་འབབ། གཏུབས་རྟིང་གཏུབས་རྟིང་དུ་གཏུབས་པར་བྱེད། ལྟ་བུ་དང་། མིང་
 གི་མཐའ་ཕོ་སྐྱ་ལྟ་བུ་ལྟོ་སྐྱ་བྱ་གསར་བྱེ་ཕྱར་བ་ཡོད་ན་མིང་མཐའ་དེ་ཉིད་བདག་པོའི་སྐྱར་འགྱུར་བ། རྟལ། གསེར་ལ། རྟག་པ་ལ། ཡོད་པ་ལ། བྱེད་
 པ་པོ། ལྟ་བུ་པོ། ལྟ་བུ་དང་། བདག་པོ་འམ་དགག་པའི་རོན་བྱེ་གསར་བྱེ་ཕྱར་བ་མ་ཡིན་པའི་མིང་མཐའ་ཉོད་བྱེ་ལྟོ་འམ། སྐྱི་ལྟོ་གནས་པ་ནི་དོ་ཕོ་འམ།
 བྱེ་བ་གང་ཡིན་དེ་དེ་ཉིད་བྱེ་བ་པའི་སྐྱར་འགྱུར་བ། རྟག་པ། དམ་པ། བརྟོད་པ། མཚོས་པ། ཡག་མ། གསར་མ། ལྟ་མ། ཞོང་མ། ལྟ་
 བུ་དང་། མིང་གི་མཐའ་དགག་རོན་བྱེ་ཕྱར་པའི་མོ་སྐྱ་ལྟ་བུ་ལྟོ་ལྟོ་སྐྱར་གཏོགས་པ་ཡོད་ན་དོ་ཕོ་འམ་བྱེ་བ་གང་ཡིན་དེ་ཉིད་དགག་པའི་སྐྱར་འགྱུར་བ། འདེག་མེད། འཚི་
 མེད། ཡོད་མེན། མེད་མེན། གཟུགས་མེད། སྐྱ་མེད། ལྟ་བུ་དང་།

ཚོག་རོན་ཕྱི་མ་དང་ཚོས་མཐུན་པའི་བྱི་ཚོག་གཉི་གཅིག་ཏུ་བཟུ་རྒྱུ་ཡོད་ན། ཕྱི་མ་ལ་མཐུན་པའི་རྒྱན་བྱེ་ཕྱར་པའི་ཕྱད་ཕྱར་ཏེ། མཚོས་ཀྱང་མཚོས་ལ་འདྲ་ཀྱང་
 འཚོར། ལྟ་བུ་དང་། ཕྱི་བྱི་ཚོས་མི་མཐུན་པ་གཞི་གཅིག་ཏུ་བཟུ་ན། ཕྱི་མར་མི་མཐུན་པའི་རྒྱན་འཇུག་གྱི། ལྟ་ཉིད་ཡིན་ཡང་བཟུ་བྱེ་བྱེད། རྟོ་བ་སྐྱར་ས་
 ཀྱང་དབྱ་འཛོམས་པ། ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་རྒྱན་བྱེ་ཕྱར་པའི་ཚོག་ཕྱད་དེ་དག་ཀྱང་དེས་པར་རོན་ལ་རྟེག་པ་ཡོད་ན་མེ་སྐྱར་བྱེ་མི་རུང་ཞིང་ཚོག་མཚོས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱན་ཅི་མ་ཁོན་ཡིན་ན་
 རྟོར་རམ་མེ་སྐྱར་བྱེ་གྲང་དོད་པ་རུང་བ་དང་། ཚོག་རོན་ཕྱི་མའི་འཕྲོས་དེ་མ་ཐག་ཏུ་བརྟན་བྱེ་ལྟོ་གསེས་པ་ཡོད་ན་ཕྱི་མ་ལ་ལྟོ་ག་བཅས་ཀྱི་ཕྱད་འཇུག་གྱི། རྟག་ལྟ་འདེག་པ་མེད་པའི་
 བྱེད། རྒྱུས་བཟུ་བ་ལྟོ། ལྟ་བུ་དང་། ཚོག་གི་རོན་དེ་ཉིད་ཀྱི་འཕྲོས་དེ་མ་ཐག་ཏུ་བརྟན་བྱེ་མེད་པས་ཚོགས་པ་ཡིན་ན་སྐྱར་བརྟེན་ཕྱད་ཕྱར་ཏེ། རྟག་གོ།
 ཚོགས་སོ། བརྟན་ཏེ། བྱའོ། འགྲུབ་པོ། ལྟ་བུ་རྣམ་དབྱེ་དང་ཕྱད་དེ་དག་གི་ནང་གསེས་གང་དང་གང་ཞིག་འཇུག་ཅིང་རོན་ཅི་འདྲ་ཞིག་རྟོན་པ་རྣམ་པར་དབྱེ་
 བར་བྱའོ། ཞེས་སོ།

སྐབས་འདིར་ཡང་འབྲེལ་བྱེད་སྐྱོ་མ་རྣམས་ཀྱིས་མ་བརྟགས་པ་ཡོད་དེ། ལྷོ་འདི་སྐབས་མིང་མཐའ་ཕྱད་དང་རྣམ་དབྱེ་སྐབས་འདྲན་ཚུལ་འཆད་པའི་སྐབས་ཡིན་པ་ལ།
 པ་རི། སྤྱི་ལོ་། ལུ་པ་སྐབས་ཀྱི་ཉེ་སྤྱོད་དང་སྤྱི་ལོ་འདྲིའི་སྤྱད་ག་མིང་གི་ཕྱོག་དུ་ཕྱུར་ནས་ཚོག་ཀྱི་དང་། དགག་གྲུ་འདྲིའི་བཟོད་པ་དང་། མིང་གི་རྣམ་གྲངས་
 བཞོད་པ་ལ་ཚོག་དོན་བཟུང་བ་ཡོད་མེད་ཀྱི་ཁྱད་པར་གྱིས་ཕྱད་ཀྱི་ཚུལ་གཤམ་པར་བྱ་དགོས་པ་ལ་ཕྱད་ཚུལ་སྐབས་ཀྱི་དོན་འདི་ཡིན་མེད་པའི། ལེགས་སོ་ལེགས་སོ་དང་།
 ཨ་ལ་ལ་ཚོས་ཨ་ལ་ལ་ཚོས། སྐབས་ཀྱི་དཔེ་བཟོད་བཞོད་པ་དང་། དེ་དག་ནང་གསེས་གང་འདུག་པ། ཞེས་པའི་དེ་དག་གི་སྤྱོད། བཞོད་མ་ཐག་པའི་ཚོས་
 དངོས་ལས་དང་སྐབས་ནས། སུས་ལ་འདུག་ཅེས་པའི་བར་བརྟན་ཅིང་། མཐའ་ཕྱུར་འོག་མའི་མིང་དོན་ལས། ཞེས་པའི་མིང་དོན་དེ། ལྷོ་འདུག་ཡོད་དམ་སྐབས་
 རྣམ། མ་ཚོགས་ཀྱིས། ཞེས་པའི་བར་གྱི་བརྟན་བྱ་ཡིན་པས་འོག་མ་གསེར་བའི་མིང་དོན་གང་ཡོད་ཀྱི་ལྷོ་མཚན་ལས་མིང་མཐའ་རྣམ་དབྱེ་དང་ཕྱད་གང་འཛོལ་བྱ་དགོས་
 པ་གསལ་བོར་གཞུང་གིས་ཟེན་པ་ལ། དེ་འདྲི་རྣམ་བཞག་གང་ཡང་མེད་པའི་འབྲེལ་མེད་ཀྱི་ལྷོ་འདྲན་དང་བཞོད་པ་མང་དུ་བྱས་པ་སྐབས་སོ།།

གཉེས་པ་འཕྲོས་དོན་ནི། སྐབས་འདིར་ལྷོ་འདྲན་དབྱེ་དང་ཕྱད་ཀྱི་དོན་གཤམ་པ་གལ་ཆེ་བར་སྤྱད་བས་ཚུང་ཟད་བཞོད་ན། རྣམ་དབྱེ་ཞེས་པ་ནི་ལེགས་ཕྱུར་གྱི་སྤྱོད་
 ལ་མིང་གི་མཐའ་ཕྱུར་བས་ཚོག་ཏུ་འགྲུབ་པར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་ནི་སྐབས་བརྟན་གཤམ་ཉེ་བུ་ཚུ་གཅིག་བོ་རྣམས་ཏེ། དོན་ཐོབ་ཀྱི་དབང་གིས་དོན་ཚོད་པར་བྱེད་པའི་སྤྱོད་རིགས་ཐམས་
 ཅད་ལ་རྣམ་དབྱེ་དེ་རྣམས་མེད་པ་མི་སྤྱིད་པས་མཁའ་བོ་འདིས་བོད་ཀྱི་སྤྱོད་ལའང་ལེགས་ཕྱུར་དང་བཞོད་ནས་རྣམ་དབྱེ་དེ་རྣམས་ཀྱི་འདུག་པ་གསལ་བ་བར་མཛད་པ་ཡིན་ཞོ།།

དེ་འང་ལེགས་ཕྱུར་ལ་ཨོ་གཉེས། ལུས་གཉེས་རྣམས་ལྷོ་འདྲན་ཐོབ་ཀྱིས་དབྱེ་བ་ལས་རྒྱུ་གྱི་དོ་བོ་གཉེས་ཕུ་མེད་པས་རྒྱུ་གྱི་དོ་བོ་
 བུ་རྒྱག་ཏུ་ངེས་པ་ཡིན་ཡང་བོད་སྤྱོད་ལ་དེ་དང་མི་མཚུངས་པས། ལ་དོན། འབྲེལ་པ། བྱེད་པ་ལྷོ་རྣམ་དབྱེ་རྒྱུ་གྱི་དོ་བོ་གཉེས་ཕུ་ངེས་ཤིང་གཉེས་ཚོག་དང་མང་
 ཚོགས་ཚོན་པའི་སྤྱོད་དག་ཀྱང་རྣམ་དབྱེ་འཕན་ལག་ཏུ་འདུག་པའི་ཕྱད་ཅོས་སོ།།

ལ་ན་ཏུ་དུ་ལ་སྐབས་པ་རྒྱུ་དེ་རྣམས་ཀྱི་ནང་གསེས་ནི་མིང་མཐའ་ཕྱད་འདྲི་རྣམ་འཕྲུང་ཅོས་ལས་རྒྱུ་གྱིས་དོ་བོ་སོ་སོ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ལེགས་ཕྱུར་ལ་ཞེས་ཞེས་ཕུ་བཞུར་
 བ་དང་། རི་སྤྱོད་དང་དེ་སྤྱོད་དང་ལྷན་རྣམས་ལེ་ལུས་ལུས་ལུས་དུ་བཞུར་བ་སྐབས་དང་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་རོ།།

རྣམ་དབྱེ་དེ་རྣམས་ཀྱང་དོན་ལ་སྤྱོད་ཚུལ་གྱི་སྤྱོད་ན་ལེགས་ཕྱུར་དང་མཐུན་པར་རིགས་བརྟན་དང་དེ་འདྲེ་གཅིག་ཚོག་གཉེས་ཚོག་མང་ཚོག་གིས་བཞུར་བས་ཉེ་བུ་
 ཚུ་གཅིག་ཉེད་དུ་འགྲུང་རོ།།

དེ་འང་མི་ཟད་པ་མ་གཏོགས་པའི་ལེགས་ཕྱུར་གྱི་མིང་ཐམས་ཅད་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཡོད་པས་དེའི་ཆེད་དུ་རྣམ་དབྱེ་དང་བོ་སྤྱིན་པ་ཡིན་ཡང་འདིར་དེ་མེད་པས་མིང་དོན་ཅོས་ལ་
 རྣམ་དབྱེ་དང་བོ། ལས་ཀྱི་དོན་ལ་གཉེས་པ། བྱེད་པ་བོའི་དོན་ལ་གཉེས་པ། ཆེད་དུ་བྱ་བའི་དོན་ལ་བཞི་པ། འབྲུང་ཁུངས་སམ་གང་ལས་འབྲུལ་བའི་དོན་ལ་ལྷེ་པ།
 འབྲེལ་བའི་དོན་ལ་རྒྱག་པ། གནས་གཞིའི་དོན་ལ་བརྟན་པ་རྣམས་འདུག་ཅིང་། བརྟན་པ་བོད་པ་ཞེས་ཟེར་བ་ཡང་བོད་པའི་ལུས་ལ་རྣམ་དབྱེ་དང་བོ་ཉེད་འདུག་ཅིང་ཀྱང་ཀྱང་གྱ་
 སྐབས་ནི་བོད་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྤྱོད་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པས་འོག་མ་ཕུ་དབྱེར་མེད་དོ།།

དེ་ལ་རྣམ་དབྱེ་དབྱེ་དང་བོའི་གཅིག་ཚོག་གིས་མིང་དོན་གྱི་དོ་བོ་ཅོས་ཞིག་རྟོན་པ་ནི། ལུས་པ། རྟག་པ། བརྟན་པ། ལུས་པ། བཞུབས། བཞུབ།
 ལྷོ་བ། ལྷོ་བ། བོད་སྤྱོད་ལ་རྣམ་དབྱེ་ཞེས་ལེགས་པ་མེད་པས་མིང་ཅོས་དེ་ཉེད་ཡིན་ཞིང་མིང་ལ་ནི་བདག་གཞན་དང་དུས་གཤམ་གྱི་དབྱེ་བ་ཅན་རྣམས་དང་མིང་རྒྱང་ཡང་
 ཅང་ཉེ་ཁྱད་པར་མེད་དོ།།

དཔེར་ན་ལེགས་ཕྱུར་གྱི་སྤྱོད་དུ། ཀྱ་ཏ། ཀྱ་ཏ། ཀྱ་ཏ། ཀྱ་ཏ། ལྷོ་བ་དུས་གཤམ་དང་བདག་གཞན་གྱི་དབྱེ་བ་ཅན་ཡོད་པས་སྤྱོད་རྣམས་ཀྱང་མིང་ཅོས་

55. ཀམ་སོགས་ཀྱི་མཚན་སོགས་ཀྱི་དོན་ལ་འདུག་པའི་ཚེ་ལྷ་ཉལ་ལ་འཇིག་མཚོ་མཚོ་སོགས་སུ་གསལ་གྱིང་སྐབས་ལྷ་ལོ་སྐབས་སུ་ཉི་ལྷ་ཉལ་ལོན་པའང་སྐྱ་གཞུང་རྣམས་ལུ་གསལ་བས་
དེ་དག་མ་ཕྱིད་པར་སྐྱོམ་ཡོང་གྱིས་གཞན་ལ་ཀོལ་བར་སྐྱང་བའི་ཕྱིར་རོ།།

དེས་ན་འཇིག་མཚོ་སོགས་གཞིགས་པའི་ཞལ་བྱང་ཉལ་དེ་ཙམ་དུ་བས་སོ།། ཡང་དོན་དམ་པར་དབྱེར་མེད་ན། ཞེས་པ་ལྷ་ལྷའི་ན་དེ་ལ་དོན་འཇད་པའི་རྣམས་
པ་མེད་པར་བཤད་འདུག་པ། ལྷི་ཚོག་མི་མཐུན་པར་སྟོན་པའི་རྣམས་པ་ནའི་སྐྱ་དེ་ལ་མེད་ན་དོན་དམ་དུ་དབྱེར་མེད་ཅེས་ཚོག་ལྷ་མ་དེར་ཀུན་ཚོ་བ་ཏུ་དབྱེར་ཡོད་ཅེས་ཚོག་ཕྱི་མ་དག་སོ་
སའི་ངོ་བོ་བརྗོད་པ་ཙམ་ལོན་པའི་ཕྱིར་དེ་གཉིས་ལ་མི་མཐུན་པར་སྟོན་པའི་རྣམས་པ་དེ་བས་ཀྱང་མེད་དོ།། གཞན་ཡང་མི་འཇད་པ་དུ་མ་ཞིག་སྐྱང་ཡང་དགག་པའི་སྐྱོས་པ་མ་བྱས་ལ།

སྐྱོ་མོ་ཅ་འབྲེལ་དང་སྐྱ་བ་ཀུན་ལ་འདུག་པའི་བཟུང་བཅོས་ཅ་འབྲེལ་འདི་རྣམས་ལ་འང་མི་འཇད་པ་ཉིན་ཏུ་མང་གིང་མཁས་པ་གཞན་གྱིས་གཞོན་ཕྱིད་བརྗོད་པ་གནད་དུ་སོང་
བའང་མང་བར་སྐྱང་བས་འཇགས་ལུལ་མཁས་པའི་ལེགས་བཤད་ནི་མིན་པར་ངེས་མོད། རོན་ཀྱང་སྐབས་ལྷ་ལྷའི་སྐབས་སུ་འགའ་ཞིག་དངས་པ་སོགས་གཞུང་འདིའི་དོན་དང་སྐབས་
འགར་མཐུན་པའི་ལེགས་བཤད་མང་དག་ཀྱང་འདུག་པས་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་འདོད་ལྡན་ཞི་མ་ཡིན་ནོ།།

དེ་ལྟར་གལ་ཆེ་བའི་འབྲེལ་དོན་ཅུང་ཟད་བཤད་ནས། བཞི་པ་རྗེས་འདུག་གི་ལི་གོ་རྣམས་དགོས་པ་ཅའི་ཕྱིར་འདུག་པ་འཇད་པ་ལ། རྗེས་འདུག་གི་དགོས་པ་དངོས་
བཤད་པ་དང་། ཞར་བྱང་ལི་གོའི་འདུག་པ་ཕྱིའི་དགོས་པ་བཤད་པ་གཉིས།

དང་བོ་ནི།

ཅེ་ཕྱིར་འདུག་པར་བྱེད་ཅེ་ན། ལི་གོའི་ཁོངས་ནས་མིང་དབྱེད་ལྟེ།
མིང་གི་ཁོངས་ནས་ཚོག་ཕྱིད་ལྟེ། ཚོག་གིས་དོན་རྣམས་སྟོན་པར་བྱེད།

ཅེས་པས་བརྟན་ཏེ། རྗེས་འདུག་ལི་གོ་བརྒྱུ་པོ་དེ་རྣམས་དགོས་པ་ཅའི་ཕྱིར་དུ་འདུག་པར་བྱེད་ཅེ་ན། རྗེས་འདུག་ཡོད་མེད་གང་ཡང་རུང་བའི་མིང་གཞིའི་ལི་གོ་གཅེག་གསལ་གཉིས་
སམ་དུ་མ་འདུས་པ་ཡིན་ཡང་རུང་རྗེས་འདུག་ལི་གོ་གང་རུང་ཞིག་མ་ལྷགས་པར་དོན་གྱི་ངོ་བོ་སྟོན་པའི་མིང་དུ་བྱུབ་པ་མི་སྲིད་པས་ལི་གོའི་ཁོངས་ནས་མིང་དབྱེད་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དང་།
མིང་གཅེག་གསལ་གཉིས་སམ་དུ་མ་སྐྱེལ་དུ་ཟེར་གྱིང་མཚན་སྟོན་པར་བྱེད་པའམ་དོན་གསལ་བར་བྱེད་པའི་རྣམས་དབྱེད་དང་ཕྱད་སོགས་གལ་ཆེར་རྗེས་འདུག་ལས་བྱུང་གིང་རྗེས་འདུག་ལ་སྟོས་
པ་དེ་རྣམས་མ་ལྷགས་ན་དོན་གྱི་ཀྱང་པར་བརྗོད་པའི་ཚོག་ཏུ་འབྱུབ་པ་མི་སྲིད་པས་མིང་གི་ཁོངས་ནས་ཚོག་ཕྱིད་བའི་ཕྱིར་འདུག་ལྟེ། དེ་ལྟ་བུ་ཚོག་གིས་འདིག་རྟོན་དུ་དོན་རྣམས་
རྗོད་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་དོན་སྟོན་པའི་བརྗོད་པ་འདི་ལྟར་འདུག་གི་ལི་གོ་རྣམས་འདུག་པའི་དགོས་པར་བྱུབ་བོ་ཞེས་སོ།།

སྐབས་འདིར་མིང་ཚོག་བརྗོད་པ་གསུམ་པོ་ཇི་ལྟར་དབྱེད་པའི་ཚུལ་ནི། ལྷ་ཀུན་འཇའི་ལུགས་ལ་རྣམ་དབྱེད་མཐའ་ཅན་ནི་ཚོག་གོ། རྣམ་དབྱེད་མེད་པ་ནི་མིང་ངོ་།།
ཞེས་འབྱུང་ཡང་། བོད་སྐད་ལ། རྣམ་དབྱེད་དང་བོའི་གཅེག་ཚོག་མིང་ཙམ་ལས་མོ་གསལ་སུ་དབྱེད་མེད་ཅེང་། དག་དང་རྣམས་ཀྱི་ཕྱད་གྱིས་གཉིས་ཚོག་དང་མང་ཚོག་མཚན་
མང་དུང་དེ་དག་གི་མཐར་རྣམ་དབྱེད་གཞན་འདུག་པ་སོགས་གྱིས་རྣམ་བཞག་དེ་ལྟ་བུ་སྐྱར་ཏུ་མི་རུང་བ་དང་། ཚོས་མཚན་པའི་ལུགས་ཀྱི་ལི་གོ་དུ་མ་འདུས་པ་ལས་མིང་། མིང་
དུ་མ་འདུས་པ་ལས་ཚོག་། ཅེས་གསུངས་པའང་སྟོར་བཤད་རགས་ཙམ་ཡིན་པས་འདིར་ཕྱ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ན་མི་འདྲོད་པས་སྐབས་འདིར་ནི་བོད་སྐད་གཞིར་བཞག་གིས་གང་ཞིག་ལི་
གོ་གཉིས་སམ་མང་བོ་འདུས་པའང་རུང་དོན་གྱི་ངོ་བོ་ཙམ་སྟོན་པའི་སྐྱ་ནི་མིང་ཡིན་གྱིང་། མིང་དེ་ཉིད་རྣམ་དབྱེད་ཕྱད་གང་རུང་དང་ལྡན་པས་དོན་གྱི་ཀྱང་པར་སྟོན་པར་བྱེད་པ་རྣམས་
ནི་ཚོག་དང་། ཚོག་མང་བོ་སྐྱེལ་ནས་དོན་དང་ལུན་པའི་དག་གི་སྲིད་བར་བྱུབ་པ་ནི་བརྗོད་པ་ཞེས་བྱོམ།།

དེའང་བརྟན་བཅོས་འདི་ལི་ལུགས་གྱིས་དབྱེད་པའི་གསལ་སུ་ལུགས་མི་བཞེད་པ་དེ་ལྟ་བུ་ལི་གོ་གཅེག་ཡིན་ཡང་བཤད་མ་ཐག་པ་ལྟར་རྗེས་འདུག་དངོས་སུ་མིང་ཀྱང་དོན་
གྱིས་ཚོབ་པས་ངའ་ཞེས་ལི་གོ་གཉིས་སུ་འབྱུང་བ་དེ་ལྟ་བུ་ནི་ལི་གོ་གཉིས་ཚོགས་པའི་མིང་གི་མཚན་གཞི་དང་། དེ་བཞིན་དུ། དཔལ། དགའ་བ། ལྷུབ་པ། བསོད་

ཀྱི་བ་ལང་ཇི་ལ་སོགས་པའི་སྐད་རྣམས་ནི་རང་བཞིན་གྱི་སྐད་རྣམས་ཉོད་ལས་ཟུང་ཉམས་པར་འདོན་པ་ཚམ་ཡིན་པ་དང་། ག་ཟེའི་སྐད་ཅེས་པའང་སློབ་གར་གྱི་བཏུན་བཅོས་སུ་འབྱུང་

ཞེ། ལྷན་པུ་ཏུ་ཞེས་པར། ལམ་ཇི་ལྟར་དང་། ཡ་ཀྱི་བུ་ཞེས་པར། ཇི་ལེ་ལེ་ཏུ་དང་། ཀྱི་ལ་པུ་ཏུ་ཞེས་པར། ཀྱི་ལ་པུ་ཏུ་ཞེས་པ་ལྟར་པུ་

ལེགས་ཕྱར་གྱི་ཟུང་ཡིན་ཏུ་ཉམས་པ་ཚམ་ཡིན་པས་སྐད་རིགས་དེ་དག་གསལ་ཅད་ལེགས་ཕྱར་ལས་ཟུང་ཆག་པ་ཉོད་ཏུ་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་ལེགས་ཕྱར་ལས་གཞན་པའི་སྐད་གསལ་ཅད་ཆར་ཆག་

ཏུ་གསུངས་པ་ཡིན་གྱི། བོད་དང་ལྷན་གཉེན་གྱི་སྐད་རྣམས་ནི་ལེགས་ཕྱར་གྱི་ཟུང་ཆག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཟུང་ཆག་ཏུ་འཇོག་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅིང་མེད་རྟོ།།

འོན་ཀྱང་བོད་དང་ལྷན་གཉེན་སོགས་ཀྱི་ལུ་ལ་དབུས་པའི་སྐད་བཏུན་བཅོས་སུ་བྱུགས་པ་རྣམས་ལ་ལྟོས་རྣམས་སོའི་མཐའ་ཁོང་པའི་སྐད་སོགས་དེ་ལས་མ་དག་པར་འདོན་པ་རྣམས་

ལུ་ལ་དེ་དང་དེའི་ཟུང་ཆག་གི་སྐད་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྣ་ན་ནི་འོས་པ་ཚམ་མོ།།

དེས་བོད་སྐད་ཀྱི་གར་གྱི་སྐད་རིགས་བཞིའི་ཁོངས་སུ་ཚུད་པས་སྐད་རིགས་དེ་བཞི་ལས་འདི་ཡིན་ཞེས་ངོས་གཟུང་མི་དགོས་ཀྱང་མཐུན་ཚུར་ན་རང་བཞིན་གྱི་སྐད་ཡིན་བྱས་

པས་ཆོག་ལྟར་གྱི་ཏུ་ཞེས་པ་ལ་ལ་ལ་འབྱུག་པས། ཀྱི་གར་གྱི་ལུ་ལ་འཁོར་ཆེན་པོར་བྱུགས་པའི་ལུ་སྐད་བཞིན་ཏུ། བོད་ལུ་ལ་གྱི་ལུ་ལ་སྐད་དམ་རང་བཞིན་གྱི་སྐད་ཡིན་

པའི་ཕྱིར་རོ།།

ཡང་མིང་གི་སྐབས་ལུ་བདེ་ལྗོད་པའི་ལུགས་ཀྱིད་རྣམ་དབྱེ་འཐབ་ཅན་ཞེས་བྱང་ཡང་ཡིག་ནོར་དུ་གོར་མ་ཚག་ལྟེ་ཁོང་གྲ་བུའི་མ་ཁས་པ་ཚེན་པོ་ལ་དེ་ཚམ་གྱི་འདུལ་པ་ག་ལ་
འབྱུང་། ལ་ལུའི་གཤུང་གི་རྗེས་རྒྱུ་མཛེད་པར་རྫོང་མཁམ་ཕྱིས་ཀྱི་འབྲེལ་བྱེད་ཅིག་གིས་ནི་དེ་ཚམ་ལའང་རྟོག་དེའི་མ་ལྷགས་པར་རྟོག་དེའི་བུས་ཤིང་མིང་གི་རིས་རྟོག་རྣམས་ལྷོ་
ལས་དངས་ཏེ་ལེགས་པར་བཤད་པ་མ་རྟོགས་ནས་གཞན་དུ་དངས་པ་དང་། ལྷོ་བར་བྱེད་པའི་དུས་ཅན་གྱི་བདག་ཉིད་ཅེས་པའི་འབྲུ་རྟོན་མ་གོ་བར་སྤྱོད་བར་བྱེད་པའི་འདུལ་བུས་ཀྱི་བདག་
ཉིད་ཅེས་འདོན་པ་དང་། བསྟེན་གྱི་རྟོན་ལ་འགལ་བ་མང་པོ་སྤོས་པ་སོགས་རྗེས་རྒྱུ་བྱེད་ཕྱིན་རྗེས་རྒྱུར་མོད། ལུགས་དེ་ལེགས་པ་ལ་དེང་མེན་པའི་མཁས་ཀྱིས་འདོད་པས་
རྗེས་རྒྱུ་བྱང་མ་འབྱོར་བ་དེར་གདེང་།

གཉིས་པ་ལ་ལྷང་བྱང་ཡི་གེའི་འཇུག་གྱི་དགོས་པ་བཤད་པ་ལ། ཡི་གེའི་འཇུག་པ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་དགོས་པ་བཤད་པ་དང་། ཡི་གེའི་འཇུག་པ་ཇི་ལྟར་སྤོར་
བའི་ཚུལ་གྱི་བཟོན་བཅོས་འདི་ཉིད་བཅུ་མས་པའི་དགོས་པ་བཤད་པ་གཉིས། དང་པོ་དགོས་པ་ལྟོག་ལྷོགས་ནས་བཟོན་པ་དང་། ཉིད་དགོས་ལྟོག་ལྷོགས་ནས་བཟོན་པར་།
དང་པོ་ནི།

མོ་ཡི་ཡི་གེ་མེད་པ་ན། མོ་ཡིག་བརྗོད་པ་མེད་པར་འགྱུར།
མོ་ཡིག་དེ་དག་རྣམས་ལ་ཡང་། འཇུག་པར་བཅས་པ་མེད་ན་ནི།
མིང་དང་རྟོག་གྲང་གསལ་མི་རུས། མིང་རྟོག་གསལ་བ་མེད་ན་ནི།
རྟོན་རྣམས་བརྗོད་པར་མི་འགྱུར་རོ།

ཞེས་པ་བཟོན་ཏེ། མོ་ཡི་ཡི་གེ་གྲུ་སོགས་ལུ་ལེ་བཞི་བོ་མེད་ན་མོ་ཡིག་ཀྱི་ལེ་རྣམས་ཁོར་བརྗོད་པ་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། ལུ་ལེ་རྣམས་ལ་རྟོས་པའི་བརྗོད་པ་དེ་རྟོད་མི་རྩོད་
བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དང་། མོ་ཡིག་ཀྱི་ལེ་དེ་དག་རྣམས་ལ་འདེད་ལུ་ལེ་དང་ལུ་ལེ་ལྟར་ལུ་ལེ་འཇུག་པར་བཅས་པ་ལྟེ་འཇུག་པའི་ལེ་གོ་བཅུ་མེད་པར་གྱུར་ན་ནི་དོན་གྱི་ལོ་བོ་
རྟོན་པའི་མིང་དང་རྟོན་གྱི་ཀྱང་པར་རྟོན་པའི་རྟོག་གྲང་གསལ་བར་མི་རུས་ཏེ། ཡི་གེའི་ཁོངས་རྣམས་མིང་ལྱང་ལྟེ། ཞེས་སོགས་བཤད་མ་ཐག་པ་ལྟེ་བུའི་རྒྱ་མཚན་གྱི་ཕྱིར་དང་།
མིང་དང་རྟོག་གསལ་བར་གྱུར་པ་མེད་ན་ནི་དོན་གྱི་རྣམ་པ་རང་དང་དང་གཞན་ལ་མཚོན་ཞིང་གོ་བར་བྱེད་པའི་བརྗོད་པ་རྣམས་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར་རོ།

དེས་ན་ལུ་ལེ་རྣམས་ནི་ལུ་ལེའི་ཡི་གེ་རྣམས་ཀྱི་བརྗོད་པའི་ཡན་ལག་ཡོངས་ལུ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་དང་། འཇུག་པའི་ཡི་གེ་རྣམས་ནི་མིང་རྟོག་གསལ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དང་།
ཡི་གེའི་འཇུག་པ་མཐའ་དག་དང་ལུ་ལེ་ལེ་ལེ་ལེ་ལེ་རྟོག་རྣམས་ནི་རྟོན་ཇི་ལྟར་དེ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་དང་། འཇུག་པར་མཁས་པ་རྣམས་ལ་རབ་ཏུ་བྱུགས་ཤིང་གྲུབ་པའང་ཡིན་པས་ཡི་གེ་
དང་ཡི་གེའི་རྟོག་པ་དང་སྤོར་བ་དེ་རྣམས་ནི་རང་གི་ངང་གིས་རྟོན་རྣམས་དགོས་པ་དང་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པར་།

འདིར་འབྲེལ་བྱེད་ལ་ཅིག་གིས་མོ་ཡིག་ཅེས་པ་མིང་གཞི་ལ་པོ་མོ་མ་ནིང་གསལ་དུ་དབྱེ་བའི་མོ་ཡིག་རྣམས་ལ་རོས་བཟུང་ནས་དེ་ནས་ཕྱིར་བའི་འཇུག་པའི་གཞན་མེད་ན་
ལྟེ་གཞིའི་ནང་རྩོད་མོ་ཡིག་རྣམས་ཀྱི་བརྗོད་པ་རྟོན་མེད་པར་འགྱུར་ཞེས་བཀྲལ་མོད། ཞིན་ཏུ་མི་འཐད་དེ་སྤྱིར་མོ་ཡིག་རྣམས་ཞེས་ཟེར་ཡང་ཡང་ཉིག་འཇུག་པའི་ཡི་གེ་བཟུར་
དམིགས་ཅེ་གཏད་པས་དེ་དག་མེད་ན། མོ་ཡིག་ག་ཅུ་པ་ཅི་ལྟེ་བརྗོད་པ་རྟོན་མེད་པར་འགྱུར་ཞེས་འཇུག་པའི་ཡི་གེ་རྣམས་མེད་པའི་ཉེས་པ་དེ་འཇུག་ལུ་ལྟེ་ཡི་གེ་ཐམས་ཅད་
དང་རྒྱར་རིགས་པ་ལ་མོ་ཡིག་ཉེ་ཚེ་བ་དེ་རྣམས་ཁོར་དང་རྒྱར་བ་ལ་དམིགས་བསལ་གྱི་དགོས་པ་ཅེས་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། མོ་ཡིག་འཇུག་པ་བཟུར་ཁས་བྱུངས་ནས་མོ་ཡིག་ཀྱི་
ལེ་ཐམས་ཅད་ལ་འདོད་ནའང་ལེ་དུང་ལྟེ་འཆད་འགྱུར་ལྟར། འཇུག་པར་བཅས་པ་མེད་ན་ནི། མིང་དང་རྟོག་གྲང་གསལ་མི་རུས། ཞེས་པ་དང་རྒྱུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་
ཕྱིར་རོ། འདི་ལྟར་འཆད་མཁམ་ཕྱི་མ་ཞིག་གིས་ན་ལུ་ལུའི་གཤུང་གྱི་ལྟེ་བྱོར་དུ་དངས་མོད་ཀྱི། ལ་ལུའི་གཤུང་གི་འདིར་བཟོན་གྱི་ལོ་མོ་མོར་གང་ཡིན་ཞོས་བཟུང་བ་ལེ་འདུག་

ཀྱང་ཁོ་རང་གིས་གཤམ་ཀྱི་ཕྱི་ལོ་འབྲེལ་པའི་མཚམས་མ་བྱེད་པས་ནོངས་པར་སྐྱོད་པ། ལྷན་འབྲེལ་དེ་ཚོས་ཀྱི་ལྷགས་ཁྱུར་བཞེས་པ་ལ་ཁྱེད་སྐྱོད་ཀྱི་ལྷག་དཔེ་དེར་ལྷགས་རྟོག་།
ཞིབ་མོ་ཚོས་ཡང་མི་མཚན་པ་ནི་ལ་མཚན་པའི་གནས་སོ།།

འབྲེལ་བྱེད་འདིས་མོ་ཡིག་འདིར་བཏུན་གྱི་ལྷ་ལེ་བཞི་པ་དོས་འཛིན་མཁན་རྣམས་དགག་པ་མང་དུ་མཚན་མོད།།

ལྷགས་པར་དེ་རྣམས་ཀྱིས་དབྱེད་སྤོངས་ཡིག་ལྷོག་ལྷགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་བོད་ཡིག་ལ་སྤྱར་བ་ཡོད་ན་ནི་སྤྱོད་དེ་དག་འགྲོ་བར་སྐྱོད་ཡང་ཕལ་ཆེར་གྱིས་ལྷ་ལེ་ཞེས་པ་གི་གྱ་སོགས་ལ་བསམས་པ་འདྲ་
བས། དེ་ལྟར་ན་ལྷགས་རྒྱུ་ཞེས་མ་ལའངས་པར་དགག་བཞག་གི་ཉི་མ་གར་ཟེར་བ་དེ་བྱུང་སྐྱོད་འོ།།

གཉེས་པ་ཉིད་དགོས་ལྷོག་ལྷགས་ནས་བཏུན་པ་ནི།

དེ་ལྟར་གྱུར་ན་འཇིག་རྟེན་དུ། དོན་མཚོན་བཞེད་པ་ཀུན་ཀྱང་མེད།
རིག་བྱེད་སྤྱོད་པར་ཡོད་མི་འགྱུར། ཉན་ཐོས་རང་རྒྱལ་སངས་རྒྱལ་གྱི།
བསྐྱབ་པ་རྣམས་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར།

ཞེས་པས་བཏུན་ཏེ། དེ་ལྟར་མིང་ཚོག་བཞེད་པ་ཐམས་ཅད་མེད་པར་གྱུར་ན་འཇིག་འདིར་དོན་མཚོན་པར་བྱེད་པའི་བཞེད་པ་ལྟེ་སྤྱང་དུ་རྟོན་པའི་སྤྱོད་ཐམས་ཅད་མི་འབྱུང་བས།
དེ་ལ་བཏུན་པའི་འཇིག་རྟེན་པ་དང་བྱུན་མོང་བའི་བཟོ་གནས་རིས་དང་སྟུན་ངག་སོགས་རིག་བྱེད་སྤྱོད་བ་རྣམས་ཀྱང་ཡོད་པར་མི་འགྱུར་ཞིང་། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པར་འཇུག་པའི་
ཞེས་བྱ་བུ་རྟེན་མོང་མིན་པ་ཉུན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱལ་དང་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱལ་གྱི་བསྐྱབ་པ་རྣམས་རྟོན་ཞིང་སྤྱོད་པར་མེད་པར་འགྱུར་བ་དེའི་ཕྱིར། མིང་ཚོག་བཞེད་པ་ཐམས་ཅད་
ལེགས་པར་སྤྱར་བ། འཇིག་རྟེན་དུ་ཡོད་པའི་རང་བཞིན་གྱི་དགོས་པ་ནི་འཇིག་རྟེན་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཞེས་བྱ་དང་བསྐྱབ་བྱ་མཐའ་དག་ཅི་རིགས་པར་རྟོན་ཅིང་སྤྱོད་པ་བྱུང་
བ་དང་། དེ་དག་ལ་ལྷགས་ཤིང་གྲུང་རྫོང་ཕྱིན་ཅེ་མ་ལོག་པར་བཞེན་ནས་འདི་དང་གཉན་གྱི་བདེ་བ་དམ་པ་ལ་ལུན་སྤྱོད་ཚོགས་པར་འབྱུང་བ་རྣམས་ཡིན་ནོ། ཞེས་པའི་
དོན་ཏོ།།

འདིར་རིག་བྱེད་ཅེས་པ་མཚན་སྤྱོད་སོགས་རིག་བྱེད་བཞི་བོ་ཁོ་ན་ལ་འདོད་པ་ནི་ཁྱེད་ཀྱི་ལུང་བས་མི་ལེགས་ཏེ་བོད་བཟའ་སོར་བཟག་གིས་ལུན་མོང་བའི་ཞེས་བྱ་རིག་གནས་
ཐམས་ཅད་ལའང་རིག་བྱེད་ཅེས་པའི་སྤྱོད་འཇུག་པའི་ཕྱིར་རོ།། ཡང་ན།། མོ་ཡི་ཡི་གེ་མེད་ན་ནི། སོགས་ནས། བསྐྱབ་པ་རྣམས་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར།
ཞེས་པའི་བར་གྱི་གཞུང་འདིས་གོང་སྤོངས་རྣམས་འཇུག་ཁོ་ནར་མ་ཟད་ཡི་གེའི་འཇུག་པ་ལྱིའི་དགོས་པ་བཏུན་པ་ཡིན་མོད་ཀྱི།

ཡི་གེའང་བོད་ལྷག་ཁོ་ནའི་དབང་དུ་མ་བྱས་པར་སྤྱི་ཁྱེད་ལ་སྤྱར་དུ་བའི་དབྱེད་སྤོངས་སམང་རོ་ཅོམ་ལ་མོ་ཡིག་དང་། གསལ་བྱེད་དམང་རོས་འདྲན་པའི་ཡི་གེའི་རྣམས་
མ་ཐ་དང་པ་རྣམས་ལ་མོ་ཡིག་དང་ཡི་གེ་དེ་རྣམས་དོན་མཚོན་པའི་བཞེད་པ་ལ་ཇི་ལྟར་འཇུག་པ་དེ་ལྟར་རྒྱུར་བ་ལ་འཇུག་པར་བཅས་པ་ཞེས་དགོངས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས། ཚོག་དོན་
ལྷག་མ་རྣམས་དང་སྤྱོད་ཏེ་བཟའ་ན་འང་དཔྱོད་ལྡན་དག་གི་སྤོ་ལ་འཇིགས་པར་འགྱུར་རོ།།

གཉེས་པ་ཡི་གེའི་འཇུག་པ་རྟོན་པའི་བཏུན་བཅོས་འདིའི་དགོས་པ་བཏུན་པ་ལ་དངོས་དང་། དགོས་པ་དེ་འབྲེལ་པར་སྤོན་པར།།
དང་བོ་ནི།

ཇི་ལྟར་འཇིག་རྟེན་སེམས་ཅན་རྣམས། ལྷང་པོ་ཁམས་དང་སྤྱོད་མཚེད་དང་།
སྤྱབ་མཐའ་གཞན་ཡང་ཡོད་ན་ཡང་། རང་ཉིད་ཀྱིས་ནི་མི་ཞེས་བཞེན།
དེ་བཞིན་ཡི་གེའི་འཇུག་ཚུལ་རྣམས། སྤྱོད་པ་ཀུན་ལ་གནས་གྱུར་ཀྱང་།

རང་ཚུལ་དེ་རྟེན་མི་ཞེས་པས། རོན་ལ་ལྷོར་བ་གལ་ཞེས།

དེ་ལྟར་སྤྲོད་པའི་དབང་ཕུག་གི། རྗེས་སྤྲོས།

ཞེས་གསུང་རྟེ། རི་ཏྲར་ན་འཛིག་རྟེན་གྱི་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ། གཟུགས་ཕུང་ལ་སོགས་པའི་ཕུང་པོ་དང་། མིག་གི་ཁམས་ལ་སོགས་པའི་ཁམས་དང་། མིག་གི་སྤྱི་
 མཚེད་ལ་སོགས་པའི་སྤྱི་མཚེད་རྣམས་རང་རང་ལ་ཡོད་པར་མ་ཟེད། སྤུབ་པའི་མཐའ་བཞག་པ་གཞན་ཡང་གྲངས་ཅན་པའི་དེ་ཉིད་རྟེན་པུ་དང་། ནང་པའི་ཐོག་ཆེན་ལུགས་རྣམ་
 ཞེས་སོགས་བརྒྱད་སོགས་གཞན་དང་གཞན་ཡང་ཡོད་ཅིང་། ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་ནས་ལྷན་ཅིག་ཏུ་འགྲོགས་པ་ཡིན་ཡང་ཐོག་མ་ནས་དེ་ལྟར་ཕྱི་ཕྱི་རྣམས་བཞག་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཞེས་པ་མེད་
 པ་དེ་བཞིན་དུ། རང་རང་གི་ཡི་གེ་རྣམས་ཇི་ཏྲར་འཇུག་པའི་ཚུལ་ཡང་ལུལ་སོ་སོའི་ལུང་རྟོན་པའི་སྤྱི་རྣམས་ཀྱི་སྤྲོད་པ་ཐམས་ཅད་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་གནས་པ་སྤྱི་མེད་པ་མི་སྲིད་ཀྱང་གཞན་
 ཀྱིས་བད་སྤྱད་པ་ལ་སོགས་པའི་རྟེན་མེད་པར་ཐོག་མ་ནས་ཡི་གེ་རྣམས་མིང་ཚོགས་སོགས་ལ་རི་ཏྲར་འཇུག་པའི་རང་ཚུལ་དེ་ཉིད་ཀྱང་མི་ཞེས་ན་མིང་ཚོགས་ལ་སོགས་པ་དེ་རྣམས་ཀྱི་བྲག་ཕྱི་
 རྣམ་རོན་ལ་ཇི་ཏྲར་བར་སྤྱོད་པའི་ཚུལ་གལ་ཞེས་ཏེ་མི་ཞེས་སོ།།

དེ་བས་ན། ལུ་མི་བདག་གིས་གངས་ཅན་པ་རྣམས་ལ་རབ་ཏུ་བརྗེ་བའི་སྤོམ་འདི་དང་གཏན་གྱི་བདེ་བ་སྤུབ་པའི་ཐབས། རུན་མོང་དང་རུན་མོང་མིར་པའི་རིག་
 རྟེན་དང་བཞན་བཅོས་དང་བསྐབ་པ་གསུམ་དང་ཐོས་བསམ་སྤོམ་གསུམ་སོགས་ལེགས་པར་སྤོབ་ཅིང་ཞེས་སུ་རུང་བ་བརྟེན་ཇི་ཏྲར་སྤྱོད་པའི་ཚུལ། ཡི་གེ་དང་མིང་དང་ཚོགས་གི་འཇུག་
 པ་རྣམས་ཚུལ་བཞིན་དུ་རྟོགས་པ་ལ་རག་ལུས་པར་མཐོང་ནས་དགོས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་དེ་ལྟར་ཕྱི་ཕྱི་ཚེད་དུ་ལུལ་འདི་ཉིད་ཀྱི་རྣམས་དང་རྗེས་སུ་འཚམས་པའི་ཡི་གེའི་འཇུག་པ་གསལ་བར་བྱེད་
 པའི་བཞན་བཅོས་འདི་འཕགས་ལུལ་ལ་སོགས་པའི་སྤྱི་བའི་དབང་ཕུག་ཁམས་པ་རྣམས་ཀྱི་བད་སྤོད་པའི་བཞན་བཅོས་འཆད་པའི་ཚུལ་གྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་ནས་སྤྲོས་བ་ཡིན་ནོ་ ཞེས་སོ།།

གཉིས་པ་ནི།

འདི་ཀུན་རྟོགས་ཀྱི་འཇུག་ཅིག།

ཅེས་པ་སྟེ། དེ་ཏྲར་ཡི་གེའི་འཇུག་པ་ལེགས་པར་སྤྱོད་པའི་ཚུལ་འདི་གངས་ཅན་གྱི་སྤྱི་བོ་ཀུན་གྱིས་རྟོགས་ནས་མིང་ཚོགས་བརྗོད་པ་ཐམས་ཅད་ལ་མོངས་པ་མེད་པར་སྤྱོད་པའི་དབང་
 ཕུག་ཆེན་པོར་ལྷུར་ཅིག། ཅེས་པ་སྟེ། ཞར་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་གེའི་དགོས་དེ་རྣམས་ཀྱང་འགྲུབ་པའི་སྤོམ་ལམ་མཚན་པ་ཡིན་ནོ།།

དེ་ཏྲར་རྟོགས་ཀྱི་འཇུག་པའི་གཞུང་གི་ཚིག་རོན་གྱི་ཆ་རྣམས་ཇི་ཏྲར་དཔོག་པ་དེ་ཞིག་བཞད་ཟིན་ཏོ།།

འདིར་སྤྲོས་པ།

གང་དག་ཐར་མཚོག་བདེ་ཅེན་དཔྱེག་ཐོབ་ལྟེར།	ངེས་རོན་སྤྱིང་པོའི་རྒྱ་མཚོར་འཇུག་འདོད་ན།	མིང་ཚོགས་བརྗོད་གཞི་ཡི་གེའི་སྤོམ་པའི་གྲ།
སྤོམ་ལྟར་དེད་དཔོན་སོགས་ཀྱིས་བརྟེན་གྱི་ཡིན།	བྲགས་པའི་གཏོར་ལྷུང་ཡོན་ཏན་གྱི་བའི་མཚོན།	མཁས་པའི་ཁང་བཟང་རྩི་མོར་འཛོག་འདོད་ན།
བརྟེན་དང་ཐ་སྙད་རྣམ་པར་སྤོམ་བ་ཡི།	འཛོག་རྣམས་འདི་ལ་མི་བརྟེན་ཐབས་གཞན་ཅེ།	ལྷ་དང་མི་མཚོག་རྣམས་ཀྱི་དཔལ་གང་ཡིན།
དཔལ་བསམ་སྤྲོད་བ་བདུད་རྩི་ལི་རྗེས་འགྲོ་བ།	དེ་དག་ལེགས་བྱས་ཏུ་གཏོར་ལས་འབྲུང་མོད།	དེ་ཡང་རིགས་ལམ་མི་དབང་འདིར་རྟོགས་སོ།
དེད་དུས་ཅེར་སྤྲོམས་སྤྱི་བརྟེན་ཅན་འགའ་ཞིག།	ཡིག་རྩེབ་ཚམ་ལའང་སྤོམ་མིག་ལྟོད་བཞིན་དུ།	འཆད་ཉེན་བྱིས་པའི་སྤོམ་གང་ལྟར་བ་ལ།
མཁས་སྤོམ་དེ་དག་གྱི་ནང་མ་ལྟར་ཏམ།	བད་སྤོད་ཞེས་པས་རོན་ལ་མི་མོངས་དང་།	ཐ་སྙད་ལ་བརྟེན་རོན་ལ་རྟོགས་པ་དང་།
རྟོགས་པའི་བཞན་པ་ལུང་ལ་རག་ལུས་ཞེས།	རིགས་པར་སྤྱོད་པའི་བྲག་ཅ་སྤོབ་བཞིན་དུ།	གཞུག་ལག་དང་འགལ་ལུང་རོན་འཆད་སྤོམས་དང་།
ལུང་དང་འགལ་བའི་སྤོམ་སྤུབ་བྱེད་པ་རྣམས།	བསམས་ཀྱི་ཁོང་ནས་གང་མོ་འཚོར་ན་ཡང་།	རྟོགས་མའི་རང་མདངས་བཅོས་སུ་ཅི་ཞིག་ཡོད།
དེ་ལྟར་རྣམ་བཤས་སུ་ཉིག་སྤོད་མཚོས་འདི་འདྲ་།	མཁས་མཚོག་སུ་མིད་དགོངས་པ་གསལ་བྱེད་པའི།	རྒྱན་དུ་ལྟོ་ལྟོ་གཞན་གྱིས་བསྐྱར་མེན་པར།

	Page.		Page.
པོད་ལྟན་གྱི་ལལ་ལྟན་ཡིན་པའི་ཚུལ་ 43, 44	མིང་ཐམས་ཅད་ལ་རྗེས་འཇུག་མེད་ཏུ་མི་རུང་བའི་ཚུལ་ 32
པོད་པའི་སྐྱ་ལྟེ་པོད་སྐྱ་ 10, 20	མིང་མཐའ་ 77, 78, 79
བྱ་འགྲུལ་མ་ཤངས་པའི་སྐྱའི་དཔེར་བརྗོད་ 20	མིང་མཐའི་དགག་གྲུ་ 24
བྱ་བའི་ཚོག་གི་དཔེར་བརྗོད་ 24	མིང་སྐྱ་དང་མིང་སྐྱའི་འཇུག་ཚུལ་ 37
བྱ་བའི་ཚོག་ནས་བྱུང་བའི་མིང་རྒྱུ་ 24	མིང་མཐའི་འདྲན་ཚུལ་ 38
བྱ་བའི་ལུལ་གཞན་གྱི་དངོས་པོའི་སྐྱའི་དཔེར་བརྗོད་ 23	མི་མཐུན་པའི་རྒྱན་ 70
བྱ་བའི་ལུལ་གཞན་གྱི་དངོས་པོའི་བྱ་ཚོག་གི་དཔེར་བརྗོད་ 23	མིང་ཚོག་བརྗོད་པ་གསུམ་གྱི་དབྱེ་བ་ 42, 43, 44, 45
བྱེད་སྐྱ་རྒྱ་མཚན་རྟོན་ཏུ་འཇུག་པ་ 75, 76	མིང་གཞི་ meaning, ཡི་གེ་ 5, 6
བྱེད་པ་བདག་དང་གཞན་གྱི་རབྱེ་བའི་བཞད་པ་ 45	མིང་གཞི་ 10, 70, 32, 33, 34
བྱེད་པ་བོ་བདག་གི་དངོས་པོའི་དཔེར་བརྗོད་ 23	མིང་གཞི་འདི་ནི་ཁྱད་པར་ཏུ་སྒྲོན་རྗེས་གཉིས་ཀར་མི་འཇུག་	
བྱེད་པ་བོའི་སྐྱ་ལྟེ་བྱེད་སྐྱ་ 74	པའི་ཡི་གེ་གཉིས་ལུ་བོ་དེ་དང་སྐྱའི་དབང་ཏུ་བྱས་ན་སྒྲོན་	
བྱེད་ལས་གྱི་དབྱེ་བ་དང་བྱ་ལས་གྱི་དབྱེ་བ་ 23, 24	འཇུག་ཡང་ན་རྗེས་འཇུག་ཡང་ན་སྒྲོན་རྗེས་གཉིས་ཀའི་	
དབྱེད་ས་ 5, 4, 10	འཇུག་ལུལ་ཏུ་འགྲུལ་བའི་མིང་གི་གཞིར་འགྲུལ་བའི་ཡི་	
དབྱེད་ས་ཡིག་ 5, 4	གལ་ཟེར་བོ།།	
འབྱེད་སྐྱ་ 10, 27	མིང་གཞིའི་མ་གྲིང་ 30, 34
འབྱེད་སྐྱ་གྱི་སྐྱ་མེ་ཚོམ་གྱི་རྟོན་ཏུ་འཇུག་པ་ 27	མིང་གཞིའི་ཚོ་ཡིག་ 34, 34
འབྱེད་སྐྱ་གྱི་ཉམ་ 70	མིང་གཞིའི་མོ་ཡིག་ 34, 34
འབྱེད་ཁུངས་ 10, 27, 32	མིང་གཞིའི་མོ་གཞན་གྱི་ཡི་གེ་ 34, 34
འབྱེད་ཁུངས་གྱི་སྐྱ་དགར་བའ་ལ་འཇུག་པ་ 22	མིང་གཞིའི་མཚན་མེད་ཀྱི་ཡི་གེ་ 34, 34
འབྱེད་ཁུངས་གྱི་སྐྱ་རྟོན་ལ་འཇུག་པ་ 22	མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་སྐྱའི་རྟོགས་གྱི་དབྱེ་བ་ 3, 4, 34
འབྱེད་ཁུངས་དང་འདྲ་བའི་སྐྱ་ 27	མིང་གཞིའི་ཤེན་ཏུ་མོ་ཡིག་ 3, 4, 34
འབྱེད་ཁུངས་ནས་སྐྱ་མཚན་སྐྱོར་བའ་ལ་འཇུག་པ་ 22	མོས་མོའི་མིང་མཐའ་དྲངས་པ་ 38, 37
འབྱེད་ཁུངས་ལས་སྐྱ་རྒྱ་མཚན་རྟོན་ཏུ་སྐྱུར་བ་ 22	དཔེགས་གསལ་ལྟེ་གྲགས་པ་དཔེགས་གསལ་གྱི་སྐྱོ་	... 3, 44
འབྱེད་སྐྱ་ལྟེ་ནས་བྱེད་བྱུག་པ་ 7, 2, 75	སྐྱ་སྐྱོས་ན་སྐྱ་དང་ལ་སྐྱའི་བཞད་པ་ 7
འབྱེད་སྐྱ་གྱི་ཚོག་འགལ་བར་འཇུག་པའི་དཔེར་བརྗོད་ 74	ཚོས་བོ་བའི་རྟོན་ 44
རྩོད་ཡིག་ལྟོག་ཚུལ་ 34	བརྟེན་ལས་མ་ 27
མ་གྲིང་གིས་མ་གྲིང་དྲངས་པ་ 38, 40, 37	ཚོག་ 5, 10
རྒྱ་ལ་ 7	ཚོགས་བཅད་གྱི་མཚན་སྐྱོར་གྱི་ཚུལ་ 32
མིང་ 5, 10	ཚོག་རྟོན་གཉིས་ཀ་བསྐྱར་བའི་ཚོག་ 44
མིང་རྒྱུ་ནི་རྟོགས་འཇུག་ལ་མ་སྐྱོས་པའི་བཞད་པ་ 34	ཚོག་ཕྱད་པལ་ཚེར་སྐྱར་བའི་ཚོགས་བཅད་ 40
མིང་གི་གཞིག་ཚོག་ 22	ཚོག་ཕྱད་ 10, 13, 47, 42
མིང་གི་གཉིས་ཚོག་ 2, 2	ཚོ་སྐབས་ 77, 73, 72, 10
མིང་གི་མང་ཚོག་ 2, 2	ཚོགས་ཚོག་ 70, 77
མིང་འཇུག་པ་ 4, 10	ཚོགས་ཚོག་གི་རྩ་ 70

	Page.		Page.
འབས་ཀྱི	༤	ལ་ལྷ་དང་དོན་གྱི་ཕྱོད་རྒྱུ	༡༢
གཞན་སྐྱོ་བསྐྱབ་པའི་བཤད་པ	༥༧	ལ་ལྷ་ཚོགས་ལྷ་ལྷའི་མཚམས་སྤྱད་ཅིང་གྱི་དོན་དུ་སྤྱད་བ	༡༤
གཞན་སྐྱོའི་མཚན་ཉིད་...	༥༩	ལ་ལྷ་ཡང་ན་ལ་དོན་དོན	༧, ༡༡, ༡༢, ༡༣
ཡང་སྐྱ	༡༥, ༡༧	ལ་ལྷ་ལྷག་བཅས་གྱི་དོན་དུ་སྤྱད་བ	༡༤
ཡང་སྐྱ	༡༧	ལ་དོན་གྱི་རྒྱ	༡༠, ༡༢
བསྐྱར་བའམ་བསྐྱར་པའི་སྐྱར་འབྱུང་བ་ལྟ་བུ་དཔེར་ན་ཡང་ཡང		ལ་དོན་དང་རྗེས་མཐུན་གྱི་དགག་སྐྱ	༡༥
ཞེས་པའི་ཡང་ལྟ་ཀྱང་སོགས་གྱི་ཡང་སྐྱ་ནི་མ་ཡིན་ནོ།		ལ་སོགས་པའི་ལ་དོན	༢༥
ཡང་འཇུག	༥༠, ༥༢	ལས་གྱི་ཚོགས	༥༥, ༥༦
ཡང་ལག་དང་ཡང་ལག་ཅན་གྱི་འབྲེལ་སྐྱ	༥༧	ལས་ཡང་ན་ལས་སྤྱ་བྱ་བ	༡༡, ༡༢
ཡི་གེ	༥, ༥, ༧	ལས་སྤྱ་བྱ་བའི་རྗེས་མཐུན་གྱི་དགག་སྐྱ	༡༥
ཡི་གེའི་ང་རྗེའི་སྐྱའི་བའི་སྐབས་གྱི་རྗོལ་བའི་དབྱེ་བ	༩༤, ༩༥	ས་དང་ད་ནི་ཡང་འཇུག་གི་རྒྱུ	༥༠
ཡི་གེའི་འཇུག་རྒྱུ	༩༥, ༩༥	སྤྱ་སྤྱ་གང་ཟག་ཁོ་ནར་འཇུག་པ	༢༦
ཡི་གེའི་འཇུག་པ་རང་བཞིན་གྱི་དགོས་པ	༩༥	སྤྱ་སྤྱ་བྱ་བ	༡, ༢
ཡི་གེའི་སྐྱོར་བ	༥, ༥	གསལ་བྱེད	༥, ༥
ཡི་གེ་སོ་སོའི་སྐྱའི་སྐྱའི་གསལ་གྱི་དབྱེ་བ	༩༩, ༩༤	གསལ་བྱེད་དེ་ཕོ་ཡིག་སྤྱ་སྤྱ	༩, ༥
ཡི་ལྷན་གྱི་རྣམ་དབྱེ	༡༢, ༡༥, ༡༥	གསལ་བྱེད་ཕྱོགས་ཅན	༥
མཚམས་པའི་དོན	༥༥	གསལ་བྱེད་ཕྱོགས་མེད	༥, ༥
བརྗེད་པའི་མ	༡༤	སྤྱ་སྤྱའི་སྤྱ་སྤྱའི་ས་དང་སི་སྤྱད་བ་ལྟ་བུ་དགག་སྐྱ	༡༥
ཚོགས	༥, ༧	སྤྱར་བཟུ	༧, ༡༠
རང་ཉིད་གྱི་བརྗོད་དོན་གསལ་བར་མཚན་རྣམས་པའི་ཚོགས་སྤྱ	༩༠	ལྷག་བཅས་གྱི་ཉི་སྐྱ	༡༠, ༡༠
རིགས་མཐུན་དག་དགར་བའི་དོན་དུ་འཇུག་པའི་ནས་སྐྱ	༢༢	ལྷག་བཅས་གྱི་སྐྱ	༧, ༢༧, ༡༠, ༢༧
རིགས་སི་མཐུན་པ་དགར་བའི་དོན་དུ་འཇུག་པའི་ལས་སྐྱ	༢༢	ཨ་ཡིག	༥, ༩༥, ༩༥
ལ་སྐྱ	༡༥	སྤྱ་ལི	༥, ༥
ལ་ཡིག་གཅེག་གི་བྱ་བ་བཤད་པ་སྐྱེ་ལ་དོན་གྱི་ལ་སྐྱ་མ་ཡིན།		ཡི་ལྷན་རྣམ་དབྱེ	༧

BOOK III.

ON SPELLING.

DAG-JE SAL-WAI MELONG

དག་བྱེད་གསལ་བའི་མེ་མོང་། Pages 1—27.

MIRROR OF CLEAR (CORRECT) SPELLING.

IN this work, the different methods of spelling have been clearly illustrated, almost all the root-words with their meanings being metrically arranged according to the rules of spelling, which are peculiar to the Tibetan language. Words of similar sound, conveying different significations, have been explained and, where necessary, they are differentiated, by elucilation in the manner of their spelling.

Contents.

	Page.
ཀ	
ཀའི་བད་བཤད་པ། ཀྱང་པ	།
དམ་འཕུལ་ག་ཡིག་ the letter ཀ with ད prefix	།
བས་འཕུལ་ག་ཡིག་ the letter ཀ with བ prefix	།
ར་མགོ་ལྗན་པའི་ག་ the letter ཀ surmounted by ར	།
བས་འཕུལ་ར་མགོ་ལྗན་པའི་ག་ the letter ཀ surmounted by ར with བ prefix	།
བས་འཕུལ་ས་མགོ་ལྗན་པའི་ག་ the letter ཀ surmounted by ས with བ prefix	།
ཁ	
ཁའི་བད་བཤད་པ། ཁྱང་པ	།
མས་འཕུལ་ཁ the letter ཁ with མ prefix	།
འས་འཕུལ་ཁ the letter ཁ with འ prefix	།
ག	
གའི་བད་བཤད་པ། ཀྱང་པ	།

Page.

Page.

དམ་འཕུལ་ག་ཡིག་དང་བས་འཕུལ་ག་ཡིག	།	མའི་བད་བཤད་པ (ཀྱང་པ)	།
མས་འཕུལ་ག་ཡིག་དང་འས་འཕུལ་ག་ཡིག	།	དམ་འཕུལ་མ་ཡིག་དང་བས་འཕུལ་མ་ཡིག	།
བས་འཕུལ་ར་མགོ་ལྗན་པའི་ག་ཡིག	།	ལ་མགོ་ལྗན་པའི་མ་ཡིག	།
བས་འཕུལ་ས་མགོ་ལྗན་པའི་ག་ཡིག	།	མའི་བད་བཤད་པ	།
མའི་བད་བཤད་པ་དང་དམ་འཕུལ་མ་ཡིག	།	མས་འཕུལ་མ་ཡིག་དང་འས་འཕུལ་མ་ཡིག	།
མས་འཕུལ་མ་ཡིག	།	མའི་བད་བཤད་པ (ཀྱང་པ)	།
ར་མགོ་ལྗན་པའི་མ་ཡིག་དང་ས་མགོ་ལྗན་པའི་མ་ཡིག	།	མས་འཕུལ་མ་ཡིག་དང་བས་འཕུལ་མ་ཡིག	།

བོད་ཀྱི་བདེ་ལྗོངས་ལྷན་པོ་མོའི་ཕྱི་བ
 དག་ཕྱིར་གསལ་པ་བའི་མེ་མོང་།

༢༡༡། ན་མོ་གུ་རུ་མུ་ནི་ཨིན་དུ་ཡ།

ངག་གི་དབང་ལྷན་རྒྱུ་རྒྱུ་བཅས་དབང་དང་། ལྷན་དབང་ལྷན་མོ་དབང་ལྷན་ཅན་མ་ལ་འདུང་།
 བཟུམ་པའི་ཆ་རྒྱུ་ལི་གའི་དག་ཕྱིར་གསལ་། ལྷན་ལྷན་གཞིན་ལུ་རྒྱུ་གཞིར་ཅན་རྣམས་ལ།
 ཡན་ཕྱིར་མཁས་པའི་ལེགས་བཤད་ལས་བཟུམ་ནས། མཛོ་ཅམ་བཞོད་ལ་བདག་ལྷན་རྒྱུ་ལྷན་པར་མཛོད་།

གསུང་རབ་བད་ལ་མ་ལྷན་ཅན།

རྒྱུ་ཕྱིར་རྒྱུ་གི་རྒྱུ་འདུ་ཡང་། བཛོད་ཕྱིར་རྒྱུ་ལྷན་པར་ཡོད་། དེའི་ལི་གའི་དག་ཕྱིར་དགོས་།
 དེ་ཡང་ཀ་མོགས་གསལ་ཕྱིར་ལ། དབང་ལྷན་ཨི་ཨི་ཨི་ཨི་ཨི་དང་། ཡ་ར་ལ་མའི་ལྷན་འདྲེས་རྣམས།
 བཤད་རྒྱུ་ཡོད་ཀྱང་འདུལ་དང་མགོ། མཛོད་ན་མཁས་ཅན་རྒྱུ་ལིན། རྒྱུ་འདུལ་ག་ད་བ་མ་འ།
 ཡོད་པ་མཁས་ཅན་འདུལ་ཅན་ཡིན། མཛོད་རུ་ར་ལ་མ་གསུམ་པོ། ཡོད་པ་མཁས་ཅན་མགོ་ཅན་ཡིན།
 དེ་དག་འདུལ་པར་ཕྱིན་པ་ལ། རྒྱུ་ལྷན་པར་འདུལ་ཅན་མགོ་ཅན་གསུམ། ཀ་ནས་རིམ་བཞིན་རྒྱུ་བར་ཕྱ།

I

ཕྱོགས་མར་ཀའི་བད་བཤད་པ་ལ།

དང་པོ་རྒྱུ་ལྷན་པར་འདུ་རྒྱུ།

ཀ་བ་ཀ་ཅོ་ཀ་ར་དང་། ཀ་མ་ལ་དང་ཀ་ལྷན་ལ། * ཀ་ཅ་ཀ་ཏན་ཀ་ལི་ཀ། ཀ་ལྷན་ཀ་ཀེ་ལ་ག།
 ཀྱི་ལིང་ཀ་ག་ཀྱང་ག་དང་། † ཀ་ལྷན་ཀྱི་རྒྱུ་མང་ཀྱི་ཀྱིན། ཀ་ལ་ལི་རྒྱུ་ཀྱིང་ཀྱིང་རྒྱ།
 ཀྱི་ལྷན་ཀ་ཀྱི་ཀྱི་ཀྱི་ཀྱི། ཀེ་རི་ལངས་དང་ཀྱི་ཅོ་འདྲན། ‡ ཀྱི་ཀ་ཀྱི་ཀ་ཀྱི་ཀྱི།
 འཕལ་ཀྱི་ཀྱི་ཀྱི་ཀྱི་ཀྱི། རྒྱུ་མིན་ཀྱི་ཀྱི་ཀྱི་ཀྱི་ཀྱི། ཀྱི་ཀྱི་ཀྱི་ཀྱི་ཀྱི་ཀྱི་ཀྱི།

རྒྱུ་ཀྱི་ཀྱི་ཀྱི་ཀྱི་ཀྱི་ཀྱི། འཕལ་ཀྱི་ཀྱི་ཀྱི་ཀྱི་ཀྱི།

* ཀ་ར = རྒྱུ་ཀྱི་ཀྱི་ཀྱི། † ཀ་ལྷན = ཕྱོགས་པའི་ཕྱི་བཤད། ‡ ཀྱི་ཀ = ཀྱི་ཀྱི་ཀྱི།

+ ལན་ཀན་ཅན་ཤོར་ཉེན་ཤོར་འཁོར། རུས་ཀྱང་སྐྱུལ་ཀྱང་ཀྱང་ངེ་ཤོད། མར་མའེ་ཤོང་བུ་ལྷགས་ཀྱུ་དང།
 ཞབས་ཀྱུ་ཤོང་རུས་ལྷན་པ་ཟ། སོ་བ་ལྷམ་གྱི་ཀྱང་པ་ཡིན། ཉགས་ལྷུང་ཚུ་ལྷུང་བ་ལྷོང་དང།
 † ལྷུ་དང་ལྷོ་ལྷོ་ལྷག་ཙོར་ཚ། ཡི་གེ་ལྷག་དང་གོས་ཀྱིས་ལྷུབས། ‡ གྲིག་གྲིག་ལྷོང་ལངས་ལྷོང་དུ་ལྷར། §
 གྱུ་རྟ་ཀྱ་ཡེ་བོད་པའི་ཚོག། འབྲུམས་ལྷས་མཐས་ལྷས་རོ་ཀར་ཅན། || ཀྱོང་མོ་ལྷུངས་ཀར་ཐལ་ཀར་མཛོག།
 ལྷགས་ཀ་ལ་སོགས་ཀ་རྒྱུང་ཡིན། ||

དས་འཕུལ་ཀ་ཡིག།

གཉེས་པ་འཕུལ་ཅན་འུ་ལྷ་ལྷ།
 བོ་ཡིག་དཀར་ཚག་དཀོར་ན་ཚོར། དཀར་ཡོལ་ཚག་དཀྱུས་ཁ་མཛོག་དཀར། མི་རུས་དཀར་དང་མི་རྙེད་དཀོན།
 དཀྱང་བསྐྱེད་དཀྱིལ་འཁོར་དབུས་ཀྱི་དཀྱིལ། ལྷན་དཀྱུས་རིང་དང་དཀྱུས་མ་དང། ལྷག་མར་ལྷག་མ་པའེ་དཀྱུ་མར་དཀྱུས།
 ལན་ཚུན་དཀྱུགས་དང་ལྷག་ལྷག་དཀྱུགས། * དཀོས་ཐག་ཀྱན་དཀྱུགས་ཉོན་མོངས་མིང། སོས་ཀྱིས་དཀྱུས་དང་འབྲིགས་པའེ་དཀྱུགས།
 ཞོ་སོགས་དཀྱོགས་དང་རྩལ་མོ་དཀྱོལ། ལྷ་རུར་དཀྱུ་དང་རི་གཟར་དཀྱན། ཁོང་ཡངས་པ་ཡི་དཀྱུལ་ཚེ་སོགས།
 ད་ཡིས་འཕུལ་བའེ་ཀ་ཡིག་ཡིན། ||

བས་འཕུལ་ཀ་ཡིག།

ནས་བཀྱ་བཀྱ་ལེས་བཀྱག་མངས་དང། ཚལ་མར་བཀྱས་དང་བྱི་མ་བཀྱས། བལ་བཀལ་སྐལ་བཀལ་ཁལ་སོགས་བཀལ།
 ལྷལ་བའེ་བཀར་དང་སྐལ་སོགས་བཀལ། སོགས་སྐལ་བཀར་དང་ཤོང་དུ་བཀར། ལྷོད་བཀར་གཞུ་བཀར་ལྷགས་དམ་བཀར།
 བསད་པའེ་བཀྱས་དང་བཀྱོངས་པ་དང། བཅིངས་པའེ་བཀྱིགས་དང་ཚྭ་བ་བཀོག། བའེ་ལ་བཀོད་དང་དཔེ་སོགས་བཀོད།
 བཀྱར་རྙི་བཀྱས་དང་འོད་སོགས་བཀྱ། ཚོར་མེད་བཀྱོན་དང་རྙོགས་པའེ་བཀྱས། ལྷར་དུ་བཀོལ་དང་བླན་དུ་བཀོལ།
 མཚུན་དུ་བཀྱག་དང་དུམ་ལྷར་བཀས། ཅེ་གནང་བཀག་སྐྱོན་བཀྱ་བཀྱས་ཉེ་བོར། བཀར་རྙིན་བཀར་བཀྱོན་བཀྱད་བཀག་གནང། ||
 ལུས་སོགས་བཀག་དང་གོས་སོགས་བཀག། བམ་སོགས་བཀག་དང་ལྷ་ཤོང་བཀོང། འབྲིང་པའེ་བཀྱ་དང་བཅིངས་པ་བཀྱལ།

+ ལན་ཀན་= ལྷ་ལྷ། † ལྷག་ཙོར་= ལྷ་ཚ་ཚ། ‡ གྲིག་གྲིག་= ཉན་ནན། § ལྷོང་དུ་ལྷར་= དབང་དུ་ལྷར། || རོ་ཀར་ཅན་= བོར་ཙོག་ཅན།
 * དཀོས་ཐག་= ཉམ་ཐག་པའེ་མིང། ཅེ་གནང་ཉེ་བོར་= ལྷར་འཛན་པ་ལྷན་པའེ་མིང།

འག་བཀྱལ་མདོ་མེ་བཀྱལ་པ་སོགས།

བ་ཡིས་འཇུག་བའི་ཀ་ཡིག་ཡིན།

གམུམ་པ་མགོ་ཅན་འདི་ལྟ་ལྟོ།

ར་མགོ་ལྡན་པའི་ཀ།

ཀང་བཞི་ཀང་པ་ལ་ཀྱན་དང་། *

ཚིག་ཀྱང་ཀྱན་པོའི་ཀྱབ་ཚོས་ཀྱབ།

ཅུ་ལ་ཀྱལ་དང་རི་རྟགས་ཀྱང།

† ལུ་ཀྱལ་གན་ཀྱལ་ཀོང་པའི་ནང།

ལུ་ཀྱི་ན་ལྷོད་ཀྱན་ཤེད་པ་ཀྱོང།

ཅུ་ཡི་ཀ་དང་མ་ཀོ་སོགས།

ར་མགོ་ལྡན་པའི་ཀ་ཡིག་ཡིན།

ལ་མགོ་ལྡན་པའི་ཀ།

‡ མགོན་པའི་སྐོག་མ་སྐོག་གལ་དང་།

དག་ལྷགས་བྱ་བྱེད་སྐོག་ལྱུར་ནམས།

ལ་མགོ་ལྡན་པའི་ཀ་ཡིག་ཡིན།

ས་མགོ་ལྡན་པའི་ཀ།

ཀྱལ་བའི་སྐུ་དང་སྐུར་འདེབས་དང་།

ཀར་མ་ཀར་རྟགས་མོ་ཡི་སྐུ།

འདྲིན་བྱེད་སྐུམ་བ་སྐུར་པ་དང་།

ཐོད་སྐུམ་སེམས་སྐོ་སྐོ་མ་སྐུགས།

ཁ་སྐོ་སྐོ་མ་བུ་དང་འཇོགས་སྐུ།

+ སྐུར་ལུམ་ཅུ་སྐོར་སྐོར་ལ་གྱིས་སྐོམ།

དག་སྐོས་མཐའ་སྐོར་སྐོར་བ་བྱེད།

སྐོ་ལྱིང་སྐོར་པ་སྐོར་ཚལ་དང་།

སྐོ་དཀར་སྐོ་པོ་སྐོར་ཁ་མདོ།

ཚོས་སྐོང་འདྲིགས་སྐུམ་སྐོན་ལས་སྐོབ།

འཚོ་སྐོང་ལོར་སྐོང་མ་སྐོང་དང་།

འདབ་ཚགས་ཅུ་སྐུར་སྐུར་གའི་སྐར།

མཐའ་བ་སྐོར་སྐོར་སྐོར་སྐོར་དང་།

མོས་སྐོན་ཁ་སྐོར་པ་བ་སྐོང་།

མགོ་ཡི་སྐུ་དང་སྐུན་གྱིས་སྐུར་ལ།

སྐོ་དང་སྐོར་པ་འདྲིགས་པའི་སྐུས།

ཀྱལ་གྱི་སྐུགས་དང་ལ་པའི་སྐུངས།

རང་སྐུམ་བའི་སྐུར་སྐོམ་མ་སྐོར།

འདྲིགས་སེམས་སྐོ་ལ་མ་སྐུམ་ཅན་འདྲིགས།

ཇི་སྐར་སྐར་ཅིག་སྐུ་འདེམ་དང་།

ལུ་ཡི་སྐུ་བ་ལྟ་བུ་གྱི་སྐོགས།

མགུགས་པའི་སྐོན་དང་སྐུ་སྐོགས་ཚོས།

ར་ཚོའི་སྐོང་ལ་དང་བྱ་སྐུམ་ལ་དང་།

སྐུམ་མ་སྐུམ་ལ་འཕྲོ་སྐོར་བྱང་བྱེད།

སྐོས་བྱ་སྐུགས་པ་གསེར་སྐོམས་སྐོབ།

སྐོས་བྱེད་གསེམ་སྐོམ་ཀྱང་སོགས།

ལ་མགོ་ལྡན་པའི་ཀ་ཡིག་ཡིན།

བས་འཇུག་ར་མགོ་ལྡན་པའི་ཀ།

འདོད་པའི་བཀམ་དང་བཀུ་བྱ་བཀུས།

ས་བཀུང་གོས་དང་ལག་སོགས་བཀུངས།

བཀོ་བྱ་མ་བཀོས་ལྱིང་ལ་བཀོས།

བས་འཇུག་ར་མགོ་ལྡན་པའི་ཀའོ།

* དཀར་ཡང་ཟེར།

† ལུམ་ཡང་ཟེར།

‡ ལྱོད་ཚིག་ཅུ་ཚོགས་ཞེས་ཟེར།

+ སྐུར་ལུམ་= ལུམ་བ།

བས་འཕུལ་ས་མགོ་ལྡན་པའི་ཀ།

ཡན་ལག་བསྐྱམས་དང་ཚོས་ལ་བསྐྱེད། རྟོན་གྱིས་བསྐྱེད་ས་དང་གནས་ལ་བསྐྱེད།

ལྷག་པ་བསྐྱེད་བསྐྱེད་པ་བྱ་བ་བསྐྱེད་ས། བསྐྱེད་པའི་བསྐྱེད་དང་གར་བའི་བསྐྱེད། དབང་བསྐྱེད་འབྲེན་ཡིག་འགན་སོགས་བསྐྱེད། །
ལྷ་སོགས་བསྐྱེད་དང་ལོར་བསྐྱེད་བསྐྱེད། ལོ་ལ་བཞེན་ཏར་བསྐྱེད་ལྷ་སོགས་བསྐྱེད། ། ལྷོར་བསྐྱེད་ཀྱང་བསྐྱེད་འ་ལོ་བསྐྱེད་པ་བྱེད། །
དུས་ཀྱི་བསྐྱེད་པ་ལ་ལང་བསྐྱེད་དང་། སེམས་བསྐྱེད་ཀྱང་བསྐྱེད་བཞེད་པའི་བསྐྱེད། མཐའ་ནས་བཞེད་དང་ལྷག་མར་བཞེད། །
ཁ་བསྐྱེད་བྱགས་དམ་བསྐྱེད་པ་སོགས། བས་འཕུལ་ས་མགོ་ལྡན་པའི་ཀའོ། ཀ་ཡི་བརྟན་ལས་མཛོད་བསྐྱེད་ལོགས། །

II

ཞི ཁའི་བརྟན་བཞེད་པ་ལ།

དང་པོ་ཀྱང་པ་འདི་ལྟ་ལྟ། འདེད་ཆགས་ཁྱེད་དང་ཁྱེད་ཁྱེད་ལ།

ཁ་ལོ་ལྷོ་བྱུང་བྱུང་བྱུང་གི་ལྷོ། ཁ་བྱུང་བྱུང་འཇམ་ཁག་ལྷོ་དཀར། ལོ་བྱུང་བྱུང་ལྷོ་ལྷོ་ལོ་ལྷོ། །
ལྷོ་ལོ་ལྷོ་དང་ལྷོ་ལོ་དང་། དག་ལྷོ་ལྷོ་དང་འཇམ་ལྷོ་ལྷོ། ལྷོ་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ། །
འོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ། ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ། ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ། །
གཞན་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ། ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ།

མས་འཕུལ་ཁ།

གཞིས་པ་འཕུལ་ཅན་འདི་ལྟ་ལྟ།

མཁན་པོ་མཁན་པ་ཀུན་མཁན་དང་། དཔེ་མཁན་མཁན་མཁན་དང་མཁན་ལ། * ལྷ་མཁན་ལྷོ་མཁན་མཁན་དང་།
ནང་ལྷོ་མཁན་མཁན་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ། ལག་པའི་མཁན་མཁན་མཁན་སོགས། མ་ལོས་འཕུལ་བས་ཁ་ལྷོ་ལྷོ། །
འཁར་བ་འཁར་གསེས་འཁར་ཏ་དང་། དཀྱིས་འཁར་དུ་འཁོར་འཁོར་དང་འཕུལ། མཐའ་འཁོར་འཁོར་ལོ་དུ་བྱུང་འཁོར། །
ལོས་པའི་འཕུལ་ས་དང་ལྷོ་སོགས་འཕུལ། † ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་དང་འཁར་ལྷོ་ལྷོ། ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་དང་འཕུལ་ས་ལྷོ་ལྷོ། །
ལྷོ་སོགས་འཕུལ་དང་འཕུལ་ལྷོ་ལྷོ། ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ། ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ། །

* དཔེ་མཁན་= ཚོས་ལ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ། † ལྷོ་= ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ།

བལ་འཁོལ་འཁོས་རྒྱང་འཁྲི་བ་ཚོད།	འབྲ་སར་འབྲས་དང་བྲི་མ་འབྲུད།	ཐུག་འབྲུག་གཏུགས་སོགས་འབྲིར་དང་འབྲེལ།
སྐྱ་འབྲུང་མ་བྲོ་འབྲབ་དགུལ་བའི་འབྲོལ།	བཟུང་བའི་འབྲང་དང་བཟུར་བའི་འབྲར།	ཚོར་མ་འབྲན་དང་ལྷག་མ་འབྲི།
ན་བའི་འབྲན་དང་འབྲིག་པ་གྱ།	སྐྱམ་འབྲར་འབྲར་འབྲིར་ཉི་འབྲིམས་སོགས།	འ་ཡིས་འཇུལ་བའི་ཁ་ཡིག་ཡིན།
	ཁ་ཡི་བར་ནམས་མདར་བཟུས་རྫོགས།	

III

ཞི་གའི་བར་བཤད་པ་ལ།

དང་པོ་རྒྱང་པ་འདི་ལྟེ། ལྷོགས་པོ་ལྷོས་མཁས་གྲུང་ལ་གྱིམས།

གྲུབ་ཐོབ་གྲུབ་མཐའ་གྲགས་པ་ཚེ།	ཚམས་གྲར་དངོས་གྲུབ་ལྷ་ཚར་འབབས།	རིམ་གྱོ་གྲལ་དུ་གྱོ་མས་ཀྱུལ།	ཅི་ཞེད་གྲ་མ་གྲུ་བའི་དང་།
རལ་གྱོ་གྱོ་གས་གྱེལ་ཞེས་གྲག།	གྲུ་ཁའི་གྲམ་པ་ངམ་གྱོག་ག་ཡང་།	གཟུགས་ཀྱི་ལྱེབ་མ་མི་གཙང་གྱིབ།	ཅི་མོའི་གྲ་དང་འཇུ་ཡི་གྱོ།
ལྷག་ཆགས་གྱོག་མ་གྲུལ་བྱུམ་དང་།	གྱིབ་གཙོན་གྲངས་མེད་ཞི་བའི་གྱོངས།	གྲང་ནད་གྲུམ་བུའི་ནད་ལས་གྱོལ།	གྱོད་པ་ཆག་གྲུམ་གྲུབས་གསོམ་གྱིད།
གར་མ་ནམ་གྲུ་གྱོ་བའི་གྱེ།	ལག་པའི་གྲུ་མོ་གྱེ་བ་འདོར།	ལྷུལ་གྲུ་གྱོང་ཁྲིར་ཐབས་གྲགས་ཉེད།	གྲིང་གའི་བཞོ་གྲིང་གྲིང་བུ་གྲུ།

འཇོམ་གྲིང་ཚུ་གྲིང་གཟུགས་ཀྱི་གྲུད། ལྷ་ཅི་ལྷ་བ་གྲང་ཚེན་གྲིན། * ལྷ་ངན་ལན་གྲན་ལྷན་པ་གྲན།

ལེབ་མོར་གྲེབས་དང་གྲོས་ཐབ་གྲོད། ལྷོགས་བམ་གྱོ་གྲོགས་གྲང་མའི་གྲུམ། ནང་གྲོས་ལྷ་བ་ཚམ་ལུད་ལ།

གཞོགས་ཀྱི་གྱོ་དང་ནམ་མཁའི་གྲོག། མ་ངམ་གྱོ་ལུར་ག་ཡལ་བའི་གྲལ། † ལོ་གྲང་གྲང་གྲུག་རྒྱང་ཡིན།

གཉིས་པ་འཇུལ་ཅན་འདི་ལྟེ། དགོ་སྲོང་དགུན་དུས་དགོན་པ་ལ།

དགར་ཞེད་དགུལ་པ་དགོ་ལ་དགོངས།	དགོངས་དགོལ་བཅིངས་གཞོལ་མདུད་པ་དགོལ།	ལྱི་ལྱོ་འི་དགོང་དང་དབྱིབས་དགུད་དགུར།
རི་དྲགས་དགོ་བ་གད་མོ་དགོད།	རྒྱན་དགོད་གོས་དགའ་བོང་སོགས་དགམ།	སོགས་སུ་དགར་དང་དུམ་བུར་དག
མཚན་དང་ནམ་མཁའ་མའི་མེད་མིང་དགུང་།	མདུན་དུ་དགུག་དང་དགུ་ཚོགས་དགུ།	ལྷད་དགང་དགང་གཟར་སྐྱེ་དགུ་དང་།
འདད་དགུ་ལ་སོགས་མང་ཚོག་དང་།	མཚང་མིན་དགུ་དང་དགུག་སྐྱུབ་སོགས།	ད་ཡིས་འཇུལ་བའི་ག་ཡིག་ཡིན།
བཀའ་བཞོ་གསུང་བཞོས་གད་མོ་བགད།	བྱ་བའི་བྱེ་དང་བྱེས་དང་བྱེད།	གོས་བཞོ་བཞོས་དང་བཞོད་ལམ་བགགས།

* ལྷན་ཡང་ཟེར † ནད

* ཚོད་བཟུང་དུས་བཟུང་ལ་གོད་ཀྱིད་བཟུང་། ལས་པའི་བཟུང་དང་མིག་སྟོན་བཟུང་།

བཟུང་འཕྲིད་བཟུང་ལ་དང་འབྲེལ་སྟོན་བཟུང་། བཟོ་བཟུང་འཕྲིད་པའི་བཟོ་སྟོན་བཟུང་། བ་ལོས་འདུལ་བའི་ག་ལོས་ལོན།
 ལུས་ཀྱི་མགོ་དང་མགུལ་མགུར་མགོན།
 བཟོ་བའི་མགུར་བ་དགའ་བའི་མགུ། ལ་མགུལ་མགུལ་མེ་མགུལ་དུམ་དང་། མགོན་པུ་གཏོར་མགོན་ལྷུང་བའི་མགུལ་ས།
 མ་ལོས་འདུལ་བའི་ག་ལོས་ལོན། མགོན་མའི་འཕོ་དང་ག་གུམ་གྱི་འགུབ། འགུལ་དང་ཁི་འགུལ་འདུལ་དུ་འཕྲུལ།
 འཕྲིས་འཕྲུལ་འཕོ་འཕྲིད་འཕྲིད་འཕོས་ཀྱིད། འཕྲུལ་འཕྲུར་སེམས་འཕྲུལ་ཕྱིད་ཉལ་འགུལ། མན་ཚུན་འགུལ་འགུལ་འཕྲུད་དང་འཕྲུད།
 བའོ་འགུལ་ལྟེང་འཕོ་ལ་ཟེ་ལྱིས་འཕྲུལ། ལམ་གྱི་འཕྲུལ་བ་འཕྲུལ་འཕོར་ཅེ། འགུལ་ལྲང་ནང་འགུལ་ལའི་ལ་འཕོད།
 འཕྲུལ་འཕྲིབ་འགུལ་དང་བཟོ་ན་འཕྲུལ་འཕྲིབ། + འཕོད་པའི་འཕོ་ནད་འཕོས་ན་འཕྲུལ། འཕོད་པར་ཕྱོ་འཕྲུལ་ཕྱོད་འཕྲིད་འགུལ།
 འགུལ་བ་འགུལ་གཞི་ནད་ཀྱི་འགུལ། དགོངས་འཕྲུལ་འཕོས་དང་ཚུ་མགུལ་འཕྲུལ། སྟོན་པའི་འཕྲིབ་པའི་དང་འགུལ་འགུལ་སྟོན་པའི་སྟོན།
 འཕྲུལ་འཕྲུལ་འཕྲུལ་འཕྲུལ་འཕྲུལ།

གསུམ་པ་མགོ་ཙན་འདི་ལྟ་སྟེ།

རྒྱལ་བ་ལངས་རྒྱལ་རྒྱལ་མཚན་རྒྱལ། བྱ་རྒྱལ་རྒྱལ་མ་རྒྱལ་རྒྱལ་དང་།
 འཕོ་རྒྱལ་རྒྱལ་པོ་ཕོ་རྒྱལ་ལས། དར་རྒྱལ་ལམ་རྒྱལ་ཚུ་ལ་རྒྱལ། སེམ་རྒྱལ་འཕྲིད་རྒྱལ་ལུ་རྒྱལ། བཟུང་རྒྱལ་པོ་རྒྱལ་རྒྱལ་མང་དང་།
 རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ་ལེ་ལེ་ལེ་རྒྱལ་ལ། ལུས་ཀྱི་རྒྱལ་དང་ལུས་རྒྱལ་རྒྱལ། ད་རྒྱལ་རྒྱལ་ལེ་ལེ་རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ། རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ་རྒྱལ་རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ།
 ལྟ་རྒྱལ་རྒྱལ་རྒྱལ་པོ་རྒྱལ། རྒྱལ་རྒྱལ་པ་རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ་ལ། རྒྱལ་རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ་རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ་དང་། ལྟ་རྒྱལ་རྒྱལ་རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ་ལ།
 ར་མགོ་རྒྱལ་པའི་ག་ལོས་ལོན། ལྟ་རྒྱལ་རྒྱལ་པ་རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ། ལ་མགོ་རྒྱལ་པའི་ག་ལོས་ལོན། རྒྱལ་རྒྱལ་རྒྱལ་རྒྱལ་རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ།
 རྒྱལ་རྒྱལ་རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ། རྒྱལ་པའི་རྒྱལ་དང་ལྟ་རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ། མགུལ་པའི་རྒྱལ་དང་འགུལ་པའི་རྒྱལ། རྒྱལ་རྒྱལ་རྒྱལ་རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ།
 རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ་རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ། རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ་རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ། རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ་རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ། རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ་རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ།
 རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ། རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ། རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ། རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ།

* ལྟ་སྟེ། + རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ། + རྒྱལ། ལྟ་རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ། ལྟ་རྒྱལ་ལེ་རྒྱལ།

1 ཇམ་བཞེད་ཚམ་ཇམ་ནས་ཡོས་ངེད། 2 ཏྲ་ཡི་ངག་མ་རྩུ་རྩོམ་རྟུན། ཇམ་ཚན་དབྱུགས་ཏུབ་ལུས་ཀྱི་ཏུལ།
 ཏུལ་གཟུག་མཐུག་ཇམས་ནད་ཀྱི་ང། རྩོན་པ་རྩྭ་ང་ང་མི་མོགས། 3 མགོ་རྩུན་པའི་ང་ཡིག་ཡིན། བྲངས་ཀྱི་ལྷ་ཉི་ལ་ལྷར་ངེས།
 3 ཞལ་ལྷ་ལྷུན་ལྷ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ། རྩོན་ཚེ་གསང་ལྷགས་ལྷ་ལྷོ། ལྷོ་ལྷས་ལ་ལྷར་ལྷ་ཚེ།
 4 ལ་དོག་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ། མ་མགོ་རྩུན་པའི་ང་ཡིག་ཡིན། 5 རྩོད་པའི་བཞོད་དང་བཅས་མ་བཞེས།
 6 ལག་ཀྱི་བཞེད་དང་ཚང་ལྷུངས་བཞེདས། བས་ལྷུལ་ར་མགོ་རྩུན་པའི་ངོ། ལྷག་ལྷུལ་བཞེདས་བཞོད་བཞོ་བཞོ་བཞོས།
 7 ལྷོ་བཞེད་ལ་དོག་ནམ་པར་བཞོས། བས་ལྷུལ་ས་མགོ་རྩུན་པའི་ངོ། ང་ཡི་བར་ནམས་མ་ར་བཞུས་རྩོགས།

V

ཞོ་ཅའི་བར་བཤད་པ་ལ།

དང་པོ་རྒྱུང་པ་འདི་ལྟ་ལྟ། 4 ཅ་ཅ་སྤྲོ་ཅར་ཅོད་པན་དང།

1 ལེད་ལྷ་ཅར་ལེར་ཅོག་ཅན། 2 ཅ་ཅད་ཅང་ལེས་ཅིག་ལོས་དང། 3 ལབ་ཅམ་མོ་ཅོ་ཅང་ཉེུ་ལྷོག།
 4 ཅ་ཅང་ཅུང་ཅད་ཅོ་ཅོ་ཅོ་ཅོ། 5 ལོ་ཅོན་ཅོག་ལུར་ཅིག་ཅར་ཅོལ། 6 ལྷན་ཅིག་ཅང་ཅིག་ལན་ཅིག་དང།
 7 ལྷན་ཅིག་ཅབས་ཅིག་ཅབས་ཅིག་ཅ། 8 ལ་ཅིག་ཅས་ཅུས་ཅམ་ལེ་ལོལ། 9 ལུས་ཅུ་ལུག་ཅུ་བཞུན་ཅུ་དང།
 10 ལྷན་ཅུ་ཅོ་ལྷས་ལོད་ད་ཅོག། 11 ལྷོད་ཅག་ལབག་ཅག་མིག་ཅེ་ར། 12 ཅ་ལྷོ་ཅིས་ཀྱང་ཅལ་ལྷོ་ལྷོག།
 13 ལང་ཅི་ནམ་གངས་ཅའི་ལོལ་ཅི། ཅའི་ལྷོར་ལ་ལོགས་ཅ་རྒྱུང་ཡིན། ལ་ལྷོས་པ་ལྷུལ་ཅན་འདི་ལྟ་ལྟ། 14 ལཅན་གཟུག་ལྷོག་ལྷོག་ལ་ལཅན་པ།
 15 ལིད་ལ་ལཅགས་ནས་ནང་དུ་ལཅན། ལུག་ཅུ་ལཅར་ནས་ལག་པ་ལཅུས། ལཅན་ལུ་ལིང་ལཅོད་དུམ་ལུར་ལཅོག།
 16 ལཅན་ལུ་བཞུམ་དང་ལཅན་ལ་ལོར། ལཅས་ཅའི་ལཅོང་ལཅོད་ལྷངས་ཀྱི་ལཅིག། 17 ལཅོན་བཞུགས་ལིད་ལཅུགས་ལཅམ་ལུའི་ལོལ། 18
 19 ལཅོམ་བཞུངས་ལོལ་ལཅོམ་ལཅོང་དང་ལཅོམ། ཅོར་ལཅོད་ལཅུ་ལཅུ་ལཅིན་ལཅི་བ། 19
 20 ལཅོམ་ལཅོད་ལོལས་ལཅོད་ལྷོམས་ལཅོད་དང། 21 ལཅོན་ལྷོས་ལཅོན་དང་ལོལ་ལྷོས་ལཅུང། 22 ལ་ལཅིག་ལོས་ལེད་ལཅོར་ལུ་ལོགས།
 23 ལ་ལོས་ལྷུལ་བའི་ཅ་ལོག་ལོན། ལཅོམ་རྩུན་དབྱེ་བཅོམ་ལཅོར་བཅས་ཀྱིས། ལྷོམས་བཅས་བཅའ་ལོག་ལག་ཅུ་བཅེས།

1 ལེད་ལྷ་ཅར་ས 2 ལྷོ་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ 3 ལཅན 4 ལྷུག་ལོང་ལྷོད་ལོལ་ལོལ། 5 ལ་ལེར་བ 6 ལ་ལཅུགས་པ 7 ལ་ལོལ་ལོལ་ལོལ་ལོལ་ལོལ། 8 ལཅན་ལུ་ལོལ་ལོལ་ལོལ་ལོལ།
 9 ལེད་ལྷོགས་པ 10 ལཅོམ་ལཅོལ་ལོལ། 11 ལོལ་ལོལ་ལོལ་ལོལ་ལོལ་ལོལ། 12 ལེད་ལོལ་ལོལ། 13 ལེད་ལྷོ 14 ལེད་ལྷོ

୧୮	୧୯	୨୦
୧୯	୨୦	୨୧
୨୦	୨୧	୨୨
୨୧	୨୨	୨୩
୨୨	୨୩	୨୪
୨୩	୨୪	୨୫
୨୪	୨୫	୨୬
୨୫	୨୬	୨୭
୨୬	୨୭	୨୮
୨୭	୨୮	୨୯
୨୮	୨୯	୩୦
୩୦	୩୧	୩୨
୩୧	୩୨	୩୩
୩୨	୩୩	୩୪
୩୩	୩୪	୩୫
୩୪	୩୫	୩୬
୩୫	୩୬	୩୭
୩୬	୩୭	୩୮
୩୭	୩୮	୩୯
୩୮	୩୯	୪୦
୩୯	୪୦	୪୧
୪୦	୪୧	୪୨
୪୧	୪୨	୪୩
୪୨	୪୩	୪୪
୪୩	୪୪	୪୫
୪୪	୪୫	୪୬
୪୫	୪୬	୪୭
୪୬	୪୭	୪୮
୪୭	୪୮	୪୯
୪୮	୪୯	୫୦
୫୦	୫୧	୫୨
୫୧	୫୨	୫୩
୫୨	୫୩	୫୪
୫୩	୫୪	୫୫
୫୪	୫୫	୫୬
୫୫	୫୬	୫୭
୫୬	୫୭	୫୮
୫୭	୫୮	୫୯
୫୮	୫୯	୬୦
୬୦	୬୧	୬୨
୬୧	୬୨	୬୩
୬୨	୬୩	୬୪
୬୩	୬୪	୬୫
୬୪	୬୫	୬୬
୬୫	୬୬	୬୭
୬୬	୬୭	୬୮
୬୭	୬୮	୬୯
୬୮	୬୯	୭୦
୭୦	୭୧	୭୨
୭୧	୭୨	୭୩
୭୨	୭୩	୭୪
୭୩	୭୪	୭୫
୭୪	୭୫	୭୬
୭୫	୭୬	୭୭
୭୬	୭୭	୭୮
୭୭	୭୮	୭୯
୭୮	୭୯	୮୦
୮୦	୮୧	୮୨
୮୧	୮୨	୮୩
୮୨	୮୩	୮୪
୮୩	୮୪	୮୫
୮୪	୮୫	୮୬
୮୫	୮୬	୮୭
୮୬	୮୭	୮୮
୮୭	୮୮	୮୯
୮୮	୮୯	୯୦
୯୦	୯୧	୯୨
୯୧	୯୨	୯୩
୯୨	୯୩	୯୪
୯୩	୯୪	୯୫
୯୪	୯୫	୯୬
୯୫	୯୬	୯୭
୯୬	୯୭	୯୮
୯୭	୯୮	୯୯
୯୮	୯୯	୧୦୦

IX

୧୯୧ ପଦ୍ୟମାନସା

୧୯୧	୧୯୨	୧୯୩
୧୯୨	୧୯୩	୧୯୪

୧ ଶରୀର । ୨ ବ୍ୟାଧି । ୩ ଦୁଃଖ । ୪ ସଂସାର । ୫ ଶୁଦ୍ଧି । ୬ ଶୁଦ୍ଧି । ୭ କିନ୍ତୁ ସଂସାରରୁ ଲାଗିବାର ପରି ଦିନ ।

གོགས་ཀྱི་སྒྲིང་ས་དང་སྒྲོན་མི་སྟེ།	གདིང་བའི་སྟོན་དང་མཐུག་པའི་སྟུག།	མི་སྟུག་ལྟ་གོན་ཚོ་སྟུག་དང་། ༡
པོར་བའི་སྟར་དང་སྟར་ཁྲུང་དང་།	ག་སྟུག་སྟེ་རྒྱར་སྟར་ཁ་འབྲུ། ༢	འཕྲིང་བའི་སྟར་དང་སྟར་ཟེལ་སོགས། ༩
ས་མགོ་ལྡན་པའི་ཏ་ཡིག་ཡིན།	བརྟག་དབྱུང་གནས་བརྟན་ཀྱང་བརྟགས་དང་།	མི་འགྱུར་བརྟན་དང་མཚན་ཉིད་བརྟགས།
ཡིད་བརྟན་བརྟུལ་ལྷགས་ཉིན་ལ་བརྟོན།	ཐོ་བྱར་བརྟན་པ་ལྷུས་སེམས་བརྟམ།	ཐུབས་བརྟོལ་སྐྱ་བརྟོལ་ཅན་ལ་སོགས། ༤
བས་འབྲུལ་ར་མགོ་ལྡན་པའི་ཏའོ།།	བསྟུག་ས་བརྟོས་ཚེས་བསྟུ་རྱང་བསྟུས།	བསྟུ་བྱ་སྐྱ་བསྟུམས་གོས་སོགས་བསྟུབ།
བས་འབྲུལ་ལ་མགོ་ལྡན་པའི་ཏའོ།།	བསྟོད་འོས་གཞིངས་བསྟོད་མཛོན་པར་བསྟོད།	བྱུབ་བསྟོན་དང་བསྟོན་མཁས་པ་བསྟོན།
བསྟེ་སྟང་བསྟེ་གནས་ལེགས་པར་བསྟར། ༥	ཐག་བསྟུངས་སྐྱ་བསྟུད་འཕྲོ་ཚས་བསྟུད།	ཚེས་བསྟོན་སྐྱར་བསྟུད་བྱིན་ལེན་པ་སྟུབས།
བསྟེར་མེད་བསྟེང་ཚོག་སྐྱ་བ་སོགས། ༦	བས་འབྲུལ་ས་མགོ་ལྡན་པའི་ཏའོ།།	ཏ་ཡི་བད་ནམས་མཛོར་བསྟུས་རྫོགས། ༡༡

X

ཞི བའི་བད་བཤད་པ་ལ།

ཀྱང་པ་ཐུག་ཐུག་ལྷོས་སྐྱར་འེས།

གཉིས་པ་འབྲུལ་ཅན་འདི་སྟེ་སྟེ།	མཐོ་ལྷིས་མཐར་ཐུག་མཐའ་དག་དང་།	རྒྱས་མཐུ་མཐའ་ཡས་མཐུན་མི་མཐུན། ༧
ལག་མཐེལ་མཐོ་བོང་མཐོུ་ཚུང་དང་།	བརྟུ་མཐོངས་དཔངས་མཐོ་མཐང་གོས་མཐུག། ༨	མཐོ་ཡོར་མཐོ་གང་མིག་གིས་མཐོང་།
རྟ་ཡི་མཐུར་དང་ཐན་ཚུན་མཐུད།	མཐར་ཚགས་མཐོ་འཚོམ་མཐོལ་བཤགས་སོགས། ༩	མ་ཡིས་འབྲུལ་བའི་ཐ་ཡིག་ཡིན།
སྐྱ་ན་འཐིབ་མགོ་འཐོམས་ཚུ་འབྲུང་འཐོར།	འཐོང་པོ་སྐྱ་འཐོམ་དུ་པ་འབྲུལ།	ཐན་ཚུན་འཐོན་དང་འཐོག་པ་དང་།
ཕྱེ་མར་འཐག་དང་དུམ་ལྱར་འབྲུབ།	ཐས་འབྲུ་ལོར་འཐོབ་གོས་ཀྱིས་འབྲུམ།	འཐད་དང་ཐོད་ཚོག་འཐིབ་སྐྱར་སོགས།

འ་ཡིས་འབྲུལ་བའི་ཐ་ཡིག་ཡིན། ཐ་ཡི་བད་ནམས་མཛོར་བསྟུས་རྫོགས། ༡༡

XI

ཞི དའི་བད་བཤད་པ་ལ།

དང་པོ་ཀྱང་པ་འདི་སྟེ་སྟེ།	མ་རྟོས་མཚོ་ཡི་སྡིང་རྒྱང་དུ།	དང་པོ་རྒྱག་ལ་རྟི་བ་རྟིས།	ཐ་རྟོ་ཕྱི་རྟོ་བཀའ་རྟིན་རྟོན།
--------------------------	-----------------------------	--------------------------	------------------------------

༡ ཐུབས་གསོམ། ༢ དམི་མགོ། ༣ དུམ་རྫོ། ༤ དུམ་གོ་ཐུག་པོ། ༥ དལ་བམོའི་གནས། ༦ དལ་བམོ་མེད་པ། ༧ འབྲུན་ཡང་ཟེར།
 ༨ ཐུང་གྱི་གོས། ༩ འཐོལ་ཡང་ཟེར།

སྐྱུ་དང་ཞིང་མོགས་འཕྲིན་པ་དང་།	ལ་འཕྲིན་གྱི་འཕྲིན་པ་ལ་མོགས།	བ་ཡིས་འཕྲིན་པ་འཕྲིན་ཡིན།
གསུམ་པ་མགོ་ཅན་རྩི་ལྟ་ཞེ།	ཅ་པ་ཅེ་མོ་ཅ་ལག་གཞེ།	ལུས་ཀྱི་ཅ་དང་ཅོན་ཅེ་ཅེང་།
ཅི་གིང་ཅུ་དང་ཅེ་མར་དང་།	ཅི་མོག་ཅོངས་པ་ཅོ་ཅོས་མཚོད།	འཕྲིན་ཅོད་ཅོད་མོ་ཅོ་དང་ཅོས།
དུས་པའི་ཅེ་པ་མ་འཁོར་མོ་འེ་ཅེ་པས།	བུད་པའི་ཅོ་པ་དང་ལྷ་ཅོང་ཅོཔ།	ཅིས་མཁན་ཅིས་བྱེད་ལྷ་པས་ཅོ་པ་ཚོ།
ཁ་ཅོང་ཅོས་པའི་རིན་པ་ཅེ་ག། *	ལུས་ཅོན་ལུས་ཅོན་ཅོན་ཅོ་ཅོད།	འབྲེ་ཅོ་པ་མོག་ཅོས་བྱ་བ་ཅོས།
ཅོ་མོད་ཅེ་ག་པ་ཅེ་ག་མཁན་མོགས། †	ར་མགོ་ལྷན་པའི་ཅ་ཡིག་ཡིན།	བཀྲ་ལྷ་པ་ལྷན་པ་ལྷ་པ་བཀྲི་དང་།
བཀྲིད་དུ་ལྷ་པ་དང་དེ་ལྷ་ལྷ་པ།	ལྷོ་པ་དང་ལྷ་པ་དུ་གསེས་པ་མོགས།	ས་མགོ་ལྷན་པའི་ཅ་ཡིག་ཡིན།
བཅོན་འཕྲིན་ལྷོང་བཅོ་བཅོ་པ་ཅན།	བཅོད་ཅོང་ལྷོ་ལྷ་པ་བཅོས་བྱ་བཅོས་པ།	ཁང་བཅོ་གས་བཅོ་གས་དང་བཅོ་བྱ་བཅོས།

མོ་བཅོ་ཅོ་ཅོང་བཅོ་ཅོངས་པའི་མོས། † བས་འཕྲིན་ར་མགོ་ལྷན་པའི་ཅོར། ॥

ཅ་ཡི་བཅོ་ལྷ་པ་མཁོར་འཕྲིན་ལྷོགས། ॥

༄ ཚའི་བར་བཤད་པ་ལ།

དང་པོ་ཀྱང་པ་འཕྲིན་ལྷོ། རོད་ཟེར་ལྷོ་ལྷོ་འཕྲིན་པོ། ॥ १ གཉིས་པ་འཕྲིན་ཅན་རྩི་ལྟ་ཞེ།

* ཁ་ཅོང་ཅོས། † ལྷ་པ་འཕྲིན། ‡ མོ་ཅེ་དང་ཅོངས་ཀྱང་མེད། १ མར་ལ་མ་ལྷན་བཅོ་བའི་དེ་ལྷ་མར་དུ་ལྷོང་ལོ།

ཡུགས་མཚམས་མཚམས་ལེད་མཚན་ཉིད་དང་།

ངོ་མཚར་མཚན་དཔེ་མཚོ་དང་ཚུ།

མཚོ་མ་མཚམས་བཅད་མཚན་གཞི་དང་།

རྒྱལ་མཚན་མཚར་སྐྱུག་མཚན་མས་མཚན།

མཚན་བྱེད་ཡུག་མཚན་མཚན་ཆ་དང་།

མཚན་རྟོག་ཁ་མཚན་མཚན་དང་མཚན་པ།

མྱི་བོ་ལེ་མཚན་མ་མེད་གི་མཚན།

དེའུ་རྩ་མཚན་ལུ་སྐྱོན་གྱི་མཚན།

རྒྱ་མཚན་བྱིས་མཚན་དུར་དུ་མཚན།

མ་ལིས་འཇུག་བའི་ཚ་ལིག་ལིན།

ཟས་ཀྱི་འཚན་མ་ཚོས་བའི་འཚན།

ཤེས་དང་ཚོག་བའི་འཚན་སོགས་དང་།

ཡུག་འཚན་འཚན་རྒྱ་མཚན་དང་འཚན།

དུས་འཚན་མཚན་འཚན་ལོངས་བའི་འཚན།

* དེ་གི་འཚན་གཤམ་འཚན་འཚན་ཚས་འཚན།

གཞན་དང་ཚོ་ལུས་འཚན་རྒྱལ་བའི་འཚན།

འཚོམ་བའི་འཚན་དང་ལུས་འཚན་བཟང་། †

ཞོར་འཚན་ཡུགས་འཚན་འཚན་བྱེད་དང་།

འཇུག་འཚན་འཚན་ཞུ་དུ་འཚན། ‡

ཚུ་སོགས་འཚན་དང་ཟས་འཚན་སོགས།

འ་ལིས་འཇུག་བའི་ཚ་ལིག་ལིན།

ཚ་ལི་བརྟེན་མས་མཚན་འཇུག་ཚོགས་༥

༥ རིམ་བུ་བཤད་པ་ལ།

དང་པོ་རྒྱུད་བཤད་མི་དགོས།

གཉིས་པ་འཇུག་ཚན་འདི་ལྟ་ལྟ།

དཔེ་མཚན་མཚན་མཚན་ལ་རབས་མཚན།

གཞན་མཚན་མཚན་པོ་ལེ་མཚན་པ་མཚན།

བར་མཚན་མཚན་པོ་མཚན་ལུས་མཚན།

དུར་འཚོ་མཚན་དང་མཚན་ཞུ་སོགས།

མ་ལིས་འཇུག་བའི་ཚ་ལིག་ལིན།

མན་ཚུན་འཚན་དང་ཚུ་འཚན་འཚན།

ཚོར་འཚན་གོས་འཚན་ལས་འཚན།

འཚོམ་སྐྱེད་ཞོར་འཚོམ་ཚོར་དུ་འཚོར།

བཞིན་འཚོམ་ཚོར་འཚོར་འཚོར་འཚོར།

ཞོར་བའི་འཚོམ་དང་འཚོམ་འཚོམ།

འཇུགས་བའི་འཚོག་འཚོག་ཟད་བའི་འཚོར།

ཞུ་འཚོར་སོགས་སྐྱེས་འཚོར་པ་དང་།

བུར་བའི་འཚོར་དང་རྩ་ལི་འཚོར།

སྐྱེད་དང་རྒྱལ་མཚན་འཇུགས་པ་སོགས།

འ་ལིས་འཇུག་བའི་ཚ་ལིག་ལིན།

གསུམ་པ་མཚན་ཚན་འདི་ལྟ་ལྟ།

ཚུན་གྱི་རྒྱུད་འཇུག་ཚོག་དང་།

ཚུས་སྐྱེས་རྒྱུད་འཇུག་ཚོག་པ།

ལུ་རྒྱུགས་རྒྱུད་ལེད་དང་།

མིག་གི་རྒྱུད་ལེད།

མཚན་རྒྱུད་ཞོར་རྒྱུད་འཇུག་དང་།

ཚོར་གྱི་རྒྱུད་མ་འཇུག་བའི་རྒྱུད།

ལས་རྒྱུགས་རྒྱུགས་སངས་རྒྱལ་ལ་སོགས།

ར་མཚན་རྒྱུན་བའི་ཚ་ལིག་ལིན།

ཟས་འཚན་རྒྱུན་བའི་ས་ཚོག་ཚུགས་འཚན།

གཞན་གྱིས་མི་བཟོ་སྐྱེད་པོར་བཟོ།

བཟོན་རྒྱུས་ལུས་གཞན་བཟོངས་པ་སོགས།

བས་འཇུག་ར་མཚན་རྒྱུན་བའི་རྒྱུད།

* གཤམ་འཚོན་ནམ་བུ་འཚོན།

† མདངས་བཟང་བཟམ་གྱི་རྒྱུས་པ།

‡ བུམ།

‡ འཚན་པོ།

གུ་འོད་གར་སོགས་ག་རྒྱུང་ཡིན།

གཉིས་པ་འཕུལ་ཅན་འདི་རྩ་ལྟོ།	འགབ་རྒྱུ་གཤམ་དང་མོ་གཤམ་དང་། *	ཡང་དག་གཤམ་མ་ཡིན་ལུགས་གཤམ་།
དེ་བཞིན་གཤམ་པ་གཤིས་ལུགས་གནས།	གཤིན་པོ་བདེ་བར་སོང་བའི་གཤམ་པ།	གཤིན་རྗེ་གཤམ་དང་ཞིང་ས་གཤིན།
གཤན་རབས་གཤང་དགོལ་ཁ་གཤགས་འགྱུར།	གཤིས་ངན་གཤུལ་གཤོམ་གྱི་བའི་གཤམ།	རྩན་གཤམ་གྱི་བའི་གཤུང་བ་དང་།
ཅུ་གཤོ་གྲེས་གཤོར་འཕྲང་ལ་གཤར།	ཡུར་བའི་གཤོར་དང་མོང་གཤོལ་དང་། †	

ཞིང་གཤོག་གཤགས་དང་འདབ་གཤོག་གཤིབས། དམར་བའི་གཤོང་དང་ཕྱང་གཤོངས་སོགས།

ག་ཡིས་འཕུལ་བའི་ག་ཡིག་ཡིན།	ཚམ་བཤད་གྲེར་བཤར་འཕྲང་ལ་བཤར།	རྩིག་བཤགས་བཤང་གཅི་བཤོད་པ་བཤམས། ‡
བཤུལ་ལམ་བཤར་དང་རི་དུགས་བཤར།	ཅུ་བཤོར་ཅུས་བཤགས་བཤགས་བ་དུད།	མཇོང་བཤེས་དགོ་བཤེས་ལྷ་བཤོས་བཤམས།
ཕྱི་བཤོལ་བཤགས་ནས་བཤོ་བཤར་བྱེད།	རྒྱུ་བཤུལ་བཤུས་ནས་བཤན་པས་བཤགས།	མཁར་བཤིག་ཕྱབས་བཤངས་ནང་དུ་བཤོང་།

ཅུ་བའི་བཤུམ་དང་གཤམ་བཤམ་སོགས། བ་ཡིས་འཕུལ་བའི་ག་ཡིག་ཡིན།

ག་ཡི་བར་ནམས་མཛོར་འཕུལ་རྫོགས།

ཞི སའི་བར་བཤད་པ་ལ།

དང་པོ་རྒྱུང་པ་འདི་རྩ་ལྟོ།	སངས་རྒྱལ་སོར་མོ་སེན་མོ་སོ།	སེལ་རྩན་སེལ་སེལ་སེལ་རོ།
སོག་པོ་འི་ལུག་པ་སོག་པ་དང་། ༤	སག་ཐག་སང་རྩོ་སྒོ་སང་རི།	གཉིད་སང་ཉམས་སང་སོམ་རྩི་སོལ། ༩
སད་དང་སེར་བ་སོ་ནམས་མས།	བདེ་བའི་སེམ་དང་ཕྱིན་པའི་སོན།	སེར་འི་སེར་སྒོག་སེམས་སུན་འཕྱིན།
སེ་འབྲུ་སལ་སུལ་སོལ་བ་སོད། ༥	གདུང་སེལ་སུན་སེལ་བར་ཅད་སེལ།	
སཛོན་སུམ་སུན་སུམ་ཁ་རོག་སེར།	སེག་དར་སོག་འེ་སེར་ཁ་ཅན།	སེལ་པོ་སྒོག་ཅགས་སྒོ་སོ་སུམ།
སྒོག་པ་སྒྲིན་བྱ་སྒོ་མ་སྒོག།	སྒྲིན་བྱ་སྒྲིལ་དང་ཚམ་སྒྲུང་དར། ༦	འོད་སྒྲུང་སུམ་དང་ས་སྒྲུང་བུ། ༧
དང་སྒོང་སྒྲིད་པ་སྒྲུབ་སོར་བྱེད།	ཡིད་སྒྲུབས་སྒྲུབ་ཞིང་སྒྲུབ་ཐག་དང་།	སྒྲིན་པོ་སུམ་སུལ་མཛོ་སོག་ས།
སྒོག་བྱེད་སྒྲིག་སྒྲུབས་ལམ་སྒྲུང་སྒྲུབ།	རྒྱུལ་སྒྲིད་ཚམས་སྒྲིད་སུན་སྒྲིབས་སྒྲིད།	༨ སྒྲུབ་བུའི་སྒྲུང་བལ་སྒྲུང་མ་སྒྲུངས།

* དཔ་ཅད་སོ། † ཅུ་མས། ‡ ཅུག་གཅེན། ༤ ཡག་པ། ༥ རེ་ཚོས། ༦ སོག་པོ་དང་གོམ་སོགས་ཀྱི་ལུལ། ༧ ལུག་པ།

༨ རྒྱང་པོ་ཚ། ༩ རྒྱུད་པའི།

BOOK IV.

SITUI SHAL LUNG

སི་ཏུ་འི་ལལ་ལུང་། Pages 1—35.

A LECTURE (ཞལ་ལུང་།) *i.e.* ESSAY ON SITU SUM-TAG.

In this work, Lama Dharma Bhadra, High Priest of the Monastery of Gahdan-tse, in Tsang, Ngul-Chu, has simplified Situ Panchen's elaborate commentary on Thon-mi SamBhota's *Sum-chu-pa* and *Tag-ki-jug-pa*. Readers should begin with this.

Page	¶	Line	།	For	ལཉན་བཅོས	Read	བཉན་བཅོས
”	།	”	།	”	སུམ་བཅུར་གནས་པ	”	སུམ་ཅུར་གནས་པས
”	།	”	།	”	དབྱེ་ན་ཇེ་སུ	”	དབྱེ་ན་ཇེ་སུ
”	།	”	།	”	དང་དུ་འཇུག	”	གང་དུ་འང་འཇུག
”	།	”	།	”	རྣམས་དབྱེ	”	རྣམ་དབྱེ
”	།	”	།	”	གང་མིན་མཐའ	”	གང་མིང་མཐའ
”	།	”	།	”	དེ་ལ	”	དེ་ལ
”	།	”	།	”	གསུམ་པ་ད	”	གསུམ་པ་ད
”	།	”	།	”	བཅུ་བ	”	བཅུ་པ
”	།	”	།	”	དེ་ཡི	”	དེ་ཡི
”	།	”	།	”	དངོས་སུས	”	དངོས་སུ་ས
”	།	”	།	”	ཞེས་བར	”	ཞེས་པར
”	།	”	།	”	ལ་དོན་སུ་ཡི	”	ལ་དོན་སུ་ལ
”	།	”	།	”	ལྷག་མ་དང	”	ལྷག་དང
”	།	”	།	”	མཐོང་ལས	”	མཐོང་བ་ལས
”	།	”	།	”	འཇུག་བའི	”	འཇུག་པའི
”	།	”	།	”	སྤྱད་པའམ	”	སྤྱད་པའང
”	།	”	།	”	ལའམ	”	ལའང
”	།	”	།	”	མཐུན་པ་ལ་གནས	”	མཐུན་པ་ལ་ནས
”	།	”	།	”	དེ་ལས	”	དེ་ལས
”	།	”	།	”	ཁྱེ་སྤྱད་ན་ནི	”	ཁྱེ་སྤྱད་བ་ནི
”	།	”	།	”	ང་ཡི	”	ག་ཡི
”	།	”	།	”	བདག་བཤད་པ	”	བདག་སྐྱབ་བཤད་པ
”	།	”	།	”	འདྲི་གཞི	”	འབྲི་གཞི
”	།	”	།	”	བདག་གི་བ་ལས	”	བདག་གི་བ་ལས

ན་མོ་གུ་རུ་མཉམ་ལྗོངས་ཡེ།

ཡོན་ཏན་མཚོག་མངའ་སྤྱི་མེད་རིན་ཆེན་གསུམ། ཡེ་ཤེས་མེ་མོང་གཙུག་ན་ལྷ་བ་དང་།
རྩ་དབྱངས་བཙུན་པ་ལྷ་བ་སམ་ལྗོངས་། ལ་སོགས་འཕགས་པོད་མཁས་པའི་ཚོགས་སྤྱི་དང་།
ཁྱད་པར་དམ་ཚོས་འོ་མའི་རྒྱན་བཟང་གིས། མང་ཐོས་ལུང་གི་ལུས་སྤོབས་ཆེར་བསྐྱེད་ནས།
རྩོགས་པའི་བསམ་འཕེལ་ལག་རྩེར་སྤྱིན་མཛེད་པའི། དྲེན་ཅན་གྱི་མའི་ཚོགས་ལ་གུས་བཏུང་ནས།
མིང་ཚོག་རིན་ཆེན་འབྱུང་གནས་སེན་རྒྱའི་བདག། རིག་བྱེད་རྣམ་བཞི་སྤྱི་བའི་གཉེར་ལེན་རྒྱ།
བསྐྱབ་གསུམ་ལྷ་གུ་སྐྱེད་བྱེད་རྒྱ་མཚོའི་གོས། གང་དེ་མདོར་བཟུས་ཚོག་གིས་བཤད་བར་བྱ།

དེ་ལ་འདྲིར་ཡུལ་གངས་ཅན་གྱི་རྣམ་ཀྱིས་བད་སྐྱོད་པའི་བཟླན་བཅོས་ཀྱན་གྱི་མ་ཕྱིར་གྱུར་བ། སྤུམ་རྩགས་
གཉིས་གྱི་ཚོག་དོན་རྩེད་ཟུང་ཅོམ་བཤད་བ་གཉིས། སྤུམ་རྩ་བ་བཤད་བ་དང་། རྩགས་གྱི་འཇུག་བ་བཤད་བ་འོ། དང་
པོ་ལ་གཉིས་། བཟླན་བཅོས་རྩོམ་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཡན་ལག་དང་། བཟླན་བཅོས་དངོས་སོ།

དང་པོ་ལ་གཉིས། མཚན་དོན་དང་། འགྱུར་ལྷག་གོ། དང་པོ་ནི། རྒྱ་གར་རྣམ་དུ། ལྷ་ཀ་ར་ཏ་སྤུ་ལ་
རྩིམ་གཏ་རྣམ། བོད་རྣམ་དུ། ལུང་སྟོན་བ་རྩ་བ་སྤུམ་རྩ་བ་ཞེས་བྱ་བ། ཞེས་པ་ཞེ། ལྷ་ཀ་ར་ཏ་ལུང་སྟོན་པ། སྤུ་
ལ་རྩ་བ། རྩིམ་གཏ་སྤུམ་རྩ་བ། རྣམ་ཞེས་བྱ་བའོ། དེ་ཡང་སྤྱི་མཚན་ཉིད་ལུང་དུ་སྟོན་ཅིང་ལེའུ་ཕྱི་མ་རྣམས་
གྱི་རྩིན་གཞིར་གྱུར་བ་གང་ཞེས་གཞུང་ཚད་ལོ་ལ་ཀ་སྤུམ་བཅུར་གནས་བ་དེ་རྣམ་ཅེས་བྱའོ། འདྲིར་རྒྱ་རྣམ་སྤོས་པ་ནི་
རྒྱ་གར་མཁས་པའི་བཟླན་བཅོས་ལ་དཔེར་མཛེད་བཞོ་བའི་ཆེད་དང་། གཞུང་ཚད་ལོ་ལ་ཀ་སྤུམ་རྩ་སོ་གསུམ་ཡོད་བ་
ལ་སྤུམ་རྩ་བ་ཞེས་བཏགས་པ་ནི། མཚོད་བཟོ་ད་དང་རྩོམ་པར་དམ་བཅའ་སྐབས་གཞན་དང་མཐུན་མོང་པ་ཡིན་པ་ལ་
དགོངས་སོ།

གཉིས་པ་འགྱུར་ལྷག་ནི། དག་གི་དབང་ལྷག་འཇམ་པའི་དབྱངས་ལ་ལྷག་འཚལ་ལོ། ཞེས་པ་ཞེ། བཟླན་
བཅོས་འདྲི་འཕགས་ཡུལ་ནས་བསྐྱར་བའི་བཟླན་བཅོས་ཁྱད་ས་མ་རྣམས་དང་མཚུངས་པར་འདྲིམས་པའི་དོན་དུ་ཐོན་མི་
ཉིད་གྱིས་བསྐྱར་བའི་མདོ་རྒྱད་རྣམས་དང་མཐུན་པར་འཕགས་པ་འཇམ་དབལ་ལ་འགྱུར་ལྷག་མཛེད་བ་འོ།

ཀྱི་ཡི་གེ་གཤམ་སྤྱོད་ཡོད་ལ། རྒྱ་བྲག་དུ་བོད་ཡིག་ལ་ནི། ལེགས་སྤྱར་གྱི་ལྷ་ལེའི་བྱ་བ་གསལ་བར་མཚན་པར་བྱེད་པའི་
ཡི་གེ་ཨི་ལྷ་ཨི་ལོ་ཨི་ལོ་བཞི་དང་། ཀྱི་ཡི་མཚན་པར་བྱེད་པ། ཀ་ཁ་ག་ང། ཅ་ཆ་ཇ་ཉ། ཏ་ཐ་ད་ན། པ་ཕ་བ་མ། ཅ་ཚ་
ཇ་ཉ། ལ་ཟ་འ་ཡ། ར་ལ་ག་ས། ཏ་ཨ། ལྷ་སྤྱུ་མ་ཚུ་བམ་པ་ཡོད་དོ། ཞེས་པའོ།

གཤམ་པ་བྱེད་པར་གྱི་དབྱེ་བ་བཟླ་ན་པ་ལ་གཤམ། མདོར་བཟླ་ན་པ་དང་། རྒྱ་ས་པར་བཤད་པའོ། དང་པོ་ནི།
དེ་ལས་ཇི་སྲིད་འདྲུག་བཅུ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལས་ལྷ་ནི་ལྷོན་དུ་འདྲུག། མི་འདྲུག་པ་ནི་ཉི་ལུའོ། ཞེས་པ་ལྟ། བཤད་མ་ཐག་
པའི་ཡི་གེ་ཀྱི་ཡི་དེ་དག་ལ་དབྱེ་ན་ཇི་སྲིད་འདྲུག་པ་བཅུ་དང་། ཇི་སྲིད་འདྲུག་དེ་ཉིད་ལས་ལྷ་ནི་ལྷོན་དུ་འདྲུག་པ་ཡིན་པས་
ལྷོན་འདྲུག་དང་། ལྷོན་ཇི་སྲིད་གཤམ་ཀར་མི་འདྲུག་པའི་ཡི་གེ་ཉི་ལུའོ་ཚན་བ་གསུམ་དུ་དབྱེ་འོ། ཞེས་པའོ། གཤམ་པ་རྒྱ་ས་
པར་བཤད་པ་ལ་གཤམ། དབྱེ་སྒྲོ་སྤྱིར་བཟླ་ན་པ་དང་། རྒྱ་བྲག་སོ་སོར་བཤད་པའོ། དང་པོ་ནི། ཀྱི་ཡི་ལྷེད་དང་བརྒྱད་
ལྷེ་ནི། བཞི་བཞི་དག་དུ་ལྷེ་བ་ལས། ཞེས་པ་ལྟ། ཀྱི་ཡི་སྤྱུ་མ་ཚུ་བོ་དེ་རྣམས་ཀ་ལྷེ་དང་། ཅ་ལྷེ་དང་། ཏ་ལྷེ་དང་། པ་ལྷེ་
དང་། ཅ་ལྷེ་དང་། ལ་ལྷེ་དང་། ར་ལྷེ་ལྷེ་ལ་རངས་པོ་བདུན་དང་། ཏ་ལྷེ་ལྷེ་དུ་བྱས་ནས་ལྷེད་དང་བརྒྱད་ཀྱི་ལྷེ་ཚན་
དུ་བཞོས་པ་ནི། ལྷེ་པ་རེ་རེ་ལ་ཡི་གེ་བཞི་བཞི་དུ་ལྷེ་བ་ཡིན་ཅིང་། ལས་ནི་འབྲུང་བྱེད་ཀྱི་སྤྱོད་།

གཤམ་པ་རྒྱ་བྲག་སོ་སོར་བཤད་པ་ལ་གསུམ། ཇི་སྲིད་འདྲུག་བཤད་པ། ལྷོན་འདྲུག་བཤད་པ། མི་འདྲུག་པ་བཤད་
པའོ། དང་པོ་ནི། དང་པོ་གསུམ་པ་བཞི་པ་ལས། མས་གཤམ་དུག་པའི་གསུམ་པ་དང་། བདུན་པ་ལ་ནི་ག་མ་
གཏོགས། ཇི་སྲིད་འདྲུག་ཡི་གེ་བཅུ་དུ་འདོད། ཅས་པ་ལྟ། ལོང་དུ་ཇི་སྲིད་འདྲུག་བཅུ་ཞེས་བཤད་པ་དེ་གང་ཞེ་ན། ལྷེ་པ་
དང་པོ་དང་། གསུམ་པ་དང་། བཞི་པ་རྣམས་ཀྱི་མས་ཀྱི་ཡི་གེ་གཤམ་གཤམ་ཏེ། ག་ང། ད་ན། པ་མ། རྣམས་དང་།
ལྷེ་པ་དུག་པའི་གསུམ་པ་འདྲ་དང་། བདུན་པའི་ག་མ་གཏོགས་ལྷག་མ་ར་ལ་ས་གསུམ་མོ། དེའང་ཡི་གེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
ཇི་སྲིད་སྤྱོད་འདྲུག་པའི་ལྷེར་ཇི་སྲིད་འདྲུག་ཅས་བྱ་ཞིང་ཡི་གེའི་གངས་བཅུ་ཉིད་དུ་ངེས་པ་ཡིན་ཏོ།

གཤམ་པ་ལྷོན་འདྲུག་བཤད་པ་ནི། ཇི་སྲིད་འདྲུག་ཡི་གེ་བཅུ་ཉིད་ལས། དང་པོ་གསུམ་པ་ལྷེ་པ་དུག། བདུན་
པ་རྣམས་ནི་ལྷོན་དུ་འདྲུག། ཅས་པ་ལྟ། ལོང་དུ་ལྷོན་འདྲུག་ལྷེས་བཤད་པ་དེ་གང་ཞེ་ན། ཇི་སྲིད་འདྲུག་ཡི་གེ་བཅུ་
པོ་དེ་དག་ཉིད་ལས་དང་པོ་གསུམ་པ་ད། ལྷེ་པ་བ། དུག་པ་མ། བདུན་པ་འདྲ་རྣམས་ཡིན་ཅིང་། དེ་དག་ཇི་སྲིད་སྤྱོད་

འདྲུག་པར་མ་ཟད་ཕྱོད་དུ་འདྲུག་པའང་ཡོད་པས་ཕྱོད་འདྲུག་ཅེས་ཀྱང་བྱ་ཞྭ། ཡི་གའི་གྲངས་ལྡན་ཉིད་དུ་ངེས་པ་ཡིན་ནོ།

གསུམ་པ་མི་འདྲུག་པ་བཤད་པ་ནི་མིང་གཞི་གཉིས་སམ་གསུམ་སྒྲེལ་ལམ། དེ་ལ་དབྱེད་ས་ཀྱི་བཞི་ལྟར་ཡང་།
གང་དུ་འདྲུག་མིན་སྐྱར་བའང་མིན། ཞེས་པ་ཞྭ། ཕྱོད་འདྲུག་དང་ཇིས་འདྲུག་གསལ་པའི་ལྷག་མ་མིང་གཞི་ཁོ་ན་ཡིན་པ།
ཀུལ། ཅ་ཆ་ཇ་ཉ། ཏ་ཐ། པ་ཕ། ཅ་ཆ་ཇ་ཉ། ཞ་ཟ་ཡ། བ་ད་ཙ་ཞྭ་ཡི་གེ་ཉི་ལུ་ཐམ་པ་ནི། ཚོག་པར་གཅིག་
དུ་གཉིས་སམ་གསུམ་སྒྲེལ་བའང་མ། དེ་ལ་དབྱེད་ས་ཨི་སོགས་གང་དུང་རེ་སྐྱར་བའི་བཞི་ལྟར་དུ་བྱས་པ། ཅ་ཀ། ཚ་ཀ།
ལ་ཟེལ། ལྷ་བུ་གངས་ལྗོངས་སྐུ་བྲགས་པའི་ཐ་སྐད་གང་ལའང་འདྲུག་པ་མིན་པས་འདི་བཞིན་སྐྱར་བར་རིགས་པའང་མ་
ཡིན་ནོ། དེ་ཡང་སྐབས་འདིའི་མིང་གཞི་ནི་ཕྱོད་ཇིས་གཉིས་ཀྱི་འདྲུག་ཡུལ་དུ་གྱུར་བའི་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་ཡིན་ལ།
དེས་ན་ཕྱོད་ཇིས་མིང་གསུམ་ཅི་རིགས་པར་འགྱུར་བ་ཕྱོད་འདྲུག་ལ། ཇིས་མིང་གཉིས་ཅི་རིགས་པར་འགྱུར་བ་ཇིས་འདྲུག་
ལྷག་མ་ལ། མིང་གཞི་ཁོ་ན་ཡིན་པ་མི་འདྲུག་པ་ཉི་ལུ་ཐམ་པ་ཞྭ་གསུམ་དུ་དབྱེད་ཡོད་པ་ལས་འདིར་ནི་ཕྱི་མ་འཆད་པའི་
སྐབས་སོ།

གཉིས་པ་སྐྱོར་ཚུལ་ཚོག་གྲང་གི་འདྲུག་པ་བཤད་པ་ལ་གཉིས། ཇིས་འདྲུག་ལ་ལྗོས་པའི་གྲང་རྣམས་དབྱེ་དང་
བཅས་པ་བཤད་པ་དང་། ཇིས་འདྲུག་ལ་མ་ལྗོས་པའི་གྲང་རང་དབང་ཅན་བཤད་པའོ། དང་པོ་ལ་བརྒྱད། སྐར་བཟུ་
བཤད་པ། ལ་དོན་བཤད་པ། ཨི་ལྟར་གྱི་རྣམ་དབྱེ་བཤད་པ། རྒྱན་སྐད་བཤད་པ། ལྷག་བཅས་བཤད་པ། འབྱེད་སྐད་
བཤད་པ། འབྱེད་ཁྱེད་ས་བཤད་པ། བོད་པའི་སྐབས་བཤད་པའོ།

དང་པོ་ནི། ཇིས་འདྲུག་ཡི་གེ་བཅུ་པོ་ནི། མིང་གང་གི་ནི་མཐར་སྐྱར་པ།
དེ་ལ་ཞུ་ཡི་བཞི་པ་སྐྱར། སྐར་བཟུ་བར་ནི་ཤེས་པར་བྱ།

ཞེས་པ་ཞྭ། སྐར་བཤད་པའི་ཇིས་འདྲུག་གི་ཡི་གེ་བཅུ་པོ་དེ་རྣམས་ཉིད་མིང་ཚོག་གང་གི་མཐར་སྐྱར་བ་ཡོད་
ཀྱང་དུང་། དེ་དག་ལ་ཞུ་ཡི་བཞི་པ་ཚོའི་ཡིག་རྩི་རྣ་དུ་སྐྱར་བ་ནི། སྐབས་བབ་ཀྱི་བཞི་ད་བྱའི་དོན་དེ་ཉིད་དེ་ཅོམ་གྱིས་
བཟུ་བར་སོང་བས་སྐར་བཟུའི་སྐབས་ཞེས་སམ། ཇོགས་ཚོག་ཅེས་ཀྱང་བྱའོ། དེ་ཡང་གཞུང་གི་དངོས་བཟན་ཉལ་གོ།
བཟང་ངོ། ཡོད་ངོ། ཡིན་ནོ། སྐབས་པོ། བསམ་སོ། བྱའོ། འགྱུར་ངོ། ཐེལ་སོ། བྱས་སོ། ཞེས་
བ་ལྷ་བུ་བཅུ་དང་། ད་དྲག་གིས་ཐོབ་པའི་ལྷགས་བཟན། གྱུར་ད་ཏོ། ལྷ་བུ་གཅིག་ཉི་བཅུ་གཅིག་ཡོད་ངོ།

གཉིས་པ་ལ་དོན་བཤད་པ་ནི།

ཇིས་འདུག་ཡི་གོ་བཅུ་རྣམས་ལས། བཤང་མིང་མཐའ་ན་བཅུ་པ་གནས།

དེ་ལ་ལྷ་ལི་གཉིས་པ་སྐྱར། བཤང་མིང་མཐའ་ན་བཅུ་པ་གནས།

དེ་ལ་གཉིས་པ་ལྷ་ཡང་སྐྱར། བཤང་མིང་མཐའ་ན་གསུམ་པ་གནས།

དེ་ལ་ལྷ་ལི་གཉིས་པ་སྐྱར། བཞི་པ་དགུ་པ་དངོས་ཀྱང་སྟེ།

ལས་དང་ཆེད་དང་རྟེན་གནས་དང་། དེ་ཉིད་ཚོ་སྐབས་ལ་སྐྱེ་ཡིན།

ཞེས་པ་སྟེ། ཇིས་འདུག་ཡི་གོ་བཅུ་པོ་དེ་རྣམས་ཉིད་ལས། བཤང་ཡང་རུང་བའི་མིང་གི་མཐའ་ན་ལ་དོན་གྱི་རྣམ་
 དཔྱེ་སྐྱར་བའི་ཆེད་དུ་བཅུ་པ་ས་ཡིག་གནས་པ་དེ་ལ་ལྷ་ལི་གཉིས་པ་ལྷ་ཡིག་སྐྱར་བས། སྟེ། ཞེས་གྲུབ་པ་དང་།
 དེ་བཞིན་དུ་ཚོགས་བར་གཅིག་ཉིད་དུ་མིང་མཐའ་བཅུ་པ་ར་ཡིག་སྐྱར་ཏེ་གནས་པ་ལྷག་པར་ལྷ་བྱ་དང་། ཡང་ར་ཡིག་
 དེ་ཉིད་ཚོགས་བར་ལྷེས་པ་ལ་ལྷ་ཡིག་ཀྱང་སྐྱར་བའི་རུ་ཞེས་པ་དང་། ཇིས་འདུག་གསུམ་པ་ད་ཡིག་གནས་པར་ལྷ་ཡིག་
 སྐྱར་བའི་དུ་དང་། ཇིས་འདུག་བཞི་པ་ན་དང་། དགུ་པ་ལ་གཉིས་དབྱངས་ཀྱིས་མ་བརྒྱན་པའི་དངོས་པོ་ཉིད་དུ་གནས་
 པར་སྟེ་དངོས་བརྟན་དུག་དང་། འུགས་བརྟན་ཏེ་ཡིག་ལྷ་ལྷགས་ཀྱི་དུ་བཅས་བདུན་པོ་འདི་རྣམས་ནི། ཤར་ལྷོགས་
 སྟེ་འགོ་ལྷ་བྱ་བྱེད་པ་པོས་བྱ་བ་བཤང་ལ་བྱེད་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྐྱར་ན་རྣམ་དཔྱེ་གཉིས་པ་ལས་སྟེ་བྱ་བའི་སྐྱར་དང་། ཏར་
 ཏུ་བྱིན་ལྷ་བྱ་བྱ་བ་བཤང་ཞིག་གིས། བྱ་བའི་ལྷལ་དེའམ། དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་ལ་མན་འདོགས་པར་འགྱུར་བའི་
 དོན་ཅན་དུ་སྐྱར་ན་རྣམ་དཔྱེ་བཞི་པ་དགོས་ཆེད་ཀྱི་སྐྱར་དང་། དཔྱལ་བ་རུ་སྐྱེ་བ་ཡོད་ལྷ་བྱ་བཤང་ཞིག་བཤང་ལ་བརྟེན་པའི་དོན་
 ཅན་དུ་སྐྱར་ན་རྣམ་དཔྱེ་བདུན་པ་རྟེན་གནས་ཀྱི་སྐྱར་དང་། འོད་དུ་འཚོར་ལྷ་བྱ་ལྷལ་བཤང་ཞིག་ལ་བྱ་བཤང་ཞིག་བྱེད་པའི་
 ཚོ་ལས་དང་བྱ་བ་པོ་བོ་གཅིག་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྐྱར་ན་རྣམ་དཔྱེ་གཉིས་པའི་བྱེ་བྲག་དེ་ཉིད་ཀྱི་སྐྱར་དང་། ཉི་མ་ཤར་བ་ན་
 ཚོས་སྟོན་ལྷ་བྱ་དུས་བརྗོད་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྐྱར་ན་རྣམ་དཔྱེ་བདུན་པའི་བྱེ་བྲག་ཚོ་སྐབས་ཀྱི་སྐྱར་གསེང་དགོས་ཤིང་། དེ་
 དག་གམས་ཅད་རྣམ་དཔྱེར་སྟོར་བ་ན་ལ་སྐྱེའི་འདུག་པ་དང་ཐལ་ཆེར་མཐུན་པ་དང་མཐའི་གསལ་བྱེད་ཡིན་པས་ལ་སྐྱེ་ཞེས་
 ཀྱང་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། འོན་ཀྱང་ན་ལ་གཉིས་དེ་ཉིད་ཀྱི་དོན་ཅན་ལ་ནི་འདུག་པར་མི་རྒྱུར་ཏེ། སྐྱོ་སྐྱོ་ལས་ནིའི་འདུག་
 པ་བཅུ་བཞི་ཚམ་བཤད་པའི་སྐབས་སྟེ་དེ་ཉིད་ལ་འདུག་པ་མི་འབྱུང་བ་དང་། དུ་ལ་སོགས་པ་ལ་དང་མཐུན། དེ་ཉིད་
 དག་ནི་ལྷག་པ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ།

གསུམ་པ་ཡི་ལྷན་གྱི་རྣམ་དབྱེ་བཤད་པ་ལ་གཤིས། མདོར་བཟླས་པ་དང་། རྒྱལ་པར་བཤད་པའོ། དང་པོ་ནི།
 རྗེས་འདྲུག་ཡི་གོ་བཅུ་པོ་ལ། ཡི་དང་མཐུན་ལུགས་འདི་ཞེས་བྲ། ཞེས་པ་ཞྭ། རྗེས་འདྲུག་ཡི་གོ་བཅུ་པོ་དེ་དག་གང་
 རུང་རྗེས་སུ་ལུགས་པའི་མིང་རྣམས་ལ། ཡི་ཡིག་དང་སྐྱར་བའི་རྣམ་དབྱེའི་ཐུང་རྣམས་ཇི་ལྟར་མཐུན་པར་སྦྱོར་བའི་
 ལུགས་ནི་འདི་དང་འདི་འོ་ཞེས་བཟླས་པར་བྱའོ། ཞེས་སོ། གཤིས་པ་རྒྱལ་པར་བཤད་པ་ལ་གཤིས། འབྲེལ་སྦྱ་བཤད་པ་
 དང་། བྱེད་པ་པོའི་སྦྱ་བཤད་པའོ།

དང་པོ་གཤིས་ལ་དང་པོ་མཐུན། གསུམ་ལྟ་བུ་ལ་ཀྱ་དང་སྐྱར།

བདུན་པ་ཉིད་ལ་བདུན་པ་ཞྭ། ལྷག་མ་རྣམས་ལ་གྱ་སྐྱར་བ།

དེ་དག་ཡི་སྐྱར་འབྲེལ་བའི་ས།

ཞེས་པ་ཞྭ། རྗེས་འདྲུག་བཅུའི་དང་པོ་ག་དང་ང་གཤིས་གང་རུང་རྗེས་སུ་ལུགས་པའི་མིང་རྣམས་ལ་ནི། རྗེས་
 འདྲུག་དང་པོ་ག་ཉིད་མཐུན་ཞིང་། དེ་བཞིན་དུ་རྗེས་འདྲུག་གསུམ་པ་ང་དང་། ལྟ་བུ་པ་དང་། བཅུ་བ་ས་རྣམས་རྗེས་
 སུ་ལུགས་པ་ལ་ཀྱ་དང་སྐྱར་བ་དང་། བདུན་པ་འོ་ཡིག་གི་མཐའ་ཅན་རྣམས་ལ་དངོས་སུ་འོ་ཡིག་ཡོད་དམ་མེད་ཀྱང་རུང་
 བདུན་པ་འོ་ཉིད་སྐྱར་བ་དང་། ལུགས་བཟླས་འོ་མཐའ་ཅན་ལ་རྟེན་པ་ཁ་སྐོང་ཚེ་ཡ་ཡིག་སྐྱར་བ་དང་། དེ་དག་ལས་
 གཞན་ལྷག་མ་ན་མ་ར་ལ་བཞི་པོའི་མཐའ་ཅན་རྣམས་ལ་གྱ་ཉིད་སྐྱར་བ་མཐུན་པ་བཅས། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ལ་རིམ་པ་
 བཞིན་ཡི་ཡིག་ཞྭ་གི་གྱ་སྐྱར་བས། གི། ཀྱ། རི། ཡི་གི་རྣམས་སུ་གྱུ་བ་དེ་རྣམས་གང་ཞེས་གང་དང་སྦྱ་མཐུན་པའི་མིང་
 མཐའ་སོ་སོ་དང་སྐྱར་བས། བདག་གི། གང་གི། རྩོད་ཀྱི། རྒྱུ་ཀྱི། གཡས་ཀྱི། དེའི། དེའི། མདུན་གྱི། ལམ་གྱི།
 གཞེར་གྱི། དུལ་གྱི་སོགས་སུ་འགྲུར་ཏེ། དེ་དག་ནི་རྟེན་པའམ། ཡན་ལག་དང་ཡན་ལག་ཅན་སོགས་མིང་དོན་ཕན་
 ཚུན་འབྲེལ་བ་བརྗོད་པའི་དོན་ཅན་གྱི་སྦྱ་ཡིན་པས་རྣམ་དབྱེ་རྒྱལ་པ་འབྲེལ་བའི་ས་ཞེས་བྲའོ། གི་སོགས་དེ་དག་མི་
 མཐུན་པའི་ཚིག་རྒྱན་ལ་འདྲུག་པ་ལྟ་བུ་གཞུང་འདིར་དངོས་སུ་མ་བཟླས་པའི་དོན་གཞན་དང་གཞན་ལ་འདྲུག་པ་ལྟ་བུར་མང་
 དུ་སྐྱང་ཡང་འདིར་གཞུང་གི་དངོས་བཟླས་ཅམ་ལས་མི་འཆད་པས་སྦྱ་སྦྱོ་སོགས་གཞུང་གཞན་དུ་རྟོགས་པར་བྱའོ།

གཤིས་པ་བྱེད་པ་པོའི་སྦྱ་བཤད་པ་ནི། དེ་ཉིད་ལ་ནི་བཅུ་པ་སྐྱར། བྱེད་པ་པོ་རུ་ཤེས་པར་བྱ། ཞེས་པ་
 ཞྭ། ལྟར་བཤད་པའི་རྣམ་དབྱེ་རྒྱལ་པའི་སྦྱ། གི། ཀྱ། རི། ཡི། གྱི་སྦྱ་ལྟ་བུ་པོ་དེ་དག་ཉིད་ལ་རྗེས་འདྲུག་བཅུ་པ་ས་
 ཡིག་སྐྱར་བས། གིས། ཀྱིས། རིས། ཡིས། གྱིས་རྣམས་སུ་གྱུ་བ་པ་ནི་བྱ་བ་ལ་སྦྱོར་བར་སྦྱོན་པས་ན་རྣམ་དབྱེ་གསུམ་

བ་བྱེད་པ་པོ་ལྟེ་ས་རུ་ཤེས་པར་བྱ་ཞྭ། དཔེར་ན་བདག་གིས་བཟུང་། རྩོད་ཀྱིས་ཉན། དེའི་སྤྱིར། འདི་ཡིས་སྒྲུངས།
 གསེར་གྱིས་ཉོས་ལྟ་བུའོ། བཞི་པ་རྒྱན་ལྟར་བཤད་པ་ནི། ལྷ་ལི་ཕྱིས་ནས་གཉིས་པ་རྒྱར། ། ཚོག་རྒྱན་གཉིས་དང་ལྟར་
 བར་འགྱུར། ཞེས་པ་ཞྭ། ལོང་དུ་བཤད་པའི་འབྲེལ་རྒྱ་དེ་དག་ལས། ཀྱི། ལེ། ཡི། གསུམ་གྱི་ལྷ་ལི་རྩྭ་གི་བྱ་ཕྱིས་
 ནས་སོ་སོར་རྗེས་འཇུག་གཉིས་པ་ང་ཡིག་སྤྱར་བས། ཀྱང། འང། ཡང། ཞེས་གྲུབ་པ་དེ་རྣམས་ནི། གསལ་ཡང་གསལ།
 མཛོས་ཀྱང་མཛོས། ལྟ་བུ་ཚོག་ལྟ་ཕྱི་མཐུན་པར་རྩོན་པའི་རྒྱན་དང་། བཏུང་ཀྱང་ཁྱོ། མཛོའང་སྤྱ་ལྟ་བུ་ཚོག་ལྟ་ཕྱི་མི་
 མཐུན་པར་རྩོན་པའི་རྒྱན་གཉིས་དང་། མིར་མ་ཟད་ལྷས་ཀྱང་བཏུང་དོ།* ལྟ་བུ་གཞི་འམ་དོན་གཞན་ཞིག་ལ་ལྟར་ཅིང་།
 ལྟོར་པའི་རྒྱར་འགྱུར་རོ། ཞེས་སོ།

ལྟ་བུ་ལྷག་བཅས་བཤད་པ་ནི།

ལ་དོན་སྤྱ་ཡི་ལྷ་ཕྱིས་ནས། དེ་ལ་གསུམ་པའི་དང་པོ་རྒྱར།

དེ་ལ་ལྷ་ལི་གསུམ་པ་རྒྱར། དེ་ནི་ལྷག་མ་དང་བཅས་པའོ།

ཞེས་པ་ཞྭ། ལྟར་བཤད་པའི་ལ་དོན་གྱི་ཉང་ཚན་སྤྱ་ཞེས་པ་དེའི་ལྷ་ཡིག་རྩྭ་ཞབས་ཀྱི་ཕྱི་ནས་ས་རྒྱང་གནས་
 བ་དེ་ལ་ཀྱ་ལེའི་སྤེ་བ་གསུམ་པའི་དང་པོ་ཉ་ཡིག་རྒྱར་ཞིང་། དེ་ལ་སྤྱར་ཡང་རྩྭ་དུ་ལྷ་ལི་གསུམ་པ་རྩྭ་འགྲོང་བུ་
 རྒྱར་བས། ལྟ་ཞེས་གྲུབ་པ་དང་འོག་ནས་འབྱུང་བའི་དེ་དང་། འུགས་བཟུན་གྱི་ཉེ་རྒྱང་བཅས་གསུམ་པོ་དེ་རྣམས་ནི།
 མིང་ཚོག་གང་གི་མཐུར་སྤྱར་ཡང་བཟུན་བུའི་ལྷག་མ་འདྲེན་པའི་དོན་དུ་འགྱུར་བས་ལྷག་མ་དང་བཅས་པའི་རྒྱ་ཞེས་བྱ་
 ཞྭ། དེ་ཡང་། མདའ་འཕངས་ཉེ་ཤོག། ཕུག་འཚོལ་ཉེ་བཤད། འཕར་ཉེ་འགྲོ་ལྟ་བུ་ནས་དང་ཅིང་སོགས་ཀྱི་ལྟར་
 དང་འཇུག་པ་མཐུན་པ་ནི་མཚམས་སྟོར་དང་། དངོས་པོ་ནི་གསུམ་ཞྭ། བེམ་པོ་དང་། ཤེས་པ་དང་། ལྟ་མིན་འདུ་
 བྱེད་དོ་ལྟ་བུ་ཚོག་ལྟ་མའི་གསལ་བྱེད་དུ་ཕྱི་མ་འདྲེན་པ་ནི་དམ་བཅའ་དང་། རྩོད་ནི་དཔལ་ཉེ་ལྟོད་ནི་མགོན། ལྟ་བུ་
 ལ་དང་འཇུག་པ་མཐུན་ཅིང་ལྷག་མ་ཡོད་པ་ཅམ་རྩོན་པ་ནི་གཞན་འདྲེན་ཉེ་རགས་པ་ཅམ་དབྱེན་གསུམ་དུ་འགྱུར་རོ།།

ལྟ་བུ་འབྱེད་ལྟར་བཤད་པ་ནི། རྗེས་འཇུག་ཡི་གེ་བཅུ་པོ་ལ། ལྟ་བུ་རྒྱར་ན་འབྱེད་ལྟར་ཡིན། ཞེས་པ་ཞྭ།
 རྗེས་འཇུག་གི་ཡི་གེ་བཅུ་པོ་དེ་རྣམས་ལ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བུ་མ་ཡིག་སྤྱར་བ། གམ། ངམ། དམ། ནམ། བམ།

*འདི་འདྲའི་བཏུང་དོ། འདས་དང་མ་འོངས་དུ་ལྷ་གསུམ་གང་ལ་ཡང་མི་འཇུག་པའི་ཕྱིར་མ་དག་པ་ཡིན་ནས།
 འདས་པ་ལ་བཏུང་དོ། དུ་ལྷ་མ་འོངས་གཉིས་ལ་འདྲེད་དོ། ཞེས་དགོས་པས་དེ་གཉིས་པོ་གང་ཅུང་རོ།།

མམ། འམ། རམ། ལམ། སམ་ཚམས་སྲུ་གྲུབ་པ་དེ་དག་དང་། འུགས་བརྟན་ཏམ་བཅས་བཅུ་གཅིག་པོ་
 ཚམས་ཤི། ཡུང་པོ་ཞི་ལྷ་ལྷེ་གཟུགས་སམ། ཚོར་བའམ། འདུ་ཤེས་སམ། འདུ་བྱེད་དམ། ཚམ་པར་ཤེས་པའོ་
 ལྷ་བྱ་དབྱེ་གཞི་གཅིག་ལས་བྱེ་བྲག་སོ་སོར་འབྱེད་པ་དང་། གཟུགས་སམ། ཚོར་བའམ། འདུ་ཤེས་སམ།
 འདུ་བྱེད་དམ། ཚམ་པར་ཤེས་པ་ཞི་ཡུང་པོའོ་ལྷ་བྱ་ཚོག་དོན་མང་པོ་ལྷོགས་གཅིག་ཏུ་སྤྱད་པའི་སྤྱར་འཇུག་པ་ཡིན་ཞོ།
 ཞེས་སོ། དེ་ཡང་ཡོད་དམ་མེད་ལྷ་བྱ་དྲི་ཚོག་ཚམས་ཀྱང་ཡོད་མེད་ཀྱི་བྱེད་པར་འབྱེད་པའི་ཚོག་ཡིན་པས་
 འབྱེད་པའི་སྤྱི་ཉིད་དུ་ངེས་སོ།

བདུན་པ་འབྱུང་བྱུངས་བཤད་པ་ལ་གཉིས། འབྱུང་བྱུངས་དངོས་བཤད་པ་དང་། དེ་དགར་སྤྱད་ལ་འཇུག་
 པའི་ཚུལ་སོ། དང་པོ་ཞི། ཇིས་འཇུག་ཡི་གེ་བཅུ་པོ་ཡི། བཞི་པ་དགུ་པ་ལ་བཅུ་པ། སྤྱར་བ་འབྱུང་བྱུངས་ས་ཡིན་ཏེ།
 ཞེས་པ་ལྟ། ཇིས་འཇུག་ཡི་གེ་བཅུ་དེའི་བཞི་པ་ན་དང་། དགུ་པ་ལ་གཉིས་སོ་སོར་བཅུ་པ་ས་ཡིས་སྤྱར་བས།
 བས། ལས་ཞེས་གྲུབ་པ་ཞི། ས་ནས་རྩ་སྤྱེས། བ་ལས་འོ་མ་འཇོ། ལྷ་བྱ་ཚོས་གང་ལས་གང་ཞིག་བྲལ་བའམ་
 འབྱུང་བ་སྟོན་པའི་དོན་དུ་མཚུངས་པར་འཇུག་པས་ཚམ་དབྱེ་ལྷ་པ་འབྱུང་བྱུངས་ཀྱི་ས་ཡིན་ཅིང་། ཏེ་ཞི་ལྷག་བཅས་
 སོ། ཡང་དུ་བ་ལས་མེར་ཤེས་ལྷ་བྱ་ལས་ཀྱི་སྤྱི་ཁོ་ན་རྒྱ་མཚན་ལ་འཇུག་པ་ཡོད་ཀྱང་ཚམ་དབྱེ་ལྷ་པ་ལས་མ་འདས་
 ཏེ། མེར་ཤེས་པའི་རྒྱ་མཚན་དེ་དུ་བ་མཐོང་ལས་བྱུང་བས་སོ།

གཉིས་པ་དེ་དགར་སྤྱད་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་ཞི། དགར་དང་སྤྱད་པའམ་དེ་བཞིན་ཡིན། ཞེས་པ་ལྟ། བཤད་
 མ་ཐག་པའི་ནས་དང་ལས་ཀྱི་སྤྱི་དེ་དག་འབྱུང་བྱུངས་ཁོ་ནར་མ་ཟད། དགར་གཞི་ལས་སྲུ་དགར་པའི་དོན་
 ལའམ་འཇུག་ཅིང་། དེ་ལས་ནས་ཀྱི་སྤྱི་གཅིག་ལྷ་ཞི་མཚམས་འཇོན་ཅིང་སྤྱད་པའི་དོན་དུའང་དེ་བཞིན་དུ་འཇུག་པ་
 ཡིན་ཏེ། ལྷ་ཚམས་ཀྱི་ནང་ནས་བརྒྱ་བྱིན་མཇོས་ལྷ་བྱ་དགར་གཞི་དང་དགར་ཚོས་རིས་མཐུན་པ་ལ་གནས་དང་། ལྷ་
 ལས་མི་དམན་ལྷ་བྱ་དགར་གཞི་དང་དགར་ཚོས་རིས་མི་མཐུན་པ་ལ་ལས། གཟུགས་ནས་ཚམ་མཐེན་གྱི་བར་ལྷ་བྱ་
 སྤྱད་པ་ལ་ནས་འཇུག་ཅིང་དགར་སྤྱད་གཉིས་ཀ་ཡང་ཚམ་དབྱེ་ལྷ་པའི་ཁོང་དུ་གཏོགས་ཏེ། དགར་བ་ཞི་དགར་གཞི་
 ལས་དགར་ཚོས་བྱེ་བ་ལྷ་རྣམས་པ་དང་། སྤྱད་པ་ཞི་ཐོག་མ་གང་བརྩ་མས་པ་དེ་ལས་བཟུ་བྱ་ཚམས་བྱུང་བ་ལྷ་རྣམས་སོ།

རྟམ་གྱི་འཇུག་པ།

༡༡། གཉིས་པ་རྟམ་གྱི་འཇུག་པ་བཤད་པ་ལ་གསུམ། མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་སྟེའི་རྟམ་གྱི་དབྱེ་བ་
བཤད་པ། རྟོན་འཇུག་གི་རྟམ་གྱི་འཇུག་པ་བཤད་པ། རྟོན་འཇུག་གི་རྟམ་གྱི་འཇུག་པ་བཤད་པའོ།

དང་པོ་ནི། རོ་ཡི་ཡི་གེ་འབའ་ཞིག་ལ། རྟེ་པ་ཕྱེད་དང་བརྒྱད་གནས་པའང་། རྟེ་ཚན་ལྗུ་རྩེའི་བྱས་ལ།
མོ་དང་མ་ཞིང་མོ་དང་ནི། ཤིན་དུ་མོ་དང་བཞི་བཞི་རུ། རྟེ་པ་བཞི་པ་ཡན་ཆད་དབྱེ། ལྷག་མ་བརྒྱབ་བཞི་གནས་པ་
ལས། ཅ་སོགས་གསུམ་ནི་ཅ་སོགས་སྟུར། ལྷ་ནི་བ་དང་སྟུར་བར་བྱ། ལྷག་མ་དུག་ནི་མོ་རུ་སྟུར། ར་ལ་ད་
ནི་མོ་གཤམ་སྟེ། ཨ་ནི་མཚན་མེད་ཅེས་ཀྱང་བྱ། ཞེས་པ་སྟེ། སྟེར་བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་རྣམས་ལ་མོ་མོ་གཉིས་སུ་དབྱེ་
བའི་དབང་དུ་བྱས་ན། དབངས་ཡིག་མཚན་བྱེད་ཨི་ཨྱུ་ཨེ་ཨོ་བཞི་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་རང་བཞིན་མོ་དང་། ཀ་ནས་
ཨའི་མཐར་བུག་པའི་གསལ་བྱེད་སྟུམ་རུ་བོ་རྣམས་ནི་ཐབས་ཀྱི་རང་བཞིན་མོར་ཤེས་པར་བྱའོ། དེས་ན་མོའི་ཡི་གེ་
འབའ་ཞིག་ལྟ་གསལ་བྱེད་སྟུམ་རུ་བོ་ཁོ་ན་ལ། རྟེ་པ་ཕྱེད་དང་བརྒྱད་དུ་གནས་ཏེ། རྟེ་པ་དང་པོ། ཀ་ཁ་ག་ང་།
གཉིས་པ། ཅ་ཆ་ཇ་ཉ། གསུམ་པ། ཏ་ཐ་ད་ན། པཞི་པ། པཐ་བ་མ། ལྷ་པ། ཅ་ཚ་ཇ་ལྷ། དུག་པ།
ཞ་ཟ་འ་ཡ། བདུན་པ། ར་ལ་གསལ། ཕྱེད་པ། ཏ་ཨ་རྣམས་སོ། དེ་རྣམས་རྟེ་ཚན་ལྗུ་རྩེའི་བ་ནི། སྟེ་དུག་པ་
མོ་དང་། རན་པ་མ་ཞིང་དང་། རུང་ཟད་ལན་པ་མོ་དང་། དེ་ལས་ཀྱང་རུང་ཟད་ལན་པ་ཤིན་དུ་མོ་དང་། ཤིན་
དུ་ལན་པ་མོ་གཤམ་སྟེ་རྣམ་པ་ལྟའོ། དེའང་རྟེ་པ་དང་པོ་བཞི་བོ་རྣམས་ཀྱི་དང་པོ། ཀ་ཅ་ཏ་པ་རྣམས་མོ་དང་། གཉིས་པ།
ཁ་ཆ་ཐ་པ་རྣམས་མ་ཞིང་དང་། གསུམ་པ། ག་ཇ་ད་བ་རྣམས་མོ་དང་། པཞི་པ། ང་ཉ་ན་མ་རྣམས་ཤིན་དུ་མོར་
དབྱེ་བར་བྱའོ། དེར་མ་ཕྱེ་བའི་ལྷག་མ་ཅ་རྟེ་ཕྱེན་ཆད། ཡི་གེ་བརྒྱབ་བཞི་གནས་པ་ལ། ཅ་ལ་སོགས་པ་རྟེ་ཅ་ཚ་ཇ་
གསུམ་ནི། རིམ་བཞིན་སྟུར་བརྟན་པའི་ཅ་ལ་སོགས་པ་གསུམ་དང་སྟུར་བར་བྱ་སྟེ། ཅ་མོ་དང་། ཚ་མ་ཞིང་དང་།
ཇ་མོར་ཤེས་པར་བྱའོ། དེ་བཞིན་དུ་ལྷ་ནི་བ་དང་སྟུར་བས་མོ་དང་། ལྷག་མ། ཞ་ཟ་འ་ཡ་གསལ་དུག་ཀྱང་
མོའི་ཡི་གེར་སྟུར་བར་བྱའོ། ར་ལ་ད་གསུམ་ནི་མོ་གཤམ་གྱི་ཡི་གེ་ཞེས་བྱ་ཞིང་། ཨ་ཡིག་ནི་མོ་གཤམ་གྱི་ཡི་
གེ་ཡིན་པར་མ་ཟད་ར་ལ་ད་གསུམ་ལས་ཀྱང་རྩ་ལ་བ་ཤིན་དུ་ལན་པའི་ཕྱེར་ན་མཚན་མེད་ཀྱི་ཡི་གེ་ཞེས་ཀྱང་བྱའོ་ཞེས་

गरीस'गुद'रुद'खेरे'य'स'दवा'ल'मे'रुदुवा'पस। वा'यिवा'मिद'गविरे'ग'वा'द'कमस'दद'। द'यिवा'मिद'गविरे'
 रु'द'क'कमस'ल'मे'रुदुवा'उद'। खेरे'रुदुवा'गि'स'यिवा'र'गे। रुद'खेरे'मिद'गविरे'सो। व'उ'र'य'कमस'
 ल'मे'रुदुवा'प'दद'। यद'सुस'खेरे'रुदुवा'गि'वि'हु'स'स'यिवा'गे। रुद'खेरे'मिद'गविरे'स'उद'प'दद'।
 सो'व'दद'। वि'हु'स'स'कमस'ल'रुदुवा'प'स'यि'गे। वि'स'स'। गरीस'प'डे'रुदुवा'प'व'पद'प'ल'
 गरीस। रु'प'स'म'क'मस'सु'र'व'दद'। ल'क'गु'स'प'सु'द'प'रे। द'द'स'गे। डे'रुदुवा'प'र'उ'द'उ'स'क'।
 वि'स'प'रे। गरीस'प'ल'क'गु'स'प'सु'द'प'गे। स'गे'द'वा'प'रे'कु'ल'गु'स'र'। स'उ'द'र'क'प'र'रुदुवा'प'यि'।
 सो'ल'क'क'प'रे'कु'ल'गु'स'र'। वि'हु'स'स'गे'म'क'म'प'स'स'। वि'स'प'सु'। खेरे'रुदुवा'गि'स'यिवा'प'गे। मिद'
 गविरे'यि'गो'रुद'गि'रुदुवा'पु'ल'रु'र'गु'र'व'क'म'स'ल'सु'द'द'उ'द'उ'ल'रु'वा'प'रे'सो'क'स'रुदुवा'प'दद'। स'उ'द'ग'
 द'गरीस'गे'सु'उ'ल'र'क'प'र'रुदुवा'प'दद'। सो'यिवा'र'गे। सु'उ'ल'ल'क'प'स'रुदुवा'प'दद'। वि'हु'स'स'यिवा'
 स'गे। सु'उ'ल'स'क'म'प'स'स'वि'हु'उ'द'उ'द'उ'म'कु'द'प'रे'कु'ल'गु'स'रुदुवा'प'र'उ'द'र'वि'स'स'।

गसु'म'प'उ'उ'र'रुदुवा'प'व'पद'प'ल'गरीस। रु'प'स'म'क'मस'सु'र'व'दद'। ल'क'गु'स'प'सु'द'प'रे।
 द'द'स'गे। उ'उ'र'रुदुवा'प'र'उ'द'उ'क'। वि'स'प'रे। गरीस'प'ल'क'गु'स'प'सु'द'प'गे। स'गे'र'द'स'द'द'ग'ल'क'प'सु'व'
 उ'र'। स'उ'द'गरीस'ग'द'र'उ'द'। सो'गे'प'द'वा'द'स'रे'द'स'उ'र'। वि'हु'स'स'गे'म'क'म'उ'र'र'। वि'स'प'सु'।
 खेरे'रुदुवा'गि'स'यिवा'प'गे। द'गो'स'प'रु'स'ग'सु'म'ल'स'। सु'व'सु'प'स'स'। सु'ग'स'ग'स'र'रु'व'सु'र'र'गे'।
 सु'उ'उ'द'प'प'स'ग'ल'क'द'द'द'स'सु'र'उ'द'य'प'रे'उ'व'उ'स'उ'र'प'र'द'स'प'व'सु'व'प'रे'उ'र'द'द'। द'द'स'स'व'द'वा'
 ग'ल'क'गरीस'ल'स'। ग'ल'क'गे'। व'दु'द'व'। व'दु'वा'प'। व'सु'व'उ'। व'सु'व'प'र'उ'व'। व'सु'व'उ'र'सु'। व'सु'र'उ'।
 व'सु'र'प'र'उ'व'। व'सु'र'उ'र'सु'ग'स'सु'उ'उ'द'प'स'g'ल'क'द'द'द'स'सु'र'उ'द'य'प'रे'उ'v'प'रे'पु'ल'गु'ि'द'द'स'स'द'द'।
 व'सु'व'प'र'उ'। व'सु'व'प'रे'। व'सु'र'प'र'उ'। व'सु'र'र'। सु'उ'उ'v'प'रे'पु'ल'गु'द'द'र'उ'द'य'p'रे'उ'v'g'स'p'उ'द'
 ग'ि'सु'र'उ'द'व'सु'v'प'रे'उ'र'रुदुवा'गो'। खेरे'रुदुवा'गि'स'उ'द'ग'द'द'वा'गे। वि'द'ग'उ'द'प'स'। ग'उ'द'उ'द'।
 सु'उ'र'द'वा'p'स'। द'वा'g'उ'द'सु'उ'उ'द'p'स'रे'द'द'स'स'd'द'। ग'उ'द'p'र'उ'द'। ग'उ'द'r'। द'वा'g'p'र'

བདག་གཞན་གྱི་དབྱེ་བ་མཛོད་པ་ནི། བྱེད་པ་པོ་དང་། བྱ་བའི་ལྷུལ་གྱི་སྐྱ་རྣམས་བལྟས་པའི་ཕྱིར་དུ་ཡིན་ཅིང་། དེའི་
ཞོར་ལ་བདག་གཞན་དང་འབྲེལ་བའི་བྱ་བྱེད་ཀྱི་སྐྱ་པན་ཚུན་ལེད་མཚུངས་པ་རྣམས་ཀྱང་བལྟས་པ་ཡིན་ལ།

དུས་གསུམ་གྱི་དབྱེ་བ་མཛོད་པ་ནི། བདག་གཞན་གྱི་དབྱེ་བ་མཛོད་པ་ན། བདག་གཞན་གྱི་དབྱེ་བས་མ་
འབྲེལ་བའི་བྱ་བྱེད་ཀྱི་སྐྱ་ལྷག་མ་རྣམས་བལྟ་བའི་ཕྱིར་དུ་ཡིན་ནོ། འོ་ན་བྱེད་པ་པོ་མེད་པའི་བྱ་བྱེད་ཐ་མི་དང་པ་དེ་
གང་ཡིན་ཅེ་ན། བྱ་བ་བྱེད་པའི་གནས་སྐབས་སུ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དངོས་སུ་མི་སྐྱང་བ་ཞིག་ཤི། དེ་ཡང་བྱེད་པ་པོ་
གཞན་མི་སྐྱང་ཞེས་པས། དཔེར་ན། བདག་འགྲོ་འོ། ལྷ་བྱུང་ཚོ། འགྲོ་བ་དེ་བྱ་ཚོགས་ཡིན་ཀྱང་། འགྲོ་བྱ་
འགྲོ་བྱེད་གཉིས་ཀ་བདག་ཡིན་པས། འགྲོ་བྱ་ལས་གཞན་པའི་འགྲོ་བྱེད་མེད་པས་ན་འདི་ལ་བདག་གཞན་གྱི་དབྱེ་
བའང་མི་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། ཡང་བྱ་བ་བྱེད་པའི་གནས་སྐབས་སུ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་མི་སྐྱང་ཞེས་པས། དཔེར་ན།
རྩ་མཐུན་གྱི་འཁོར་ལ་འཁོར་རོ། ལྷ་བྱུང་ཚོ། དང་དོར་སྐོར་བྱེད་གཞན་ཡོད་ཀྱང་། འཁོར་བཞིན་པའི་གནས་
སྐབས་སུ་སྐོར་བྱེད་གཞན་མེད་པར་རང་གི་ངང་གིས་འཁོར་བས་གནས་སྐབས་དེར་བྱ་བྱེད་ཐ་མི་དང་པའི་ཆ་ནས་བསྐོར་
ཞེས་མི་བརྗོད་པར་འཁོར་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན་ནོ། ཡང་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དངོས་སུ་མི་སྐྱང་ཞེས་པས། དཔེར་ན།
སྐྱེས་བུ་ཞིག་གི་མདུན་དུ་རྩལ་ལྷག་རང་བཞིན་གྱིས་གསེར་དུ་གྱུར་བའི་ཚོ། སྐྱེས་བུ་དེའི་བསོད་ནམས་ཉིད་བྱེད་པ་
པོ་གཞན་ཡིན་མོད་ཀྱང་དངོས་སུ་མི་སྐྱང་བ་དང་རྩལ་ལྷག་རང་ཉིད་ཀྱི་འབྱུང་བ་རྣམས་ཀྱི་བྱེད་པས་འགྱུར་བའི་ཆ་ནས།
རྩལ་ལྷག་གསེར་དུ་བསྐྱུར་ཅིས་མི་བརྗོད་པར་གྱུར་ཅིས་བརྗོད་པ་ཤི། དེ་ཡང་ཞིབ་དུ་དཔྱད་པའི་ཚོ་དངོས་པོའི་རང་
བཞིན་སོ་སོ་ནས། རང་གིས་རང་ལ་བྱ་བ་བྱེད་པ་འགལ་ཡང་། སྤྱི་ལྗོན་རྒྱུ་ལས་པ་ནས་ཐ་སྐྱོད་ཅོམ་ལ་འགལ་བ་
མེད་དོ། དེ་དག་གིས་མཚོན་ནས་སྐབས་འདིར་བྲ་ཞིང་ཞིབ་པའི་སྤོས་བརྒྱུ་དགོས་པ་མང་དུ་སྐྱང་ངོ།

གསུམ་རྗེས་འཇུག་གི་རྟགས་ཀྱི་འཇུག་པ་བཤད་པ་ལ་གཉིས། རྗེས་འཇུག་གི་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་བཤད་པ་དང་།
རྗེས་འཇུག་གི་རྟགས་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་བཤད་པའོ། དང་པོ་ལ་གཉིས། སྤྱིར་རྟགས་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་དང་། བང་
གསེས་བརྒྱུད་དུ་དབྱེ་བའོ། དང་པོ་ནི། རྗེས་འཇུག་ཡི་གེ་བརྒྱ་པོ་ལ། སོ་སོ་མ་ཞིང་གསུམ་དུ་དབྱེ། ཞིབ་པ་ཤི།
རྗེས་འཇུག་གི་ཡི་གེ། གང་ད་ན་བ་མ་འ་ར་ལ་ས་ལྷོ་བརྒྱ་པ་དེ་རྣམས་ལ། སོ་ཡིག། གང་ད་བ་ས་བཞི་དང་།

མོ་ཡི་བཤམ། ང་མ་འག་གསུམ་དང་། མ་ཞིང་། ཉ་ར་ལ་གསུམ་རྩེ་གསུམ་དུ་དབྱེ་བར་བྱའོ། ཞེས་སོ། གཉེས་
 པ་ནང་གསེས་བརྒྱད་དུ་དབྱེ་བ་ནི། སོ་ལ་སྐྱེས་བུ་རབ་འབྲིང་གསུམ། མོ་ལ་མོ་དང་ཤིན་ཏུ་མོ། མ་ཞིང་འགྱུར་
 དང་མཚན་གཉེས་དང་། མཚན་མེད་དག་དང་གསུམ་དུ་འདོད། ཅེས་པ་རྩེ། རྗེས་འདྲུག་ལ་རྟགས་གསུམ་དུ་
 རྩེས་པ་དེ་ལ། སྐྱར་ཡང་ནང་གསེས་ཀྱིས་བརྒྱད་དུ་དབྱེ་རྩེ། སོ་ཡི་བཤམ་བཞི་ལ་ག་མཐའ་སའི་ཡང་འདྲུག་ཅན་
 སྐྱེས་བུ་རབ་དང་། བ་མཐའ་སའི་ཡང་འདྲུག་ཅན་སྐྱེས་བུ་འབྲིང་དང་། ག་ད་བ་སའི་མཐའ་ཅན་ཡང་འདྲུག་མེད་པ་
 སྐྱེས་བུ་ཐ་མ་རྩེ་གསུམ་དུ་འདོད་པ་དང་། མོ་ཡི་བཤམ་གསུམ་ལ། ད་མ་སའི་ཡང་འདྲུག་ཅན་མོ་ཅོམ་དང་། ད་མ་
 འའི་མཐའ་ཅན་ཡང་འདྲུག་མེད་པ་ཤིན་ཏུ་མོ་རྩེ་གཉེས་སུ་འདོད་པ་དང་། མ་ཞིང་གསུམ་ནི། མིང་གཞིའི་སོ་ཡི་བཤམ་
 བོ་མཐའ་དའི་ཡང་འདྲུག་ཡོད་མེད་གཉེས་ཀ་དང་། མོ་ཡི་བཤམ་བོ་མཐའ་ཡང་འདྲུག་མེད་པ་ཁོ་ན་དང་། མ་ཞིང་
 བོ་མཐའ་ཡང་འདྲུག་ཡོད་པ་ཁོ་ན་རྩེ། གསུམ་ནི་འགྱུར་བ་མ་ཞིང་དང་། མིང་གཞིའི་སོ་ཡི་བཤམ་བོ་མཐའ་ཡང་
 འདྲུག་ཡོད་པ་ནི་མཚན་གཉེས་མ་ཞིང་དང་། མིང་གཞིའི་མ་ཞིང་བོ་མཐའ་ཡང་འདྲུག་མེད་པ་ནི་མཚན་མེད་མ་ཞིང་
 རྩེ་གསུམ་དུ་དབྱེ་བར་འདོད་དོ་ཞེས་སོ།

གཉེས་པ་རྗེས་འདྲུག་བོ་རྟགས་ཀྱི་འདྲུག་ཚུལ་བཤད་པ་ལ་གཉེས། མདོར་བཟུན་པ་དང་། རྒྱས་པར་བཤད་
 པའོ། དང་པོ་ནི། དེ་ཡང་བྱེད་པ་བཞི་བྱེད་དེ། གང་ལ་འདྲུག་བྱེད་གང་གིས་བྱེད། རི་ལྟར་འདྲུག་བྱེད་ཅི་
 རྩེར་བྱེད། ཅེས་པ་རྩེ། དེའང་རྗེས་འདྲུག་སོ་སོ་མ་ཞིང་གསུམ་པོ་ལའང་བྱེད་པ་བཞི་བཞིའི་སྐོར་ནས་འདྲུག་
 ཚུལ་ཤེས་པར་བྱ་རྩེ། འདྲུག་ཡུལ་ཡི་བོ་གང་ལ་འདྲུག་པར་བྱེད་པ་དང་། འདྲུག་པོ་གང་གིས་འདྲུག་པར་བྱེད་པ་
 དང་། ཚུལ་རི་ལྟར་འདྲུག་པར་བྱེད་པ་དང་། དགོས་པ་ཅིའི་རྩེར་འདྲུག་པར་བྱེད་པ་རྣམས་ཀྱིས་སོ། ཞེས་པའོ།
 གཉེས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་བཞི། གང་ལ་འདྲུག་པ་བཤད་པ། གང་གིས་འདྲུག་པ་བཤད་པ། རི་ལྟར་འདྲུག་
 པ་བཤད་པ། ཅི་རྩེར་འདྲུག་པ་བཤད་པའོ། དང་པོ་ནི། གང་ལ་ཡི་བོ་ཐམས་ཅད་ལ། ཞེས་པ་རྩེ། རྗེས་
 འདྲུག་བོ་ཡི་བོ་བརྒྱ་པོ་དེ་དག་འདྲུག་ཡུལ་གྱི་ཡི་བོ་གང་ལ་འདྲུག་ན་ཀ་ནས་ཨའི་བར་གྱི་མིང་གཞིའི་ཡི་བོ་ཐམས་
 ཅད་ལ་བྱི་བྲག་མེད་པར་འདྲུག་གོ། འོ་ན་རྗེས་འདྲུག་བོ་འདྲུག་ཡུལ་ཡི་ན་ན། འདོར་བཟུན་མིང་གཞིའི་ཡི་བོ་ཡི་ན་

पस'प्रव'वम'वे'न। म'प्रव'हृ। क्स'हैस'प'ह'ग्रीस। म'पस'प'रि'प'कुन'दु। द'स'द'वा'के'य'द'र'हृवा'
प'द'वा'गो। द'के'न'र'य'क'म'स'गुरे। स'के'वा'द'प'म'क'म'स'गुरे। वेस'वा'सु'द'स'प'रि'सु'र'र'।

वा'शैस'प'वा'द'वी'स'र'हृवा'प'व'प'द'प'के। वा'द'वी'स'व'हु'प'दे'द'वा'वी'स। वेस'प'हृ। यि'वो'प'म'स'
ठ'द'गुरे'हैस'सु'र'हृवा'प'प'ये'यि'वो'वा'द'द'वा'द'वे'वा'वी'स'र'हृवा'प'र'गुरे'ठ'न। स'र'व'प'द'प'रि'हैस'र'हृवा'वी'
यि'वो'व'हु'प'दे'द'वा'वी'स'र'हृवा'गो'वे'स'स'।

वा'सु'म'प'र। ई'ल्ल'र'र'हृवा'प'व'प'द'प'य'वा'शैस। म'द'र'व'ल्ल'न'प'द'द'। कुर'स'प'र'व'प'द'प'र'। द'द'प'के।
ई'ल्ल'र'क'म'प'वा'शैस'यि'न'गुरे। हृ'यि'र'हृवा'कु'य'द'क'गुरे'कु'य'। वेस'प'हृ। हैस'र'हृवा'क'म'स'कु'य'ई'ल्ल'र'r'हृवा'प'द'द'
क'म'प'वा'शैस'गुरे'ल्ल'न'स'प'े'स'प'र'व'गुरे। हैस'र'हृवा'ल्ल'वा'स'कु'य'गुरे'हृ'द'वा'व'न'दु'र'गुर'व'हृ'रि'r'हृवा'कु'य'द'द'
दे'ल्ल'र'ल्ल'वा'स'प'स'द'क'ठ'वे'वा'ल्ल'न'प'द'क'गुरे'r'हृवा'कु'य'य'। वेस'स'। वा'शैस'प'कुर'स'p'र'v'p'द'p'य'वा'शैस।
हृ'रि'r'हृवा'कु'य'v'p'द'p'द'द'। द'क'गुरे'r'हृवा'कु'य'v'p'द'p'र'। द'द'प'य'वा'शैस। द'वा'व'न'हृ'र'r'हृवा'कु'य'
v'p'द'p'द'द'। व'द'वा'वे'स'वे'व'हृ'r'हृवा'कु'य'v'p'द'p'र'। द'द'प'के। य'वा'सु'म'स'वा'शैस'म'के'द'वा'सु'म'
द'वा'व'न'p'र'म'वा'सु'म'दु'r'हृवा'। ठ'स'प'हृ। हैस'r'हृवा'वी'यि'वो'v'हु'य'स'। य'ल्ल'स'p'र'v'p'द'द'द'व'वा'सु'म'
के'द'वा'वे'रि'यि'वो'वा'द'य'ल्ल'वा'स'गुर'द'व'हृ'द'p'रि'हृ'वा'द'द'स'द'वा'p'd'd'। दे'व'वे'क'दु'य'ठ'म'द'द'वे'क'दु'य'
वा'शैस'ल्ल'वा'स'न'व'न'p'd'd'। र'गुर'v'p'द'd'म'क'न'वा'शैस'द'd'म'क'न'के'd'म'के'द'वा'सु'म'ल्ल'वा'स'n'p'r'm'हृ'र'k'
p'r'r'हृवा'p'यि'n'के'वे'स'स'। वा'शैस'p'v'द'वा'वे'स'वे'v'हृ'r'हृवा'कु'य'v'p'द'p'के। द'वा'p'वा'सु'म'शै'द'क'द'सु'द'
द'म'। वा'य'गुरे'v'न'p'v'd'p'सु'द'n'। दे'य'd'd'v'द'वी'ह'p'स'gुरे'स'। दे'य'd'द'वा'v'न'वा'शैस'सु'द'द'। म'के'द'
वा'सु'म'दु'वा'd'वा'शै'वा'स'p'। द'वा'd'd'p'द'v'न'द'वा'p'r'r'gुर'। व'n'd'd'p'd'v'v'न'p'r'r'gुर'। वा'शैस'ग'
द'वा'd'd'p'd'gुर'n'। दे'के'वा'शैस'ग'ठ'n'दु'r'gुर'। वा'शैस'ग'द'वा'd'd'm'p'd'd'n'। वा'd'दु'y'd'के'म'r'gुर'र'।
दे'स'n'r'gुर'v'd'd'm'k'k'वा'शैस'd'd'। म'क'n'के'd'वा'd'd'वा'सु'म'दु'r'd'द'। दे'के'हृ'यि'r'हृवा'कु'y'य'। वेस'p'
हृ'। वे'द'दु'v'p'द'p'ल्ल'r'hृ'वा'd'd'स'द'वा'p'हैस'r'हृवा'य'यि'वा'य'ल्ल'स'p'v'p'd'd'v'वा'सु'म'शै'द'दु'द'द'v'के'

མཐའ་འདྲེན་ཚུལ་བཤད་པ་དང་། རྣམ་དབྱེ་སོགས་འདྲེན་ཚུལ་བཤད་པའོ། དང་པོ་ནི། ཕོ་ཡིས་ཕོ་ཡི་མིང་མཐའ་
 དྲང་། མ་མིང་གིས་ནི་མ་མིང་ངོ་། ཞེས་པ་ལྟེ། དེ་ཡང་། ཅིག་ཅར། ཐང་ཀ། ལྷུབ་པ། གཉིས་ཀ།
 མཁྱེན་ད་པ། འཁྱོར་ད་པ། བསྐྱེད་ད་པ། ཐུགས་ཀ། བསྐྱབས་པ། དཔོངས་པ། ལོ་མས་པ། ལྷ་བྱ།
 མིང་ལྷ་མའི་མཐའ་ལྷོ་འདྲུག་ཕོ་ཡིག་གིས་མིང་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཆ་གས་ཡིན་པས་མཐའ་ལྷོ་འདྲུག་པའི་མིང་མཐའ་གཞན་
 ཀྱི་མིང་གཞིའི་ཕོ་ཡིག་དྲང་བར་བྱ་ཞིང་། དེ་བཞིན་དུ། གསིང་མ། ཐམ་ག། དགའ་བ། ལྷ་བྱ་མ་ཡིག་
 གིས་མིང་གཞིའི་མོ་འི་མིང་མཐའ་དྲང་བ་དང་། དགུན་ཁ། དབྱར་ཁ། གསལ་ཁ། ལྷ་བྱ་མ་མིང་གི་མིང་མཐའ་
 དྲང་བར་བྱའོ་ཞེས་སོ། དེ་ཡང་མིང་མཐའ་རྟགས་མཚུངས་ཁོ་ན་འདྲེན་པ་ལྷ་བྱར་གསུངས་པ་ནི། གཙུ་ཆེ་བ་
 ཅམ་ལ་དཔོངས་པ་ཡིན་པས་དེ་ཁོ་ནར་མ་ངེས་ཏེ། ལྷག་མ། ཚད་མ། ཚབ་མ། ལྷས་མ། ལྷ་བྱ་ཕོས་མོ་
 དང་། ཀྱང་པ། དམ་པ། མདའ་པ་ལྷ་བྱ་མོས་ཕོ་དང་། ལྷན་མོ། བལྱར་བ། ལྷུལ་བ། ལྷ་བྱ་མ་མིང་
 གིས་མོ་དྲངས་ཡང་མང་དུ་འབྱུང་ཞིང་། དེ་ཉིད་རྟགས་མ་མཐུན་ཀྱང་བཟོ་བའི་གཙུ་བོར་བྱས་ནས་ལྷ་བྱ་མཐུན་དྲངས་
 པ་ཡིན་པས་སྤུམ་རྟགས་གཉིས་ཀའི་དངོས་བཞུན་གྱི་དཔོངས་པར་གནས་སོ། གཞན་ཡང་ལྷར་ན་ར་ལ་གསུམ་
 ཡང་འདྲུག་ཅན་མ་མིང་དང་། ང་མ་ཡང་འདྲུག་ཅན་མོར་བཞག་པ་ནི། འདྲུག་ཡང་འདྲུག་བརྟེན་པའི་སྐྱ་གདངས་
 ཀྱི་རྩ་པ་འཆད་པའི་སྐབས་དང་། འདྲིར་དེ་རྣམས་ཕོ་རྟགས་སྤུ་བཞག་པ་ནི། ཡང་འདྲུག་གི་རྟགས་ཀྱིས་མིང་
 མཐའ་འདྲེན་པ་སྐབས་དོན་ཡིན་པས་མི་འགལ་ལོ། གཞན་ཡང་དཀོན་ཅོག། རིན་ཅེན། ལྷན་ཅིག། ཐབས་
 ཅིག། ཆབས་ཅིག། ལྷོད་ཀོར། ལྷོད་ཀོར། བད་ཀོར། ཡུངས་ཀར། ལྷུག་ར། ལྷ་བྱ་བད་ལྷོད་ལ་
 རྟགས་མཚུངས་འདྲེན་པ་གཉིས་ཏུ་མང་ཡང་ཕལ་ཆེར་སྐད་གསར་བཅད་ཀྱི་རྩས་དག་མང་བས་རྩལ་པར་མངོན་ནོ།

གཉིས་པ་རྣམ་དབྱེ་སོགས་འདྲེན་ཚུལ་བཤད་པ་ལ་གཉིས། ལྷིར་འདྲེན་ཚུལ་བཤད་པ་དང་། བང་
 གསེས་འདྲུག་ཚུལ་བཤད་པའོ། དང་པོ་ནི། མིང་མཐའ་དེ་དག་ཉིད་ཀྱིས་ནི། དེ་ཉིད་རང་གི་སྐྱ་མཐུན་པའི།
 ཚོས་དངོས་ལས་དང་བྱེད་པ་དང་། ལྷིན་དང་འབྱུང་བྱངས་འབྲེལ་པ་དང་། གནས་དང་བོད་པའི་སྐྱ་ཡང་དྲང་
 གཞན་ཡང་སྤུ་བལྱུ་བཅས་དང་། འབྲེད་ལུང་བསྐྱར་དང་བདག་ཕོ་དང་། དགག་སྐྱབ་རྒྱན་དང་དུས་འའང་འདྲུག།

དེ་དག་ལྟ་བུ་གསུམ་འདྲེན་པས་འབྱུང་། ཞེས་པ་ལྟེ། བཤད་མ་ཐག་པའི་མིང་ལྟ་བུ་དེ་དག་ཉིད་ཀྱིས། མིང་མཐའ་
 དེ་དག་ཉིད་རང་གི་རྟལ་སྐྱོད་མཚུངས་པའམ་བཟོ་དེ་པ་བའི་བཟ་སྐྱོད་མཚུན་པར་གྱུར་པའི་རྣམ་དབྱེ་དང་པོ་ཚོས་དངོས་ཏེ་
 རོ་པོ་ཚོས་བཟོ་དེ་པ་དང་། གཉིས་པ་ལས་སྤུ་བྱ་བ་དང་། གསུམ་པ་བྱེད་པ་དོའམ་བྱེད་པ་ཚོས་དང་། བཞི་པ་
 ལྷན་པའི་ལྷུང་གིས་མཚོན་ནས་ཆེད་དུ་བྱ་བ་དང་། ལྟ་བུ་འབྱུང་བྱུངས། ལྟ་བུ་འབྲེལ་བ་དང་། བདུན་པ་གཞུང་
 གཞི། བརྒྱད་པ་བོད་པའི་སྐྱོད་རྣམས་ཀྱང་དྲང་བར་བྱ་ཞིང་། དེ་བཞིན་དུ་གཞན་ཡང་རྣམ་དབྱེའི་ཡན་ལག་ཏུ་རྒྱུར་པའམ།
 མ་རྒྱུར་པའི་ཚོགས་སྐྱོད་སྤྱོད་དང་། ལྷག་བཅས་དང་། འབྱེད་སྤྱད་དང་། བརྒྱན་པ་དང་། བདག་པོ་དང་།
 དགག་པ་དང་། ལྷུང་པ་དང་། ཚོགས་རྒྱན་དང་། དུས་ཏེ་ཚོ་སྐབས་ལ་འཇུག་པའི་སྐྱོད་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་རྣམས་
 ཀྱང་ལྟ་བུ་མ་མིང་མཐའ་གསུམ་གྱིས་འདྲེན་པར་བྱེད་པ་ན་སྤྱོད་ཚུལ་ལེགས་པར་འབྱུང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པ་ལྟེ། དེ་དག་
 ལས་ལྟ་བུ་པ་འདྲེན་ཚུལ་སྤུ་བྱ་བར་ཡང་འབྱུང་ལ། གཞན་ཡང་ཨི་ལྷན་དང་། ལ་དོན་དང་། ལྷན་བཟུང་དང་།
 ལྷག་བཅས་དང་། འབྱེད་སྤྱད་དང་། བདག་པོ་དང་། ཚོགས་རྒྱན་དང་། རིང་སོགས་ཀྱི་ཚོགས་སྐྱོད་རྣམས་མིང་ལྟ་
 མའི་རྗེས་འཇུག་གི་གསུམ་གྱིས་སྐྱོད་རྟལ་སྐྱོད་དུ་མཚུན་པ་ཇི་ལྟར་འདྲེན་ཚུལ་གྱི་དོམ་ཚོགས་མདོར་བཟུངས་དེ་གཞི་བོས་
 རང་ལོ་ཉེར་གསུམ་གྱི་ཚོ་བཞོད་ཟེན་པས་དེར་ཤེས་པར་བྱའོ།

གཉིས་པ་ནང་གསེས་འཇུག་ཚུལ་བཤད་པ་ལ་གཉིས། མདོར་བཟུན་པ་དང་། རྒྱས་པར་བཤད་པོ་འོ། དང་
 པོ་ནི། དེ་དག་ནང་གསེས་གང་འཇུག་པ། མཐར་སྐྱར་འོག་མའི་མིང་དོན་ལས། ཞེས་པ་ལྟེ། རྣམ་དབྱེ་དང་ཚོགས་
 ལྷན་དེ་དག་གི་ནང་གསེས་གང་དང་གང་ཞིག་འཇུག་པ་ནི། གཙོ་བོར་རྣམ་དབྱེའི་སྤྱད་དང་བཅས་པའི་མིང་ཚོགས་དེའི་
 མཐར་སྐྱར་རྒྱུད་ཀྱི་མིང་དོན་འོག་མ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། ཞེས་སོ། གཉིས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་གཉིས། རྣམ་
 དབྱེའི་ནང་གསེས་གང་ཞིག་འཇུག་པ་བཤད་པ་ལ་གཉིས། རྣམ་དབྱེའི་ནང་གསེས་གང་ཞིག་འཇུག་པ་དང་། ལྷན་གྱི་
 ནང་གསེས་གང་ཞིག་འཇུག་པ་བཤད་པོ་འོ། དང་པོ་ནི། ལྷི་འཇུག་ཡོད་དམ་བྱེད་པ་ཡོད། དེ་བཞིན་ཆེད་བྱེད་
 ཏེན་བྱེད་དང་། ལས་བྱ་སྤྱད་བྱ་བསྐྱུ་བར་བྱ། ལྷོན་དུ་འོས་པ་གནས་པ་འམ། ཞེས་པ་ལྟེ། དེ་ལ་རྣམ་དབྱེའི་
 ནང་གསེས་གང་དང་གང་ཞིག་འཇུག་པ་ནི། མིང་བདུད་ཅི་ལྟ་བུའི་རྗེས་སུ་གང་ཞིག་ལྟ་བུ་སྤུ་བྱ་ལ་འཇུག་པའི་སྐྱོད་

*སོགས་ཡོད་ན་མིང་ལྟ་མ་ལ་ཚམ་དབྱེ་དང་པོ་འཇུག་པ་ཡིན་ཀྱང་བོད་སྐད་ལ་དང་པོ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་སྐྱ་མེད་པ་གཙུག་པ་ས་བདུད་ཅི་དང་ཞེས་ལྟ་བུ་འདུག། ལྟོར་ན་བདུད་ཅི་ཉིད་གང་ཞེས་ལྟ་བུ་དང་། ཡང་མིང་དེའི་མཐའ་འཚོ་བར་བྱེད་ལྟ་བུ་བྱེད་པའི་སྐྱ་སོགས་ཡོད་ན་ཚམ་དབྱེ་གསུམ་པ་འཇུག་པ་ས་བདུད་ཅི་ས་འཚོ་བར་བྱེད་ལྟ་བུ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྐྱར་ཏེ། མོས་པ་ལྟ་བུ་ཆེད་དུ་བྱེད་པའི་སྐྱ་ཡོད་ན་ཚམ་དབྱེ་བཞི་འཇུག་པ་ས་བདུད་ཅི་ལ་མོས་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཡང་རྟིན་ལྟ་བུ་རྟིན་བྱེད་ཀྱི་སྐྱ་སོགས་ཡོད་ན་ཚམ་དབྱེ་བདུན་པ་འཇུག་པ་ས་བདུད་ཅི་ལ་རྟིན་ལྟ་བུ་དང་། ཡང་བསྐྱར་ལྟ་བུ་ལས་སུ་བྱ་བའི་སྐྱ་ཡོད་ན་ཚམ་དབྱེ་གཉིས་པ་འཇུག་པ་ས་བདུད་ཅི་ར་བསྐྱར་ལྟ་བུ་དང་། ཡང་ལྷང་བར་བྱ། ལྟ་བུ་ལྷང་བྱའི་སྐྱ་སོགས་ཡོད་ན་ཚམ་དབྱེ་ལྟ་བུ་འཇུག་པ་ས་བདུད་ཅི་ལས་ལྷང་བར་བྱ་ལྟ་བུ་དང་། ཡང་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུ་བསྐྱབ་བར་བྱ་བའི་སྐྱ་ཡོད་ན་ཚམ་དབྱེ་ལྟ་བུ་འཇུག་པ་ས་བདུད་ཅི་འི་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུ་དང་། ཡང་རྩོན་དུ་མིང་བདུད་ཅི་མ་ལྟ་བུ་ཡོད་ན་དེ་ལ་འང་བདག་ལ་འཚི་མེད་སྟོ་ལྟ་བུ་འཕོད་པར་འོས་པའི་དོན་ཡོད་ན་ཚམ་དབྱེ་དང་པོ་འཇུག་ཅིང་བོད་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྐྱའང་སྐྱར་དགོས་པས། བདུད་ཅི་མ་ཀྱེ་བདག་ལ་འཚི་མེད་སྟོ་ལ། ལྟ་བུར་འགྱུར་བ་སོགས་ཤེས་པར་བྱ་གྱི། འཇམ་ཉི་མུང་པའི་ཚོགས་སྐད་དོ། གཤམ་ཡང་མིང་མཐའ་ཚམ་གྱིས་ཚམ་དབྱེ་འདྲེན་པ་དང་། མིང་མཐའ་མིང་མཐའ་གཤམ་དང་ས། དེས་ཚམ་དབྱེ་འདྲེན་པའང་ཡོད་དོ། གཤམ་ཡང་། དེས་གཟུང་གི་སྐྱ་སོགས་ཡོད་ན་ལྟ་མར་དང་པོ་དང་། བསྐྱབ་བྱའི་སྐྱ་སོགས་ཡོད་ན་ལྟ་མར་གསུམ་པ་དང་། མིང་མཐའ་དེ་ལས་བྱུང་བའི་སྐྱ་འཇམ། དགར་བྱའི་སྐྱ་འཇམ། བསྐྱབ་བྱའི་སྐྱ་སོགས་ཡོད་ན་ལྟ་མར་ལྟ་བུ་དང་། རྟིན་བྱེད་ལྟར་རྣང་གི་བྱ་ཚོགས་སོགས་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། བདུད་ཅི་དེ། བཟློང་པས་ཉི་མ་དང་མཚུངས། ས་ལས་རྩ་སྐྱེས། མི་ལས་ལྟ་བུ་དང་། མི་རྟག་པ་ལས་དངོས་པོར་གྱུ་བ། མཚོན་ཁར་བསད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ་འོ།

གཉིས་པ་སྐད་ཀྱི་ནང་གསེས་གང་ཞེས་འཇུག་པ་བཤད་པ་ནི། གཤམ་ཡང་ཚོགས་དོན་འོག་མ་ལས། བལྟ་རྒྱ་ཡོད་དམ་མེད་པ་དང་། བོད་མ་ལས་ཀྱང་དེ་བཞིན་ཏེ། ཚམ་གྲངས་དག་ཀྱང་བཞོད་པ་ལས། བསྐྱར་བ་ཡོད་དམ་མེད་པ་དང་། པོ་སྐྱ་དང་ནི་པོ་སྐྱ་དག། མིང་གི་མཐའ་ན་ཡོད་མེད་དང་། རྒྱན་དུ་རྒྱར་པ་ཚམས་ལ་ཡང་། དོན་ལ་བརྟེན་པ་ཡོད་མེད་དང་། བརྟན་བྱ་ལྟག་མ་ཡོད་མེད་དང་། ཚོགས་དོན་རྩོགས་དང་མ་རྩོགས་གྱིས།

• ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་འཇུག་པའི་ཚམ།

དེ་དག་ནང་གསེས་ཀླུ་པར་དེ། ཇིས་པ་ཉི། གཞན་ཡང་རིང་མཐའི་ཚིག་ལྟར་པར་གསེས་གང་ཇིག་འདྲར་པར་
 འགྱུར་བ་ནི། བཟོ་དང་འདྲི་ཅམ་གྱིས་གྲུབ་པ་རེ་གཞིས་ཡོད་པ་མ་གཏོགས་པལ་ཆེར་རིང་དེའི་མཐའ་སྐྱར་རྒྱུ་ལྟེ་ཚིག་
 རྟོན་འོག་མ་ལས་ཤེས་དགོས་ཏེ། ཚིག་རྟོན་འོག་མ་ཤོང་མ་དང་མཚུངས་པ་ལས། ཤོང་མ་བཟུ་རྒྱུ་ཡོད་ན། མིང་
 ལྷ་མའི་མཐའ་སྐྱར་པའི་ཚིག་ལྟར་སྐྱར་དགོས་ཏེ། ལྷ་དང་། མི་དང་། ལྷ་མ་ཡིན་དང་། དྲི་ཟར་བཅས་པའི་འཇིག་
 རྟོན་ཡི་རང་ཉི། ལྷ་བྱ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཚིག་རྟོན་ཤོང་འོག་མཚུངས་པ་ལས་འོག་མ་བཟུ་རྒྱུ་ཡོད་ན་འོག་མ་སྐྱར་
 པའི་ཚིག་ལྟར་སྐྱར་དགོས་ཏེ། ལྷས་ཀྱང་བཏུང་ན་མིས་ལྷ་ཅི་སྟོས། ལྷ་བྱ་དང་། མཇུག་ཏུ་བྱ་ཚིག་ལྟར་ལྷ་བྱར་
 ལྷན་ཅིག་སྟེ་པ་བའི་ཕྱིར། ཚིག་རྟོན་ལྷ་མ་ཀླུ་མ་ལ་ཕྱི་མ་བཟུན་དགོས་པ་ལྟར། ལྷ་དང་པའི་བྱ་བྲག་བཟུན་པའི་སྐྱར་སྐྱར་
 དགོས་ཏེ། གསེར་དངུལ་རངས་ལྷགས་གཤམ་ཚོར་སྐྱར། ལྷ་བྱ་དང་། ཕྱི་མར་མིང་ཚིག་གི་ཀླུ་མ་གྲངས་
 གཅིག་གམ་གཅིས་སམ་མང་པོ་བཞོད་པ་ལས། དེ་དག་ཀྱང་གལ་ཏེ་རྟོན་བསྐྱར་བ་ཡོད་ན། ལྷ་མའི་ལྷ་མར་ཀླུ་
 གྲངས་ཀྱི་འབྲེད་པའི་སྐྱར་དགོས་ཏེ། འཆི་མེད་དམ། ཀླུ་མ་དང་དམ། མིག་མི་འཇུ་མ་ནི་ལྷོ། ལྷ་བྱ་དང་།
 ཚིག་རྟོན་གཅིས་ཀྱི་བསྐྱར་བ་ཡོད་ན་ཀླུ་གྲངས་ཀྱི་སྐྱར་པའི་སྐྱར་སྐྱར་དགོས་ཏེ། གཏུབ་ཤིང་གཏུབ་ཤིང་དྲད་ཏུ་གསོལ་
 པར་བྱེད། ལྷ་བྱ་དང་། མིང་གི་མཐའ་པ་ལྷ་བྱའི་མོ་སྐྱ་གསར་དུ་སྐྱར་ཡོད་ན་མིང་མཐའ་དེ་ཉིད་བདག་པོའི་སྐྱར་འགྱུར་
 པ། རྟེན་པ། ལྷ་བྱ་དང་། མིང་གི་མཐའ་མེད། མིན་ལྷ་བྱའི་མོ་སྐྱར་གཏོགས་པ་གསར་དུ་སྐྱར་
 ཡོད་ན། མིང་མཐའ་དེ་ཉིད་དགག་པའི་སྐྱར་འགྱུར་པ། འཆི་མེད། ལྷ་མིན། ལྷ་བྱ་དང་། གསར་དུ་སྐྱར་བ་
 མ་ཡིན་པར་དང་པོ་ནས་མིང་གི་ཆ་གས་སུ་ཡོད་ན་པོ་མོའི་སྐྱ་དེ་བདག་སྐྱ་དང་དགག་སྐྱར་མི་འགྱུར་བར། ཇོ་བོ་གང་།
 ཡིན་པ་དེ་ཉིད་དུ་སྐྱབ་པའི་སྐྱར་མི་འགྱུར་བར། ཇོ་བོ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་སྐྱབ་པའི་སྐྱར་འགྱུར་པ། དམ་པ། ལྷ་མ་
 ལྷ་བྱ་དང་། ཚིག་རྟོན་ལྷ་མ་དང་ཚོས་མཐུན་པའི་ཕྱི་ཚིག་གཞི་གཅིག་ཏུ་བཟུ་རྒྱུ་ཡོད་ན། ལྷ་མ་ལ་མཐུན་པའི་རྒྱན་
 དུ་རྒྱར་པའི་ཚིག་ལྟར་སྐྱར་དགོས་ཏེ། མཛོས་ཀྱང་མཛོས་ལ་འོད་ཀྱང་འཚོར། ལྷ་བྱ་དང་། ལྷ་ཕྱི་ཚོས་མི་མཐུན་
 པ་གཞི་གཅིག་བཟུ་ན། ལྷ་མར་མི་མཐུན་པའི་རྒྱན་འཇུག་ཉི། རྩོལ་སྤངས་པར་ཀྱང་དགའ་འཇོམས་པ། ལྷ་བྱ་ཉི།
 རྒྱན་དུ་རྒྱར་པའི་ཚིག་ལྟར་དེ་དག་ཀྱང་ངེས་པར་རྟོན་ལ་བསྟེན་ཡོད་ན་མི་སྐྱར་དུ་མི་རུང་ཞིང་། ཚིག་མཛོས་བྱེད་

ཚམ་ཡིན་ན་མ་སྐྱར་ཀྱང་རུང་བ་དང་། ཚོག་དོན་ལྡན་མའི་དེ་མ་ཐག་ཏུ་བརྟན་བྱ་ལྷག་མ་ཡོད་ན་ལྡན་མ་ལ་ལྷག་བཅས་ཀྱི་
 ཐུང་སྐྱར་དོན་ཏེ། ལྷན་བཏབ་ལྷེ་བཞག་ལྷ་བྱ་དང་། ཚོག་དོན་ལྡན་མའི་དེ་མ་ཐག་ཏུ་བརྟན་བྱ་ལྷག་མ་མེད་པར་
 རྫོགས་ན་སྐྱར་བལྟའི་ཐུང་སྐྱར་དོན་ཏེ་རྫོགས་སོ། ལྷ་བྱ་ཚམ་དབྱེ་དང་ཚོག་ཐུང་དེ་དག་གི་ཅང་གཤེས་གང་དང་གང་
 ཞིག་འདུག་ཅིང་དོན་ཅི་འདྲ་ཞིག་སྟོན་པ་ཚམ་པར་དབྱེ་བར་བྱའོ་ཞེས་སོ། དེ་ཡང་ཚམ་དབྱེ་ནི་ལེགས་སྐྱར་གྱི་སྐད་ལ།
 མིང་གི་མཐར་སྐྱར་བས་ཚོག་ཏུ་འགྲུབ་པར་བྱེད་པའི་རྟེན་སེ་སོགས་ཉེར་གཏིག་ལྷོ། བོད་སྐད་ལ་འདྲ་ལེགས་སྐྱར་དང་
 བརྟན་ནས་ལྡར་གྱི་ཚམ་དབྱེ་བདུན་པོ་དེ་ཚམས་གཏིག་ཚོག་ཉིད་དང་། གཉིས་ཚོག་དག་དང་། མང་ཚོག་ཚམས་ཀྱི་
 དབྱེ་བས་ཉེར་གཏིག་ཏུ་འགྲུར་ཞིང་། འདི་ཚམས་ཀྱི་བྱུང་པར་ཕྱ་མོ་ཚམས་ཤིན་ཏུ་འབྱེད་དཀའ་བར་སྐྱང་ཡང་ཡི་གེས་
 འདིགས་པས་མ་སྟོས་སོ།

ཚོག་ཐུང་ནི། མིང་ཚོག་ལ་མ་སྐྱར་ན་རང་སྟོབས་ཀྱིས་དོན་མི་སྟོན་ཅིང་། མིང་གི་ཐོག་མཐའ་དང་པར་དུ་
 སྐྱར་ན་བརྗོད་བའི་བ་དང་། མཚམས་སྟོར་བ་དང་། དོན་གསལ་པ་ལ་ཐད་འདོགས་པ་ཞིག་ལྷོ། འདི་དག་ཐལ་ཆེར་
 ལེགས་སྐྱར་གྱི་ནི་ལྷ་ཏེ་ལེ་ལེ་ཚོག་གམ་མི་ཟད་པར་བྲགས་པ་དང་འདྲོ། དེ་ཡང་དོན་གྱི་ལྡོག་པ་ཁོ་ན་སྟོན་པའི་ཚམ་
 དབྱེ་ཡིན་ན་ཚོག་ཐུང་ཡིན་པས་བྱུང་གྱང་། ཚོག་ཐུང་ཡིན་ན་དོན་གྱི་ལྡོག་ཁོ་ན་སྟོན་པའི་ཚམ་དབྱེ་ཡིན་པས་མ་བྱུང་བོ།
 བཞི་བ་ཅི་ཕྱིར་འདུག་པ་བཤད་པ་ལ་གཉིས། རྗེས་འདུག་གི་དགོས་པ་དངོས་བཤད་པ་དང་། ལར་བྱུང་ཡི་
 བའི་འདུག་པ་སྤྱིའི་དགོས་པ་བཤད་བའོ། དང་པོ་ནི། ཅི་ཕྱིར་འདུག་པར་བྱེད་ཅི་ན། ཡི་བའི་ཁོངས་ནས་མིང་
 དབྱུང་ལྷོ། མིང་གི་ཁོངས་ནས་ཚོག་བྱུང་ནས། ཚོག་གིས་དོན་ཚམས་སྟོན་པར་བྱེད། ཅས་པ་ལྷོ། རྗེས་འདུག་ཡི་
 བའི་བཅུ་པོ་དེ་ཚམས། དགོས་པ་ཅིའི་ཕྱིར་དུ་འདུག་པར་བྱེད་ཅི་ན། རྗེས་འདུག་དང་དབྱུངས་ཡོད་མེད་གང་ཡང་རུང་
 བའི་མིང་གཉིའི་ཡི་གེ་གཏིག་གམ་གཉིས་སམ་དུ་མ་འདུས་པ་ཡིན་ཡང་རུང་། རྗེས་འདུག་གི་ཡི་གེ་གང་རུང་
 ཞིག་མ་བཟུགས་ན། དོན་གྱི་ངོ་བོ་སྟོན་པའི་མིང་དུ་འགྲུབ་པ་མི་སྤྱིད་པས་ཡི་བའི་ཁོངས་ནས་མིང་དབྱུང་བར་བྱ་བའི་
 ཕྱིར་དང་། མིང་གཏིག་གམ་གཉིས་སམ་དུ་མ་སྟོན་དུ་ཟེན་གྱང་མཚམས་སྟོར་པར་བྱེད་བའོ། དོན་གསལ་བར་
 བྱེད་པའི་ཚམ་དབྱེ་དང་ཚོག་ཐུང་སོགས་ཐལ་ཆེར་རྗེས་འདུག་ལས་འབྱུང་ཞིང་རྗེས་འདུག་ལ་སྟོས་པ་དེ་ཚམས་མ་བྱུགས་

ན། རྣམ་གྱི་བྱང་པར་སྟོན་པའི་ཚོག་ཏུ་འགྲུབ་པ་མི་སྲིད་པས་མིང་གི་འོངས་ནས་ཚོག་དབྱུང་བའི་ཕྱིར་འཇུག་ཏུ། དེ་
ལྟ་བུའི་ཚོག་གིས་འཇིག་རྟེན་དུ་རྣམ་མཚན་བཅོམ་དེ་བ་བྱུང་བའི་ཕྱིར་རྣམ་མཚན་པའི་བཅོམ་དེ་ཇི་སྟེད་པའང་ཇིས་འཇུག་གི་ཡི་
གོ་མཚས་འཇུག་པའི་དགོས་པར་གྲུབ་པོ་ཞེས་པ་ལྟེ། འདྲིར་ཡི་གོ་དང་མིང་དང་ཚོག་དང་བཅོམ་དེ་བ་མཚས་ཀྱི་བྱང་
པར་བོད་སྐད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་དབྱེ་བར་བྱའོ།

གཤིས་པ་ནར་བྱང་ཡི་གེའི་འཇུག་པ་རྣམས་ཀྱི་དགོས་པ་བཤད་པ་ལ་གཤིས། ཡི་གེའི་འཇུག་པ་མཚས་ཀྱི་རང་བཞིན་
གྱི་དགོས་པ་བཤད་པ་དང་། ཡི་གེའི་འཇུག་པ་སྟོན་པའི་བཟླ་བཅོས་འདི་ཉིད་བཅོམས་པའི་དགོས་པ་བཤད་པའོ། དང་
པོ་ལ་གཤིས། དགོས་པ་ལྡོག་ཕྱོགས་ནས་བཟླ་བ་དང་། ཇིང་དགོས་ལྡོག་ཕྱོགས་ནས་བཟླ་བའོ། དང་པོ་ནི། མོ་
ཡི་ཡི་གོ་མེད་པ་ན། གོ་ཡིག་བཅོམ་དེ་བ་མེད་པར་འགྱུར། གོ་ཡིག་དེ་དག་མཚས་ལ་ཡང་། འཇུག་པར་བཅས་པ་
མེད་ན་ནི། མིང་དང་ཚོག་ཀྱང་གསལ་པ་མི་རུས། མིང་ཚོག་གསལ་པ་མེད་ན་ནི། རྣམ་མཚས་བཅོམ་དེ་བ་མི་
འགྱུར་རོ། ཞེས་པ་ལྟེ། མོ་ཡི་ཡི་གོ་གི་གུ་སོགས་ལྷུ་ལི་བཞི་པོ་མེད་ན། གོ་ཡིག་ཀྱི་ལའི་མཚས་ཁོ་ནས་བཅོམ་
བ་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། ལྷུ་ལི་མཚས་ལ་རྟོལ་བའི་བཅོམ་དེ་བ་དེ་སྟེད་མི་ཚང་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དང་། གོ་ཡིག་ཀྱི་
ལི་དེ་དག་མཚས་ལ་འང་ལྷུ་ལི་དང་ལྟན་མིན་ཇི་ལྟར་ཡང་འཇུག་པར་བཅས་པ་ལྟེ། འཇུག་པའི་ཡི་གོ་བཅུ་མེད་པར་
གྱུར་ན་ནི། རྣམ་གྱི་ངོ་བོ་སྟོན་པའི་མིང་དང་། བྱང་པར་སྟོན་པའི་ཚོག་ཀྱང་གསལ་པ་བར་མི་རུས་པར་བོད་དུ་བཤད་
ཟེན་པའི་ཕྱིར་དང་། མིང་དང་ཚོག་གསལ་པ་བར་གྱུར་བ་མེད་ན་ནི་རྣམ་གྱི་མཚས་པར་དང་གཞན་ལ་མཚན་ཞིང་གོ་
བར་བྱུང་བའི་བཅོམ་དེ་བ་མཚས་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར་རོ། དེས་ན་ལྷུ་ལིའི་མཚས་ནི་ཀྱི་ལའི་བཅོམ་དེ་བ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་
པའི་ཕྱིར་དང་། འཇུག་པ་མཚས་ནི་མིང་ཚོག་གསལ་པ་བའི་ཕྱིར་དང་། མིང་ཚོག་མཚས་ནི་རྣམ་བཅོམ་དེ་བ་ཕྱིར་འཇུག་པས་
ཡི་གེའི་སྟོར་བ་མཚས་ནི་དགོས་པ་ཆེན་པོ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ།

གཤིས་པ་ཇིང་དགོས་ལྡོག་ཕྱོགས་ནས་བཟླ་བ་ནི། དེ་ལྟར་གྱུར་ན་འཇིག་རྟེན་དུ། རྣམ་མཚན་བཅོམ་དེ་བ་ཀྱུན་
ཀྱང་མེད། རིག་བྱེད་སྤྱི་བའང་ཡོད་མི་འགྱུར། ཉན་ཐོས་རང་རྒྱལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི། བསྐྱབ་པ་མཚས་ཀྱང་མེད་པར་
འགྱུར། ཞེས་པ་ལྟེ། དེ་ལྟར་མིང་ཚོག་བཅོམ་དེ་བ་ཐམས་ཅད་མེད་པར་གྱུར་ན། འཇིག་རྟེན་འདྲིར་རྣམ་མཚན་པར་

བྱེད་པའི་བཟོ་དེ་བ་སྟེ་ལུང་དུ་སྟོན་པའི་སྐྱ་སྐད་ཐམས་ཅད་མི་འགྲུང་བས། དེ་ལ་ལྟོས་པའི་འཇིག་རྟེན་པ་དང་མཐུན་མོང་
 པའི་བཟོ་གནས་དང་། ཅི་ས་དང་། ལྷན་ངག་སོགས་རིག་བྱེད་སྐྱ་བ་ཀམས་ཀྱང་ཡོད་པར་མི་འགྲུང་འིང་། འཇིག་
 རྟེན་དང་མཐུན་མོང་མིན་པའི་ཤེས་བྱ་ཉན་ཐོས་དང་། རང་སངས་རྒྱས་དང་། རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་
 ཀམས་སྟོན་འིང་སྐྱ་བའང་མེད་པར་འགྲུང་བ་དེའི་ཕྱིར། མིང་ཚོགས་བཟོ་དེ་བ་ཐམས་ཅད་འཇིག་རྟེན་དུ་ཡོད་ན་ནི། འཁོར་
 འདས་ཀྱི་གྲང་དོར་མཐའ་དག་སྟོན་འིང་སྐྱ་བ་འགྲུང་ལ། གྲང་དོར་ལ་འབྲུགས་ན་ནི་གནས་སྐབས་དང་མཐའ་ལུག་གི་
 དོན་ཐམས་ཅད་འགྲུང་བ་ཡིན་ཞེ་ཞེས་སོ།

གཤིས་པ་ཡི་གེའི་འཇུག་པ་བཟོན་པའི་བཟོན་བཅོས་འདི་ཉིད་བརྟེན་མས་པའི་དགོས་པ་བཤད་པ་ལ་གཤིས། དགོས་
 པ་དངོས་བཤད་པ་དང་། དགོས་པ་དེ་འགྲུབ་པར་སྟོན་པའོ། དང་པོ་ནི། ཇི་ལྟར་འཇིག་རྟེན་སེམས་ཅན་ཀམས།
 ལུང་པོ་ཁམས་དང་སྐྱེ་མཆེད་དང་། ལྷན་མཐའ་གཞན་ཡང་ཡོད་ན་ཡང་། རང་ཉིད་ཀྱིས་ནི་མི་ཤེས་བཞིན། དེ་
 བཞིན་ཡི་གེའི་འཇུག་ཚུལ་ཀམས། སྐྱ་བ་ཀྱང་ལ་གནས་ཀྱུར་ཀྱང་། རང་ཚུལ་དེ་ཉིད་མི་ཤེས་པས། དོན་
 ལ་སྟོར་བ་ག་ལ་ཤེས། དེ་ཕྱིར་སྐྱ་བའི་དབང་ལུག་གི། ཇིས་སྐྱས། ཞེས་པ་སྟེ། དཔེ་ཇི་ལྟར་ན་འཇིག་རྟེན་གྱི་
 སེམས་ཅན་ཀམས་ལ། གཟུགས་སོགས་ལུང་པོ་དང་། མིག་གི་ཁམས་སོགས་ཁམས་དང་། མིག་གི་སྐྱེ་མཆེད་
 ཀམས་རང་རང་ལ་ཡོད་པར་མ་ཟད། ལྷན་པའི་མཐའ་བཞག་པ་བཞན་ཡང་གྲངས་ཅན་པའི་དེ་ཉིད་ཉེར་ལྟ་དང་། ཐེག་
 ཆེན་པའི་ཀམ་ཤེས་ཚོགས་བརྒྱད་སོགས་ཀྱང་ཡོད་འིང་། སྟོན་ནས་སྟོན་ཅིག་ཏུ་འགྲོགས་པ་ཡིན་ཀྱང་། དེ་ལྟ་བུའི་
 ཀམ་གཞག་གཞན་གྱིས་མ་བཟོད་ན། རང་ཉིད་ཀྱིས་མི་ཤེས་པ་དེ་བཞིན་དུ། རང་རང་གི་ཡི་གེ་ཀམས་ཇི་ལྟར་འཇུག་
 པའི་ཚུལ་ཡང་ལྷན་པོ་པོ་འི་ལུང་སྟོན་པའི་སྐྱ་སྐད་ཀྱི་སྐྱ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་གནས་པ་སྟེ་མེད་པ་མི་སྟོན་
 ཀྱང་། གནད་གྱིས་བརྟེན་མ་སྟོད་པར་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཡི་གེ་ཀམས་མིང་ཚོགས་སོགས་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་དེ་ཉིད་ཀྱང་མི་
 ཤེས་ན། མིང་ཚོགས་ལ་སོགས་པ་དེ་ཀམས་བྱེ་བྲག་བྱེ་ནས་དོན་ལ་ཇི་ལྟར་སྟོར་པའི་ཚུལ་ག་ལ་ཤེས་ཏེ་མི་ཤེས་སོ།
 དེམས་ན་གྲང་དོར་མཐའ་དག་ཤེས་པའི་རྒྱ་མིང་ཚོགས་ཡི་གེའི་སྟོར་བ་ཀམས་གསལ་བར་བྱེད་པའི་བོད་སྐད་ལ་མཁོ་བའི་
 བཟོན་བཅོས་འདི་ཉིད་འཕགས་ལུག་ལ་སོགས་པའི་སྐྱ་བའི་དབང་ལུག་ཁམས་ཀྱི་བད་སྟོད་པའི་བཟོན་བཅོས་ཀྱི་ཇིས་

ལྷ་འབྲངས་ནས་བྱ་མི་བདག་གིས་བརྟེ་བས་སྦྱས་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་པ།

གཉིས་པ་དགོས་པ་དེ་འགྲུབ་པར་སློབ་པ་ནི། འདི་ཀུན་རྟོགས་གྱུར་ཅིག་ཅེས་པ་ཉ། དེ་ལྟར་ཡི་གེའི་འཇུག་
བ་ལེགས་པར་སྦྱར་བའི་ཚུལ་འདི་གངས་ཅན་སྦྱེ་བོ་ཀུན་གྱིས་རྟོགས་ནས་མིང་ཚོགས་བཟོ་དེ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་སློངས་བ་
མེད་པར་སྦྱ་བའི་དབང་ལུག་ཆེན་པོར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་ཅིང་དགོས་དེ་ཅམས་འགྲུབ་པའི་ལུགས་སློབ་མཛད་པའོ། སྦྱས་པ།
ཤུ་མེད་འཇུག་ལ་རབ་ལུགས་དེང་། ལག་པའི་མིག་ལ་དབྲངས་འཇུག་བཞི་བཅུ་དང་།

མཚམས་ཀྱི་བཞུད་པར་འཕུལ་རྟོན་ཅེ་བྱུང་གིས།	བརྒྱན་པའི་འཕོད་བྱ་ལྟར་པ་གང་དེ་ཡིས།
གངས་ཅན་མིག་གཅིག་སམ་སྟོ་ཏ་ཡི་གཞུང་།	གངས་ཅན་མད་སྟོད་ཉི་མོ་སྐུམ་རྟགས་དོན།
གངས་ཅན་མཁའ་པ་ཀུན་གྱི་ལེགས་བཤམ་བཞིན།	གངས་ཅན་བརྟན་འགྲོའི་དོན་དུ་སྦྱར་མོད་ཀྱི།
ཀུལ་བརྟན་སྤང་གཏེར་དུས་རིས་སྦྱིབ་ལ་ཉ།	དབང་གྱུར་མཁས་པའི་མཚོ་རྒྱེས་ཡལ་ཆེར་བུམ།
གཟུ་ལུམ་སྟོད་པའི་འགྲུབ་བྱ་རང་དགར་རྒྱ།	བསེལ་སྟོངས་སྦྱེ་བོའི་གདོད་སྐྱོན་ཇི་ཉར་སེལ།
གདུང་སྦྱུལ་ཡལ་ཆེར་འདོད་ཡོན་སྟོང་ལ་ཡེངས།	སྟོམ་ཆེན་ཡལ་ཆེར་ཟོག་རྩུན་བྱ་བས་བྲེལ།
མཁས་སྟོམ་ཡལ་ཆེར་ཚོང་དེང་ལས་ལ་སྟོད།	ཀྱི་མ་བུབ་བརྟན་སྐུ་ཡིས་འཛོན་བར་འགྱུར།
དོན་གཉེར་འདུན་པའི་ཀན་གཏིང་ནས་འགགས།	ལེགས་ཉེས་དེ་བའི་ཅུ་འགྲིབ་ཀྱིས་ལོན།
ལྷོགས་སྤང་ག་དོན་གྱིས་མ་ན་ཆེར་བརྟམས་པ།	དེ་དག་ལེགས་བཤམ་རྒྱ་དས་ཅི་ཞིག་བྱ།
འོན་ཀྱང་གཟུར་གནས་དཔྱོད་ལྟར་མཁའ་ལོར་གྱིས།	བསྐྱལ་ཚོགས་ཚ་ཟེར་ལན་མང་སྟོས་པའི་ཚོ།
ལེགས་བཤམ་སྤང་ཅེ་སྐྱུག་དང་མི་གསྐྱ་གི།	རང་དབང་འདབ་སྟོང་ཅན་ལ་ཡོད་མ་ཡིན།
དེ་ལྟར་འདིར་དབང་ལེགས་བྱས་འབབ་ལྟར་མ།	བརྒྱ་ལྷག་གཅིག་ཏུ་བརྟོམས་པའི་རྣམ་སང་རྒྱས།
རབ་སློངས་བྱུབ་འཇུག་རྣང་དྲི་བཀུས་ལས་སྦྱར།	བྱང་ཆེན་རྒྱ་མཚོ་འཇུག་སྐུ་འཇུག་གྱུར་ཅིག།

ཅེས་ལུལ་གངས་ཅན་གྱི་སྤང་གྱིས་བད་སྟོད་པའི་བརྟན་བཅོས་སྐུམ་རྩུ་པ་དང་། རྟགས་ཀྱི་འཇུག་པའི་རྣམ་བཤམ་མཁས་
མཚོག་སི་ཏུའི་ལལ་ལུང་ཞེས་དཔེ་འདི་ནི། རྟོམ་བརྟོན་མང་དུ་བྲོས་པའི་དགོ་སྟོང་རྩུ་ན་མི་ཏུས་ནན་ཆེན་པོས་བསྐྱལ་

མ་མཇེད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་མཁའ་སྐྱོབ་དམ་པ་དག་དབང་རྫོང་ཆེ་དཔལ་བཟང་པོའི་ལའོ་སྤུངས་ལྷུ་ལྷུ་ལོས་རེག་ཅིང་། སྤེལ་
 ཁང་པ་ཞི་ཏུ་ཆེན་པོའི་ཞལ་གྱི་བདུད་རྩི་ཆ་གས་ཅོམ་མུངས་པས་པོད་ཀྱི་བརྟེན་དག་གི་བཟུང་བཅོས་པལ་མོ་ཆེའི་དགོངས་
 རོན་སྤོང་པ་ལ་མཁའ་སྐྱོབ་པའི་མཛུན་སར་མི་ལྷུ་མ་པའི་སྤོངས་པ་རུང་ཟད་ཕོབ་པའི་ལྷ་ཀྱའི་དགོ་སྤོང་རྣམས་ལྷ་དྲ་ཞེས་བྱ་བས་
 སྤུངས་རྟགས་དང་སྤོངས་སྤོངས་མཁའ་སྐྱོབ་པའི་ཁ་རྒྱན་ལ་སོགས་པའི་པོད་ཀྱི་བརྟེན་པའི་བཟུང་བཅོས་རྩ་འགྲེལ་མང་པོ་ལ་ཞིབ་
 ཏུ་དཔྱད་དེ། དེ་དག་གི་ལེགས་ཆ་མཐའ་དག་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བདུས་ནས་རང་ལོ་སོ་ལྷ་པ་ཟད་པ་ཞེས་པ་མེད་ལྷག་ལོའི་
 ལྷ་བཞེན་ལྷ་པའི་དཀར་ཚོས་དགའ་བ་བྱེད་པོའི་ཤིན། གཙང་གཤམས་རུ་བཞེད་ཀྱི་བྱེ་བྲག་དཔལ་ལྷའི་རི་བོའི་དགའ་ལྷན་
 རྩའི་སྤོངས་ཁང་དུ་སྤྱར་བ་འདིས་ཀྱང་རྒྱལ་བའི་བཟུང་བ་རིན་པོ་ཆེ་གང་ས་ཅན་གྱི་སྤོངས་སུ་ཡུན་རིང་དུ་གནས་པའི་རྒྱ་
 བྱེད་རུས་པར་གྱུར་ཅིག།

མཁའ་མང་རྣམས་ཀྱི་གཤུང་གི་གནད་བདུས་པའི། མཁའ་མཚོ་ག་མི་ཏའི་ཞལ་ལུང་འདི་ཉིད་ལ།
 ཤུ་རུང་སྤྱི་གར་ཏུ་འཛུགས། མཁའ་འདོད་ཀྱན་ལ་ཕན་བྱིང་ཐུང་བསྐྱབས་དགེས།
 གནས་སྐབས་པོད་ལིག་དཀར་གནད་བདེ་རྟོགས་ཅིང་།
 མཁའ་རུག་རྣམས་མཁྱེན་པོའི་ལྷུང་ལུང་བཟོ།

University of California
SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY
405 Hilgard Avenue, Los Angeles, CA 90024-1388
Return this material to the library
from which it was borrowed.

DL OCT 18 1997

LD-URL
SEP 13 1997

REC'D LD-URL
JAN 13 1997
NOV 05 1996

2-WEEKS
URL- LD
SEP 27 1997

APR 29 1997

URL-LD

2-WEEKS
URL-LD
MAY 15 1995

MAY 13 1995

NOV 02 1997

NOV 02 1997

2-WEEKS

3 1158 01115 25

UC SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY

D 000 011 031 2

